ព្រះ
ត្រៃបិដកចារលី
និង
សេចក្តីប្រែជាភាសាខ្មែរ
សុត្តន្តបិដក
ទីឃនិកាយ បឋមភាគ
សីលក្ខន្ធវគ្គ
១៤

ព្រហ្មជាលសូត្រ សាមញ្ញផលសូត្រ
អម្ពដ្ឋសូត្រ និង សោណទណ្ឌសូត្រ

ពុទ្ធសាសនបណ្ឌិត្យ ភ្នំពេញ
៣.ស ២៥០២

ឯកសារគម្ពីរព្រះត្រៃបិដកស្កានេះ
ត្រូវទាបថតចេញពី ច្បាប់គម្ពីរព្រះត្រៃបិដកដប៉ុន ។

ឯកសារគម្ពីរព្រះត្រៃបិដកនេះ ចាប់ពីភាគ១ ដល់ ភាគ៥០
គឺជាទបស់ ឧបាសិកា កាំង ហ្គិចណៃ និងស្វាមី ព្រមទាំងបុត្រធីតា,
ធ្វើជូនលោកគ្រូអគ្គបណ្ឌិត ប៊ុត-សាវង្ស ។ និងទុកក្នុង
គេហទំព័រ៥០០០ឆ្នាំ សម្រាប់ជាធម្មទាន ។

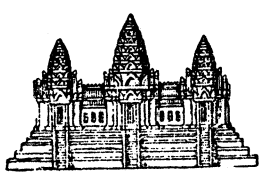
កែសម្រួលតាមកុំព្យូទ័រ តម្រូវឲ្យបកវណ៌អានអេឡិត្រូនិច
ដោយខ្ញុំព្រះករុណាខ្ញុំបាទ ស្រុង-ចាន់ណា ។

www.5000-years.org

ព្រះ
វិន័យបិដក
ភាគ
សេចក្តីប្រៀបធៀបភាសាខ្មែរ
សុត្តន្តបិដក
ទីឃនិកាយ បឋមភាគ
សីលក្ខន្ធវគ្គ
១៨

ព្រហ្មជាលសូត្រ សាមញ្ញផលសូត្រ

អម្ពដ្ឋសូត្រ ឧទ្ទ សោណទណ្ឌសូត្រ

ពុទ្ធសាសនបណ្ឌិត្យ ភ្នំពេញ

ព. ស. ២៥០២

ស្រៈ
Voyelles.

ខ្មែរ Cambodgien	អ	អា	ឥ	ឣ	ឧ	ឩ	ឯ	ឱ
ឡាប Romain	*a*	*ā*	*i*	*ī*	*u*	*ū*	*e*	*o*
សៀម Siamois	อ	อา	อิ	อี	อุ	อู	เอ	ไอ
ឡាវ Laotien	ະ	າ	ິ	ີ	ຸ	ູ	ເ	ໄ
សង្ហា Cinghalais	අ	ආ	ඉ	ඊ	උ	ඌ	එ	ඔ
ភូមា Birman	အ	အာ	ိ	ီ	ု	ူ	ေ	ဩ

ស:ទិសរ្យ

Signes et accents.

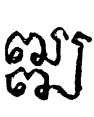
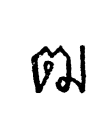
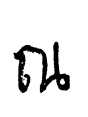
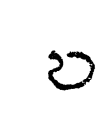
ខ្មែរ Cambodgien	◌	◌	◌	◌	◌	◌	◌	◌
ឡាតាំង Romain	*a*	*ā*	*i*	*ī*	*u*	*ū*	*e*	*o*
សៀម Siamois	◌	◌	◌	◌	◌	◌	◌	◌
ឡាវ Laotien	◌	◌	◌	◌	◌	◌	◌	◌
សិង្ហ: Cinghalais	◌	◌	◌	◌	◌	◌	◌	◌
ភូមា Birman	◌	◌	◌	◌	◌	◌	◌	◌

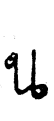
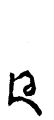
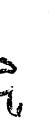
ព្យញ្ជនៈ

Consonnes.

ខ្មែរ Cambodgien					
ទ្រួយ Romain	*k*	*kh*	*g*	*gh*	*ṅ*
សៀម Siamois					
លាវ Laotien					
សិង្ហ Cinghalais					
ភូមា Birman					

ខ្មែរ Cambodgien					
ឡាតាំង Romain	*c*	*ch*	*j*	*jh*	*ñ*
សៀម Siamois					
ឡាវ Laotien					
សិង្ហ Cinghalais					
ភូមា Birman					

ខ្មែរ Cambodgien					
ទ្រៃប Romain	*ṭ*	*ṭh*	*ḍ*	*ḍh*	*ṇ*
សៀម Siamois					
លាវ Laotien					
សិង្ហ Cinghalais					
ភ្លួង Birman					

ខ្មែរ Cambodgien					
ទ្រៃ Romain	*t*	*th*	*d*	*dh*	*n*
សៀម Siamois					
លាវ Laotien					
សេង្ហា Cinghalais					
ភូមា Birman					

ខ្មែរ Cambodgien	ប	ផ	ព	ភ	ម
រ៉ូម Romain	*p*	*ph*	*b*	*bh*	*m*
សៀម Siamois	ป	ผ	พ	ภ	ม
លាវ Laotien	ປ	ຜ	ພ	ภ	ມ
សិង្ហ Cinghalais	ප	ඵ	බ	භ	ම
ភូម Birman	ပ	ဖ	ဗ	ဘ	မ

ខ្មែរ CAMBODGIEN	ឃ្ យ ្រ ល ្ ទ ្ ស ្ ហ ្ ឡ ° ॥
ទ្រួប Romain	*y r l v s h ḷ ṃ ·/.*
សៀម Siamois	ย ร ล ว ส ห ฬ ° ॥
ឡាវ Laotien	ຢ ຣ ລ ວ ສ ຫ ฬ ° ॥
សិង្ហ Cinghalais	ය ර ල ව ස හ ළ ° ॥
ភូមា Birman	ယ ရ လ ဝ သ ဟ ဠ ° ॥

សុត្តន្តបិដកេ ទីឃនិកាយស្ស

បឋមោ ភាគោ

សីលក្ខន្ធវគ្គោ

នមោ តស្ស ភគវតោ អរហតោ សម្មាសម្ពុទ្ធស្ស ។

ព្រហ្មជាលសុត្តំ បឋមំ

(១) ឯវម្មេ សុតំ ។ ឯកំ សមយំ ភគវា អន្តរា ច រាជគហំ អន្តរា ច នាឡន្ទំ អទ្ធានមគ្គប្បដិបន្នោ ហោតិ មហតា ភិក្ខុសង្ឃេន សទ្ធឹ បញ្ចមត្តេហិ ភិក្ខុសតេហិ ។ សុប្បិយោបិ ខោ បរិព្ពាជកោ អន្តរា ច រាជគហំ អន្តរា ច នាឡន្ទំ អទ្ធានមគ្គប្បដិបន្នោ ហោតិ សទ្ធឹ អន្តេវាសិនា ព្រហ្មទត្តេន មាណវេន ។ តត្រ សុទំ សុប្បិយោ បរិព្ពាជកោ អនេកបរិយាយេន

សុត្តន្តបិដក ទីឃនិកាយ

បឋមភាគ

សីលក្ខន្ធវគ្គ

សូមនមស្ការ ចំពោះព្រះមានព្រះភាគ

ជាអរហន្តសម្មាសម្ពុទ្ធ ព្រះអង្គនោះ ។

ព្រហ្មជាលសូត្រ ទី ១

(១) (*សូត្រនេះ*(១)) *ខ្ញុំបានស្តាប់មកយ៉ាងនេះ*(២) ។ *សម័យមួយ ព្រះមានព្រះភាគ ទ្រង់ព្រះដំណើរទៅកាន់ផ្លូវឆ្ងាយ ក្នុងចន្លោះនៃក្រុងភគ្គនឹងចន្លោះនៃនាឡន្ទគ្រាម ជាមួយនឹងភិក្ខុសង្ឃប្រើន ចំនួន៥០០អ្នក ។ ចំណែកខាងសុប្បិយបរិព្វាជក ក៏បានដើរទៅកាន់ផ្លូវឆ្ងាយ ក្នុងចន្លោះនៃក្រុងភគ្គនឹងចន្លោះនៃនាឡន្ទគ្រាម ជាមួយនឹងព្រហ្មទត្តមាណពដែលជាកូនសិស្សដែរ ។ បានពួកថា ក្នុងផ្លូវឆ្ងាយនោះ សុប្បិយបរិព្វាជក*

---

๑ សព្ទដែលប្រែថា សូត្រនេះ គោ: មិនមានក្នុងបាលីទេ តែអដ្ឋកថាចារ្យពន្យល់ដាក់ឲ្យដាក់បញ្ចូលមកប្រែ ដើម្បីសម្រួលសេចក្តីឲ្យងាយស្តាប់ យើងក៏បានយកសព្ទនេះមកដាក់ខាងដើមសូត្រទាំង ៤ ដែលមានក្នុងសៀវភៅសុត្តន្តបិដកបឋមភាគនេះ ដល់ទៅសៀវភៅខាងមុខ ។ ទៀត មិនបាច់ដាក់សព្ទនុ៎ះបញ្ចូលមកប្រែទៀតឡើយ ពីព្រោះតែប៉ុនបាលីប៉ុណ្ណោះ ។ ๒ ដាក់ឈ្មោះព្រះអានន្ទ ព្រោះព្រះសូត្រក្នុងសុត្តន្តបិដកទាំងមូលនេះ សុទ្ធតែជាសូត្រដែលព្រះអានន្ទគ្រោះបានស្តាប់មក ដូចមានបាលីប្រកាសខ្លួនរបស់លោកក្នុងខាងដើមនៃសូត្រទាំងនោះថា ឯវម្មេ សុតំ ។ ដូច្នេះ ។

ពុទ្ធេ អាឡ្ហំ កាសតំ ធម្មេ អាឡ្ហំ កាសតំ សង្ឃេ អាឡ្ហំ កាសតំ ។ សុប្បិយេ បន បរិព្ពាជកេ អន្តេវាសី ព្រហ្មទត្តោ មាណវោ អនេកបរិយាយេន ពុទ្ធេ វណ្ណំ កាសតំ ធម្មេ វណ្ណំ កាសតំ សង្ឃេ វណ្ណំ កាសតំ ។ តំ កុតេត្ថ សុទំ អាចរិយន្តេវាសី អញ្ញមញ្ញេ ខ្ជុបដិបន្នា កកវត្តិ បដិដ្ឋាតោ បដិដ្ឋាតោ អនុពន្ធា[1] ហោន្តិ តំ ភិក្ខុសង្ឃំ ។ អថ ខោ ភគវា អម្ពលដ្ឋិកាយំ រាជាគារកេ វិហរន្តោ សំ ខុបកញ្ចិ[2] សន្ធិ តំ ភិក្ខុសង្ឃេ ។ សុប្បិយោបិ ខោ បរិព្ពាជកោ អម្ពលដ្ឋិកាយំ រាជាគារកេ វិហរន្តោ សំ ខុបកញ្ចិ[3] សន្ធិ អន្តេវាសិកេ ព្រហ្មទត្តេ មាណវេ ។ តត្របិ សុទំ សុប្បិយោ បរិព្ពាជកោ អនេកបរិយាយេន ពុទ្ធេ អាឡ្ហំ កាសតំ ធម្មេ អាឡ្ហំ កាសតំ សង្ឃេ អាឡ្ហំ កាសតំ ។ សុប្បិយេ បន បរិព្ពាជកេ អន្តេវាសី ព្រហ្មទត្តោ មាណវោ អនេកបរិយាយេន ពុទ្ធេ វណ្ណំ កាសតំ ធម្មេ វណ្ណំ កាសតំ សង្ឃេ វណ្ណំ កាសតំ ។

---

๑ ម អនុពន្ធា ។ ๒-๓ ម បគណ្ឋិតបិ ឃាហិ ។

ពោលតំនៀលព្រះពុទ្ធ ពោលតំនៀលព្រះធម៌ ពោលតំនៀលព្រះសង្ឃ ដោយអនេកបរិយាយ ។ ឯព្រហ្មទត្តមាណពដែលជាកូនសិស្ស របស់សុប្បិយបរិព្វាជក ក៏ពោលសរសើរគុណព្រះពុទ្ធ ពោលសរសើរគុណព្រះធម៌ ពោលសរសើរគុណព្រះសង្ឃ ដោយអនេកបរិយាយវិញ ។ ព្រោះហេតុយ៉ាងនេះ បានជាបរិព្វាជកពាំងពីរនាក់ គឺអាចារ្យនឹងកូនសិស្សនោះ ពោលតាក្យជាសឹកសត្រូវទៅវកគ្នានឹងគ្នាដោយត្រង់ (ឥតមានបញ្ចៀសវាសវាង) ហើយដើរវាប់តាមក្រោយ ។ ព្រះមានព្រះភាគនឹងភិក្ខុសង្ឃទៅ ។ លំដាប់នោះ ព្រះមានព្រះភាគ ទ្រង់ស្តេចចូលទៅគង់នៅក្នុងពាជដំណាក់ ក្នុងសួនឈ្មោះអម្ពលដ្ឋិកា នៅអស់មួយពាក្រឹ ជាមួយនឹងភិក្ខុសង្ឃ ។ ឯសុប្បិយបរិព្វាជក ក៏បានចូលទៅនៅក្នុងពាជដំណាក់ ក្នុងសួនឈ្មោះអម្ពលដ្ឋិកា នៅអស់មួយពាក្រឹជាមួយនឹងព្រហ្មទត្ត-មាណពដែលជាកូនសិស្សដែរ ។ ក្នុងរឿងនោះ បានត្មៃថា សុប្បិយបរិព្វាជក ពោលតំនៀលព្រះពុទ្ធ ពោលតំនៀលព្រះធម៌ ពោលតំនៀលព្រះសង្ឃ ដោយអនេកបរិយាយ ។ ឯព្រហ្មទត្តមាណពជាកូនសិស្ស របស់សុប្បិយបរិព្វាជក ក៏ពោលសរសើរគុណព្រះពុទ្ធ ពោលសរសើរគុណព្រះធម៌ ពោលសរសើរគុណព្រះសង្ឃ ដោយអនេកបរិយាយវិញ ។

ឥតិហ តេ ខុ ភោ អាចរិយបាចរិយា អាសភញ្ច ខុទ្ទកំ-
បច្ឆិមកញ្ច កត្វា ឥមានិ ទ្វាសដ្ឋិ ទិដ្ឋិគតានិ ទីបេន្តិ
តិដ្ឋន្តិ ហេវ ខោ សម្ពហុលានំ តិក្ខត្តុំ រត្តិយា
បច្ចូសសមយំ បច្ចុដ្ឋិតានំ មណ្ឌលមាឡេ សន្និសិន្នានំ
សន្និបតិតានំ អយំ សន្ថិយធម្មោ[1] ឧទបាទិ អច្ឆរិយំ
អាវុសោ អព្ភុតំ[2] អាវុសោ យាវញ្ចិទំ តេន ភគវតា
ជានតា បស្សតា អរហតា សម្មាសម្ពុទ្ធេន សត្តានំ
នានានធិមុត្តិកតា សុបដិវិទិតា[3] អយំ ហិ សុប្បិយោ
បរិព្ពាជកោ អនេកបរិយាយេន ពុទ្ធស្ស អវណ្ណំ ភាសតិ
ធម្មស្ស អវណ្ណំ ភាសតិ សង្ឃស្ស អវណ្ណំ ភាសតិ
សុប្បិយស្ស បន បរិព្ពាជកស្ស អន្តេវាសី ព្រហ្មទត្តោ
មាណវោ អនេកបរិយាយេន ពុទ្ធស្ស វណ្ណំ ភាសតិ
ធម្មស្ស វណ្ណំ ភាសតិ សង្ឃស្ស វណ្ណំ ភាសតិ ឥតិហ
ឥមេ ខុ ភោ[4] អាចរិយបាចរិយា អាសភញ្ច ខុទ្ទកំ-
បច្ឆិមកញ្ច កត្វា ឥមានិ ទ្វាសដ្ឋិ ទិដ្ឋិគតានិ ទីបេន្តិ
តិដ្ឋន្តិ ហេវ ខោ

---

๑ សន្ថិយធម្មោតិបិ បាឋោ ។ ๒ ខ. អព្ភុតំ ។ ๓ សុប្បដិវិទិតាតិបិ បាឋោ វិភង្គេ
ឃុត្តគវោ ។ ๔ ឥតិហ តេ ឥមេ ខុភោតិបិ បាឋោ ។ ខ. ម. ឥតិហ អេ ។

ព្រោះហេតុយ៉ាងនេះ ឋានជាបរិព្វាជកទាំង ២ រូប គឺអាចារ្យនឹងកូនសិស្ស
នោះ ពោលពាក្យជាសឹកសត្រូវ ទៅរកគ្នានឹងគ្នាដោយត្រង់ ដើរជាប់តាម
ក្រោយ ។ ព្រះមានព្រះភាគនឹងកិកុសង្ឃ ។ គ្រានោះឯង កិកុទាងឡាយ
ច្រើនរូបក្រោកឡើង ក្នុងបច្ចូសសម័យនៃរាត្រី ហើយអង្គុយប្រជុំគ្នា
កន្លែងសម្រាប់សម្រាកកាយ ឋានផ្តើមពាក្យស្ងើចនេះឡើងថា ម្នាល
អាវុសោទាំងឡាយ អស្ចារ្យណាស់តើហ្ន៎ ម្នាលអាវុសោទាំងឡាយ ហេតុ
នេះមិនធ្លាប់កើត បែរជាកើតឡើងឋាន ព្រះមានព្រះភាគ អង្គនោះ ជា
អរហន្តសម្មាសម្ពុទ្ធ ទ្រង់ជ្រាប ទ្រង់យើញច្បាស់ ទ្រង់ជ្រាបចំពោះនូវ
ការៈនៃសត្វទាំងឡាយ ដែលមានអធ្យាស្រ័យផ្សេង ។ គ្នាដោយពិតប្រា-
កដ ព្រោះថា សុប្បិយបរិព្វាជកនេះ ពោលតិះដៀលព្រះពុទ្ធ ពោលតិះ
ដៀលព្រះធម៌ ពោលតិះដៀលព្រះសង្ឃ ដោយអនេកបរិយាយ ចំណែក
ខាងព្រហ្មទត្តមាណព ជាកូនសិស្ស របស់សុប្បិយបរិព្វាជក ពោលសរ-
សើរគុណព្រះពុទ្ធ ពោលសរសើរគុណព្រះធម៌ ពោលសរសើរគុណព្រះ
សង្ឃ ដោយអនេកបរិយាយវិញ ព្រោះហេតុយ៉ាងនេះ ឋានជាបរិព្វា-
ជកទាំងពីរនាក់ គឺអាចារ្យនឹងកូនសិស្សនេះ ពោលពាក្យជាសឹកសត្រូវ
ទៅរកគ្នានឹងគ្នាដោយត្រង់ ដើរជាប់តាមក្រោយ ។ នៃព្រះមានព្រះភាគ

กิกฺกสญฺญกฺขนฺโต ฯ อยเญว กถา เตสํ กิกฺขนฺตานมฺปิ
สนฺติยเมฺปวิเนฺตฺวา ยาว มชฺฌนฺหิกาเลปิ เตนุปสงฺกมิ
ตุปสงฺกมิตฺวา ปฏิสนฺถารนิสีทิ ฯ อถสฺส เอตทโหสิ
กถาย สงฺฆสนฺถา สงฺฆปติตา กาตุ ยุตฺตา กิกฺขาย
กถาย สงฺฆสนฺถา สงฺฆปติตา กาตุ ยุตฺตาติ ฯ ภิกฺขเว
อนฺตรกถา วิปฺปกตาติ ฯ ภิกฺขเว เต กิกฺขู กถาย
นิเวเทสุ ฯ อถ โข ภควา เอตสฺมึ นิทาเน ธมฺมึ
กถึ กตฺวา ภิกฺขู อามนฺเตสิ ภิกฺขเวติ ฯ ภทนฺเตติ
เต ภิกฺขู ภควโต ปจฺจสฺโสสุนฺติ ฯ ภควา เอตทโวจ
ตีณิมานิ ภิกฺขเว อกุสลสฺส มูลานิ ตีณิ กุสลสฺส
มูลานิ กตมานิ ตีณิ โลภาโท อกุสลมูลานิ อโลภาโท
กุสลมูลานิ กตมานิ ตีณิ ทุจฺจริตานิ กตมานิ ตีณิ
กายทุจฺจริตานิ วจีทุจฺจริตานิ มโนทุจฺจริตานิ กตมานิ
ตีณิ สุจริตานิ กตมานิ ตีณิ กายสุจริตานิ วจีสุจริตานิ
มโนสุจริตานิ กตมานิ ตีณิ ทานมยานิ ปุญฺญกิริยวตฺถูนิ
สีลมยานิ ปุญฺญกิริยวตฺถูนิ ภาวนามยานิ ปุญฺญกิริย
วตฺถูนิ ฯ ตตฺถ กตมานิ ตีณิ ทานมยานิ ปุญฺญกิริย
วตฺถูนิ ยา โข ปน ภิกฺขเว ทานสฺส ปฏิคฺคหณา
ปฏิคฺคหณสมฺปทา อิทมฺปิ ปุญฺญกิริยวตฺถุ ทานมยานิ
ปุญฺญกิริยวตฺถูนิ ฯ ตตฺถ กตมานิ ตีณิ สีลมยานิ
ปุญฺญกิริยวตฺถูนิ ยา โข ปน ภิกฺขเว สีลสฺส สมาทาน
สมาทานสมฺปทา อิทมฺปิ ปุญฺญกิริยวตฺถุ สีลมยานิ
ปุญฺญกิริยวตฺถูนิ ฯ ตตฺถ กตมานิ ตีณิ ภาวนามยานิ
ปุญฺญกิริยวตฺถูนิ ยา โข ปน ภิกฺขเว ภาวนาย

នឹងកិក្ខុសង្ឃទៅ ។ គ្រានោះឯង ព្រះមានព្រះភាគទ្រង់ជ្រាបច្បាស់នូវ
ពាក្យស្ងើចនេះរបស់កិក្ខុតាំងឡាយនោះ ហើយទ្រង់យាងចូលទៅកាន់ពេង
សម្រាប់សម្រាកកាយ លុះយាងទៅដល់ហើយ ទ្រង់គង់លើអាសនៈ
ដែលគេតែងតាំងថ្វាយ ។ លុះព្រះមានព្រះភាគគង់ហើយ ក៏ទ្រង់
ត្រាស់ហៅកិក្ខុតាំងឡាយមកថា ម្នាលកិក្ខុតាំងឡាយ អ្នកតាំងឡាយមក
អង្គុយប្រជុំគ្នាកន្លងនេះ និយាយពីរឿងអ្វីដូចម្តេច ចុះពាក្យជាបន្ទោរ(១)
ដូចម្តេច ដែលអ្នកតាំងឡាយនិយាយមិនទាន់ចប់ ។ កាលព្រះមានព្រះ
ភាគទ្រង់សួរយ៉ាងនេះហើយ កិក្ខុតាំងនោះក៏ក្រាបបង្គំទូលសេចក្តីនុ៎ះ
ចំពោះព្រះមានព្រះភាគថា បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចំរើន កាលខ្ញុំព្រះអង្គតាំង
ឡាយក្រោកឡើងក្នុងបច្ចូសសម័យនៃរាត្រី ហើយអង្គុយប្រជុំគ្នាកន្លងពេង
សម្រាប់សម្រាកកាយនេះ បានផ្តើមពាក្យស្ងើចនេះឡើងថា ម្នាល
អាវុសោតាំងឡាយ អស្ចារ្យណាស់តើហ្ន៎ ម្នាលអាវុសោតាំងឡាយ
ហេតុនេះ មិនធ្លាប់កើត ក៏បែរជាកើតឡើងបាន ព្រះមានព្រះភាគអង្គនោះ
ជាអរហន្តសម្មាសម្ពុទ្ធ ទ្រង់ជ្រាបឃើញច្បាស់ ទ្រង់ជ្រាបច្បាស់លាស់
នូវការៈនៃសត្វតាំងឡាយ ដែលមានអធ្យាស្រ័យផ្សេង ។ គ្នា ដោយពិត
ប្រាកដ ព្រោះថាសុប្បិយបរិព្វាជកនេះ ពោលតិះដៀលព្រះពុទ្ធ ពោល
តិះដៀលព្រះធម៌ ពោលតិះដៀលព្រះសង្ឃ ដោយអនេកបរិយាយ

---

១ អដ្ឋកថា ថា ពាក្យដាច់បន្ទោរអំពីគុណធម៌ មានកម្មដ្ឋានមនសិការនឹងបាលីនឹងអដ្ឋកថា
ជាដើម ។

សង្ឃស្ស អាឡ្ហំ ភាសតិ សុប្បិយស្ស បន បរិព្ពាជ-
កស្ស អន្តេវាសី ព្រហ្មទត្តោ មាណវោ អនេកបរិ-
យាយេន ពុទ្ធស្ស វណ្ណំ ភាសតិ ធម្មស្ស វណ្ណំ ភាសតិ
សង្ឃស្ស វណ្ណំ ភាសតិ តតិយា តតិយេ ឧភោ អាចរិយន្តេ-
វាសី អញ្ញមញ្ញស្ស ឧជុវិបច្ចនីកភាវា ភគវន្តំ បិដ្ឋិតោ
បិដ្ឋិតោ អនុពន្ធា ហោន្តិ តិក្ខត្តុំ សង្ឃញ្ចាតិ អយំ ខោ ជោ
តន្តេ អន្តេ ភគវា វិប្បភតា អថ ភគវា អនុប្បត្តោតិ ។
មមំ វា តិក្ខត្តុំ បរេ អាឡ្ហំ ភាសេយ្យុំ ធម្មស្ស វា
អាឡ្ហំ ភាសេយ្យុំ សង្ឃស្ស វា អាឡ្ហំ ភាសេយ្យុំ
តត្រ តុម្ហេហិ ន អាឃាតោ ន អបច្ចយោ ន ចេតេ-
សោ អនត្តមនតា ។ មមំ វា តិក្ខត្តុំ បរេ
អាឡ្ហំ ភាសេយ្យុំ ធម្មស្ស វា អាឡ្ហំ ភាសេយ្យុំ សង្ឃ-
ស្ស វា អាឡ្ហំ ភាសេយ្យុំ តត្រ ចេ តុម្ហេ អស្សុ
ករុណា វា អនត្តមនតា វា តុម្ហេសេវស្ស[1] តេន អន្ត-
រាយោ ។ មមំ វា តិក្ខត្តុំ បរេ អាឡ្ហំ ភាសេយ្យុំ

---

๑ ធ. ម. តុម្ហំ យេវស្ស ។

ឯព្រហ្មទត្តមាណពដែលជាកូនសិស្ស របស់សុប្បិយបរិព្វាជក កំពោលសរសើរគុណព្រះពុទ្ធ ពោលសរសើរគុណព្រះធម៌ ពោលសរសើរគុណព្រះសង្ឃ ដោយអនេកបរិយាយវិញ ព្រោះហេតុយ៉ាងនេះ ឃានជាបរិព្វាជកទាំង ២ នាក់ គឺអាចារ្យនឹងកូនសិស្សនោះ ពោលពាក្យជាសឹកសត្រូវទៅវិញទៅមកគ្មានទីឆ្គងដោយត្រង់ ដើរជាប់តាមក្រោយ ៗ នៃព្រះមានព្រះភាគនឹងភិក្ខុសង្ឃទៅ បង្អិតព្រះអង្គដ៏ចំរើន ពាក្យជាចន្លោះនេះឯង ដែលខ្ញុំព្រះអង្គទាំងឡាយ និយាយមិនទាន់ចប់នៅឡើយ ទទួលព្រះមានព្រះភាគស្តេចមកដល់ ។ ព្រះអង្គទ្រង់ត្រាស់ថា ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ទោះបីពួកសត្វដទៃ ពោលតិះដៀលតថាគតក្តី ពោលតិះដៀលព្រះធម៌ក្តី ពោលតិះដៀលព្រះសង្ឃក្តី អ្នកទាំងឡាយមិនគួរធ្វើគំនុំ មិនគួរធ្វើសេចក្តីមិនត្រេកអរ មិនគួរធ្វើសេចក្តីអាក់អន់ចិត្ត ចំពោះពួកសត្វទាំងនោះឡើយ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ទោះបីពួកសត្វដទៃ ពោលតិះដៀលតថាគតក្តី ពោលតិះដៀលព្រះធម៌ក្តី ពោលតិះដៀលព្រះសង្ឃក្តី បើអ្នកទាំងឡាយក្រោធ ឬអាក់អន់ចិត្តចំពោះពួកសត្វទាំងនោះហើយ បុទ្គលជាសេចក្តីអន្តរាយ (នៃគុណទាំងឡាយមានបឋមជ្ឈានជាដើម) នឹងកើតមានប្រាកដដល់អ្នកទាំងឡាយ ដោយសេចក្តីក្រោធនឹងសេចក្តីអាក់អន់ចិត្តនោះ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ទោះបីពួកសត្វដទៃពោលតិះដៀលតថាគតក្តី

ឆម្មុស្ស ក អវណ្ណំ ភាសេយ្យុំ សង្ឃស្ស ក អវណ្ណំ ភាសេយ្យុំ តត្រ ចេ តុម្ហេ អស្សុ កុបិតា ក អនត្ត-មនា ក អបិនុ តុម្ហេ បរេសំ សុភាសិតំ ក ទុព្ភាសិតំ ក អាជានេយ្យាថាតំ ។ តោ ហេតំ ភន្តេ ។ មមំ ក តិក្ខត្តុ បរេ អវណ្ណំ ភាសេយ្យុំ ឆម្មុស្ស ក អវណ្ណំ ភាសេយ្យុំ សង្ឃស្ស ក អវណ្ណំ ភាសេយ្យុំ តត្រ តុម្ហេបិ អក្ខមំ អក្ខមតោ ន្តំ ភវេថតញ្ចិ ។តំ បេតំ(១) អក្ខមំ ។តំ បេតំ អតច្ចំ នត្ថិ បេតំ អម្ហេសុ ន ច បនេតំ អម្ហេសុ សំវិជ្ជតីតំ ។ មមំ ក តិក្ខត្តុ បរេ វណ្ណំ ភាសេយ្យុំ ឆម្មុស្ស ក វណ្ណំ ភាសេយ្យុំ សង្ឃស្ស ក វណ្ណំ ភាសេយ្យុំ តត្រ តុម្ហេបិ ន អានន្ទោ ន សោម-នស្សំ ន ចេតសោ ខុញ្ចិលាវិតត្តំ ភវិស្សតីយំ ។ មមំ ក តិក្ខត្តុ បរេ វណ្ណំ ភាសេយ្យុំ ឆម្មុស្ស ក វណ្ណំ ភាសេ-យ្យុំ សង្ឃស្ស ក វណ្ណំ ភាសេយ្យុំ តត្រ ចេ តុម្ហេ តិក្ខត្តុ អស្សុ អានន្ទិនោ សុមនា ខុញ្ចិលាវិតត្តា

---

(១) ឥតិបិ ឯតំ ។

ពោលតិះដៀលព្រះធម៌ក្តី ពោលតិះដៀលព្រះសង្ឃក្តី បើអ្នកទាំងឡាយ
ក្រោធ ឬអាក់អន់ចិត្តចំពោះពួកសត្វទាំងនោះហើយ អ្នកទាំងឡាយនឹង
បានដឹងច្បាស់នូវសេចក្តីនៃពាក្យពីរោះឬពាក្យអាក្រក់ របស់ពួកសត្វដទៃ
ដែរឬ ។ ពួកភិក្ខុក្រាបបង្គំទូលថា បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចំរើន យើងខ្ញុំ
មិនអាចដឹងច្បាស់ នូវសេចក្តីនៃពាក្យនោះទេ ។ ព្រះមានព្រះភាគ
ទ្រង់ត្រាស់ថា ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ទោះបីពួកសត្វដទៃ ពោលតិះ
ដៀលតថាគតក្តី ពោលតិះដៀលព្រះធម៌ក្តី ពោលតិះដៀលព្រះសង្ឃ
ក្តី អ្នកទាំងឡាយគប្បីឃាត់ពាក្យមិនពិត ដោយពាក្យមិនពិត ចំពោះ
ពួកសត្វទាំងនោះថា ពាក្យនេះមិនពិត ដោយហេតុនេះ ពាក្យនេះមិន
ប្រាកដដោយហេតុនេះ ហេតុនេះគ្មានក្នុងពួកយើង មួយវិញទៀត
ពាក្យនេះរកមិនបានក្នុងពួកយើងទេ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ទោះបីពួក
សត្វដទៃ ពោលសរសើរគុណតថាគតក្តី ពោលសរសើរគុណព្រះធម៌ក្តី
ពោលសរសើរគុណព្រះសង្ឃក្តី អ្នកទាំងឡាយមិនគួរធ្វើសេចក្តីរីករាយ
មិនគួរធ្វើសោមនស្ស មិនគួរធ្វើសេចក្តីត្រេកចិត្ត ចំពោះពួកសត្វទាំង
នោះឡើយ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ទោះបីពួកសត្វដទៃ ពោលសរសើរ
គុណតថាគតក្តី ពោលសរសើរគុណព្រះធម៌ក្តី ពោលសរសើរគុណព្រះ
សង្ឃក្តី ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ បើអ្នកទាំងឡាយមានចិត្តរីករាយ ត្រេកអរ

តុម្ហាកោវស្ស តេន អត្តភាយោ ។ មមំ ភ តំក្ខណេ បរេ វស្សំ ភាសេយ្យុំ ឧម្មុស្ស ភ វស្សំ ភាសេយ្យុំ សម្ប-ស្ស ភ វស្សំ ភាសេយ្យុំ តត្រ តុម្ហេបិ ភូតំ ភូតតោ បដិជានិតព្ពំ ឥតិបេតំ ភូតំ ឥតិបេតំ តច្ចំ អត្ថិបេតំ អម្ហេសុ សំវិជ្ជតិ ច បនេតំ អម្ហេសុតិ ។

(២) អប្បមត្តកំ ខោ បនេតំ តំក្ខណេ ខុរមត្តកំ សីលមត្តកំ យេន បុថុជ្ជនោ តថាគតស្ស វស្សំ វទ-ញ្ញូនោ វទេយ្យ ។ តតមញ្ញេតំ(๑) តំក្ខណេ អប្បមត្តកំ ខុរមត្តកំ សីលមត្តកំ យេន បុថុជ្ជនោ តថាគតស្ស វស្សំ វទញ្ញូនោ វទេយ្យ ។

---

๑ ឧ. ម. តតមញ្ញំ ។

ព្រើលចិត្ត ចំពោះពួកសត្វទាំងនោះហើយ សេចក្តីអន្តរាយ (នៃគុណទាំង
ឮ្លាយមានបឋមជ្ឈានជាដើម) នឹងកើតមានប្រាកដ ដល់អ្នកទាំងឮ្លាយ
ព្រោះសេចក្តីត្រេកអរនោះឯង ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឮ្លាយ ទោះបីពួកសត្វ
ដទៃ ពោលសរសើរគុណតថាគតក្តី ពោលសរសើរគុណព្រះធម៌ក្តី
ពោលសរសើរគុណព្រះសង្ឃក្តី អ្នកទាំងឮ្លាយត្រូវប្តេជ្ញាពាក្យពិតតាម
ពាក្យពិត ចំពោះពួកសត្វទាំងនោះថា ពាក្យនេះពិតដោយហេតុនេះមែន
ពាក្យនេះប្រាកដដោយហេតុនេះមែន ពាក្យនេះតែងមាន ក្នុងពួកយើងមែន
មួយវិញទៀត ពាក្យនេះ រមែងរកបាន ក្នុងពួកយើងមែន ។

(២) ម្នាលភិក្ខុទាំងឮ្លាយ បុថុជ្ជន កាលបើពោលសរសើរគុណ
របស់តថាគត តែងសរសើរដោយគុណជាតណា គុណជាតនុ៎ះមានប្រ-
មាណតិច មានប្រមាណស្តួចស្តើងបានត្រឹមតែសីលប៉ុណ្ណោះ ។ ម្នាល
ភិក្ខុទាំងឮ្លាយ បុថុជ្ជន កាលបើពោលសរសើរគុណរបស់តថាគត ដោយ
គុណជាតណា គុណជាតនុ៎ះមានប្រមាណតិច មានប្រមាណស្តួចស្តើង
បានត្រឹមតែសីលប៉ុណ្ណោះ តើដូចម្តេច ។

(๓) ចាណាតំចាតំ បហាយ ចាណាតំចាតា បដិវិរតោ សមណោ គោតមោ ឯហិតនុឯណ្ហោ ឯហិតុ-សត្តោ លជ្ជី ឧយោបន្នោ សព្វបាណភូតហិតានុកម្បី វិហរតីតិ ។ ឥតិ ភ ហិ តិក្ខត្តេ បុថុជ្ជនោ តថាគតស្ស វណ្ណំ វទមានោ វទេយ្យ ។ អទិន្នាទានំ បហាយ អទិន្នា-ទានា បដិវិរតោ សមណោ គោតមោ ទិន្នាទាយី ទិន្នបា-ដិកង្ខី អថេនេន សុចិភូតេន អត្តនា វិហរតីតិ ។ ឥតិ ភ បហិ តិក្ខត្តេ បុថុជ្ជនោ តថាគតស្ស វណ្ណំ វទមានោ វទេយ្យ ។ អព្រហ្មចរិយំ បហាយ ព្រហ្មចារី សមណោ គោតមោ អារាចារី វិរតោ មេថុនា គាមធម្មា តិ ។ ឥតិ ភ បហិ តិក្ខត្តេ បុថុជ្ជនោ តថាគតស្ស វណ្ណំ វទមានោ វទេយ្យ ។

(๔) មុសាវាទំ បហាយ មុសាវាទា បដិវិរតោ សម-ណោ គោតមោ សច្ចវាទី សច្ចសន្ធោ ថេតោ បច្ចយិកោ

(๓) (បុថុជ្ជន តែងពោលសរសើរថា) ព្រះសមណគោតម លះបង់បាណាតិបាតហើយ វៀរស្រឡះចាកបាណាតិបាតហើយ មានដំបង ដាក់ចុះហើយ មានគ្រឿងសស្ត្រាដាក់ចុះហើយ មានសេចក្តីខ្មាសបាប ដល់នូវសេចក្តីអាណិតអាសូរ មានសេចក្តីអនុគ្រោះ ដោយប្រយោជន៍ ដល់សព្វសត្វ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ បុថុជ្ជន កាលពោលសរសើរគុណ របស់តថាគត តែងពោលដូច្នេះក៏មាន ។ ថា ព្រះសមណគោតម លះបង់ នូវអទិន្នាទានហើយ វៀរស្រឡះចាកអទិន្នាទានហើយ ព្រះអង្គកាន់យក តែរបស់ដែលគេឲ្យ ទ្រាំថ្នាតែរបស់ដែលគេឲ្យ មានអត្តភាពជាអ្នកមិន លួច មានសភាពដ៏ស្អាត ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ បុថុជ្ជន កាលពោល សរសើរគុណរបស់តថាគត តែងពោលដូច្នេះក៏មាន ។ ថា ព្រះសមណ-គោតម លះបង់អព្រហ្មចរិយៈហើយ ជាអ្នកប្រព្រឹត្តនូវធម៌ដ៏ប្រសើរ ព្រះអង្គវៀសវាង (អំពីអព្រហ្មចរិយៈ) វៀរចាកមេថុនធម្ម ជាធម៌របស់អ្នក ស្រុកហើយ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ បុថុជ្ជន កាលពោលសរសើរ គុណរបស់តថាគត តែងពោលដូច្នេះក៏មាន ។

(๔) (បុថុជ្ជន តែងពោលសរសើរថា) ព្រះសមណគោតម លះ បង់មុសាវាទហើយ វៀរស្រឡះចាកមុសាវាទហើយ ព្រះអង្គពោលតែ ពាក្យពិត តរកាក្យពិត មានវាចាខ្ជាប់ខ្ជួន គួរអកផង់ជឿបាន មិនពោល

អវិសំវាទកោ លោកស្សាតំ ។ ๔តំ វា មហិ តិក្ខត្តុំ
បុថុជ្ជនោ តថាគតស្ស វណ្ណំ វទមានោ វទេយ្យ ។
បិសុណាំ វាចំ បហាយ បិសុណាយ វាចាយ បដិវិរតោ
សមណោ គោតមោ ๔តោ សុត្វា ន អមុត្រ អក្ខាតា
๔មេសំ ភេទាយ អមុត្រ វា សុត្វា ន ๔មេសំ អក្ខាតា
អមូសំ ភេទាយ ។ ๔តំ កិត្តាវតំ វា សង្ឃាតា សហិតា
វា អនុប្បទាតា សមគ្គករោ សមគ្គរតោ សមគ្គនន្ទី
សមគ្គករណឺ វាចំ ភាសិតាតំ ។ ๔តំ វា មហិ តិក្ខត្តុំ
បុថុជ្ជនោ តថាគតស្ស វណ្ណំ វទមានោ វទេយ្យ ។ ផរុសំ
វាចំ បហាយ ផរុសាយ វាចាយ បដិវិរតោ សមណោ
គោតមោ យា សា វាចា នេលា កណ្ណសុខា បេមនីយា
ហាទយង្គមា ពោរី ពហុជនកន្តា ពហុជនមនាបា
តថារូបឺ វាចំ ភាសិតាតំ ។ ๔តំ វា មហិ តិក្ខត្តុំ
បុថុជ្ជនោ តថាគតស្ស វណ្ណំ វទមានោ វទេយ្យ ។

បំភ្លឺត់សត្វលោក ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ បុថុជ្ជន កាលពោលសរសើរ
គុណរបស់តថាគត តែងពោលដូច្នេះក៏មាន ។ ថា ព្រះសមណគោតម ព្រះ
អង្គលះបង់បិសុណាវាចាហើយ វៀរស្រឡះចាកបិសុណាវាចាហើយ ព្រះ
អង្គឮពាក្យក្នុងសំណាក់នៃពួកជនឯណោះហើយ មិននាំយកទៅប្រាប់ដល់
ពួកជនឯណោះ ដើម្បីបំបែកពួកជននេះឡើយ ឮពាក្យក្នុងសំណាក់នៃ
ពួកជនឯណោះហើយ មិននាំយកមកប្រាប់ដល់ពួកជននេះ ដើម្បីបំបែក
ពួកជនឯណោះឡើយ ។ ព្រះអង្គជាអ្នកផ្សះផ្សាទូវពួកជន ដែលបែកគ្នា
ហើយផង ជាអ្នកបន្ទែមកំឡាំងឲ្យដល់ពួកជន ដែលព្រមព្រៀងគ្នាហើយ
ផង ព្រះអង្គមានសេចក្តីព្រមព្រៀងជាទីត្រេកអរ ត្រេកអរក្នុងសេចក្តីព្រម
ព្រៀង តែងពោលក្នុងការព្រមព្រៀង ទ្រង់ពោលវាចាដែលធ្វើឲ្យព្រមព្រៀង
គ្នា ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ បុថុជ្ជន កាលពោលសរសើរគុណរបស់តថា-
គត តែងពោលដូច្នេះក៏មាន ។ ថា ព្រះសមណគោតម ទ្រង់លះបង់នូវផរុស-
វាចាហើយ វៀរស្រឡះចាកផរុសវាចាហើយ ក៏វាចាណាដែលជាសំដីឥត
មានទោស ជាសុខដល់ត្រចៀក គួរឲ្យអ្នកផងស្រឡាញ់ពេញហឫទ័យ
ជាសំដីរបស់អ្នកសប្បុរស ជាទីត្រេកអរនៃជនច្រើននាក់ ពេញចិត្តនៃ
ជនច្រើននាក់ ទ្រង់ពោលតែវាចាបែបនោះឯង ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ
បុថុជ្ជន កាលពោលសរសើរគុណរបស់តថាគត តែងពោលដូច្នេះក៏មាន ។

สมฺมปฺปธานานิ បធានទាំងបួន បមาយ សมฺปปฺปธานานิ បធានទាំងបួន ចតฺตาริ បដិវិរតោ សมณោ គោតមោ កាលភឹ ភូតភឹ អត្ថភឹ ធម្មភឹ វិនយភឹ ឯតមត្តំ ភាឃំ ភាសតិ តាលេន សាមញ្ញេនំ បរិយន្តវតឹ អត្តសញ្ញាតន្តិ ។ ឥតិ ភ ឥមំ ភិក្ខវេ បុថុជ្ជនោ តថាគតស្ស វណ្ណំ វទមានោ វទេយ្យ ។

(៥) តីឧតាមភូតតាមសមារម្ភា បដិវិរតោ សមណោ គោតមោតិ ។ ឥតិ ភ ឥមំ ភិក្ខវេ ។ បេ ។

(៦) ឯកភត្តិកោ សមណោ គោតមោ រត្តូបរតោ វិរតោ វិកាលភោជនា ។ ឧច្ចាសយនមហាសយនា បដិវិរតោ សមណោ គោតមោ ។ ជាតរូបរជតបដិគ្គហណា បដិវិរតោ សមណោ គោ-

ថា ព្រះសមណគោតម ទ្រង់លះបង់នូវសម្ផប្បលាបៈហើយ វៀរស្រឡះចាកសម្ផប្បលាបៈហើយ ព្រះអង្គពោលពាក្យក្នុងកាលគួរ ពោលតែពាក្យពិតប្រាកដ ពោលតែពាក្យដែលជាអត្ថ ពោលតែពាក្យដែលជាធម៌ ពោលតែពាក្យដែលជាវិន័យ ពោលតែពាក្យមានទុកាសជាទីដំកល់ទុកក្នុងហឫទ័យ ប្រកបដោយគ្រឿងអាងមានគ្រឿងតំណាត់ ប្រកបដោយប្រយោជន៍ ដោយកាលដ៏គួរ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ឬថ្មីផ្លូន កាលពោលសរសើរគុណរបស់តថាគត តែងពោលដូច្នេះក៏មាន ។

(៥) ថា ព្រះសមណគោតម វៀរស្រឡះចាកការឆ្លៀតីជគាមនិងភូតគាម(១) ឲ្យវិនាសហើយ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ដូច្នេះក៏មាន ។បេ។

(៦) ថា ព្រះសមណគោតម ព្រះអង្គបរិភោគកត្តតែ ១ ពេល វៀរលែងបរិភោគក្នុងពេលត្រី វៀរលែងបរិភោគក្នុងកាលខុស ។ ព្រះសមណគោតម វៀរស្រឡះចាកកិរិយាមើលនូវរបាំ ទឹងការស្តាប់នូវចម្រៀង ទឹងភ្លេងប្រគំ ដែលជាសត្រូវដល់កុសលធម៌ ។ ព្រះសមណគោតម វៀរស្រឡះចាកកិរិយាទ្រទ្រង់ ប្រដាប់ស្អិតស្អាងពាងកាយ ដោយផ្កាកម្រង

---

๑ រុក្ខដែលមានពូជដុះឡើងបាន តែមិនដុះដាប់ទឹងផែនដី មានគ្រាប់ឈើជាដើម ហៅថា ពីជគាម , ឈើស្មៅជាដើម ដែលដុះដាប់ទឹងផែនដី ហៅថា ភូតគាម ។

តមោ ។ ឧច្ចាសយនមហាសយនា បដិវិរតោ សម.
ណោ គោតមោ ។ ជាតរូបរជតប្បដិក្ខេបា បដិវិរតោ
សមណោ គោតមោ ។

(៧) អាមកធញ្ញប្បដិក្ខេបា បដិវិរតោ សម.
ណោ គោតមោ ។ អាមកមំសប្បដិក្ខេបា បដិវិរ.
តោ សមណោ គោតមោ ។ ឥត្ថីកុមារិកប្បដិក្ខេបា
បដិវិរតោ សមណោ គោតមោ ។ ទាសីទាសប្បដិក្ខេ.
ណា បដិវិរតោ សមណោ គោតមោ ។ អជេឡកប្ប.
ដិក្ខេបា បដិវិរតោ សមណោ គោតមោ ។ កុក្កុដ.
សូករប្បដិក្ខេបា បដិវិរតោ សមណោ គោតមោ ។
ហត្ថិគវស្សវឡវប្បដិក្ខេបា បដិវិរតោ សមណោ គោ.
តមោ ។ ខេត្តវត្ថុប្បដិក្ខេបា បដិវិរតោ សមណោ
គោតមោ ។

(៨) ទូតេយ្យបហិណគមនានុយោគា បដិវិរតោ ស.
មណោ គោតមោ ។ កយវិក្កយា បដិវិរតោ សមណោ
គោតមោ ។ តុលាកូដកំសកូដមានកូដា បដិវិ.

នឹងគ្រឿងក្រអូបនឹងគ្រឿងលាបផ្សេង ។ ។ ព្រះសមណគោតម វៀរស្រឡះចាកទីដេកទីអង្គុយដ៏ខ្ពស់ នឹងទីដេកទីអង្គុយដ៏ប្រសើរ ។ ព្រះសមណគោតម វៀរស្រឡះចាកកិរិយាទទួលមាសនឹងប្រាក់ ។

(៧) ថា ព្រះសមណគោតម វៀរស្រឡះចាកកិរិយាទទួលធញ្ញជាតផៅ ។ ព្រះសមណគោតម វៀរស្រឡះចាកកិរិយាទទួលសាច់ផៅ ។ ព្រះសមណគោតម វៀរស្រឡះចាកកិរិយាទទួលស្រីនឹងក្មេងស្រី ។ ព្រះសមណគោតម វៀរស្រឡះចាកកិរិយាទទួលខ្ញុំស្រីនឹងខ្ញុំប្រុស ។ ព្រះសមណគោតម វៀរស្រឡះចាកកិរិយាទទួលពពែនឹងចៀម ។ ព្រះសមណគោតម វៀរស្រឡះចាកកិរិយាទទួលមាន់នឹងជ្រូក ។ ព្រះសមណគោតម វៀរស្រឡះចាកកិរិយាទទួលដំរី គោ សេះ ឈ្មោលញី ។ ព្រះសមណគោតម វៀរស្រឡះចាកកិរិយាទទួលវៀរនឹងចំការ ។

(៨) ព្រះសមណគោតម វៀរស្រឡះចាកកិរិយាប្រកបនូវទូតកម្ម គឺនាំសំបុត្រឬពាក្យបណ្តាំដល់គ្រហស្ថ នឹងទៅដោយគេបញ្ជូន អំពីផ្ទះ១ ទៅផ្ទះ១ ។ ព្រះសមណគោតម វៀរស្រឡះចាកការទិញនឹងការលក់ ។ ព្រះសមណគោតម វៀរស្រឡះចាកការធ្វើបាកឬបន្ទុំដោយជញ្ជីង នឹង

តោ សមណោ គោតមោ ។ ឧស្សោជនវញ្ជនដ្ឋានានុយោគា បដិវិរតោ សមណោ គោតមោ ។ ឆេទនវធពន្ធនវិបរាមោសអាលោបសហសាការា បដិវិរតោ សមណោ គោតមោតិ ។ ឥតិ វា ឥមេ ឯកច្ចេ ខុទ្ទកេ សីលេ តថាគតស្ស វណ្ណាវាទមាគោ វាចេយ្យ ។

ធញ្ញកដោយកាដន៍មាស ធញ្ញកដោយរង្វាស់រង្វាល់(១) ។ ព្រះសមណគោតម រៀរស្រឡះចាកកិរិយាប្រកបនូវអំពើរៀ គឺការបង្គុំសំកាន់បញ្ឆោតបោកប្រាស បន្ទំដោយរបស់ឫម ។ ព្រះសមណគោតម រៀរស្រឡះចាកកិរិយាកាត់(ទូរអាវ:យាវ:មានដៃជារដើម)នឹងការសម្លាប់ចងធ្វើមនុស្សឲ្យរង្គើងផ្លូវ ប្លន់អ្នកស្រុក កំហែងយកទ្រព្យ ។ បុថុជ្ជន កាលពោលសរសើរគុណរបស់តថាគត តែងពោលដូច្នេះក៏មាន ។

ចប់ ក្ខុទ្ទសីល ។

---

១ ការធញ្ញកឬបន្ទំដោយដង្ហើងមាន ៤ យ៉ាង គឺបន្ទំដោយរូប ១ បន្ទំដោយអរិយវ:ិ ១ បន្ទំដោយការកាន់យក ១ បន្ទំដោយការបិទបាំង ១ ។ អធិប្បាយ បុគ្គលធ្វើដង្ហើងពីរមានរូបប៉ុនគ្នា ធ្វើចគ្នាតែធ្ងន់ស្រាលដាំងគ្នា រំលោទិញប្រើដង្ហើងធ្ងន់ រំលោលក់ប្រើដង្ហើងស្រាល ហៅថា បន្ទំដោយរូបគឺរូបជាដង្ហើង ។ រំលោទិញ ថ្នឹងរបស់យកដៃសង្កត់ដង្ហើងពីខាងក្រោយ រំលោលក់យកដៃសង្កត់ដង្ហើងពីខាងលុខហៅថា បន្ទំដោយអរិយវ:ិតដៃ ។ រំលោទិញ ថ្នឹងរបស់កាន់ខ្សែដង្ហើងខាងគល់ដង រំលោលក់ កាន់ខ្សែខាងកុងដង ហៅថា បន្ទំដោយការកាន់យក ។ ធ្វើដងដង្ហើងឲ្យមានប្រហោងខាងក្នុង ហើយត្រកក់ទេចដៃកក្នុងប្រហោងនោះ រំលោទិញ ធ្វើឲ្យដៃកត់មកខាងក្រោយ រំលោលក់ ធ្វើឲ្យដៃកត់មកខាងមុខ ហៅថា បន្ទំដោយការបិទបាំង ។ ធ្វើភាជន៍ដោយមាសសុទ្ធតែ ១ ហើយធ្វើភាជន៍ក្រឡៃដាំច្រើន ឲ្យមានពណ៌ប្រហែលគ្នាហើយលក់យកថ្លៃស្មើគ្នានឹងមាស ហៅថា បន្ទំដោយមាស ។ រំលោទិញ ព្រើរង្វាល់ធំ រំលោលក់ព្រើរង្វាល់តូច ហៅថា បន្ទំដោយរង្វាល់ ។ រំលោបានសំណូក វាស់ដីស្រែចម្ការធំឲ្យទៅដាំតូច រំលោមិនបានសំណូកវាស់ដីតូចឲ្យទៅដាំធំ ដើម្បីឲ្យចំរើនពន្ធ ឬសួយហៅថាបន្ទំដោយរង្វាស់ ។

ព្រហ្មជាលសុត្តេ មជ្ឈិមសីលំ ពីជគាមភូតគាមសមារម្ភាទិ

(៩) យថា វា បនេកេ ភោន្តោ សមណព្រាហ្មណា សន្និធេយ្យានិ ភោជនានិ ភុញ្ជិត្វា តេ ឯវរូបំ ពីជគាមភូតគាមសមារម្ភំ អនុយុត្តា វិហរន្តិ ។ សេយ្យថីទំ ។ មូលពីជំ ខន្ធពីជំ ផលុពីជំ អគ្គពីជំ ពីជពីជមេវ បញ្ចមំ ឥតិ វា ។ ឥតិ ឯវរូបា ពីជគាមភូតគាមសមារម្ភា បដិវិរតោ សមណោ គោតមោតិ ។ ឥតិ វា ហិ តត្ថរ បុដ្ឋដ្ឋោ តថាគតស្ស វណ្ណំ វទមានោ វទេយ្យ ។

(១០) យថា វា បនេកេ ភោន្តោ សមណព្រាហ្មណា សន្និធេយ្យានិ ភោជនានិ ភុញ្ជិត្វា តេ ឯវរូបំ សន្និធិការបរិភោគំ[1] អនុយុត្តា វិហរន្តិ ។ សេយ្យថីទំ ។ អន្នសន្និធិ[2] បានសន្និធិ វត្ថសន្និធិ យានសន្និធិ សយនសន្និធិ វិលេបនសន្និធិ គន្ធសន្និធិ អាមិសសន្និធិ ឥតិ វា ។ ឥតិ ឯវរូបា សន្និធិការកបរិភោគា បដិវិរតោ សមណោ គោតមោតិ ។ ឥតិ វា ហិ តត្ថរ បុដ្ឋដ្ឋោ តថាគតស្ស វណ្ណំ វទមានោ វទេយ្យ ។

---

๑ សន្និធិការបរិភោគន្តិបិ ជាហ ។ ๒ អន្នសន្និធិន្តិបិ អន្នសន្និធីតិបិ ទិស្សតិ ។

ព្រហ្មជាលសូត្រ បឋមសីល ការធ្វើពីជគាមនឹងភូតគាមឲ្យវិនាសជាដើម

(๙) ដូចជាសមណព្រាហ្មណ៍ពាំងឆ្ងាយ ដ៏ចំរើនពួកមួយ បរិភោគភោជនដែលគេឲ្យដោយសទ្ធាហើយ តែសមណព្រាហ្មណ៍ពាំងនោះ តែងប្រកបរឿយ ៗ នូវកិរិយាធ្វើពីជគាមនឹងភូតគាមឲ្យវិនាស ។ ពីជគាមនឹងភូតគាមនោះ តើដូចម្តេចខ្លះ ។ គឺ ពូជគឺមើម ប្លុកស ๑ ពូជគឺដើម ๑ ពូជគឺថ្នាំង ๑ ពូជគឺបុង ឫត្រួយ ๑ ពូជគឺគ្រាប់ ๑ ជាគំរប់ ๕ ។ ព្រះសមណៈគោតម ទ្រង់វៀរស្រឡះចាកកិរិយាធ្វើពីជគាមនឹងភូតគាមឲ្យវិនាស មានសភាពដូច្នេះ ។ ម្នាលភិក្ខុពាំងឆ្ងាយ បុថុជ្ជនកាលពោលសរសើរគុណរបស់តថាគត តែងពោលដូច្នេះក៏មាន ។

(๑๐) ដូចជាសមណព្រាហ្មណ៍ពាំងឆ្ងាយ ដ៏ចំរើនពួកមួយ បរិភោគភោជនដែលគេឲ្យដោយសទ្ធាហើយ តែសមណព្រាហ្មណ៍ពាំងនោះ តែងប្រកបរឿយ ៗ នូវការបរិភោគវត្ថុ ដែលសន្សំទុក មានសភាពយ៉ាងនេះ ។ ការសន្សំទុកនោះ តើដូចម្តេចខ្លះ ។ គឺ ការសន្សំគ្រឿងស៊ីខ្លះ សន្សំទឹកផឹកខ្លះ សន្សំសំពត់ខ្លះ សន្សំយានខ្លះ សន្សំទីដេកខ្លះ សន្សំគ្រឿងលាបខ្លះ សន្សំគ្រឿងក្រអូបខ្លះ សន្សំអាមិសៈខ្លះ ។ ព្រះសមណគោតមទ្រង់វៀរស្រឡះចាកការបរិភោគវត្ថុដែលសន្សំទុក មានសភាពដូច្នេះឯង ។ ម្នាលភិក្ខុពាំងឆ្ងាយ បុថុជ្ជនកាលពោលសរសើរគុណ របស់តថាគត តែងពោលដូច្នេះក៏មាន ។

(១១) យថា ឯ បនេតេ ភោន្តោ សមណព្រាហ្មណា សន្ទានេយ្យានិ ភោជនានិ កុញ្ជិត្វា តេ ឯវរូបំ វិស្សកម្មនិស្សិតំ អនុយុត្តា វិហរន្តិ ។ សេយ្យថីទំ ។ ឆត្តំ ឯតំ ភទន្តំ បេក្ខំ អក្ខាតំ ចាលាសុរំ វេតាឡិ កុម្ភ-ថូណំ សោកធរកំ(១) ចណ្ឌាលំ វំសំ ជោវនំ ហត្ថិយុទ្ធំ អស្សយុទ្ធំ មហិសយុទ្ធំ ឧសភយុទ្ធំ អជយុទ្ធំ មេណ្ឌា-យុទ្ធំ កុក្កុដយុទ្ធំ វដ្តកយុទ្ធំ ឌណ្ឌយុទ្ធំ មុដ្ឋិយុទ្ធំ និព្ពុទ្ធំ ឧយ្យោធិកំ ពលកណ្ឌំ សេនាព្យូហំ អនីកទស្សនំ ឥតិ ឯ ។ ឥតិ ឯវរូបា វិស្សកម្មនិស្សិតា បដិវិរតោ សមណោ គោតមោតិ ។ ឥតិ ឯ ហិ តត្ថវ បុថុជ្ជនោ តថាគតស្ស វណ្ណំ វទមានោ វទេយ្យ ។

---

១ សោភនន្តង្គីរកន្តិបិ សោភណាគរកន្តិបិ សោភណាករណន្តិបិ សោភណាកន្តិបិ ជាតិវន្តំ ។

(១១) ដូចជាសមណព្រាហ្មណ៍ពាំងឡាយ ដ៏ចំរើនពួកមួយ បរិ-
ភោគភោជនដែលគេឲ្យដោយសទ្ធាហើយ តែសមណព្រាហ្មណ៍ពាំងនោះ
តែងប្រកបរឿយ ។ នូវការស្តាប់នឹងការមើលនូវល្បែង ដែលជាសត្រូវដល់
កុសលធម៌ មានសភាពយ៉ាងនេះ ។ ឯល្បែងដែលជាសត្រូវដល់កុសលធម៌
នោះតើដូចម្តេចខ្លះ ។ គឺល្បែងរាំខ្លះ ច្រៀងខ្លះ ប្រគំខ្លះ មហោស្រពខ្លះ
ចម្បាំងស្តេចភាតនឹងព្រះភមជាដើមខ្លះ គងខ្លះ រគាំងខ្លះ ស្គរមានជ្រុង ៤
ខ្លះ រូបគំនូរខ្លះ ល្បែងដុំដែកខ្លះ ល្បែងរ៉ាវខ្លះ ល្បែងលាងធ្នើនខ្លះ ជំរី
ជល់គ្នាខ្លះ សេះប្រចាំគ្នាខ្លះ ក្របីជល់គ្នាខ្លះ គោជល់គ្នាខ្លះ ពពែជល់
គ្នាខ្លះ កែះជល់គ្នាខ្លះ មាន់ជល់គ្នាខ្លះ ចាបជល់គ្នាខ្លះ ល្បែងគុណ
ដំបងខ្លះ ប្រជាល់ខ្លះ ចំបាប់ខ្លះ ទីសម្រាប់ច្បាំងគ្នាខ្លះ ទីសម្រាប់រៀប
ពលខ្លះ លំនៅកងទ័ពខ្លះ ទីមើលសេនាប្រកបដោយអង្គ ៤ ខ្លះ(១) ។ ឯ
ព្រះសមណគោតម ទ្រង់វៀរស្រឡះចាកកិរិយាស្តាប់នឹងការមើលល្បែង
ដែលជាសត្រូវដល់កុសលធម៌ មានសភាពដូច្នេះឯង ។ ម្នាលភិក្ខុទាំង
ឡាយ បុថុជ្ជន កាលពោលសរសើរគុណរបស់តថាគត តែងពោល
ដូច្នេះក៏មាន ។

---

១ សេនាដំរី ១ សេនាសេះ ១ សេនារទេះ ១ សេនាថ្មើរជើង ១ ។

ព្រហ្មជាលសុត្តេ បដ្ឋិមសីលំ ដូតប្បមាទដ្ឋានុយោគោ

(๑๒) យថា ឯ បនេកេ តោទ្ធា សមណ-

ព្រាហ្មណា សន្ធាទេយ្យានំ តោជនានំ ភុញ្ជិត្វា តេ

ឯវរូបំ ដូតប្បមាទដ្ឋានានុយោគមនុយុត្តា វិហរន្តិ ។

សេយ្យថីទំ ។ អដ្ឋបទំ ទសបទំ អាកាសំ បរិហារបថំ

សន្តិកំ ខលិកំ(๑) ឃដិកំ សលាកហត្ថំ អក្ខំ បង្គចីរំ

វង្កកំ មោក្ខចិកំ ចិង្គុលិកំ(๒) បត្តាឡ្ហកំ រថកំ ធនុកំ

អក្ខលិកំ មនេសិកំ(๓) យថាវជ្ជំ ឥតិ ឯ ។ ឥតិ

ឯវរូបា ដូតប្បមាទដ្ឋានានុយោគា បដិវិរតោ សមណោ

គោតមោតិ ។ ឥតិ ឯ បិ ភិក្ខវេ ឥមេ ភុជ្ជដ្ឋោ តថាគ-

តស្ស វណ្ណំ វទមានោ វទេយ្យ ។

---

๑ ពលិកំ ។ ๒ បិង្គុលកំ ។ ๓ មានេសិកំ ។

ព្រហ្មជាលសូត្រ បដ្ឋមបិលា ការប្រកបល្បែងជាស្ថានជាទីតាំងនៃសេចក្តីប្រមាទ

(១៦) ដូចដាសមណព្រាហ្មណ៍តាំងខ្លាយ ដ៏ចំរើនពួកមួយ បរិ-
ភោគភោជនដែលគេឲ្យដោយសទ្ធាហើយ តែសមណព្រាហ្មណ៍តាំងនោះ
តែងប្រកបរឿយ ។ នូវល្បែងប៉ាស្ថា ដែលជាហេតុជាទីតាំងនៃសេចក្តីប្រ-
មាទ ។ ល្បែងប៉ាស្ថានោះ តើដូចម្តេចខ្លះ ។ គឺប៉ាស្ថាមានក្រឡា ៨ ខ្លះ
ប៉ាស្ថាមានក្រឡា ១០ ខ្លះ ប៉ាស្ថាដែលលេងឡដ៏អាកាសខ្លះ ល្បែងរាងផ្លូវ
ដែលគួរវាងខ្លះ ល្បែងផ្លាត់គ្រាប់មានគ្រាប់ក្រួសជាដើមខ្លះ លេងប៉ាស្ថា
ក្នុងទីលានសម្រាប់លេងខ្លះ ល្បែងហឹង ប្តូកូនគោលខ្លះ ល្បែងរលាស់
ទឹកលាក់ឲ្យគាយរូបខ្លះ ល្បែងអង្គញ់ខ្លះ ល្បែងប៊ីស្វឹកខ្លះ ល្បែងនង្គ័ល
តូចខ្លះ ល្បែងដាំដូងខ្លះ ល្បែងកង្ហារខ្លះ ល្បែងរលាស់ដីខ្សាច់ (ប៉ាយឡុក
ប៉ាយឡ)ខ្លះ ល្បែងរថតូចខ្លះ ល្បែងធ្នូតូចខ្លះ ល្បែងសរសេរអក្សរខ្សាច់
ឲ្យគាយខ្លះ ល្បែងទាយចិត្ត (ស្តេចចង់)ខ្លះ ល្បែងកំប្លែងគ្រាប់គេខ្លះ ។
ឯព្រះសមណគោតម ទ្រង់វៀរស្រឡះចាកកិរិយាប្រកបរឿយ ។ នូវល្បែង
ប៉ាស្ថា ដែលជាហេតុជាទីតាំងនៃសេចក្តីប្រមាទ មានសភាពដូច្នេះឯង ។
ម្នាលភិក្ខុតាំងខ្លាយ បុថុជ្ជន កាលពោលសរសើរគុណ របស់តថាគត
តែងពោលដូច្នេះក៏មាន ។

[๑๓] យថា ឯ បនេតេ ភោន្តោ សមណព្រាហ្មណា សន្ទិដ្ឋេធិកេ កោដ្ឋាសេ ញាណំ បដិលភន្តិ តេ ឯវរូបំ ខុទ្ទាសយេ ឧត្តមាសយេ អនុយុត្តា វិហរន្តិ។ សេយ្យថីទំ។ អាសន្នំ បលុជ្ជនំ លោណកំ ចិត្តកំ បដិកំ បដលិកំ សូលិកំ វិកតិកំ ខុទ្ទលោមំ(๑) ឯកន្តលោមំ កដ្ឋិស្សំ(๒) កោសេយ្យំ កុត្តកំ(๓) ហត្ថត្ថរំ អស្សត្ថរំ

---

๑. ខុទ្ទលោមិំ ។ ๒. កដ្ឋិស្សំ ។ ๓ កុដ្ដកំ ។

(១៣) ដូចជាសមណព្រាហ្មណ៍ទាំងឡាយ ដ៏ចំរើនពួកមួយ បរិភោគភោជនដែលគេឲ្យ ដោយសទ្ធាហើយ តែសមណព្រាហ្មណ៍ទាំងនោះ តែងប្រកបរឿយ ៗ នូវឧច្ចាសយនមហាសយន: (ទីដេកទីអង្គុយដ៏ខ្ពស់ទំនឹងទីដេកទីអង្គុយដ៏ប្រសើរ) មានសភាពយ៉ាងនេះ ៗ ឧច្ចាសយនមហាសយន:នោះតើដូចម្តេចខ្លះ ៗ គឺ អាសន:ដែលខ្ពស់ហួសប្រមាណខ្លះ គ្រែដែលមានដើមវិចិត្រដោយរូបសត្វសីហាខ្លះ ព្រំដែលមានពេមវែងជាងបួនធាប់ខ្លះ កម្រាលដែលគេធ្វើដោយពេមវិចិត្រ ដោយរូបសត្វសីហាខ្លះ កម្រាលមានពណ៌សដែលគេធ្វើដោយពេមសត្វខ្លះ កម្រាលដែលធ្វើដោយពេមសត្វមានផ្កាដេរដាសខ្លះ កម្រាលដែលញាត់ដោយសំឡីជាប្រក្រតីខ្លះ កម្រាលដែលធ្វើដោយពេមសត្វ វិចិត្រដោយរូបសត្វសីហា (មានសីហ:នឹងខ្លាំងជាដើម)ខ្លះ កម្រាលដែលធ្វើដោយពេមសត្វមានពេមប្រាណឡើងតែម្ខាងខ្លះ កម្រាលដែលធ្វើដោយពេមសត្វ មានពេមប្រាណឡើងទាំងសងខាងខ្លះ កម្រាលដែលធ្វើដោយឱនខ្យែរសេមាស នឹងសូត្រចាក់ស្រែះដោយរតនៈ មានមាសជាដើមខ្លះ កម្រាលដែលធ្វើដោយសរសៃសូត្រ ចាក់ស្រែះដោយរតន:ខ្លះ កម្រាលដែលធ្វើដោយពេមសត្វល្មមចុះពួកស្រីរបាំ ១៦ នាក់ឈរកំបាំងខ្លះ កម្រាលសម្រាប់ក្រាលលើខ្នងដំរីខ្លះ កម្រាលសម្រាប់ក្រាលលើខ្នងសេះខ្លះ កម្រាលសម្រាប់ក្រាលលើ

វេទន្តរំ(១) អដ្ឋិនមញ្ញេណំ តាទិលក្ខណប្បត្តមញ្ញេណំ ស-
ព្ពញ្ញុតញ្ញាណំ ឥតោ លោហិតក្ខិបណាទិំ ឥតិ ឯ ។ ឥតិ ឱ-
ប្បិយា ឥច្ឆាសយនមហាសយនា បដិវិរតោ សមណោ
គោតមោតិ ។ ឥតិ ឯ ហិ តិក្ខត្តុំ បុព្ពុដ្ឋានោ តថា-
គតស្ស វណ្ណំ វទមានោ វទេយ្យ ។

(១៤) យថា ឯ បនេតេ តោណ្ឌោ សមណព្រាហ្ម-
ណា សន្តោនេយ្យកិំ តោដ្ឋកិំ កុញ្ជិត្តា តេ ឱវាទបំ
មណ្ឌនវិភូសនដ្ឋានានុយោគំ អនុយុត្តា វិហរន្តិ ។ សេយ្យ-
ថីទំ ។ ឧច្ចាទនំ បរិមទ្ទនំ ន្ហាបនំ សម្ពាហនំ អាទាសំ
អញ្ជនំ មាលា វិលេបនំ មុខចុណ្ណកំ មុខាលេបំ(២)
ហត្ថពន្ធំ សិខាពន្ធំ ទណ្ឌំ ជាលិកំ អសិំ ឆត្តំ ឧប្ប-

---

១ ។ បាឌិយេក្កវណ្ណំ រស្សវណ្ណំ វេឡុវណ្ណោ ។ ២ ។ ម. មុខាលេបនំ ។

ព្រហ្មជាលសូត្រ មជ្ឈិមសីល ការប្រកបនូវវត្ថុជាទីតាំងនៃការស្ពឹងស្អង់រាងកាយ

លើរថខ្លះ គម្រាលដែលគេធ្វើដោយស្បែកខ្លាខ្លះ គម្រាលដ៏ឧត្តមដែលគេធ្វើដោយស្បែកសត្វឈ្មោសខ្លះ ទីដេកដែលមានពិតានក្រហមពីខាងលើខ្លះ ខ្នើយមានពណ៌ក្រហមទាំងពីរខាង គឺខ្នើយកន្ទុយនំ ខ្នើយដើងព្រមទាំងពិតានមានពណ៌ក្រហមខ្លះ ។ ឯព្រះសមណគោតម ទ្រង់រៀរស្រឡះចាកឧច្ចាសយនមហាសយនៈ មានសភាពដូច្នេះឯង ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ប៉ុប៉ុណ្ណេះ កាលពោលសរសើរគុណរបស់តថាគត តែងពោលដូច្នេះក៏មាន ។

(១៤) ដូចជាសមណព្រាហ្មណ៍ទាំងឡាយ ដ៏ចំរើនពួកមួយ បរិភោគភោជនដែលគេឲ្យដោយសទ្ធាហើយ តែសមណព្រាហ្មណ៍ទាំងនោះតែងប្រកបរឿយៗ នូវវត្ថុជាទីតាំងនៃការប្រដាប់ស្អិតស្អាងកាយ មានសភាពយ៉ាងនេះ ។ វត្ថុជាទីតាំងនៃការប្រដាប់ស្អិតស្អាងកាយនោះតើដូចម្តេច ។ គឺការដុសខាត់បំបាត់កូនអាក្រក់[1]ខ្លះ ការប្រឹបាច់រឹត[2]ខ្លះ ការផ្តេតទឹកខ្លះ ការគក់ច្របាច់[3]ខ្លះ កញ្ចក់ខ្លះ វត្ថុសម្រាប់លាបគ្រឿងប្រដាប់ខ្លះ ផ្កាកម្រងខ្លះ គ្រឿងលាបខ្លះ គ្រឿងលំអិតសម្រាប់ប្រស់មុខខ្លះ វត្ថុសម្រាប់លាបមុខខ្លះ គ្រឿងប្រដាប់ដៃខ្លះ ចំណងផ្នែសក់ខ្លះ ដំបងខ្លះ បំពង់ថ្នាំខ្លះ ដាវខ្លះ ព្រះខាន់ខ្លះ ឆត្រខ្លះ ស្បែកដើង

---

๑ អដ្ឋកថាថា ជុំសខាតឬប្រសំព្រំដោយវត្ថុ មានគ្រឿងក្រអូបនឹងលំអិតជាដើម ដើម្បីបន្ទោបង់នូវក្លិនអាក្រក់ក្នុងសរីរៈ ។ ๒ ឆ្នូចយ៉ាងខាវកដែលមានបុណ្យ គេយកមកផ្តើកលើភ្លៅលាបប្រេងហើយប្រឹបាច់រឹត ដើម្បីធ្វើទ្រង់ទ្រាយនៃអវយវៈមានដៃដើងជាដើម ឲ្យសមរម្យល្អ ។ ๓ ការរៀបដៃដើងដោយវត្ថុមានអនុទ្ធងជាដើម ធ្វើឲ្យដៃដើងចំរើនអំបាំមួន ដូចជាអ្នកចំបាប់ ។ តែក្នុងមង្គលត្ថទីបនីថា ការជក់ទាញដៃដើងជាដើម ដើម្បីបន្ទោបង់នូវភោគពុកសៀត ។

ចំត្រុថាមានំ ខុណ្ហាសំ មណាំ ភាលវ័ដនំ ជិនាតានិ វត្តានិ
ន័យនសានិ ៧តិ ភ ។ ៧តិ ឝវ្ហូថា មណ្ឌនវិភូសនដ្ឋា.
ជានុយោគា បដិវ៉ាតោ សមណោ គោតមោតិ ។ ៧តិ
ភ ហិ តិក្ខវេ បុថុជ្ជនោ តថាគតស្ស វណ្ណំ វទមានោ
វទេយ្យ ។

(๑๙) យថា ភ យនេកេ គោដ្ឋោ សមណព្រាហ្ម-
ណា សន្ទាទេយ្យាន គោជនានិ កុញ្ជិត្វា តេ ឝវ្ហូបំ
តិរច្ឆានកថំ អនុយុត្តា វិហរន្តិ ។ សេយ្យថីទំ ។ ភជកថំ
ចោរកថំ មហាមត្តកថំ សេនាកថំ ភយកថំ យុទ្ធកថំ
អន្នកថំ ចានកថំ វត្ថកថំ សយនកថំ មាលាកថំ
គន្ធកថំ ញាតិកថំ យានកថំ គាមកថំ និគមកថំ
នគរកថំ ជនបទកថំ ឥត្ថីកថំ បុរិសកថំ ឝូរកថំ

ដ៏វិចិត្រខ្លះ មកុដឬកូរាំងមុខខ្លះ (ស្បៃតសក់) តែវមណីខ្លះ ផ្ទៃតធ្លីពីពេម
កន្ទុយសត្វខ្លះ សំពត់សខ្លះ សំពត់មានជាយវែងខ្លះ។ ឯព្រះសណមគោតម
ទ្រង់វៀរស្រឡះចាកការប្រកបរឿយ ៗ នូវតជាតិតាំងនៃការប្រជាប់ស្អិត
ស្អាងកាយ មានសភាពដូច្នេះឯង ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ឬថ្វដ្ឋន
កាលពោលសរសើរគុណរបស់តថាគត តែងពោលដូច្នេះក៏មាន ។

(១៥) ដូចជាសុមណព្រាហ្មណ៍ទាំងឡាយដ៏ចំរើនពួកមួយ បរិភោគ
កោជនដែលគេឲ្យដោយសទ្ធាហើយ តែសមណព្រាហ្មណ៍ទាំងនោះ តែង
ប្រកបរឿយ ៗ នូវតិរច្ឆានកថា (ពាក្យនិយាយទទឹងផ្លូវសួគ៌ នឹងផ្លូវព្រះ
និព្វាន) មានសភាពយ៉ាងនេះ ។ តិរច្ឆានកថានោះតើដូចម្តេច ។ គឺ និ-
យាយអំពីស្តេចខ្លះ និយាយអំពីចោរខ្លះ និយាយអំពីអាមាត្រធំខ្លះ និ-
យាយអំពីសេនាទាហានខ្លះ និយាយអំពីភ័យខ្លះ និយាយអំពីចម្បាំងខ្លះ
និយាយអំពីបាយមួមចំណីខ្លះ និយាយអំពីទឹកផឹកខ្លះ និយាយអំពីសំពត់ខ្លះ
និយាយអំពីទីដេកខ្លះ និយាយអំពីផ្កាកម្រងខ្លះ និយាយអំពីគ្រឿងក្រអូប
ខ្លះ និយាយអំពីញាតិខ្លះ និយាយអំពីយានខ្លះ និយាយអំពីស្រុកខ្លះ
និយាយអំពីនិគមខ្លះ និយាយអំពីនគរខ្លះ និយាយអំពីជនបទខ្លះ និយាយ
អំពីស្ត្រីខ្លះ និយាយអំពីបុរសខ្លះ និយាយអំពីយោធាដែលក្លៀវក្លា[1]ខ្លះ

---

១ ក្នុងវិនីយថា សុរាកថំ និយាយអំពីសុរា ផ្ទួច្នេះវិញ ។

វិសិខាកថំ កុម្ភដ្ឋានកថំ បុព្វបេតកថំ ឆានត្តកថំ
លោកក្ខាយិកំ សមុទ្ទក្ខាយិកំ ឥតិ កវាកវកថំ ឥតិ
ហ ។ ឥតិ ឯវរូបាយ តិរច្ឆានកថាយ បដិវិរតោ
សមណោ គោតមោតិ ។ ឥតិ ហ ហិ តត្ថេវ បុថុជ្ជនោ
តថាគតស្ស វណ្ណំ វទមានោ វទេយ្យ ។

(๑๖) យថា ហ បនេតេ ភោន្តោ សមណព្រាហ្មណា
សន្ទិដ្ឋេយ្យានិ ភោជនានិ ភុញ្ជិត្វា តេ ឯវរូបិំ វិត្តូហិកក-
កថំ អនុយុត្តា វិហរន្តិ ។ សេយ្យថីទំ ។ ន ត្វំ ឥមំ
ធម្មវិនយំ អាជានាសិ អហំ ឥមំ ធម្មវិនយំ អាជានាមិ ។

និយាយអំពីច្រកផ្លូវខ្លះ និយាយអំពីកំពង់ទឹកខ្លះ និយាយអំពីញាតិដែលចែកឋានទៅកាន់បរលោកហើយខ្លះ និយាយអំពីពាក្យដែលឥតប្រយោជន៍មានសភាពផ្សេង ។ ខ្លះ និយាយអំពីលោក[1]ខ្លះ និយាយអំពីរឿងដីតសម្ដុត្រ[2]ខ្លះ និយាយអំពីសេចក្ដីចំរើននឹងមិនចំរើន[3]ខ្លះ ដែលជាហេតុឥតប្រយោជន៍ដូច្នេះខ្លះ ដូច្នោះខ្លះ ។ ឯព្រះសមណគោតម ទ្រង់វៀរស្រឡះចាកតិរច្ឆានកថា មានសភាពដូច្នេះឯង ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ បុថុជ្ជន កាលពោលសរសើរគុណរបស់តថាគត តែងពោលដូច្នេះក៏មាន ។

[๑๖] ដូចជាសមណព្រាហ្មណ៍ទាំងឡាយ ដ៏ចំរើនពួកមួយ បរិភោគភោជនដែលគេឲ្យដោយសទ្ធាហើយ តែសមណព្រាហ្មណ៍ទាំងនោះ តែងប្រកបរឿយ ។ នូវពាក្យប្រណាំងប្រជែង មានសភាពយ៉ាងនេះ ។ ពាក្យប្រណាំងប្រជែងនោះ តើដូចម្ដេច ។ គឺនិយាយថា អ្នកមិនមែនចេះដឹងធម៌និងវិន័យនេះទេ ខ្ញុំទើបចានចេះដឹងធម៌និងវិន័យនេះ ។

---

๑ អដ្ឋកថា ថា និយាយប្រារព្ធអំពីលោកថា លោកនេះអ្នកណាតាក់តែង អ្នកឯណោះតាក់តែង មួយទៀតភ្លែកស ។ ពិតមែន ព្រោះឆ្គឹងវាស កុករនាសក្រហម ។ ពិតមែន ព្រោះឈាមវាក្រហម ដូច្នេះដាដើម ។ ๒ និយាយថា សម្ដុត្រហេតុអ្វីបានហៅថាសាគរ បានដាហៅដូច្នោះ ព្រោះសាគរទៅតោបានដីត ដាដើម ។ ๓ មើលនយលក្ខណៈសិក្ខាបទទី ๓ នៃវគ្គនវង្គ ក្នុងមហាវិភង្គ ចតុត្ថភាគ ។

กตี ธมฺมา ปหีนายาติ อาทินาสฺส ปหาตพฺพปฏิปกฺขา
ทูรเส อหาเรสุ สมฺภวปฏิปกฺขา ฯ สหิตนฺติ เหตุ
อสหิตนฺติ ฯ ปุเร ชาตินิยา ปชฺชา อาห ฯ ปชฺชา
ชาตินิยา ปุเร อาห ฯ อนิจฺจนฺติ ขณิกวเสน ฯ
อาเทปิโต เต ภาโว ฯ นิกฺกีฬิโต ทูรเส ฯ ย
ภูตปฺปโมหกฺขาย นิพฺพิเทหิ ภิ สเต ปโมเจตุ ฯ
ตตฺถ ฆฏนตฺถาย วิกฺขมิตกิจฺจาย ปฏิปนฺโน สมณาน
เยวาติ ฯ ตตฺถ ภิ หิ กิจฺเจ ปุถุชฺชโน ตถาค-
ตสฺส ปณฺณตฺติ ปฏิกฺขิตฺโต ปเรหิ ฯ

(๑๗) ยถา ภิ ปเรเก เยวาปน สมณพฺราหฺม-
ณา สทฺธาเนยฺยานิ เยวาปนานิ ทุปฺปฏิวิทฺธา เต ฆฏนฺตา
ทุเรยฺยปหิณกมตาทุเยวาปนานิ อนุยุตฺตา วิหรนฺติ ฯ

អ្នកនឹងបាននឿយ ថា ចេះដឹងធម៌វិន័យនេះដូចម្តេចបាន អ្នកជាអ្នកប្រតិ-
បត្តិខុស ខ្ញុំទើបជាអ្នកប្រតិបត្តិត្រឹមត្រូវ ។ ពាក្យរបស់ខ្ញុំទើបប្រកបដោយ
ប្រយោជន៍ ពាក្យរបស់អ្នកមិនប្រកបដោយប្រយោជន៍ទេ ។ សំដីដែល
គេត្រូវនិយាយមុន អ្នកយកមកនិយាយក្រោយវិញ ។ សំដីដែលគេត្រូវ
និយាយក្រោយ អ្នកយកមកនិយាយមុនវិញ ។ ពាក្យផ្គុំយអ្នកប្រព្រឹត្តមក
ជាយូរអង្វែងហើយ(១) ។ ទោសកង់សំដីរបស់អ្នក ខ្ញុំបានលើកឡើង
ហើយ ។ អ្នកជាមនុស្ស ត្រូវខំសង្កត់សង្កិនបានហើយ ។ អ្នកចូរទៅសិក្សា
ដើម្បីដោះស្រាយនូវទោសកង់សំដី ឬបើអ្នកអាច ចូរអ្នកដោះស្រាយឲ្យរួច
ទោសចុះ ។ ឯព្រះសមណគោតម ទ្រង់រៀបស្រឡះហើយ ចាកពាក្យ
ពោលប្រណាំងប្រជែង មានសភាពដូច្នេះឯង ។ ម្នាលគិភូ ខាំងឡាយ
ឬ ឬផ្សេង កាលពោលសរសើរគុណរបស់តថាគត តែងពោលដូច្នេះក៏មាន ។

(១៧) ដូចជាសមណព្រាហ្មណ៍ខាំងឡាយ ដ៏ចំរើនពួកមួយ បរិ-
ភោគភោជនដែលគេឲ្យដោយសទ្ធាហើយ តែសមណព្រាហ្មណ៍ខាំងនោះ
រមែងប្រកបរឿយ ។ នូវទុតកម្ម គឺនាំសំបុត្រ ឬពាក្យបណ្តាំនៃគ្រហស្ថ
ឬទៅដោយគេបញ្ជូនអំពីផ្ទះមួយទៅផ្ទះមួយ មានសភាពយ៉ាងនេះ ។

---

๑ អដ្ឋកថាថា ពាក្យណាដែលសូត៌ល្អដោយអ្នកប្រព្រឹត្តមកជាយូរអង្វែង ពាក្យនោះខុស
ទាស់ផ្ទុយនឹងពាក្យយើងតែ១ម៉ាត់ អ្នកមិនដឹងឡើយ ។

សេយ្យថីទំ ។ រញ្ញំ ភគវមហាមត្តានំ ខត្តិយានំ ព្រាហ្ម-
ណានំ គហបតិកានំ កុមារកានំ ឥធ កច្ច អមុត្រ កច្ច
ឥទំ ហរ អមុត្រ ឥទំ អាហរាតិ ។ ឥតិ ឯវរូបា ទូតេយ្យ-
បហិណគមនានុយោគា បដិវិរតោ សមណោ គោតម-
មោតិ ។ ឥតិ ឯ ហិ កិក្ខវេ បុថុជ្ជនោ តថាគតស្ស វណ្ណំ
វទមានោ វទេយ្យ ។

(๑๘) យថា ឯ បនេកេ គោត្តោ សមណព្រាហ្មណា
សទ្ធានេយ្យានំ គោត្តានំ កុញ្ជិត្វា តេ កុហកា ច
ហោន្តិ លបកា ច នេមិត្តិកា ច និប្បេសិកា ច
លាភេន ច លាភំ និជ្ជិគីសិតារោ ។ ឥតិ ឯវរូបា
កុហនលបនា បដិវិរតោ សមណោ គោតមោតិ ។
ឥតិ ឯ ហិ កិក្ខវេ បុថុជ្ជនោ តថាគតស្ស វណ្ណំ
វទមានោ វទេយ្យ ។

ព្រហ្មជាលសូត្រ មជ្ឈិមសីល ការពោលកុហក ឆិងការពោលរាក់ទាក់ជាដើម

ទូតកម្មនោះតើដូចម្តេចខ្លះ ។ គឺទៅដោយពាក្យប្រើរបស់ពួកស្តេច ពួកអាមាត្រធំនៃស្តេច ពួកក្សត្រិយ៍ ពួកព្រាហ្មណ៍ ពួកគហបតិឬពួកកុមារថា លោកចូរទៅកន្លែងនេះ លោកចូរទៅកន្លែងណោះ លោកចូរនាំយករបស់នេះទៅ លោកចូរនាំយករបស់នេះ ពីទីណោះមក ។ ឯព្រះសមណគោតម ទ្រង់វៀរស្រឡះហើយចាកការប្រកបនូវទូតកម្ម គឺនាំសំបុត្រឬពាក្យបណ្តាំនៃគ្រហស្ថ ឬទៅដោយគេបញ្ជូនអំពីផ្ទះមួយទៅផ្ទះមួយ មានសភាពដូច្នេះឯង ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ បុថុជ្ជន កាលពោលសរសើរគុណរបស់តថាគត តែងពោលដូច្នេះក៏មាន ។

(១៨) ដូចជាសមណព្រាហ្មណ៍ទាំងឡាយដ៏ចំរើនពួកមួយ បរិភោគភោជន ដែលគេឲ្យដោយសទ្ធាហើយ តែសមណព្រាហ្មណ៍ទាំងនោះជាអ្នកកុហក គឺញុំាងគេឲ្យកាន់ច្រឡំ (ឲ្យជ្រុះថ្លាដោយការប្រើប្រាស់បច្ច័យជាដើម) ខ្លះ ជាអ្នកពោលពាក្យរាក់ទាក់ (នឹងគ្រហស្ថ) ខ្លះ ជាអ្នកធ្វើនិមិត្ត គឺពោលបញ្ជៀតបញ្ជៀនខ្លះ ជាអ្នកជេរប្រទេចខ្លះ ជាអ្នកស្វែងរកលាភដោយលាភខ្លះ ។ ឯព្រះសមណគោតម ទ្រង់វៀរស្រឡះហើយចាកការកុហក នឹងពាក្យរាក់ទាក់ មានសភាពដូច្នេះឯង ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ បុថុជ្ជន កាលពោលសរសើរគុណ របស់តថាគត តែងពោលដូច្នេះក៏មាន ។

ចប់ មជ្ឈិមសីល ។

(๑๙) យថា ឥ មេនេកេ ភោន្តោ សមណព្រាហ្មណា សន្ធានេយ្យានំ ភោជនានំ ភុញ្ជិត្វា តេ ឱរុយ្ហាយ តិរច្ឆានវិជ្ជាយ មិច្ឆាជីវេន ជីវិតំ(๑) កប្បេន្តិ ។ សេយ្យថីទំ ។ អង្គំ និមិត្តំ ឧប្បាទំ សុបិនំ លក្ខណំ មូសិកច្ឆិន្នំ អគ្គិហោមំ ទព្វិហោមំ ថុសហោមំ កណហោមំ តណ្ឌុលហោមំ សប្បិហោមំ តេលហោមំ មុខហោមំ លោហិតហោមំ អង្គវិជ្ជា វត្ថុវិជ្ជា ខេត្តវិជ្ជា សិវវិជ្ជា ភូតវិជ្ជា ភូរិវិជ្ជា អហិវិជ្ជា វិសវិជ្ជា វិច្ឆិកវិជ្ជា មូសិកវិជ្ជា

๑ ជីវិតន្តិ ក្វចិ ពោត្ថកេ ទិស្សតិ ។

(๑๙) ដូចជាសមណព្រាហ្មណ៍ពាំងឡាយ ដ៏ចំរើនពួកមួយ បរិភោគកោជនដែលគេឲ្យដោយសទ្ធាហើយ តែសមណព្រាហ្មណ៍ពាំងនោះ ចិញ្ចឹមជីវិតដោយមិច្ឆាជីវៈ ព្រោះតិរច្ឆានវិជ្ជា មានសភាពយ៉ាងនេះ ។ តិរច្ឆានវិជ្ជានោះតើដូចម្តេច ។ គឺការទាយអវយវៈខ្លះ ទាយនិមិត្ត (ហេតុ) ខ្លះ ទាយឧត្បាត គឺធ្លាក់ចុះនៃហេតុធំ ។ មានរន្ទះបាញ់ជាដើមខ្លះ ទាយយល់សប្តិខ្លះ ទាយលក្ខណៈខ្លះ ទាយកែតមានសំពត់ជាដើម ដែលកណ្តុរកាត់ខ្លះ និយាយអំពីការបូជាដោយភ្លើងខ្លះ និយាយអំពីការបូជាដោយវែក[1]ខ្លះ និយាយអំពីការបូជាដោយអង្គាមខ្លះ និយាយអំពីការបូជាដោយកុណ្ឌកខ្លះ និយាយអំពីការបូជាដោយអង្គវខ្លះ និយាយអំពីការបូជាដោយទឹកដោះកខ្លះ និយាយអំពីការបូជាដោយប្រេងខ្លះ និយាយអំពីការបូជាដោយមាត់[2]ខ្លះ និយាយអំពីការបូជាដោយឈាមខ្លះ វិជ្ជាសម្រាប់ទាយអវយវៈខ្លះ វិជ្ជាសម្រាប់ទាយទីភូមិឋាន (ថាឲ្យទុក្ខឲ្យសុខ) ខ្លះ វិជ្ជាសម្រាប់ទាយទីស្រែចម្ការខ្លះ វិជ្ជាស្គាល់ព្រៃខ្មោច[3]ខ្លះ វិជ្ជាចាប់ខ្មោចខ្លះ វិជ្ជាសម្រាប់ការពារក្បែរភូមិផ្ទះខ្លះ វិជ្ជាស្តោះពស[4]ខ្លះ វិជ្ជារក្សាពិសខ្លះ វិជ្ជាស្តោះខ្មួយទិបខ្លះ វិជ្ជាស្តោះតណ្ហាខាំខ្លះ វិជ្ជាសម្រាប់ទាយ

---

๑ ប្រែថា បង្វិលពពិលកំឆាន ។ ๒ អដ្ឋកថាថា យកអាត់ទាំងមូលមានគ្រាប់ស្រូវជាដើមយកទៅដាក់ក្នុងភ្លើង ឬ សូត្រប្រៀនប្រដៅដោយមាត់ ។ ๓ វិជ្ជាសម្រាប់អ្វើបច្រែងដែលជួលទៅក្នុងព្រៃស្មសានហើយចេញមកវិញ ។ ๔ វិជ្ជាមើលសក្ខដែលពស់ទាំងឡាយខាំ ។

សកុណវិជ្ជា ភាយសវិជ្ជា បក្កជ្ឈានំ សរបរិត្តាណំ មិគ-
ចក្កានំ ឥតិ ភ ។ ឥតិ វាវូបាយ តិរច្ឆានវិជ្ជាយ មិច្ឆាជីវា
បដិវិរតោ សមណោ គោតមោតិ ។ ឥតិ ភ ហិ
តិក្ខត្តុំ បុដ្ឋដ្ឋោ តថាគតស្ស វណ្ណំ វទមានោ វទេយ្យ ។

(๒๐) យថា ភ បនេតេ គោដ្ឋា សមណព្រាហ្ម-
ណា សទ្ធាទេយ្យានិ ភោជនានិ ភុញ្ជិត្វា តេ វាវូបាយ
តិរច្ឆានវិជ្ជាយ មិច្ឆាជីវេន ជីវិតំ កប្បេន្តិ ។ សេយ្យថីទំ ។
មណិលក្ខណំ ទណ្ឌលក្ខណំ វត្ថលក្ខណំ សត្ថលក្ខ-
ណំ (๑) អសិលក្ខណំ ឧសុលក្ខណំ ធនុលក្ខណំ អាវុ-
ធលក្ខណំ ឥត្ថីលក្ខណំ បុរិសលក្ខណំ កុមារលក្ខ-
ណំ កុមារីលក្ខណំ ទាសលក្ខណំ ទាសីលក្ខ-
ណំ ហត្ថិលក្ខណំ អស្សលក្ខណំ មហិំសលក្ខណំ

---

๑ ឱ. សត្តលក្ខណន្តិ ឥទំ ន ទិស្សតិ ។

សម្រែកសត្វស្វាប[1]ខ្លះ វិជ្ជាសម្រាប់ទាយសម្រែកក្អែកខ្លះ វិជ្ជាសម្រាប់ទាយអាយុខ្លះ វិជ្ជាសម្រាប់ការពារសាខ្លះ វិជ្ជាសម្រាប់មើលនូវស្នាមដើមទ្រឹគគឺសត្វដើម ៤ ទាំងអស់ខ្លះ ។ ឯព្រះសមណគោតម ទ្រង់រៀនស្រឡះហើយថាកម្ចាដីរ: ព្រោះតិរច្ឆានវិជ្ជា មានសភាពដូច្នេះឯង ។ ម្នាលតិក្ខទាំងឡាយ បុថុជ្ជន កាលពោលសរសើរគុណរបស់តថាគត តែងពោលដូច្នេះក៏មាន ។

(๒๐) ដូចជាសមណព្រាហ្មណ៍ទាំងឡាយដ៏ចំរើនពួកមួយ បរិភោគកោជនដែលគេឲ្យដោយសទ្ធាហើយ តែសមណព្រាហ្មណ៍ទាំងនោះចិញ្ចឹមជីវិតដោយមិច្ឆាដីរ: ព្រោះតិរច្ឆានវិជ្ជាមានសភាពយ៉ាងនេះ ។ តិរច្ឆានវិជ្ជានោះតើដូចម្តេច ។ គឺ ការទាយលក្ខណ:តែវមណីខ្លះ ទាយលក្ខណ:ដំបងឫឈើច្រត់ខ្លះ ទាយលក្ខណ:សំពត់ខ្លះ ទាយលក្ខណ:សស្ត្រាខ្លះ ទាយលក្ខណ:ដាវខ្លះ ទាយលក្ខណ:សរខ្លះ ទាយលក្ខណ:ធ្នូខ្លះ ទាយលក្ខណ:អាវុធខ្លះ ទាយលក្ខណ:ស្ត្រីខ្លះ ទាយលក្ខណ:ប្រុសខ្លះ ទាយលក្ខណ:ក្មេងប្រុសខ្លះ ទាយលក្ខណ:ក្មេងស្រីខ្លះ ទាយលក្ខណ:ខ្ញុំប្រុសខ្លះ ទាយលក្ខណ:ខ្ញុំស្រីខ្លះ ទាយលក្ខណ:ដំរីខ្លះ ទាយលក្ខណ:សេះខ្លះ ទាយ

---

๑ វិជ្ជាសម្រាប់ទាយនូវសម្រែកនឹងគតិជាដើម របស់សត្វស្វាប ឬសត្វឥតស្វាបនឹងសត្វដើរ ๒ ដើរ ๔ ។

ខុសកលក្ខណំ តោលក្ខណំ អដលក្ខណំ មេឡា-
លក្ខណំ តុក្កុដលក្ខណំ វដ្ដកលក្ខណំ តោដាលក្ខ-
ណំ កណ្ហាតាលក្ខណំ តច្ឆបលក្ខណំ មិតលក្ខណំ
ឥតិ ឥ ។ ឥតិ ឱវរូហាយ តិរច្ឆានវិជ្ជាយ មិច្ឆាជីវា
បដិវិរតោ សមណោ តោតមោតិ ។ ឥតិ ឥ មហា តិក្ខត្តុ
ប្បុថុជ្ជនោ តថាគតស្ស វណ្ណំ វទមានោ វទេយ្យ ។

(២៧) យថា ឥ បនេតេ តោដ្ដោ សមណព្រាហ្ម-
ណា សន្ធានេយ្យានិ តោដនានិ តុញ្ជិត្វា តេ ឱវរូហាយ
តិរច្ឆានវិជ្ជាយ មិច្ឆាជីវេន ជីវិតំ កប្បេន្តិ ។ សេយ្យ-
ថីទំ ។ រញ្ញំ និយ្យានំ អវិសហនំ ។ រញ្ញំ អនិយ្យានំ
អវិសហនំ ។ អភិក្ខណំ រញ្ញំ ឧបយានំ អវិសហនំ ។ ពាហិ-
រកនំ រញ្ញំ អបយានំ អវិសហនំ ។ ពាហិរកនំ រញ្ញំ ឧប-
យានំ អវិសហនំ ។ អភិក្ខណំ រញ្ញំ អបយានំ អវិសហនំ ។

លក្ខណៈក្របីខ្លះ ដាយលក្ខណៈគោឧសភខ្លះ ដាយលក្ខណៈគោខ្លះ ដាយលក្ខណៈពពែខ្លះ ដាយលក្ខណៈកែះខ្លះ ដាយលក្ខណៈមាន់ខ្លះ ដាយលក្ខណៈចាបឬក្រួចខ្លះ ដាយលក្ខណៈទន្សែ[1]ខ្លះ ដាយលក្ខណៈគ្រឿងប្រដាប់ឬកំពូលផ្នះ[2]ខ្លះ ដាយលក្ខណៈអណ្តើក[3]ខ្លះ ដាយលក្ខណៈម្រឹគខ្លះ ។ ឯព្រះសមណគោតម ទ្រង់រៀរស្បែរចាកមិច្ឆាជីវៈ ព្រោះតិរច្ឆានវិជ្ជាមានសភាពដូច្នេះឯង ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ឬថ្មដ្ឋន កាលពោលសរសើរគុណរបស់តថាគត តែងពោលដូច្នេះក៏មាន ។

(២១) ដូចជាសមណព្រាហ្មណ៍ទាំងឡាយដ៏ចំរើនពួកមួយ បរិភោគភោជនដែលគេឲ្យដោយសទ្ធាហើយ តែសមណព្រាហ្មណ៍ទាំងនោះចិញ្ចឹមជីវិតដោយមិច្ឆាជីវៈ ព្រោះតិរច្ឆានវិជ្ជាមានសភាពយ៉ាងនេះ ។ តិរច្ឆានវិជ្ជានោះតើដូចម្តេច ។ គឺដាយការលើកទំពាថា ព្រះពជា គួរស្តេចចេញទៅ (ក្នុងវេលានោះ) ។ ព្រះពជា គួរស្តេចចូលមកវិញ (ក្នុងវេលានោះ) ។ ព្រះពជាខាងក្នុងនឹងរុកពនចូលទៅ ។ ព្រះពជាខាងក្រៅនឹងឮយចេញទៅ ។ ព្រះពជាខាងក្រៅនឹងរុកពនចូលមក ។ ព្រះពជាខាងក្នុងនឹងឮយចេញទៅ ។

---

១ អដ្ឋកថា ថា វិជ្ជាសំគាល់លក្ខណៈរបូងគំនូរនឹងគ្រឿងប្រដាប់ដាដើម ដែលគេធ្វើជារូបទន្សែង ។ ២ ប្រែថា ដាយលក្ខណៈនៃសត្វពួកមួយ ដែលហៅថាពណ្តើកក៏ដាន ។ ៣ វិជ្ជាសំគាល់លក្ខណៈរបូងគំនូរនឹងគ្រឿងប្រដាប់ដាដើម ដែលគេធ្វើជារូបអណ្តើក ។

អព្ភញ្ញកំ វញ្ចំ ជយោ ភវិស្សតិ ។ ពាហិរកំ វញ្ចំ បភជយោ ភវិស្សតិ ។ ពាហិរកំ វញ្ចំ ជយោ ភវិស្សតិ ។ អព្ភញ្ញកំ វញ្ចំ បភជយោ ភវិស្សតិ ។ ឥតិ ឥមស្ស ជយោ ភវិស្សតិ ឥមស្ស បភជយោ ភវិស្សតិ ឥតិ ក ។ ឥតិ ឱវជ្ជាយ តំវត្ថានវិជ្ជាយ មិច្ឆាជីវា បដិវិរតោ សមណោ គោតមោតិ ។ ឥតិ ក បនិ តិក្ខត្តុំ បុដ្ឋដ្ឋោ តថាភតស្ស វណ្ណំ វទមានោ វទេយ្យ ។

(๒๒) យថា ក មញ្ញេកេ ភោន្តោ សមណព្រាហ្មណា សង្ខារនេយ្យានំ ភោជនានំ កុញ្ជិត្វា តេ ឱវជ្ជាយ តំវត្ថានវិជ្ជាយ មិច្ឆាជីវេន ជីវិតំ កប្បេន្តិ ។ សេយ្យថីទំ ។ ចន្ទក្កាហោ ភវិស្សតិ ។ សុរិយក្កាហោ ភវិស្សតិ ។ ឆក្កត្តក្កាហោ ភវិស្សតិ ។ ចន្ទិមសុរិយានំ បថភមំ ភវិស្សតិ ។ ចន្ទិមសុរិយានំ ឧប្បថភមំ ភវិស្សតិ ។ ឆក្កត្តានំ បថភមំ ភវិស្សតិ ។ ឆក្កត្តានំ ឧប្បថភមំ ភវិស្សតិ ។ ឧក្កាបាតោ ភវិស្សតិ ។ ទិសាឌាហោ ភវិស្សតិ ។ ភូមិចាលោ ភវិស្សតិ ។ នេវុដ្ឋុំ ភវិស្សតិ ។

ព្រះរាជាខាងកូនឹងមានជ័យជំនះ ។ ព្រះរាជាខាងក្រៅនឹងបរាជ័យ ។ ព្រះរាជាខាងក្រៅនឹងមានជ័យជំនះ ។ ព្រះរាជាខាងកូនឹងបរាជ័យ ។ ព្រះរាជាអង្គនេះនឹងមានជ័យជំនះ ឯព្រះរាជាអង្គនេះនឹងបរាជ័យ ។ ឯព្រះសមណគោតម ទ្រង់រៀបស្រេចព្រះចាកមិច្ឆាជីវៈ ព្រោះតិរច្ឆានវិជ្ជា មានសភាពដូច្នេះឯង ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ បុថុជ្ជន កាលពោលសរសើរគុណរបស់តថាគត តែងពោលដូច្នេះក៏មាន ។

(๒๒) ដូចជាសមណព្រាហ្មណ៍ទាំងឡាយ ដ៏ចំរើនពួកមួយ បរិភោគភោជនដែលគេឲ្យដោយសទ្ធាហើយ តែសមណព្រាហ្មណ៍ទាំងនោះ ចិញ្ចឹមជីវិតដោយមិច្ឆាជីវៈ ព្រោះតិរច្ឆានវិជ្ជា មានសភាពយ៉ាងនេះ ។ តិរច្ឆានវិជ្ជានោះតើដូចម្តេច ។ គឺការទាយថា (កូនស្រីឯណោះ) នឹងមានចន្ទ្រគ្រោះ ។ នឹងមានសូរ្យគ្រោះ ។ នឹងមាននក្ខត្រគ្រោះ គឺផ្កាយព្រះគ្រោះដើរមកចូលគ្នា ឬដើរលំងព្រះអាទិត្យព្រះចន្ទ្រ ឬផ្កាយណាមួយ ។ ព្រះចន្ទ្រព្រះអាទិត្យនឹងដើរតាមផ្លូវត្រូវគ្នា ។ ព្រះចន្ទ្រព្រះអាទិត្យនឹងដើរខុសផ្លូវគ្នា ។ ផ្កាយទាំងឡាយនឹងដើរតាមផ្លូវត្រូវគ្នា ។ ផ្កាយទាំងឡាយនឹងដើរខុសផ្លូវគ្នា ។ នឹងមានឧក្កាបាត(๑) ។ នឹងកើតមានកំដៅកូនទិស ។ នឹងមានកម្រើកផែនដី ។ នឹងមានផ្គរលាន់ (ឥតមានភ្លៀង) ។

---

๑ ឧក្កាបាតនោះ ប្រែថា ធ្លាក់នៃពន្លឺគប់ភ្លើង សេចក្តីថា កាលបើអាកាសមានខ្យល់ទង្គិចគ្នាខ្លាំងក៏កើតមានពន្លឺរស្មីដូចជាពន្លឺប្រទីបធ្លាក់ចុះបកអំពីអាកាស តាមលោកវោហារ ហៅថា ឧក្កាបាត ។ (លីឧត្តបញ្ជាសនាដីកា) ។ បុពណ ហៅថា កេតុជំដួល សំស្រាំតថា ឧក្កាបាត ។

ចន្ទិមសុរិយនក្ខត្តានំ ឧក្កមនំ ឱក្កមនំ សំកិលេសំ ភោ-
ជានំ ភវិស្សតិ ។ ឯវំវិធាភោ ចន្ទក្ខាហោ ភវិស្សតិ ។
ឯវំវិធាភោ សុរិយក្ខាហោ ភវិស្សតិ ។ ឯវំវិធាភោ
នក្ខត្តក្ខាហោ ភវិស្សតិ ។ ឯវំវិធាកំ ចន្ទិមសុរិយានំ
បថភមនំ ភវិស្សតិ ។ ឯវំវិធាកំ ចន្ទិមសុរិយានំ ឧប្បថ-
កមនំ ភវិស្សតិ ។ ឯវំវិធាកំ នក្ខត្តានំ បថភមនំ
ភវិស្សតិ ។ ឯវំវិធាកំ នក្ខត្តានំ ឧប្បថភមនំ ភវិស្សតិ ។
ឯវំវិធាភោ ឧក្កាបាតោ ភវិស្សតិ ។ ឯវំវិធាភោ ទិសា-
ឌាហោ ភវិស្សតិ ។ ឯវំវិធាភោ ភូមិចាលោ ភវិស្សតិ ។
ឯវំវិធាភោ ទេវទុន្ទភិ ភវិស្សតិ ។ ឯវំវិធាកំ ចន្ទិមសុ-
រិយនក្ខត្តានំ ឧក្កមនំ ឱក្កមនំ សំកិលេសំ ភោជានំ
ភវិស្សតិ ឥតិ ភ ។ ឥតិ ឯវរូបាយ តិរច្ឆានវិជ្ជាយ
មិច្ឆាជីវា បដិវិរតោ សមណោ គោតមោតិ ។ ឥតិ ភ ហិ
តេ ភិក្ខវេ ឯកច្ចេ តថាគតស្ស វណ្ណំ វទមានោ វទេយ្យុ ។

ព្រះចន្ទ្រ ព្រះអាទិត្យ ផ្កាយនឹងរះឡើង ឬអស្តង្គតទៅវិញ នឹងសៅហ្មង ឬផ្លូវផង់ ។ ចន្ទ្រគ្រោះ នឹងបណ្តាលឲ្យឋានសុខទុក្ខយ៉ាងនេះ (ដល់សត្វលោក) ។ សុរ្យគ្រោះនឹងបណ្តាលឲ្យមានសុខទុក្ខយ៉ាងនេះ ។ នក្សត្រគ្រោះ នឹងបណ្តាលឲ្យមានសុខទុក្ខយ៉ាងនេះ ។ ព្រះចន្ទ្រនឹងព្រះអាទិត្យ ដើរតាមផ្លូវត្រូវគ្នា នឹងបណ្តាលឲ្យមានសុខទុក្ខយ៉ាងនេះ ។ ព្រះចន្ទ្រនឹងព្រះអាទិត្យ ដើរខុសផ្លូវគ្នា នឹងបណ្តាលឲ្យមានសុខទុក្ខយ៉ាងនេះ ។ ពួកផ្កាយ ដើរតាមផ្លូវត្រូវគ្នា នឹងបណ្តាលឲ្យមានសុខទុក្ខយ៉ាងនេះ ។ ពួកផ្កាយដើរខុសផ្លូវគ្នា នឹងបណ្តាលឲ្យមានសុខទុក្ខយ៉ាងនេះ ។ ឧក្កាបាត នឹងបណ្តាលឲ្យមានទុក្ខសុខយ៉ាងនេះ ។ កំដៅក្តៅទិស នឹងបណ្តាលឲ្យមានសុខទុក្ខយ៉ាងនេះ ។ ការកម្រើកផែនដី នឹងបណ្តាលឲ្យសុខទុក្ខយ៉ាងនេះ ។ ផ្គរលាន់ (ឥតមានភ្លៀង) នឹងបណ្តាលឲ្យមានសុខទុក្ខយ៉ាងនេះ ។ ព្រះចន្ទ្រព្រះអាទិត្យនឹងផ្កាយរះឡើង ឬអស្តង្គតទៅវិញ សៅហ្មងឬផ្លូវផង់ នឹងបណ្តាលឲ្យមានសុខទុក្ខយ៉ាងនេះ ។ ឯព្រះសមណគោតម ទ្រង់រៀរស្រឡះចាកមិច្ឆាជីវៈ ព្រោះតិរច្ឆានវិជ្ជាមានសភាពដូចេះឯង ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ បុថុជ្ជន កាលពោលសរសើរគុណរបស់តថាគត តែងពោលដូចេះក៏មាន ។

(๒๓) យថា ឯ បនេតេ ភោន្តោ សមណព្រាហ្មណា សន្ទានេយ្យានិ ភោជនានិ ភុញ្ជិត្វា តេ ឯវរូបាយ តិរច្ឆានវិជ្ជាយ មិច្ឆាជីវេន ជីវិតំ កប្បេន្តិ ។ សេយ្យថីទំ ។ សុវត្ថិកា[๑] ភវិស្សតិ ។ ទុព្ភត្ថិកា ភវិស្សតិ ។ សុភិក្ខំ ភវិស្សតិ ។ ទុព្ភិក្ខំ ភវិស្សតិ ។ ខេមំ ភវិស្សតិ ។ ភយំ ភវិស្សតិ ។ រោគោ ភវិស្សតិ ។ អារោគ្យំ ភវិស្សតិ ។ មុទ្ទា គណនា សង្ខានំ កាវេយ្យំ លោកាយតំ ឥតិ ឯ ។ ឥតិ ឯវរូបាយ តិរច្ឆានវិជ្ជាយ មិច្ឆាជីឯ បដិវិរតោ សមណោ គោតមោតិ ។ ឥតិ ឯ ឥមិ កិត្តាវតា បុថុជ្ជនោ តថាគតស្ស វណ្ណំ វទមានោ វទេយ្យ ។

(๒๔) យថា ឯ បនេតេ ភោន្តោ សមណព្រាហ្មណា សន្ទានេយ្យានិ ភោជនានិ ភុញ្ជិត្វា តេ ឯវរូបាយ តិរច្ឆានវិជ្ជាយ មិច្ឆាជីវេន ជីវិតំ កប្បេន្តិ ។ សេយ្យថីទំ ។

---

๑ ម. សុវត្ថិកា ។

ព្រហ្មជាលសូត្រ មហាសីល តិរច្ឆានវិជ្ជា

(២៣) ដូចជាសមណព្រាហ្មណ៍ ខ្លះ ឆ្លាយដ៏ចំរើនពួកមួយ បរិ. កោគកោជនដែលគេឲ្យដោយសទ្ធាហើយ តែសមណព្រាហ្មណ៍ខ្លះនោះ ចិញ្ចឹមជីវិតដោយមិច្ឆាជីវៈ ព្រោះតិរច្ឆានវិជ្ជាមានសភាពយ៉ាងនេះ ។ តិរច្ឆានវិជ្ជានោះតើដូចម្តេច ។ គឺការទាយថា (ក្នុងឆ្នាំនេះ) ក្អៀងស្រូល ។ នឹងមានក្អៀងធ្ងាក់មិនស្រូល ។ នឹងមានជាយសម្បូណ៌ ។ នឹងមានជាយក្រ ។ នឹងមានសេចក្តីក្សេមក្សាន្ត ។ នឹងមានភ័យ ។ នឹងមានរោគ ។ នឹងមិនមានរោគ ។ ការរាប់ដោយដៃទេ ការរាប់ដោយវិធីនព្វន្ត ពាប់បូក[1] កាព្យឃ្លោង គម្ពីរលោកាយតៈ[2] ។ ឯព្រះសមណគោតម ទ្រង់វៀរស្រឡះចាកមិច្ឆាជីវៈព្រោះតិរច្ឆានវិជ្ជា មានសភាពដូច្នេះឯង ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ឬថ្មីឆ្លង កាលពោលសរសើរគុណ របស់តថាគត តែងពោលដូច្នេះក៏មាន ។

(២៤) ដូចជាសមណព្រាហ្មណ៍ ខ្លះ ឆ្លាយ ដ៏ចំរើនពួកមួយ បរិ. កោគកោជនដែលគេឲ្យដោយសទ្ធាហើយ តែសមណព្រាហ្មណ៍ខ្លះនោះ ចិញ្ចឹមជីវិតដោយមិច្ឆាជីវៈព្រោះតិរច្ឆានវិជ្ជាមានសភាពយ៉ាងនេះ ។ តិរច្ឆាន-

---

១ អដ្ឋកថា ថា ការរាប់នោះ បើស្មាត់ជំនាញបុគ្គលណា បុគ្គលនោះកាលបើឃើញដើមឈើក៏អាចនឹងដឹងថា ឈើនេះមានស្នឹកប៉ុណ្ណេះប៉ុណ្ណោះបាន ។ ២ គម្ពីរនិយាយថា លោកនេះអ្នកណាសាង អ្នកឯណោះសាង បានជាហៅថា ក្អែកស ព្រោះធ្លាប់វាស បានជាហៅថា កុកក្រហម ព្រោះឈាមវាក្រហម ដូច្នេះជាដើម ។

ธิ ฯ อาภาหานิ วิภาหานิ สมฺผสฺสานิ วิผสฺสานิ สญฺโญคานิ วิโย-

คานิ สุขทุกฺขานิ อทุกฺขมสุขานิ วิญฺญาณฏฺฐิติโย ฉ อายตนานิ

ธิปตฺตานิ มหาสมุทฺทานิ สิเนรุปพฺพตราชานิ กณฺหสุกฺกปกฺขา

อาทิจฺจจนฺทิมสา นกฺขตฺตานิ จตุมหาราชานิ ตาวตึสา ยามา

ตุสิตา นิมฺมานรตี ปรนิมฺมิตวสวตฺตี พฺรหฺมกายิกา มหา-

พฺรหฺมาโน ปริตฺตาภา อปฺปมาณาภา อาภสฺสรา ปริตฺตสุภา อปฺป-

มาณสุภา สุภกิณฺหา เวหปฺผลา อสญฺญิสตฺตา อวิหา อตปฺปา

สุทสฺสา สุทสฺสี อกนิฏฺฐา อากาสานญฺจายตนา วิญฺญาณญฺจา-

ยตนา อากิญฺจญฺญายตนา เนวสญฺญานาสญฺญายตนา ปฐวี-

กสิณานิ อาโปกสิณานิ เตโชกสิณานิ วาโยกสิณานิ นีลกสิณานิ

ปีตกสิณานิ โลหิตกสิณานิ โอทาตกสิณานิ อากาสกสิณานิ

อาโลกกสิณานิ ฯ

វិជ្ជានោះតើដូចម្តេច ។ គឺវិធីរៀបអាវហមង្គលខ្លះ[1] វិធីរៀបវាវហមង្គលខ្លះ[2] វិធីធ្វើឲ្យព្រមព្រៀងគ្នា (ស្នេហ៍) ខ្លះ វិធីធ្វើឲ្យព្រោតប្រាសគ្នា (បង់ចំណែង) ខ្លះ វិធីប្រមូលទ្រព្យខ្លះ វិធីប្រកបជំនួញខ្លះ វិធីធ្វើឲ្យចូលចិត្តស្រឡាញ់គ្នា ឬធ្វើឲ្យមានសិរីខ្លះ វិធីធ្វើឲ្យស្អប់គ្នាខ្លះ វិធីធ្វើគគីដែលបំបែនទំនៀនិងសាសមិនឲ្យរៀនសាខ្លះ វិធីបង់អណ្តាតឲ្យរំងៀដោយមន្តខ្លះ វិធីបង់បង្កាឲ្យរំងៀខ្លះ វិធីសូត្រឲ្យរៀនដើម្បីផ្លាស់ប្តូរដៃខ្លះ វិធីសូត្រឲ្យរៀនដើម្បីមិនឲ្យឮសំឡេងដោយត្រចៀកខ្លះ[3] ប្រស្នាកញ្ចក់ គឺមន្តខាបយកទេវតាឲ្យមកនៅនឹងកញ្ចក់ ហើយសួរប្រស្នាខ្លះ ប្រស្នាកុមារី គឺមន្តបញ្ចូលទេវតាក្នុងសរីរៈនៃកុមារីហើយសួរប្រស្នាខ្លះ ប្រស្នាទេវតា គឺមន្តបញ្ចូលទេវតាក្នុងសរីរៈនៃទាសី ហើយសួរប្រស្នាខ្លះ វិធីបម្រើព្រះអាទិត្យខ្លះ វិធីបម្រើមហាព្រហ្មខ្លះ វិធីបញ្ចេញក្តីងងឹតអំពីមាត់ដោយមន្តខ្លះ វិធីហៅសិរីឲ្យមកបឋិតក្នុងសរីរៈខ្លះ ។ ឯព្រះសមណគោតម ទ្រង់រៀរស្រឡះចាកមិច្ឆាជីវៈព្រោះតិរច្ឆានវិជ្ជា មានសភាពដូច្នេះឯង ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ឬថ្កុំជ្ឈនកាលពោលសរសើរគុណរបស់តថាគត តែងពោលដូច្នេះក៏មាន ។

---

១ អដ្ឋកថា ថា មានចិត្តាខាងប្រុសនាំយកនាងទាវិកាអំពីត្រកូលដំទៃមករៀបការឯផ្ទះរបស់ខ្លួន ហៅថាអាវាហមង្គល ។ ២ មានចិត្តាខាងស្រីរៀបចំបញ្ជូនកូនស្រីខ្លួនឲ្យទៅកាន់ត្រកូលប្តី ហៅថាវិវាហមង្គល ។ មានន័យផ្សេងទៀតថា បើស្រីមកការឯផ្ទះប្រុស ហៅថា អាវាហៈ បើប្រុសទៅការឯផ្ទះស្រី ហៅថា វិវាហៈ ។ ៣ ពុទ្ធសាសនាត្រូវបៀនកោះក្នុងសាលាក្តី បង់និយាយពាក្យណាក៏និយាយពាក្យកោះហៅ អ្នកគួរក្តីអ្វីងស្តាប់មិនឮ ក៏មិនអាចនឹងនិយាយឆ្លើយឆ្លងបានទេ។

(๒๙) យថា ឯ បនេកេ ភោន្តោ សមណព្រាហ្ម-
ណា សង្ខារនេយ្យានំ ភោជនានំ កុញ្ជិត្វា តេ ឯវមាហ យ
តំវណ្ណនវិធ្ងាយ មិច្ឆាជីវេន ជីវិតំ កប្បេន្តិ ។ សេយ្យ-
ថីទំ ។ សន្ធិកម្មំ បណិធិកម្មំ ភូតិកម្មំ(๑) ភូរិកម្មំ
វស្សកម្មំ ភេសជ្ជកម្មំ វត្ថុកម្មំ វត្ថុបរិការណំ អាចមនំ
ន្ហាបនំ ជូហនំ វមនំ វិរេចនំ ឧទ្ធវិរេចនំ អធោវិរេចនំ
សីសវិរេចនំ កណ្ណតេលំ នេត្តប្បានំ ឧត្តរកម្មំ អញ្ជនំ
បច្ចញ្ជនំ សាលាកិយំ សល្លកត្តិយំ ឆារកតន្តំ ជា
មូលភេសជ្ជានំ អនុប្បទានំ ឥសីនំ បដិមោក្ខា ឥតិ
ឯ ។ ឥតិ ឯវមាទិ តំវណ្ណនវិធ្ងាយ មិច្ឆាជីវា បដិវិរតោ
សមណោ គោតមោតិ ។ ឥតិ ឯ ហិ តត្ថវ បុថុជ្ជនោ

---

๑ ឧ. ភូតិកម្មន្តិ ឥទំ នត្ថិ ។

ព្រហ្មជាលសូត្រ មហាសីល តិរច្ឆានវិជ្ជា

(២៥) ដូចជាសមណព្រាហ្មណ៍ពាំងឡាយ ដ៏ចំរើនពួកមួយ បរិភោគភោជន ដែលគេឲ្យដោយសទ្ធាហើយ តែសមណព្រាហ្មណ៍ពាំងនោះចិញ្ចឹមជីវិតដោយមិច្ឆាជីវៈ ព្រោះតិរច្ឆានវិជ្ជា មានសភាពយ៉ាងនេះ ។ តិរច្ឆានវិជ្ជានោះ តើដូចម្តេច ។ គឺការបន់ស្រន់ខ្លះ លាបំណន់ខ្លះ ធ្វើមន្តសម្រាប់ការពារបិសាចខ្លះ ធ្វើមន្តសម្រាប់ការពារផ្ទះខ្លះ ធ្វើខ្លួយឲ្យដូចជាប្រុសខ្លះ ធ្វើប្រុសឲ្យដូចជាខ្លួយ(១) គឺក្រៀវខ្លះ ធ្វើពិធីសង់ផ្ទះលើទីដីដែលមិនទាំបាច់បានធ្វើខ្លះ ធ្វើពលិកម្មនៅទីដីសង់ផ្ទះខ្លះ ជំរះមុខឲ្យស្អាតដោយទឹកឲ្យគេខ្លះ ស្រោចទឹកបង្កក់ប្រសិទ្ធិឲ្យគេខ្លះ បូជាភ្លើងឲ្យគេខ្លះ ផ្សំថ្នាំសម្រាប់ឲ្យក្អួតខ្លះ ផ្សំថ្នាំបញ្ចុះខ្លះ ផ្សំថ្នាំកំចាត់បង់នូវទោសខាងលើខ្លះ ផ្សំថ្នាំកំចាត់បង់នូវទោសខាងក្រោមខ្លះ ផ្សំថ្នាំកំចាត់បង់នូវទោសកងក្បាលខ្លះ សូប្រេងសម្រាប់បន្តក់ត្រចៀកខ្លះ សូប្រេងសម្រាប់ស្នំក្នែកខ្លះ ផ្សំថ្នាំសម្រាប់ហិតខ្លះ ផ្សំថ្នាំសម្រាប់លាបបន្ទាត់ខ្លះ ផ្សំថ្នាំត្រជាក់សម្រាប់លាបស្រលាបខ្លះ ធ្វើវេជ្ជកម្មកក្រៃក្នែកខ្លះ ធ្វើកម្មវបស់ពេទ្យខ្លះ ធ្វើពេទ្យកុមារកុនក្មេងខ្លះ ដាក់ថ្នាំក្រោយឲ្យដួយកំឡាំងថ្នាំមុនខ្លះ លាងថ្នាំដើមចេញ(២)ខ្លះ ។ ឯព្រះសមណគោតម ទ្រង់វៀរស្រឡះចាកមិច្ឆាជីវៈ ព្រោះតិរច្ឆានវិជ្ជា មានសភាពដូចេះឯង ។ មាលកិក្ខុពាំងឡាយ ប្រុថជ្ជន

---

១ អដ្ឋកថា ថា ធ្វើផ្លុំភ្លោះដើម្បីមិនឲ្យស្រីស្រឡាញ់ក្លួលចិត្ត មិនមែនធ្វើឲ្យភេទក្លាយទេ ។
២ អដ្ឋកថា ថា កាលបើមានជំងឺ ជាក់ថ្នាំមានថ្នាំផ្សំជាដើមក្នុងជំងឺនោះ កាលបើជំងឺស្រួលសមគួរហើយ ក៏នាំយកថ្នាំនោះចេញ ។

ตถาคตสฺส วณฺโณ วิญฺญาเปตพฺโพ ปากโฏ กาตพฺโพ ฯ ตตฺถ กตโม ตถาคตสฺส วณฺโณ วิญฺญาเปตพฺโพ ปากโฏ กาตพฺโพ ฯ อิธ ภิกฺขเว ตถาคโต โลเก อุปฺปชฺชติ อรหํ สมฺมาสมฺพุทฺโธ วิชฺชาจรณสมฺปนฺโน สุคโต โลกวิทู อนุตฺตโร ปุริสทมฺมสารถิ สตฺถา เทวมนุสฺสานํ พุทฺโธ ภควา ฯ โส อิมินา สีลกฺขนฺธเนว อาคเตน อิมินา สีลกฺขนฺธเนว อุปคเตน อิมินา สีลกฺขนฺธเนว สมนฺนาคเตน อตีตานาคตปจฺจุปฺปนฺนานมฺปิ สาวกานํ สีลานิ ปญฺญาเปติ ฯ

มหาสีลํ นิฏฺฐิตํ ฯ

(๒๖) อตฺถิ ภิกฺขเว อญฺเญ ธมฺมา คมฺภีรา ทุทฺทสา ทุรนุโพธา สนฺตา ปณีตา อตกฺกาวจรา นิปุณา ปณฺฑิตเวทนียา เย ตถาคโต สยํ อภิญฺญา สจฺฉิกตฺวา ปเวเทติ เยปิ ตถาคตสฺส ยถาภุจฺจํ วณฺณา สมฺมา วทมานา วเทยฺยุ ฯ กตเม จ[1] เต ภิกฺขเว ธมฺมา คมฺภีรา ทุทฺทสา ทุรนุโพธา สนฺตา ปณีตา อตกฺกาวจรา นิปุณา ปณฺฑิตเวทนียา เย ตถาคโต สยํ อภิญฺญา สจฺฉิกตฺวา ปเวเทติ เยปิ ตถาคตสฺส ยถาภุจฺจํ วณฺณา สมฺมา วทมานา วเทยฺยุ ฯ

---

๑ ว.ม ปน ฯ

កាលពោលសរសើរគុណរបស់តថាគត តែងពោលដូច្នេះក៏មាន ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ បុថុជ្ជន កាលពោលសរសើរគុណរបស់តថាគត តែងពោលសរសើរ ដោយគុណជាតណា គុណជាតនុ៎ះ មានប្រមាណតិច មានប្រមាណស្តួចស្តើង ឋានត្រឹមតែសីលប៉ុណ្ណោះ ។

ចប់ មហាសីល ។

(៤៦) ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ តថាគតធ្វើឲ្យជាក់ច្បាស់ ដោយបញ្ញាដ៏ឧត្តមដោយខ្លួនឯង ហើយអាចសំដែងបានទូវធម៌ទាំងឡាយណា ពួកជនកាលនិយាយសរសើរគុណ របស់តថាគតតាមសេចក្តីពិត ដោយធម៌ទាំងឡាយណា ធម៌ទាំងឡាយនោះ ជាធម៌ជ្រាលជ្រៅដទៃអំពីសីលទាំង ៣ នោះ បុគ្គលឃើញបានដោយលំបាក ត្រាស់ដឹងបានដោយកម្រ ជាធម៌សូប់រម្ងាប់ ជាធម៌ដ៏ថ្លៃថ្នូ មិនជាទីស្ទង់ប្រមើលដោយសេចក្តីត្រិះរិះ ជាធម៌ដ៏ល្អិត មានតែអ្នកប្រាជ្ញទើបដឹងបាន ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ តថាគតធ្វើឲ្យជាក់ច្បាស់ ដោយបញ្ញាដ៏ឧត្តម ដោយខ្លួនឯង ហើយអាចសំដែងបានទូវធម៌ទាំងឡាយណា ពួកជនកាលបើនិយាយសរសើរគុណ របស់តថាគតតាមសេចក្តីពិត ដោយធម៌ទាំងឡាយណា ធម៌ទាំងឡាយនោះ ជាធម៌ជ្រាលជ្រៅ បុគ្គលឃើញបានដោយលំបាក ត្រាស់ដឹងបានដោយកម្រ ជាធម៌សូប់រម្ងាប់ ជាធម៌ដ៏ថ្លៃថ្នូ មិនជាទីស្ទង់ប្រមើលដោយសេចក្តីត្រិះរិះ ជាធម៌ដ៏ល្អិត មានតែអ្នកប្រាជ្ញទើបដឹងបាន តើដូចម្តេចខ្លះ ។

(๒๗) សន្តិ ភិក្ខវេ ឯកេ សមណព្រាហ្មណា បុព្វន្តកប្បិកា បុព្វន្តានុទិដ្ឋោ បុព្វន្តំ អារព្ភ អនេកវិហិតានិ អធិមុត្តិបធានានិ[๑] អភិវទន្តិ អដ្ឋារសហិ[๒] វត្ថូហិ ។ តេ ច ភោន្តោ សមណព្រាហ្មណា កិមាភគ្ឃ កិមារព្ភ បុព្វន្តកប្បិកា បុព្វន្តានុទិដ្ឋោ បុព្វន្តំ អារព្ភ អនេកវិហិតានិ អធិមុត្តិបធានានិ អភិវទន្តិ អដ្ឋារសហិ វត្ថូហិ ។ សន្តិ ភិក្ខវេ ឯកេ សមណព្រាហ្មណា សស្សតវាទា សស្សតំ អត្តានញ្ច លោកញ្ច បញ្ញបេន្តិ[๓] ឯកច្ចហិ វត្ថូហិ ។ តេ ច ភោន្តោ សមណព្រាហ្មណា កិមាភគ្ឃ កិមារព្ភ សស្សតវាទា សស្សតំ អត្តានញ្ច លោកញ្ច បញ្ញបេន្តិ ឯកច្ចហិ វត្ថូហិ ។ ៨ ភិក្ខវេ ឯកច្ចេ សមណេ ឯ ព្រាហ្មណេ ឯ អាតប្បមច្ចាយ បធានមច្ចាយ អនុយោគមច្ចាយ អប្បមាទមច្ចាយ សម្មាមនសិការមច្ចាយ តថារូបំ ចេតោសមាធិំ

---

๑ ម. អធិមុត្តិបធានានិ ។ ๒ ម. អដ្ឋារសហិ ។ ๓ បញ្ញបេន្តិ ។

ព្រហ្មជាលសូត្រ ការកំណត់នូវចំណែកនៃខន្ធទាំងដើម បុព្វន្តវាសានុស្សតិ

(๒๗) ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ មានសមណព្រាហ្មណ៍ទាំងឡាយពួកមួយ ជាអ្នកកំណត់នូវចំណែកនៃខន្ធទាំងដើម មានសេចក្តីឃើញរឿយៗនូវចំណែកនៃខន្ធទាំងដើម ប្រារព្ធនូវចំណែកនៃខន្ធទាំងដើម ហើយពោលនូវចំណែកនៃទិដ្ឋិទាំងឡាយច្រើនបែប ដោយហេតុ ๑๘ ។ ចុះពួកសមណព្រាហ្មណ៍ដ៏ចំរើនទាំងនោះ ដែលជាអ្នកកំណត់នូវចំណែកនៃខន្ធទាំងដើម មានសេចក្តីឃើញរឿយៗនូវចំណែកនៃខន្ធទាំងដើម ប្រារព្ធនូវចំណែកនៃខន្ធទាំងដើម ហើយពោលនូវចំណែកនៃទិដ្ឋិទាំងឡាយច្រើនបែប ដោយហេតុ ๑๘ ព្រោះអាស្រ័យនូវអ្វី ព្រោះប្រារព្ធនូវអ្វី ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ សមណព្រាហ្មណ៍ទាំងឡាយពួកមួយ ជាសស្សតវាទ (អ្នកពោលប្រកាន់ថាទៀង) តែងបញ្ញត្តនូវខ្លួននឹងលោកថា ទៀង ដោយហេតុ ๔ យ៉ាង ។ ចុះពួកសមណព្រាហ្មណ៍ដ៏ចំរើននោះ ជាសស្សតវាទ បញ្ញត្តនូវខ្លួននឹងលោកថា ទៀង ដោយហេតុ ๔ យ៉ាង តើព្រោះអាស្រ័យអ្វី ព្រោះប្រារព្ធអ្វី ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ បុគ្គលពួកខ្លះក្នុងលោកនេះ ជាសមណៈឬព្រាហ្មណ៍ អាស្រ័យនូវការព្យាយាមជាគ្រឿងដុតកំដៅកិលេស អាស្រ័យនូវការព្យាយាមជាគ្រឿងតំកល់មាំ អាស្រ័យនូវការព្យាយាមជាគ្រឿងប្រកបរឿយៗ អាស្រ័យនូវការមិនធ្វេសប្រហែស អាស្រ័យនូវការយកចិត្តទុកដាក់ដោយល្អ ហើយចូលនូវបែបនៃសមាធិ តាមបែបដែន

ជុសតិ យថា សមាហិតេ ចិត្តេ (បរិសុទ្ធេ បរិយោទាតេ អនង្គណេ វិគតូបក្កិលេសេ) អនេកវិហិតំ បុព្ពេនិវាសំ អនុស្សរតិ ។ សេយ្យថីទំ ។ ឯកម្បិ ជាតឹ ទ្វេបិ ជាតិយោ តិស្សោបិ ជាតិយោ ចតស្សោបិ ជាតិយោ តឹសម្បិ ជាតិយោ ឆសបិ ជាតិយោ ទ្វាទសបិ ជាតិយោ[1] បញ្ចបិ ជាតិយោ ចត្តាឡីសម្បិ[2] ជាតិយោ បញ្ញាសម្បិ ជាតិយោ ជាតិសតម្បិ ជាតិសហស្សម្បិ ជាតិសតសហស្សម្បិ អនេកានិបិ ជាតិសតានិ អនេកានិបិ ជាតិសហស្សានិ អនេកានិបិ ជាតិសតសហស្សានិ អមុត្រាសឹ ឯវំនាមោ ឯវំគោត្តោ ឯវំវណ្ណោ ឯវមាហារោ ឯវំសុខទុក្ខប្បដិសំវេទី ឯវមាយុបរិយន្តោ សោ តតោ ចុតោ អមុត្រ ឧទបាទឹ[3] តត្រាបាសឹ ឯវំនាមោ ឯវំគោត្តោ ឯវំវណ្ណោ ឯវមាហារោ ឯវំសុខទុក្ខប្បដិសំវេទី ឯវមាយុបរិយន្តោ សោ តតោ ចុតោ ឥធូបបន្នោតិ ។ ឥតិ សាការំ សឧទ្ទេសំ អនេកវិហិតំ បុព្ពេនិវាសំ អនុស្សរតិ ។ សោ ឯវមាហ សស្សតោ

---

๑ ម. វីសតិម្បិ ។ ๒ ឧ ចត្តាលីសម្បិ ។ ๓ ឧបបជ្ជិំ ។

(នៃចិត្តរបស់ព្រះយោគី) កាលបើចិត្តតាំងនៅខ្ជាប់ខ្ជួន (បរិសុទ្ធផូរផង់មិនមានទីទួល ពោលគឺកិលេស ប្រាសចាកឧបក្កិលេស) ហើយ ក៏រលឹកបាននូវខន្ធដែលធ្លាប់អាស្រ័យនៅកន្លងកាលមុនជាច្រើន ។ ការរលឹកបាននោះដូចម្តេច ។ គឺរលឹកបាន ១ ជាតិខ្លះ ២ ជាតិខ្លះ ៣ ជាតិខ្លះ ៤ ជាតិខ្លះ ៥ ជាតិខ្លះ ១០ ជាតិខ្លះ ២០ ជាតិខ្លះ ៣០ ជាតិខ្លះ ៤០ ជាតិខ្លះ ៥០ ជាតិខ្លះ ១០០ ជាតិខ្លះ ១ ពាន់ជាតិខ្លះ ១ សែនជាតិខ្លះ រលឹកបានច្រើនរយជាតិខ្លះ ច្រើនពាន់ជាតិខ្លះ ច្រើនសែនជាតិខ្លះ ដូច្នេះថា អាត្មាអញបានកើតកន្លងកន្លែងណោះ មានឈ្មោះយ៉ាងនេះ មានគោត្រយ៉ាងនេះ មានសម្បុរយ៉ាងនេះ មានអាហារយ៉ាងនេះ បានទទួលសុខទុក្ខយ៉ាងនេះ មានកំណត់អាយុត្រឹមប៉ុណ្ណោះ លុះច្យុតចាកអត្តភាពនោះហើយ បានទៅកើតកន្លែងណោះ ដែលទៅកើតកន្លែងនោះ អាត្មាអញក៏មានឈ្មោះយ៉ាងនេះ មានគោត្រយ៉ាងនេះ មានសម្បុរយ៉ាងនេះ មានអាហារយ៉ាងនេះ បានទទួលសុខទុក្ខយ៉ាងនេះ មានកំណត់អាយុត្រឹមប៉ុណ្ណោះ លុះច្យុតចាកអត្តភាពនោះហើយ ទើបបានមកកើតកន្លែងនេះ ។ រលឹកបាននូវខន្ធ ដែលធ្លាប់អាស្រ័យនៅ កន្លងកាលមុនជាច្រើន ព្រមទាំងអាការ ព្រមទាំងឧទ្ទេសដូច្នេះឯង ។ បុគ្គលនោះពោលយ៉ាងនេះថា

អត្តា ច លោកោ ច វញ្ឈា កូដដ្ឋោ ឯសិកដ្ឋាយិ
ឋិតោ(๑) តេ ច សត្តា សន្ធាវន្តិ សំសរន្តិ ចវន្តិ
ឧបបជ្ជន្តិ អត្ថិត្វេវ សស្សតិសមំ ។ តំ កិស្ស ហេតុ ។
អបរំ បិ អាតប្បមច្ឆាយ បជានមច្ឆាយ អនុយោគមច្ឆា-
យ អប្បមាទមច្ឆាយ សម្មាមនសិការមច្ឆាយ តថា-
រូបំ ចេតោសមាធិំ ផុសាមិ យថា សមាហិតេ ចិត្តេ
អនេកវិហិតំ បុព្វេនិវាសំ អនុស្សរាមិ ។ សេយ្យថីទំ ។
ឯកម្បិ ជាតឹ ទ្វេបិ ជាតិយោ តិស្សោបិ ជាតិយោ
ចតស្សោបិ ជាតិយោ បញ្ចបិ ជាតិយោ ទសបិ ជាតិយោ
វីសម្បិ ជាតិយោ តឹសម្បិ ជាតិយោ ចត្តាឡីសម្បិ
ជាតិយោ បញ្ញាសម្បិ ជាតិយោ ជាតិសតម្បិ ជាតិស-
ហស្សម្បិ ជាតិសតសហស្សម្បិ អនេកានិបិ ជាតិស.
តានិ អនេកានិបិ ជាតិសហស្សានិ អនេកានិបិ
ជាតិសតសហស្សានិ អមុត្រាសឹ ឯវំនាមោ ឯវំគោត្តោ

๑ ឯកច្ចាយិដ្ឋិតោ ។

ព្រហ្មជាលសូត្រ កំណត់នូវចំណែកនៃខន្ធទាំងដើម ប្រព្រឹត្តិវិសាខសុស្សូត្រ
ខន្ធទីដ៏លោកជាសភាវៈទៀងទាត់ ជាសភាវៈផុតពូជ មិនឲ្យផលជាពូជ
តទៅ(១) (អ) តាំងនៅទីដ៏ថ្កល់ដូចជាកំពូលភ្នំ ឬតាំងនៅទីដ៏ថ្កល់ដូចជា
សសរគោល ឯសត្វទាំងនោះតែងអន្ទោលទៅ តែងត្រាច់ឆ្លាត់ទៅមក
តែងប្រុត តែងកើតវិញ ធម្មជាតដែលទៀងស្មើនឹងសស្សតិវាទ(២) ក៏មាន
ជាប្រាកដ ។ រឿងនោះ ព្រោះហេតុដូចម្តេច ។ ព្រោះថា អាត្មាអញ
អាស្រ័យនូវការព្យាយាមជាគ្រឿងដុតកំដៅកិលេស អាស្រ័យនូវការព្យា-
យាមជាគ្រឿងតំកល់មាំ អាស្រ័យនូវការព្យាយាមជាគ្រឿងប្រកបរឿយ ។
អាស្រ័យនូវសេចក្តីមិនភ្លេចប្រហែស អាស្រ័យនូវការយកចិត្តទុកដាក់
ដោយល្អហើយបាននូវចេតោសមាធិ តាមបែបផែន(នៃចិត្តរបស់យោគី)
កាលបើចិត្តតាំងនៅខ្ជាប់ខ្ជួនហើយ ក៏រលឹកបាននូវខន្ធដែលធ្លាប់អាស្រ័យ
នៅកន្លងកាលមុនជាច្រើន ។ ការរលឹកខន្ធបាននោះដូចម្តេច ។ គឺរលឹកបាន
១ ជាតិ ២ ជាតិ ៣ ជាតិ ៤ ជាតិ ៥ ជាតិ ១០ ជាតិ ២០ ជាតិ ៣០ ជាតិ ៤០
ជាតិ ៥០ ជាតិ ១០០ ជាតិ ១ ពាន់ជាតិ ១ សែនជាតិ ក៏បាន រលឹកឃើញ
ច្រើនរយជាតិ ច្រើនពាន់ជាតិ ច្រើនសែនជាតិក៏បាន ដូច្នេះថា អាត្មា
អញបានកើតក្នុងកប្បណាមួយ ឈ្មោះយ៉ាងនេះ មានគោត្រយ៉ាងនេះ

---

១ អដ្ឋកថា ថា ពុទ្ធលោះពោលឃាត់ផ្លូវនៃគុណធម៌មានឈានជាដើម ដែលញុំងសត្វ
ឲ្យទៅកើតក្នុងភពមានរូបភពជាដើម ថា មិនមានខ្លួនភ្លោះឡើយ គឺថាមិនមានផ្លូវដ៏ពូជតទៅ
ប្រៀបដូចសត្វចិញ្ចឹមដែលអាត្មាគក្ខន ឬដើមត្នោតដែលគ្មានផ្លែជាដើម ។ ២ ផែនដី ភ្ជុំ
សំស្រែ ព្រះបន្ទូលនឹងព្រះអាទិត្យ ហៅថា សស្សតិវត្តុ ប្រែថា វត្ថុទៀង ។

ឯវំវណ្ណោ ឯវមាមហាភោ ឯវំសុខុត្តក្ខប្បដិសំវេទី ឯវមា-
យុបរិយន្តោ សោ តតោ ចុតោ អមុត្រ ឧទបាទិ
តត្រាបាសឹ ឯវំនាមោ ឯវំគោត្តោ ឯវំវណ្ណោ ឯវមាហារោ
ឯវំសុខទុក្ខប្បដិសំវេទី ឯវមាយុបរិយន្តោ សោ តតោ
ចុតោ ឥធូបបន្នោតិ ។ ឥតិ សាការំ សឧទ្ទេសំ
អនេកាការហេតុំ បុព្ពេនិវាសំ អនុស្សរាមិ ។ ឥមិនាមហំ
ឯតំ ជានាមិ យថា សស្សតោ អត្តា ច លោកោ
ច វញ្ឈោ កូដដ្ឋោ ឯសិកដ្ឋាយី ឋិតោ តេ ច
សត្តា សន្ធាវន្តិ សំសរន្តិ ចវន្តិ ឧបបជ្ជន្តិ អត្ថិត្វេវ
សស្សតិសមន្តិ ។ ឥទំ បឋមំ ឋានំ យំ អាគម្ម
យំ អារព្ភ ឯកេ សមណព្រាហ្មណា សស្សតវាទា
សស្សតំ អត្តានញ្ច លោកញ្ច បញ្ញបេន្តិ ។

មានសម្បុរយ៉ាងនេះ មានអាហារយ៉ាងនេះ បានទទួលសុខទុក្ខយ៉ាងនេះ មានកំណត់អាយុត្រឹមប៉ុណ្ណោះ លុះច្យុតចាកអត្តភាពនោះហើយ បានទៅកើតកន្លែងណោះ ដែលទៅកើតកន្លែងនោះ អាត្មាអញក៏មានឈ្មោះយ៉ាងនេះ មានគោត្រយ៉ាងនេះ មានសម្បុរយ៉ាងនេះ មានអាហារយ៉ាងនេះ បានទទួលសុខទុក្ខយ៉ាងនេះ មានកំណត់អាយុត្រឹមប៉ុណ្ណោះ លុះច្យុតចាកអត្តភាពនោះហើយ ទើបបានមកកើតកន្លែងនេះ ។ អាត្មាអញរលឹកបានន្ទូវខន្ធដែលធ្លាប់អាស្រ័យនៅ ក្នុងកាលមុនជាច្រើន ព្រមទាំងអាការ ព្រមទាំងឧទ្ទេសដូច្នេះឯង ។ ព្រោះគុណវិសេសនេះ អាត្មាអញក៏បានដឹងន្ទូវខន្ធដែលធ្លាប់អាស្រ័យនៅ ក្នុងកាលមុនទុំ ខ្ញុំនឹងលោកជាសការៈទៀងទាត់ ជាសការៈផុតពូជ មិនមានផលជាពូជតទៅ (អា) តាំងនៅនឹងថ្កល់ដូចជាកំពូលភ្នំ ឬតាំងនៅនឹងថ្កល់ដូជាសសរគោល ឯសត្វទាំងនោះ តែងអន្ទោលទៅ តែងត្រាច់ផ្គាត់ទៅមក តែងច្យុត តែងកើតវិញ ធម្មជាតដែលទៀងស្មើនឹងសស្សតិវាទ្ធិក៏មានជាប្រាកដ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ នេះជាហេតុទី ១ ដែលសមណព្រាហ្មណ៍ ពួកមួយជាសស្សតវាទ អាស្រ័យប្រារព្ធ ទើបបញ្ញត្តន្ទូវខន្ធនឹងលោកថាទៀង ។

(๒๘) ឥធេកច្ចេ សមណព្រាហ្មណា តក្កិកា តក្កានុសារិនោ សយំបដិភានំ ឯកច្ចានំ ធម្មានំ អត្តានញ្ច លោកញ្ច បញ្ញបេន្តិ ។ ๔๘ តត្ថកតមេ តេ ភោ សមណព្រាហ្មណា តក្កិកា តក្កានុសារិនោ សយំបដិភានំ ឯកច្ចានំ ធម្មានំ អត្តានញ្ច លោកញ្ច បញ្ញបេន្តិ ។ ๔๙ តត្ថកតមេ តេ ភោ សមណព្រាហ្មណា តក្កិកា តក្កានុសារិនោ សយំបដិភានំ ឯកច្ចានំ ធម្មានំ អត្តានញ្ច លោកញ្ច បញ្ញបេន្តិ ។ ๕๐ តត្ថកតមេ តេ ភោ សមណព្រាហ្មណា តក្កិកា តក្កានុសារិនោ សយំបដិភានំ ឯកច្ចានំ ធម្មានំ អត្តានញ្ច លោកញ្ច បញ្ញបេន្តិ ។ ๕๑ តត្ថកតមេ តេ ភោ សមណព្រាហ្មណា តក្កិកា តក្កានុសារិនោ សយំបដិភានំ ឯកច្ចានំ ធម្មានំ អត្តានញ្ច លោកញ្ច បញ្ញបេន្តិ ។ ๕๒ តត្ថកតមេ តេ ភោ សមណព្រាហ្មណា តក្កិកា តក្កានុសារិនោ សយំបដិភានំ ឯកច្ចានំ ធម្មានំ អត្តានញ្ច លោកញ្ច បញ្ញបេន្តិ ។ ๕๓ តត្ថកតមេ តេ ភោ សមណព្រាហ្មណា តក្កិកា តក្កានុសារិនោ សយំបដិភានំ ឯកច្ចានំ ធម្មានំ អត្តានញ្ច លោកញ្ច បញ្ញបេន្តិ ។ ๕๔ តត្ថកតមេ តេ ភោ សមណព្រាហ្មណា តក្កិកា តក្កានុសារិនោ សយំបដិភានំ ឯកច្ចានំ ធម្មានំ អត្តានញ្ច លោកញ្ច បញ្ញបេន្តិ ។ ๕๕ តត្ថកតមេ តេ ភោ សមណព្រាហ្មណា តក្កិកា តក្កានុសារិនោ សយំបដិភានំ ឯកច្ចានំ ធម្មានំ អត្តានញ្ច លោកញ្ច បញ្ញបេន្តិ ។ ๕๖ តត្ថកតមេ តេ ភោ សមណព្រាហ្មណា តក្កិកា តក្កានុសារិនោ សយំបដិភានំ ឯកច្ចានំ ធម្មានំ អត្តានញ្ច លោកញ្ច បញ្ញបេន្តិ ។ ๕๗ តត្ថកតមេ តេ ភោ សមណព្រាហ្មណា តក្កិកា តក្កានុសារិនោ សយំបដិភានំ ឯកច្ចានំ ធម្មានំ អត្តានញ្ច លោកញ្ច បញ្ញបេន្តិ ។ ๕๘ តត្ថកតមេ តេ ភោ សមណព្រាហ្មណា តក្កិកា តក្កានុសារិនោ សយំបដិភានំ ឯកច្ចានំ ធម្មានំ អត្តានញ្ច លោកញ្ច បញ្ញបេន្តិ ។ ๕๙ តត្ថកតមេ តេ ភោ សមណព្រាហ្មណា តក្កិកា តក្កានុសារិនោ សយំបដិភានំ ឯកច្ចានំ ធម្មានំ អត្តានញ្ច លោកញ្ច បញ្ញបេន្តិ ។ ๖๐ តត្ថកតមេ តេ ភោ សមណព្រាហ្មណា តក្កិកា តក្កានុសារិនោ សយំបដិភានំ ឯកច្ចានំ ធម្មានំ អត្តានញ្ច លោកញ្ច បញ្ញបេន្តិ ។ ๖๑ តត្ថកតមេ តេ ភោ សមណព្រាហ្មណា តក្កិកា តក្កានុសារិនោ សយំបដិភានំ ឯកច្ចានំ ធម្មានំ អត្តានញ្ច លោកញ្ច បញ្ញបេន្តិ ។ ๖๒ តត្ថកតមេ តេ ភោ សមណព្រាហ្មណា តក្កិកា តក្កានុសារិនោ សយំបដិភានំ ឯកច្ចានំ ធម្មានំ អត្តានញ្ច លោកញ្ច បញ្ញបេន្តិ ។ ๖๓ តត្ថកតមេ តេ ភោ សមណព្រាហ្មណា តក្កិកា តក្កានុសារិនោ សយំបដិភានំ ឯកច្ចានំ ធម្មានំ អត្តានញ្ច លោកញ្ច បញ្ញបេន្តិ ។ ๖๔ តត្ថកតមេ តេ ភោ សមណព្រាហ្មណា តក្កិកា តក្កានុសារិនោ សយំបដិភានំ ឯកច្ចានំ ធម្មានំ អត្តានញ្ច លោកញ្ច បញ្ញបេន្តិ ។ ๖๕ តត្ថកតមេ តេ ភោ សមណព្រាហ្មណា តក្កិកា តក្កានុសារិនោ សយំបដិភានំ ឯកច្ចានំ ធម្មានំ អត្តានញ្ច លោកញ្ច បញ្ញបេន្តិ ។ ๖๖ តត្ថកតមេ តេ ភោ សមណព្រាហ្មណា តក្កិកា តក្កានុសារិនោ សយំបដិភានំ ឯកច្ចានំ ធម្មានំ អត្តានញ្ច លោកញ្ច បញ្ញបេន្តិ ។ ๖๗ តត្ថកតមេ តេ ភោ សមណព្រាហ្មណា តក្កិកា តក្កានុសារិនោ សយំបដិភានំ ឯកច្ចានំ ធម្មានំ អត្តានញ្ច លោកញ្ច បញ្ញបេន្តិ ។ ๖๘ តត្ថកតមេ តេ ភោ សមណព្រាហ្មណា តក្កិកា តក្កានុសារិនោ សយំបដិភានំ ឯកច្ចានំ ធម្មានំ អត្តានញ្ច លោកញ្ច បញ្ញបេន្តិ ។ ๖๙ តត្ថកតមេ តេ ភោ សមណព្រាហ្មណា តក្កិកា តក្កានុសារិនោ សយំបដិភានំ ឯកច្ចានំ ធម្មានំ អត្តានញ្ច លោកញ្ច បញ្ញបេន្តិ ។ ๗๐ តត្ថកតមេ តេ ភោ សមណព្រាហ្មណា តក្កិកា តក្កានុសារិនោ សយំបដិភានំ ឯកច្ចានំ ធម្មានំ អត្តានញ្ច លោកញ្ច បញ្ញបេន្តិ ។ ๗๑ តត្ថកតមេ តេ ភោ សមណព្រាហ្មណា តក្កិកា តក្កានុសារិនោ សយំបដិភានំ ឯកច្ចានំ ធម្មានំ អត្តានញ្ច លោកញ្ច បញ្ញបេន្តិ ។ ๗๒ តត្ថកតមេ តេ ភោ សមណព្រាហ្មណា តក្កិកា តក្កានុសារិនោ សយំបដិភានំ ឯកច្ចានំ ធម្មានំ អត្តានញ្ច លោកញ្ច បញ្ញបេន្តិ ។ ๗๓ តត្ថកតមេ តេ ភោ សមណព្រាហ្មណា តក្កិកា តក្កានុសារិនោ សយំបដិភានំ ឯកច្ចានំ ធម្មានំ អត្តានញ្ច លោកញ្ច បញ្ញបេន្តិ ។ ๗๔ តត្ថកតមេ តេ ភោ សមណព្រាហ្មណា តក្កិកា តក្កានុសារិនោ សយំបដិភានំ ឯកច្ចានំ ធម្មានំ អត្តានញ្ច លោកញ្ច បញ្ញបេន្តិ ។ ๗๕ តត្ថកតមេ តេ ភោ សមណព្រាហ្មណា តក្កិកា តក្កានុសារិនោ សយំបដិភានំ ឯកច្ចានំ ធម្មានំ អត្តានញ្ច លោកញ្ច បញ្ញបេន្តិ ។ ๗๖ តត្ថកតមេ តេ ភោ សមណព្រាហ្មណា តក្កិកា តក្កានុសារិនោ សយំបដិភានំ ឯកច្ចានំ ធម្មានំ អត្តានញ្ច លោកញ្ច បញ្ញបេន្តិ ។ ๗๗ តត្ថកតមេ តេ ភោ សមណព្រាហ្មណា តក្កិកា តក្កានុសារិនោ សយំបដិភានំ ឯកច្ចានំ ធម្មានំ អត្តានញ្ច លោកញ្ច បញ្ញបេន្តិ ។ ๗๘ តត្ថកតមេ តេ ភោ សមណព្រាហ្មណា តក្កិកា តក្កានុសារិនោ សយំបដិភានំ ឯកច្ចានំ ធម្មានំ អត្តានញ្ច លោកញ្ច បញ្ញបេន្តិ ។ ๗๙ តត្ថកតមេ តេ ភោ សមណព្រាហ្មណា តក្កិកា តក្កានុសារិនោ សយំបដិភានំ ឯកច្ចានំ ធម្មានំ អត្តានញ្ច លោកញ្ច បញ្ញបេន្តិ ។ ๘๐ តត្ថកតមេ តេ ភោ សមណព្រាហ្មណា តក្កិកា តក្កានុសារិនោ សយំបដិភានំ ឯកច្ចានំ ធម្មានំ អត្តានញ្ច លោកញ្ច បញ្ញបេន្តិ ។ ๘๑ តត្ថកតមេ តេ ភោ សមណព្រាហ្មណា តក្កិកា តក្កានុសារិនោ សយំបដិភានំ ឯកច្ចានំ ធម្មានំ អត្តានញ្ច លោកញ្ច បញ្ញបេន្តិ ។ ๘๒ តត្ថកតមេ តេ ភោ សមណព្រាហ្មណា តក្កិកា តក្កានុសារិនោ សយំបដិភានំ ឯកច្ចានំ ធម្មានំ អត្តានញ្ច លោកញ្ច បញ្ញបេន្តិ ។ ๘๓ តត្ថកតមេ តេ ភោ សមណព្រាហ្មណា តក្កិកា តក្កានុសារិនោ សយំបដិភានំ ឯកច្ចានំ ធម្មានំ អត្តានញ្ច លោកញ្ច បញ្ញបេន្តិ ។ ๘๔ តត្ថកតមេ តេ ភោ សមណព្រាហ្មណា តក្កិកា តក្កានុសារិនោ សយំបដិភានំ ឯកច្ចានំ ធម្មានំ អត្តានញ្ច លោកញ្ច បញ្ញបេន្តិ ។ ๘๕ តត្ថកតមេ តេ ភោ សមណព្រាហ្មណា តក្កិកា តក្កានុសារិនោ សយំបដិភានំ ឯកច្ចានំ ធម្មានំ អត្តានញ្ច លោកញ្ច បញ្ញបេន្តិ ។ ๘๖ តត្ថកតមេ តេ ភោ សមណព្រាហ្មណា តក្កិកា តក្កានុសារិនោ សយំបដិភានំ ឯកច្ចានំ ធម្មានំ អត្តានញ្ច លោកញ្ច បញ្ញបេន្តិ ។ ๘๗ តត្ថកតមេ តេ ភោ សមណព្រាហ្មណា តក្កិកា តក្កានុសារិនោ សយំបដិភានំ ឯកច្ចានំ ធម្មានំ អត្តានញ្ច លោកញ្ច បញ្ញបេន្តិ ។ ๘๘ តត្ថកតមេ តេ ភោ សមណព្រាហ្មណា តក្កិកា តក្កានុសារិនោ សយំបដិភានំ ឯកច្ចានំ ធម្មានំ អត្តានញ្ច លោកញ្ច បញ្ញបេន្តិ ។ ๘๙ តត្ថកតមេ តេ ភោ សមណព្រាហ្មណា តក្កិកា តក្កានុសារិនោ សយំបដិភានំ ឯកច្ចានំ ធម្មានំ អត្តានញ្ច លោកញ្ច បញ្ញបេន្តិ ។ ๙๐ តត្ថកតមេ តេ ភោ សមណព្រាហ្មណា តក្កិកា តក្កានុសារិនោ សយំបដិភានំ ឯកច្ចានំ ធម្មានំ អត្តានញ្ច លោកញ្ច បញ្ញបេន្តិ ។ ๙๑ តត្ថកតមេ តេ ភោ សមណព្រាហ្មណា តក្កិកា តក្កានុសារិនោ សយំបដិភានំ ឯកច្ចានំ ធម្មានំ អត្តានញ្ច លោកញ្ច បញ្ញបេន្តិ ។ ๙๒ តត្ថកតមេ តេ ភោ សមណព្រាហ្មណា តក្កិកា តក្កានុសារិនោ សយំបដិភានំ ឯកច្ចានំ ធម្មានំ អត្តានញ្ច លោកញ្ច បញ្ញបេន្តិ ។ ๙๓ តត្ថកតមេ តេ ភោ សមណព្រាហ្មណា តក្កិកា តក្កានុសារិនោ សយំបដិភានំ ឯកច្ចានំ ធម្មានំ អត្តានញ្ច លោកញ្ច បញ្ញបេន្តិ ។ ๙๔ តត្ថកតមេ តេ ភោ សមណព្រាហ្មណា តក្កិកា តក្កានុសារិនោ សយំបដិភានំ ឯកច្ចានំ ធម្មានំ អត្តានញ្ច លោកញ្ច បញ្ញបេន្តិ ។ ๙๕ តត្ថកតមេ តេ ភោ សមណព្រាហ្មណា តក្កិកា តក្កានុសារិនោ សយំបដិភានំ ឯកច្ចានំ ធម្មានំ អត្តានញ្ច លោកញ្ច បញ្ញបេន្តិ ។ ๙๖ តត្ថកតមេ តេ ភោ សមណព្រាហ្មណា តក្កិកា តក្កានុសារិនោ សយំបដិភានំ ឯកច្ចានំ ធម្មានំ អត្តានញ្ច លោកញ្ច បញ្ញបេន្តិ ។ ๙๗ តត្ថកតមេ តេ ភោ សមណព្រាហ្មណា តក្កិកា តក្កានុសារិនោ សយំបដិភានំ ឯកច្ចានំ ធម្មានំ អត្តានញ្ច លោកញ្ច បញ្ញបេន្តិ ។ ๙๘ តត្ថកតមេ តេ ភោ សមណព្រាហ្មណា តក្កិកា តក្កានុសារិនោ សយំបដិភានំ ឯកច្ចានំ ធម្មានំ អត្តានញ្ច លោកញ្ច បញ្ញបេន្តិ ។ ๙๙ តត្ថកតមេ តេ ភោ សមណព្រាហ្មណា តក្កិកា តក្កានុសារិនោ សយំបដិភានំ ឯកច្ចានំ ធម្មានំ អត្តានញ្ច លោកញ្ច បញ្ញបេន្តិ ។ ๑๐๐ តត្ថកតមេ តេ ភោ សមណព្រាហ្មណា តក្កិកា តក្កានុសារិនោ សយំបដិភានំ ឯកច្ចានំ ធម្មានំ អត្តានញ្ច លោកញ្ច បញ្ញបេន្តិ ។ ๑๐๑ តត្ថកតមេ តេ ភោ សមណព្រាហ្មណា តក្កិកា តក្កានុសារិនោ សយំបដិភានំ ឯកច្ចានំ ធម្មានំ អត្តានញ្ច លោកញ្ច បញ្ញបេន្តិ ។ ๑๐๒ តត្ថកតមេ តេ ភោ សមណព្រាហ្មណា តក្កិកា តក្កានុសារិនោ សយំបដិភានំ ឯកច្ចានំ ធម្មានំ អត្តានញ្ច លោកញ្ច បញ្ញបេន្តិ ។ ๑๐๓ តត្ថកតមេ តេ ភោ សមណព្រាហ្មណា តក្កិកា តក្កានុសារិនោ សយំបដិភានំ ឯកច្ចានំ ធម្មានំ អត្តានញ្ច លោកញ្ច បញ្ញបេន្តិ ។ ๑๐๔ តត្ថកតមេ តេ ភោ សមណព្រាហ្មណា តក្កិកា តក្កានុសារិនោ សយំបដិភានំ ឯកច្ចានំ ធម្មានំ អត្តានញ្ច លោកញ្ច បញ្ញបេន្តិ ។ ๑๐๕ តត្ថកតមេ តេ ភោ សមណព្រាហ្មណា តក្កិកា តក្កានុសារិនោ សយំបដិភានំ ឯកច្ចានំ ធម្មានំ អត្តានញ្ច លោកញ្ច បញ្ញបេន្តិ ។ ๑๐๖ តត្ថកតមេ តេ ភោ សមណព្រាហ្មណា តក្កិកា តក្កានុសារិនោ សយំបដិភានំ ឯកច្ចានំ ធម្មានំ អត្តានញ្ច លោកញ្ច បញ្ញបេន្តិ ។ ๑๐๗ តត្ថកតមេ តេ ភោ សមណព្រាហ្មណា តក្កិកា តក្កានុសារិនោ សយំបដិភានំ ឯកច្ចានំ ធម្មានំ អត្តានញ្ច លោកញ្ច បញ្ញបេន្តិ ។ ๑๐๘ តត្ថកតមេ តេ ភោ សមណព្រាហ្មណា តក្កិកា តក្កានុសារិនោ សយំបដិភានំ ឯកច្ចានំ ធម្មានំ អត្តានញ្ច លោកញ្ច បញ្ញបេន្តិ ។ ๑๐๙ តត្ថកតមេ តេ ភោ សមណព្រាហ្មណា តក្កិកា តក្កានុសារិនោ សយំបដិភានំ ឯកច្ចានំ ធម្មានំ អត្តានញ្ច លោកញ្ច បញ្ញបេន្តិ ។ ๑๑๐ តត្ថកតមេ តេ ភោ សមណព្រាហ្មណា តក្កិកា តក្កានុសារិនោ សយំបដិភានំ ឯកច្ចានំ ធម្មានំ អត្តានញ្ច លោកញ្ច បញ្ញបេន្តិ ។ ๑๑๑ តត្ថកតមេ តេ ភោ សមណព្រាហ្មណា តក្កិកា តក្កានុសារិនោ សយំបដិភានំ ឯកច្ចានំ ធម្មានំ អត្តានញ្ច លោកញ្ច បញ្ញបេន្តិ ។ ๑๑๒ តត្ថកតមេ តេ ភោ សមណព្រាហ្មណា តក្កិកា តក្កានុសារិនោ សយំបដិភានំ ឯកច្ចានំ ធម្មានំ អត្តានញ្ច លោកញ្ច បញ្ញបេន្តិ ។ ๑๑๓ តត្ថកតមេ តេ ភោ សមណព្រាហ្មណា តក្កិកា តក្កានុសារិនោ សយំបដិភានំ ឯកច្ចានំ ធម្មានំ អត្តានញ្ច លោកញ្ច បញ្ញបេន្តិ ។ ๑๑๔ តត្ថកតមេ តេ ភោ សមណព្រាហ្មណា តក្កិកា តក្កានុសារិនោ សយំបដិភានំ ឯកច្ចានំ ធម្មានំ អត្តានញ្ច លោកញ្ច បញ្ញបេន្តិ ។ ๑๑๕ តត្ថកតមេ តេ ភោ សមណព្រាហ្មណា តក្កិកា តក្កានុសារិនោ សយំបដិភានំ ឯកច្ចានំ ធម្មានំ អត្តានញ្ច លោកញ្ច បញ្ញបេន្តិ ។ ๑๑๖ តត្ថកតមេ តេ ភោ សមណព្រាហ្មណា តក្កិកា តក្កានុសារិនោ សយំបដិភានំ ឯកច្ចានំ ធម្មានំ អត្តានញ្ច លោកញ្ច បញ្ញបេន្តិ ។ ๑๑๗ តត្ថកតមេ តេ ភោ សមណព្រាហ្មណា តក្កិកា តក្កានុសារិនោ សយំបដិភានំ ឯកច្ចានំ ធម្មានំ អត្តានញ្ច លោកញ្ច បញ្ញបេន្តិ ។ ๑๑๘ តត្ថកតមេ តេ ភោ សមណព្រាហ្មណា តក្កិកា តក្កានុសារិនោ សយំបដិភានំ ឯកច្ចានំ ធម្មានំ អត្តានញ្ច លោកញ្ច បញ្ញបេន្តិ ។ ๑๑๙ តត្ថកតមេ តេ ភោ សមណព្រាហ្មណា តក្កិកា តក្កានុសារិនោ សយំបដិភានំ ឯកច្ចានំ ធម្មានំ អត្តានញ្ច លោកញ្ច បញ្ញបេន្តិ ។ ๑๒๐ តត្ថកតមេ តេ ភោ សមណព្រាហ្មណា តក្កិកា តក្កានុសារិនោ សយំបដិភានំ ឯកច្ចានំ ធម្មានំ អត្តានញ្ច លោកញ្ច បញ្ញបេន្តិ ។ ๑๒๑ តត្ថកតមេ តេ ភោ សមណព្រាហ្មណា តក្កិកា តក្កានុសារិនោ សយំបដិភានំ ឯកច្ចានំ ធម្មានំ អត្តានញ្ច លោកញ្ច បញ្ញបេន្តិ ។ ๑๒๒ តត្ថកតមេ តេ ភោ សមណព្រាហ្មណា តក្កិកា តក្កានុសារិនោ សយំបដិភានំ ឯកច្ចានំ ធម្មានំ អត្តានញ្ច លោកញ្ច បញ្ញបេន្តិ ។ ๑๒๓ តត្ថកតមេ តេ ភោ សមណព្រាហ្មណា តក្កិកា តក្កានុសារិនោ សយំបដិភានំ ឯកច្ចានំ ធម្មានំ អត្តានញ្ច លោកញ្ច បញ្ញបេន្តិ ។ ๑๒๔ តត្ថកតមេ តេ ភោ សមណព្រាហ្មណា តក្កិកា តក្កានុសារិនោ សយំបដិភានំ ឯកច្ចានំ ធម្មានំ អត្តានញ្ច លោកញ្ច បញ្ញបេន្តិ ។ ๑๒๕ តត្ថកតមេ តេ ភោ សមណព្រាហ្មណា តក្កិកា តក្កានុសារិនោ សយំបដិភានំ ឯកច្ចានំ ធម្មានំ អត្តានញ្ច លោកញ្ច បញ្ញបេន្តិ ។ ๑๒๖ តត្ថកតមេ តេ ភោ សមណព្រាហ្មណា តក្កិកា តក្កានុសារិនោ សយំបដិភានំ ឯកច្ចានំ ធម្មានំ អត្តានញ្ច លោកញ្ច បញ្ញបេន្តិ ។ ๑๒๗ តត្ថកតមេ តេ ភោ សមណព្រាហ្មណា តក្កិកា តក្កានុសារិនោ សយំបដិភានំ ឯកច្ចានំ ធម្មានំ អត្តានញ្ច លោកញ្ច បញ្ញបេន្តិ ។ ๑๒๘ តត្ថកតមេ តេ ភោ សមណព្រាហ្មណា តក្កិកា តក្កានុសារិនោ សយំបដិភានំ ឯកច្ចានំ ធម្មានំ អត្តានញ្ច លោកញ្ច បញ្ញបេន្តិ ។ ๑๒๙ តត្ថកតមេ តេ ភោ សមណព្រាហ្មណា តក្កិកា តក្កានុសារិនោ សយំបដិភានំ ឯកច្ចានំ ធម្មានំ អត្តានញ្ច លោកញ្ច បញ្ញបេន្តិ ។ ๑๓๐ តត្ថកតមេ តេ ភោ សមណព្រាហ្មណា តក្កិកា តក្កានុសារិនោ សយំបដិភានំ ឯកច្ចានំ ធម្មានំ អត្តានញ្ច លោកញ្ច បញ្ញបេន្តិ ។ ๑๓๑ តត្ថកតមេ តេ ភោ សមណព្រាហ្មណា តក្កិកា តក្កានុសារិនោ សយំបដិភានំ ឯកច្ចានំ ធម្មានំ អត្តានញ្ច លោកញ្ច បញ្ញបេន្តិ ។ ๑๓๒ តត្ថកតមេ តេ ភោ សមណព្រាហ្មណា តក្កិកា តក្កានុសារិនោ សយំបដិភានំ ឯកច្ចានំ ធម្មានំ អត្តានញ្ច លោកញ្ច បញ្ញបេន្តិ ។ ๑๓๓ តត្ថកតមេ តេ ភោ សមណព្រាហ្មណា តក្កិកា តក្កានុសារិនោ សយំបដិភានំ ឯកច្ចានំ ធម្មានំ អត្តានញ្ច លោកញ្ច បញ្ញបេន្តិ ។ ๑๓๔ តត្ថកតមេ តេ ភោ សមណព្រាហ្មណា តក្កិកា តក្កានុសារិនោ សយំបដិភានំ ឯកច្ចានំ ធម្មានំ អត្តានញ្ច លោកញ្ច បញ្ញបេន្តិ ។ ๑๓๕ តត្ថកតមេ តេ ភោ សមណព្រាហ្មណា តក្កិកា តក្កានុសារិនោ សយំបដិភានំ ឯកច្ចានំ ធម្មានំ អត្តានញ្ច លោកញ្ច បញ្ញបេន្តិ ។ ๑๓๖ តត្ថកតមេ តេ ភោ សមណព្រាហ្មណា តក្កិកា តក្កានុសារិនោ សយំបដិភានំ ឯកច្ចានំ ធម្មានំ អត្តានញ្ច លោកញ្ច បញ្ញបេន្តិ ។ ๑๓๗ តត្ថកតមេ តេ ភោ សមណព្រាហ្មណា តក្កិកា តក្កានុសារិនោ សយំបដិភានំ ឯកច្ចានំ ធម្មានំ អត្តានញ្ច លោកញ្ច បញ្ញបេន្តិ ។ ๑๓๘ តត្ថកតមេ តេ ភោ សមណព្រាហ្មណា តក្កិកា តក្កានុសារិនោ សយំបដិភានំ ឯកច្ចានំ ធម្មានំ អត្តានញ្ច លោកញ្ច បញ្ញបេន្តិ ។ ๑๓๙ តត្ថកតមេ តេ ភោ សមណព្រាហ្មណា តក្កិកា តក្កានុសារិនោ សយំបដិភានំ ឯកច្ចានំ ធម្មានំ អត្តានញ្ច លោកញ្ច បញ្ញបេន្តិ ។ ๑๔๐ តត្ថកតមេ តេ ភោ សមណព្រាហ្មណា តក្កិកា តក្កានុសារិនោ សយំបដិភានំ ឯកច្ចានំ ធម្មានំ អត្តានញ្ច លោកញ្ច បញ្ញបេន្តិ ។ ๑๔๑ តត្ថកតមេ តេ ភោ សមណព្រាហ្មណា តក្កិកា តក្កានុសារិនោ សយំបដិភានំ ឯកច្ចានំ ធម្មានំ អត្តានញ្ច លោកញ្ច បញ្ញបេន្តិ ។ ๑๔๒ តត្ថកតមេ តេ ភោ សមណព្រាហ្មណា តក្កិកា តក្កានុសារិនោ សយំបដិភានំ ឯកច្ចានំ ធម្មានំ អត្តានញ្ច លោកញ្ច បញ្ញបេន្តិ ។ ๑๔๓ តត្ថកតមេ តេ ភោ សមណព្រាហ្មណា តក្កិកា តក្កានុសារិនោ សយំបដិភានំ ឯកច្ចានំ ធម្មានំ អត្តានញ្ច លោកញ្ច បញ្ញបេន្តិ ។ ๑๔๔ តត្ថកតមេ តេ ភោ សមណព្រាហ្មណា តក្កិកា តក្កានុសារិនោ សយំបដិភានំ ឯកច្ចានំ ធម្មានំ អត្តានញ្ច លោកញ្ច បញ្ញបេន្តិ ។ ๑๔๕ តត្ថកតមេ តេ ភោ សមណព្រាហ្មណា តក្កិកា តក្កានុសារិនោ សយំបដិភានំ ឯកច្ចានំ ធម្មានំ អត្តានញ្ច លោកញ្ច បញ្ញបេន្តិ ។ ๑๔๖ តត្ថកតមេ តេ ភោ សមណព្រាហ្មណា តក្កិកា តក្កានុសារិនោ សយំបដិភានំ ឯកច្ចានំ ធម្មានំ អត្តានញ្ច លោកញ្ច បញ្ញបេន្តិ ។ ๑๔๗ តត្ថកតមេ តេ ភោ សមណព្រាហ្មណា តក្កិកា តក្កានុសារិនោ សយំបដិភានំ ឯកច្ចានំ ធម្មានំ អត្តានញ្ច លោកញ្ច បញ្ញបេន្តិ ។ ๑๔๘ តត្ថកតមេ តេ ភោ សមណព្រាហ្មណា តក្កិកា តក្កានុសារិនោ សយំបដិភានំ ឯកច្ចានំ ធម្មានំ អត្តានញ្ច លោកញ្ច បញ្ញបេន្តិ ។ ๑๔๙ តត្ថកតមេ តេ ភោ សមណព្រាហ្មណា តក្កិកា តក្កានុសារិនោ សយំបដិភានំ ឯកច្ចានំ ធម្មានំ អត្តានញ្ច លោកញ្ច បញ្ញបេន្តិ ។ ๑๕๐ តត្ថកតមេ តេ ភោ សមណព្រាហ្មណា តក្កិកា តក្កានុសារិនោ សយំបដិភានំ ឯកច្ចានំ ធម្មានំ អត្តានញ្ច លោកញ្ច បញ្ញបេន្តិ ។ ๑๕๑ តត្ថកតមេ តេ ភោ សមណព្រាហ្មណា តក្កិកា តក្កានុសារិនោ សយំបដិភានំ ឯកច្ចានំ ធម្មានំ អត្តានញ្ច លោកញ្ច បញ្ញបេន្តិ ។ ๑๕๒ តត្ថកតមេ តេ ភោ សមណព្រាហ្មណា តក្កិកា តក្កានុសារិនោ សយំបដិភានំ ឯកច្ចានំ ធម្មានំ អត្តានញ្ច លោកញ្ច បញ្ញបេន្តិ ។ ๑๕๓ តត្ថកតមេ តេ ភោ សមណព្រាហ្មណា តក្កិកា តក្កានុសារិនោ សយំបដិភានំ ឯកច្ចានំ ធម្មានំ អត្តានញ្ច លោកញ្ច បញ្ញបេន្តិ ។ ๑๕๔ តត្ថកតមេ តេ ភោ សមណព្រាហ្មណា តក្កិកា តក្កានុសារិនោ សយំបដិភានំ ឯកច្ចានំ ធម្មានំ អត្តានញ្ច លោកញ្ច បញ្ញបេន្តិ ។ ๑๕๕ តត្ថកតមេ តេ ភោ សមណព្រាហ្មណា តក្កិកា តក្កានុសារិនោ សយំបដិភានំ ឯកច្ចានំ ធម្មានំ អត្តានញ្ច លោកញ្ច បញ្ញបេន្តិ ។ ๑๕๖ តត្ថកតមេ តេ ភោ សមណព្រាហ្មណា តក្កិកា តក្កានុសារិនោ សយំបដិភានំ ឯកច្ចានំ ធម្មានំ អត្តានញ្ច លោកញ្ច បញ្ញបេន្តិ ។ ๑๕๗ តត្ថកតមេ តេ ភោ សមណព្រាហ្មណា តក្កិកា តក្កានុសារិនោ សយំបដិភានំ ឯកច្ចានំ ធម្មានំ អត្តានញ្ច លោកញ្ច បញ្ញបេន្តិ ។ ๑๕๘ តត្ថកតមេ តេ ភោ សមណព្រាហ្មណា តក្កិកា តក្កានុសារិនោ សយំបដិភានំ ឯកច្ចានំ ធម្មានំ អត្តានញ្ច លោកញ្ច បញ្ញបេន្តិ ។ ๑๕๙ តត្ថកតមេ តេ ភោ សមណព្រាហ្មណា តក្កិកា តក្កានុសារិនោ សយំបដិភានំ ឯកច្ចានំ ធម្មានំ អត្តានញ្ច លោកញ្ច បញ្ញបេន្តិ ។ ๑๖๐ តត្ថកតមេ តេ ភោ សមណព្រាហ្មណា តក្កិកា តក្កានុសារិនោ សយំបដិភានំ ឯកច្ចានំ ធម្មានំ អត្តានញ្ច លោកញ្ច បញ្ញបេន្តិ ។ ๑๖๑ តត្ថកតមេ តេ ភោ សមណព្រាហ្មណា តក្កិកា តក្កានុសារិនោ សយំបដិភានំ ឯកច្ចានំ ធម្មានំ អត្តានញ្ច លោកញ្ច បញ្ញបេន្តិ ។ ๑๖๒ តត្ថកតមេ តេ ភោ សមណព្រាហ្មណា តក្កិកា តក្កានុសារិនោ សយំបដិភានំ ឯកច្ចានំ ធម្មានំ អត្តានញ្ច លោកញ្ច បញ្ញបេន្តិ ។ ๑๖๓ តត្ថកតមេ តេ ភោ សមណព្រាហ្មណា តក្កិកា តក្កានុសារិនោ សយំបដិភានំ ឯកច្ចានំ ធម្មានំ អត្តានញ្ច លោកញ្ច បញ្ញបេន្តិ ។ ๑๖๔ តត្ថកតមេ តេ ភោ សមណព្រាហ្មណា តក្កិកា តក្កានុសារិនោ សយំបដិភានំ ឯកច្ចានំ ធម្មានំ អត្តានញ្ច លោកញ្ច បញ្ញបេន្តិ ។ ๑๖๕ តត្ថកតមេ តេ ភោ សមណព្រាហ្មណា តក្កិកា តក្កានុសារិនោ សយំបដិភានំ ឯកច្ចានំ ធម្មានំ អត្តានញ្ច លោកញ្ច បញ្ញបេន្តិ ។ ๑๖๖ តត្ថកតមេ តេ ភោ សមណព្រាហ្មណា តក្កិកា តក្កានុសារិនោ សយំបដិភានំ ឯកច្ចានំ ធម្មានំ អត្តានញ្ច លោកញ្ច បញ្ញបេន្តិ ។ ๑๖๗ តត្ថកតមេ តេ ភោ សមណព្រាហ្មណា តក្កិកា តក្កានុសារិនោ សយំបដិភានំ ឯកច្ចានំ ធម្មានំ អត្តានញ្ច លោកញ្ច បញ្ញបេន្តិ ។ ๑๖๘ តត្ថកតមេ តេ ភោ សមណព្រាហ្មណា តក្កិកា តក្កានុសារិនោ សយំបដិភានំ ឯកច្ចានំ ធម្មានំ អត្តានញ្ច លោកញ្ច បញ្ញបេន្តិ ។ ๑๖๙ តត្ថកតមេ តេ ភោ សមណព្រាហ្មណា តក្កិកា តក្កានុសារិនោ សយំបដិភានំ ឯកច្ចានំ ធម្មានំ អត្តានញ្ច លោកញ្ច បញ្ញបេន្តិ ។ ๑๗๐ តត្ថកតមេ តេ ភោ សមណព្រាហ្មណា តក្កិកា តក្កានុសារិនោ សយំបដិភានំ ឯកច្ចានំ ធម្មានំ អត្តានញ្ច លោកញ្ច បញ្ញបេន្តិ ។ ๑๗๑ តត្ថកតមេ តេ ភោ សមណព្រាហ្មណា តក្កិកា តក្កានុសារិនោ សយំបដិភានំ ឯកច្ចានំ ធម្មានំ អត្តានញ្ច លោកញ្ច បញ្ញបេន្តិ ។ ๑๗๒ តត្ថកតមេ តេ ភោ សមណព្រាហ្មណា តក្កិកា តក្កានុសារិនោ សយំបដិភានំ ឯកច្ចានំ ធម្មានំ អត្តានញ្ច លោកញ្ច បញ្ញបេន្តិ ។ ๑๗๓ តត្ថកតមេ តេ ភោ សមណព្រាហ្មណា តក្កិកា តក្កានុសារិនោ សយំបដិភានំ ឯកច្ចានំ ធម្មានំ អត្តានញ្ច លោកញ្ច បញ្ញបេន្តិ ។ ๑๗๔ តត្ថកតមេ តេ ភោ សមណព្រាហ្មណា តក្កិកា តក្កានុសារិនោ សយំបដិភានំ ឯកច្ចានំ ធម្មានំ អត្តានញ្ច លោកញ្ច បញ្ញបេន្តិ ។ ๑๗๕ តត្ថកតមេ តេ ភោ សមណព្រាហ្មណា តក្កិកា តក្កានុសារិនោ សយំបដិភានំ ឯកច្ចានំ ធម្មានំ អត្តានញ្ច លោកញ្ច បញ្ញបេន្តិ ។ ๑๗๖ តត្ថកតមេ តេ ភោ សមណព្រាហ្មណា តក្កិកា តក្កានុសារិនោ សយំបដិភានំ ឯកច្ចានំ ធម្មានំ អត្តានញ្ច លោកញ្ច បញ្ញបេន្តិ ។ ๑๗๗ តត្ថកតមេ តេ ភោ សមណព្រាហ្មណា តក្កិកា តក្កានុសារិនោ សយំបដិភានំ ឯកច្ចានំ ធម្មានំ អត្តានញ្ច លោកញ្ច បញ្ញបេន្តិ ។ ๑๗๘ តត្ថកតមេ តេ ភោ សមណព្រាហ្មណា តក្កិកា តក្កានុសារិនោ សយំបដិភានំ ឯកច្ចានំ ធម្មានំ អត្តានញ្ច លោកញ្ច បញ្ញបេន្តិ ។ ๑๗๙ តត្ថកតមេ តេ ភោ សមណព្រាហ្មណា តក្កិកា តក្កានុសារិនោ សយំបដិភានំ ឯកច្ចានំ ធម្មានំ អត្តានញ្ច លោកញ្ច បញ្ញបេន្តិ ។ ๑๘๐ តត្ថកតមេ តេ ភោ សមណព្រាហ្មណា តក្កិក

(๒๘) កន្លះហេតុទី ๒ ទៀតថា សមណព្រាហ្មណ៍ទាំងឡាយដ៏ចំរើន ជាសស្សតវាទ បញ្ញត្តនូវខ្លួននឹងលោកថា ទៀង តើព្រោះអាស្រ័យអ្វី ព្រោះប្រារព្ធអ្វី ? ម្នាលតិក្ខុទាំងឡាយ ឯបុគ្គលពួកខ្លះក្នុងលោកនេះ ជាសមណៈ ឬព្រាហ្មណ៍ អាស្រ័យនូវការព្យាយាមជាគ្រឿងដុតកំដៅកិលេស អាស្រ័យនូវការព្យាយាមជាគ្រឿងតំកល់មាំ អាស្រ័យនូវការព្យាយាមជាគ្រឿងប្រកបរឿយៗ អាស្រ័យនូវសេចក្តីមិនធ្វេសប្រហែស អាស្រ័យនូវការយកចិត្តទុកដាក់ដោយល្អ ហើយបាននូវចេតោសមាធិ តាមបែបផែន(នៃចិត្តរបស់យោគី) កាលបើចិត្តតាំងនៅខ្ជាប់ខ្ជួនហើយ ក៏រលឹកបាននូវខន្ធដែលធ្លាប់អាស្រ័យនៅកន្លងកាលមុនជាច្រើន ។ ការរលឹកខន្ធបាននោះដូចម្តេច ? គឺរលឹកបាន ๑ សំវដ្តវិវដ្តកប្ប[๑]ខ្លះ ๒ សំវដ្តវិវដ្តកប្បខ្លះ ๓ សំវដ្តវិវដ្តកប្បខ្លះ ๔ សំវដ្តវិវដ្តកប្បខ្លះ ๕ សំវដ្តវិវដ្តកប្បខ្លះ ๑๐ សំវដ្តវិវដ្តកប្បខ្លះ ដូច្នេះថា អាត្មាអញបានកើតក្នុងកំពង់ណោះ មានឈ្មោះយ៉ាងនេះ មានគោត្រយ៉ាងនេះ មានសម្បុរយ៉ាងនេះ មានអាហារយ៉ាងនេះ បានទទួលសុខទុក្ខយ៉ាងនេះ មានកំណត់អាយុត្រឹមប៉ុណ្ណេះ លុះច្យុតចាកអត្តភាពនោះហើយ បានទៅកើតក្នុងកំពង់ណោះ ដែលទៅកើតក្នុងកំពង់នោះ អាត្មាអញក៏មានឈ្មោះយ៉ាងនេះ មានគោត្រយ៉ាងនេះ មានសម្បុរយ៉ាងនេះ

---

๑ កប្បដែលវិនាស ហៅថា សំវដ្ដកប្ប កប្បដែលតាំងឡើង ហៅថា វិវដ្តកប្ប ។

ฝ่ายมหาเกา ฝ่ายสุขขุกขุปฏิสังเวธี ฝ่ายมายุปายญาโณ
เสา ตโต จุโต ฯลฯ ปญฺญายติ ฯ ฯตฺถ สาการา
สขุทฺเทสา อเนกาทีนา ปุพฺเพนิวาสา อนุสฺสรติ ฯ
เสา ฝ่ายมหา สสฺสโต อตฺตา จ โลโก จ
วญฺโฌ กูฏฐญฺโญ ฝ่ายิกฐายี ฐิโต เต จ สตฺตา
สนฺธาวนฺติ สังสรนฺติ จวนฺติ อุปปชฺชนฺติ อตฺถิเยว สสฺส-
ตีสมา ฯ ตำ กาสฺส เหตุ ฯ อยญฺหิ อาตปฺป.
มฺญาย ปธานมฺญาย อนุโยคมฺญาย อปฺปมาท-
มฺญาย สมฺมนสิการมฺญาย ตถารูปา เจโตสมาธิ
ผุสามิ ยถา สมาหิเต จิตฺเต อเนกาทีนา ปุพฺเพ.
นิวาสา อนุสฺสรามิ ฯ เสยฺยถีทำ ฯ เอกมฺปิ สังวฏฺ.
วฏฺฏำ วิวฏฺเฏ สังวฏฺฏวิวฏฺฏาเน ตีณิปิ สังวฏฺฏวิวฏฺฏาเน จตฺตาริปิ
สังวฏฺฏวิวฏฺฏาเน ปญฺจปิ สังวฏฺฏวิวฏฺฏาเน ทสปิ สังวฏฺฏวิวฏฺฏาเน

មានអាហារយ៉ាងនេះ ជាទទួលសុខទុក្ខយ៉ាងនេះ មានកំណត់អាយុត្រឹមប៉ុណ្ណេះ លុះច្យុតចាកអត្តភាពនោះហើយ ទើបបានមកកើតក្នុងភពនេះ។ បុគ្គលនោះរលឹកជាតិបានច្រើនប្រការ ដែលធ្លាប់អាស្រ័យនៅក្នុងកាលមុនជាច្រើន ព្រមទាំងអាការៈ ព្រមទាំងឧទ្ទេសដូច្នេះឯង។ បុគ្គលនោះពោលយ៉ាងនេះថា ខ្ញុំនឹងលោកជាសភាវៈទៀងទាត់ ជាសភាវៈផុតពូជមិនមានផលជាពូជតទៅ (អ) តាំងនៅនឹងថ្កល់ដូចកំពូលភ្នំ ឬតាំងនៅនឹងថ្កល់ដូចសសរគោល ឯសត្វទាំងនោះ តែងអន្ទោលទៅ តែងត្រាច់ឆ្កេះតទៅមក តែងច្យុត តែងកើតវិញ ធម្មជាតដែលទៀងស្មើនឹងសស្សតិវាទ ក៏មានប្រាកដ។ រឿងនោះព្រោះហេតុដូចម្តេច។ ព្រោះថា អាត្មាអញអាស្រ័យនូវការព្យាយាម ជាគ្រឿងដុតកំដៅកិលេស អាស្រ័យនូវការព្យាយាមជាគ្រឿងតំកល់មាំ អាស្រ័យនូវការព្យាយាម ជាគ្រឿងប្រកបរឿយៗ អាស្រ័យនូវសេចក្តីមិនធ្វេសប្រហែស អាស្រ័យនូវការយកចិត្តទុកដាក់ដោយល្អ ហើយបានទៅវេគោសមាធិតាមបែបផែន (នៃចិត្តរបស់ព្រះយោគី) កាលបើចិត្តតាំងនៅខ្ជាប់ខ្ជួនហើយ រលឹកបានទៅខន្ធដែលធ្លាប់អាស្រ័យនៅក្នុងកាលមុនជាច្រើនប្រការ។ ការរលឹកខន្ធបាននោះដូចម្តេច។ គឺរលឹកបាន ๑ សំវដ្តវិវដ្តកប្បខ្លះ ๒ សំវដ្តវិវដ្តកប្បខ្លះ ๓ សំវដ្ត-វិវដ្តកប្បខ្លះ ๔ សំវដ្តវិវដ្តកប្បខ្លះ ๕ សំវដ្តវិវដ្តកប្បខ្លះ ๑๐ សំវដ្តវិវដ្តកប្បខ្លះ

អមុត្រាសឹ ឃវំនាមោ ឃវំគោត្តោ ឃវំវណ្ណោ ឃវមាហារោ ឃវំសុខទុក្ខប្បដិសំវេទី ឃវមាយុបរិយន្តោ សោ តតោ ចុតោ អមុត្រ ឧទបាទឹ តត្រាបាសឹ ឃវំនាមោ ឃវំគោត្តោ ឃវំវណ្ណោ ឃវមាហារោ ឃវំសុខទុក្ខប្បដិសំវេទី ឃវមាយុបរិយន្តោ សោ តតោ ចុតោ ឥធូបបន្នោតិ ។ ឥតិ សាការំ សឧទ្ទេសំ អនេកវិហិតំ បុព្វេនិវាសំ អនុស្សរតិ ។ ឥមិនាមហំ ឃឹតំ ជានាមិ យថា សស្សតោ អត្តា ច លោកោ ច វញ្ឈោ កូដដ្ឋោ ឃសិកដ្ឋាយិ បិតោ តេ ច សត្តា សន្ធាវន្តិ សំសរន្តិ ចវន្តិ ឧបបជ្ជន្តិ អត្ថិត្វេវ សស្សតិសមន្តិ ។ ឥទំ កិក្ខវេ ទុតិយំ ឋានំ យំ អាគម្ម យំ អារព្ភ ឯកេ សមណព្រាហ្មណា សស្សតវាទា សស្សតំ អត្តានញ្ច លោកញ្ច បញ្ញបេន្តិ ។

ដូច្នេះថា អាត្មាអញបានកើតកន្លងកាលជាឯណោះ មានឈ្មោះយ៉ាងនេះ មានគោត្រយ៉ាងនេះ មានសម្បុរយ៉ាងនេះ មានអាហារយ៉ាងនេះ បានទទួលសុខទុក្ខយ៉ាងនេះ មានកំណត់អាយុត្រឹមប៉ុណ្ណោះ លុះច្យុតចាកអត្តភាពនោះហើយ បានទៅកើតកន្លងកាលជាឯណោះ ដែលទៅកើតកន្លងកាលនោះ អាត្មាអញក៏មានឈ្មោះយ៉ាងនេះ មានគោត្រយ៉ាងនេះ មានសម្បុរយ៉ាងនេះ មានអាហារយ៉ាងនេះ បានទទួលសុខទុក្ខយ៉ាងនេះ មានកំណត់អាយុត្រឹមប៉ុណ្ណោះ លុះច្យុតចាកអត្តភាពនោះហើយ ទើបបានមកកើតកន្លងកាលនេះ។ អាត្មាអញរលឹកបានខន្ធ ដែលធ្លាប់អាស្រ័យនៅកន្លងកាលមុនជាច្រើន ព្រមទាំងអាការ ព្រមទាំងឧទ្ទេសដូច្នេះឯង ។ ព្រោះគុណវិសេសនេះ អាត្មាអញក៏បានដឹងនូវខន្ធ ដែលធ្លាប់អាស្រ័យនៅកន្លងកាលមុននុ៎ះ ខន្ធនឹងលោកជាសភាវៈទៀងទាត់ ជាសភាវៈផុតពូជ មិនមានផលជាពូជតទៅ តាំងនៅនឹងថ្កល់ ដូចកំពូលភ្នំ ឬតាំងនៅនឹងថ្កល់ ដូចសសរគោលឯសត្វទាំងនោះ តែងអន្ទោលទៅ តែងត្រាច់រង្គាត់ទៅមក តែងច្យុត តែងកើតវិញ ធម្មជាតដែលទៀងស្មើនឹងសស្សតិវាទ្ធ ក៏មានប្រាកដ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ នេះជាហេតុទី ២ ដែលសមណព្រាហ្មណ៍ពួកមួយជាសស្សតវាទ អាស្រ័យប្រារព្ធ ទើបបញ្ញត្តនូវខន្ធនឹងលោកថាទៀង ។

(๒๙) តត្រាយេ ច តេ ភោន្តោ សមណព្រាហ្មណា តក្កិកាតម្ហ តក្កិមារព្ភ សស្សតវាទា សស្សតំ អត្តានញ្ច លោកញ្ច បញ្ញបេន្តិ ។ ឥធ តក្កវេ ឯកច្ចោ សមណោ វា ព្រាហ្មណោ វា អាតប្បមន្ទាយ បធានមន្ទាយ អនុយោគមន្ទាយ អប្បមាទមន្ទាយ សម្មាមនសិការមន្ទាយ តថារូបំ ចេតោសមាធិំ ផុសតិ យថា សមាហិតេ ចិត្តេ អនេកវិហិតំ បុព្ពេនិវាសំ អនុស្សរតិ ។ សេយ្យថីទំ ។ ឯកម្បិ សំវដ្ដវិវដ្ដានិ វីសម្បិ សំវដ្ដវិវដ្ដានិ តឹសម្បិ សំវដ្ដវិវដ្ដានិ ចត្តាឡីសម្បិ សំវដ្ដវិវដ្ដានិ អមុត្រាសឹ ឯវំនាមោ ឯវំគោត្តោ ឯវំវណ្ណោ ឯវមាហារោ វា ឯវំសុខទុក្ខប្បដិសំវេទី ឯវមាយុបរិយន្តោ សោ តតោ ចុតោ អមុត្រ ឧទបាទិំ តត្រាបាសឹ ឯវំនាមោ ឯវំគោត្តោ ឯវំវណ្ណោ ឯវមាហារោ ឯវំសុខទុក្ខប្បដិសំវេទី ឯវមាយុបរិយន្តោ

(៦៩) ក្នុងហេតុទី ៣ ទៀតថា សមណព្រាហ្មណ៍ទាំងឡាយដ៏ចំរើន ជាសស្សតវាទ បញ្ញត្តនូវខន្ធទាំងឡាយថាទៀង តើព្រោះអាស្រ័យអ្វី ព្រោះប្រារព្ធអ្វី ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ បុគ្គលពួកខ្លះក្នុងលោកនេះ ជាសមណៈឬព្រាហ្មណ៍ អាស្រ័យនូវការព្យាយាមជាគ្រឿងដុតកំដៅកិលេស អាស្រ័យនូវការព្យាយាមជាគ្រឿងតំកល់មាំ អាស្រ័យនូវការព្យាយាម ជាគ្រឿងប្រកបរឿយ ។ អាស្រ័យនូវសេចក្តីមិនធ្វេសប្រហែស អាស្រ័យនូវការយកចិត្តទុកដាក់ដោយល្អ ហើយបាននូវចេតោសមាធិ តាមបែបផែន (នៃចិត្តរបស់ព្រះយោគី) កាលបើចិត្តតាំងនៅខ្ជាប់ខ្ជួនហើយ រលឹកបាននូវខន្ធ ដែលធ្លាប់អាស្រ័យនៅក្នុងកាលមុនជាច្រើន ។ ការរលឹកនូវខន្ធនោះដូចម្តេច ។ គឺរលឹកបាន ១០ សំវដ្តវិវដ្តកប្បខ្លះ ២០ សំវដ្តវិវដ្តកប្បខ្លះ ៣០ សំវដ្តវិវដ្តកប្បខ្លះ ៤០ សំវដ្តវិវដ្តកប្បខ្លះ ដូច្នេះថា អាត្មាអញបានកើតក្នុងកន្លែងណោះ មានឈ្មោះយ៉ាងនេះ មានគោត្រយ៉ាងនេះ មានសម្បុរយ៉ាងនេះ មានអាហារយ៉ាងនេះ បានទទួលសុខទុក្ខយ៉ាងនេះ មានកំណត់អាយុត្រឹមប៉ុណ្ណោះ លុះច្យុតចាកអត្តភាពនោះហើយ បានទៅកើតក្នុងកន្លែងណោះ កាលដែលទៅកើតក្នុងកន្លែងនោះ អាត្មាអញមានឈ្មោះយ៉ាងនេះ មានគោត្រយ៉ាងនេះ មានសម្បុរយ៉ាងនេះ មានអាហារយ៉ាងនេះ បានទទួលសុខទុក្ខយ៉ាងនេះ មានកំណត់អាយុត្រឹមប៉ុណ្ណោះ លុះអាត្មាអញ

សោ តតោ ចុតោ ឥធូបបជ្ជតិ ។ ឥតិ សាការំ ស-
ឧទ្ទេសំ អនេកាវិហិតំ បុព្វេនិវាសំ អនុស្សរតិ ។ សោ
ឯវមាហ សស្សតោ អត្តា ច លោកោ ច វញ្ឈោ
កូដដ្ឋោ ឯសិកដ្ឋាយិ ឋិតោ តេ ច សត្តា សន្ធាវន្តិ
សំសរន្តិ ចវន្តិ ឧបបជ្ជន្តិ អត្ថិត្វេវ សស្សតិសមំ ។
តំ កិស្ស ហេតុ ។ អហញ្ហិ អាតប្បមន្ថាយេ បជាន-
មន្ថាយ អនុយោគមន្ថាយ អប្បមាទមន្ថាយ សម្មាម-
សិការមន្ថាយ តថារូបំ ចេតោសមាធិំ ផុសាមិ យថា
សមាហិតេ ចិត្តេ អនេកាវិហិតំ បុព្វេនិវាសំ អនុស្សរា-
មិ ។ សេយ្យថីទំ ។ ឯកម្បិ សំវដ្តវិវដ្តានំ វីសម្បិ
សំវដ្តវិវដ្តានំ តឹសម្បិ សំវដ្តវិវដ្តានំ ចត្តាឡីសម្បិ សំ-
វដ្តវិវដ្តានំ អមុត្រាសិំ ឯវំនាមោ ឯវំគោត្តោ ឯវំវណ្ណោ

ប្បុតចាកអត្តភាពនោះហើយ ទើបបានមកកើតក្នុងភពនេះ ។ បុគ្គលនោះ
រលឹកបានខន្ធ ដែលធ្លាប់អាស្រ័យនៅក្នុងកាលមុនជាច្រើន ព្រមទាំង
អាការព្រមទាំងឧទ្ទេសដូច្នេះឯង ។ បុគ្គលនោះក៏ពោលយ៉ាងនេះថា ខ្លួន
នឹងលោកជាសភាវៈទៀងទាត់ ជាសភាវៈផុតពូជ មិនមានផលជាពូជ
តទៅ តាំងនៅនឹងថ្កល់ ដូចកំពូលភ្នំ ឬតាំងនៅនឹងថ្កល់ ដូចសសរគោល
ឯសត្វទាំងនោះ តែងអន្ទោលទៅ តែងច្រាច់វង្គាត់ទៅមក តែងច្យុត តែង
កើតវិញ ធម្មជាតដែលទៀងស្មើនឹងសស្សតិវត្តក៏មានប្រាកដ ។ រឿងនោះ
ព្រោះហេតុអ្វី ។ ព្រោះថា អាត្មាអញ អាស្រ័យនូវការព្យាយាមជាគ្រឿង
ដុតកំដៅកិលេស អាស្រ័យនូវការព្យាយាមជាគ្រឿងតំកល់មាំ អាស្រ័យនូវ
ការព្យាយាមជាគ្រឿងប្រកបរឿយៗ អាស្រ័យនូវសេចក្តីមិនធ្វេសប្រហែស
អាស្រ័យនូវការយកចិត្តទុកដាក់ដោយល្អ ហើយបាននូវបេតោសមាធិតាម
បែបផែន (នៃចិត្តរបស់យោគី) កាលបើចិត្តតាំងនៅខ្ជាប់ខ្ជួន ហើយរលឹក
បាននូវខន្ធ ដែលធ្លាប់អាស្រ័យនៅក្នុងកាលមុនជាច្រើន ។ ការរលឹកខន្ធ
បាននោះដូចម្តេច ។ គឺរលឹកបាន ១០ សំវដ្តវិវដ្តកប្បខ្លះ ២០ សំវដ្តវិវដ្តកប្បខ្លះ
៣០ សំវដ្តវិវដ្តកប្បខ្លះ ៤០ សំវដ្តវិវដ្តកប្បខ្លះ ដូច្នេះថា អាត្មាអញបានកើត
ភពឯណោះ មានឈ្មោះយ៉ាងនេះ មានគោត្រយ៉ាងនេះ មានសម្បុរ

ឣរហាមហាវេ ឣរិសុខុក្ខប្បដិសំវេទី ឣរហាយុបរិយន្តោ
សោ តតោ ចុតោ អមុត្រ ឧទបាទិ តត្រាបាសឹ
ឣរិហាមោ ឣរិតោត្តោ ឣរិវណ្ណោ ឣរហាមហាវេ ឣរិសុខ.
ខុក្ខប្បដិសំវេទី ឣរហាយុបរិយន្តោ សោ តតោ ចុតោ
ឥធូបបន្នោតិ ។ ឥតិ សាការំ សឧទ្ទេសំ អនេកវិហិតំ
បុព្ពេនិវាសំ អនុស្សរតិ ។ ឥមិនាមហំ ឣតំ ជានាមិ
យថា សស្សតោ អត្តា ច លោកោ ច វញ្ឈោ កូដដ្ឋោ
ឣសិកដ្ឋាយី ឋិតោ តេ ច សត្តា សន្ធាវន្តិ សំសរន្តិ
ចវន្តិ ឧបបជ្ជន្តិ អត្ថិត្វេវ សស្សតិសមន្តិ ។ ឥទំ តតិយំ
តត្ថយំ ឋានំ យំ អាគម្ម យំ អារព្ភ ឯកេ សមណ-
ព្រាហ្មណា សស្សតវាទា សស្សតំ អត្តានញ្ច លោ-
កញ្ច បញ្ញបេន្តិ ។

យ៉ាងនេះ មានអាហារយ៉ាងនេះ បានទទួលសុខទុក្ខយ៉ាងនេះ មានកំណត់អាយុត្រឹមប៉ុណ្ណេះ លុះច្យុតចាកអត្តភាពនោះហើយ បានទៅកើតកន្លែងកំពង់ឯណោះ កាលដែលកើតកន្លែងកំពង់នោះ អាត្មាអញមានឈ្មោះយ៉ាងនេះ មានគោត្រយ៉ាងនេះ មានសម្បុរយ៉ាងនេះ មានអាហារយ៉ាងនេះ បានទទួលសុខទុក្ខយ៉ាងនេះ មានកំណត់អាយុត្រឹមប៉ុណ្ណេះ លុះច្យុតចាកអត្តភាពនោះហើយ ទើបបានមកកើតកន្លែងកំពងនេះ ។ អាត្មាអញរលឹកបានខន្ធដែលធ្លាប់អាស្រ័យនៅក្នុងកាលមុនជាច្រើន ព្រមទាំងអាការៈ ព្រមទាំងឧទ្ទេសដូច្នេះឯង ។ ព្រោះគុណវិសេសនេះ អាត្មាអញក៏បានដឹងនូវខន្ធដែលធ្លាប់អាស្រ័យនៅក្នុងកាលមុននុ៎ះ ខ្លួនទីឯងជាសភាវៈទៀង ជាសភាវៈធ្ងុតធ្ងជ មិនមានផលជាពូជតទៅ តាំងនៅទឹងឋិតល្អដូចកំពូលភ្នំ ឬតាំងនៅទឹងឋិតល្អដូច សស្សរគោល ឯសត្វទាំងនោះ តែងអន្ទោលទៅតែងត្រាច់រង្គាត់ទៅមក តែងច្យុត តែងកើតវិញ ធម្មជាតដែលទៀងស្មើនឹងសស្សតិវាទ ក៏មានប្រាកដ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ នេះជាហេតុទី៣ ដែលសមណព្រាហ្មណ៍ពួកមួយ ជាសស្សតវាទ អាស្រ័យប្រារព្ធ ទើបបញ្ញត្តនូវខន្ធទឹងឋិតថាទៀង ។

(๓๐) ចតុត្ថេ ๘ ភោន្តោ សមណព្រាហ្មណា តំ-
មាកម្មំ តំមារព្ភ សស្សតវាទា សស្សតំ អត្តានញ្ច លោ-
កញ្ច បញាបេន្តិ ។ ๙๘ តត្ថេវ ឯកច្ចេ សមណេ ច
ព្រាហ្មណេ ច តក្កីហេតំ វិមំសី សោ តក្កាវចរោ មានំ
វិមំសានុចរិតំ សយំ ចាដិភាណិំ ឯវមាហ សស្សតោ
អត្តា ច លោកោ ច វញ្ឈោ កូដដ្ឋោ ឯសិកដ្ឋាយី
ឋិតោ តេ ច សត្តា សន្ធាវន្តិ សំសរន្តិ ចវន្តិ ឧបបជ្ជន្តិ
អត្ថិត្វេវ សស្សតិសមំ ។ ឥធ តត្ថេវ ចតុត្ថំ ឋានំ យំ
អាកម្ម យំ អារព្ភ ឯកេ សមណព្រាហ្មណា សស្សត-
វាទា សស្សតំ អត្តានញ្ច លោកញ្ច បញាបេន្តិ ។ ឥមេ-
ហិ ខោ តេ តត្ថេវ សមណព្រាហ្មណា សស្សតវាទា
សស្សតំ អត្តានញ្ច លោកញ្ច បញាបេន្តិ ឧភូហិ
វត្ថូហិ ។ យេ ហិ កេចិ តត្ថេវ សមណព្រាហ្មណា
សស្សតវាទា សស្សតំ អត្តានញ្ច លោកញ្ច បញាបេន្តិ

(๓๐) ក្នុងហេតុទី ๔ ទៀតថា សមណព្រាហ្មណ៍ទាំងឡាយ ដ៏ចំរើន ជាសស្សតវាទ បញ្ញត្តនូវខ្លួននឹងលោកថាទៀង ព្រោះអាស្រ័យអ្វី ព្រោះប្រារព្ធអ្វី ? ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ បុគ្គលពួកខ្លះ ក្នុងលោកនេះ ជាសមណៈឬព្រាហ្មណ៍ ជាអ្នកមានសេចក្តីត្រិះរិះពិចារណា ជាប្រក្រតីបុគ្គលនោះ ពោលនូវពាក្យដែលខ្លួនស្រាវជ្រាវ បានមកដោយសេចក្តីត្រិះរិះដែលខ្លួនស្ទាបស្ទង់ដោយការពិចារណា ជាពាក្យកើតមាន ដោយប្រាជ្ញារបស់ខ្លួនយ៉ាងនេះថា ខ្លួននឹងលោកជាសភាវៈទៀង ជាសភាវៈផុតពូជ មិនមានផលជាពូជតទៅ តាំងនៅនឹងថ្កល់ដូចកំពូលភ្នំ ឬតាំងនៅនឹងថ្កល់ដូចសសរគោល ឯសត្វទាំងនោះតែងអន្ទោលទៅ តែងច្រាច់វង្គាត់ទៅមក តែងច្យុត តែងកើតវិញ ធម្មជាតដែលទៀងស្មើនឹងសស្សតវត្ថុ ក៏មានប្រាកដ ? ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ នេះជាហេតុទី ๔ ដែលសមណៈព្រាហ្មណ៍ទាំងឡាយពួកមួយ ជាសស្សតវាទ អាស្រ័យប្រារព្ធ ទើបបញ្ញត្តនូវខ្លួននឹងលោកថាទៀង ? ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ សមណព្រាហ្មណ៍ទាំងនោះជាសស្សតវាទ បញ្ញត្តនូវខ្លួននឹងលោកថាទៀង ដោយហេតុ ๔ ប្រការនេះឯង ? ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ សេចក្តីពិតថា សមណព្រាហ្មណ៍ទាំងឡាយឯណាទីមួយ ជាសស្សតវាទ បញ្ញត្តនូវខ្លួននឹងលោកថាទៀង

សព្ពេ តេ ឥមេហេវ ចក្ខូហិ វត្តូហិ ឃតេសំ ភ
ញ្ញតរេន ឧត្តំ ឥតោ ពហិទ្ធា ។ តយិទំ កិត្តាវេ តថា.
កតោ បជានាតិ ឥមេ ឯដ្ឋជ្ឈានា ឃរំកហិតា ឃរំបរាមដ្ឋា
ឃរំតតិកា កវរុដ្ឋិ ឃរំអតិសម្បវយាតិ ។ តញ្ច តថាកតោ
បជានាតិ តតោ ច ឧត្តរិតរំ បជានាតិ តញ្ច បជានន្តំ(១)
ន បរាមសតិ ។ អបរាមសតោ ចស្ស បច្ចត្តញ្ញេវ និព្ពុតិ
រិតិ វេទនានំ សមុទយញ្ច អត្ថង្គមញ្ច អស្សាទញ្ច
អាទីនវញ្ច និស្សរណញ្ច យថាភូតំ វិទិត្វា ។ អនុបាទា
វិមុត្តោ កិត្តាវេ តថាកតោ ។ ឥមេ ខោ តេ កិត្តាវេ

---

១ ជានន្តំ ។

សមណព្រាហ្មណ៍ទាំងអស់នោះ រមែងបញ្ញត្តដោយហេតុទាំង ៤ នេះឯង ប្លែកបណ្តាហេតុទាំង ៤ នោះ ដោយហេតុណាមួយ មិនមែនមានហេតុដទៃក្រៅពីហេតុទាំង ៤ នេះទេ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ព្រះតថាគតដឹងច្បាស់នូវហេតុទាំង ៤ ប្រការនោះ ដូច្នេះថា ហេតុនៃទិដ្ឋិទាំងឡាយនេះ ដែលបុគ្គលកាន់យកយ៉ាងនេះ ដែលបុគ្គលប្រកាន់ខុសយ៉ាងនេះ រមែងមានគតិយ៉ាងនេះ មានការប្រព្រឹត្តិទៅក្នុងបរលោកយ៉ាងនេះ ។ ព្រះតថាគតដឹងច្បាស់នូវទិដ្ឋិនោះផង ដឹងច្បាស់ (នូវសីលសមាធិទីឃសព្វញ្ញុតញ្ញាណ) ជាគុណជាតលើសលុបជាងនោះទៅទៀតផង កាលបើដឹងច្បាស់នូវគុណវិសេសនោះហើយ ។ ក៏មិនបានប្រកាន់ខុសឡើយ ។ មួយទៀតកាលបើព្រះតថាគតមិនបានប្រកាន់ខុសហើយ ក៏ដឹងនូវព្រះនិព្វានជាគ្រឿងរលត់នៃបញ្ចុបាទានក្ខន្ធដោយខ្លួនឯង ទាំងដឹងច្បាស់នូវហេតុដែលនាំឲ្យកើតឡើងនៃវេទនាផង នូវសេចក្តីអស់ទៅនៃវេទនាផង នូវសេចក្តីឆ្ងាញ់ពិសារបស់វេទនាផង នូវទោសរបស់វេទនាផង នូវកិរិយារលាស់ចោល នូវវេទនាផង ដោយគួរតាមពិត ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ព្រះតថាគតផុតស្រឡះហើយចាកកិលេស ព្រោះមិនប្រកាន់ (នូវធម៌ណាមួយមានខន្ធជាដើម) ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ព្រះតថាគតធ្វើឲ្យជាក់ច្បាស់ដោយបញ្ញា

ឆដ្ឋា កម្មភវ ឧច្ឆេសា ឧរុន្ទុពោធា សត្តា បណីតា
អតក្កាវចរ ដំបុណ្ណា បណ្ឌិតវេទនីយា យេ តថាគតោ
សយំ អភិញ្ញា សច្ឆិកត្វា បវេទេតិ យេបិ តថា-
គតស្ស យថាភុច្ចំ វណ្ណំ សម្មា វទមានា វទេយ្យុំ ។

បឋមភាណវារំ ។

(៣១) សន្តិ ភិក្ខវេ ឯកេ សមណព្រាហ្មណា
ឯកច្ចសស្សតិកា ឯកច្ចអសស្សតិកា ឯកច្ចំ សស្ស-
តំ ឯកច្ចំ អសស្សតំ អត្តានញ្ច លោកញ្ច បញ្ញបេន្តិ
ឥត្ថេកេ វត្ថុកេ ។ តេ ច ភោន្តោ សមណព្រាហ្មណា
កេមាកម្ម កេមារព្ភ ឯកច្ចសស្សតិកា ឯកច្ចអសស្ស-
តិកា ឯកច្ចំ សស្សតំ ឯកច្ចំ អសស្សតំ អត្តានញ្ច
លោកញ្ច បញ្ញបេន្តិ ឥត្ថេកេ វត្ថុកេ ។ ហោតិ
ខោ សោ ភិក្ខវេ សមយោ យំ កទាចិ ករហចិ
ទីឃស្ស អទ្ធុនោ អច្ចយេន អយំ លោកោ សំវដ្ដតិ ។

ដ៏ឧត្តម ដោយខ្លួនឯង ហើយអាចនឹងសំដែងបាន នូវធម៌ជាំងឡាយណា មួយវិញទៀត ពួកជន កាលនិយាយសរសើរគុណរបស់តថាគត តាមសេចក្តីពិត ដោយធម៌ជាំងឡាយណា ធម៌ជាំងឡាយនោះឯង ជាធម៌ជ្រាលជ្រៅ ដែលបុគ្គលឃើញបានដោយលំបាក ត្រាស់ដឹងបានដោយកម្រ ជាធម៌សូប់រម្ងាប់ ជាធម៌ដ៏ថ្លៃថ្លា មិនជាគិសូធន៍ប្រមើលដោយសេចក្តីត្រិះរិះ ជាធម៌ដ៏ល្អិត មានតែអ្នកប្រាជ្ញ ទើបដឹងបាន ។

ចប់ បឋមភាណវារៈ ។

(៣១) ម្នាលភិក្ខុជាំងឡាយ សមណព្រាហ្មណ៍ជាំងឡាយ ពួកមួយ ជាអ្នកប្រកបដោយឯកច្ចសស្សតឯកច្ចអសស្សតទិដ្ឋិ គឺ យល់ថា លោកពួកខ្លះទៀង លោកពួកខ្លះមិនទៀង បញ្ញត្តនូវខន្ធនឹងលោកថា ទៀងខ្លះ ថា មិនទៀងខ្លះ ដោយហេតុ ๔ យ៉ាង ។ ចុះ ពួកសមណព្រាហ្មណ៍ដ៏ចំរើននោះ ជាអ្នកប្រកបដោយឯកច្ចសស្សតឯកច្ចអសស្សតទិដ្ឋិ ហើយបញ្ញត្តនូវខន្ធនឹងលោកថា ទៀងខ្លះ ថា មិនទៀងខ្លះ ដោយហេតុ๔យ៉ាងតើ ព្រោះអាស្រ័យអ្វី ព្រោះប្រារព្ធអ្វី ។ ម្នាលភិក្ខុជាំងឡាយ មានសម័យដែលលោកនេះ វិនាសទៅម្តង ។ ដោយអំណាចនៃកាលជាអង្វែងទៅ ។

សំវដ្តមានេ លោកេ យេកុយ្យេន សត្តា អាភស្សរសំ-
វត្តនិកា ហោន្តិ ។ តេ តត្ថ ហោន្តិ មនោមយា បីតិភក្ខា
សយម្បភា អន្តលិក្ខចរា សុភដ្ឋាយិនោ ចិរំ ទីឃ-
មទ្ធានំ តិដ្ឋន្តិ ។ ហោតិ ខោ សោ តិក្ខត្តុំ សមយោ យំ
កទាចិ ករហាចិ ទីឃស្ស អទ្ធុនោ អច្ចយេន អយំ
លោកោ វិវដ្តតិ ។ វិវដ្តមានេ លោកេ សុញ្ញំ ព្រហ្មវិមានំ
បាតុភវតិ ។ អថ អញ្ញតរោ សត្តោ អាយុក្ខយា វា
បុញ្ញក្ខយា វា អាភស្សរកាយា ចវិត្វា សុញ្ញំ ព្រហ្ម-
វិមានំ ឧបបជ្ជតិ ។ សោបិ តត្ថ ហោតិ មនោមយោ
បីតិភក្ខោ សយម្បភា អន្តលិក្ខចរោ សុភដ្ឋាយី ចិរំ
ទីឃមទ្ធានំ តិដ្ឋតិ ។ តត្ថ តស្ស ឯកស្ស ទីឃរត្តំ
ឯកូសិតត្តា អនភិរតិ បរិតស្សនា ឧប្បជ្ជតិ អហោ វត
អញ្ញេបិ សត្តា ឥត្ថត្តំ អាគច្ឆេយ្យុន្តិ ។ អថញ្ញេបិ សត្តា
អាយុក្ខយា វា បុញ្ញក្ខយា វា អាភស្សរកាយា ចវិត្វា
ព្រហ្មវិមានំ ឧបបជ្ជន្តិ តស្ស សត្តស្ស សហព្យតំ ។

សុត្តន្តបិដក ទីឃនិកាយ សីលក្ខន្ធវគ្គ

កាលដែលលោកវិនាសទៅ ពួកសត្វច្រើនតែទៅកើតក្នុងអាភស្សរព្រហ្ម ។ ពួកសត្វដែលទៅកើតក្នុងអាភស្សរព្រហ្មនោះ ជាសត្វកើតដោយឈានចិត្ត មានបីតិជាអាហារ មានរស្មីភ្លឺខ្លួនឯង គ្រាច់ទៅក្នុងអាកាសបាន បិតនៅក្នុងទីដ៏ល្អ តាំងនៅយូរអស់កាលជាអង្វែង(១) ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ មានសម័យដែលលោកនេះត្រូវកើតឡើងវិញម្តង ។ ដោយអំណើះនៃកាលជាអង្វែងទៅ ។ កាលដែលលោកកើតឡើង វិមាននៃព្រហ្មដែលសូន្យគ្មានសត្វ ក៏កើតប្រាកដឡើងដែរ ។ គ្រានោះ មានសត្វម្នាក់ច្យុតចាកពួកអាភស្សរព្រហ្ម ព្រោះអស់អាយុ ឬអស់បុណ្យ ហើយទៅកើតក្នុងវិមាននៃព្រហ្មដែលទំនេរនោះ ។ លុះសត្វនោះបានកើតក្នុងវិមាននោះ ក៏ជាសត្វកើតដោយឈានចិត្ត មានបីតិជាអាហារ មានរស្មីភ្លឺខ្លួនឯង គ្រាច់ទៅក្នុងអាកាសបាន បិតនៅក្នុងទីដ៏ល្អ តាំងនៅយូរអស់កាលជាអង្វែង(២)ដដែល។ សត្វម្នាក់នោះដែលទៅកើតក្នុងវិមាននោះ ព្រោះនៅអស់កាលយូរអង្វែង ក៏មានសេចក្តីអផ្សុក អន្ទះអន្ទែងកើតឡើង ថា ដូចម្តេចហ្ន៎ នឹងបានសត្វទាំងឡាយឯទៀត មកកាន់អត្តភាព ជាព្រហ្មបែបនេះផង ។ លំដាប់នោះ សត្វទាំងឡាយឯទៀត ច្យុតចាកពួកអាភស្សរព្រហ្ម ព្រោះអស់អាយុ ឬអស់បុណ្យ ហើយមកកើតក្នុងព្រហ្មវិមាន ជាមួយគ្នានឹងសត្វនោះ ។

---

១ ក្នុងអដ្ឋកថាប្រាប់ថា អស់ ៨ កប្បយ៉ាងច្រើន ។ ២ អដ្ឋកថាប្រាប់ថា បិតនៅអស់ ១ កប្ប ឬ កន្លះកប្ប ។

តេបិ តត្ថ ហោន្តិ មនោមយា បីតិភក្ខា សយម្បភា
អន្តលិក្ខចរ សុភដ្ឋាយិនោ ចិរំ ទីឃមទ្ធានំ តិដ្ឋន្តិ ។
តត្រ កិញ្ចាបិ វេយ្យាសោ សត្តោ បឋមំ ឧបបន្នោ តស្ស ឯវំ
ហោតិ អហមស្មិ ព្រហ្មា មហាព្រហ្មា អភិភូ អនភិភូតោ
អញ្ញទត្ថុទសោ វសវត្តី ឥស្សរកោ កត្តា និម្មាតា(១) សេដ្ឋោ
សជ្ជិតា(២) វសី បិតា ភូតភព្យានំ មយា ឥមេ សត្តា
និម្មិតា ។ តំ កិស្ស ហេតុ ។ មមំ ហិ បុព្វេ ឯតទហោ.
សិ អហោ វត អញ្ញេបិ សត្តា ឥត្ថត្តំ អាគច្ឆេយ្យុន្តិ ។

---

១ ម. និម្មា ។ ២. ម. សញ្ជិតា ។

ឯសត្វទាំងនោះ លុះកើតក្នុងព្រហ្មវិមាននោះហើយ ក៏ជាសត្វកើតដោយ
ឈានចិត្ត មានបីតិជាអាហារ មានរស្មីភ្លឺខ្លួនឯង គ្រាច់ទៅក្នុងអាកាស
ធាន បិតនៅក្នុងទីដ៏ល្អ តាំងនៅយូរ អស់កាលជាអង្វែង ។ ម្នាល
ភិក្ខុទាំងឡាយ បណ្តាសត្វទាំងនោះ សត្វណា ធានទៅកើតជាដំបូង
សត្វនោះ ក៏មានសេចក្តីត្រិះរិះ យ៉ាងនេះថា អាត្មាអញជាព្រហ្ម ជាមហា-
ព្រហ្ម គ្របសង្កត់លើព្រហ្មឯទៀតៗ ព្រហ្មឯទៀត មិនអាចគ្របសង្កត់
លើអាត្មាអញបាន អាត្មាអញជាអ្នកឃើញហេតុសព្វគ្រប់ ជាអ្នកធ្វើជន
ទាំងពួង ឲ្យលុះនៅក្នុងអំណាចខ្លួនជាធំ (ក្នុងលោក) ជាអ្នកសាងលោក
តាក់តែងលោក ជាចំបងជាងសត្វលោក ជាអ្នកបញ្ជាគ្លោក[1] ជាអ្នក
ស្តាត់ដំនាញ ជាបិតានៃពួកភូតនឹងពួកភព្យៈ[2] សត្វទាំងនេះ សុទ្ធតែ
អាត្មាអញ តាក់តែងហើយ ។ សេចក្តីនោះ ព្រោះហេតុអ្វី ។ ព្រោះ
ថា អាត្មាអញមានសេចក្តីត្រិះរិះ ក្នុងកាលពីដើមមក ដូច្នេះថា ធ្វើដូច
ម្តេចហ្ន៎ ធានពួកសត្វឯទៀតមកកាន់អត្តភាព ជាព្រហ្មបែបអញនេះផង ។

---

១ អ្នកឲ្យឈ្មោះសត្វលោកថា ក្សត្រ្តិយ៍ ព្រាហ្មណ៍ វេស្សៈ សុទ្ទៈ គ្រហស្ថ បព្វជិតដាដើម ។
២ អដ្ឋកថាថា អណ្តាជសត្វទើងដងមួយសត្វ ដែលនៅក្នុងស្រោមស៊ុត ឬស្រោមគភ៌ ហៅថា
ភព្យៈ ដែលកើតចេញមកហើយហៅថា ភូត ។ ចំណែកសំសេទជសត្វ ដែលកើតក្នុងទណ្ឌចិត្ត
ជាបឋមហៅថា ភព្យៈ តាំងពីទណ្ឌចិត្តជាគំរប់ពីរទៅ ហៅថា ភូត ។ ឯឧបបាតិកសត្វវិញ
ដែលកើតក្នុងឥរិយាបថជាបឋម ហៅថា ភព្យៈ តាំងអំពីឥរិយាបថជាគំរប់ពីរទៅ ហៅថា ភូត ។

ឥតិ មមំ ច មនោបណិធិ ឥមេ ច សត្តា ឥត្តំ អាគតា-
តិ ។ យេបិ តេ សត្តា បុព្ពា ឧបបន្នា តេសម្បិ វាហំ ហោតិ
អយំ ខោ ភារទ្វាជ ព្រហ្មា មហាព្រហ្មា អភិភូ អនភិភូតោ
អញ្ញទត្ថុទសោ វសវត្តី ឥស្សរោ កត្តា និម្មាតា សេដ្ឋោ
សជ្ជិតា វសី បិតា ភូតភព្យានំ ឥមិនា មយំ ភោតា
ព្រហ្មានា និម្មិតា ។ តំ កិស្ស ហេតុ ។ ឥមញ្ហិ មយំ(១)
អទ្ទសាម ឥធ បឋមំ ឧបបន្នំ មយំ បនម្ហា បុព្ពា ឧប-
បន្នាតិ ។ តត្រ ភិក្ខវេ យោ សោ សត្តោ បឋមំ
ឧបបន្នោ សោ ឥមិនា ឯតរហេតំ ហោតិ វណ្ណវន្តតរោ
ច មហេសក្ខតរោ ច ។ យេ បន តេ សត្តា បច្ឆា
ឧបបន្នា តេ អប្បាយុកតរា ច ហោន្តិ ទុព្ពណ្ណតរា
ច អប្បេសក្ខតរា ច ។ ឋានំ ខោ បនេតំ ភិក្ខវេ
វិជ្ជតិ យំ អញ្ញតរោ សត្តោ តម្ហា កាយា ចវិត្វា

---

១ ឧ ឥមំ មយំ ហិ ។

ក៏ពួកសត្វទាំងនេះ មកកាន់អត្តភាពជាព្រហ្ម ត្រូវតាមសេចក្តីប្រាថ្នារបស់អាត្មាអញដូច្នេះឯង ។ សត្វទាំងឡាយណា ដែលមកកើតជាខាងក្រោយសត្វទាំងនោះឯង ក៏មានសេចក្តីត្រិះរិះយ៉ាងនេះថា ព្រហ្មដ៏ចំរើននេះ ជាមហាព្រហ្ម គ្របសង្កត់លើព្រហ្មឯទៀត ព្រហ្មឯទៀត មិនអាចនឹងគ្របសង្កត់លើបាន ជាអ្នកឃើញហេតុសព្វគ្រប់ ជាអ្នកធ្វើជនទាំងពួង ឲ្យលុះនៅក្នុងអំណាចខ្លួន ជាឥស្សរៈក្នុងលោក ជាអ្នកសាងលោក តាក់តែងលោក ជាចំបងជាងសត្វលោក ជាអ្នកបញ្ជូតលោក ជាអ្នកស្តាត់ដំនាញ ជាបិតានៃពួកកូតនឹងពួកកព្យ: យើងទាំងឡាយ ដែលព្រហ្មដ៏ចំរើននេះបានតាក់តែងហើយ ។ សេចក្តីនោះព្រោះហេតុអ្វី ។ ព្រោះថា យើងទាំងឡាយបានឃើញព្រហ្មនេះ មកកើតក្នុងទីនេះមុន ឯយើងទាំងឡាយមកកើតខាងក្រោយ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ បណ្តាសត្វទាំងនោះ សត្វណាបានទៅកើតមុនគេ សត្វនោះឯងមានអាយុវែងជាងគេផង មានសម្បុរល្អជាងគេផង មានយសសក្តិធំជាងគេផង ។ ចំណែកខាងសត្វទាំងឡាយណា ដែលទៅកើតខាងក្រោយគេ សត្វទាំងនោះមានអាយុតិចជាងគេផង មានសម្បុរអន់ជាងគេផង មានយសសក្តិតូចជាងគេផង ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ហេតុ
+
នុ៎ះមានជាប្រាកដ ត្រង់ពាក្យថា សត្វណាមួយ ច្យុតចាកពួកព្រហ្មនោះ

ឥត្ថត្តំ អាគច្ឆតិ ឥត្ថត្តំ អាគតោ សមានោ អតារស្មា អនតារយំ បព្ភជតិ អតារស្មា អនតារយំ បព្ភជិតោ សមានោ អាតប្បមច្ចាយ បធានមច្ចាយ អនុយោគមច្ចាយ អប្បមាទមច្ចាយ សម្មាមនសិការមច្ចាយ តថារូបំ ចេតោសមាធិំ ផុសតិ យថា សមាហិតេ ចិត្តេ តំ បុព្វេនិវាសំ អនុស្សរតិ តតោ បរញ្ចានុស្សរតិ[1] ។ សោ ឯវមាហ យោ ខោ សោ អាវុសោ ព្រហ្មា មហាព្រហ្មា អភិភូ អនភិភូតោ អញ្ញទត្ថុទសោ វសវត្តី ឥស្សរោ កត្តា និម្មាតា សេដ្ឋោ សជ្ជិតា វសី បិតា ភូតភព្យានំ យេន មយំ ភោតា ព្រហ្មុនា និម្មិតា សោ និច្ចោ ធុវោ សស្សតោ អវិបរិណាមធម្មោ សស្សតិសមំ តថេវ ឋស្សតិ ។ យេ បន មយំ អហុម្ហា តេន ភោតា ព្រហ្មុនា និម្មិតា

---

๑ ឱ. បរំ ទានុស្សរតិ ។

ហើយមកកាន់អត្តភាពជាមនុស្ស លុះបានមកកាន់អត្តភាពជាមនុស្សនេះ ហើយ ក៏ចេញចាកផ្ទះចូលទៅកាន់ផ្នួស លុះបានចេញចាកផ្ទះចូលទៅកាន់ផ្នួសហើយ អាស្រ័យនូវការព្យាយាម ជាគ្រឿងដុតកំដៅកិលេស អាស្រ័យនូវការព្យាយាម ជាគ្រឿងដំកល់មាំ អាស្រ័យនូវការព្យាយាម ជាគ្រឿងប្រកបរឿយៗ អាស្រ័យនូវសេចក្តីមិនធ្វេសប្រហែស អាស្រ័យនូវការយកចិត្តទុកដាក់ដោយល្អ ហើយបាននូវចេតោសមាធិ តាមបែបផែន (នៃចិត្តរបស់យោគី) កាលបើចិត្តតាំងនៅខ្ជាប់ខ្ជួនហើយ ក៏រលឹកបាននូវខន្ធដែលធ្លាប់អាស្រ័យនៅក្នុងកាលមុន កំណត់ត្រឹមតែអត្តភាពជាព្រហ្មនោះមិនអាចរលឹកបាន នូវខន្ធហួសអំពីនោះទៅទៀតឡើយ ។ សត្វនោះឯងនិយាយយ៉ាងនេះថា ព្រហ្មដ៏ចំរើនណា ជាមហាព្រហ្ម គ្របសង្កត់ (លើព្រហ្មឯទៀត) ព្រហ្មឯទៀត មិនអាចគ្របសង្កត់លើបាន ជាអ្នកឃើញហេតុសព្វគ្រប់ ជាអ្នកធ្វើជនតាំងពួន ឲ្យលុះក្នុងអំណាចខ្លួន ជាឥស្សរៈ (ក្នុងលោក) ជាអ្នកសាងលោក តាក់តែងលោក ជាចំបង (ជាងសត្វលោក) ជាអ្នកបញ្ជូតលោក ជាអ្នកស្អាត់ជំនាញ ជាបិតាពួកភូតនឹងពួកកព្យៈយើងតាំងឡាយ ដែលព្រហ្មដ៏ចំរើនណា បានតាក់តែងហើយ ព្រហ្មនោះឯងជាអ្នកទៀងតាត់ បិតថា មានសភាពមិនប្រែប្រួលតាំងបិតនៅស្មើដោយសស្សតិវត្ត ។ ឯពួកយើងដែលព្រហ្មដ៏ចំរើននោះ បានតាក់តែងហើយ

តេ មយំ អនិច្ចា អទ្ធុវា អប្បាយុកា ឥមស្មា មនុស្សលោកា អាគតាតិ ។ ឥធ ភិក្ខវេ ឯកច្ចោ ហីនំ ធម្មំ ហីនំ យំ អាគម្ម យំ អារព្ភ ឯកេ សមណព្រាហ្មណា ឯកច្ចេ សស្សតិកា ឯកច្ចេ អសស្សតិកា ឯកច្ចេ សស្សតំ ឯកច្ចេ អសស្សតំ អត្តានញ្ច លោកញ្ច បញ្ញបេន្តិ ។

(៣២) ឥធ ភិក្ខវេ តថាគតោ សមណព្រាហ្មណេ តថាគតំ តថាគតស្ស តថាគតេ ឯកច្ចេ សស្សតិកា ឯកច្ចេ អសស្សតិកា ឯកច្ចេ សស្សតំ ឯកច្ចេ អសស្សតំ អត្តានញ្ច លោកញ្ច បញ្ញបេន្តិ ។ ឥធ ភិក្ខវេ ឯកច្ចោ ធម្មបរោសតិ ធម្មរតោ ។ តេ អតីវេលំ ហាស្សខិឌ្ឌារតិធម្មសមាបជ្ជាវិហារិនោ ។ តេ បិ អតីវេលំ ហាស្សខិឌ្ឌារតិធម្មសមាបជ្ជនំ វិហារតំ សតំ បម្មុស្សន្តិ[1] ។ សតិយា សម្មោសា តេ ឥធ តម្ហា កាយា ចវន្តិ ។ ឥធ ខោ បនេតំ ភិក្ខវេ វិជ្ជតិ យំ អញ្ញតរេ សត្តា តម្ហា កាយា ចវិត្វា ឥត្ថត្តំ អាគច្ឆតិ ឥត្ថត្តំ អាគតា តេ សមានោ អគារស្មា អនគារិយំ បព្ពជតិ អគារស្មា

---

๑ សម្មុស្សតិ ។

យើងទាំងនោះជាអ្នកមិនទៀងទាត់ទេ មានអាយុខ្លី មានកិរិយាច្យុតទៅវិញ ជាធម្មតា ទើបបានមកកាន់អត្តភាពជាមនុស្សនេះ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ នេះជាហេតុទី ១ ដែលសមណព្រាហ្មណ៍ពួកមួយ ជាអ្នកប្រកបដោយឯកច្ចសស្សតឯកច្ចអសស្សតទិដ្ឋិ អាស្រ័យ ប្រារព្ធ ទើបបញ្ញត្តនូវខ្លួនទឹងលោកថា ទៀងខ្លះ មិនទៀងខ្លះ ។

(៣៦) ក្នុងហេតុទី ២ ទៀតថា សមណព្រាហ្មណ៍ទាំងឡាយដ៏ចំរើន ជាអ្នកប្រកបដោយឯកច្ចសស្សតឯកច្ចអសស្សតទិដ្ឋិ បញ្ញត្តនូវខ្លួនទឹងលោកថា ទៀងខ្លះ មិនទៀងខ្លះ នោះតើព្រោះអាស្រ័យអ្វី ព្រោះប្រារព្ធអ្វី ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ពួកទេវតាឈ្មោះខិឌ្ឌាបទោសិកា (អ្នកវិនាសខ្លួនព្រោះលេង) ក៏មាន ។ ទេវតាទាំងនោះឯង ជាអ្នកខ្វល់ខ្វាយក្នុងលេងលេងសើច ត្រេកត្រអាលជាធម្មតាហួសវេលា ។ កាលបើទេវតាទាំងនោះ កំពុងតែខ្វល់ខ្វាយ ក្នុងលេងលេងសើច ត្រេកត្រអាលហួសវេលាហើយ ស្មារតីក៏ភ្លេចវង្វេងទៅ(ខានបរិភោគអាហារ) ។ ទេវតាទាំងនោះ ក៏ច្យុតចាកពួកទេវតានោះ ព្រោះភ្លេចស្មារតី ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ហេតុនុ៎ះមានពិតប្រាកដ ត្រង់ពាក្យថា សត្វណាមួយ ច្យុតចាកពួកទេវតានោះ ហើយមកកាន់អត្តភាពជាមនុស្សនេះ លុះបានមកកាន់អត្តភាពជាមនុស្សនេះហើយ ក៏បេញចាកផ្ទះបួសទៅកាន់ផ្នួស លុះបេញចាកផ្ទះ

អនតរាយំ បត្វនិតោ សមាធោ អាតប្បមត្ថាយ បធាន-
បធ្ធាយ អនុយោគមត្ថាយ អប្បមាធមត្ថាយ សម្មាមន-
សិការមត្ថាយ តថារូបំ ចេតោសមាធិំ ផុសតិ យថា
សមាហិតេ ចិត្តេ តំ បុព្វេនិវាសំ អនុស្សរតិ តតោ
បរញ្ចានុស្សរតិ ។ សោ ឯវមាហ យេ ខោ តេ ភោន្តោ
ឧភ ន ខិឌ្ឌាបទោសិតា តេ ន អតិវេលំ ហាស្សខិឌ្ឌា-
រតិធម្មសមាបន្នា វិហរន្តិ ។ តេសំ ន អតិវេលំ ហាស្ស-
ខិឌ្ឌារតិធម្មសមាបន្នានំ វិហារតំ សតិ ន បម្មុស្សតិ ។
សតិយា អសម្មោសា តេ ឧភ តម្ហា កាយា ន ចវន្តិ
និច្ចា ធុវា សស្សតា អវិបរិណាមធម្មា សស្សតិសមំ
តថេវ ឋស្សន្តិ ។ យេ បន មយំ អហុម្ហា ខិឌ្ឌាបទោ-

ចូលទៅកាន់ផ្ទះហើយ ក៏អស្រ័យនូវការព្យាយាមជាគ្រឿងដុតកំដៅ
កិលេស អស្រ័យនូវការព្យាយាមជាគ្រឿងដំកល់មាំ អស្រ័យនូវការព្យា-
យាមជាគ្រឿងប្រកបរឿយ ។ អស្រ័យនូវសេចក្តីមិនធ្វេសប្រហែស អា-
ស្រ័យនូវការយកចិត្តទុកដាក់ដោយល្អ ហើយបាននូវចេតោសមាធិ តាម
បែបផែន(នៃចិត្តរបស់យោគី) កាលបើចិត្តតាំងនៅខ្ជាប់ខ្ជួនហើយ ក៏រលឹក
បាននូវខន្ធដែលធ្លាប់អាស្រ័យនៅ ក្នុងកាលមុន កំណត់ត្រឹមអត្តភាពជា
ទេវតានោះ មិនអាចនឹងរលឹកនូវខន្ធឲ្យហួសអំពីកំណត់នោះ ទៅទៀតបាន
ឡើយ ។ សត្វនោះឯង ក៏ពោលពាក្យយ៉ាងនេះថា ម្នាលអ្នកចាំងឡាយដ៏
ចំរើន ពួកទេវតាណា មិនវិនាសខ្លួនព្រោះល្បែង ពួកទេវតានោះ ជាអ្នកមិន
មានសេចក្តីខ្វល់ខ្វាយក្នុងល្បែងលេងសើច ត្រេកត្រអាលជាធម្មតា ហួស
វេលាឡើយ ។ កាលបើពួកទេវតានោះ មិនមានសេចក្តីខ្វល់ខ្វាយក្នុងល្បែង
លេងសើច ត្រេកត្រអាលជាធម្មតា ហួសវេលាហើយ ស្មារតីមិនភ្លេចវង្វេង
ឡើយ ។ ទេវតាចាំងនោះ មិនច្យុតចាកពួកទេវតានោះ ព្រោះមិនភ្លេចស្មា-
រតីជាអ្នកឆ្លៀងទាត់ បិតថែរ មានសភាពមិនប្រែប្រួល ចាំងឋិតនៅដោយ
សស្សតិវត្ត ។ ឯយើងចាំងឡាយណា ជាអ្នកវិនាសខ្លួន ព្រោះល្បែង

សំកា តេ មយំ អតិវេលំ បាសញ្ចិង្ហាតិធម្មសមាបជ្ជា
វិហរាម្ហា ។ តេសញ្ចោ អតិវេលំ បាសញ្ចិង្ហាតិធម្មសមា-
បជ្ជនំ វិហារតំ សតិ បម្មុស្សតិ ។ សតិយា សម្មោសា
ឃំ មយំ តម្ហា កាយា ចុតា អនិច្ចា អទ្ធុវា អបច្ចយុ-
កា ចវនធម្មា ឥត្តត្តំ អាគតាតិ ។ ឥធំ តិក្ខវេ ឯកច្ចំ យំ
ហនំ យំ អាឃាតេម យំ អារព្ភ ឯកេ សមណព្រាហ្មណា
ឯកច្ចសស្សតិកា ឯកច្ចអសស្សតិកា ឯកច្ចំ សស្ស-
តំ ឯកច្ចំ អសស្សតំ អត្តានញ្ច លោកញ្ច បញ្ញបេន្តិ ។

(៣៣) តត្រាយេ ច តេ ភោន្តោ សមណព្រាហ្មណា
តិក្ខាកម្ម តិក្ខារព្ភ ឯកច្ចសស្សតិកា ឯកច្ចអស-
ស្សតិកា ឯកច្ចំ សស្សតំ ឯកច្ចំ អសស្សតំ អត្តា-
នញ្ច លោកញ្ច បញ្ញបេន្តិ ។ សន្តិ តិក្ខវេ មនោម-
នោសិកា ធម្ម ធេកេ ។ តេ អតិវេលំ អញ្ញាមញ្ញំ ឧប-
ដ្ឋាយន្តិ ។ តេ អតិវេលំ អញ្ញាមញ្ញំ ឧបដ្ឋាយន្តា
អញ្ញាមញ្ញំ ចិត្តានិ បនោសេន្តិ ។ តេ អញ្ញាមញ្ញំ

យើងទាំងនោះ ជាអ្នកមានសេចក្តីខ្វល់ខ្វាយ ក្នុងល្បែងលេងសើច ត្រេកត្រអាលជាធម្មតា ហួសវេលា ។ កាលបើយើងទាំងឡាយ មានសេចក្តីខ្វល់ខ្វាយក្នុងល្បែងលេងសើច ត្រេកត្រអាលជាធម្មតា ហួសវេលាហើយ ស្មារតីក៏ភ្លេចវង្វេងទៅ ។ ព្រោះតែភ្លេចស្មារតីយ៉ាងនេះឯង យើងទាំងឡាយដែលច្យុតចាកពួកទេវតានោះយ៉ាងនេះ ព្រោះវង្វេងស្មារតី ជាអ្នកមិនទៀងទាត់ មានអាយុក៏ខ្លី មានកិរិយាច្យុតជាធម្មតា ទើបបានមកកាន់អត្តភាពជាមនុស្សនេះ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ នេះជាហេតុទី ២ ដែលសមណព្រាហ្មណ៍ទាំងឡាយពួកមួយ ជាអ្នកប្រកបដោយឯកច្ចសស្សតឯកច្ចអសស្សតទិដ្ឋិ អាស្រ័យ ប្រារព្ធ ទើបបញ្ញត្តនូវខ្លួនទទឹងលោកថា ទៀងខ្លះ មិនទៀងខ្លះ ។

(៣៣) ក្នុងហេតុទី ៣ ទៀតថា សមណព្រាហ្មណ៍ទាំងឡាយដ៏បំរើន ជាអ្នកប្រកបដោយឯកច្ចសស្សតឯកច្ចអសស្សតទិដ្ឋិ បញ្ញត្តនូវខ្លួនទទឹងលោកថាទៀងខ្លះ ថាមិនទៀងខ្លះ តើព្រោះអាស្រ័យអ្វី ព្រោះប្រារព្ធអ្វី ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ មានពួកទេវតាឈ្មោះមនោបទោសិកា (ព្រោះចិត្តប្រទូស្ត) ។ ពួកទេវតានោះសំឡឹងរំពៃ (រកទោស) គ្នានឹងគ្នា ហួសវេលា ។ កាលពួកទេវតានោះសំឡឹងរំពៃ (រកទោស) គ្នានឹងគ្នា ហួសវេលា ក៏ធ្វើចិត្តឲ្យប្រទូស្តដល់គ្នានឹងគ្នាទៀត ។ ពួកទេវតានោះ លុះមាន

បដុដ្ឋចិត្តា កាលន្តកាយា កាលន្តចិត្តា ។ តេ នេវ
តម្ហា កាយា ចវន្តិ ។ ឋានំ ខោ បនេតំ វិជ្ជតិ
យំ អញ្ញតរេ សត្តេ តម្ហា កាយា ចវិត្វា ឥត្ថត្តំ
អាគច្ឆតិ ឥត្ថត្តំ អាគតោ សមានោ អគារស្មា អនគា-
រិយំ បព្ភជតិ អគារស្មា អនគារិយំ បព្ភជិតោ សមា-
នោ អាតប្បមន្ទាយ បធានមន្ទាយ អនុយោគមន្ទាយ
អប្បមាទមន្ទាយ សម្មាមនសិការមន្ទាយ តថារូបំ
ចេតោសមាធិំ ផុសតិ យថា សមាហិតេ ចិត្តេ តំ
បុព្វេនិវាសំ អនុស្សរតិ តតោ បរញ្ចានុស្សរតិ ។ សោ
ឯវមាហ យេ ខោ តេ កោណ្ឌញ្ញ នេវ ន មនោមនោ-
សិកា តេ ន តាវតកេន អញ្ញមញ្ញំ ឧបនិជ្ឈាយន្តិ ។
តេ ន តាវតកេន អញ្ញមញ្ញំ ឧបនិជ្ឈាយន្តា អញ្ញមញ្ញស្ស
ចិត្តានិ ន ឯវមនុស្សន្តិ ។ តេ អញ្ញមញ្ញំ អប្បទុដ្ឋ-
ចិត្តា អកិលន្តកាយា អកិលន្តចិត្តា ។ តេ នេវ

ចិត្តប្រទូស្តដល់គ្នានឹងគ្នាហើយ ក៏លំបាកកាយ លំបាកចិត្ត ។ ទេវតាទាំង
នោះក៏ច្យុតចាកពួកទេវតានោះមក ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ហេតុនុ៎ះមាន
ពិតប្រាកដ ត្រង់ពាក្យថា សត្វណាមួយ ច្យុតចាកពួកទេវតានោះមកកាន់
អត្តភាពជាមនុស្សនេះ លុះមកកាន់អត្តភាពជាមនុស្សនេះហើយ បានចេញ
ចាកផ្ទះបួសទៅកាន់ផ្នួស លុះចេញចាកផ្ទះបួសទៅកាន់ផ្នួសហើយ អា-
ស្រ័យនូវការព្យាយាម ជាគ្រឿងដុតកំដៅកិលេស អាស្រ័យនូវការព្យា-
យាមជាគ្រឿងដំកល់មាំ អាស្រ័យនូវការព្យាយាម ជាគ្រឿងប្រកបរឿយៗ
អាស្រ័យ នូវសេចក្តីមិនធ្វេសប្រហែស អាស្រ័យ នូវការយកចិត្តទុកដាក់
ដោយល្អហើយបាននូវចេតោសមាធិ តាមបែបផែន (នៃចិត្តរបស់យោគី)
កាលបើចិត្តតាំងនៅខ្ជាប់ខ្ជួនហើយ ក៏រលឹកបាននូវខន្ធដែលធ្លាប់អាស្រ័យ
នៅកន្លងកាលមុន កំណត់ត្រឹមអត្តភាពជាទេវតានោះ មិនអាចនឹងរលឹកឲ្យ
ហួសអំពីកំណត់នោះទៅទៀតបានឡើយ ។ សត្វនោះក៏ពោលពាក្យយ៉ាង
នេះថា ម្នាលអ្នកទាំងឡាយដ៏ចំរើន ពួកទេវតាណា មិនបានវិនាស ព្រោះ
ចិត្តប្រទូស្ត ពួកទេវតានោះ មិនសំឡឹងរំពៃនូវគ្នានឹងគ្នាហួសវេលា ។ កាល
បើពួកទេវតានោះ មិនសំឡឹងរំពៃនូវគ្នានឹងគ្នាហួសវេលាហើយ ក៏មិនធ្វើ
ចិត្តឲ្យប្រទូស្តគ្នាឡើយ ។ លុះពួកទេវតានោះ មានចិត្តមិនបានប្រទូស្តគ្នា
នឹងគ្នាហើយ ក៏មិនលំបាកកាយមិនលំបាកចិត្តឡើយ ។ ទេវតាទាំងនោះ

ตมฺหา กายา ฉ ฉวฏฺฐิ ฉฏฺฐา ฉกา สสฺสตา อาปปริณา-
มฉมฺหา สสฺสตสมา ตเถว ปสฺสฏฺฐิ ฯ เย ปน มยิ
อหุมฺหา มโนปโทสกา เต มยิ อตฺเถ อาฆาตฺ อาฆาตฺ
อุปฉิชฺชิมฺหา ฯ เต มยิ อตฺเถ อาฆาตฺ อาฆาตฺ อุป-
ฉิชฺชายฏฺฐา อาฆาตฺมูฬฺหา ฉฏฺฐาน ปโทสมฺหา ฯ เต
มยิ อาฆาตฺ ปฏิฆฏฺฐา กาลฏฺฐกายา กาลฏฺฐ-
ฉฏฺฐา ฯ ฯาทิ มยิ ตมฺหา กายา ฉุตา อฉฏฺฐา อทุกา
อปฺปายุกา ฉวฉมฺหา สตฺตา อาคตาติ ฯ สฺวาหิ กิกฺขเว
ตถิยิ ปาหิ ยิ อาคมฺม ยิ อาคฺม ฯาเกา สมณ-
ฺราหฺมณา ฯกจฺจสสฺสติกา ฯกจฺจอสสฺสติกา
ฯกจฺจิ สสฺสโต ฯกจฺจิ อสสฺสโต อตฺตาฉฺจ โลเ-
กฺจ ปฺาเปฏฺฐิ ฯ

(๓๔) ฉตฺถตฺเถ ฉ เหาฏฺฐา สมณาฺราหฺมณา
กิมาคมฺม กิมาคฺม ฯกจฺจสสฺสติกา ฯกจฺจอสสฺส-
ติกา ฯกจฺจิ สสฺสโต ฯกจฺจิ อสสฺสโต อตฺตาฉฺจ
โลกฺจ ปฺาเปฏฺฐิ ฯ สฺวาหิ ฯกจฺจา สมณา
ฉ ฺราหฺมณา ฉ ตกฺกี หุตฺวา วีมสี ฯ สา ตกฺกป-

មិនបានច្យុតចាកពួកទេវតានោះទេ ជាអ្នកទៀងទាត់ បិតថែរ មានសភាពមិនប្រែប្រួលឡើយ នឹងបិតនៅស្មើដោយសស្សតិវត្តិ ។ ចំណែកខាងយើងដែលជាអ្នកវិនាសខ្ជិនព្រោះចិត្តប្រទូស្ត យើងទាំងនោះសំឡឹងរំពៃគ្នានឹងគ្នាហួសវេលា ។ យើងទាំងឡាយនោះ កាលសំឡឹងរំពៃទូវគ្នានឹងគ្នាហួសវេលាហើយ ក៏ធ្វើចិត្តឲ្យប្រទូស្តគ្នានឹងគ្នា ។ លុះយើងទាំងឡាយនោះ មានចិត្តប្រទូស្តគ្នានឹងគ្នាហើយ ក៏លំបាកកាយ លំបាកចិត្ត ។ យើងទាំងឡាយដែលច្យុតចាកពួកទេវតានោះយ៉ាងនេះហើយ ជាអ្នកមិនទៀងទាត់ មានអាយុខ្លី មានកិរិយាច្យុតជាធម្មតា ទើបបានមកកាន់អត្តភាពជាមនុស្សនេះ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ នេះជាហេតុទី ៣ ដែលសមណព្រាហ្មណ៍ទាំងឡាយពួកមួយ ជាអ្នកប្រកបដោយឯកច្ចសស្សតៈ ឯកច្ចអសស្សតទិដ្ឋិ អាស្រ័យ ប្រារព្ធ ទើបបញ្ញត្តខ្ជិនខ្ជិនឆ្ងាលថា ទៀងខ្លះ មិនទៀងខ្លះ ។

(៣៤) ក្នុងហេតុទី ៤ ទៀតថា សមណព្រាហ្មណ៍ទាំងឡាយដ៏ចំរើនជាអ្នកប្រកប ដោយឯកច្ចសស្សតឯកច្ចអសស្សតទិដ្ឋិ បញ្ញត្តខ្ជិនខ្ជិនឆ្ងាលថា ទៀងខ្លះ មិនទៀងខ្លះ តើព្រោះអាស្រ័យអ្វី ព្រោះប្រារព្ធអ្វី ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ បុគ្គលពួកមួយក្នុងលោកនេះ ជាសមណៈឬព្រាហ្មណ៍មានសេចក្តីត្រិះរិះ ពិចារណាជាប្រក្រតី ។ បុគ្គលនោះក៏ពោលនូវពាក្យ

វិយាហតំ វិមំសានុចរិតំ សយំ ចាដិភាណំ(๑) ฝวមាហ យំ
ខោ ๙ธิ ปុច្ឆតិ ចក្ខុន្ទិបិ សោតន្ទិបិ ឃានន្ទិបិ ជិវ្ហាតិបិ
កាយោតិបិ អយំ អត្តា អនិច្ចោ អទុវោ អសស្សតោ
វិបរិណាមធម្មោ ។ យញ្ហ ខោ ๙ธิ ปុច្ឆតិ ចិត្តន្ទិ ฝ
មនោតិ ฝ វិញ្ញាណន្ទិ ฝ អយំ អត្តា និច្ចោ ធុវោ
សស្សតោ អវិបរិណាមធម្មោ សស្សតិសមំ តថេវ ឋស្ស-
តីតិ ។ ๙ธิ តិក្ខវេ ចតុត្ថំ ឋានំ យំ អាគម្ម យំ អារព្ភ
ฝកេ សមណព្រាហ្មណា ฝកច្ចសស្សតិកា ฝកច្ចអ-
សស្សតិកា ฝកច្ចំ សស្សតំ ฝកច្ចំ អសស្សតំ អត្តា-
នញ្ហ លោកញ្ហ បញ្ញបេន្តិ ។ ๙មេហិ ខោ តេ តិក្ខវេ
សមណព្រាហ្មណា ฝកច្ចសស្សតិកា ฝកច្ចអសស្ស-
តិកា ฝកច្ចំ សស្សតំ ฝកច្ចំ អសស្សតំ អត្តានញ្ហ
លោកញ្ហ បញ្ញបេន្តិ ចតូហិ វត្ថូហិ ។ យេ ហិ កេចិ
តិក្ខវេ សមណា ฝ ព្រាហ្មណា ฝ ฝកច្ចសស្សតិកា
ฝកច្ចអសស្សតិកា ฝកច្ចំ សស្សតំ ฝកច្ចំ អសស្សតំ
អត្តានញ្ហ លោកញ្ហ បញ្ញបេន្តិ សព្ពេ តេ ๙មេហេវ
ចតូហិ វត្ថូហិ ฝតេសំ ฝ អញ្ញតរេន ឧត្តិ ឥតោ ពហិទ្ធា ។

๑ ខ. សយំ បដិភានំ ។

ដែលខ្ញុំស្រាវជ្រាវបានមកដោយសេចក្តីត្រិះរិះ ដែលខ្ញុំស្ទាបស្ទង់ដោយការពិចារណា ជាពាក្យកើតមានដោយប្រាជ្ញារបស់ខ្ញុំនយ៉ាងនេះថា ធម្មៈជាតណាដែលហៅថា ក្អែកខ្លះ ត្រចៀកខ្លះ ប្រមុះខ្លះ អណ្តាតខ្លះ កាយខ្លះ (ធម្មជាតនោះ) គឺខ្ញុំនេះឯង ជាសភាវៈមិនទៀងទាត់ មិនបិតថេរ តែងប្រែប្រួលជាធម្មតា ។ មួយវិញទៀត ធម្មជាតណាដែលគេហៅថា ចិត្តក្តី មនោក្តី វិញ្ញាណក្តី (ធម្មជាតនោះ) គឺខ្ញុំនេះឯង ជាសភាវៈទៀងទាត់ បិតថេរ មិនប្រែប្រួលជាធម្មតា នឹងបិតនៅស្មើដោយសស្សតិវត្តិ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ នេះជាហេតុទី ៤ ដែលសមណព្រាហ្មណ៍ទាំងឡាយពួកមួយ ជាអ្នកប្រកបដោយឯកច្ចសស្សតឯកច្ចអសស្សតទិដ្ឋិ អាស្រ័យប្រារព្ធ ទើបបញ្ញត្តនូវខ្ញុំនឹងលោកថា ទៀងខ្លះ មិនទៀងខ្លះ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ សមណព្រាហ្មណ៍ជាអ្នកប្រកបដោយឯកច្ចសស្សតឯកច្ចអសស្សតទិដ្ឋិនោះ រមែងបញ្ញត្តនូវខ្ញុំនឹងលោកថា ទៀងខ្លះ មិនទៀងខ្លះ ដោយហេតុ ៤ ប្រការនេះឯង ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ពួកសមណៈឬព្រាហ្មណ៍ណាទីមួយ ជាអ្នកប្រកបដោយឯកច្ចសស្សតឯកច្ចអសស្សតទិដ្ឋិ បញ្ញត្តនូវខ្ញុំនឹងលោកថាទៀងខ្លះ មិនទៀងខ្លះ សមណៈឬព្រាហ្មណ៍ទាំងអស់នោះ (រមែងបញ្ញត្ត) ដោយហេតុទាំង ៤ នេះឯង ឬក៏បណ្តាហេតុទាំង ៤ នោះដោយហេតុណាមួយ មិនមានហេតុដទៃក្រៅពីហេតុទាំង ៤ នេះឡើយ ។

តយិទំ កិក្ខវេ តថាគតោ បជានាតិ អយំ ឧដ្ឋជ្ជនា
ឣវិគហិតា ឣវិបរាមដ្ឋា ឣវិគតិកា ភវន្តិ(១) ឣវិអភិសម្ប-
រាយាតិ ។ តញ្ច តថាគតោ បជានាតិ តតោ ច
ឧត្តរិតរំ បជានាតិ តញ្ច បជានន្តំ ន បរាមសតិ ។
អបរាមសតោ ចស្ស បច្ចត្តញ្ញេវ និព្ពុតិំ វិទិតា វេទនានំ
សមុទយញ្ច អត្ថង្គមញ្ច អស្សាទញ្ច អាទីនវញ្ច និស្ស-
រណញ្ច យថាភូតំ វិទិត្វា ។ អនុបាទា វិមុត្តោ កិក្ខវេ
តថាគតោ ។ អយមេ ខោ កិក្ខវេ ឧត្តមា តបុរិកា ធុទ្ធសា

---

១ ម. ភវិស្សន្តិ ។

ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ព្រះតថាគតដឹងច្បាស់នូវហេតុទាំង ៤ នោះថា ហេតុនៃទិដ្ឋិទាំងនេះ ដែលបុគ្គលកាន់យកយ៉ាងនេះ ប្រកាន់ខុសយ៉ាងនេះ រមែងមានគតិយ៉ាងនេះ មានការប្រព្រឹត្តិទៅក្នុងលោកខាងមុខយ៉ាងនេះ ។ ព្រះតថាគតដឹងច្បាស់នូវទិដ្ឋិនោះផង ដឹងច្បាស់ (នូវសីលសមាធិនិងសព្វញ្ញុតញ្ញាណ) ដែលជាគុណជាតលើសលុបជាងនោះទៅទៀតផង កាលបើដឹងច្បាស់នូវគុណវិសេសនោះហើយ ក៏មិនបានប្រកាន់ខុសឡើយ ។ មួយទៀត កាលបើព្រះតថាគត មិនបានប្រកាន់ខុសហើយ ក៏ដឹងនូវព្រះនិព្វានជាគ្រឿងរលត់ទៅនៃបញ្ចក្ខន្ធដោយខ្លួនឯង ទាំងដឹងច្បាស់នូវហេតុដែលនាំឲ្យកើតឡើងនៃវេទនាផង នូវសេចក្តីអស់ទៅនៃវេទនាផង នូវសេចក្តីឆ្ងាញ់ពិសារបស់វេទនាផង នូវទោសរបស់វេទនាផង នូវកិរិយារលាស់ចោលនូវវេទនាផង ដោយគួរតាមពិត ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ព្រះតថាគតផុតស្រឡះហើយ (ចាកកិលេស) ព្រោះមិនប្រកាន់ (នូវធម៌ណាមួយមានខន្ធជាដើម) ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ព្រះតថាគតធ្វើឲ្យជាក់ច្បាស់ដោយបញ្ញាដ៏ឧត្តមដោយខ្លួនឯង ហើយអាចនឹងសំដែងបាននូវធម៌ទាំងឡាយណា (មួយទៀត) ពួកជនកាលនិយាយសរសើរគុណរបស់ព្រះតថាគតតាមសេចក្តីពិត ដោយធម៌ទាំងឡាយណា ធម៌ទាំងឡាយនេះឯង ជាធម៌ជ្រាលជ្រៅ ដែលបុគ្គលឃើញបានដោយលំបាក

ឧទុម្ពរោ ជាតិ សន្តិ ខោ បនេតេ អតក្កាវចរា ធម្មបរិយាយ-
ទេវនីយា យេ តថាគតោ សយំ អភិញ្ញា សច្ឆិកត្វា
បវេទេតិ យេហិ តថាគតស្ស យថាភុច្ចំ វណ្ណំ សម្មា
វទមានា វទេយ្យុំ ។

(៣៩) សន្តិ ភិក្ខវេ ឯកេ សមណព្រាហ្មណា
អន្តានន្តិកា អន្តានន្តំ លោកស្ស បញ្ញបេន្តិ ចត្ថមិ
វត្ថមិ ។ តេ ច ភោន្តោ សមណព្រាហ្មណា កិមាភគ្គ
កិមារព្ភ អន្តានន្តិកា អន្តានន្តំ លោកស្ស បញ្ញបេន្តិ
ចត្ថមិ វត្ថមិ ។ ឥធ ភិក្ខវេ ឯកច្ចោ សមណោ វា
ព្រាហ្មណោ វា អាតប្បមន្ថាយ បធានមន្ថាយ អនុយោ-
គមន្ថាយ អប្បមាទមន្ថាយ សម្មាមនសិការមន្ថាយ
តថារូបំ ចេតោសមាធិ ផុសតិ យថា សមាហិតេ ចិត្តេ
អន្តសញ្ញី លោកស្មិំ វិហរតិ ។ សោ ឯវមាហ អន្តវា
អយំ លោកោ បរិវដុមោ ។ តំ កិស្ស ហេតុ ។ អហំ
ហិ អាតប្បមន្ថាយ បធានមន្ថាយ អនុយោគមន្ថាយ

ព្រហ្មជាលសូត្រ ការកំណត់នូវចំណែកនៃទន្ទឹងដើម ហេតុ ៤ យ៉ាង

ត្រាស់ដឹងបានដោយកម្រ ជាធម៌ស្ងប់រម្ងាប់ ជាធម៌ថ្លៃថ្លា មិនជាទីស្ទង់ប្រមើលដោយសេចក្តីត្រិះរិះ ជាធម៌ដ៏ល្អិត មានតែអ្នកប្រាជ្ញទើបដឹងបាន ។

(៣៥) ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ មានសមណព្រាហ្មណ៍ពួកមួយ ប្រកបដោយអន្តានន្តទិដ្ឋិ បញ្ញត្តថា លោកមានទីបំផុតខ្លះ មិនមានទីបំផុតខ្លះ ដោយហេតុ ៤ យ៉ាង ។ ចុះសមណព្រាហ្មណ៍ដ៏ចំរើនទាំងនោះ ជាអ្នកប្រកបដោយអន្តានន្តទិដ្ឋិ បញ្ញត្តថា លោកមានទីបំផុតខ្លះ មិនមានទីបំផុតខ្លះ ដោយហេតុ ៤ យ៉ាង(នោះ) តើព្រោះអាស្រ័យអ្វី ព្រោះប្រារព្ធអ្វី ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ បុគ្គលពួកមួយ ក្នុងលោកនេះ ជាសមណៈឬព្រាហ្មណ៍ អាស្រ័យនូវការពិចារណាមដោយគ្រឿងដុតកំដៅកិលេស អាស្រ័យនូវការពិចារណាមដោយទីតាំងមាំ អាស្រ័យនូវការពិចារណាមដោយគ្រឿងប្រកបរឿយៗ អាស្រ័យនូវសេចក្តីមិនប្រមាទ អាស្រ័យនូវការយកចិត្តទុកដាក់ដោយប្រពៃហើយបាននូវបេតោសមាធិ តាមបែបផែន(នៃចិត្តរបស់យោគី)កាលបើចិត្តតាំងនៅខ្ជាប់ខ្ជួនហើយ មានសេចក្តីសំគាល់ថា លោកមានទីបំផុត ។ បុគ្គលនោះក៏និយាយពាក្យយ៉ាងនេះថា លោកនេះមានទីបំផុត មានផ្នូវដុំវិញ គឺមូលដុំវិញ។ ការនិយាយដូច្នោះ តើព្រោះហេតុអ្វី ។ ព្រោះហេតុថា អាត្មាអញអាស្រ័យនូវការពិចារណាមដោយគ្រឿងដុតកំដៅកិលេស អាស្រ័យនូវការពិចារណាមដោយទីតាំងមាំ អាស្រ័យនូវការពិចារណាមដោយគ្រឿងប្រកបរឿយៗ អាស្រ័យនូវ

อปฺปมาทธมฺมาย สมฺมาทนสิการมฺมาย ตถารูปํ เจตาสมาธึ ผุสาติ ยถา สมาหิเต จิตฺเต อนฺตรา สญฺโ โลกสฺมึ วิหาริตาติ ฯ สมิตาปาปโก ฌานนฺติ ยถา อนฺตรา อยํ โลโก ปรโลกนฺติ ฯ สนฺโต ภิกฺขเว ปณีโต อาคมฺม ยถา อาวุโส สมณพฺราหฺมณา อตฺตานุกฺกสา อตฺตานุปฺ โลกสฺส ปญฺเปนฺติ ฯ

(๓๖) ตุตฺถาเย ธ เกาจิ สมณพฺราหฺมณา ตถาคตฺ ตถาวุโส อตฺตานุกฺกสา อตฺตานุปฺ โลกสฺส ปญฺเปนฺติ ฯ สน ภิกฺขเว เกจิ สมณา ปพฺราหฺมณา ปิ อาตปฺปมาทธมฺมาย ปธานธมฺมาย อนุโยคธมฺมาย อปฺปมาทธมฺมาย สมฺมาทนสิการมฺมาย ตถารูปํ เจตาสมาธึ ผุสติ ยถา สมาหิเต จิตฺเต อนฺตรา

សេចក្តីមិនប្រមាទ អាស្រ័យនូវការយកចិត្តទុកដាក់ដោយប្រពៃ ហើយ
បាននូវចេតោសមាធិ តាមបែបផែន (នៃចិត្តរបស់យោគី) កាលបើចិត្ត
តាំងនៅខ្ជាប់ខ្ជួនហើយ ក៏មានសេចក្តីសំគាល់ថា លោកមានទីបំផុត ។
លោកនេះមានទីបំផុត មានផ្នត់ជុំវិញយ៉ាងណា អាត្មាអញក៏ដឹងនូវលោក
នេះ (យ៉ាងនោះ) ព្រោះគុណវិសេសនេះឯង ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ
នេះជាហេតុទី ១ ដែល៎សមណព្រាហ្មណ៍ពួកមួយ ជាអ្នកប្រកបដោយ
អន្តានន្តទិដ្ឋិ អាស្រ័យ ប្រារព្ធ ទើបបញ្ញត្តថា លោកមានទីបំផុតខ្លះ
មិនមានទីបំផុតខ្លះ ។

(๓๖) ភិក្ខុទាំងឡាយ ហេតុទី ២ ទៀតថា ពួកសមណព្រាហ្មណ៍ដ៏ចំរើន
ជាអ្នកប្រកបដោយអន្តានន្តទិដ្ឋិ បញ្ញត្តថា លោកមានទីបំផុតខ្លះ មិនមាន
ទីបំផុតខ្លះ តើព្រោះអាស្រ័យអ្វី ព្រោះប្រារព្ធអ្វី ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ
បុគ្គលពួកមួយ ក្នុងលោកនេះ ជាសមណៈឬព្រាហ្មណ៍ អាស្រ័យនូវការ
ព្យាយាមជាគ្រឿងដុតកំដៅកិលេស អាស្រ័យនូវការព្យាយាមជាគ្រឿងតាំងមាំ
អាស្រ័យនូវការព្យាយាមជាគ្រឿងប្រកបរឿយ ។ អាស្រ័យនូវសេចក្តីមិន
ប្រមាទ អាស្រ័យនូវការយកចិត្តទុកដាក់ដោយប្រពៃ ហើយបាននូវចេតោ-
សមាធិ តាមបែបផែន (នៃចិត្តរបស់យោគី) កាលបើចិត្តតាំងនៅ ខ្ជាប់ខ្ជួន

សញ្ញី លោកស្មឹ វិហរតិ ។ សោ ឯវមាហ អនន្តោ អយំ លោកោ អបរិយន្តោ យេ តេ សមណព្រាហ្មណា ឯវមាហំសុ អន្តវា អយំ លោកោ បរិវដុមោតិ ។ តេសំ មុសា ។ អនន្តោ អយំ លោកោ អបរិយន្តោ ។ តំ កិស្ស ហេតុ ។ អហំ ហិ អាតប្បមន្ទាយ បធានមន្ទាយ អនុយោគមន្ទាយ អប្បមាទមន្ទាយ សម្មាមនសិការមន្ទាយ តថារូបំ ចេតោសមាធិ ផុសាមិ យថា សមាហិតេ ចិត្តេ អនន្តសញ្ញី លោកស្មឹ វិហរាមិ ។ ឥមិនាមហំ ឯតំ ជានាមិ យថា អនន្តោ អយំ លោកោ អបរិយន្តោតិ ។ ឥធ កិក្ខវេ ខត្តិយោ ហានំ យំ អាគម្ម យំ អារព្ភ ឯកេ សមណព្រាហ្មណា អន្តានន្តិកា អន្តានន្តំ លោកស្ស បញ្ញបេន្តិ ។

ហើយ ក៏មានសេចក្តីសំគាល់ថា លោកមិនមានទីបំផុត ។ បុគ្គលនោះឯង ក៏និយាយយ៉ាងនេះថា លោកនេះមិនមានទីបំផុត ឥតមានកំណត់ ពួកសមណព្រាហ្មណ៍ណា និយាយយ៉ាងនេះថា លោកនេះមានទីបំផុត មានផ្នែកជុំវិញដូច្នេះ ។ ពាក្យរបស់ពួកសមណព្រាហ្មណ៍នោះឯង ជាពាក្យមុសាទេ ។ ឯលោកនេះ ប្រាកដជាមិនមានទីបំផុត ឥតមានកំណត់ ។ ការដែលពោលដូច្នោះ តើព្រោះហេតុអ្វី ។ ព្រោះហេតុថា អាត្មាអញអាស្រ័យនូវការព្យាយាមជាគ្រឿងដុតកំដៅកិលេស អាស្រ័យនូវការព្យាយាមជាទីតាំងមាំ អាស្រ័យនូវការព្យាយាមជាគ្រឿងប្រកបរឿយ ។ អាស្រ័យនូវសេចក្តីមិនប្រមាទ អាស្រ័យនូវការយកចិត្តទុកដាក់ដោយប្រពៃ ហើយបាននូវចេតោសមាធិ តាមបែបផែន (នៃចិត្តរបស់យោគី) កាលបើចិត្តតាំងនៅខ្ជាប់ខ្ជួនហើយ ក៏មានសេចក្តីសំគាល់ថា លោកមិនមានទីបំផុត ។ លោកនេះមិនមានទីបំផុត ឥតកំណត់យ៉ាងណា អាត្មាអញដឹងច្បាស់នូវលោកនេះ (យ៉ាងនោះ) ព្រោះគុណវិសេសនេះឯង ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ នេះជាហេតុទី ២ ដែលសមណព្រាហ្មណ៍ទាំងឡាយពួកមួយ ជាអ្នកប្រកបដោយអន្តានន្តទិដ្ឋិ អាស្រ័យ ប្រារព្ធ ទើបបញ្ញត្តថា លោកមានទីបំផុតខ្លះ មិនមានទីបំផុតខ្លះ ។

[๓๗] តត្រាយេ ច តេ ភោន្តោ សមណព្រាហ្មណា កាមាគម្ម កាមារព្ភ អត្តានន្តិកា អត្តានុំ លោ-កស្ស បញ្ញបេន្តិ ។ ឥធ កត្ថវ៉ៃ ភិក្ខវេ ភិក្ខុ សមណោ វា ព្រាហ្មណោ វា អាតប្បមន្ទាយ បធានមន្ទាយ អនុយោ-គមន្ទាយ អប្បមាទមន្ទាយ សម្មាមនសិការមន្ទាយ តថារូបំ ចេតោសមាធិំ ផុសតិ យថា សមាហិតេ ចិត្តេ ទុទ្ទមតោ អត្តសញ្ញី លោកស្មឹ វិហរតិ តំវាយំ អនត្ត-សញ្ញី ។ សោ ឥមាហា អត្តា ច អយំ លោកោ អនន្តោ ច យេ តេ សមណព្រាហ្មណា ឥមាហាំសុ អត្តា អយំ លោកោ បរិវដ្តូមោតិ ។ តេសំ មុសា ។ យេបិ តេ សមណព្រាហ្មណា ឥមាហាំសុ អនន្តោ អយំ លោកោ អបរិយន្តោតិ ។ តេសំបិ មុសា ។ អត្តា ច អយំ លោកោ អនន្តោ ច ។ តំ កិស្ស ហេតុ ។

(๓๗) កុដ៏ហេតុទី ๓ ទៀតថា ពួកសមណព្រាហ្មណ៍ដ៏ចំរើន ជាអ្នកប្រកបដោយអត្ថានន្តទិដ្ឋិ បញ្ញត្តថា លោកមានទីបំផុតខ្លះ មិនមានទីបំផុតខ្លះ តើព្រោះអាស្រ័យអ្វី ព្រោះប្រារព្ធអ្វី ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ បុគ្គលពួកមួយ ក្នុងលោកនេះ ជាសមណៈឬព្រាហ្មណ៍ អាស្រ័យនូវការព្យាយាមជាគ្រឿងដុតកំដៅកិលេស អាស្រ័យនូវការព្យាយាមជាទីតាំងមាំ អាស្រ័យនូវការព្យាយាមជាគ្រឿងប្រកបរឿយ ។ អាស្រ័យនូវសេចក្តីមិនប្រមាទ អាស្រ័យនូវការយកចិត្តទុកដាក់ដោយប្រពៃ ហើយបាននូវចេតោសមាធិតាមបែបផែន(នៃចិត្តរបស់ព្រះយោគី)ការលើចិត្តតាំងនៅខ្ជាប់ខ្ជួនហើយ ក៏មានសេចក្តីសំគាល់ថា លោកមានទីបំផុត ក្នុងទិសខាងលើនឹងទិសខាងក្រោម មានសេចក្តីសំគាល់ថា លោកមិនមានទីបំផុត ក្នុងទិសទទឹង(ទិសទាំង ៨) ។ បុគ្គលនោះឯង ក៏ពោលយ៉ាងនេះថា លោកនេះមានទីបំផុតខ្លះ មិនមានទីបំផុតខ្លះ ពួកសមណព្រាហ្មណ៍ណា និយាយយ៉ាងនេះថា លោកនេះមានទីបំផុត មានផ្លូវដុំវិញដូច្នេះ ។ ពាក្យរបស់ពួកសមណព្រាហ្មណ៍នោះជាពាក្យមុសាទេ ។ មួយទៀត ពួកសមណព្រាហ្មណ៍ណា និយាយយ៉ាងនេះថា លោកនេះមិនមានទីបំផុត ឥតមានកំណត់ទេ ។ ពាក្យរបស់ពួកសមណព្រាហ្មណ៍នោះឯង ក៏ជាពាក្យមុសាដែរ ។ ឯលោកនេះប្រាកដជាមានទីបំផុតខ្លះ មិនមានទីបំផុតខ្លះ ។ ការនិយាយដូច្នោះ តើព្រោះហេតុអ្វី ។

អបរំ ហិ អាតប្បមច្ចាយ បធានមច្ចាយ អនុយោគ-
មច្ចាយ អប្បមាទមច្ចាយ សម្មាមនសិការមច្ចាយ តថា-
រូបំ ចេតោសមាធិំ ផុសាមិ យថា សមាហិតេ ចិត្តេ
ឧទ្ធមតោ អន្តសញ្ញី លោកស្មឹ វិហរាមិ តំវិយំ អនន្ត-
សញ្ញី ។ ឥមិនាមហំ ឯតំ ជានាមិ យថា អន្តវា ច
អយំ លោកោ អនន្តោ ចាតិ ។ ឥទំ កិត្តាវតា តតិយំ
ឋានំ យំ អាគម្ម យំ អារព្ភ ឯកេ សមណព្រាហ្មណា
អន្តានន្តិកា អន្តានន្តំ លោកស្ស បញ្ញបេន្តិ ។

(៣៨) ចតុត្ថេ ច ភោន្តោ សមណព្រាហ្មណា
កិមាគម្ម កិមារព្ភ អន្តានន្តិកា អន្តានន្តំ លោកស្ស
បញ្ញបេន្តិ ។ ឥធ កិត្តាវតា ឯកច្ចេ សមណា ច
ព្រាហ្មណា ច តក្កី ហោតិ វីមំសី ។ សោ តក្កប-

ព្រោះហេតុថា អាត្មាអញអាស្រ័យនូវការព្យាយាមជាគ្រឿងដុតកំដៅកិ-
លេស អាស្រ័យនូវការព្យាយាមជាទីតាំងមាំ អាស្រ័យនូវការព្យាយាមជា
គ្រឿងប្រកបរឿយ ។ អាស្រ័យនូវសេចក្តីមិនប្រមាទ អាស្រ័យនូវការយក
ចិត្តទុកដាក់ដោយប្រពៃ ហើយបាននូវចេតោសមាធិតាមបែបផែន (នៃចិត្ត
វេស់យោគី) កាលបើចិត្តតាំងនៅខ្ជាប់ខ្ជួនហើយ ក៏មានសេចក្តីសំគាល់ថា
លោកមានទីបំផុត ក្នុងទិសខាងលើនឹងទិសខាងក្រោម មានសេចក្តីសំ-
គាល់ថា លោកមិនមានទីបំផុតក្នុងទិសទទឹង ។ លោកនេះមានទីបំផុតខ្លះ
មិនមានទីបំផុតខ្លះយ៉ាងណា អាត្មាអញដឹងច្បាស់នូវលោកនេះ (យ៉ាង
នោះ) ព្រោះគុណវិសេសនេះឯង ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ នេះជាហេតុ
ទី ៣ ដែលសមណព្រាហ្មណ៍ពួកមួយ ជាអ្នកប្រកបដោយអន្តានន្តទិដ្ឋិ
អាស្រ័យ ប្រារព្ធ ទើបបញ្ញត្តថា លោកមានទីបំផុតខ្លះ មិនមានទីបំផុតខ្លះ។

(៣៨) ក្នុងហេតុទី ๔ ទៀតថា ពួកសមណព្រាហ្មណ៍ដ៏ចំរើន ជាអ្នក
ប្រកបដោយអន្តានន្តទិដ្ឋិ បញ្ញត្តថា លោកមានទីបំផុតខ្លះ មិនមានទីបំផុតខ្លះ
តើព្រោះអាស្រ័យអ្វី ព្រោះប្រារព្ធអ្វី ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ បុគ្គលពួក
មួយ ក្នុងលោកនេះ ជាសមណៈឬព្រាហ្មណ៍ ជាអ្នកមានសេចក្តីត្រិះរិះ
ពិចារណាជាប្រក្រតី ។ បុគ្គលនោះក៏និយាយពាក្យដែលខ្នុះស្រាវជ្រាវ

วิยาหตํ วิมีสานุจริตํ สยํ ปาฏิภาณํ ฝาหาย
เอกจฺเจ ลาเภ ลาภนฺตรายิกา ปาปกา อกุสลา ธมฺมา
ปหีนา โหนฺติ ฯ เตสมฺปหานา ฯ เอวมฺปิ เต สมณพฺราหฺ-
มณา ฝาหาหิสุ อนฺตรายิกา อยํ ลาเภ อปริยนฺตา ฯ
เตสมฺปหานา ฯ เอวมฺปิ เต สมณพฺราหฺมณา
ฝาหาหิสุ อนฺตรายิกา อยํ ลาเภ ปริยนฺตา ฯ
เตสมฺปหานา ฯ เอวมฺปิ เต สมณพฺราหฺมณา
ฝาหาหิสุ อนฺตรายิกา อยํ ลาเภ อนฺตมโส
ปาตฺตปริปูรมตฺตาปิ ฯ เตสมฺปหานา ฯ เอกจฺเจ ลาเภ
ปาตฺตปริปูรมตฺตา ฯ อิธ ภิกฺขเว จตุตฺถี ปาฏิภาณี
ยา อาคมฺม ยา อาคมฺม ฝาหา สมณพฺราหฺมณา อตฺตานญฺเจว
อตฺตานญฺจ โลกสฺส ปญฺญาเปนฺติ ฯ อิเม โข ภิกฺขเว
ภิกฺขู สมณพฺราหฺมณา อตฺตานญฺเจว อตฺตานญฺจ โล-
กสฺส ปญฺญาเปนฺติ จตูหิ วตฺถูหิ ฯ เย หิ เกจิ
ภิกฺขเว สมณา วา พฺราหฺมณา วา อตฺตานญฺเจว

ជានមកដោយសេចក្តីត្រិះរិះ ដែលខ្លួនស្ទាបស្ទង់ដោយការពិចារណា ជាពាក្យដែលកើតមាន ដោយប្រាជ្ញារបស់ខ្លួនយ៉ាងនេះថា លោកនេះមានទីបំផុត ក៏មិនមែន មិនមានទីបំផុត ក៏មិនមែន ពួកសមណព្រាហ្មណ៍ណា និយាយយ៉ាងនេះថា លោកនេះមានទីបំផុត មានផ្លូវដុំវិញដូច្នេះ ។ ពាក្យរបស់ពួកសមណព្រាហ្មណ៍នោះ ជាពាក្យមុសាទេ ។ ម្យ៉ាងទៀត ពួកសមណព្រាហ្មណ៍ណា និយាយយ៉ាងនេះថា លោកនេះមិនមានទីបំផុត ឥតមានកំណត់ដូច្នេះ ។ ពាក្យរបស់ពួកសមណព្រាហ្មណ៍នោះ ក៏ជាពាក្យមុសាដែរ ។ មួយទៀត ពួកសមណព្រាហ្មណ៍ណា និយាយយ៉ាងនេះថា លោកនេះមានទីបំផុតខ្លះ មិនមានទីបំផុតខ្លះដូច្នេះ ។ ពាក្យរបស់ពួកសមណព្រាហ្មណ៍នោះសោត ក៏ជាពាក្យមុសាដែរ ។ ឯលោកនេះប្រាកដជាមានទីបំផុត ក៏មិនមែន មិនមានទីបំផុត ក៏មិនមែនដែរ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ នេះជាហេតុទី ៤ ដែលសមណព្រាហ្មណ៍ពួកមួយ ជាអ្នកប្រកបដោយអន្តានន្តទិដ្ឋិ អាស្រ័យប្រារព្ធ ទើបបញ្ញត្តថាលោកមានទីបំផុតខ្លះ មិនមានទីបំផុតខ្លះ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ពួកសមណព្រាហ្មណ៍ទាំងនោះ ជាអ្នកប្រកបដោយអន្តានន្តទិដ្ឋិ បញ្ញត្តថាលោកមានទីបំផុតខ្លះ មិនមានទីបំផុតខ្លះ ដោយហេតុ ៤ យ៉ាងនេះឯង ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ឯពួកសមណៈ ឬព្រាហ្មណ៍ឯណាមួយ ជាអ្នកប្រកបដោយអន្តានន្តទិដ្ឋិ

អត្តានន្តំ លោកស្ស បញ្ញបេន្តំ សព្ពេ តេ ឥមេហេវ ចតុ-
ហិ វត្ថូហិ ឯតេសំ អញ្ញតរេន ឆន្តំ វតោ ពហិទ្ធា ។
តយិទំ កិក្ខវេ តថាគតោ បជានាតិ ឥមេ ទិដ្ឋិដ្ឋា-
ន ឯវំគហិតា ឯវំបរាមដ្ឋា ឯវំគតិកា ភវន្តិ ឯវំអភិ-
សម្បរាយា តិ ។ តញ្ច តថាគតោ បជានាតិ តតោ
ច ឧត្តរិតរំ បជានាតិ តញ្ច បជានន្តំ ន បរាមសតិ ។
អបរាមសតោ ចស្ស បច្ចត្តញ្ញេវ និព្ពុតិ វិទិតា វេទនា-
នំ សមុទយញ្ច អត្ថង្គមញ្ច អស្សាទញ្ច អាទីនវញ្ច
និស្សរណញ្ច យថាភូតំ វិទិត្វា ។ អនុបាទា វិមុត្តោ
កិក្ខវេ តថាគតោ ។ ឥមេ ខោ តេ កិក្ខវេ ឆឡ្ឃ

បញ្ញត្តថាលោកមានទីបំផុតខ្លះ មិនមានទីបំផុតខ្លះ ពួកសមណព្រាហ្មណ៍ទាំងអស់នោះ រមែងបញ្ញត្តដោយហេតុ ៤ យ៉ាងនេះឯង ឬក៏បណ្តាហេតុទាំង ៤ យ៉ាងនុ៎ះ ដោយហេតុណាមួយ មិនមានហេតុដទៃ ក្រៅពីហេតុ ៤ យ៉ាងនេះឡើយ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ព្រះតថាគតដឹងច្បាស់នូវហេតុនៃទិដ្ឋិប្រការនោះថា ហេតុនៃទិដ្ឋិទាំងនេះ ដែលបុគ្គលកាន់យកយ៉ាងនេះ ដែលបុគ្គលប្រកាន់ខុសយ៉ាងនេះ រមែងមានគតិយ៉ាងនេះ មានការប្រព្រឹត្តិទៅក្នុងបរលោកយ៉ាងនេះ។ ព្រះតថាគតដឹងច្បាស់នូវទិដ្ឋិនោះផង ដឹងច្បាស់(នូវសីលសមាធិនិងសព្វញ្ញុតញ្ញាណ) ដែលជាគុណជាតលើសលុបជាងនោះទៅទៀតផង កាលបើដឹងច្បាស់នូវគុណវិសេសនោះហើយ ក៏មិនបានប្រកាន់ខុសឡើយ ។ មួយទៀត កាលបើព្រះតថាគត មិនបានប្រកាន់ខុសហើយ ក៏ដឹងនូវព្រះនិព្វានជាគ្រឿងរលត់ទៅនៃ (បពមាសក្តិលេស) ដោយខ្លួនឯង ទាំងដឹងច្បាស់នូវហេតុ ដែលនាំឲ្យកើតឡើងនៃវេទនាផង នូវសេចក្តីអស់ទៅនៃវេទនាផង នូវសេចក្តីឆ្ងាញ់ពិសា របស់វេទនាផង នូវទោសរបស់វេទនាផង នូវកិរិយារលាស់ចេញនូវវេទនាផង ដោយគួរតាមពិត ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ព្រះតថាគតផុតស្រឡះហើយចាកកិលេស ព្រោះមិនប្រកាន់នូវធម៌ណាមួយមានខន្ធជាដើម ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ

ตตฺถ ตุณฺหิ ภาวาติ ตุณฺหีภาวา สนฺตา ปณีตา อตกฺกาวจรา นิปุณา ปณฺฑิตเวทนียา เย ตถาคตสฺส สยมภิญฺญา สจฺฉิกตฺวา ปเวเทนฺติ เยหิ ตถาคตสฺส ยถาภุจฺจํ วณฺณา สมฺม วทมานา วเทยฺยุ ฯ

(๓๙) สนฺติ ภิกฺขเว เอเก สมณพฺราหฺมณา อมราวิกฺเขปิกา ตตฺร ตตฺร ปญฺหํ ปุฏฺฐา สมานา ฯ ฯ อมราวิกฺเขปํ อาปชฺชนฺติ อมราวิกฺเขปํ ฯ ฯ ฯ เตน จ ภิกฺขเว สมณพฺราหฺมณา ตตฺถตฺถ ตตฺถตฺถ ปญฺหํ ปุฏฺฐา สมานา ฯ ฯ อมราวิกฺเขปํ อาปชฺชนฺติ อมราวิกฺเขปํ ฯ ฯ ฯ ส๘ ภิกฺขเว เอเกจฺเจ สมณา ฯ พฺราหฺมณา ฯ ส๙ ภิกฺขเว อกุสลนฺติ ยถาภูตํ ญาณาย ส๙ อกุสลนฺติ ยถาภูตํ ญาณาย ฯ

ព្រះតថាគតបានធ្វើឲ្យជាក់ច្បាស់ដោយបញ្ញាដ៏ឧត្តម ដោយខ្លួនឯងហើយ អាចនឹងសំដែងបាននូវធម៌ទាំងឡាយណា ពួកជនកាលនិយាយសរសើរគុណរបស់ព្រះតថាគត តាមសេចក្តីពិត ដោយធម៌ទាំងឡាយណា ធម៌ទាំងឡាយនេះឯង ជាធម៌ជ្រាលជ្រៅ ដែលបុគ្គលយើញបានដោយលំបាក ត្រាស់ដឹងបានដោយកម្រ ជាធម៌ស្ងប់រម្ងាប់ ជាធម៌ដ៏ថ្លៃថ្លា មិនជាទីស្ងប់ប្រមើលដោយសេចក្តីត្រិះរិះ ជាធម៌ដ៏ល្អិត មានតែអ្នកប្រាជ្ញទើបដឹងបាន ។

(៣៩) ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ មានសមណព្រាហ្មណ៍ពួកមួយ ជាអ្នកប្រកបដោយអមកវាទៃ្ចបទិដ្ឋិ(១) កាលបើមានអ្នកណាមួយ សាកសួរប្រស្នាកុំឲ្យកុសលនឹងអកុសលនោះ ។ ក៏ដល់នូវការចោះរ៉ាចាចោះសំដីមិនឲ្យស្ងាប់ពាក្យ ដោយហេតុ ៤ យ៉ាង ។ ចុះពួកសមណព្រាហ្មណ៍ដ៏ចំរើននោះ ជាអ្នកប្រកបដោយអមកវាទៃ្ចបទិដ្ឋិ កាលបើមានអ្នកណាមួយ សួរប្រស្នាកុំឲ្យកុសលនឹងអកុសលនោះ ។ ហើយ ក៏ដល់នូវការចោះរ៉ាចាចោះសំដី មិនឲ្យស្ងាប់ពាក្យដោយហេតុ ៤ ប្រការ តើព្រោះអាស្រ័យអ្វី ព្រោះប្រារព្ធអ្វី ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ បុគ្គលពួកមួយក្នុងលោកនេះ ជាសមណៈឬព្រាហ្មណ៍មិនដឹងតាមពិតថា នេះជាកុសល មិនដឹងតាមពិតថា នេះជាអកុសល ។

---

១ អដ្ឋកថាថា ជាអ្នកប្រកាន់នូវការចោះសំដី មិនឲ្យស្ងាប់ពាក្យ ។ ន័យមួយទៀតថា អ្នកនិយាយចោះសំដីក្រឡឹងក្រឡុងមិនឲ្យគេចាប់ពាក្យបាន ដូចជាត្រីមួយប្រភេទឈ្មោះ ត្រីអមរ ដែលស្ទុះទៅស្ទុះមក ភ្លែតចុះភ្លែតឡើង មិនឲ្យគេចាប់ខ្លួនបាន ។

តស្ស ฯลฯ ហោតំ អហំ ខោ ឥទំ កុសលន្តិ យថាភូតំ ញប្បជានាមិ ឥទំ អកុសលន្តិ យថាភូតំ ញប្បជានាមិ អយញ្ច ខោ[1] បន ឥទំ កុសលន្តិ យថាភូតំ អប្បជានន្តោ ឥទំ អកុសលន្តិ យថាភូតំ អប្បជានន្តោ ឥទំ កុសលន្តិ វា ព្យាករេយ្យំ ឥទំ អកុសលន្តិ វា ព្យាករេយ្យំ តំ មមស្ស មុសា យំ មមស្ស មុសា សោ មមស្ស វិឃាតោ យោ មមស្ស វិឃាតោ សោ មមស្ស អន្តរាយោតំ ។ ឥតិ សោ មុសាវាទភយា មុសាវាទបរិជេគុច្ឆា នេវិទំ កុសលន្តិ ព្យាករោតំ ន បដិទំ អកុសលន្តិ ព្យាករោតំ តត្ថ តត្ថ បញ្ហំ បុដ្ឋោ សមានោ វាចាវិក្ខេបំ អាបជ្ជតំ អមរវិក្ខេបំ វាចិដ្ឋិបំ មេ នោ ។ តថាតិបំ មេ នោ ។ អញ្ញាតិបំ មេ នោ ។

ញ

---

๑ ឱ. អហញ្ញេវ ខោ ។

បុគ្គលនោះតែងមានសេចក្តីត្រិះរិះយ៉ាងនេះថា អាត្មាអញមិនដឹងតាមពិតថា នេះជាកុសល មិនដឹងតាមពិតថា នេះជាអកុសលទេ កាលបើអាត្មាអញមិនដឹងតាមពិតថា នេះជាកុសល មិនដឹងតាមពិតថា នេះជាអកុសលទេ នឹងអះអាងថា នេះជាកុសលក្តី នឹងអះអាងថា នេះជាអកុសលក្តី ពាក្យនៃអាត្មាអញនោះ នឹងជាបុសា ពាក្យនៃអាត្មាអញណា ជាបុសា ពាក្យនោះ នឹងជាសេចក្តីបង្អែរតបិត្តនៃអាត្មាអញ សេចក្តីបង្អែរតបិត្តណារបស់អាត្មាអញ សេចក្តីបង្អែរតបិត្តនោះ នឹងជាអន្តរាយនៃអាត្មាអញ ។ ព្រោះតែសេចក្តីត្រិះរិះយ៉ាងនេះ ឱនជាបុគ្គលនោះមិនអះអាងថា នេះជាកុសលមិនអះអាងថា នេះជាអកុសលទេឬទ្បើយ ព្រោះខ្លាចបុសាវាទ ព្រោះខ្ពើមបុសាវាទ កាលបើមានអ្នកណាមួយ សាកសួរប្រស្នាក្នុងកុសលនឹងអកុសលនោះ ។ ក៏ដល់នូវការចុះវាចាចោះសំដី មិនឲ្យស្ងាត់ពាក្យថា សេចក្តីយល់ឃើញរបស់ខ្ញុំថា យ៉ាងនេះក៏មិនមែន(១) ។ សេចក្តីយល់ឃើញរបស់ខ្ញុំថា យ៉ាងនោះក៏មិនមែន(២) ។ សេចក្តីយល់ឃើញរបស់ខ្ញុំថា យ៉ាងដទៃក៏មិនមែន(៣) ។

---

๑ អដ្ឋកថា ថា ត្រង់ពាក្យដែលថា យ៉ាងនេះក៏មិនមែន ជាភាក្យឃាត់អាការសួរណា ។ ដែលមិនមានទីកំណត់ ។ ๒ ត្រង់អាក្យថា យ៉ាងនេះក៏មិនមែន ជាភាក្យឃាត់សស្សតវាទ ធំ ពាក្យពោលថា លោកទៀង (បញ្ច: ๒๗, ๒๘, ๒๙, ๓๐) ។ ๓ ត្រង់ពាក្យថាយ៉ាងដទៃក៏មិនមែន ជាពាក្យឃាត់ឯកច្ចសស្សតវាទ និងឯកច្ចអសស្សតវាទ ធំពាក្យថា លោកទៀងខ្លះ មិនទៀងខ្លះ(បញ្ច: ๓๑, ๓๒, ๓๓, ๓๔) ។

โนเจตัง เม โน ๆ โน โนเจตัง เม โนเต ๆ สัง

กิญฺจาเร ปาปกัง ทุกฺกฏัง อาคชฺเช ยัง อาวุโส ฆาเต

สมณพฺราหฺมณา อมฺหากัญฺเจวิเมสัญฺจ สพฺเพสัง ปญฺหัง

ปุฏฺฐา สมานา ภควาโรเจปิ อาปชฺชติ อมฺหากัญฺเจวิเมสัญฺจ ๆ

(๒๐) ตุมฺเหยเย ๆ เหวญฺเจ สมณพฺราหฺมณา

กิมาคชฺช กิมาวุโส อมฺหากัญฺเจวิเมสัญฺจ สพฺเพสัง ปญฺหัง

ปุฏฺฐา สมานา ภควาโรเจปิ อาปชฺชติ อมฺหากัญฺเจวิเมสัญฺจ ๆ

๕๓ กิญฺจาเร ฆาเตหฺยา สมณา วา พฺราหฺมณา วา

สัง กุสลสฺส ยถาภูตัง ญาณัง นตฺถีติ สัง อกุสล-

สฺส ยถาภูตัง ญาณัง นตฺถีติ ๆ ตสฺส วาโท เหตัง

อหัง เจ สัง กุสลสฺส ยถาภูตัง ญาณัง นตฺถีติ

សេចក្តីយល់ឃើញរបស់ខ្ញុំថា មិនមែនកំពេ(១) ។ សេចក្តីយល់ឃើញរបស់ខ្ញុំថា មិនមែនកំពេ កំមិនមែនដែរ(២) ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ នេះជាហេតុទី ១ ដែលសមណព្រាហ្មណ៍ពួកមួយ ជាអ្នកប្រកបដោយអមរាវិក្ខេបទិដ្ឋិ អាស្រ័យ ប្រារព្ធ តាលបើមានអ្នកណាមួយ សាកសួរប្រស្នាក្នុងកុសលនិងអកុសលនោះ ។ កំដល់ទូវការប្តោះវាចាប្តោះសំដី មិនឲ្យស្ទាប់ពាក្យ ។ ។

(៤០) ក្នុងហេតុទី ២ ទៀតថា ពួកសមណព្រាហ្មណ៍ដ៏ចំរើន ជាអ្នកប្រកបដោយអមរាវិក្ខេបទិដ្ឋិ តាលបើមានអ្នកណាមួយសាកសួរប្រស្នាក្នុងកុសលនិងអកុសលនោះ ។ កំដល់ទូវការប្តោះវាចាប្តោះសំដី មិនឲ្យស្ទាប់ពាក្យ តើព្រោះអាស្រ័យអ្វី ព្រោះប្រារព្ធអ្វី ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ បុគ្គលពួកមួយ ក្នុងលោកនេះ ជាសមណៈឬព្រាហ្មណ៍ មិនដឹងតាមពិតថា នេះជាកុសល មិនដឹងតាមពិតថា នេះជាអកុសលទេ ។ បុគ្គលនោះតែងមានសេចក្តីត្រិះរិះយ៉ាងនេះថា ការអ្វីមិនដឹងតាមពិតថា នេះជាកុសល

---

១ ត្រង់ពាក្យថា សូន្យកំមិនមែនជាពាក្យឃាត់ខ្លួនទេវាទ តំពាក្យថា សត្វស្លាប់ទៅសូន្យមិនកើតទៀត ។ ២ ត្រង់ពាក្យថា មិនសូន្យកំមិនមែន ជាពាក្យឃាត់តក្តីភាទ តំពាក្យថា សត្វស្លាប់ទៅ មិនមែនជាមាន មិនមែនជាគ្មាន ។

នំ អកុសលន្តិ យថាភូតំ ឧប្បដាជានាមិ អហាញ្ញេ
ខោ(1) បន នំ កុសលន្តិ យថាភូតំ អប្បដានន្តោ
នំ អកុសលន្តិ យថាភូតំ អប្បដានន្តោ នំ
កុសលន្តិ ភ ព្យាករេយ្យំ នំ អកុសលន្តិ ភ ព្យា-
ករេយ្យំ តន្ត មេ អស្ស ជន្តោ ភ ភតោ ភ ឆោសោ ភ
បដិយោ ភ យន្ត មេ អស្ស ជន្តោ ភ ភតោ ភ ឆោសោ
ភ បដិយោ ភ តំ មមស្ស ខុថាធានំ យំ មមស្ស ខុ-
ថាធានំ សោ មមស្ស វិឃាតោ យោ មមស្ស វិឃាតោ
សោ មមស្ស អន្តរាយោតំ ។ នំ សោ ខុថាធានភយា
ខុថាធានបរិជេគុច្ឆា នេវំ កុសលន្តិ ព្យាករោតំ
ន បនំ អកុសលន្តិ ព្យាករោតំ តន្ត តន្ត បញ្ហំ
បុដ្ឋោ សមាតោ ភថាវិក្ខេបំ អាបជ្ជតំ អមរាវិក្ខេបំ
ឯវន្តិបំ(2) មេ ឆោ ។ តថាតិបំ មេ ឆោ ។ អញ្ញាថាតំ-
បំ មេ ឆោ ។ ឆោតិបំ មេ ឆោ ។ ឆោ ឆោតិបំ មេ

---

1 ឱ. អហាញ្ញេវ ខោ ។ 2 ឱ. ឯវម្បិ ។

ព្រហ្មជាលសូត្រ ការកំណត់នូវបំណែកនៃខន្ធ៣ជាដើម ប្រកបដោយអមរាវិរក្ខេបទិដ្ឋិ

មិនដឹងតាមពិតថា នេះជាកុសល កាលបើអាត្មាអញមិនដឹងតាមពិតថា នេះជាកុសល មិនដឹងតាមពិតថា នេះជាអកុសលយ៉ាងនេះហើយ ទើបអះអាងថា នេះជាកុសល ឬទើបអះអាងថា នេះជាអកុសល ឆន្ទៈក្តី រាគៈក្តី ទោសៈក្តី បដិឃៈ(១)ក្តី នៃអាត្មាអញទើបមានក្នុងរឿងព័ន្ធណា ឆន្ទៈក្តី រាគៈក្តី ទោសៈក្តី បដិឃៈក្តី នៃអាត្មាអញទើបមានក្នុងរឿងព័ន្ធនោះ ធម្មជាតមានឆន្ទៈជាដើមនោះ ជាឧបាទានរបស់អាត្មាអញ ធម៌ណាជាឧបាទាននៃអាត្មាអញ ធម៌នោះ ទើបជាសេចក្តីចង្អៀតចង្អល់ នៃអាត្មាអញ ធម៌ណាជាសេចក្តីចង្អៀតចង្អល់របស់អាត្មាអញ ធម៌នោះទើបជាអន្តរាយ នៃអាត្មាអញ ។ ព្រោះសេចក្តីត្រិះរិះដូច្នេះ ឋានជាបុគ្គលនោះ មិនអះអាងថា នេះជាកុសល មិនអះអាងថា នេះជាអកុសលឡើយ ព្រោះខ្លាចឧបាទាន ព្រោះខ្លឹមឧបាទាន កាលបើមានអ្នកណាមួយ សួរប្រស្នាក្នុងកុសលទើបអកុសលនោះ ។ ក៏ដល់នូវការចុះរាថាចុះសំដី មិនឲ្យស្ទាប់ពាក្យថា សេចក្តីយល់ឃើញនៃខ្ញុំថា យ៉ាងនេះ ក៏មិនមែន ។ សេចក្តីយល់ឃើញនៃខ្ញុំថាយ៉ាងនោះ ក៏មិនមែន ។ សេចក្តីយល់ឃើញរបស់ខ្ញុំថា យ៉ាងដែរ ក៏មិនមែន ។ សេចក្តីយល់ឃើញរបស់ខ្ញុំថាមិនមែនក៏ដែរ ។ សេចក្តីយល់ឃើញរបស់ខ្ញុំ

---

១ អដ្ឋកថាថា សេចក្តីត្រេកអរមានកំឡាំងថយ ហៅ ឆន្ទៈ សេចក្តីត្រេកអរមានកំឡាំងក្លា ហៅ រាគៈ; សេចក្តីប្រទូសមានកំឡាំងថយ ហៅ ទោសៈ សេចក្តីប្រទូសមានកំឡាំងក្លា ហៅ បដិឃៈ ។

ฌตฺตา ฯ สนฺติ ภิกฺขเว เอเกจฺเจ ปาปกา อกุสลา ธมฺมา
ยาหิ สมณพฺราหฺมณา อเนกวิหิตาหิ ตณฺหาวิจริตาหิ ตตฺถ ตตฺถ
ปญฺหาปุจฺฉา สมาธา ภวาภวเหตุ อาปชฺชิตฺวา อเนกวิหิตา ฯ

(๔๑) ตตฺถเย จ เกจิ สมณพฺราหฺมณา
กามาสฺวาทา กามารฺภา อเนกวิหิตา ตตฺถ ตตฺถ ปญฺหา
ปุจฺฉา สมาธา ภวาภวเหตุ อาปชฺชิตฺวา อเนกวิหิตา ฯ
สนฺติ ภิกฺขเว เอเกจฺเจ สมณา จ พฺราหฺมณา จ สนฺตี
กุสลนฺติ ยถาภูตํ อปฺปชานตา สนฺตี อกุสลนฺติ
ยถาภูตํ อปฺปชานตา ฯ ตสฺส ฆาตาย หิตาย สุขาย
สนฺตี กุสลนฺติ ยถาภูตํ อปฺปชานตา สนฺตี อกุส-
ลนฺติ ยถาภูตํ อปฺปชานตา อหาเนน เขมี[๑] ปน สนฺตี
กุสลนฺติ ยถาภูตํ ปชานนฺตา สนฺตี อกุสลนฺติ
ยถาภูตํ ปชานนฺตา สนฺตี กุสลนฺติ จ ฌาก-
เรยฺยุ สนฺตี อกุสลนฺติ จ ฌาเกเรยฺยุ สนฺตี หิ เขมี
สมณพฺราหฺมณา ปฏิสลฺลานา อิทมตฺถา กตปรปฺปจฺจยา
จ เต[๒] ภิกฺขเว ภูตา ตจฺฉา ตถา อวิตถา

๑ ฉ. อหาเนเนว เขมี ฯ ๒ ฉ. จ ฯ

ថា មិនមែនក៏ទេ ក៏មិនមែនដែរ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ នេះជាហេតុ
ទី ២ ដែលសមណព្រាហ្មណ៍ពួកមួយ ជាអ្នកប្រកបដោយអមរាវិក្ខេបទិដ្ឋិ
អាស្រ័យ ប្រារព្ធ កាលបើមានអ្នកណាមួយ សាកសួរប្រស្នាក្នុងកុសលនិង
អកុសលនោះៗហើយ ក៏ដល់នូវការប្រោះរាចាប្រោះសំដីមិនឲ្យស្ងាប់ពាក្យ។

(៤១) ក្នុងហេតុទី ៣ ទៀតថា ពួកសមណព្រាហ្មណ៍ដ៏ចំរើនជា
អ្នកប្រកបដោយអមរាវិក្ខេបទិដ្ឋិ កាលបើមានអ្នកណាមួយ សាកសួរប្រស្នា
ក្នុងកុសលនិងអកុសលនោះៗហើយ ក៏ដល់នូវការប្រោះរាចា ប្រោះសំដី
មិនឲ្យស្ងាប់ពាក្យ តើព្រោះអាស្រ័យអ្វី ព្រោះប្រារព្ធអ្វី ។ ម្នាលភិក្ខុទាំង
ឡាយ បុគ្គលពួកមួយក្នុងលោកនេះ ជាសមណៈឬព្រាហ្មណ៍ មិនដឹងតាម
ពិតថា នេះជាកុសល មិនដឹងតាមពិតថា នេះជាអកុសលទេ ។ បុគ្គលនោះ
រមែងមានសេចក្តីត្រិះរិះយ៉ាងនេះថា អាត្មាអញមិនដឹងតាមពិតថា នេះជា
កុសល មិនដឹងតាមពិតថានេះជាអកុសលឡើយ កាលបើអាត្មាអញមិនដឹង
តាមពិតថា នេះជាកុសល មិនដឹងតាមពិតថា នេះជាអកុសលដូច្នេះហើយ
ទើបអះអាងថា នេះជាកុសលក្តី ទើបអះអាងថា នេះជាអកុសលក្តី ក្រែង
មានសមណព្រាហ្មណ៍ទាំងឡាយជាបណ្ឌិត មានប្រាជ្ញាដ៏ល្អិតដឹងច្បាស់
នូវវាទៈរបស់អ្នកដទៃ អាចទំលាយនូវទិដ្ឋិ របស់បុគ្គលដទៃបាន ដោយ
កំភ្លាំងប្រាជ្ញារបស់ខ្លួន មានសភាពដូចជាខ្មាន់ធ្នូជាអ្នកបាញ់ភេមគ្រាយ(១)

---

១ សព្វនេះ ប្រែថា មានសភាពដូចខ្មាន់ធ្នូ ជាអ្នកបាញ់ភេមចុងកន្ទុយសត្វ ដូច្នេះក៏បាន ។

ឯដ្ឋកតាឯ តេ មំ តត្ត សមនុយុញ្ជេយ្យុំ សមនុក្កា-
ហេយ្យុំ សមនុភាសេយ្យុំ យេ មំ តត្ត សមនុយុញ្ជេ-
យ្យុំ សមនុក្កាហេយ្យុំ សមនុភាសេយ្យុំ តេសាហំ
ន សម្បាយេយ្យំ(๑) យញ្ហាហំ(๒) ន សម្បាយេយ្យំ
សោ មមស្ស វិឃាតោ យោ មមស្ស វិឃាតោ សោ
មមស្ស អន្តរាយោតិ ។ ឥតិ សោ អនុយោគក-
យា អនុយោគបរិជគុប្បា នេវំធំ កុសលន្តិ ព្យាក-
រោតិ ន បនិទំ អកុសលន្តិ ព្យាករោតិ តត្ត តត្ត
បញ្ហំ បុដ្ឋោ សមានោ ឯថាវិក្ខេបំ អាបជ្ជតិ អមរាវិក្ខេបំ
ឯវន្តិបិ មេ នោ ។ តថាតិបិ មេ នោ ។ អញ្ញថាតិបិ មេ
នោ ។ នោតិបិ មេ នោ ។ នោ នោតិបិ មេ នោតិ ។

---

๑ សម្បាហេយ្យំ សម្បាបេយ្យំ សម្បាយេយ្យំ សម្បាទេយ្យំ ។ ๒ ម. យេសាហំ ។

សមណព្រាហ្មណ៍ទាំងនោះ គប្បីសាកសួរ គប្បីដេញសួរ គប្បីសួរដេញដោល ចំពោះអាត្មាអញ ក្នុងកុសលនឹងអកុសលនោះ (បើ) សមណព្រាហ្មណ៍ណា គប្បីសាកសួរ គប្បីដេញសួរ គប្បីសួរដេញដោល ចំពោះអាត្មាអញ ក្នុងកុសលនឹងអកុសលនោះ អាត្មាអញបុគ្គលជានឹងមិនអាចដោះស្រាយ នូវប្រស្នារបស់ពួកសមណព្រាហ្មណ៍នោះបានទេ បើអាត្មាអញ មិនអាចនឹងដោះស្រាយ នូវប្រស្នាដោយហេតុណាហើយ ហេតុនោះនឹងជាសេចក្តីចង្អៀតចិត្ត នៃអាត្មាអញ ធម៌ណាជាសេចក្តីចង្អៀតចិត្តរបស់អាត្មាអញ ធម៌នោះនឹងជាអន្តរាយ នៃអាត្មាអញ។ ព្រោះសេចក្តីត្រិះរិះយ៉ាងនេះ បានជាបុគ្គលនោះ មិនអះអាងថា នេះជាកុសល មិនអះអាងថា នេះជាអកុសល ព្រោះខ្ជិចពាក្យសួរដេញដោល ព្រោះធុញថប់នឹងពាក្យសួរដេញដោល ការលើមានអ្នកណាមួយ សាកសួរប្រស្នាក្នុងកុសលនឹងអកុសលនោះ។ ហើយ ក៏ដល់នូវការចុះជាថា ចុះសំដី មិនឲ្យស្អាប់ពាក្យថា សេចក្តីយល់ឃើញរបស់ខ្ញុំថា យ៉ាងនេះ ក៏មិនមែន។ សេចក្តីយល់ឃើញរបស់ខ្ញុំថា យ៉ាងនោះ ក៏មិនមែន។ សេចក្តីយល់ឃើញរបស់ខ្ញុំថា យ៉ាងដទៃ ក៏មិនមែន។ សេចក្តីយល់ឃើញរបស់ខ្ញុំថា មិនមែនក៏ទេ។ សេចក្តីយល់ឃើញរបស់ខ្ញុំថា មិនមែនក៏ទេ ក៏មិនមែនដែរ។

ឥទំ កត្វា វេ តតិយំ ឋានំ យំ អាគម្ម យំ អារព្ភ ឯកេ សមណព្រាហ្មណា អមរាវិក្ខេបិកា តត្ថ តត្ថ បញ្ហំ បុដ្ឋា សមានា ឋបារាវិក្ខេបំ អាបជ្ជន្តិ អមរាវិក្ខេបំ ។

(៤២) ឧត្តុត្តេ ច ភោន្តោ សមណព្រាហ្មណា កិមាគម្ម កិមារព្ភ អមរាវិក្ខេបិកា តត្ថ តត្ថ បញ្ហំ បុដ្ឋា សមានា ឋបារាវិក្ខេបំ អាបជ្ជន្តិ អមរាវិក្ខេបំ ។ ឥធ កត្វា វេ ឯកច្ចោ សមណោ វា ព្រាហ្មណោ វា មន្ទោ ហោតិ មោមូហោ ។ សោ មន្ទត្តា មោមូហត្តា តត្ថ តត្ថ បញ្ហំ បុដ្ឋោ សមានោ ឋបារាវិក្ខេបំ អាបជ្ជតិ អមរាវិក្ខេបំ អត្ថំ បរោ លោកោតិ ឥតិ ចេ មំ បុច្ឆសិ អត្ថំ បរោ លោកោតិ ឥតិ ចេ មេ អស្ស អត្ថំ បរោ លោកោតិ ឥតិ តេ ន(១) ឮកវេយ្យំ ឯវន្តិបិ មេ នោ ។ តថាតិបិ មេ នោ ។

---

១ ម. ម. ពេ ន ។

ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ នេះជាហេតុទី ៣ ដែលសមណព្រាហ្មណ៍ពួកមួយ ជាអ្នកប្រកបដោយអមរាវិក្ខេបទិដ្ឋិ អាស្រ័យ ប្រារព្ធ កាលបើមានអ្នកណាមួយ សាកសួរប្រស្នាក្នុងកុសលនឹងអកុសលនោះៗ ហើយ ក៏ដល់នូវការចោះវាចា ចោះសំដី មិនឲ្យស្ទាប់ពាក្យ ។

(៤២) ក្នុងហេតុទី ៤ ទៀតថា ពួកសមណព្រាហ្មណ៍ដ៏ចំរើន ជាអ្នកប្រកបដោយអមរាវិក្ខេបទិដ្ឋិ កាលបើមានអ្នកណាមួយ សាកសួរប្រស្នាក្នុងកុសលនឹងអកុសលនោះៗ ហើយ ក៏ដល់នូវការចោះវាចា ចោះសំដី មិនឲ្យស្ទាប់ពាក្យ តើព្រោះអាស្រ័យអ្វី ព្រោះប្រារព្ធអ្វី ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ បុគ្គលពួកមួយ ក្នុងលោកនេះ ជាសមណៈឬព្រាហ្មណ៍ ជាមនុស្សមានប្រាជ្ញាទន់ ជាមនុស្សល្ងង់ខ្លៅ ។ បុគ្គលនោះឯងហេតុតែមានប្រាជ្ញាទន់ ហេតុតែល្ងង់ខ្លៅ កាលបើមានអ្នកណាមួយ សាកសួរប្រស្នាក្នុងកុសលនឹងអកុសលនោះៗហើយ ក៏ដល់នូវការចោះវាចា ចោះសំដី មិនឲ្យស្ទាប់ពាក្យថា បើអ្នកសួរខ្ញុំថា លោកខាងមុខមានឬទេ បើសេចក្តីយល់ឃើញរបស់ខ្ញុំយ៉ាងនេះថា លោកខាងមុខមាន ខ្ញុំនឹងមិនអះអាងដល់អ្នកថា លោកខាងមុខមាន (ម្ល៉េចបាន) សេចក្តីយល់ឃើញរបស់ខ្ញុំថាយ៉ាងនេះក៏មិនមែន ។ សេចក្តីយល់ឃើញរបស់ខ្ញុំថា យ៉ាងនោះ ក៏មិនមែន ។

អញ្ញាតំបិ មេ នោ ។ នោតំបិ មេ នោ ។ នោ នោតំបិ
មេ នោ ។ ន តំ បភៃ លោកោ ។ បេ ។ អតំ ច ន តំ ច
បភៃ លោកោ ។ នេវតំ ន ន តំ បភៃ លោកោ ។ អតំ
សតា ឌិបចាតំកា ។ ន តំ សតា ឌិបចាតំកា ។ អតំ
ច ន តំ ច សតា ឌិបចាតំកា ។ នេវតំ ន ន តំ សតា
ឌិបចាតំកា ។ អតំ សុកតទុក្កដានំ កម្មានំ ផលំ
វិចាកោ ។ ន តំ សុកតទុក្កដានំ កម្មានំ ផលំ វិចា-
កោ ។ អតំ ច ន តំ ច សុកតទុក្កដានំ កម្មានំ ផលំ
វិចាកោ ។ នេវតំ ន ន តំ សុកតទុក្កដានំ កម្មានំ ផលំ
វិចាកោ ។ ហោតំ តថាគតោ បរម្មរណា ។ ន ហោតំ ត-
ថាគតោ បរម្មរណា ។ ហោតំ ច ន ច ហោតំ តថាគតោ
បរម្មរណា ។ នេវ ហោតំ ន ន ហោតំ តថាគតោ

សេចក្តីយល់ឃើញរបស់ខ្ញុំថា យ៉ាងដូចនេះ ក៏មិនមែន ។ សេចក្តីយល់ឃើញ
របស់ខ្ញុំថា មិនមែនក៏ទេ ។ សេចក្តីយល់ឃើញរបស់ខ្ញុំថា មិនមែនក៏ទេ ក៏មិន
មែនដែរ ។ បើអ្នកសួរខ្ញុំថា លោកខាងមុខមិនមានឬ ។បេ ។ លោកខាង
មុខមានខ្លះ មិនមានខ្លះឬ ។ លោកខាងមុខមានក៏មិនមែន មិនមានក៏មិន
មែនឬ ។ សត្វទាំងឡាយ ដែលមានកំណើតជាឧបបាតិកៈមានឬ ។ សត្វ
ទាំងឡាយ ដែលជាឧបបាតិកៈមិនមានឬ ។ សត្វទាំងឡាយ ដែលជាឧប-
បាតិកៈមានខ្លះ មិនមានខ្លះឬ ។ សត្វទាំងឡាយ ដែលជាឧបបាតិកៈមានក៏
មិនមែន មិនមានក៏មិនមែនឬ ។ ផលវិបាករបស់កម្មទាំងឡាយ ដែលសត្វ
ធ្វើល្អនឹងអាក្រក់មានឬ ។ ផលវិបាករបស់កម្មទាំងឡាយ ដែលសត្វ
ធ្វើល្អនឹងអាក្រក់មិនមានឬ ។ ផលវិបាករបស់កម្មទាំងឡាយ ដែលសត្វ
ធ្វើល្អនឹងធ្វើអាក្រក់មានខ្លះ មិនមានខ្លះឬ ។ ផលវិបាករបស់កម្មទាំងឡាយ
ដែលសត្វធ្វើល្អនឹងធ្វើអាក្រក់ មានក៏មិនមែន មិនមានក៏មិនមែនឬ ។
សត្វលុះរំលាងខន្ធទៅ ខាងមុខអំពីសេចក្តីស្លាប់ កើតទៀតឬ ។ សត្វ
លុះរំលាងខន្ធទៅ ខាងមុខអំពីសេចក្តីស្លាប់ មិនកើតទៀតឬ ។ សត្វលុះ
រំលាងខន្ធទៅ ខាងមុខអំពីសេចក្តីស្លាប់ កើតទៀតខ្លះ មិនកើតទៀតខ្លះឬ ។
សត្វលុះរំលាងខន្ធទៅ ខាងមុខអំពីសេចក្តីស្លាប់ កើតទៀត ក៏មិនមែន

ปรมฺมุขาตเ ฯตเ เจ มิ ปุคฺคเล ฯ เนว หิเตน น
หิเตน ตถาคเต ปรมฺมุขาตเ ฯตเ เจ เม อสฺส เนว
หิเตน น หิเตน ตถาคเต ปรมฺมุขาตเ ฯตเ เต
น(๑) ฌายกเยยฺย ฐวณฺณิมิ เม เอเต ฯ ตถาตมิ เม เอเต ฯ
อภาถาตมิ เม เอเต ฯ เอตมิ เม เอเต ฯ เอ เอตมิ
เม เอเตเต ฯ ฯนิ ภิกฺขเว ตถาคตสฺส หานิ ยิ อาคมฺม ยิ
อาวฺห ฯเค สมณพฺราหฺมณา อมภาวิกฺขิตกา ตจฺ
ตจฺ ปญฺหิ ปุฏฺา สมาน ภาถาวิกฺขิ อาปชฺชนฺติ อมภา-
วิกฺขิ ฯ ฯเมหิ เข เต ภิกฺขเว สมณพฺราหฺมณา
อมภาวิกฺขิตกา ตจฺ ตจฺ ปญฺหิ ปุฏฺา สมาน ภาถา-
วิกฺขิ อาปชฺชนฺติ อมภาวิกฺขิ ถจฺฉหิ วจฺฉหิ ฯ
เย หิ เกจิ ภิกฺขเว สมณา ภ พฺราหฺมณา ภ
อมภาวิกฺขิตกา ตจฺ ตจฺ ปญฺหิ ปุฏฺา สมาน

๑ เต ฉนฺทิ เต ฆาตินิ ฌาเย ฯ

មិនកើតទៀតក៏មិនមែនឬ ។ បើសេចក្តីយល់ឃើញរបស់ខ្ញុំនឹងមានដូច្នេះថា សត្វលុះរំលាងខន្ធទៅ ខាងមុខអំពីសេចក្តីស្លាប់ កើតទៀតក៏មិនមែន មិនកើតទៀតក៏មិនមែន ខ្ញុំនឹងមិនអះអាងដល់អ្នកថា សត្វលុះរំលាងខន្ធទៅ ខាងមុខអំពីសេចក្តីស្លាប់ កើតទៀតក៏មិនមែន មិនកើតទៀតក៏មិនមែន (ម្តេចបាន) សេចក្តីយល់ឃើញរបស់ខ្ញុំថា យ៉ាងនេះ ក៏មិនមែន ។ សេចក្តីយល់ឃើញរបស់ខ្ញុំថា ហ៊ាងនោះ ក៏មិនមែន ។ សេចក្តីយល់ឃើញរបស់ខ្ញុំថា យ៉ាងដទៃ ក៏មិនមែន ។ សេចក្តីយល់ឃើញរបស់ខ្ញុំថា មិនមែនក៏ទេ ។ សេចក្តីយល់ឃើញរបស់ខ្ញុំថា មិនមែនទេ ក៏មិនមែនដែរ ។ ម្នាលភិក្ខុ ទាំងឡាយនេះជាហេតុទី ៤ ដែលសមណព្រាហ្មណ៍ពួកមួយ ជាអ្នកប្រកបដោយអមរាវិក្ខេបទិដ្ឋិ អាស្រ័យ ប្រារព្ធ កាលបើមានអ្នកណាមួយ សាកសួរប្រស្នា ក្នុងកុសលនឹងអកុសលនោះ ។ ហើយ ក៏ដល់នូវការចុះរាថាចុះសំដីមិនឲ្យស្ងាប់ពាក្យ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ពួកសមណព្រាហ្មណ៍ទាំងនោះឯង ជាអ្នកប្រកបដោយអមរាវិក្ខេបទិដ្ឋិ កាលបើមានអ្នកណាមួយ សាកសួរប្រស្នា ក្នុងកុសលនឹងអកុសលនោះ ។ ក៏ដល់នូវការចុះរាថាចុះសំដីមិនឲ្យស្ងាប់ពាក្យ ដោយហេតុ ៤ ប្រការនេះឯង ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ សមណៈឬព្រាហ្មណ៍ណាទីមួយ ជាអ្នកប្រកបដោយអមរាវិក្ខេបទិដ្ឋិ កាលបើមានអ្នកណាមួយ សាកសួរប្រស្នា ក្នុងកុសលនឹងអកុសល

ភថាវាក្កេបំ អាបជ្ជន្តិ អមរាវិក្ខេបំ សព្ពេ តេ ឥមេហេវ ចតូហិ វត្ថូហិ ឯតេសំ វា អញ្ញតរេន ឧត្តិំ ឥតោ ពហិទ្ធា ។ បេ ។ យេហិ តថាគតស្ស យថាភុច្ចំ វណ្ណំ សម្មា វទមានា វទេយ្យុំ ។

(៤៣) សន្តិ ភិក្ខវេ ឯកេ សមណព្រាហ្មណា អធិច្ចសមុប្បន្និកា អធិច្ចសមុប្បន្នំ អត្តានញ្ច លោកញ្ច បញ្ញបេន្តិ ទ្វីហិ វត្ថូហិ ។ តេ ច ភោន្តោ សមណព្រាហ្មណា តក្កិមាតក្ក តក្កិមារុភ អធិច្ចសមុប្បន្និកា អធិច្ចសមុប្បន្នំ អត្តានញ្ច លោកញ្ច បញ្ញបេន្តិ ទ្វីហិ វត្ថូហិ ។ សន្តិ ភិក្ខវេ អសញ្ញីសត្តា[1] នាម ទេវា សញ្ញុប្បាទា ច បន តេ ទេវា តម្ហា កាយា ចវន្តិ ។ ឋានំ ខោ បនេតំ ភិក្ខវេ វិវដ្តតិ យំ អញ្ញតរោ សត្តោ តម្ហា កាយា ចវិត្វា ឥត្ថត្តំ អាគច្ឆតិ ឥត្ថត្តំ អាគតោ សមានោ អគារស្មា អនគារិយំ បព្ពជតិ អគារស្មា អនគារិយំ បព្ពជិតោ

---

๑ ម. អសញ្ញសត្តា ។

នោះៗហើយ ក៏ដល់នូវការចោះពាចោះសំដីមិនឲ្យស្ទាប់ពាក្យ សមណៈ ឬព្រាហ្មណ៍ទាំងអស់នោះ រមែងដល់នូវការចោះពាចោះសំដី មិនឲ្យស្ទាប់ពាក្យ ដោយហេតុ ៤ យ៉ាងនេះឯង ឬក៏បណ្តាហេតុទាំង៤យ៉ាងនោះ ដោយហេតុណាមួយ មិនមានហេតុដទៃក្រៅពីនេះឡើយ ។ បេ ។ ពួកជនកាលនិយាយសរសើរគុណ របស់ព្រះតថាគត តាមសេចក្តីពិតដោយធម៌ទាំងឡាយណា ។

(៤៣) ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ មានសមណព្រាហ្មណ៍ពួកមួយ ជាអ្នកប្រកបដោយអធិច្ចសមុប្បន្នទិដ្ឋិ គឺអ្នកបញ្ញត្តនូវខន្ធទាំងឡាយថា កើតឡើងដោយឥតហេតុ ដោយហេតុ ២ យ៉ាង ។ ចុះពួកសមណព្រាហ្មណ៍ដ៏ចំរើននោះ ដែលជាអ្នកប្រកបដោយអធិច្ចសមុប្បន្នទិដ្ឋិ បញ្ញត្តនូវខន្ធទាំងឡាយថា កើតឡើងដោយឥតហេតុ ដោយហេតុ ២ យ៉ាង តើព្រោះអាស្រ័យអ្វី ព្រោះប្រារព្ធអ្វី ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ មានពួកទេវតាឈ្មោះថាអសញ្ញីសត្វ គឺសត្វមិនមានសញ្ញា ទេវតាទាំងនោះ លុះមានសញ្ញាកើតឡើងហើយ ក៏ច្យុតចាកពួកទេវតានោះ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ហេតុនុ៎ះមានប្រាកដដ្រៃដ៏សេចក្តីថា សត្វណាមួយច្យុតចាកពួកទេវតានោះ មកកាន់អត្តភាពជាមនុស្សនេះ កាលដែលមកកាន់អត្តភាពជាមនុស្សនេះហើយ ក៏បេញ្ចាចាកផ្ទះចូលទៅកាន់ផ្ទះ លុះបេញ្ចាចាកផ្ទះចូលទៅកាន់ផ្ទះហើយ

សមាធោ អាតប្បមត្ថាយ បធានមត្ថាយ អនុយោគមត្ថា-
យ អប្បមាទមត្ថាយ សម្មាមនសិការមត្ថាយ តថារូបំ
ចេតោសមាធឹ ផុសតិ យថា សមាហិតេ ចិត្តេ សញ្ញប្ប-
ទំ អនុស្សរតិ តតោ បរំ ជានុស្សរតិ ។ សោ ឯវមាហ
អដ្ឋសមុប្បន្នោ អត្តា ច លោកោ ច ។ តំ កិស្ស
ហេតុ ។ អហំ ហិ ឥមេ ជាហោសឹ សោម្ហិ ឯតរហិ
អហុត្វា សន្តតាយ បរិណាតោតិ ។ ឥធំ ភិក្ខវេ បឋមំ
ឋានំ យំ អាគម្ម យំ អារព្ភ ឯកេ សមណព្រាហ្មណា
អដ្ឋសមុប្បន្និកា អដ្ឋសមុប្បន្នំ អត្តានញ្ច លោ-
កញ្ច បញ្ញបេន្តិ ។

(៤៤) ទុតិយេ ច ភោន្តោ សមណព្រាហ្មណា
កេវលាគម្ម កេវលារព្ភ អដ្ឋសមុប្បន្និកា អដ្ឋសមុប្បន្នំ
អត្តានញ្ច លោកញ្ច បញ្ញបេន្តិ ។ ឥធ ភិក្ខវេ ឯកច្ចេ

អាស្រ័យនូវការព្យាយាម ជាគ្រឿងដុតកំដៅកិលេស អាស្រ័យនូវការព្យាយាមជាទីតាំងមាំ អាស្រ័យនូវការព្យាយាម ជាគ្រឿងប្រកបរឿយ ។ អាស្រ័យនូវសេចក្តីមិនប្រមាទ អាស្រ័យនូវការយកចិត្តទុកដាក់ដោយប្រពៃ ហើយបានទូរចេតោសមាធិ តាមបែបផែន(នៃចិត្តរបស់យោគី)កាលបើចិត្តតាំងនៅខ្ជាប់ខ្ជួនហើយ ក៏លើកបានកំណត់ត្រឹមកាលដែលខ្លួនមានសញ្ញាកើតឡើង មិនបានរលឹកហួសអំពីកំណត់នោះឡើយ ។ បុគ្គលនោះពោលយ៉ាងនេះថា ខ្លួនទើសលោកកើតឡើងដោយឥតហេតុ ។ ការពោលដូច្នោះតើព្រោះហេតុអ្វី ។ ព្រោះថា អាត្មាអញ កន្លងកាលពីមុន ក៏មិនបានកើតទេ កើតតែកន្លងកាលឥឡូវនេះ តទៅមុខទៀត ក៏មិនបានកើតដែរ ព្រោះបង្អោនចិត្តទៅ ដើម្បីជាអ្នកសូន្យរម្ងាប់ហើយ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ នេះជាហេតុទី ១ ដែលសមណព្រាហ្មណ៍ពួកមួយ ជាអ្នកប្រកបដោយអធិច្ចសមុប្បន្នទិដ្ឋិ អាស្រ័យ ប្រារព្ធ ទើបបញ្ញត្តនូវខ្លួនទើសលោកថា កើតឡើងដោយឥតហេតុ ។

(๔๔) កន្លងហេតុទី២ទៀតថា ពួកសមណព្រាហ្មណ៍ដ៏ចំរើន ជាអ្នកប្រកបដោយអធិច្ចសមុប្បន្នទិដ្ឋិ បញ្ញត្តនូវខ្លួនទើសលោកថា កើតឡើងដោយឥតហេតុ ព្រោះអាស្រ័យអ្វី ប្រារព្ធអ្វី ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ បុគ្គល

សមណោ វា ព្រាហ្មណោ វា តក្កី ហោតិ វីមំសី ។ សោ តក្កបរិយាហតំ វីមំសានុចរិតំ សយំ ញាដំ ភាណំ វវមោ-
ហា អធិច្ចសមុប្បន្នោ អត្តា ច លោកោ ចាតិ ។ ឥធំ តិក្ខវេ ឯកច្ចស្ស ហោតិ យំ អាគម្ម យំ អារព្ភ ឯកេ
សមណព្រាហ្មណា អធិច្ចសមុប្បន្និកា អធិច្ចសមុប្បន្នំ អត្តានញ្ច លោកញ្ច បញ្ញបេន្តិ ។ ឥមេហិ ខោ តេ
តិក្ខវេ សមណព្រាហ្មណា អធិច្ចសមុប្បន្និកា អធិច្ច-
សមុប្បន្នំ អត្តានញ្ច លោកញ្ច បញ្ញបេន្តិ ទ្វីហិ វត្ថូហិ ។
យេ បិ តេ តិក្ខវេ សមណា វា ព្រាហ្មណា វា
អធិច្ចសមុប្បន្និកា អធិច្ចសមុប្បន្នំ អត្តានញ្ច លោកញ្ច
បញ្ញបេន្តិ សព្វេ តេ ឥមេហេវ ទ្វីហិ វត្ថូហិ ឯតេសំ
វា អញ្ញតរេន នត្ថិ ឥតោ ពហិទ្ធា ។បេ។ យេបិ
តថាគតស្ស យថាភូតំ វណ្ណំ សម្មា វទមានា
វទេយ្យុំ ។ ឥមេហិ ខោ តេ តិក្ខវេ សមណព្រាហ្មណា

ពួកមួយក្នុងលោកនេះ ជាសមណៈឬព្រាហ្មណ៍ ជាអ្នកមានសេចក្តីត្រិះរិះ
ពិចារណាជាប្រក្រតី ។ បុគ្គលនោះ ក៏និយាយពាក្យ ដែលខ្លួនស្រាវ
ជ្រាវបានមកដោយសេចក្តីត្រិះរិះ ដែលខ្លួនស្ទាបស្ទង់ដោយការពិចារណា
ជាពាក្យកើតមានដោយបញ្ញា របស់ខ្លួនយ៉ាងនេះថា ខ្លួនទំនងលោកកើត
ឡើងដោយឥតហេតុ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ នេះជាហេតុទី ២
ដែលសមណព្រាហ្មណ៍ពួកមួយ ជាអ្នកប្រកបដោយអធិច្ចសមុប្បន្នទិដ្ឋិ
អាស្រ័យ ក្រាបទូល ទើបបញ្ញត្តនូវខ្លួនទំនងលោកថា កើតឡើងដោយឥត
ហេតុ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ សមណព្រាហ្មណ៍ទាំងឡាយ ជាអ្នកប្រកប
ដោយអធិច្ចសមុប្បន្នទិដ្ឋិទាំងនោះ តែងបញ្ញត្តនូវខ្លួនទំនងលោកថា កើត
ឡើងដោយឥតហេតុ ដោយហេតុ ២ យ៉ាងនេះឯង ។ ម្នាលភិក្ខុទាំង
ឡាយ សមណៈឬព្រាហ្មណ៍ឯណាមួយ ជាអ្នកប្រកបដោយអធិច្ចស.
មុប្បន្នទិដ្ឋិ បញ្ញត្តនូវខ្លួនទំនងលោកថា កើតឡើងដោយឥតហេតុ សមណ.
ព្រាហ្មណ៍ទាំងអស់នោះ រមែងបញ្ញត្តដោយហេតុ ២ យ៉ាងនេះឯង
ឬក៏បណ្តាហេតុទាំងពីរនោះ ដោយហេតុណាមួយ មិនមានហេតុដទៃ
ក្រៅពីហេតុទាំង ២ យ៉ាងនេះឡើយ ។ បេ ។ ពួកជនកាលពោល
សរសើរគុណ របស់ព្រះតថាគត តាមសេចក្តីពិត ដោយធម៌ទាំងឡាយ
ណា ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ពួកសមណព្រាហ្មណ៍ទាំងនោះជាអ្នកប្រកប

បុព្វន្តកប្បិកា បុព្វន្តានុទិដ្ឋោ បុព្វន្តំ អារព្ភ អនេក-
វិហិតានិ អធិមុត្តិបធានានិ អភិវទន្តិ អដ្ឋារសហិ វត្ថូហិ ។
យេ ហិ កេចិ ភិក្ខវេ សមណា ច ព្រាហ្មណា ច
បុព្វន្តកប្បិកា បុព្វន្តានុទិដ្ឋោ បុព្វន្តំ អារព្ភ អនេក-
វិហិតានិ អធិមុត្តិបធានានិ អភិវទន្តិ សព្វេ តេ ឥមេហេវ
អដ្ឋារសហិ វត្ថូហិ ឯតេសំ ច អញ្ញតរេន នត្ថិ ឥតោ
ពហិទ្ធា ។ តយិទំ ភិក្ខវេ តថាគតោ បជានាតិ ឥមេ
ទិដ្ឋិដ្ឋានា ឯវំគហិតា ឯវំបរាមដ្ឋា ឯវំគតិកា ភវន្តិ
ឯវំអភិសម្បរាយា តេ ។ តញ្ច តថាគតោ បជានាតិ
តតោ ច ឧត្តរិតរំ បជានាតិ តញ្ច បជានន្តំ ន បរាម-
សតិ ។ អបរាមសតោ ច ស្ស បច្ចត្តញ្ញេវ និព្ពុតិ វិទិតា

ដោយបុព្វន្តកប្បទិដ្ឋិ ជាអ្នកមានសេចក្តីយល់ឃើញរឿយ ៗ នូវចំ-
ណែកនៃខន្ធខាងដើម ប្រារព្ធនូវចំណែកនៃខន្ធខាងដើម សំដែងនូវ
ចំណែកនៃទិដ្ឋិច្រើនប្រការ ដោយហេតុទាំង ១៨ នេះឯង ។ ម្នាល
ភិក្ខុទាំងឡាយ សមណៈឬព្រាហ្មណ៍ឯណានីមួយ ជាអ្នកប្រកបដោយ
បុព្វន្តកប្បទិដ្ឋិ ជាអ្នកមានសេចក្តីយល់ឃើញរឿយ ៗ នូវចំណែកនៃខន្ធ
ខាងដើម ប្រារព្ធនូវចំណែកនៃខន្ធខាងដើម សំដែងនូវចំណែកនៃទិដ្ឋិ
ច្រើនប្រការ សមណព្រាហ្មណ៍ទាំងអស់នោះ រមែងសំដែងដោយហេតុ
ទាំង ១៨ នេះឯង ឬក៏បណ្តាហេតុទាំង ១៨ នុ៎ះ ដោយហេតុណាមួយ
មិនមានហេតុដទៃក្រៅពីហេតុទាំង ១៨ នេះឡើយ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ
ព្រះតថាគតដឹងច្បាស់ នូវហេតុនៃទិដ្ឋិនោះដូច្នេះថា ហេតុនៃទិដ្ឋិទាំងឡាយ
នេះ ដែលបុគ្គលកាន់យកយ៉ាងនេះ ប្រកាន់ខុសយ៉ាងនេះ រមែងមាន
គតិយ៉ាងនេះ មានការប្រព្រឹត្តិទៅ ក្នុងលោកខាងមុខយ៉ាងនេះ ។ ព្រះ
តថាគត ដឹងច្បាស់នូវហេតុនៃទិដ្ឋិនោះផង ដឹងច្បាស់ (នូវសីលសមាធិនឹង
សព្វញ្ញុតញ្ញាណ) ដែលជាគុណជាត លើសលុបក្រៃលែងជាងនោះទៅ
ទៀតផង ។ កាលបើដឹងច្បាស់នូវគុណវិសេសនោះហើយ ក៏មិនបានប្រ-
កាន់ខុសឡើយ ។ មួយទៀត កាលបើព្រះតថាគតមិនបានប្រកាន់ខុស
ហើយ ក៏ដឹងនូវព្រះនិព្វានជាគ្រឿងរលត់ទៅ (នៃបញ្ចក្ខន្ធ)

វេទនានំ សមុទយញ្ច អត្ថង្គមញ្ច អស្សាទញ្ច អាទីន-
វញ្ច នំសរណញ្ច យថាភូតំ ញត្វា ។ អនុបាទា វិមុត្តោ
តំក្ខណេ តថាគតោ ។ ឥមេ ខោ តេ តំក្ខណេ ជម្ពា
គម្ភក ឧច្ឆុសា ឧរុពោធា សត្តា បណីតា អតក្កាវចរ
និបុណា បណ្ឌិតវេទនីយា យេ តថាគតោ សយំ
អភិញ្ញា សច្ឆិកត្វា បវេទេតិ យេបិ តថាគតស្ស
យថាភុច្ចំ វណ្ណំ សម្ម វទមានា វេទេយ្យុំ ។

(៤៩) សច្ចំ តំក្ខណេ ភិក្ខវេ សមណព្រាហ្មណា អ-
បរន្តកប្បិកា អបរន្តានុទិដ្ឋោ អបរន្តំ អារព្ភ អនេក-
វិហិតានិ អធិមុត្តិបធានានិ អភិវទន្តិ ចតុព្ភិធ្យាសាយ
វត្តន្តិ ។ តេ ច ភោន្តោ សមណព្រាហ្មណា តំមាតម្ម

ដោយខ្លួនឯង តាំងដឹងច្បាស់នូវហេតុដែលនាំឲ្យកើតទុក្ខ នៃវេទនាផង នូវសេចក្តីរសាត់ទៅ នៃវេទនាផង នូវសេចក្តីឆ្ងាញ់ពិសា របស់វេទនាផង នូវទោសរបស់វេទនាផង នូវគតិយោរលាស់ចេញនូវវេទនាផង ដោយគួរតាមពិត ។ ម្នាលភិក្ខុតាំងឡាយ ព្រះតថាគត ផុតស្រឡះហើយចាកតំណៃសព្រោះមិនប្រកាន់ (នូវធម៌ណាមួយ មានខន្ធជាដើម) ។ ម្នាលភិក្ខុតាំងឡាយ ព្រះតថាគតបានធ្វើឲ្យជាក់ច្បាស់ ដោយបញ្ញាដ៏ឧត្តមដោយខ្លួនឯងហើយ អាចទំនឹងសំដែងបាននូវធម៌តាំងឡាយណា ពួកជនកាលពោលសរសើរគុណ របស់ព្រះតថាគត តាមសេចក្តីពិត ដោយធម៌តាំងឡាយណា ធម៌តាំងឡាយនេះឯង ជាធម៌ដ៏ជ្រាលជ្រៅ ដែលបុគ្គលឃើញបានដោយលំបាក ត្រាស់ដឹងបានដោយកម្រ ជាធម៌សូប់រម្ងាប់ ជាធម៌ថ្លៃថ្លា មិនជាទីស្ទង់ប្រមើលដោយសេចក្តីត្រិះរិះបាន ជាធម៌ដ៏ល្អិត មានតែអ្នកប្រាជ្ញ ទើបដឹងបាន ។

(៤៥) ម្នាលភិក្ខុតាំងឡាយ មានសមណព្រាហ្មណ៍ពួកមួយ ជាអ្នកប្រកបដោយអបរន្តកប្បវាទិដ្ឋិ ជាអ្នកមានសេចក្តីយល់ឃើញរឿយ ។ នូវខន្ធជាចំណែកខាងមុខ (អនាគត) ប្រារព្ធខន្ធជាចំណែកខាងមុខ ហើយសំដែងនូវចំណែកនៃទិដ្ឋិប្រែនប្រការ ដោយហេតុ ៤៤ ។ ចុះពួកសមណព្រាហ្មណ៍

กตมาวฺหา อปรนฺตกปฺปิกา อปรนฺตานุทิฏฺโน อปรนฺต
อาวฺหา อเนกวิหิตาย อภิมุตฺตปทาย อกิวฑฺฒิ ตสฺ-
ฺสนฺตาเนวาย วตฺตนฺติ ฯ

(๔๖) สนฺติ เกจิ เวเก สมณพฺราหฺมณา ทุฏฺ-
ฐมายตนิกา สญฺญีวาทา ทุฏฺฐมายตนา สญฺญีมตฺตานิ(๑)
ปญฺญเปนฺติ สาธฺวสฺสมา วตฺตนฺติ ฯ เตปิ โข เอเต
สมณพฺราหฺมณา เตหิ เตหิ ทิฏฺฐมายตนิกา
สญฺญีวาทา ทุฏฺฐมายตนา สญฺญีมตฺตานิ ปญฺญเปนฺติ
สาธฺวสฺสมา วตฺตนฺติ ฯ ยถา หิ ตสฺส ปุริสสฺส ปุริ
สมาณา สญฺญีตานิ ปญฺญเปนฺติ ฯ เอวเมว ยถา หิ ตสฺส
ปุริสสฺส ปุริสมาณา สญฺญีตานิ ปญฺญเปนฺติ ฯ ยถา ปิ
เอวเมว ปิ อตฺตา โหตีติ ฯ เป ฯ เนวยถา นาปิ อตฺตา
โหตีติ ฯ อนฺตวา อตฺตา โหตีติ ฯ อนนฺตวา อตฺตา
โหตีติ ฯ อนฺตวา จ อนนฺตวา จ อตฺตา โหตีติ ฯ
เนวนฺตวา นานนฺตวา อตฺตา โหตีติ ฯ เอกตฺตสญฺญี อตฺตา

๑ ม. ทุฏฺฐมายตนิกา สญฺญีวาทา ทุฏฺฐมายตนา สญฺญี อตฺตานิ ฯ ฉ. สญฺญี อตฺตานิ ฯ

ដ៏ចំរើន ជាអ្នកប្រកបដោយអបរន្តកប្បទិដ្ឋិ ជាអ្នកមានសេចក្តីយល់ឃើញរឿយ ៗ នូវខន្ធជាចំណែកខាងមុខ ប្រាថ្នាខន្ធជាចំណែកខាងមុខ ហើយសំដែងនូវចំណែក នៃទិដ្ឋិច្រើនប្រការ ដោយហេតុ ៤៤ តើព្រោះអាស្រ័យអ្វី ព្រោះប្រាថ្នាអ្វី ?

(៤៦) ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ មានសមណព្រាហ្មណ៍ពួកមួយ ជាអ្នកប្រកបដោយខន្ធមាយតនទិដ្ឋិ ជាសញ្ញីវាទ(ប្រកាន់នូវខ្លួនថាគាលស្វាប់ទៅមានសញ្ញា) បញ្ញត្តនូវខ្លួនថា មានសញ្ញាខាងមុខអំពីសេចក្តីស្លាប់ ដោយហេតុ ១៦យ៉ាង ។ ចុះពួកសមណព្រាហ្មណ៍ដ៏ចំរើននោះ ជាអ្នកប្រកបដោយខន្ធមាយតនទិដ្ឋិ ជាសញ្ញីវាទ បញ្ញត្តនូវខ្លួនថាមានសញ្ញាខាងមុខអំពីសេចក្តីស្លាប់ ដោយហេតុ ១៦ យ៉ាង តើព្រោះអាស្រ័យអ្វី ព្រោះប្រាថ្នាអ្វី ? សមណព្រាហ្មណ៍ពួកនោះ បញ្ញត្តនូវខ្លួននោះថា ខ្លួនមានរូប តែមិនមានរោគ គឺរឿង មានសញ្ញាខាងមុខអំពីសេចក្តីស្លាប់ ។ បញ្ញត្តនូវខ្លួននោះថា ខ្លួនមិនមានរូប តាំងមិនមានរោគ មានសញ្ញាខាងមុខអំពីសេចក្តីស្លាប់ ។ បញ្ញត្តនូវខ្លួននោះថា ខ្លួនមានរូបខ្លះ មិនមានរូបខ្លះក៏មាន ។ បេ ។ ខ្លួនមានរូបក៏មិនមែន មិនមានរូបក៏មិនមែនក៏មាន ។ ខ្លួនមានទីបំផុតក៏មាន ។ ខ្លួនមិនមានទីបំផុតក៏មាន ។ ខ្លួនមានទីបំផុតខ្លះ មិនមានទីបំផុតខ្លះក៏មាន ។ ខ្លួនមានទីបំផុតក៏មិនមែន មិនមានទីបំផុតក៏មិនមែនក៏មាន ។ ខ្លួនមានសញ្ញ

ហោតំ ។ ឆាឧត្តសញ្ញី អត្តា ហោតំ ។ បរិត្តសញ្ញី អត្តា ហោតំ ។ អប្បមាណសញ្ញី អត្តា ហោតំ ។ ឯកន្តសុខី អត្តា ហោតំ ។ ឯកន្តទុក្ខី អត្តា ហោតំ ។ សុខទុក្ខី អត្តា ហោតំ ។ អទុក្ខមសុខី អត្តា ហោតំ អភេតោ បរំ មរណា សញ្ញីតំ ឧំ បញ្ញបេន្តំ ។ ឥមេហំ ខោ តេ តំក្ខវេ សមណព្រាហ្មណា ខុទ្ទមាយតនិកា សញ្ញីវាទា ខុទ្ទមាយតនា សញ្ញីមត្តានំ បញ្ញបេន្តំ សោឧច្ឆសមិ វត្តមិ ។ យេ ហិ កេចិ តំក្ខវេ សមណា វ ព្រាហ្មណា វ ខុទ្ទមាយតនិកា សញ្ញីវាទា ខុទ្ទមាយតនា សញ្ញីមត្តានំ បញ្ញបេន្តំ សព្វេ តេ ឥមេហេវ សោឧច្ឆសមិ វត្តមិ ឯតេសំ វ អញ្ញតរេន ឆន្តំ ឥតោ ពហិទ្ធា ។ បេ ។ យេហិ តថាគតស្ស យថាភុច្ចំ វណ្ណំ សម្មា វទមានា វទេយ្យុំ ។

(៤៧) សន្តំ តំក្ខវេ ឯកេ សមណព្រាហ្មណា ខុទ្ទមាយតនិកា អសញ្ញីវាទា ខុទ្ទមាយតនា អសញ្ញីមត្តានំ បញ្ញបេន្តំ អដ្ឋមិ វត្តមិ ។ តេ ច ភោន្តោ

ព្រហ្មជាលសូត្រ ប្រកបដោយទុទ្ធមាយតនទិដ្ឋិ ជាអសញ្ញីវាទ

ដូចគាត់មាន ។ ខ្លួនមានសញ្ញាផ្សេងគាត់មាន ។ ខ្លួនមានសញ្ញាយ៉ាងតិចក៏មាន ។ ខ្លួនមានសញ្ញានឹងប្រមាណមិនបានក៏មាន ។ ខ្លួនមានសេចក្តីសុខតែម្យ៉ាងក៏មាន ។ ខ្លួនមានទុក្ខតែម្យ៉ាងក៏មាន ។ ខ្លួនមានសុខនឹងទុក្ខច្រឡំគាត់មាន ។ ខ្លួនមិនមានទុក្ខមិនមានសុខទាំងមិនមានកេតមានសញ្ញា ខាងមុខអំពីសេចក្តីស្លាប់ក៏មាន ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ សមណព្រាហ្មណ៍ទាំងនោះ ជាអ្នកប្រកបដោយទុទ្ធមាយតនទិដ្ឋិ ជាសញ្ញីវាទ បញ្ញត្តនូវខ្លួនថា មានសញ្ញាខាងមុខអំពីសេចក្តីស្លាប់ ដោយហេតុ១៦យ៉ាងនេះឯង ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ពួកសមណៈឬព្រាហ្មណ៍ឯណានីមួយជាអ្នកប្រកបដោយទុទ្ធមាយតនទិដ្ឋិ ជាសញ្ញីវាទ បញ្ញត្តនូវខ្លួនថា មានសញ្ញាខាងមុខអំពីសេចក្តីស្លាប់ សមណព្រាហ្មណ៍ទាំងអស់នោះ តែងបញ្ញត្តដោយហេតុ ១៦ យ៉ាងនេះឯង ឬក៏បណ្តាហេតុ ១៦ នោះ ដោយហេតុណាមួយ មិនមានហេតុដទៃក្រៅពីនេះឡើយ ។ បេ ។ ពួកជនកាលនិយាយសរសើរគុណ របស់ព្រះតថាគតតាមសេចក្តីពិត ដោយធម៌ទាំងឡាយណា ។

(៤៧) ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ មានសមណព្រាហ្មណ៍ពួកមួយ ជាអ្នកប្រកបដោយទុទ្ធមាយតនទិដ្ឋិ ជាអសញ្ញីវាទ បញ្ញត្តនូវខ្លួនថាមិនមានសញ្ញាខាងមុខអំពីសេចក្តីស្លាប់ ដោយហេតុ ៨ យ៉ាង ។ ចុះពួកសមណៈ-

សមណព្រាហ្មណា តក្កិមាតម្ម តក្កិមាវត្ថុ ឧទ្ទមាយ-
តនិកា អសញ្ញីវាទា ឧទ្ទមាយតនា អសញ្ញិមត្តានំ
បញ្ញបេន្តិ អដ្ឋហិ វត្ថូហិ ។ រូបី អត្តា ហោតិ អរោគោ
បរំ មរណា អសញ្ញីតិ នំ បញ្ញបេន្តិ ។ អរូបី អត្តា ហោតិ
អរោគោ បរំ មរណា អសញ្ញីតិ នំ បញ្ញបេន្តិ ។ រូបី ច អរូបី
ច អត្តា ហោតិ ។បេ ។ នេវរូបី នារូបី អត្តា ហោតិ ។
អន្តវា អត្តា ហោតិ ។ អនន្តវា អត្តា ហោតិ ។
អន្តវា ច អនន្តវា ច អត្តា ហោតិ ។ នេវន្តវា នានន្តវា
អត្តា ហោតិ អរោគោ បរំ មរណា អសញ្ញីតិ នំ
បញ្ញបេន្តិ ។ ឥមេហិ ខោ តេ ភិក្ខវេ សមណព្រាហ្ម-
ណា ឧទ្ទមាយតនិកា អសញ្ញីវាទា ឧទ្ទមាយតនា
អសញ្ញិមត្តានំ បញ្ញបេន្តិ អដ្ឋហិ វត្ថូហិ ។ យេ ហិ
កេចិ ភិក្ខវេ សមណា វា ព្រាហ្មណា វា ឧទ្ទមាយ-
តនិកា អសញ្ញីវាទា ឧទ្ទមាយតនា អសញ្ញិមត្តានំ
បញ្ញបេន្តិ សព្ពេ តេ ឥមេហេវ អដ្ឋហិ វត្ថូហិ ឯតេសំ

ព្រាហ្មណ៍ដ៏ចំរើនទាំងនោះ ជាអ្នកប្រកបដោយខន្តិមាយតនទិដ្ឋិ ជាអ-
ញ ញ្ញត្តប្បដិក្ខេបវាទ បញ្ញត្តនូវខន្ធថា មិនមានសញ្ញាខាងមុខអំពីសេចក្តីស្លាប់ ដោយ
ហេតុ ៨ យ៉ាង តើព្រោះអាស្រ័យអ្វី ព្រោះប្រារព្ធអ្វី ។ សមណព្រាហ្មណ៍
ទាំងនោះ បញ្ញត្តនូវខន្ធនោះថា ខ្លួនមានរូប តែមិនមានរោគ មិនមាន
សញ្ញាខាងមុខអំពីសេចក្តីស្លាប់ ។ បញ្ញត្តនូវខន្ធនោះថា ខ្លួនមិនមានរូប
ទាំងមិនមានរោគ មិនមានសញ្ញាខាងមុខអំពីសេចក្តីស្លាប់ ។ បញ្ញត្តនូវ
ខន្ធនោះថា ខ្លួនមានរូបខ្លះ មិនមានរូបខ្លះក៏មាន ។បេ។ ខ្លួនមានរូប
ក៏មិនមែន មិនមានរូបក៏មិនមែនក៏មាន ។ ខ្លួនមានទីបំផុតក៏មាន ។ ខ្លួន
មិនមានទីបំផុតក៏មាន ។ ខ្លួនមានទីបំផុតខ្លះ មិនមានទីបំផុតខ្លះក៏មាន ។
ខ្លួនមានទីបំផុតក៏មិនមែន មិនមានទីបំផុតក៏មិនមែន តែមិនមានរោគ មិន
មានសញ្ញាខាងមុខអំពីសេចក្តីស្លាប់ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ពួកសមណ-
ព្រាហ្មណ៍ទាំងនោះ ជាអ្នកប្រកបដោយខន្តិមាយតនទិដ្ឋិ ជាអសញ្ញីវាទ
បញ្ញត្តនូវខន្ធថា មិនមានសញ្ញាខាងមុខអំពីសេចក្តីស្លាប់ ដោយហេតុ ៨
យ៉ាងនេះឯង ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ពួកសមណៈឬព្រាហ្មណ៍ឯណានីមួយ
ជាអ្នកប្រកបដោយខន្តិមាយតនទិដ្ឋិ ជាអសញ្ញីវាទ បញ្ញត្តនូវខន្ធថា មិន
មានសញ្ញាខាងមុខអំពីសេចក្តីស្លាប់ ពួកសមណព្រាហ្មណ៍ទាំងអស់នោះ
រមែងបញ្ញត្តដោយហេតុ ៨ យ៉ាងនេះឯង ឬក៏បណ្តាហេតុ ៨ យ៉ាងនុ៎ះ

វា អញ្ញតរេន ឧត្តំ ឥតោ ពហិទ្ធា ។ បេ ។ យេហិ តថាគតស្ស យថាភុច្ចំ វណ្ណំ សម្មា វទមានា វទេយ្យុំ ។

(๒๘) សន្តំ ភិក្ខវេ វា តេ សមណព្រាហ្មណា ឧទ្ទមាឃតនិកា នេវសញ្ញានាសញ្ញាវាទា ឧទ្ទមាឃតនា នេវសញ្ញានាសញ្ញាមត្តានំ(๑) បញ្ញបេន្តិ អដ្ឋហិ វត្ថូហិ ។ តេ ច ភោន្តោ សមណព្រាហ្មណា តិមាគម្ម តិមារព្ភ ឧទ្ទមាឃតនិកា នេវសញ្ញានាសញ្ញាវាទា ឧទ្ទមាឃតនា នេវសញ្ញានាសញ្ញាមត្តានំ បញ្ញបេន្តិ អដ្ឋហិ វត្ថូហិ ។ រូបី អត្តា ហោតិ អរោគោ បរំ មរណា នេវសញ្ញានាសញ្ញាមត្តានំ បញ្ញបេន្តិ ។ អរូបី អត្តា ហោតិ ។ បេ ។ រូបី ច អរូបី ច អត្តា ហោតិ ។ នេវរូបី នារូបី អត្តា ហោតិ ។ អន្តវា អត្តា ហោតិ ។ អនន្តវា អត្តា ហោតិ ។ អន្តវា ច អនន្តវា ច អត្តា ហោតិ ។

---

๑ ម. នេវសញ្ញានាសញ្ញាមត្តានំ ។ ម. នេវសញ្ញានាសញ្ញាមត្តានំ ។

ព្រហ្មជាលសូត្រ ប្រកបដោយទុទ្ធមាយតនទិដ្ឋិ ជានេវសញ្ញីនាសញ្ញីវាទ

ដោយហេតុណាមួយ មិនមានហេតុដទៃ ក្រៅពីនេះឡើយ ។ បេ ។ ពួកជនតាលនិយាយសរសើរគុណ របស់ព្រះតថាគត តាមសេចក្តីពិត ដោយធម៌ទាំងឆ្ងាយណា ។

(៤៨) ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ មានសមណព្រាហ្មណ៍ពួកមួយ ជាអ្នកប្រកបដោយទុទ្ធមាយតនទិដ្ឋិ ជានេវសញ្ញីនាសញ្ញីវាទ បញ្ញត្តនូវខ្លួនថាមានសញ្ញាក៏មិនមែន មិនមានសញ្ញាក៏មិនមែន (មានសញ្ញាដូចជាគ្មានសញ្ញា គឺមានសញ្ញាដ៏ល្អិត) ខាងមុខអំពីសេចក្តីស្លាប់ ដោយហេតុ ៨ យ៉ាង ។ ប៉ុន្តែពួកសមណព្រាហ្មណ៍ដ៏ចំរើននោះ ជាអ្នកប្រកបដោយទុទ្ធមាយតនទិដ្ឋិ ជានេវសញ្ញីនាសញ្ញីវាទ បញ្ញត្តនូវខ្លួនថា មានសញ្ញាក៏មិនមែន មិនមានសញ្ញាក៏មិនមែនខាងមុខអំពីសេចក្តីស្លាប់ ដោយហេតុ ៨ យ៉ាង តើព្រោះអាស្រ័យអ្វី ព្រោះប្រារព្ធអ្វី ។ សមណព្រាហ្មណ៍ពួកនោះ បញ្ញត្តនូវខ្លួននោះថា ខ្លួនមានរូប តែមិនមានពេគ មានសញ្ញាក៏មិនមែន មិនមានសញ្ញាក៏មិនមែន ខាងមុខអំពីសេចក្តីស្លាប់ ។ បញ្ញត្តនូវខ្លួននោះថា ខ្លួនមិនមានរូបក៏មាន ។ បេ ។ ខ្លួនមានរូបខ្លះ មិនមានរូបខ្លះក៏មាន ។ ខ្លួនមានរូបក៏មិនមែន មិនមានរូបក៏មិនមែនក៏មាន ។ ខ្លួនមានទីបំផុតក៏មាន ។ ខ្លួនមិនមានទីបំផុតក៏មាន ។ ខ្លួនមានទីបំផុតខ្លះ មិនមានទីបំផុតខ្លះក៏មាន ។

เนวฺหกา ฉาฉนฺทกา อตฺตา โหตเิ อเวเตา ปรมฺปรณา เนวสญฺญีนาสญฺญีนเิ ธ ปญฺญเปนฺติ ฯ ส เมหิ โข เต กิกฺขเว สมณพฺราหฺมณา ทุทฺทมายตนิกา เนวสญฺญีนาสญฺญีกา ทุทฺทมายตนา เนวสญฺญีนาสญฺญีมตฺตนิ ปญฺญเปนฺติ อชฺฌิ วตฺถุมิ ฯ ยเิ มหิ เกจิ กิกฺขเว สมณา ก พฺราหฺมณา ก ทุทฺทมายตนิกา เนวสญฺญีนาสญฺญีกา ทุทฺทมายตนา เนวสญฺญีนาสญฺญีมตฺตนิ ปญฺญเปนฺติ สเพฺว เต ส เมเหว อชฺฌิ วตฺถุมิ ฝเสนิ ก อญฺญตเรน นเตฺถ ส เต ตหิ ฯ เป ฯ ยเิ มหิ ตถาคตสฺส ยถากุกฺกุ วณฺณิ สมฺม วิชานาติ วเตเยฺย ฯ

(๒๙) สนฺเธ กิกฺขเว ฝเสเ สมณพฺราหฺมณา ทุเทฺทฐิกา สเต[๑] สตฺตสฺส ทุเทฺทสิ วินาสิ วิภวิ ปญฺญเปนฺติ สตฺตหิ วตฺถุมิ ฯ เต จ โขปนฺเน สมณพฺราหฺมณา ตถิมาคมฺม ตถิมาคฺย ทุเทฺทฐิกา สเต สตฺตสฺส ทุเทฺทสิ วินาสิ วิภวิ ปญฺญเปนฺติ สตฺตหิ

๑ ฉ สเตนิ ฌ วิญฺญตฺติ ฯ

ខ្ញុំមានទីបំផុតក៏មិនមែន មិនមានទីបំផុតក៏មិនមែន តែមិនមានរោគ មានសញ្ញាក៏មិនមែន មិនមានសញ្ញាក៏មិនមែន ខាងមុខអំពីសេចក្តីស្លាប់ ។ ម្នាលកិកុតាំងឡាយ ពួកសមណព្រាហ្មណ៍តាំងនោះ ជាអ្នកប្រកបដោយទុដ្ឋមាយតនទិដ្ឋិ ជានេវសញ្ញីនាសញ្ញីវាទ បញ្ញត្តនូវខ្លួនថា មានសញ្ញាក៏មិនមែន មិនមានសញ្ញាក៏មិនមែន ខាងមុខអំពីសេចក្តីស្លាប់ ដោយហេតុ៨យ៉ាងនេះឯង ។ ម្នាលភិក្ខុតាំងឡាយ ពួកសមណៈឬព្រាហ្មណ៍ឯណានីមួយ ជាអ្នកប្រកបដោយទុដ្ឋមាយតនទិដ្ឋិ ជានេវសញ្ញីនាសញ្ញីវាទ បញ្ញត្តនូវខ្លួនថា មានសញ្ញាក៏មិនមែន មិនមានសញ្ញាក៏មិនមែន ខាងមុខអំពីសេចក្តីស្លាប់ សមណៈឬព្រាហ្មណ៍តាំងអស់នោះ រមែងបញ្ញត្តដោយហេតុ ៨ យ៉ាងនេះឯង ឬក៏បណ្តាហេតុ ៨ យ៉ាងនុ៎ះ ដោយហេតុណាមួយ មិនមានហេតុដទៃក្រៅពីនេះឡើយ ។ បេ ។ ពួកជនកាលនិយាយសរសើរគុណ របស់ព្រះតថាគតតាមសេចក្តីពិត ដោយធម៌តាំងឡាយណា ។

(๘๙) ម្នាលកិកុតាំងឡាយ មានសមណព្រាហ្មណ៍ពួកមួយ ជាខ្ជុប្បទោសវាទ (អ្នកពោលថាជាចំសូន្យ) បញ្ញត្តនូវការជាចំសូន្យ នូវសេចក្តីវិនាសនូវសេចក្តីមិនកើតទៀត នៃសត្វដែលមាននៅ ដោយហេតុ៧យ៉ាង ។ ចុះពួកសមណព្រាហ្មណ៍ដ៏ចំរើននោះជាខ្ជុប្បទោសវាទ បញ្ញត្តនូវការជាចំសូន្យ នូវសេចក្តីវិនាស នូវសេចក្តីមិនកើតទៀត នៃសត្វដែលមាននៅដោយហេតុ៧

វត្តព្ពំ ។ ឥធ តថាគតោ លោកេ ឧប្បជ្ជតិ អរហំ សម្មាសម្ពុទ្ធោ វិជ្ជាចរណសម្បន្នោ សុគតោ លោកវិទូ អនុត្តរោ បុរិសទម្មសារថិ សត្ថា ទេវមនុស្សានំ พุทฺโธ ภគวา ติ ។ โส อิมំ โลกំ สเทวกំ สมารกំ สพฺรหฺมกំ ปชំ สสมณพฺราหฺมณึ ปชาย สเทวมนุสฺสาย สยំ อภิญฺญา สจฺฉิกตฺวา ปเวเทติ ។ โส ธมฺมំ เทเสติ อาทิกลฺยาณំ มชฺเฌกลฺยาณំ ปริโยสานกลฺยาณំ สาตฺถំ สพฺยญฺชนំ เกวลปริปุณฺณំ ปริสุทฺธំ พฺรหฺมจริยំ ปกาเสติ ។ ตถารูปานं[1] อรหตานំ ทสฺสนំ สาธุ โหติ ។ ตถารูปา หิ โข อรหนฺโต อรหตฺตปฺปตฺติยา ธมฺมំ เทเสนฺติ ។ ตถารูปานំ อรหตานំ ทสฺสนเมว ปฏิลาภาย ปฏิปชฺชติ ។ ตถารูปานំ อรหตานំ ทสฺสนเมว ปฏิลาภาย ปฏิปชฺชมาโน ทิฏฺเฐว ธมฺเม ปญฺจหากาเรหิ ถามวา ปฏิลาภี โหติ

យ៉ាង តើព្រោះអាស្រ័យអ្វី ព្រោះប្រារព្ធអ្វី ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ បុគ្គលពួកមួយ ក្នុងលោកនេះ ជាសមណៈឬព្រាហ្មណ៍ ជាអ្នកមានពាក្យយ៉ាងនេះ មានសេចក្តីយល់ឃើញយ៉ាងនេះថា នែអ្នកដ៏ចំរើន ខ្លួននេះមានរូប ប្រកបដោយមហាភូតរូប៤ កើតអំពីមាតាបិតា លុះកាយបែកធ្លាយទៅកាលណា រមែងដាច់សូន្យ រមែងវិនាស ខាងមុខអំពីសេចក្តីស្លាប់ទៅ រមែងមិនមាន នែអ្នកដ៏ចំរើន ព្រោះហេតុមានប្រមាណប៉ុណ្ណេះ ទើបខ្លួននោះឯង ឈ្មោះថាដាច់សូន្យជាប្រពៃជ ។ សមណព្រាហ្មណ៍ពួកមួយ បញ្ញត្តនូវការដាច់សូន្យ នូវសេចក្តីវិនាស នូវសេចក្តីមិនកើតទៀត នៃសត្វដែលមាននៅ ដោយប្រការដូច្នេះឯង ។ មានបុគ្គលដទៃក្រៅអំពីបុគ្គលពួកនោះ និយាយយ៉ាងនេះថា នែអ្នកដ៏ចំរើន អ្នកនិយាយថាខ្លួនមាន+នុ៎ះ ក៏មានមែន ឯខ្ញុំមិននិយាយថា ខ្លួន+នុ៎ះមិនមានទេ នែអ្នកដ៏ចំរើន តែថាខ្លួននេះមិនមែនជាសភាវៈដាច់សូន្យដោយពិត ព្រោះហេតុមានប្រមាណប៉ុណ្ណេះឡើយ នែអ្នកដ៏ចំរើន មានខ្លួនដទៃទៀត មានរូបជាទិព្វ ជាកាមាវចរទេវតា (ត្រាច់ទៅកាន់កាមភព) មានភក្ខុដ្ឋិក្តីរាកហារជាចំណី អ្នកមិនដឹងមិនឃើញនូវខ្លួននោះឡើយ ឯខ្ញុំទើបដឹងទើបឃើញនូវខ្លួននោះ នែអ្នកដ៏ចំរើន ខ្លួននោះឯង លុះមានកាយបែកធ្លាយទៅកាលណា រមែងដាច់សូន្យ រមែងវិនាសខាងមុខ

ฉ ภោតេ ปរំ มរណา ฌ្ញាវតា ខោ ភោ អយំ អត្តា
សញ្ញ សមុច្ឆិជ្ជោ ភោតីតិ ។ ឥត្ថេកេ សតេ សត្តស្ស
ឧច្ឆេទំ វិភាសំ វិភវំ បញ្ញបេន្តិ ។ តមញ្ញេ ឯវមាហ
អត្ថិ ខោ ភោ ឯសោ អត្តា យំ ត្វំ វេទេសិ ឯសោ
ឯត្តិតំ វិជាមិ ឯសោ ឆ ខោ ភោ អយំ អត្តា ឯត្តាវតា
សញ្ញ សមុច្ឆិជ្ជោ ភោតេ អត្ថិ ខោ ភោ អញ្ញោ អត្តា
ឯវ្ភោរូបិ មហោមយោ សព្ភន្តិប្បច្ចុន្តិ អហិនិទ្ធុយោ តំ ត្វំ
ឆ ជានាសិ ឆ បស្សសិ តមហំ ជានាមិ បស្សាមិ សោ
ខោ ភោ អត្តា យតោ កាយស្ស ភេទា ឧច្ឆិជ្ជតិ វិនស្សតិ
ឆ ភោតេ បរម្មរណា ឯត្តាវតា ខោ ភោ អយំ អត្តា
សញ្ញ សមុច្ឆិជ្ជោ ភោតីតិ ។ ឥត្ថេកេ សតេ សត្តស្ស
ឧច្ឆេទំ វិភាសំ វិភវំ បញ្ញបេន្តិ ។ តមញ្ញេ ឯវមាហ អត្ថិ
ខោ ភោ ឯសោ អត្តា យំ ត្វំ វេទេសិ ឯសោ ឯត្តិតំ

អំពីសេចក្តីស្លាប់ទៅ មិនកើតទៀតទេ នៃអ្នកដ៏ចំរើន ព្រោះហេតុមានប្រមាណប៉ុណ្ណេះ ទើបខ្លួននេះឈ្មោះថាជាសភាវៈដាច់សូន្យដោយពិត។ សមណព្រាហ្មណ៍ពួកមួយ បញ្ញត្តនូវការដាច់សូន្យ នូវសេចក្តីវិនាស នូវសេចក្តីមិនកើតទៀត នៃសត្វដែលមាននៅ ដោយប្រការដូច្នេះឯង។ មានបុគ្គលដទៃក្រៅអំពីបុគ្គលពួកនោះនិយាយយ៉ាងនេះថា នែអ្នកដ៏ចំរើន អ្នកនិយាយថាខ្លួនមាន ក៏មានម្ល៉េះ ឯខ្ញុំមិននិយាយថាខ្លួនមិនមានទេ នែអ្នកដ៏ចំរើន តែថាខ្លួននេះមិនមែនជាសភាវៈដាច់សូន្យដោយពិត ព្រោះហេតុមានប្រមាណប៉ុណ្ណេះទៀត នែអ្នកដ៏ចំរើន មានខ្លួនដទៃទៀត មានរូបជាទីតាំង សម្រេចដោយឈានចិត្ត មានអវយវៈធំតូចគ្រប់សព្វ មានឥន្ទ្រិយមិនថោកទាប គឺមានឥន្ទ្រិយពេញលេញ អ្នកមិនដឹង មិនឃើញនូវខ្លួននោះទៀត ឯខ្ញុំទើបដឹង ទើបឃើញនូវខ្លួននោះ នែអ្នកដ៏ចំរើន ខ្លួននោះឯង លុះកាយបែកធ្លាយទៅកាលណា រមែងជាដាច់សូន្យ រមែងវិនាស ខាងមុខអំពីសេចក្តីស្លាប់ទៅ មិនកើតទៀតទេ នែអ្នកដ៏ចំរើន ព្រោះហេតុមានប្រមាណប៉ុណ្ណេះ ទើបខ្លួននេះឈ្មោះថាជាសភាវៈដាច់សូន្យដោយពិត។ សមណព្រាហ្មណ៍ពួកមួយ បញ្ញត្តនូវការដាច់សូន្យ នូវសេចក្តីវិនាស នូវសេចក្តីមិនកើតទៀត នៃសត្វដែលមាននៅ ដោយប្រការដូច្នេះឯង។ មានបុគ្គលដទៃក្រៅអំពីបុគ្គលពួកនោះនិយាយយ៉ាងនេះថា នែអ្នកដ៏ចំរើន អ្នកនិយាយថា

វាទាមិ ខោ ឯ ខោ កោ អយំ អត្តា រូបាវតា សញ្ញី
សមនុស្សោ ហោតិ អនុ ខោ កោ អញ្ញោ អត្តា សព្វសោ
រូបសញ្ញានំ សមតិក្កមា បដិឃសញ្ញានំ អត្ថង្គមា
នានត្តសញ្ញានំ អមនសិការា អនន្តោ អាកាសោតិ(๑)
អាកាសានញ្ចាយតនូបគោ យំ(๒) នូ ន ជានាមិ ន
បស្សាមិ តមហំ ជានាមិ បស្សាមិ សោ ខោ កោ អត្តា
យតោ កាយស្ស ភេទា ឧច្ឆិជ្ជតិ វិនស្សតិ ន ហោតិ
បរម្មរណា រូបាវតា ខោ កោ អយំ អត្តា សញ្ញី សមនុស្សោ
ហោតីតិ ។ ឥត្ថេកេ សតោ សត្តស្ស ឧច្ឆេទំ វិនាសំ
វិភវំ បញ្ញាបេន្តិ ។ តមញ្ញេ វាមាហ អតុ ខោ កោ រូបាសោ
អត្តា យំ នូ វទេសិ នេសោ ន ខ្វត្ថិ វាទាមិ ខោ ឯ ខោ
កោ អយំ អត្តា រូបាវតា សញ្ញី សមនុស្សោ ហោតិ អនុ

---

๑ ឧ. ឧកាសោតិ ។ ๒ ឧ. ម. តំ ។

ខ្លួនមានន្ទុះក៏មានមែន ឯខ្ញុំមិននិយាយថា ខ្លួនន្ទុះមិនមានទេ នៃអ្នកដ៏ចំរើន តែថា ខ្លួននេះមិនមែនជាសភាវៈដាច់សូន្យដោយពិត ព្រោះហេតុមានប្រមាណប៉ុណ្ណោះឡើយ នៃអ្នកដ៏ចំរើន មានខ្លួនដទៃដែលចូលទៅកាន់អាកាសានញ្ចាយតនភព មានអារម្មណ៍ថាអាកាសមិនមានទីបំផុតដូច្នេះ ព្រោះកន្លងនូវរូបសញ្ញា គឺសេចក្តីសំគាល់ក្នុងរូប ព្រោះអស់ទៅនៃបដិឃសញ្ញា គឺសេចក្តីសំគាល់ ក្នុងអារម្មណ៍ដែលជាទីខ្ពាំងខ្ពប់ចិត្ត ព្រោះមិនធ្វើទុកក្នុងចិត្តដល់នានត្តសញ្ញា គឺសេចក្តីសំគាល់ក្នុងអារម្មណ៍ផ្សេង ៗ ដោយសព្វគ្រប់ អ្នកមិនដឹង មិនឃើញនូវខ្លួនណា ខ្ញុំទើបដឹង ទើបឃើញនូវខ្លួននោះ នៃអ្នកដ៏ចំរើន ខ្លួននោះឯង លុះកាយបែកធ្លាយទៅកាលណា រមែងជាដាច់សូន្យ រមែងវិនាស ខាងមុខអំពីសេចក្តីស្លាប់ទៅ មិនកើតទៀតទេ នៃអ្នកដ៏ចំរើន ព្រោះហេតុមានប្រមាណប៉ុណ្ណោះ ទើបខ្លួននេះឈ្មោះថាជាសភាវៈដាច់សូន្យដោយពិត ។ សមណព្រាហ្មណ៍ ពួកមួយបានត្ទូវការដាច់សូន្យ នូវសេចក្តីវិនាស នូវសេចក្តីមិនកើតទៀត នៃសត្វដែលមាននៅ ដោយប្រការដូច្នេះឯង ។ មានបុគ្គលដទៃក្រៅអំពីបុគ្គលពួកនោះ និយាយយ៉ាងនេះថា នៃអ្នកដ៏ចំរើន អ្នកនិយាយថាខ្លួនមានន្ទុះ ក៏មានមែន ឯខ្ញុំមិននិយាយថាខ្លួនន្ទុះមិនមានទេ នៃអ្នកដ៏ចំរើន តែថាខ្លួននេះ មិនមែនជាសភាវៈដាច់សូន្យដោយពិត ព្រោះហេតុមានប្រមាណប៉ុណ្ណោះឡើយ

ខោ កោ អញ្ញោ អត្តា សព្វសោ អាកាសានញ្ចាយតនំ
សមតិក្កម្ម អនន្តំ វិញ្ញាណន្តំ វិញ្ញាណញ្ចាយតនូបគោ
យំ ភុំ ន ជានាសិ ន បស្សសិ តមហំ ជានាមិ
បស្សាមិ សោ ខោ កោ អត្តា យតោ កាយស្ស ភេទា
ឧច្ឆិជ្ជតិ វិនស្សតិ ន ហោតិ បរម្មរណា ឯត្តាវតា ខោ
កោ អយំ អត្តា សម្មា សមុច្ឆិន្នោ ហោតីតិ ។ ឥត្ថេ-
កេ សតោ សត្តស្ស ឧច្ឆេទំ វិនាសំ វិភវំ បញ្ញបេន្តិ ។
តមញ្ញោ ឯវមាហ អត្ថិ ខោ កោ ឯសោ អត្តា យំ ត្វំ
វទេសិ នេសោ ឧត្តិតិ វទាមិ ខោ ច ខោ កោ អយំ
អត្តា ឯត្តាវតា សម្មា សមុច្ឆិន្នោ ហោតិ អត្ថិ ខោ កោ
អញ្ញោ អត្តា សព្វសោ វិញ្ញាណញ្ចាយតនំ សមតិក្កម្ម
ឥត្តំ តំញ្ញេតិ អាកិញ្ចញ្ញាយតនូបគោ យំ ភុំ ន ជានាសិ
ន បស្សសិ តមហំ ជានាមិ បស្សាមិ សោ ខោ
កោ អត្តា យតោ កាយស្ស ភេទា ឧច្ឆិជ្ជតិ វិនស្សតិ

នៃអ្នកដ៏ចំរើន មានខ្លួនដទៃ ដែលកន្ទុះបង់នូវអាកាសានញ្ចាយតនជ្ឈាន ដោយសព្វគ្រប់ ហើយចូលទៅកាន់វិញ្ញាណញ្ចាយតនកព មានអារម្មណ៍ថា វិញ្ញាណមិនមានទីបំផុតដូច្នេះ អ្នកមិនដឹង មិនឃើញនូវខ្លួនណា ខ្ញុំទើបដឹង ទើបឃើញនូវខ្លួននោះ នៃអ្នកដ៏ចំរើន ខ្លួននោះឯង លុះកាយបែកធ្លាយទៅកាលណា រមែងដាច់សូន្យ រមែងវិនាស ខាងមុខអំពីសេចក្តីស្លាប់ទៅ មិនមែនតែទៀតទេ ឬនៃអ្នកដ៏ចំរើន ព្រោះហេតុមានប្រមាណប៉ុណ្ណេះ ទើបខ្លួននេះឈ្មោះថាដាសការៈដាច់សូន្យដោយពិត ។ សមណព្រាហ្មណ៍ពួកមួយ បញ្ញត្ត នូវការដាច់សូន្យ នូវសេចក្តីវិនាស នូវសេចក្តីមិនកើតទៀតនៃសត្វដែលមាននៅ ដោយប្រការដូច្នេះឯង ។ មានបុគ្គលដទៃក្រៅអំពីបុគ្គលពួកនោះ និយាយយ៉ាងនេះថា នែអ្នកដ៏ចំរើន អ្នកនិយាយថា ខ្លួនមានន្ទុះក៏មានមែន ឯខ្ញុំមិននិយាយថា ខ្លួនន្ទុះមិនមានទេ នែអ្នកដ៏ចំរើន តែថា ខ្លួននេះមិនមែន ជាដាសការៈដាច់សូន្យ ព្រោះហេតុមានប្រមាណប៉ុណ្ណេះឡើយ នែអ្នកដ៏ចំរើន មានខ្លួនដទៃដែលកន្ទុះបង់នូវវិញ្ញាណញ្ចាយតនៈដោយសព្វគ្រប់ ហើយចូលទៅកាន់អាកិញ្ចញ្ញាយតនកព មានអារម្មណ៍ថា អ្វីតិចតួចក៏មិនមានដូច្នេះ អ្នកមិនដឹង មិនឃើញនូវខ្លួនណា ឯខ្ញុំទើបដឹង ទើបឃើញនូវខ្លួននោះ នៃអ្នកដ៏ចំរើន ខ្លួននោះឯង លុះកាយបែកធ្លាយទៅកាលណា រមែងដាច់សូន្យ រមែងវិនាស

ន ហោតិ បរម្មរណា ឯត្តាវតា ខោ កោ អយំ អត្តា សម្មា
សមុច្ឆិន្នោ ហោតីតិ ។ ឥត្ថេកេ សតោ សត្តស្ស ឧច្ឆេទំ
វិនាសំ វិភវំ បញ្ញបេន្តិ ។ តមញ្ញេ ឯវមាហ អត្ថិ ខោ
កោ ឯសោ អត្តា យំ តុវំ វទេសិ នេសោ ឯតិស្សា វិជាមិ
នោ ច ខោ កោ អយំ អត្តា ឯត្តាវតា សម្មា សមុច្ឆិ-
ន្នោ ហោតិ អត្ថិ ខោ កោ អញ្ញោ អត្តា សព្ពសោ អា-
កិញ្ចញ្ញាយតនំ សមតិក្កម្ម សន្តមេតំ បណីតមេតន្តិ
នេវសញ្ញានាសញ្ញាយតនូបគោ យំ តុវំ ន ជានាសិ ន
បស្សសិ តមហំ ជានាមិ បស្សាមិ សោ ខោ កោ
អយំ[1] អត្តា យតោ កាយស្ស ភេទា ឧច្ឆិជ្ជតិ វិន-
ស្សតិ ន ហោតិ បរម្មរណា ឯត្តាវតា ខោ កោ អយំ
អត្តា សម្មា សមុច្ឆិន្នោ ហោតីតិ ។ ឥត្ថេកេ ស-
តោ សត្តស្ស ឧច្ឆេទំ វិនាសំ វិភវំ បញ្ញបេន្តិ ។

---

๑ ឧ. អយន្តិ បាឋោ ន ទិស្សតិ ។

ខាងមុខអំពីសេចក្តីស្លាប់ទៅ មិនកើតទៀតឡើយ នែអ្នកដ៏ចំរើន ខ្លួននេះ ឈ្មោះថាជាសភាវៈដាច់សូន្យដោយពិត ព្រោះហេតុមានប្រមាណប៉ុណ្ណេះ ឯង។ សមណព្រាហ្មណ៍ពួកមួយ បញ្ញត្តនូវការដាច់សូន្យ នូវសេចក្តីវិនាស នូវសេចក្តីមិនកើតទៀត នៃសត្វដែលមាននៅ ដោយប្រការដូច្នេះឯង ។ មានបុគ្គលដទៃ ក្រៅអំពីបុគ្គលពួកនោះ និយាយយ៉ាងនេះថា ម្នាលអ្នកដ៏ចំរើន អ្នកនិយាយថា ខ្លួនមានន្ទុះក៏មានមែន ឯខ្ញុំមិននិយាយថា ខ្លួនន្ទុះមិនមានទេ ម្នាលអ្នកដ៏ចំរើន តែថា ខ្លួននេះមិនមែន ជាសភាវៈដាច់សូន្យដោយពិត ព្រោះហេតុមានប្រមាណប៉ុណ្ណេះឡើយ ម្នាលអ្នកដ៏ចំរើន មានខ្លួនដទៃ ដែលកន្លងបង់នូវអាកិញ្ចញ្ញាយតនជ្ឈាន ដោយសព្វគ្រប់ ហើយចូលទៅកាន់នេវសញ្ញានាសញ្ញាយតនកត មានអារម្មណ៍ថា នេះជាធម្មជាត សូប់ នេះជាធម្មជាត ឧត្តម អ្នកមិនដឹង មិនឃើញនូវខ្លួនណា ឯខ្ញុំទើបដឹង ទើបឃើញនូវខ្លួននោះ នែអ្នកដ៏ចំរើន ខ្លួននេះឯង លុះតាយបែកធ្លាយទៅកាលណា រមែងដាច់សូន្យ រមែងវិនាស ខាងមុខអំពីសេចក្តីស្លាប់ មិនកើតទៀតឡើយ នែអ្នកដ៏ចំរើន ខ្លួននេះឈ្មោះថាជាសភាវៈដាច់សូន្យដោយពិត ព្រោះហេតុមានប្រមាណប៉ុណ្ណេះឯង ។ សមណព្រាហ្មណ៍ពួកមួយ បញ្ញត្តនូវការដាច់សូន្យ នូវសេចក្តីវិនាស នូវសេចក្តីមិនកើតទៀតនៃសត្វដែលមាននៅ ដោយប្រការដូច្នេះឯង ។

ឥមេហិ ខោ តេ កស្សប សមណព្រាហ្មណា ឧច្ឆេទវាទា សតោ សត្តស្ស ឧច្ឆេទំ វិនាសំ វិភវំ បញ្ញបេន្តិ សន្តមេវ អត្តានំ ។ យេ ហិ កេចិ កស្សប សមណា វា ព្រាហ្មណា វា ឧច្ឆេទវាទា សតោ សត្តស្ស ឧច្ឆេទំ វិនាសំ វិភវំ បញ្ញបេន្តិ សព្ពេ តេ ឥមេហេវ សន្តមេវ អត្តានំ ។ បេ ។ យេហិ តថាគតស្ស យថាភុច្ចំ វណ្ណំ សម្មា វទមានា វទេយ្យុំ ។

(๕๐) សន្តិ កស្សប ឯកេ សមណព្រាហ្មណា ទិដ្ឋធម្មនិព្ពានវាទា សតោ សត្តស្ស បរមទិដ្ឋធម្មនិព្ពានំ បញ្ញបេន្តិ បញ្ចហិ អង្គេហិ ។ តេ ច ភោន្តោ សមណ-ព្រាហ្មណា កាមានញ្ច អត្ថា កាមានញ្ច ព្យាបាទា ទិដ្ឋធម្មនិព្ពានវាទា សតោ សត្តស្ស បរមទិដ្ឋធម្មនិព្ពានំ បញ្ញបេន្តិ បញ្ចហិ អង្គេហិ ។ ឥធ កស្សប ឯកច្ចោ សមណោ វា ព្រាហ្ម-ណោ វា ឥរិយតិ ហោតិ ឥរិយិត្វា យេនេ ខោ

ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ពួកសមណព្រាហ្មណ៍ទាំងនោះ ជាទុច្ចេតវាទ រមែងបញ្ញត្តនូវការដាច់សូន្យ នូវសេចក្តីវិនាស នូវសេចក្តីមិនកើតទៀតនៃសត្វដែលមាននៅ ដោយហេតុ ៧ យ៉ាងនេះឯង ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ពួកសមណៈឬព្រាហ្មណ៍ឯណាមួយ ជាទុច្ចេតវាទ បញ្ញត្តនូវការដាច់សូន្យ នូវសេចក្តីវិនាស នូវសេចក្តីមិនកើតទៀត នៃសត្វដែលមាននៅ ពួកសមណព្រាហ្មណ៍ទាំងអស់នោះ រមែងបញ្ញត្តដោយហេតុ ៧ យ៉ាងនេះឯង ។ បេ ។ ពួកជន កាលនិយាយសរសើរគុណ របស់ព្រះតថាគត តាមសេចក្តីពិត ដោយធម៌ទាំងឡាយណា ។

(៥០) ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ មានសមណព្រាហ្មណ៍ពួកមួយ ជាទិដ្ឋធម្មនិព្វានវាទ (អ្នកពោលនូវនិព្វានគឺសេចក្តីរលត់ទុក្ខក្នុងបច្ចុប្បន្ន) បញ្ញត្តព្រះនិព្វាន ក្នុងបច្ចុប្បន្នថាជាគុណជាត យ៉ាងក្រៃលែងរបស់សត្វ ដែលមាននៅដោយហេតុ ៥ យ៉ាង ។ ចុះពួកសមណព្រាហ្មណ៍ដ៏ចំរើនទាំងនោះ ជាទិដ្ឋធម្មនិព្វានវាទ បញ្ញត្តព្រះនិព្វានក្នុងបច្ចុប្បន្នថាជាគុណ យ៉ាងក្រៃលែងរបស់សត្វដែលមាននៅ ដោយហេតុ ៥ យ៉ាង តើព្រោះអាស្រ័យអ្វី ព្រោះប្រារព្ធអ្វី ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ បុគ្គលពួកមួយក្នុងលោកនេះ ជាសមណៈឬព្រាហ្មណ៍មានពាក្យយ៉ាងនេះ មានសេចក្តីយល់ឃើញយ៉ាងនេះថា

កោ អយំ អត្តា បញ្ចហិ កាមគុណេហិ សមប្បិតោ
សមង្គីភូតោ បរិចារេតិ ឯត្តាវតា ខោ កោ អយំ អត្តា
បរមទិដ្ឋធម្មនិព្ពានប្បត្តោ(๑) ហោតីតិ ។ ឯត្តកេ សតោ
សត្តស្ស បរមទិដ្ឋធម្មនិព្ពានំ បញ្ញាបេន្តិ ។ តមញ្ញោ
ឯវមាហ អត្តំ ខោ កោ ឯសោ អត្តា យំ ភុំ
វិនេសិ នេសោ ឧត្តិតិ វាទាមិ ខោ ឧ ខោ កោ
អយំ អត្តា ឯត្តាវតា បរមទិដ្ឋធម្មនិព្ពានប្បត្តោ
ហោតិ តំ កិស្ស ហេតុ កាមា ហិ កោ អនិច្ចា
ទុក្ខា វិបរិណាមធម្មា តេសំ វិបរិណាមញ្ញថាភាវ
ឧប្បជ្ជតិ សោកបរិទេវទុក្ខទោមនស្សុបាយាសា យតោ
ខោ កោ អយំ អត្តា ឥមេហេវ កាមេហិ វិវិច្ច អកុស-
លេហិ ធម្មេហិ សវិតក្កំ សវិចារំ វិវេកជំ បីតិសុខំ
បឋមំ ឈានំ ឧបសម្បជ្ជ វិហរតិ ឯត្តាវតា ខោ កោ

---

๑ បរមទិដ្ឋធម្មនិព្ពានំ បត្តោតិបិ បាឋោ ។

ព្រហ្មជាលសូត្រ ទិដ្ឋធម្មនិព្វានវាទ

នៃអ្នកដ៏ចំរើន កាលណាបើខ្ញុំនេះឆ្អែតស្កប់ស្កល់ ឲ្យគេបម្រើដោយកាម-គុណ ៥ ម្ចាលអ្នកដ៏ចំរើន ព្រោះហេតុមានប្រមាណប៉ុណ្ណេះឯង ទើបខ្ញុំនេះឈ្មោះថាជាអត្តភាពដល់នូវព្រះនិព្វាន ក្នុងបច្ចុប្បន្នថាជាគុណជាតយ៉ាងក្រៃលែង។ សមណព្រាហ្មណ៍ពួកមួយ បញ្ញត្តនូវព្រះនិព្វានក្នុងបច្ចុប្បន្នថាជាគុណជាតយ៉ាងក្រៃលែង របស់សត្វដែលមាននៅ ដោយប្រការដូច្នេះឯង ។ មានបុគ្គលដទៃក្រៅអំពីបុគ្គលពួកនោះនិយាយយ៉ាងនេះថា នែអ្នកដ៏ចំរើន អ្នកនិយាយថាខ្ញុំមានន្ទុះ ក៏មានមែន ឯខ្ញុំមិននិយាយថាខ្ញុំកន្ទុះមិនមានទេ នែអ្នកដ៏ចំរើន តែថាខ្ញុំនេះមិនមែនដល់នូវព្រះនិព្វានក្នុងបច្ចុប្បន្នថាជាគុណជាត យ៉ាងក្រៃលែង ព្រោះហេតុមានប្រមាណប៉ុណ្ណេះទេ ពាក្យដែលខ្ញុំថាដូចោះតើព្រោះហេតុអ្វី ម្ចាលអ្នកដ៏ចំរើន ព្រោះហេតុថាកាមទាំងឡាយមិនទៀង ជាទុក្ខ មានសេចក្តីប្រែប្រួលជាធម្មតា បានសេចក្តីស្គាយស្រណោះសោកក្តីខ្សឹកខ្សួល សេចក្តីលំបាកកាយ សេចក្តីលំបាកចិត្ត សេចក្តីចង្អៀតចង្អល់ចិត្ត រមែងកើតឡើង ព្រោះតាមទាំងនោះ ប្រែប្រួលទៅប្រព្រឹត្តទៅដោយប្រការដទៃ នែអ្នកដ៏ចំរើន ខ្ញុំនេះឯង កាលណាបានសូម្បីស្វាត់ចាកកាមទាំងឡាយហើយ បានសូម្បីស្វាត់ចាកអកុសលធម៌ទាំងឡាយហើយ បានដល់បឋមជ្ឈានប្រកបដោយវិតក្កៈវិចារៈមានបីតិនិងសុខៈកើតអំពីសេចក្តីស្ងាត់ ម្ចាលអ្នកដ៏ចំរើន ព្រោះហេតុមានប្រមាណប៉ុណ្ណេះ

อยํ อตฺตา ปรมทิฏฐธมฺมนิพฺพานปฺปตฺตา โหตีติ ฯ
เอกจฺเจ สเต สตฺตสฺส ปรมทิฏฐธมฺมนิพฺพานํ ปญ-
ญเปนฺติ ฯ ตมญฺเญ ฌายมาหา อตฺถิ โข เม สเห
อตฺตา ยถ ทิฏฐเธ สิ เนเสา ทตฺติ วาทมิ เห ต โข
เม อยํ อตฺตา ปิตฺตาวสา ปรมทิฏฐธมฺมนิพฺพานปฺปตฺตา
โหตีติ ตถ กิสฺส เหตุ ยเถว ตฺถ วิสกฺกิตฺถ วิจารีตฺถ
ปเถน ปถ ปฺปฺปาวิตฺถ อกฺขายติ ยเถ เห เม อยํ
อตฺตา วิสกฺกวิจารมตฺต ปฺปสมา อชฺฌตฺตฺ สมฺปสาทนฺ
เจตโส เอโกทิภาวฺ อวิตกฺกฺ อวิจารฺ สมาธิช
ปีติสุขฺ ทุติยฺ ฌาน อุปสมฺปชฺช วิหรติ ปิตฺตาวสา เห
เม อยํ อตฺตา ปรมทิฏฐธมฺมนิพฺพานปฺปตฺตา โหตีติ ฯ

ទើបខ្លួននេះឈ្មោះថា ជានដល់នូវព្រះនិព្វាន ក្នុងបច្ចុប្បន្នថាជាគុណ-
ជាតយ៉ាងក្រៃលែង ។ សមណព្រាហ្មណ៍ពួកមួយ បញ្ញត្តនូវព្រះនិព្វាន
ក្នុងបច្ចុប្បន្នថាជាគុណជាតយ៉ាងក្រៃលែង របស់សត្វដែលមាននៅ ដោយ
ប្រការដូច្នេះឯង ។ មានបុគ្គលដទៃក្រៅអំពីបុគ្គលពួកនោះ និយាយយ៉ាង
នេះថា ម្នាលអ្នកដ៏ចំរើន អ្នកនិយាយថា ខ្លួនមានន៎ះ ក៏មានមែន ឯខ្ញុំ
មិននិយាយថា ខ្លួននុ៎ះមិនមានទេ ម្នាលអ្នកដ៏ចំរើន តែថា ខ្លួននេះមិន
មែនដល់នូវព្រះនិព្វាន ក្នុងបច្ចុប្បន្នថាជាគុណជាត យ៉ាងក្រៃលែង ព្រោះ
ហេតុមានប្រមាណប៉ុណ្ណេះឡើយ ពាក្យដែលថាដូច្នោះ តើព្រោះហេតុអ្វី
ព្រោះហេតុថា ចិត្តដែលប្រកបដោយវិតក្កៈនឹងវិចារៈមាននៅក្នុងបឋមជ្ឈាន
នោះ បឋមជ្ឈាននុ៎ះនៅប្រាកដ ជាឈានគ្រោតគ្រាត ព្រោះមានវិតក្កៈនឹង
វិចារៈនុ៎ះនៅឡើយ ម្នាលអ្នកដ៏ចំរើន កាលណាបើខ្លួននេះបានរម្ងាប់វិតក្កៈ
នឹងវិចារៈអស់ហើយ ក៏បានដល់នូវទុតិយជ្ឈាន ជាធម្មជាតប្រាស់ប្រាកដ
ក្នុងខ្លួន មានសេចក្តីជ្រះថ្លាគឺសទ្ធា ជាសភាពនៃចិត្តដ៏ខ្ពស់ឯក មិនមាន
វិតក្កៈ មិនមានវិចារៈ មានតែបីតិនឹងសុខៈកើតអំពីសមាធិ គឺបឋមជ្ឈាន
ម្នាលអ្នកដ៏ចំរើន ព្រោះហេតុមានប្រមាណប៉ុណ្ណេះ ទើបខ្លួននេះឈ្មោះ
ថាបានដល់នូវព្រះនិព្វាន ក្នុងបច្ចុប្បន្នថាជាគុណជាត យ៉ាងក្រៃលែង ។

ส្តេកោ สเตา สตฺตสฺส បរមนิฏฺฐนิมฺมานំ បញ-
ญเปนฺโต ฯ ตมเญฺเ ฝมาหา អត្តំ เม เกา ฝเสา
อตฺตา យំ ภูโ ปเสสิ เนเสา ตณฺหีกโต ปาตาสิ เม ๔
เม เกา អยំ อตฺตา ฝตฺตาปา បรมนิฏฺฐนิมฺมานปฺปตฺโต
เหาติ สเ เกสฺส เหตุ យเนา តត្ត ปีតกสเ
เนสเา ขุฏฺฏิกาปีតกฺกี(๑) ฝเตเนสเ ขุทฺทกปาโกสเ อตฺตภาយតเ
យเตา เม เกา អยំ อตฺตา ปีតเយา ๔ ปีกา
ขุเปกฺขเกา ๔ ปีกาปเต สเตา ๔ สมฺปชาเน สุขญฺ
เกาเยน បដិសំเวเទតិ យฺเ អរิยา អាចิกฺขนฺติ ขุ-
เปกฺขเกา เอตมา สุขปีกาปีតเ តតិยំ ឈានំ ขุប-
สมฺปชฺช ปกาส ฝตฺตาปา เม เกา អយំ អត្តា
បរម ปฺปตฺโตติ ปฺปตฺเตา เหาติ ฯ ส្តេកោ สเตา
สตฺตสฺส បរមនิฏฺฐนิมฺมានំ បញាเปนฺโต ฯ តมเญฺเ

๑ ม. ปฏิญฺญาปีตฺตา ฯ ๒. ฆาฏิกาปีตฺตา ฯ

សមណព្រាហ្មណ៍ពួកមួយ បញ្ញត្តនូវព្រះនិព្វាន ក្នុងបច្ចុប្បន្នថាជាគុណ.
ជាតយ៉ាងក្រៃលែង របស់សត្វដែលមាននៅ ដោយប្រការដូច្នេះឯង ។
មានបុគ្គលដទៃក្រៅអំពីបុគ្គលពួកនោះ និយាយយ៉ាងនេះថា ម្នាលអ្នកដ៏
ចំរើន អ្នកនិយាយថា ខ្លួនមានន៎ុះ ក៏មានមែន ខ្ញុំមិននិយាយថា ខ្លួនន៎ុះមិន
មានទេ ម្នាលអ្នកដ៏ចំរើន តែថា ខ្លួននេះមិនមែន បានដល់នូវព្រះនិព្វាន
ក្នុងបច្ចុប្បន្នថាជាគុណជាត យ៉ាងក្រៃលែង ព្រោះហេតុមានប្រមាណ
ប៉ុណ្ណោះទេ្លយ ពាក្យដែលពោលថាយ៉ាងនោះ តើព្រោះហេតុអ្វី ព្រោះហេតុថា
បីតិជាទីកើតឡើងនៃចិត្តមានក្នុងទុតិយជ្ឈានន៎ុះ នៅប្រាកដជាឈានគ្រោត
គ្រោត ព្រោះមានបីតិន៎ុះនៅទេ្លយ ម្នាលអ្នកដ៏ចំរើន កាលណាបើ
ខ្លួននេះប្រកបដោយទុបេក្ខាផង មានស្មារតីដឹងខ្លួនផង រមែងបានទទួល
សុខដោយនាមកាយផង ព្រោះអស់ទៅនៃបីតិ ក៏បានដល់នូវតតិយជ្ឈាន
ដែលព្រះអរិយៈតំាងឡាយប្រាប់ថា លោកអ្នកបានតតិយជ្ឈាននោះប្រកប
ដោយទុបេក្ខា មានស្មារតីនៅជាសុខដូច្នេះ ម្នាលអ្នកដ៏ចំរើន ព្រោះ
ហេតុមានប្រមាណប៉ុណ្ណោះ ទើបខ្លួននេះឈ្មោះថា បានដល់នូវព្រះនិព្វាន
ក្នុងបច្ចុប្បន្នថាជាគុណជាត យ៉ាងក្រៃលែង ។ សមណព្រាហ្មណ៍
ពួកមួយ បញ្ញត្តនូវព្រះនិព្វាន ក្នុងបច្ចុប្បន្នថាជាគុណជាត យ៉ាងក្រៃលែង
របស់សត្វដែលមាននៅ ដោយប្រការដូច្នេះឯង ។ មានបុគ្គលដទៃ

ฬามหา อหนฺ เอว เอกา ฬเสา อตฺตา ยโต ทิฏฺ ปาเณสิ
เนเสา ธมฺโมติ เอว จ เอว เอกา อยเมว อตฺตา
ฬตฺถาวา ปรมทิฏฺธมฺมนิพฺพานปฺปตฺโต เหาติ ตเมว กิสฺส
เหตุ ยเนว ตตฺถ สุขมิติ เวทยเสา อาเกาเกา
ฬเตเนตเมว ทิฏฺปาเทกเมว อกฺกายติ ยโต เอว เอกา
อยเมว อตฺตา สุขสฺส จ ปหานา ทุกฺขสฺส จ ปหานา
ปุพฺเพว เสามนสฺสโทมนสฺสานเมว อตฺถงฺคมา อทุกฺขมสุขเมว
อุเปกฺขาสติปาริสุทฺธึ จตุตฺถนฺ ฌานเมว อุปสมฺปชฺช วิหรติ
ฬตฺถาวา เอว เอกา อยเมว อตฺตา ปรมทิฏฺธมฺมนิพฺพา-
นปฺปตฺโต เหาติ ติ ฯ สนฺเตเกว สเต สตฺตสฺส ปรมทิฏฺ-
ธมฺมนิพฺพานเมว ปญฺญเปนฺติ ฯ สเมวเมว เอว เต ภิกฺขเว
สมณพฺราหฺมณา ทิฏฺธมฺมนิพฺพานเมว สเต สตฺตสฺส
ปรมทิฏฺธมฺมนิพฺพานเมว ปญฺญเปนฺติ ปญฺญเปนฺติ เหว ฯ

ក្រៅអំពីបុគ្គលពួកនោះនិយាយយ៉ាងនេះថា ម្នាលអ្នកដ៏ចំរើន អ្នកនិយាយ
ថា ខ្លួនមាន+នុ៎ះ ក៏មានមែន ឯខ្ញុំមិននិយាយថា ខ្លួន+នុ៎ះមិនមានទេ ម្នាលអ្នក
ដ៏ចំរើន តែថា ខ្លួននេះមិនមែនបានដល់នូវព្រះនិព្វាន ក្នុងបច្ចុប្បន្នថាជា
គុណជាតយ៉ាងក្រៃលែង ព្រោះហេតុមានប្រមាណប៉ុណ្ណេះឡើយ ពាក្យ
ដែលខ្ញុំថា យ៉ាងនោះ តើព្រោះហេតុអ្វី ព្រោះហេតុថា សេចក្តីអើពើ
ប្លែកសេចក្តីក្តួចកាន់នៃចិត្តថាសុខដូច្នេះ រមែងមានក្នុងតតិយជ្ឈាននោះ តតិ-
យជ្ឈាន+នុ៎ះនៅប្រាកដ ជាឈានគ្រោតគ្រាត ព្រោះមានសុខនៅឡើយ
ម្នាលអ្នកដ៏ចំរើន កាលណាបើខ្លួននេះបានលះបង់សុខផង លះបង់ទុក្ខផង
មានសោមនស្សទឹងតោមនស្សអស់ហើយក្នុងកាលមុន ហើយបានដល់នូវ
ចតុត្ថជ្ឈាន មានអារម្មណ៍មិនមែនជាទុក្ខ មិនមែនជាសុខ គឺជាឧបេក្ខា មាន
សតិដ៏បរិសុទ្ធកើតអំពីឧបេក្ខាវេទនា ម្នាលអ្នកដ៏ចំរើន ព្រោះហេតុមានប្រ-
មាណប៉ុណ្ណេះឯង ទើបខ្លួននេះឈ្មោះថា បានដល់នូវព្រះនិព្វានក្នុងបច្ចុប្បន្ន
ថាជាគុណជាតយ៉ាងក្រៃលែង ។ សមណព្រាហ្មណ៍ពួកមួយបញ្ញត្តនូវ
ព្រះនិព្វាន ក្នុងបច្ចុប្បន្នថាជាគុណជាត យ៉ាងក្រៃលែងរបស់សត្វដែលមាន
នៅ ដោយប្រការដូច្នេះឯង ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ពួកសមណព្រាហ្មណ៍
នោះ ជាទិដ្ឋធម្មនិព្វានវាទ បញ្ញត្តនូវព្រះនិព្វាន ក្នុងបច្ចុប្បន្នថាជាគុណ-
ជាតយ៉ាងក្រៃលែង របស់សត្វដែលមាននៅ ដោយហេតុ ៥ យ៉ាងនេះឯង ។

យេ ហិ កេចិ កិត្តវេ សមណា ច ព្រាហ្មណា
ច ទិដ្ឋធម្មនិព្វានវាទា សតោ សត្តស្ស បរមទិដ្ឋធម្ម-
និព្វានំ បញ្ញបេន្តិ សព្វេ តេ ឥមេហេវ បញ្ចហិ
វត្ថូហិ ។បេ។ យេបិ តថាគតស្ស យថាភុច្ចំ វណ្ណំ
សម្មា វទមានា វទេយ្យុំ ។ ឥមេហិ ខោ តេ កិត្តវេ
សមណព្រាហ្មណា អបរន្តកប្បិកា អបរន្តានុទិដ្ឋោ
អបរន្តំ អារព្ភ អនេកវិហិតាធិ អធិមុត្តិបទានិ អភិ-
វទន្តិ ចតុដ្ឋានីយស្មាយ វត្ថូហិ ។ យេ ហិ កេចិ
កិត្តវេ សមណា ច ព្រាហ្មណា ច អបរន្តកប្បិកា
អបរន្តានុទិដ្ឋោ អបរន្តំ អារព្ភ អនេកវិហិតាធិ
អធិមុត្តិបទានិ អភិវទន្តិ សព្វេ តេ ឥមេហេវ ចតុ-
ដ្ឋានីយស្មាយ វត្ថូហិ ។បេ។ យេបិ តថាគតស្ស
យថាភុច្ចំ វណ្ណំ សម្មា វទមានា វទេយ្យុំ ។ ឥមេហិ
ខោ តេ កិត្តវេ សមណព្រាហ្មណា បុព្វន្តកប្បិកា
ច អបរន្តកប្បិកា ច បុព្វន្តាបរន្តកប្បិកា ច

ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ពួកសមណៈឬព្រាហ្មណ៍ឯណាមួយ ជាទិដ្ឋធម្ម-
និញ្ញានវាទ បញ្ញត្តនូវព្រះនិញ្ញាន ក្នុងបច្ចុប្បន្នថាជាគុណជាតយ៉ាងក្រៃលែង
របស់សត្វដែលមាននៅ ពួកសមណព្រាហ្មណ៍ទាំងអស់នោះ រមែងបញ្ញត្ត
ដោយហេតុ ៥យ៉ាងនេះឯង ។ បេ ។ ពួកជនគាលនិយាយសរសើរគុណ
របស់ព្រះតថាគត តាមសេចក្តីពិត ដោយធម៌ទាំងឡាយណា ។ ម្នាល
ភិក្ខុទាំងឡាយ ពួកសម្ព័ណព្រាហ្មណ៍នោះ ជាអ្នកប្រកបដោយអបរន្ត-
កប្បវិដ្ឋិ ជាអ្នកមានសេចក្តីយល់ឃើញរឿយ ។ នូវខន្ធជាចំណែកខាងមុខ
ប្រាថ្នាខន្ធជាចំណែកខាងមុខ តែងសំដែងនូវចំណែកនៃទិដ្ឋិ ច្រើនប្រការ
ដោយហេតុទាំង៤៤នេះឯង ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ពួកសមណៈឬព្រាហ្ម-
ណ៍ឯណាមួយ ជាអ្នកប្រកបដោយអបរន្តកប្បទិដ្ឋិ ជាអ្នកមានសេចក្តី
យល់ឃើញនូវខន្ធជាចំណែកខាងមុខ ប្រាថ្នាខន្ធជាចំណែកខាងមុខ សំ-
ដែងនូវចំណែកនៃទិដ្ឋិច្រើនប្រការ សមណព្រាហ្មណ៍ទាំងអស់នោះ រមែង
បញ្ញត្តដោយហេតុទាំង ៤៤ នេះឯង ។ បេ ។ ពួកជនគាលនិយាយសរសើរ
គុណរបស់ព្រះតថាគត តាមសេចក្តីពិត ដោយធម៌ទាំងឡាយណា ។ ម្នាល
ភិក្ខុទាំងឡាយ ពួកសមណព្រាហ្មណ៍នោះ ជាអ្នកប្រកបដោយបុព្វន្តកប្ប-
ទិដ្ឋិ ប្រកបដោយអបរន្តកប្បទិដ្ឋិ ប្រកបដោយបុព្វន្តាបរន្តកប្បទិដ្ឋិ

ปุพฺพนฺตปรนฺตานุทิฏฺโน ปุพฺพนฺตปรนฺตํ อารพฺภ อเนกวิหิตานิ
อธิมุตฺตปทานิ อกาเรหิ ทสฺสนฺติ ฯ เยหิ เกจิ กิฺจาปิ สมณา วา ព្រាហ្មณา วา
បុพฺพนฺตกปฺปิกา วา អបรนฺตกปฺปิกา วา បุพฺพนฺตปรนฺต-
กปฺปิกา วา បុพฺพนฺตปรนฺตานุทิฏฺโน បុพฺพนฺตปรนฺตំ អារพฺភ
អเนกวิหิตานิ អธิมุตฺตปทานิ អกาเรหิ สพฺเพ តេ
ឥមេហេវ ทสฺสนฺติ វត្ថូหิ ฝតេสំ วา អញฺญตเรน ឧត្តុ
ឥតោ ពហิទฺธา ฯ តយิทំ កิฺจาปิ តថาคតោ បជานาติ
ឥเม ទิฏฺฐิคตา ฝវំกหิตา ฝវំបกมฺปา ฝវំกតิกา ភវนฺติ
ฝวំ អกิสมฺปกยาติ ฯ តញฺจ តថาคតោ បជานาติ
តតោ ច ឧត្តរិตรំ បជานาติ តញฺจ បជานนំ ឧបกมฺมสติ

ជាអ្នកមានសេចក្តីយល់ឃើញរឿយ ៗ នូវខន្ធជាចំណែកខាងដើម នឹងខន្ធ
ជាចំណែកខាងមុខ ច្រើនប្រការដោយហេតុ ៦២ នេះឯង ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ
ពួកសមណៈឬព្រាហ្មណ៍ឯណាមួយ ជាអ្នកប្រកបដោយបុព្វន្តកប្បទិដ្ឋិក្តី ប្រកប
ដោយអបរន្តកប្បទិដ្ឋិក្តី ប្រកបដោយបុព្វន្តាបរន្តកប្បទិដ្ឋិក្តី ជាអ្នកមាន
សេចក្តីយល់ឃើញរឿយ ៗ នូវខន្ធជាចំណែកខាងដើម នឹងខន្ធជាចំណែក
ខាងមុខ ច្រើនប្រការ ពួកសមណព្រាហ្មណ៍ទាំងអស់នោះ រមែងសំដែង
ដោយហេតុទាំង ៦២ នេះឯង ឬក៏បណ្តាហេតុទាំង ៦២ នុ៎ះ ដោយ
ហេតុណាមួយ មិនមានហេតុដទៃក្រៅពីនេះឡើយ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ
ព្រះតថាគតដឹងច្បាស់នូវហេតុនៃទិដ្ឋិនោះដូចេ្នះថា ហេតុនៃទិដ្ឋិទាំងឡាយ
នេះ ដែលបុគ្គលកាន់យកយ៉ាងនេះ ប្រកាន់ខុសយ៉ាងនេះ មានគតិយ៉ាង
នេះ មានការប្រព្រឹត្តិទៅក្នុងខាងមុខ យ៉ាងនេះ ។ ព្រះតថាគតដឹងច្បាស់
នូវហេតុនៃទិដ្ឋិនោះផង ដឹងច្បាស់ (នូវសីល សមាធិ និងសព្វញ្ញុតញ្ញាណ)
ដែលជាគុណជាតលើសលុបក្រៃលែង ជាងនោះទៅទៀតផង កាលបើ
ដឹងច្បាស់នូវគុណវិសេសនោះហើយ ក៏មិនបានប្រកាន់ខុសឡើយ មួយ

អបរាមសតោ ជស្ស បច្ចត្តញ្ញេវ[๑] ឩត្តរិំ វិនិតា វេទនានំ សមុទយញ្ច អត្ថង្គមញ្ច អស្សាទញ្ច អាទីនវញ្ច និស្សរណញ្ច យថាភូតំ វិទិត្វា ។ អនុបាទា វិមុត្តោ តិក្ខវេ តថាគតោ ។ ឥមេ ខោ តេ តិក្ខវេ ធម្មា គម្ភីរា ទុទ្ទសា ទុរនុពោធា សន្តា បណីតា អតក្កាវចរា និបុណា បណ្ឌិតវេទនីយា យេ តថាគតោ សយំ អភិញ្ញា សច្ឆិកត្វា បវេទេតិ យេហិ តថាគតស្ស យថាភុច្ចំ វណ្ណំ សម្មា វទមានា វទេយ្យុំ ។

(๙๑) តត្រ តិក្ខវេ យេ តេ សមណព្រាហ្មណា សស្សតិកា សស្សតំ អត្តានញ្ច លោកញ្ច បញ្ញបេន្តិ

---

๑ ម. បច្ចត្តំយេវ ។

ទៀត កាលបើព្រះតថាគតមិនបានប្រកាន់ខុសហើយ ក៏ដឹងនូវព្រះនិព្វាន ជាគ្រឿងរលត់ទៅ (នៃបពមាសក្តិលេស) ដោយខ្លួនឯង ទាំងដឹងច្បាស់នូវហេតុដែលនាំឲ្យកើតឡើងនៃវេទនាផង នូវសេចក្តីអស់ទៅនៃវេទនាផង នូវសេចក្តីឆ្ងាញ់ពីសារបស់វេទនាផង នូវទោសរបស់វេទនាផង នូវកិរិយារលាស់ចោលនូវវេទនាផង ដោយគួរតាមពិត ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ព្រះតថាគត ផុតស្រឡះហើយ (ចាកកិលេស) ព្រោះមិនបានប្រកាន់ (នូវធម៌ណាមួយមានខន្ធជាដើម) ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ព្រះតថាគត ធ្វើឲ្យជាក់ច្បាស់ ដោយបញ្ញាដ៏ឧត្តមដោយខ្លួនឯង ហើយអាចសំដែងនូវធម៌ទាំងឡាយបាន ពួកជន កាលពោលសរសើរគុណ របស់ព្រះតថាគត តាមសេចក្តីពិត ដោយធម៌ទាំងឡាយណា ធម៌ទាំងនេះឯង ជាធម៌ដ៏ជ្រាលជ្រៅ ដែលបុគ្គលកម្រឃើញបាន ត្រាស់ដឹងបានដោយកម្រ ជាធម៌ស្ងប់រម្ងាប់ ជាធម៌ថ្លៃថ្លា មិនជាទីស្ងប់ប្រមើលដោយសេចក្តីត្រិះរិះបាន ជាធម៌ដ៏ល្អិត មានតែអ្នកប្រាជ្ញ ទើបអាចដឹងបាន ។

(៥១) ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ បណ្តាពួកសមណព្រាហ្មណ៍ទាំងនោះ ពួកសមណព្រាហ្មណ៍ណា ជាសស្សតវាទ បញ្ញត្តខន្ធទាំងឡោក

ចតូហិ វត្ថូហិ តថេវ តេសំ ភវតំ សមណព្រាហ្មណានំ អជានតំ អបស្សតំ វេទយិតំ តណ្ហាគតានំ បរិត្តសិតំ វិប្ផន្ទិតមេវ(១) ។

(៥២) តត្រ ភិក្ខវេ យេ តេ សមណព្រាហ្មណា ឯកច្ចសស្សតិកា ឯកច្ចអសស្សតិកា ឯកច្ចំ សស្សតំ ឯកច្ចំ អសស្សតំ អត្តានញ្ច លោកញ្ច បញ្ញបេន្តិ ចតូហិ វត្ថូហិ តថេវ តេសំ ភវតំ សមណព្រាហ្មណានំ អជានតំ អបស្សតំ វេទយិតំ តណ្ហាគតានំ បរិត្តសិតំ វិប្ផន្ទិតមេវ ។

(៥៣) តត្រ ភិក្ខវេ យេ តេ សមណព្រាហ្មណា អន្តានន្តិកា អន្តានន្តំ លោកស្ស បញ្ញបេន្តិ ចតូហិ វត្ថូហិ តថេវ តេសំ ភវតំ សមណព្រាហ្មណានំ អជានតំ អបស្សតំ វេទយិតំ តណ្ហាគតានំ បរិត្តសិតំ វិប្ផន្ទិតមេវ ។

---

១ ម. បរិត្តសិតវិប្ផន្ទិតមេវ ។

ថា ទៀងដោយវត្ត ៤ យ៉ាង ឯអារម្មណ៍ (កុងទិដ្ឋិ) នោះ ដែលពួកសមណៈ ព្រាហ្មណ៍ដ៏ចំរើនទាំងនោះ ជាអ្នកមិនដឹង មិនឃើញ (តាមសភាវធម៌ដែលពិត) ទទួលដឹងហើយ ពួកសមណព្រាហ្មណ៍ដែលលុះក្នុងអំណាចតណ្ហា ក៏ត្រឡប់ទៅជាតក់ស្លុត អន្ទះអន្ទែងវិញ ។

(៩៦) ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ បណ្តាពួកសមណព្រាហ្មណ៍ទាំងនោះ ពួកសមណព្រាហ្មណ៍ណា ជាអ្នកប្រកប ដោយឯកច្ចសស្សតឯកច្ចអស-ស្សតទិដ្ឋិ បញ្ញត្តខ្លួនទ្រឹងលោកថា ទៀងខ្លះ មិនទៀងខ្លះ ដោយវត្ត ៤ យ៉ាង ឯអារម្មណ៍ (កុងទិដ្ឋិ) នោះ ដែលពួកសមណព្រាហ្មណ៍ដ៏ចំរើនទាំងនោះ ជាអ្នកមិនដឹង មិនឃើញ (តាមសភាវធម៌ដែលពិត) ទទួលដឹងហើយ ពួកសមណព្រាហ្មណ៍ដែលលុះក្នុងអំណាចតណ្ហា ក៏ត្រឡប់ទៅជាតក់ស្លុត អន្ទះអន្ទែងវិញ ។

(៩៧) ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ បណ្តាពួកសមណព្រាហ្មណ៍ទាំងនោះ ពួកសមណព្រាហ្មណ៍ណា ជាអ្នកប្រកប ដោយអន្តានន្តទិដ្ឋិ បញ្ញត្តលោកថា មានទីបំផុតខ្លះ មិនមានទីបំផុតខ្លះ ដោយវត្ត ៤ យ៉ាង ឯអារម្មណ៍ (កុងទិដ្ឋិ) នោះ ដែលពួកសមណព្រាហ្មណ៍ដ៏ចំរើនទាំងនោះ ជាអ្នកមិនដឹង មិនឃើញ (តាមសភាវធម៌ដែលពិត) ទទួលដឹងហើយ ពួកសមណព្រាហ្មណ៍ដែលលុះក្នុងអំណាចតណ្ហា ក៏ត្រឡប់ទៅជាតក់ស្លុត អន្ទះអន្ទែងវិញ ។

(៥៦) តត្រ កតមេ យេ តេ សមណព្រាហ្មណា អមរាវិក្ខេបិកា តត្ត តត្ត បញ្ហំ បុដ្ឋា សមានា ឯកច្ចំ វិក្ខេបំ អាបជ្ជន្តិ អមរាវិក្ខេបំ ចតូហិ វត្ថូហិ តទេវ តេសំ ភវតំ សមណព្រាហ្មណានំ អជានតំ អបស្សតំ វេធយិតំ តណ្ហាគតានំ បរិត្តសិតំ វិប្ផន្ទិតមេវ ។

(៥៧) តត្រ កតមេ យេ តេ សមណព្រាហ្មណា អធិច្ចសមុប្បន្និកា អធិច្ចសមុប្បន្នំ អត្តានញ្ច លោកញ្ច បញ្ញបេន្តិ ឯតូហិ វត្ថូហិ តទេវ តេសំ ភវតំ សមណព្រាហ្មណានំ អជានតំ អបស្សតំ វេធយិតំ តណ្ហាគតានំ បរិត្តសិតំ វិប្ផន្ទិតមេវ ។

(៥៤) ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ បណ្តាពួកសមណព្រាហ្មណ៍ទាំងនោះ ពួកសមណព្រាហ្មណ៍ណា ជាអ្នកប្រកប ដោយអមរាវិក្ខេបទិដ្ឋិ កាលបើមានអ្នកផង សាកសួរប្រស្នា ក្នុងកុសលទំាងអកុសលនោះៗហើយ ក៏ដល់នូវការរេចារេចាំ ចោះសំដី មិនឲ្យស្ទាប់ពាក្យ ដោយវត្ថុ ៤ យ៉ាង ឯអាម្នាំ (ក្នុងទិដ្ឋិ) នោះ ដែលពួកសមណព្រាហ្មណ៍ដ៏ចំរើនទាំងនោះ ជាអ្នកមិនដឹង មិនឃើញ (តាមសភាវធម៌ដែលពិត) ទទួលដឹងហើយ ពួកសមណព្រាហ្មណ៍ដែលលុះក្នុងអំណាចតណ្ហា ក៏ត្រឡប់ទៅជាតក់ស្តុតអន្ទះអន្ទែងវិញ ។

(៥៥) ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ បណ្តាពួកសមណព្រាហ្មណ៍ទាំងនោះ ពួកសមណព្រាហ្មណ៍ណា ជាអ្នកប្រកបដោយអធិច្ចសមុប្បន្នទិដ្ឋិ បញ្ញត្តខន្ធទំាងឡាយថា កើតឡើងដោយឥតហេតុ ដោយវត្ថុ ៤ យ៉ាង ឯអាម្នាំ (ក្នុងទិដ្ឋិ) នោះដែលពួកសមណព្រាហ្មណ៍ដ៏ចំរើនទាំងនោះ ជាអ្នកមិនដឹង មិនឃើញ (តាមសភាវធម៌ដែលពិត) ទទួលដឹងហើយ ពួកសមណព្រាហ្មណ៍ ដែលលុះក្នុងអំណាចតណ្ហា ក៏ត្រឡប់ទៅជាតក់ស្តុតអន្ទះអន្ទែងវិញ ។

(៥៦) តត្រ កតមេ យេ តេ សមណព្រាហ្មណា បុព្វន្តកប្បិកា បុព្វន្តានុទិដ្ឋោ បុព្វន្តំ អារព្ភ អនេកា. វិហិតានំ អធិមុត្តិបធានំ(១) អភិវទន្តំ អជ្ឈាសយា វត្ថុមិ តទបិ តេសំ ភវតំ សមណព្រាហ្មណានំ អជានតំ អបស្សតំ វេទយិតំ តណ្ហាគតានំ បរិត្តសិតំ វិប្ផន្ទិតមេវ ។

(៥៧) តត្រ កតមេ យេ តេ សមណព្រាហ្មណា ឧទ្ធមាឃតនិកា សញ្ញីភទា ឧទ្ធមាឃតនា សញ្ញីមត្តានំ បញ្ញបេន្តិ សោឡសហិ វត្ថុមិ តទបិ តេសំ ភវតំ សមណព្រាហ្មណានំ អជានតំ អបស្សតំ វេទយិតំ តណ្ហាគតានំ បរិត្តសិតំ វិប្ផន្ទិតមេវ ។

---

១ ឧ. អធិមុត្តិបធានំ ។

(៥៦) ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ បណ្តាពួកសមណព្រាហ្មណ៍ទាំងនោះ ពួកសមណព្រាហ្មណ៍ណា ជាអ្នកប្រកបដោយបុព្វន្តកប្បទិដ្ឋិ ជាអ្នកមានសេចក្តីយល់ឃើញវៀរ ។ នូវខន្ធជាចំណែកខាងដើម ប្រារព្ធនូវខន្ធជាចំណែកខាងដើម សំដែងនូវចំណែកនៃសេចក្តីយល់ឃើញ ច្រើនប្រការ ដោយវត្ថុ ១៧ យ៉ាង ឯអារម្មណ៍ (កុងទិដ្ឋិ) នោះ ដែលពួកសមណព្រាហ្មណ៍ដ៏ចំរើនទាំងនោះ ជាអ្នកមិនដឹង មិនឃើញ (តាមសភាវធម៌ដែលពិត) ខ្ពួលដឹងហើយ ពួកសមណព្រាហ្មណ៍ដែលលុះក្នុងអំណាចតណ្ហា ក៏ត្រឡប់ទៅជាតក់ស្តុត អន្ទះអន្ទែងវិញ ។

(៥៧) ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ បណ្តាពួកសមណព្រាហ្មណ៍ទាំងនោះ ពួកសមណព្រាហ្មណ៍ណា ជាអ្នកប្រកប ដោយខន្ធមាយតនទិដ្ឋិ ជាសញ្ញីវាទ បញ្ញត្តខ្លះថា មានសញ្ញា ខាងមុខអំពីសេចក្តីស្លាប់ ដោយវត្ថុ ១៦ យ៉ាង ឯអារម្មណ៍ (កុងទិដ្ឋិ) នោះ ដែលពួកសមណព្រាហ្មណ៍ដ៏ចំរើនទាំងនោះ ជាអ្នកមិនដឹង មិនឃើញ (តាមសភាវធម៌ដែលពិត) ខ្ពួលដឹងហើយ ពួកសមណព្រាហ្មណ៍ដែលលុះក្នុងអំណាចតណ្ហា ក៏ត្រឡប់ទៅជាតក់ស្តុត អន្ទះអន្ទែងវិញ ។

(๕๘) តត្រ ភិក្ខវេ យេ តេ សមណព្រាហ្មណា ឧទ្ធមាឃតនិកា អសញ្ញីវាទា ឧទ្ធមាឃតា អសញ្ញិ. មត្តានំ បញ្ញបេន្តិ អដ្ឋហិ វត្ថូហិ តទបិ តេសំ ភវតំ សមណព្រាហ្មណានំ អជានតំ អបស្សតំ វេទយិតំ តណ្ហាគតានំ បរិត្តស្សិតំ វិប្ផន្ទិតមេវ ។

(๕๙) តត្រ ភិក្ខវេ យេ តេ សមណព្រាហ្មណា ឧទ្ធមាឃតនិកា នេវសញ្ញីនាសញ្ញីវាទា ឧទ្ធមាឃតា នេវសញ្ញីនាសញ្ញិ មត្តានំ បញ្ញបេន្តិ អដ្ឋហិ វត្ថូហិ តទបិ តេសំ ភវតំ សមណព្រាហ្មណានំ អជានតំ អបស្សតំ វេទយិតំ តណ្ហាគតានំ បរិត្តស្សិតំ វិប្ផន្ទិតមេវ ។

(๖๐) តត្រ ភិក្ខវេ យេ តេ សមណព្រាហ្មណា ឧច្ឆេទវាទា សតោ សត្តស្ស ឧច្ឆេទំ វិនាសំ វិភវំ

(៥៨) ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ បណ្តាពួកសមណព្រាហ្មណ៍ទាំងនោះ ពួកសមណព្រាហ្មណ៍ណា ជាអ្នកប្រកប ដោយទុទ្ធមាយតនទិដ្ឋិ ជាអសញ្ញីវាទ បញ្ញត្តខ្លួនថា មិនមានសញ្ញា ទាំងមុខអំពីសេចក្តីស្លាប់ ដោយវត្ត ៨ យ៉ាង ឯអាត្មាណ៍ (ក្នុងទិដ្ឋិ) នោះ ដែលពួកសមណព្រាហ្មណ៍ដ៏ចំរើនទាំងនោះ ជាអ្នកមិនដឹង មិនឃើញ (តាមសភាវធម៌ដែលពិត) ទទួលដឹងហើយ ពួកសមណព្រាហ្មណ៍ដែលលុះក្នុងអំណាចតណ្ហា ក៏ត្រឡប់ទៅជាតក់ស្លុត អន្ទះអន្ទែងវិញ ។

(៥៩) ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ បណ្តាពួកសមណព្រាហ្មណ៍ទាំងនោះ ពួកសមណព្រាហ្មណ៍ណា ជាអ្នកប្រកប ដោយទុទ្ធមាយតនទិដ្ឋិ ជានេវសញ្ញីនាសញ្ញីវាទ បញ្ញត្តខ្លួនថាមានសញ្ញាក៏មិនមែន មិនមានសញ្ញាក៏មិនមែន ទាំងមុខអំពីសេចក្តីស្លាប់ ដោយវត្ត ៨ យ៉ាង ឯអាត្មាណ៍ (ក្នុងទិដ្ឋិ) នោះ ដែលពួកសមណព្រាហ្មណ៍ដ៏ចំរើនទាំងនោះ ជាអ្នកមិនដឹង មិនឃើញ (តាមសភាវធម៌ដែលពិត) ទទួលដឹងហើយ ពួកសមណព្រាហ្មណ៍ដែលលុះក្នុងអំណាចតណ្ហា ក៏ត្រឡប់ទៅជាតក់ស្លុត អន្ទះអន្ទែងវិញ ។

(៦០) ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ បណ្តាពួកសមណព្រាហ្មណ៍ទាំងនោះ ពួកសមណព្រាហ្មណ៍ណា ជាឧច្ឆេទវាទ បញ្ញត្តនូវការដាច់សូន្យ នូវសេចក្តីវិនាស នូវសេចក្តីមិនកើតទៀត នៃសត្វដែលមាននៅ

បញ្ញាបេន្តំ សន្តមេវ វត្ថុមេវ តថតំ តេសំ ភវតំ សមណ-
ព្រាហ្មណានំ អជានតំ អបស្សតំ វេទយិតំ តណ្ហា-
គតានំ បរិត្តស្សិតំ វិប្ផន្ទិតមេវ ។

(៦១) តត្រ ភិក្ខវេ យេ តេ សមណព្រាហ្មណា
ឯដ្ឋគមនិញ្ញាគារិកា សតោ សត្តស្ស បរមឯដ្ឋគមនិញ្ញំ
បញ្ញាបេន្តំ បញ្ញមេវ វត្ថុមេវ តថតំ តេសំ ភវតំ សមណ-
ព្រាហ្មណានំ អជានតំ អបស្សតំ វេទយិតំ តណ្ហាគតានំ
បរិត្តស្សិតំ វិប្ផន្ទិតមេវ ។

(៦២) តត្រ ភិក្ខវេ យេ តេ សមណព្រាហ្មណា
អបរន្តកប្បិកា អបរន្តានុទិដ្ឋិនោ អបរន្តំ អារព្ភ អនេ-
កវិហិតានិ អធិមុត្តិបទានិ អភិវទន្តិ ចតុក្ខន្ធាទ្យីសា-
យ វត្ថុមេវ តថតំ តេសំ ភវតំ សមណព្រាហ្មណានំ

ដោយវត្ថុ ៧ យ៉ាង ឯអារម្មណ៍(ក្នុងទិដ្ឋិ)នោះ ដែលពួកសមណព្រាហ្មណ៍ដ៏ចំរើនទាំងនោះ ជាអ្នកមិនដឹង មិនឃើញ (តាមសភាវធម៌ដែលពិត) ទទួលដឹងហើយ ពួកសមណព្រាហ្មណ៍ដែលជាអ្នកលុះក្នុងអំណាចតណ្ហា ក៏ត្រឡប់ទៅជាតក់ស្ទុត អន្ទះអន្ទែងវិញ ។

(៦១) ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ បណ្តាពួកសមណព្រាហ្មណ៍ទាំងនោះ ពួកសមណព្រាហ្មណ៍ណា ជាទិដ្ឋធម្មនិព្វានវាទ បញ្ញត្តនូវព្រះនិព្វាន ក្នុងបច្ចុប្បន្ន ថាជាគុណជាតយ៉ាងក្រៃលែង របស់សត្វដែលមាននៅ ដោយវត្ថុ ៥ យ៉ាង ឯអារម្មណ៍ (ក្នុងទិដ្ឋិ)នោះ ដែលពួកសមណព្រាហ្មណ៍ដ៏ចំរើនទាំងនោះ ជាអ្នកមិនដឹង មិនឃើញ (តាមសភាវធម៌ដែលពិត) ទទួលដឹងហើយ ពួកសមណព្រាហ្មណ៍ដែលជាអ្នកលុះក្នុងអំណាចតណ្ហា ក៏ត្រឡប់ទៅជាតក់ស្ទុត អន្ទះអន្ទែងវិញ ។

(៦២) ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ បណ្តាពួកសមណព្រាហ្មណ៍ទាំងនោះ ពួកសមណព្រាហ្មណ៍ណា ជាអ្នកប្រកប ដោយអបរន្តកប្បទិដ្ឋិ មានសេចក្តីយល់ឃើញរឿយ ៗ នូវខន្ធជាចំណែកខាងមុខ ប្រារព្ធនូវខន្ធជាចំណែកខាងមុខ សំដែងនូវចំណែកនៃសេចក្តីយល់ឃើញ ច្រើនប្រការ ដោយវត្ថុ ៤៤ យ៉ាង ឯអារម្មណ៍ (ក្នុងទិដ្ឋិ)នោះដែលពួកសមណព្រាហ្មណ៍

អជានតំ អបស្សតំ វេនយិកំ តណ្ហាភតានំ បរិត្តសទ្ទំ វិប្ផន្ទិតមេវ ។

(៦៣) តត្រ ភិក្ខវេ យេ តេ សមណព្រាហ្មណា បុព្វន្តកប្បិកា ច អបរន្តកប្បិកា ច បុព្វន្តាបរន្តកប្បិកា ច បុព្វន្តាបរន្តានុទិដ្ឋោ បុព្វន្តាបរំ អារព្ភ អនេកវិហិតានិ អធិមុត្តិបថានិ អភិវទន្តិ ទ្វាសដ្ឋិយា វត្ថូហិ តត្ថបិ តេសំ ភវតំ សមណព្រាហ្មណានំ អជានតំ អបស្សតំ វេនយិកំ តណ្ហាភតានំ បរិត្តសទ្ទំ វិប្ផន្ទិតមេវ ។

(៦៤) តត្រ ភិក្ខវេ យេ តេ សមណព្រាហ្មណា សស្សតវាទា សស្សតំ អត្តានញ្ច លោកញ្ច បញ្ញបេន្តិ ចតូហិ វត្ថូហិ តត្ថបិ ឧស្សុប្បន្នយា ។

ដ៏ចំរើនទាំងនោះ ជាអ្នកមិនដឹង មិនឃើញ (តាមសភាវធម៌ដែលពិត) ទទួលដឹងហើយ ពួកសមណព្រាហ្មណ៍ដែលជាអ្នកលុះក្នុងអំណាចតណ្ហា ក៏ត្រឡប់ទៅជាតក់ស្ទុត អន្ទះអន្ទែងវិញ ។

(៦៣) ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ បណ្តាពួកសមណព្រាហ្មណ៍ទាំងនោះ ពួកសមណព្រាហ្មណ៍ណា ជាអ្នកប្រកប ដោយបុព្វន្តកប្បទិដ្ឋិ ផង ប្រកបដោយអបរន្តកប្បទិដ្ឋិផង ប្រកបដោយបុព្វន្តាបរន្តកប្បទិដ្ឋិផង មានសេចក្តីយល់ឃើញរឿយ ។ នូវខន្ធជាចំណែកខាងដើម នឹងខន្ធជាចំណែកខាងមុខ ប្រារព្ធខន្ធជាចំណែកខាងដើម នឹងខន្ធជាចំណែកខាងមុខ សំដែងនូវចំណែកនៃសេចក្តីយល់ឃើញច្រើនប្រការ ដោយវត្ថុ ៦២ យ៉ាង ឯអារម្មណ៍ (ក្នុងទិដ្ឋិ)នោះ ដែលពួកសមណព្រាហ្មណ៍ដ៏ចំរើនទាំងនោះ ជាអ្នកមិនដឹង មិនឃើញ (តាមសភាវធម៌ដែលពិត) ទទួលដឹងហើយ ពួកសមណព្រាហ្មណ៍ដែលជាអ្នកលុះក្នុងអំណាចតណ្ហា ក៏ត្រឡប់ទៅជាតក់ស្ទុត អន្ទះអន្ទែងវិញ ។

(៦៤) ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ បណ្តាពួកសមណព្រាហ្មណ៍ទាំងនោះ ពួកសមណព្រាហ្មណ៍ដែលជាសស្សតវាទ បញ្ញត្តខន្ធនឹងលោកថា ទៀង ដោយវត្ថុ ៤ យ៉ាង ឯអារម្មណ៍នៃទិដ្ឋិនោះ ព្រោះមានផស្សៈជាបច្ច័យ ។

(៦៥) តត្រ កតមេ យេ តេ សមណព្រាហ្មណា ឯកច្ចសស្សតិកា ឯកច្চអសស្សតិកា ឯកច្চំ សស្សតំ ឯកច្চំ អសស្សតំ អត្តានញ្ច លោកញ្ច បញ្ញបេន្តិ ចតូហិ វត្ថូហិ តទបិ ជស្សប្បដិយា ។

(៦៦) តត្រ កតមេ យេ តេ សមណព្រាហ្មណា អន្តានន្តិកា អន្តានន្តំ លោកស្ស បញ្ញបេន្តិ ចតូហិ វត្ថូហិ តទបិ ជស្សប្បដិយា ។

(៦៧) តត្រ កតមេ យេ តេ សមណព្រាហ្មណា អមរាវិក្ខេបិកា តត្ត តត្ត បញ្ហំ បុដ្ឋា សមានា ឯជា-រាវិក្ខេបំ អាបជ្জន្តិ អមរាវិក្ខេបំ ចតូហិ វត្ថូហិ តទបិ ជស្សប្បដិយា ។

(៦៨) តត្រ កតមេ យេ តេ សមណព្រាហ្មណា អធិច្চសមុប្បន្និកា អធិច្চសមុប្បន្នំ អត្តានញ្ច លោកញ្ច បញ្ញបេន្តិ ទ្វីហិ វត្ថូហិ តទបិ ជស្សប្បដិយា ។

(៦៥) ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ បណ្តាពួកសមណព្រាហ្មណ៍ទាំងនោះ ពួកសមណព្រាហ្មណ៍ ដែលជាអ្នកប្រកប ដោយឯកច្ចសស្សតឯកច្ចអសស្សតទិដ្ឋិ បញ្ញត្តខ្ទនទំនឹងលោកថា ទៀងខ្លះ មិនទៀងខ្លះ ដោយវត្ថុ ៤ យ៉ាង ឯអារម្មណ៍នៃទិដ្ឋិនោះ ព្រោះមានផស្សៈជាបច្ច័យ ។

(៦៦) ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ បណ្តាពួកសមណព្រាហ្មណ៍ទាំងនោះ ពួកសមណព្រាហ្មណ៍ ដែលជាអ្នកប្រកបដោយអន្តានន្តទិដ្ឋិ បញ្ញត្តលោកថា មានទីបំផុតខ្លះ មិនមានទីបំផុតខ្លះ ដោយវត្ថុ ៤ យ៉ាង ឯអារម្មណ៍នៃទិដ្ឋិនោះ ព្រោះមានផស្សៈជាបច្ច័យ ។

(៦៧) ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ បណ្តាពួកសមណព្រាហ្មណ៍ទាំងនោះ ពួកសមណព្រាហ្មណ៍ ដែលជាអ្នកប្រកបដោយអមរាវិក្ខេបទិដ្ឋិ កាលបើមានអ្នកផង សាកសួរប្រស្នាក្នុងកុសលនឹងអកុសលនោះ។ ហើយ ក៏ដល់នូវការរោចរាយ បោះសំដីមិនឲ្យស្ទាប់ពាក្យ ដោយវត្ថុ ៤ យ៉ាង ឯអារម្មណ៍នៃទិដ្ឋិនោះ ព្រោះមានផស្សៈជាបច្ច័យ ។

(៦៨) ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ បណ្តាពួកសមណព្រាហ្មណ៍ទាំងនោះ ពួកសមណព្រាហ្មណ៍ ដែលជាអ្នកប្រកបដោយអធិច្ចសមុប្បន្នទិដ្ឋិ បញ្ញត្តខ្ទនទំនឹងលោកថា កើតឡើងដោយឥតហេតុ ដោយវត្ថុ ២ យ៉ាង ឯអារម្មណ៍នៃទិដ្ឋិនោះ ព្រោះមានផស្សៈជាបច្ច័យ ។

(๖๙) តត្រ កតមេ យេ តេ សមណព្រាហ្មណា បុព្វន្តកប្បិកា បុព្វន្តានុទិដ្ឋិនោ បុព្វន្តំ អារព្ភ អនេកវិហិតានិ អធិមុត្តិបទានិ អភិវទន្តិ អជ្ឈារសហិ វត្ថូហិ តទេបិ ឧស្សជ្ជន្តិ ។

(๗๐) តត្រ កតមេ យេ តេ សមណព្រាហ្មណា ឧទ្ធមាឃតនិកា សញ្ញីវាទា ឧទ្ធមាឃតនា សញ្ញីមត្តានំ បញ្ញបេន្តិ សោឡសហិ វត្ថូហិ តទេបិ ឧស្សជ្ជន្តិ ។

(๗๑) តត្រ កតមេ យេ តេ សមណព្រាហ្មណា ឧទ្ធមាឃតនិកា អសញ្ញីវាទា ឧទ្ធមាឃតនា អសញ្ញីមត្តានំ បញ្ញបេន្តិ អដ្ឋហិ វត្ថូហិ តទេបិ ឧស្សជ្ជន្តិ ។

(๗๒) តត្រ កតមេ យេ តេ សមណព្រាហ្មណា ឧទ្ធមាឃតនិកា នេវសញ្ញីនាសញ្ញីវាទា ឧទ្ធមាឃតនា

(៦៩) ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ បណ្តាពួកសមណព្រាហ្មណ៍ទាំងនោះ ពួកសមណព្រាហ្មណ៍ ដែលជាអ្នកប្រកបដោយបុព្វន្តកប្បទិដ្ឋិ មានសេចក្តីយល់ឃើញរឿយ ៗ នូវខន្ធជាចំណែកខាងដើម ច្រើនជាងនូវខន្ធ ជាចំណែកខាងដើម ហើយសំដែងនូវចំណែកនៃសេចក្តីយល់ឃើញ ជាច្រើនប្រការដោយវត្ថុ ១៨ យ៉ាង ឯអារម្មណ៍នៃទិដ្ឋិនោះ ព្រោះមានផស្សៈជាបច្ច័យ ។

(៧០) ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ បណ្តាពួកសមណព្រាហ្មណ៍ទាំងនោះ ពួកសមណព្រាហ្មណ៍ ដែលជាអ្នកប្រកបដោយទុទ្ធមាយតនទិដ្ឋិ ជាសញ្ញីវាទ បញ្ញត្តខ្លះថា មានសញ្ញា ខាងមុខអំពីសេចក្តីស្លាប់ ដោយវត្ថុ ១៦ យ៉ាង ឯអារម្មណ៍នៃទិដ្ឋិនោះ ព្រោះមានផស្សៈជាបច្ច័យ ។

(៧១) ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ បណ្តាពួកសមណព្រាហ្មណ៍ទាំងនោះ ពួកសមណព្រាហ្មណ៍ ដែលជាអ្នកប្រកបដោយទុទ្ធមាយតនទិដ្ឋិ ជាអសញ្ញីវាទ បញ្ញត្តខ្លះថា មិនមានសញ្ញា ខាងមុខអំពីសេចក្តីស្លាប់ ដោយវត្ថុ ៨ យ៉ាង ឯអារម្មណ៍នៃទិដ្ឋិនោះ ព្រោះមានផស្សៈជាបច្ច័យ ។

(៧២) ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ បណ្តាពួកសមណព្រាហ្មណ៍ទាំងនោះ ពួកសមណព្រាហ្មណ៍ ដែលជាអ្នកប្រកបដោយទុទ្ធមាយតនទិដ្ឋិ ជានេវសញ្ញីនាសញ្ញីវាទ បញ្ញត្តខ្លះថា មានសញ្ញា ក៏មិនមែន មិនមានសញ្ញា

ឧទាសញ្ញីនាសញ្ញាមត្តានំ បញ្ញបេន្តំ អដ្ឋហិ វត្ថូហិ តទបិ ឧសញ្ញប្បដិយា ។

(៧៣) តត្រ កតមេ យេ តេ សមណព្រាហ្មណា ឧច្ឆេទវាទា សតោ សត្តស្ស ឧច្ឆេទំ វិនាសំ វិភវំ បញ្ញបេន្តំ សត្តហិ វត្ថូហិ តទបិ ឧសញ្ញប្បដិយា ។

(៧៤) តត្រ កតមេ យេ តេ សមណព្រាហ្មណា ទិដ្ឋធម្មនិព្ពានវាទា សតោ សត្តស្ស បរមទិដ្ឋធម្មនិព្ពានំ បញ្ញបេន្តំ បញ្ចហិ វត្ថូហិ តទបិ ឧសញ្ញប្បដិយា ។

(៧៥) តត្រ កតមេ យេ តេ សមណព្រាហ្មណា អបរន្តកប្បិកា អបរន្តានុទិដ្ឋោ អបរន្តំ អារព្ភ អនេកវិហិតានិ អធិមុត្តិបទានិ អភិវទន្តិ ចតុក្ខត្តុំសាយ វត្ថូហិ តទបិ ឧសញ្ញប្បដិយា ។

សញ្ញាក៏មិនមែន ខាងមុខអំពីសេចក្តីស្លាប់ ដោយវត្ថុ ៨ យ៉ាង ឯអារម្មណ៍នៃទិដ្ឋិនោះ ព្រោះមានផស្សៈជាបច្ច័យ ។

(៧៣) ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ បណ្តាពួកសមណព្រាហ្មណ៍ទាំងនោះ ពួកសមណព្រាហ្មណ៍ ដែលជាខ្ចេទវាទ បញ្ញត្តនូវការដាច់សូន្យ នូវសេចក្តីវិនាស នូវសេចក្តីមិនកើតទៀត នៃសត្វដែលមាននៅ ដោយវត្ថុ ៧ យ៉ាង ឯអារម្មណ៍នៃទិដ្ឋិនោះ ព្រោះមានផស្សៈជាបច្ច័យ ។

(៧៤) ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ បណ្តាពួកសមណព្រាហ្មណ៍ទាំងនោះ ពួកសមណព្រាហ្មណ៍ ដែលជាទិដ្ឋធម្មនិព្វានវាទ បញ្ញត្តព្រះនិព្វានក្នុងបច្ចុប្បន្នថាជាគុណជាតយ៉ាងក្រៃលែង របស់សត្វដែលមាននៅ ដោយវត្ថុ ៥ យ៉ាង ឯអារម្មណ៍នៃទិដ្ឋិនោះ ព្រោះមានផស្សៈជាបច្ច័យ ។

(៧៥) ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ បណ្តាពួកសមណព្រាហ្មណ៍ទាំងនោះ ពួកសមណព្រាហ្មណ៍ ដែលជាអ្នកប្រកបដោយអបរន្តកប្បទិដ្ឋិ មានសេចក្តីយល់ឃើញរឿយ ។ នូវខន្ធជាចំណែកខាងមុខ ប្រារព្ធនូវខន្ធជាចំណែកខាងមុខ សំដែងនូវចំណែកនៃសេចក្តីយល់ឃើញ ជាច្រើនប្រការ ដោយវត្ថុ ៤៤ យ៉ាង ឯអារម្មណ៍នៃទិដ្ឋិនោះ ព្រោះមានផស្សៈជាបច្ច័យ ។

(៣៦) តត្រ ភិក្ខវេ យេ តេ សមណព្រាហ្មណា បុព្វន្តកប្បិកា ច អបរន្តកប្បិកា ច បុព្វន្តាបរន្តកប្បិកា ច បុព្វន្តាបរន្តានុទិដ្ឋិនោ បុព្វន្តាបរន្តំ អារព្ភ អនេកវិហិតានិ អធិមុត្តិបទានិ អភិវទន្តិ ទ្វាសដ្ឋិយា វត្ថូហិ ឥធបិ ឧស្សុទ្ធច្ចយា ។

(៣៧) តត្រ ភិក្ខវេ យេ តេ សមណព្រាហ្មណា សស្សតវាទា សស្សតំ អត្តានញ្ច លោកញ្ច បញ្ញបេន្តិ ចតូហិ វត្ថូហិ តេ វត អញ្ញត្រ ឧស្សា បដិសំវេទិសន្តីតិ នេតំ ឋានំ វិជ្ជតិ ។

(៣៨) តត្រ ភិក្ខវេ យេ តេ សមណព្រាហ្មណា ឯកច្ចសស្សតិកា ឯកច្ចអសស្សតិកា ឯកច្চំ សស្សតំ ឯកច្চំ អសស្សតំ អត្តានញ្ច លោកញ្ច បញ្ញបេន្តិ ចតូហិ វត្ថូហិ តេ វត អញ្ញត្រ ឧស្សា បដិសំវេទិសន្តីតិ នេតំ ឋានំ វិជ្ជតិ ។

(๗๖) ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ បណ្តាពួកសមណព្រាហ្មណ៍ទាំងនោះ ពួកសមណព្រាហ្មណ៍ ដែលជាអ្នកប្រកបដោយបុព្វន្តកប្បទិដ្ឋិផង ប្រកបដោយអបរន្តកប្បទិដ្ឋិផង ប្រកបដោយបុព្វន្តាបរន្តកប្បទិដ្ឋិផង មានសេចក្តីយល់ឃើញរឿយ ៗ នូវខន្ធជាចំណែកខាងដើម ក្រោវឮនូវខន្ធ ជាចំណែកខាងដើម ទំនឹងខន្ធជាចំណែកខាងមុខ សំដែងនូវចំណែកនៃសេចក្តីយល់ឃើញច្រើនប្រការ ដោយវត្ថុ ๑๒ យ៉ាង ឯអារម្មណ៍នៃទិដ្ឋិនោះ ព្រោះមានផស្សៈជាបច្ច័យ ។

(๗๗) ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ បណ្តាពួកសមណព្រាហ្មណ៍ទាំងនោះ ពួកសមណព្រាហ្មណ៍ណា ជាសស្សតវាទ បញ្ញត្តខន្ធទំនឹងលោកថា ទៀងដោយវត្ថុ ๔ យ៉ាង ឯពួកសមណព្រាហ្មណ៍នោះឯង រៀរចាកផស្សៈចេញហើយ ទំនងមិនឃើញ (នូវអារម្មណ៍បាន) ពាក្យដូច្នេះ មិនសមហេតុទេ គឺថាបើរៀរចាកផស្សៈ មិនអាចមិនឃើញអារម្មណ៍បានឡើយ ។

(๗๘) ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ បណ្តាពួកសមណព្រាហ្មណ៍ទាំងនោះ ពួកសមណព្រាហ្មណ៍ណា ជាអ្នកប្រកបដោយឯកច្ចសស្សតៈ-ឯកច្ចអសស្សតទិដ្ឋិ បញ្ញត្តខន្ធទំនឹងលោកថា ទៀងខ្លះ មិនទៀងខ្លះ ដោយវត្ថុ ๔ យ៉ាង ពួកសមណព្រាហ្មណ៍នោះឯង រៀរចាកផស្សៈចេញហើយ ទំនងមិនឃើញ (នូវអារម្មណ៍បាន) ពាក្យដូច្នេះ មិនសមហេតុទេ ។

(៧៩) តត្រ កតមេ យេ តេ សមណព្រាហ្មណា អត្តានន្តិកា អត្តានញ្ច លោកញ្ច បញ្ញបេន្តិ ចត្តារោ វត្ថុវាទា តេ វត អញ្ញត្រ ផស្សា បដិសំវេទិស្សន្តីតិ នេតំ ឋានំ វិជ្ជតិ ។

(៨០) តត្រ កតមេ យេ តេ សមណព្រាហ្មណា អមរាវិក្ខេបិកា តត្ត តត្ត បញ្ហំ បុដ្ឋា សមានា ឯកាវិក្ខេបំ អាបជ្ជន្តិ អមរាវិក្ខេបំ ចត្តារោ វត្ថុវាទា តេ វត អញ្ញត្រ ផស្សា បដិសំវេទិស្សន្តីតិ នេតំ ឋានំ វិជ្ជតិ ។

(៨១) តត្រ កតមេ យេ តេ សមណព្រាហ្មណា អធិច្চសមុប្បន្និកា អធិច្চសមុប្បន្នំ អត្តានញ្ច លោកញ្ច បញ្ញបេន្តិ ទ្វេបិ វត្ថុវាទា តេ វត អញ្ញត្រ ផស្សា បដិសំវេទិស្សន្តីតិ នេតំ ឋានំ វិជ្ជតិ ។

(៧៩) ម្នាលគហបតិទាំងឡាយ បណ្តាសមណព្រាហ្មណ៍ទាំងនោះ ពួកសមណព្រាហ្មណ៍ណា ដែលជាអ្នកប្រកបដោយអន្តានន្តទិដ្ឋិ បញ្ញត្តលោកថា មានទីបំផុតខ្លះ មិនមានទីបំផុតខ្លះ ដោយវត្ថុ ៤ យ៉ាង ពួកសមណព្រាហ្មណ៍នោះឯង រៀរគចាកផស្សៈចេញហើយ នឹងទទួលដឹង (នូវអារម្មណ៍បាន) ពាក្យដូច្នេះ មិនសមហេតុទេ ។

(៨០) ម្នាលគហបតិទាំងឡាយ បណ្តាពួកសមណព្រាហ្មណ៍ទាំងនោះ ពួកសមណព្រាហ្មណ៍ណា ជាអ្នកប្រកបដោយអមរាវិក្ខេបទិដ្ឋិ កាលបើមានអ្នកផង សាកសួរប្រស្នាកុសលនឹងអកុសលនោះៗហើយ ក៏ដល់នូវការរេចរាចរៈសំដីមិនឲ្យស្ងាប់ពាក្យ ដោយវត្ថុ ៤ យ៉ាង ពួកសមណព្រាហ្មណ៍នោះឯង រៀរចាកផស្សៈចេញហើយ នឹងទទួលដឹង (នូវអារម្មណ៍បាន) ពាក្យដូច្នេះ មិនសមហេតុទេ ។

(៨១) ម្នាលគហបតិទាំងឡាយ បណ្តាពួកសមណព្រាហ្មណ៍ទាំងនោះ ពួកសមណព្រាហ្មណ៍ណា ជាអ្នកប្រកបដោយអធិច្চសមុប្បន្នទិដ្ឋិ បញ្ញត្តខ្លួននឹងលោកថា កើតឡើងដោយឥតហេតុ ដោយវត្ថុ ២ យ៉ាង ពួកសមណព្រាហ្មណ៍នោះឯង រៀរចាកផស្សៈចេញហើយ នឹងទទួលដឹង (នូវអារម្មណ៍បាន) ពាក្យដូច្នេះ មិនសមហេតុទេ ។

(៨២) តត្រ កតមេ យេ តេ សមណព្រាហ្មណា បុព្វន្តកប្បិកា បុព្វន្តានុទិដ្ឋិនោ បុព្វន្តំ អារព្ភ អនេកវិហិតាឝំ អធិមុត្តិបទានំ អភិវទន្តិ អជ្ឈាសយហិ វត្ថូហិ តេ វត អញ្ញត្រ ជស្សា បដិសំវេទិសន្តីតំ នេតំ ឋានំ វិជ្ជតិ ។

(៨៣) តត្រ កតមេ យេ តេ សមណព្រាហ្មណា ខុទ្ទមាឝនិកា សញ្ញីវាទា ខុទ្ទមាឝនា សញ្ញីមត្តានំ បញ្ញបេន្តិ សោឡសហិ វត្ថូហិ តេ វត អញ្ញត្រ ជស្សា បដិសំវេទិសន្តីតំ នេតំ ឋានំ វិជ្ជតិ ។

(៨៤) តត្រ កតមេ យេ តេ សមណព្រាហ្មណា ខុទ្ទមាឝនិកា អសញ្ញីវាទា ខុទ្ទមាឝនា អសញ្ញីមត្តានំ បញ្ញបេន្តិ អដ្ឋហិ វត្ថូហិ តេ វត អញ្ញត្រ ជស្សា បដិសំវេទិសន្តីតំ នេតំ ឋានំ វិជ្ជតិ ។

(៨២) ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ បណ្តាពួកសមណព្រាហ្មណ៍ទាំងនោះ ពួកសមណព្រាហ្មណ៍ណា ជាអ្នកប្រកបដោយបុព្វន្តកប្បទិដ្ឋិ មានសេចក្តីយល់ឃើញរឿយ ៗ នូវខន្ធជាចំណែកខាងដើម ប្រារព្ធនូវខន្ធ ជាចំណែកខាងដើម សំដែងនូវចំណែកនៃសេចក្តីយល់ឃើញ ច្រើនប្រការ ដោយវត្ថុ ១៨ យ៉ាង ពួកសមណព្រាហ្មណ៍នោះ រៀរចាកផស្សៈចេញហើយ នឹងទទួលដឹង (នូវអារម្មណ៍បាន) ពាក្យដូច្នេះ មិនសមហេតុទេ ។

(៨៣) ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ បណ្តាពួកសមណព្រាហ្មណ៍ទាំងនោះ ពួកសមណព្រាហ្មណ៍ណា ជាអ្នកប្រកបដោយទុទ្ធមាយតនទិដ្ឋិ ជាសញ្ញីវាទ បញ្ញត្តខ្លួនថា មានសញ្ញាខាងមុខអំពីសេចក្តីស្លាប់ ដោយវត្ថុ ៦ យ៉ាងពួកសមណព្រាហ្មណ៍នោះឯង រៀរចាកផស្សៈចេញហើយ នឹងទទួលដឹង (នូវអារម្មណ៍បាន) ពាក្យដូច្នេះ មិនសមហេតុទេ ។

(៨៤) ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ បណ្តាពួកសមណព្រាហ្មណ៍ទាំងនោះ ពួកសមណព្រាហ្មណ៍ណា ជាអ្នកប្រកបដោយទុទ្ធមាយតនទិដ្ឋិ ជាអសញ្ញីវាទ បញ្ញត្តខ្លួនថាមិនមានសញ្ញា ខាងមុខអំពីសេចក្តីស្លាប់ ដោយវត្ថុ ៨ យ៉ាង ពួកសមណព្រាហ្មណ៍នោះ រៀរចាកផស្សៈចេញហើយ នឹងទទួលដឹង (នូវអារម្មណ៍បាន) ពាក្យដូច្នេះ មិនសមហេតុទេ ។

(៨៥) តត្រ កតមេ យេ តេ សមណព្រាហ្មណា ឧទ្ធមាឃតនិកា នេវសញ្ញីនាសញ្ញីវាទា ឧទ្ធមាឃតនា នេវសញ្ញីនាសញ្ញិមត្តានំ បញ្ញបេន្តិ អដ្ឋហិ វត្ថូហិ តេ វត អញ្ញត្រ ឥមស្មា បដិសំវេទនស្សន្តិតិ នេតំ ឋានំ វិជ្ជតិ ។

(៨៦) តត្រ កតមេ យេ តេ សមណព្រាហ្មណា ឧច្ឆេទវាទា សតោ សត្តស្ស ឧច្ឆេទំ វិនាសំ វិភវំ បញ្ញបេន្តិ សត្តហិ វត្ថូហិ តេ វត អញ្ញត្រ ឥមស្មា បដិសំវេទនស្សន្តិតិ នេតំ ឋានំ វិជ្ជតិ ។

(៨៧) តត្រ កតមេ យេ តេ សមណព្រាហ្មណា ទិដ្ឋធម្មនិព្ពានវាទា សតោ សត្តស្ស បរមទិដ្ឋធម្មនិព្ពានំ បញ្ញបេន្តិ បញ្ចហិ វត្ថូហិ តេ វត អញ្ញត្រ ឥមស្មា បដិសំវេទនស្សន្តិតិ នេតំ ឋានំ វិជ្ជតិ ។

(៨៥) ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ បណ្តាពួកសមណព្រាហ្មណ៍ទាំងនោះ ពួកសមណព្រាហ្មណ៍ណា ជាអ្នកប្រកបដោយទិដ្ឋមាយតនទិដ្ឋិ ជានេវសញ្ញីនាសញ្ញីវាទ បញ្ញត្តខន្ធថា មានសញ្ញា ក៏មិនមែន មិនមានសញ្ញា ក៏មិនមែន ខាងមុខអំពីសេចក្តីស្លាប់ ដោយវត្ថុ ៩ យ៉ាង ពួកសមណព្រាហ្មណ៍នោះ រៀរចាកផស្សៈចេញហើយ នឹងទទួលដឹង (នូវអារម្មណ៍បាន) ពាក្យដូច្នេះ មិនសមហេតុទេ ។

(៨៦) ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ បណ្តាពួកសមណព្រាហ្មណ៍ទាំងនោះ ពួកសមណព្រាហ្មណ៍ណា ជាឧច្ឆេទវាទ បញ្ញត្តនូវការដាច់សូន្យ នូវសេចក្តីវិនាស នូវសេចក្តីមិនកើតទៀត នៃសត្វដែលមាននៅ ដោយវត្ថុ ៧ យ៉ាង ពួកសមណព្រាហ្មណ៍នោះឯង រៀរចាកផស្សៈចេញហើយ នឹងទទួលដឹង (នូវអារម្មណ៍បាន) ពាក្យដូច្នេះ មិនសមហេតុទេ ។

(៨៧) ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ បណ្តាពួកសមណព្រាហ្មណ៍ទាំងនោះ ពួកសមណព្រាហ្មណ៍ណា ជាទិដ្ឋធម្មនិព្វានវាទ បញ្ញត្តនិព្វានក្នុងបច្ចុប្បន្នថាជាគុណជាតយ៉ាងក្រៃលែង នៃសត្វដែលមាននៅ ដោយវត្ថុ ៥ យ៉ាង ពួកសមណព្រាហ្មណ៍នោះឯង រៀរចាកផស្សៈចេញហើយ នឹងទទួលដឹង (នូវអារម្មណ៍បាន) ពាក្យដូច្នេះ មិនសមហេតុទេ ។

(៨៨) តត្រ កតមេ យេ តេ សមណព្រាហ្មណា អបរន្តកប្បិកា អបរន្តានុទិដ្ឋោ អបរន្តំ អារព្ភ អនេកវិហិតានិ អធិមុត្តិបថានិ អភិវទន្តិ ឯត្តកម្បិ សាយ វត្តុំ តេ វត អញ្ញត្រ ឧសញ្ញា បដិសំវេទិសញ្ញីតិ នេតំ ឋានំ វិជ្ជតិ ។

(៨៩) តត្រ កតមេ យេ តេ សមណព្រាហ្មណា បុព្វន្តកប្បិកា ច អបរន្តកប្បិកា ច បុព្វន្តាបរន្តកប្បិកា ច បុព្វន្តាបរន្តានុទិដ្ឋោ បុព្វន្តាបរន្តំ អារព្ភ អនេកវិហិតានិ អធិមុត្តិបថានិ អភិវទន្តិ ន្វាសង្ខយា វត្តុំ តេ វត អញ្ញត្រ ឧសញ្ញា បដិសំវេទិសញ្ញីតិ នេតំ ឋានំ វិជ្ជតិ ។

ព្រហ្មជាលសូត្រ ប្រកបដោយអបរន្តកប្បទិដ្ឋិជាដើម

(៨៨) ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ បណ្តាពួកសមណព្រាហ្មណ៍ទាំងនោះ ពួកសមណព្រាហ្មណ៍ណា ជាអ្នកប្រកបដោយអបរន្តកប្បទិដ្ឋិ ជាអ្នកមានសេចក្តីយល់ឃើញរឿយ ៗ នូវខន្ធជាចំណែកខាងមុខ ប្រារព្ធនូវខន្ធជាចំណែកខាងមុខ សំដែងនូវចំណែក នៃសេចក្តីយល់ឃើញ ច្រើនប្រការ ដោយវត្ថុ ៤៤ យ៉ាង ពួកសមណព្រាហ្មណ៍នោះឯង រៀរចាកផស្សៈចេញហើយ នឹងទទួលដំណឹង (នូវអារម្មណ៍បាន) ពាក្យដូច្នេះ មិនសមហេតុទេ ។

(៨៩) ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ បណ្តាពួកសមណព្រាហ្មណ៍ទាំងនោះ ពួកសមណព្រាហ្មណ៍ណា ជាអ្នកប្រកបដោយបុព្វន្តកប្បទិដ្ឋិ ប្រកបដោយអបរន្តកប្បទិដ្ឋិ ទាំងប្រកបដោយបុព្វន្តាបរន្តកប្បទិដ្ឋិ ជាអ្នកមានសេចក្តីយល់ឃើញរឿយ ៗ នូវខន្ធជាចំណែកខាងដើម នឹងខន្ធជាចំណែកខាងមុខ ប្រារព្ធនូវខន្ធជាចំណែកខាងដើម នឹងខន្ធជាចំណែកខាងមុខ សំដែងនូវចំណែកនៃសេចក្តីយល់ឃើញ ច្រើនប្រការ ដោយវត្ថុ ៦២ យ៉ាង ពួកសមណព្រាហ្មណ៍នោះឯង រៀរចាកផស្សៈចេញហើយ នឹងទទួលដំណឹង (នូវអារម្មណ៍បាន) ពាក្យដូច្នេះ មិនសមហេតុទេ ។

(៤០) តត្រ កតមេ យេ តេ សមណព្រាហ្មណា សស្សតវាទា សស្សតំ អត្តានញ្ច លោកញ្ច បញ្ញបេន្តិ ចតូហិ វត្ថូហិ យេបិ តេ សមណព្រាហ្មណា ឯកច្ចសស្សតិកា ឯកច្ចអសស្សតិកា យេបិ តេ សមណព្រាហ្មណា អន្តានន្តិកា យេបិ តេ សមណព្រាហ្មណា អមរាវិក្ខេបិកា យេបិ តេ សមណព្រាហ្មណា អធិច្চសមុប្បន្និកា យេបិ តេ សមណព្រាហ្មណា បុព្វន្តកប្បិកា យេបិ តេ សមណព្រាហ្មណា ឧទ្ធមាឃតនិកា សញ្ញីវាទា យេបិ តេ សមណព្រាហ្មណា ឧទ្ធមាឃតនិកា អសញ្ញីវាទា យេបិ តេ សមណព្រាហ្មណា ឧទ្ធមាឃតនិកា នេវសញ្ញីនាសញ្ញីវាទា យេបិ តេ សមណព្រាហ្មណា ឧច្ឆេទវាទា យេបិ តេ សមណព្រាហ្មណា ទិដ្ឋធម្មនិព្ពានវាទា យេបិ តេ សមណព្រាហ្មណា អបរន្តកប្បិកា[1] យេបិ តេ សមណព្រាហ្មណា បុព្វន្តកប្បិកា ច អបរន្តកប្បិកា

---

១ ឧ. យេបិ តេ សមណព្រាហ្មណា បុព្វន្តកប្បិកា យេបិ តេ សមណព្រាហ្មណា អបរន្តកប្បិកាវ ទិស្សន្តិ ។

(៩០) ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ បណ្តាពួកសមណព្រាហ្មណ៍ទាំងនោះ ពួកសមណព្រាហ្មណ៍ណា ជាសស្សតវាទ បញ្ញត្តខ្លួនទំាងសោកថា ទៀងដោយវត្ថុ ៤ យ៉ាងក្តី ពួកសមណព្រាហ្មណ៍ណា ជាអ្នកប្រកបដោយឯកច្ចសស្សតឯកច្ចអសស្សតទិដ្ឋិក្តី ពួកសមណព្រាហ្មណ៍ណា ជាអ្នកប្រកបដោយអន្តានន្តទិដ្ឋិក្តី ពួកសមណព្រាហ្មណ៍ណា ជាអ្នកប្រកបដោយអមរាវិក្ខេបទិដ្ឋិក្តី ពួកសមណព្រាហ្មណ៍ណា ជាអ្នកប្រកបដោយអធិច្চសមុប្បន្នទិដ្ឋិក្តី ពួកសមណព្រាហ្មណ៍ណា ជាអ្នកប្រកបដោយបុព្វន្តកប្បទិដ្ឋិក្តី ពួកសមណព្រាហ្មណ៍ណា ជាអ្នកប្រកបដោយទ្ធមាយតនទិដ្ឋិ ជាសញ្ញីវាទក្តី ពួកសមណព្រាហ្មណ៍ណា ជាអ្នកប្រកបដោយទ្ធមាយតនទិដ្ឋិ ជាអសញ្ញីវាទក្តី ពួកសមណព្រាហ្មណ៍ណា ជាអ្នកប្រកបដោយទ្ធមាយតនទិដ្ឋិ ជានេវសញ្ញីនាសញ្ញីវាទក្តី ពួកសមណព្រាហ្មណ៍ណា ជាឧច្ឆេទវាទក្តី ពួកសមណព្រាហ្មណ៍ណា ជាទិដ្ឋធម្មនិព្វានវាទក្តី ពួកសមណព្រាហ្មណ៍ណា ជាអ្នកប្រកបដោយអបរន្តកប្បទិដ្ឋិក្តី ពួកសមណព្រាហ្មណ៍ណា ជាអ្នកប្រកបដោយបុព្វន្តកប្បទិដ្ឋិ ប្រកប

ច បុព្វន្តាបរន្តកប្បិកា ច[1] បុព្វន្តាបរន្តានុទិដ្ឋោ បុព្វន្តាបរន្តំ អារព្ភ អនេកវិហិតានិ អធិមុត្តិបធានានិ អភិវទន្តិ ទ្វាសដ្ឋិយា វត្ថូហិ សព្វេ តេ ឥមេ ឥស្សរ. យតនេហិ ឯុស្សរ ឯុស្សរ[2] បដិសំវេទន្តិ ។ តេសំ វេទនាបច្ចយា តណ្ហា តណ្ហាបច្ចយា ឧបាទានំ ឧបា. ទានបច្ចយា ភវោ ភវបច្ចយា ជាតិ ជាតិបច្ច. យា ឥមេសំ សោកបរិទេវទុក្ខទោមនស្សុបាយាសា សម្ភវន្តិ ។ យតោ ខោ ភិក្ខវេ ភិក្ខុ ឆន្នំ ឥស្សាយ. តនានំ សមុទយញ្ច អត្ថង្គមញ្ច អស្សាទញ្ច អាទីន. វញ្ច និស្សរណញ្ច យថាភូតំ បជានាតិ ។ អយំ វុច្ចតេ. ហិ សព្វេហេវ ឧត្តរិតរំ បជានាតិ ។ យេ ហិ កេចិ ភិក្ខវេ សមណា វា ព្រាហ្មណា វា បុព្វន្តកប្បិកា វា

---

១ ម. ជាតិ ន ទិស្សតិ ។ ២ ម. ឯុស្សរ ឯុស្សរ ។ កត្ថចិ អម្ហាកំ ឱតត្តវកេសុបិ ឆឡិទំសោយេវ ។

ព្រហ្មជាលសូត្រ ប្រកបដោយបុព្វន្តាបរន្តកប្បទិដ្ឋិជាដើម

ដោយអបរន្តកប្បទិដ្ឋិ តាំងប្រកបដោយបុព្វន្តាបរន្តកប្បទិដ្ឋិ ជាអ្នកមានសេចក្តីយល់ឃើញវៀរ ។ នូវខន្ធជាចំណែកខាងដើម នឹងខន្ធជាចំណែកខាងមុខ ប្រារព្ធនូវខន្ធជាចំណែកខាងដើម នឹងខន្ធជាចំណែកខាងមុខ សំដែងនូវចំណែក នៃសេចក្តីយល់ឃើញច្រើនប្រការ ដោយវត្ថុ ៦២ ក្តី ពួកសមណព្រាហ្មណ៍តាំងអស់នោះ ទទួលដឹង (នូវអារម្មណ៍) ព្រោះប៉ះពាល់ត្រូវដោយអាយតនៈ ជាទីកើតនៃផស្សៈ ៦ យ៉ាង ។ តណ្ហារបស់សមណព្រាហ្មណ៍តាំងនោះ កើតមាន ព្រោះវេទនាជាបច្ច័យ ឧបាទានកើតមាន ព្រោះតណ្ហាជាបច្ច័យ ភពកើតមាន ព្រោះឧបាទានជាបច្ច័យ ជាតិកើតមាន ព្រោះភពជាបច្ច័យ ជរាមរណៈកើតមាន ព្រោះជាតិជាបច្ច័យ សេចក្តីសោកស្រណោះ សេចក្តីខ្សឹកខ្សួល សេចក្តីមិនស្រួលកាយ សេចក្តីតូចចិត្ត សេចក្តីចង្អៀតចិត្ត ក៏កើតមាន ព្រោះជាតិជាបច្ច័យដែរ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ភិក្ខុដឹងច្បាស់នូវហេតុដែលនាំឲ្យកើតឡើង នឹងសេចក្តីវិនាស នឹងសេចក្តីត្រេកអរ នឹងទោសនឹងឧបាយជាគ្រឿងរលាស់ចេញនូវអាយតនៈ ជាទីកើតនៃផស្សៈទាំង ៦ តាមសេចក្តីពិតប្រាកដ ក្នុងកាលណា ។ ភិក្ខុនេះរមែងដឹងច្បាស់នូវធម៌ដ៏លើសលុបជាងទិដ្ឋិទាំងឡាយទាំងពួងនេះ (ក្នុងកាលនោះឯង) ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ពួកសមណៈឬព្រាហ្មណ៍ណាមួយ ជាអ្នកប្រកបដោយបុព្វន្តកប្ប-

អបរន្តកប្បិកា វ បុព្វន្តាបរន្តកប្បិកា វ បុព្វន្តាប-
រន្តានុទិដ្ឋោ បុព្វន្តាបរន្តំ អារព្ភ អនេកវិហិតានំ អធិ-
ម្មុត្តិបដានំ អភិវន្ទនំ សព្ពេ តេ ឥមេហេវ ទ្វាសដ្ឋិយា
វត្ថូហិ អន្តោជាលិកតា ឯត្ថ សិតា វ ផុដ្ឋមានា
ផុដ្ឋន្តិ ឯត្ថ បរិយាបន្នា អន្តោជាលិកតា វ ផុដ្ឋមានា
ផុដ្ឋន្តិ សេយ្យថាបិ កុក្កុដេនក្កោ កោដ្ឋោ វ កោដ្ឋន្តរេ-
វ សិ វ សុខុមច្ឆិន្នកេន ជាលេន បរិក្ខិត្តំ ឧទកមហន្តំ(1)
ឯវមេវ្យ តស្ស ឯវមស្ស យេ ខោ កេចិ ឥមស្មិំ ផុដ-
កាយមានេ ឯឆ្ឆាវិតា ចាណា សព្ពេបេតេ(2) អន្តោជាលិ-
កតា ឯត្ថ សិតា វ ផុដ្ឋមានា ផុដ្ឋន្តិ ឯត្ថ បរិយាបន្នា
អន្តោជាលិកតា វ ផុដ្ឋមានា ផុដ្ឋន្តិ ឯវមេវ ខោ
កុក្កុដេ យេ ហិ កេចិ សមណា វ ព្រាហ្មណា វ

---

1 ឧ ម. ឧទកមហំ ។ 2 ឧ. ម. សព្ពេ តេ ។

ទិដ្ឋិ៨ ប្រកបដោយអបរន្តកប្បទិដ្ឋិ៨ ប្រកបដោយបុព្វន្តាបរន្តកប្បទិដ្ឋិ៨ ជាអ្នកមានសេចក្តីយល់ឃើញវៀរ ។ នូវខន្ធជាចំណែកខាងដើម នឹងខន្ធជាចំណែកខាងមុខ ប្រារព្ធនូវខន្ធជាចំណែកខាងដើមនឹងខន្ធជាចំណែកខាងមុខ សំដែងនូវចំណែកនៃសេចក្តីយល់ឃើញប្រែនប្រការ ពួកសមណ-ព្រាហ្មណ៍ទាំងអស់នោះ ដែលវាត ៦២ នេះឯង (គ្របសង្កត់) ធ្វើឲ្យដូចជានៅខាងក្នុងសំណាញ់ គឺធម្មទេសនារបស់ព្រះតថាគត អាស្រ័យនៅក្នុងសំណាញ់នេះ កាលរើបឡើង ក៏រើបឡើង (ក្នុងសំណាញ់នេះ) ជាប់នៅក្នុងសំណាញ់នេះ ធ្វើឲ្យដូចជានៅខាងក្នុងសំណាញ់ គឺធម្មទេសនារបស់ព្រះតថាគត កាលរើបឡើង ក៏រើបឡើង (ក្នុងសំណាញ់នេះ) ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ នាយនេសាទមច្ឆជាតិក្តី កម្មការរបស់នាយនេសាទមច្ឆជាតិក្តី ដែលបុំនប្រសប់បង់សំណាញ់ មានក្រឡាដ៏ញឹកនៅក្នុងអន្ទង់ទឹកតូចនោះ មានសេចក្តីត្រិះរិះយ៉ាងនេះថា ពួកសត្វធំតូចណាមួយ នៅក្នុងអង្គុដ់ទឹកនេះ ពួកសត្វធំតូចទាំងនោះ អញធ្វើឲ្យនៅខាងក្នុងសំណាញ់ អាស្រ័យនៅក្នុងសំណាញ់នេះ កាលបើរើបឡើង ក៏រើបឡើង (ក្នុងសំណាញ់នេះ) ជាប់ចំពាក់នៅក្នុងសំណាញ់នេះ អញធ្វើឲ្យនៅខាងក្នុងសំណាញ់ កាលបើរើបឡើង ក៏រើបឡើង (ក្នុងសំណាញ់) សេចក្តីនេះមានឧបមាដូចម្តេចមិញ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ពួកសមណៈឬព្រាហ្មណ៍ណាមួយ

បុព្វន្តកប្បិកា ឯ អបរន្តកប្បិកា ឯ បុព្វន្តាប-
រន្តកប្បិកា ឯ បុព្វន្តាបរន្តាទិដ្ឋិនោ បុព្វន្តាបរន្តំ
អារព្ភ អនេកវិហិតានិ អធិមុត្តិបធានានិ អភិវទន្តិ សព្ពេ
តេ ឥមេហេវ ទ្វាសដ្ឋិយា វត្ថូហិ អន្តោជាលិកតា
ឯត្ថ សិតា វុម្មុជ្ជមានា ឧម្មុជ្ជន្តិ ឯត្ថបរិយាបន្នា អន្តោ-
ជាលិកតា វុម្មុជ្ជមានា ឧម្មុជ្ជន្តិ ។ ឧច្ឆិន្នភវនេត្តិកោ
តិក្ខវេ តថាគតស្ស កាយោ តិដ្ឋតិ យាវស្ស កាយោ
ឋស្សតិ តាវ នំ ទក្ខន្តិ[1] ទេវមនុស្សា កាយស្ស
ភេទា ឧទ្ធំ ជីវិតបរិយាទានា ន នំ[2] ទក្ខន្តិ ទេវម-
នុស្សា សេយ្យថាបិ តិក្ខវេ អម្ពបិណ្ឌិយា វណ្ដូបនិពន្ធនា[3] សញ្ញិ តានិ

---

๑ ម. ទក្ខិន្តិ ។ ๒ ម. នត្ថិ ន ទិស្សតិ ។ ๓ ម. វណ្ដូបនិពន្ធនានិ ។

ព្រហ្មជាលសូត្រ ប្រែកបដោយបុព្វន្តកប្បទិដ្ឋិជាដើម

ជាអ្នកប្រកបដោយបុព្វន្តកប្បទិដ្ឋិ ប្រកបដោយអបរន្តកប្បទិដ្ឋិ ប្រកប
ដោយបុព្វន្តាបរន្តកប្បទិដ្ឋិ ជាអ្នកឃើញរឿយ ។ ទ្វាទ្វន្ទជាចំណែកខាង
ដើមនិងទ្វន្ទជាចំណែកខាងមុខ ទ្រាវញ្ចទ្វាទ្វន្ទជាចំណែកខាងដើម និងទ្វន្ទ
ជាចំណែកខាងមុខ សំដែងនូវចំណែកនៃសេចក្តីយល់ឃើញ ច្រើនប្រការ
ពួកសមណព្រាហ្មណ៍ទាំងអស់នោះ ដែលតែ ៦២ នេះឯង (គ្រប់សង្កត់)
ធ្វើឲ្យដូចជានៅខាងក្នុងនៃសំណាញ់ គឺធម្មទេសនារបស់តថាគត អាស្រ័យ
នៅក្នុងសំណាញ់នេះ កាលដើរឡើងក៏ដើរឡើង (ក្នុងសំណាញ់នេះ)
ជាប់នៅក្នុងសំណាញ់នេះ ធ្វើឲ្យដូចជានៅក្នុងសំណាញ់ គឺធម្មទេសនា
របស់ព្រះតថាគត កាលបើដើរឡើងក៏ដើរឡើង (ក្នុងសំណាញ់នេះ) មាន
ឧបមេយ្យដូច្នោះឯង ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ កាយរបស់ព្រះតថាគតមាន
តណ្ហានាំទៅកាន់កំពង់ទៀត ដាច់អស់ហើយ តែកាយបិតនៅ (កាយ
របស់ព្រះតថាគតនេះ) បិតនៅ ត្រឹមណា នៅតាន់ទឹមនុស្សទាំងឡាយ
ក៏នឹងឃើញកាយនោះត្រឹមណោះ លុះអស់ទ្វន្ទខាងមុខអំពីកំរិយាអស់
ទៅនៃជីវិត ទើបពួកទេវតានឹងមនុស្ស លែងឃើញកាយនោះ ម្នាល
ភិក្ខុទាំងឡាយ កាលបើបង្គោមផ្ទះស្វាយ ដែលមានទងដាច់ហើយ ផ្ទះ
ស្វាយណាមួយដែលជាប់នៅក្នុងទង (ជាមួយគ្នា) ផ្ទះស្វាយទាំងអស់នោះ

តនន្ទយាដំ ភវន្តំ ឯវមេវ ខោ តំ តុម្ហេ ឧច្ចិន្តភវនេត្តិកោ
តថាភតស្ស តាយោ តំជនំ យាវស្ស តាយោ ឋស្សតំ
តាវ ដំ ឧក្កន្តំ ទេវមនុស្សា តាយស្ស តេតា ឧច្ចំ
ជីវិតបរិយោធាតា ឧ ដំ ឧក្កន្តំ ទេវមនុស្សាតំ ។ ឯវំ
វុត្តេ អាយស្មា អានន្ទោ ភគវន្តំ ឯតទវោច អច្ចយំ
ភន្តេ អច្ចគំ ភន្តេ តោនាមោ អយំ ភន្តេ ឆម្មបរំ-
យាយោតំ ។ តស្មាតំហា តុំ អានន្ទ ឥមំ ឆម្មបរិយាយំ
អត្តជាលន្តិមំ ដំ ជាវេហិ ឆម្មជាលន្តិ ដំ ជាវេហិ
ព្រហ្មជាលន្តិមំ ដំ ជាវេហិ ទិដ្ឋិជាលន្តិមំ ដំ ជាវេហិ

រមែង(ដាច់ជ្រុះ)ទៅតាមគ្នាដែរ សេចក្តីនេះមានឧបមាដូចម្តេចមិញ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ កាយរបស់ព្រះតថាគត មានតណ្ហាដែលនាំទៅកាន់ភពថ្មីទៀតដាច់អស់ហើយ (តែកាយនេះ) បិតនៅ កាយរបស់ព្រះតថាគតនេះបិតនៅ ត្រឹមណា ទេវតានឹងមនុស្សទាំងឡាយ នឹងឃើញកាយនោះ ត្រឹមណោះ លុះកាយបែកធ្លាយទៅ ខាងមុខអំពីតិរិយាអស់ទៅនៃជីវិត ទើបពួកទេវតានឹងមនុស្សលែងបាននឃើញកាយ របស់ព្រះតថាគតនោះ ក៏មានឧបមេយ្យដូច្នោះឯង ។ កាលដែលព្រះមានព្រះភាគ ត្រាស់សំដែងយ៉ាងនេះហើយ ព្រះអានន្ទមានអាយុ ក៏ក្រាបបង្គំទូលព្រះមានព្រះភាគថា បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចំរើន សេចក្តីនេះជាអស្ចារ្យ បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចំរើន សេចក្តីនេះមិនធ្លាប់មានមកទេ បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចំរើន ធម្មបរិយាយនេះឈ្មោះដូចម្តេច ។ ព្រះមានព្រះភាគទ្រង់ត្រាស់ថា ម្នាលអានន្ទ ហេតុនោះ អ្នកចូរចាំទុកនូវធម្មបរិយាយនេះ ក្នុងសាសនានេះថា អត្ថជាលៈ (មានអត្ថដូចជាបណ្តាញ) ដូច្នេះក៏បាន ចូរចាំទុកនូវធម្មបរិយាយនោះថា ធម្មជាលៈ (មានធម៌ដូចជាបណ្តាញ) ដូច្នេះក៏បាន ចូរចាំទុកនូវធម្មបរិយាយនោះថា ព្រហ្មជាលៈ (មានធម៌ដ៏ប្រសើរដូចជាបណ្តាញ) ដូច្នេះក៏បាន ចូរចាំទុកនូវធម្មបរិយាយនោះថា ទិដ្ឋិជាលៈ (មានទិដ្ឋិ ៦២ ដូចជាបណ្តាញ) ដូច្នេះក៏បាន

ព្រហ្មជាលសុត្តេ ភគវតោ ភាសិតំ អភិនន្ទនំ

អនុត្តរោ សង្គាមវិជយោតិបិ ឥំ ជាតវេហីតិ ។ ឥទមវោច ភគវា ។ អត្តមនា តេ ភិក្ខូ ភគវតោ ភាសិតំ អភិនន្ទុន្តិ ។ ឥមស្មឹ ច បន វេយ្យាករណស្មឹ ភញ្ញមានេ ទសសហស្សី លោកធាតុ អកម្បិត្ថាតិ ។

ព្រហ្មជាលសុត្តំ បឋមំ និដ្ឋិតំ ។

ចូរចាំទុកនូវធម្មបរិយាយនោះថា សង្គ្រាមវិជយៈ(មានជ័យជំនះក្នុងសង្គ្រាម) ដ៏ប្រសើរដូច្នេះក៏ថាន ។ លុះព្រះមានព្រះភាគ ទ្រង់ត្រាស់សំដែងព្រះសូត្រនេះហើយ ។ ភិក្ខុទាំងនោះ មានចិត្តត្រេកអរ រីករាយ ចំពោះភាសិតរបស់ព្រះមានព្រះភាគ ។ កាលដែលព្រះមានព្រះភាគ ថាន ត្រាស់សំដែងព្រះសូត្រនេះ ជាគាថ្យវេយ្យាករណ៍(ចប់)ហើយ លោក-ជាតុទាំងមួយហ្មឺន ក៏កម្រើកញាប់ញ័រ ។

ចប់ ព្រហ្មជាលសូត្រ ទី ១ ។

សាមញ្ញផលសុត្តំ ទុតិយំ

(៩១) ឯវម្មេ សុតំ ។ ឯកំ សមយំ ភគវា ភគ-
គហេ វិហរតិ ជីវកម្ពវនេ មហតា
ភិក្ខុសង្ឃេន សទ្ធឹ អឌ្ឍតេឡសេហិ ភិក្ខុសតេហិ ។
តេន ខោ បន សមយេន ភគវា អាគតោ អជាតសត្តុ
វេទេហីបុត្តោ តទហុបោសថេ បណ្ណរសេ កោមុទិយា
ចាតុម្មាសិនិយា បុណ្ណាយ បុណ្ណមាយ រត្តិយា ភគវ-
មេវុបរិវុតោ ឧបរិបាសាទវរគតោ និសិន្នោ ហោតិ ។
អថខោ ភគវា អាគតោ អជាតសត្តុ វេទេហីបុត្តោ
ឧដ្ឋាយំ ឧដ្ឋាយេវំ រមណីយា វត ភោ ទោសិនា រត្តិ
អភិរូបា វត ភោ ទោសិនា រត្តិ ទស្សនីយោ វត ភោ
ទោសិនា រត្តិ ចាសាទិកា វត ភោ ទោសិនា រត្តិ
លក្ខញ្ញា វត ភោ ទោសិនា រត្តិ កំ នុ ខ្វជ្ជ សម-
ណំ វា ព្រាហ្មណំ វា បយិរុបាសេយ្យាម យន្នោ

សាមញ្ញផលសូត្រ ទី ២

(៩១) ខ្ញុំបានស្តាប់មកយ៉ាងនេះ ។ សម័យមួយ ព្រះមានព្រះភាគ ទ្រង់គង់នៅក្នុងវត្តអម្ពវ័ន (ព្រៃស្វាយ) ជារបស់ជីវកកោមារភព្យ ទៀប ក្រុងរាជគ្រឹះ មួយអន្លើនឹងភិក្ខុសង្ឃច្រើន ចំនួនមួយពាន់ពីររយហាសិប រូប ។ សម័យនោះឯង ព្រះបាទអជាតសត្តុវេទេហីបុត្ត (ជាព្រះរាជបុត្រ របស់ព្រះរាជទេវី ទ្រង់ព្រះនាមវេទេហី) ជាធំក្នុងជែនមគធៈ មានពជ-អាមាត្យចោមរោម ទ្រង់គង់ប្រថាប់លើប្រាសាទដ៏ប្រសើរ ក្នុងពត្រីមាន ព្រះចន្ទពេញវង់ ជាពត្រីមានរដូវក្តៅ គ្រប់គ្រាន់ហើយ ជាទីបំផុត នៃខែ ៤ ជាកាលមានផ្កាកុមុទរីក ជាថ្ងៃឧបោសថទី ១៥ គឺពេញបូណ៌មី ខែកត្តិក ។ គ្រានោះឯង ព្រះបាទអជាតសត្តុវេទេហីបុត្ត ជាធំក្នុងជែន មគធៈ ទ្រង់បន្ទឺឧទានវាចាថា ពត្រីប្រាសចាកទោស (ស្អាតរុងរឿង) គួរជាទីត្រេកអរ អ្ហីម្ល៉ះហ្ន៎ ពត្រីប្រាសចាកទោស មានភាពល្អ អ្ហីម្ល៉ះហ្ន៎ ពត្រីប្រាសចាកទោស គួរជាទីរមិលមើល អ្ហីម្ល៉ះហ្ន៎ ពត្រីប្រាសចាកទោស ជាទីនាំមកនូវសេចក្តីជ្រះថ្លា អ្ហីម្ល៉ះហ្ន៎ ពត្រីប្រាសចាកទោស គួរជាទីកំណត់ដឹង អ្ហីម្ល៉ះហ្ន៎ ក្នុងថ្ងៃនេះ តើ យើងគប្បីចូលទៅរកសមណៈឬព្រាហ្មណ៍ ណាហ្ន៎ យើងចូលទៅ

បយិរុថាសតោ ចិត្តំ បសីទេយ្យាតិ ។ ឯវំ វុត្តេ អញ្ញតរោ ភិក្ខុ ភគវន្តំ អាមន្តេសិ ភគវាតិ អជាតសត្តុ វេទេហិបុត្តោ ភគវន្តំ ឯតទវោច អយំ ទេវ បូរណោ កស្សបោ សង្ឃី ចេវ គណី ច គណាចរិយោ ច ញាតោ យសស្សី តិត្ថករោ សាធុសម្មតោ ពហុជនស្ស រត្តញ្ញូ ចិរប្បព្វជិតោ អទ្ធគតោ វយោអនុប្បត្តោ តំ ទេវោ បូរណំ កស្សបំ បយិរុថាសតុ អប្បេវនាម ទេវស្ស បូរណំ កស្សបំ បយិរុថាសតោ ចិត្តំ បសីទេយ្យាតិ ។ ឯវំ វុត្តេ ភគវា មាគធោ អជាតសត្តុ វេទេហិបុត្តោ តុណ្ហី អហោសិ ។ អញ្ញតរោបិ ខោ ភិក្ខុ ភគវន្តំ អាមន្តេសិ ភគវាតិ អជាតសត្តុ វេទេហិបុត្តោ ភគវន្តំ ឯតទវោច អយំ ទេវ មក្ខលិ គោសាលោ សង្ឃីចេវ គណី ច គណាចរិយោ ច ញាតោ យសស្សី តិត្ថករោ សាធុសម្មតោ ពហុជនស្ស រត្តញ្ញូ ចិរប្បព្វជិតោ អទ្ធគតោ

អង្គុយដិតបុគ្គលណា ទើបនឹងមានចិត្តជ្រះថ្លាបាន ។ កាលបើព្រះពជាមានព្រះបន្ទូលយ៉ាងនេះហើយ មានពជអាមាត្យម្នាក់ ក្រាបបង្គំទូលព្រះបាទអជាតសត្តុវេទេហីបុត្ត ជាធំក្នុងដែនមគធៈដូច្នេះថា បពិត្រព្រះសម្មតិទេព គ្រូឈ្មោះបូរណកស្សបនេះជាអ្នកមានពួកមានគណៈ(ច្រើន)ផង ជាអាចារ្យរបស់គណៈផង ជាអ្នកមានកេរ្តិ៍ឈ្មោះ ជាអ្នកមានយស ជាអ្នកធ្វើនូវលទ្ធិមហាជនសន្មតថាជាសប្បុរស ជាអ្នកដឹងក្រឡុយ បួសយូរជាងជនច្រើនតាំងនៅជាយូរអង្វែង (អស់ពីរបីកប្បមកហើយ) ដល់ហើយនូវបច្ចូមវ័យ សូមព្រះសម្មតិទេពស្តេចចូលទៅរកគ្រូឈ្មោះបូរណកស្សបនោះចុះ កាលបើព្រះសម្មតិទេព ស្តេចចូលទៅរកគ្រូឈ្មោះបូរណកស្សបហើយ មុខជានឹងមានព្រះពជហឫទ័យជ្រះថ្លាមិនខាន ។ កាលបើពជអាមាត្យនោះ ក្រាបបង្គំទូលយ៉ាងនេះហើយ ព្រះបាទអជាតសត្តុវេទេហីបុត្ត ជាធំក្នុងដែនមគធៈទ្រង់ព្រះតុណ្ហីភាព ។ មានពជអាមាត្យម្នាក់ទៀត ក្រាបបង្គំទូលព្រះបាទអជាតសត្តុវេទេហីបុត្ត ជាធំក្នុងដែនមគធៈដូច្នេះថា បពិត្រព្រះសម្មតិទេព គ្រូឈ្មោះមក្ខលិគោសាលនេះ ជាអ្នកមានពួកមានគណៈ(ច្រើន)ផង ជាអាចារ្យរបស់គណៈផង ជាអ្នកមានកេរ្តិ៍ឈ្មោះ ជាអ្នកមានយស ជាអ្នកធ្វើនូវលទ្ធិមហាជនសន្មតថាជាសប្បុរស ជាអ្នកដឹងក្រឡុយ បួសយូរជាងជនច្រើន តាំងនៅជាយូរអង្វែង (អស់ពីរបីកប្បមកហើយ) ដល់ហើយ

វាយោអនុបវ្ឋន្តោ តំ ឋានំ មក្ខលិ គោសាលំ បយិរុទា-
សតុ អប្បវាទាម ឋានស្ស មក្ខលិ គោសាលំ បយិរុទា-
សតោ ចិត្តំ បសីទេយ្យាតំ ។ ឃំ វុត្តេ ភជា មាកណ
អជាតសត្តុ វេទេហីបុត្តោ តុណ្ហី អហោសិ ។ អញតរេបិ
ខោ ភជាមហ្ឋោ ភជានំ មាកណំ អជាតសត្តុំ វេទេហីបុត្តំ
ឯតទវោច អយំ ឋានំ អជិតោ កេសកម្ពលោ សង្ឃិ ច
គណិ ច គណាចរិយោ ច ញាតោ យសស្សិ តិត្ថករោ
សាធុសម្មតោ ពហុជនស្ស រត្តញ្ញូ ចិរប្បព្វជិតោ អទ្ធ-
គតោ វាយោអនុបវ្ឋន្តោ តំ ឋានំ អជិតំ កេសកម្ពលំ
បយិរុទាសតុ អប្បវាទាម ឋានស្ស អជិតំ កេសកម្ពលំ
បយិរុទាសតោ ចិត្តំ បសីទេយ្យាតំ ។ ឃំ វុត្តេ ភជា
មាកណោ អជាតសត្តុ វេទេហីបុត្តោ តុណ្ហី អហោសិ ។
អញតរេបិ ខោ ភជាមហ្ឋោ ភជានំ មាកណំ អជាត-
សត្តុំ វេទេហីបុត្តំ ឯតទវោច អយំ ឋានំ បកុធោ

ន្ទរៀបច្ចូមវ័យ សូមព្រះសម្មតិទេព ស្តេចចូលទៅគង់ជិតគ្រូឈ្មោះមក្ខលិ-
គោសាលនោះចុះ កាលបើ ព្រះសម្មតិទេព ស្តេចចូលទៅកគ្រូឈ្មោះ
មក្ខលិគោសាលហើយ មុខដាន់ឆ៍មានព្រះពជហប្ចុទ័យជ្រះថ្លាមិនខាន ។
កាលបើពជអាមាត្យនោះ ក្រាបបង្គំទូលយ៉ាងនេះហើយ ព្រះបាទអជាតសត្តុ
វៃទេហីបុត្ត ជាធំកង់ដែនមគធៈ ក៏ទ្រង់ព្រះតុណ្ហីភាព ។ មានពជអាមាត្យ
ម្នាក់ទៀត ក្រាបបង្គំទូលព្រះបាទអជាតសត្តុវៃទេហីបុត្ត ជាធំកង់ដែនមគធៈ
ដូច្នេះថា បពិត្រព្រះសម្មតិទេព គ្រូឈ្មោះអជិតកេសកម្ពលនេះ ជាអ្នក
មានពួកមានគណៈ(ច្រើន)ផង ជាអាចារ្យរបស់គណៈផង ជាអ្នកមានកិត្តិ
ឈ្មោះ ជាអ្នកមានយស ជាអ្នកឆ្លៀនូវលទ្ធិ មហាជនសន្មតថាជាសប្បុរស
ជាអ្នកដឹងពត្រើយរួ ប្ចូសយូរជាង់ជនដាច្រើន តាំង់នៅជាយូរអង្វែង (អស់
ពីរើពជ្យមកហើយ) ដល់ហើយន្ទរៀបច្ចូមវ័យ សូមព្រះសម្មតិទេព ស្តេច
ចូលទៅកគ្រូឈ្មោះអជិតកេសកម្ពលនោះចុះ កាលបើ ព្រះសម្មតិទេព
ស្តេចចូលទៅកគ្រូឈ្មោះអជិតកេសកម្ពលហើយ មុខដាន់ឆ៍មានព្រះពជ-
ហប្ចុទ័យជ្រះថ្លាមិនខាន។ កាលបើពជអាមាត្យនោះ ក្រាបបង្គំទូលយ៉ាងនេះ
ហើយ ព្រះបាទអជាតសត្តុវៃទេហីបុត្ត ជាធំកង់ដែនមគធៈ ទ្រង់ព្រះតុណ្ហី-
ភាព ។ មានពជអាមាត្យម្នាក់ទៀត ក្រាបបង្គំទូលព្រះបាទអជាតសត្តុវៃទេ-
ហីបុត្ត ជាធំកង់ដែនមគធៈដូច្នេះថា បពិត្រព្រះសម្មតិទេព គ្រូឈ្មោះបកុធ

กจฺฉายเนา สงฺฆี เจว คณี จ คณาจริโย จ ญาตา ยสสฺสี ติตฺถกเร สาธุสมฺมตา พหุชฺ-
ชนสฺส รตฺตญฺญู จิรปพฺพชิตา อทฺธคตา วยาอนุปฺปตฺตา
ตีหิ เอเกน ปกฺขุ กจฺฉายนิ ปยิรุปาสิตพฺพา อเยฺยหิ ตาม
เนวสฺส ปกฺขุ กจฺฉายนิ ปยิรุปาสิตา จิตฺตี ปสี-
เทยฺยาติ ฯ ฆโร วุตฺเตภชา มาคเนา อชาตสตฺตุ เวเท-
หีปุตฺตา ตุณฺหี อโหสิ ฯ อถ ตเกปิ เนา ภชา-
ยเนา ภชานิ มาคนิ อชาตสตฺตุ เวเทหีปุตฺตี ปจฺจเกเน
อยิ เนว สญฺญเนา เวลฏฺฐปุตฺตา สงฺฆี เจว คณี จ
คณาจริโย จ ญาตา ยสสฺสี ติตฺถกเร สาธุสมฺม-
ตา พหุชนสฺส รตฺตญฺญู จิรปพฺพชิตา อทฺธคตา วยา-
อนุปฺปตฺตา ตีหิ เอเกน สญฺญยิ เวลฏฺฐปุตฺตี ปยิรุปาสิตพฺพา
อเยฺยหิ เนวสฺส สญฺญยิ เวลฏฺฐปุตฺตี ปยิรุปาสิตา

កថ្ថាយនៈនេះ ជាអ្នកមានពួកមានគណៈ (ច្រើន) ផង ជាអាចារ្យរបស់គណៈផង ជាអ្នកមានកេរ្តិ៍ឈ្មោះ ជាអ្នកមានយស ជាអ្នកធ្វើនូវិលទ្ធិមហាជនសន្ធត ថាជាសប្បុរស ជាអ្នកដឹងពត្រីយ្យរ បួសយូរជាងជនជាច្រើន តាំងនៅជាយូរអង្វែង (អស់ពីរថើពជ្រមកហើយ) ដល់ហើយ នូវបច្ឆិមវ័យ សូមព្រះសម្មតិទេព ស្តេចចូលទៅកគ្រូឈ្មោះបកុធកច្ចាយនៈនោះចុះ កាលបើ ព្រះសម្មតិទេព ស្តេចចូលទៅកគ្រូឈ្មោះបកុធកច្ចាយនៈហើយ មុខជានឹងមានព្រះពជហប្ញទ័យជ្រះថ្លាមិនខាន ។ កាលបើពជអាមាត្យនោះ ក្រាបបង្គំទូលយ៉ាងនេះហើយ ព្រះបាទអជាតសត្តុវេទេហីបុត្ត ជាធំកង្វែងដែនមគធៈទ្រង់ព្រះតុណ្ហីភាព ។ មានពជអាមាត្យម្នាក់ទៀត ក្រាបបង្គំទូលព្រះបាទអជាតសត្តុវេទេហីបុត្ត ជាធំកង្វែងដែនមគធៈដូច្នេះថា បពិត្រព្រះសម្មតិទេព គ្រូឈ្មោះសញ្ជយវេលដ្ឋបុត្តនេះ ជាអ្នកមានពួកមានគណៈ (ច្រើន) ផង ជាអាចារ្យរបស់គណៈផង ជាអ្នកមានកេរ្តិ៍ឈ្មោះ ជាអ្នកមានយស ជាអ្នកធ្វើនូវិលទ្ធិ មហាជនសន្ធតថាជាសប្បុរស ជាអ្នកដឹងពត្រីយ្យរ បួសយូរជាងជនជាច្រើន តាំងនៅ ជាយូរអង្វែង (អស់ពីរបើពជ្រមកហើយ) ដល់ហើយនូវបច្ឆិមវ័យ ព្រះសម្មតិទេព ស្តេចចូលទៅកគ្រូឈ្មោះសញ្ជយវេលដ្ឋបុត្តនោះចុះ កាលបើព្រះសម្មតិទេព ស្តេចចូលទៅកគ្រូឈ្មោះសញ្ជយវេលដ្ឋបុត្តហើយ មុខជានឹងមាន

ចំតំ បសីទេយ្យាតំ ។ ឃំ វុត្តេ ភជា មាកណ្ឌោ អជាតសត្តុ វេទេហីបុត្តោ តុណ្ហី អហោសិ ។ អញ្ញតរោបិ ខោ ភជាមច្ចោ ភជាតំ មាកណ្ឌំ អជាតសត្តុំ វេទេហីបុត្តំ ឯតទវោច អយំ ទេវ ឯកណ្ឌោ ជាជបុត្តោ(๑) សង្ឃី ចេវ គណី ច គណាចរិយោ ច ញាតោ យសស្សី តិត្ថករោ សាធុសម្មតោ ពហុជនស្ស រត្តញ្ញូ ចិរបព្ពជិតោ អទ្ធគតោ វយោអនុប្បត្តោ តំ ទេវោ ឯកឡ្ឍំ ជាជបុត្តំ បយិរុបាសតុ អប្បេវនាម ទេវស្ស ឯកឡ្ឍំ ជាជបុត្តំ បយិរុបាសតោ ចិត្តំ បសីទេយ្យាតំ ។ ឃំ វុត្តេ ភជា មាកណ្ឌោ អជាតសត្តុ វេទេហីបុត្តោ តុណ្ហី អហោសិ ។

[๔๒] តេន ខោ បន សមយេន ជីវកោ កោមារភច្ចោ រញ្ញោ មាគធស្ស អជាតសត្តុស្ស វេទេហីបុត្តស្ស អវិទូរេ តុណ្ហីភូតោ និសិន្នោ ហោតិ ។ អថ ខោ ភជា មាកណ្ឌោ អជាតសត្តុ វេទេហីបុត្តោ ជីវកំ កោមារភច្ចំ ឯតទវោច តុំ បន សម្ម ជីវក កឹ តុណ្ហីតិ ។

---

๑ ម. នាគពុទ្ធោ ។

ព្រះពាជហឬទ័យជ្រះថ្លាមិនខាន ។ កាលបើពាជអាមាត្យនោះ ក្រាបបង្គំទូលយ៉ាងនេះហើយ ព្រះបាទអជាតសត្តុវេទេហីបុត្ត ជាធំកង្វែនមគធៈ ទ្រង់ព្រះតុណ្ហីភាព ។ មានពាជអាមាត្យម្នាក់ទៀត ក្រាបបង្គំទូលព្រះបាទអជាតសត្តុវេទេហីបុត្ត ជាធំកង្វែនមគធៈដូច្នេះថា បពិត្រព្រះសម្មតិទេព គ្រូឈ្មោះនិគណ្ឋនាដបុត្តនេះ ជាអ្នកមានពួកមានគណៈ(ច្រើន)ផង ជាអាចារ្យរបស់គណៈផង ជាអ្នកមានកេរ្តិ៍ឈ្មោះ ជាអ្នកមានយស ជាអ្នកធ្វើនូវលទ្ធិមហាជនសន្មតថាជាសប្បុរស ជាអ្នកដឹងពត្រីយូរ បួសយូរជាង៨ជនជាច្រើន តាំងនៅជាយូរអង្វែង (អស់ពីរបីពាជវង្សមកហើយ) ដល់ហើយ នូវបច្ចុមវ័យ សូមព្រះសម្មតិទេព ស្តេចចូលទៅរកគ្រូឈ្មោះនិគណ្ឋនាដបុត្តនោះចុះ កាលបើព្រះសម្មតិទេព ស្តេចចូលទៅរកគ្រូឈ្មោះនិគណ្ឋនាដបុត្តហើយ មុខជានឹងមានព្រះពាជហឬទ័យជ្រះថ្លាមិនខាន ។ កាលៈ បើពាជអាមាត្យនោះ ក្រាបបង្គំទូលយ៉ាងនេះហើយ ព្រះបាទអជាតសត្តុវេទេហីបុត្ត ជាធំកង្វែនមគធៈ ទ្រង់ព្រះតុណ្ហីភាព ។

(៤២) សម័យនោះឯង ដីវកកោមារកតវ្តអង្គុយស្ងៀម ជិតព្រះបាទអជាតសត្តុវេទេហីបុត្ត ជាធំកង្វែនមគធៈ ។ គ្រានោះ ព្រះបាទអជាតសត្តុវេទេហីបុត្ត ជាធំកង្វែនមគធៈ ទ្រង់មានព្រះពាជឧទ្ធារនឹងដីវកកោមារកតវ្តដូច្នេះថា នែដីវកៈជាសំឡាញ់ ចុះហេតុអ្វីបានជាអ្នកស្ងៀម ។

อยญฺหิ เถโร ภควติ อาทรชาตตาย อตฺตโน ปฏิลาภสฺส อจฺฉริยตาย ตสฺมิญฺจ ปฏิลาภสฺส อนุรูปาย ปฏิปตฺติยา

ជីវកកោមារភច្ច ក្រាបបង្គំទូលថា បពិត្រព្រះសម្មតិទេព ព្រះមានព្រះភាគនេះ ជាអរហន្តសម្មាសម្ពុទ្ធ ឥឡូវនេះព្រះអង្គគង់នៅ ក្នុងវត្តអម្ពវ័ន របស់ខ្ញុំព្រះអង្គ មួយអន្ទឹងនឹងភិក្ខុសង្ឃច្រើន ចំនួន ១៦៥០ រូប ឯកិត្តិស័ព្ទ ដ៏ពីពោះរបស់ព្រះមានព្រះភាគអង្គនោះ ពួកខ្លះក្នុងសុសសាយទៅយ៉ាងនេះថា ព្រះមានព្រះភាគអង្គនោះ ព្រះអង្គឆ្ងាយចាកសេចក្តីសៅហ្មងគ្រប់យ៉ាងហើយ ព្រះអង្គត្រាស់ដឹងទូរញ្ញេយ្យធម៌គាំងពួង ចំពោះព្រះអង្គដោយប្រពៃ ព្រះអង្គបរិបូណ៌ដោយវិជ្ជានឹងចរណៈ គឺសេចក្តីចេះដឹងនឹងក្រឹត្យដែលបុគ្គលគប្បីប្រព្រឹត្ត ព្រះអង្គមានដំណើរល្អ ទៅកាន់ព្រះនិព្វាន ព្រះអង្គជ្រាបច្បាស់នូវត្រៃលោក ព្រះអង្គប្រសើរដោយសីលាទិគុណមិនមានបុគ្គលណាមួយស្មើ ព្រះអង្គជាអ្នកទូន្មាននូវបុរសដែលគួរទូន្មានបាន ព្រះអង្គជាគ្រូនៃទេវតានឹងមនុស្សគាំងឡាយ ព្រះអង្គបានត្រាស់ដឹងនូវអរិយសច្ចធម៌ ព្រះអង្គលែងវិលត្រឡប់មកកាន់កំពង់ផៃតសូមព្រះសម្មតិទេព ស្តេចចូលទៅកាន់ព្រះមានព្រះភាគនោះចុះ កាលបើព្រះសម្មតិទេព ស្តេចចូលទៅកាន់ព្រះមានព្រះភាគហើយ មុខជានឹងមានព្រះរាជហឫទ័យជ្រះថ្លាមិនខាន ។ ព្រះរាជាទ្រង់មានព្រះរាជបញ្ជាថា នែជីវក:ជាសំឡាញ់ បើដូច្នោះ ចូរអ្នកឲ្យរៀបចំយានដ៏រាំងឡាយចុះ ។ ជីវកកោមារភច្ច ទទួលព្រះរាជបញ្ជានៃព្រះបាទអជាតសត្តុវេទេហីបុត្ត

បញ្ញមត្តានំ ហត្ថិនិយាសតានំ[1] កប្បាបេត្វា រញ្ញោ ច អាភេហាណីយំ ជាតំ រញ្ញោ មាតរញ្ច អជាតសត្តុស្ស វេទេហីបុត្តស្ស បដិវេទេសិ កប្បិតានំ ខោ តេ ទេវ ហត្ថិយានានំ យស្សទានិ កាលំ មញ្ញសីតិ ។ អថខោ រាជា មាគធោ អជាតសត្តុ វេទេហីបុត្តោ បញ្ច-សុ ហត្ថិនិយាសតេសុ[2] បច្ចូឋាយ ឥត្ថិយោ អាភេ-បេត្វា អាភេហាណីយំ ជាតំ អភិរុហិត្វា ឧក្កាសុ ជា-លិយមានាសុ ពលកាយេន ចតុរង្គិនិយា សេនាយ មហច្ចរាជានុភាវេន យេន ជីវកស្ស កោមារភច្চស្ស អម្ពវនំ តេន បាយា-សិ ។ អថខោ រញ្ញោ មាគធស្ស អជាតសត្តុស្ស វេ-ទេហីបុត្តស្ស អវិទូរេ អម្ពវនស្ស អហុទេវ ភយំ អហុ ឆម្ភិតត្តំ អហុ លោមហំសោ ។ អថខោ រាជា មាគធោ អជាតសត្តុ វេទេហីបុត្តោ តីតោ សំវិគ្គោ លោមហដ្ឋ-ជាតោ[3] ជីវកំ កោមារភច្ចំ ឯតទវោច កច្চិ មំ សម្ម ជីវក ន វញ្ចេសិ កច្চិ មំ សម្ម ជីវក ន បលម្ភេសិ កច្চិ មំ សម្ម ជីវក ន បច្চត្ថិកានំ ទេសិ

---

១ ឧ ហត្ថិនិកាសតានិ ។ ២ ហត្ថិនិកាសតេសុតិ កត្ថចិ ។ ៣ លោ-មហំសជាតោតិ កត្ថចិ ។

ជាធំកង់ដែនមគធៈ ដោយពាក្យថា ព្រះករុណាថ្លៃវិសេស ហើយក៏ឲ្យ
រៀបចំដំរីញីតាំងឡាយចំនួន ៥០០ ផង ឲ្យរៀបចំដំរីឈ្មោលជាព្រះទីនាំង
របស់ព្រះកដាផង រួចហើយក៏ចូលទៅក្រាបបង្គំទូលព្រះភាគអដាតសត្តុវៈ-
ទេហីបុត្ត ជាធំកង់ដែនមគធៈថា បពិត្រព្រះសម្មតិទេព យានដំរីតាំងឡាយ
ទុំព្រះអង្គបានឲ្យរៀបចំ សម្រាប់ព្រះអង្គជាស្រេចហើយ ឥឡូវនេះ សូម
ព្រះអង្គកំណត់កាលដ៏គួរនឹងព្រះកដដំណើរចុះ ។ លំដាប់នោះ ព្រះភាគ
អដាតសត្តុវៈទេហីបុត្ត ជាធំកង់ដែនមគធៈ ឲ្យពួកស្ត្រីឡើងដំរីញី ១ ម្នាក់
គ្រប់តាំង ៥០០ ហើយទ្រង់ឡើងគង់លើដំរីឈ្មោលជាព្រះទីនាំង មាន
ពួកពាជបុរសកាន់គប់ក្ដឹង ហែចេញអំពីក្រុងពាជគ្រឹះ ដោយពាជានុភាព
ដ៏ប្រសើរ ស្ដេចសំដៅទៅត្រង់ទីវត្តអម្ពវ័ន របស់ដីវកកោមារកត្យ ។ ក្នុង
កាលដែលព្រះភាគអដាតសត្តុវៈទេហីបុត្ត ជាធំកង់ដែនមគធៈ ទ្រង់ស្ដេច
ទៅដល់ទីដិតនៃវត្តអម្ពវ័ន ក៏មានសេចក្ដីខ្លាច មានសេចក្ដីតក់ស្លុត មាន
សេចក្ដីព្រឺពេមកើតឡើង ។ លុះព្រះភាគអដាតសត្តុវៈទេហីបុត្ត ជាធំកង់ដែន
មគធៈ កើតមានសេចក្ដីខ្លាច សេចក្ដីតក់ស្លុត ព្រឺពេមកើតឡើងហើយ
ទើបទ្រង់មានព្រះបន្ទូលនឹងដីវកកោមារកត្យដូច្នេះថា នែដីវកៈ ជាសំឡាញ់
អ្នកមិនបញ្ឆោតខ្ញុំទេឬ នែដីវកៈ ជាសំឡាញ់ អ្នកមិនល្បួងខ្ញុំទេឬ នែដីវកៈ
ជាសំឡាញ់ អ្នកមិននាំខ្ញុំ (យកមក) ឲ្យដល់ពួកសត្រូវទេឬ ព្រោះថាកិច្ច

กาเย หิ ฉาย តាវមหาតោ កត្តុសង្ខ្យស្ស អឌ្ឍតេ-
ឌ្ឍសាខំ កត្តុសតាខំ នេវ ទិបទសង្ខោ ភវិស្សតិ
ន ចតុប្បាទសង្ខោ ន ពហុប្បទសង្ខោ ។ មា ភាយិ
មហាភ.ជ មា ភាយិ មហាភជ ន តំ នេវ វញ្ចេមិ
ន តំ នេវ បលម្ភាមិ ន តំ នេវ បច្ចត្ថិកោ-
នេមិ អភិក្កម មហាភជ អភិក្កម មហាភជ ឯតេ
មណ្ឌលមាឡេ បនីថ(๑) ឈាយន្តីតិ ។ អថខោ
ភជា មាតរោ អជាតសត្តុ វេទេហីបុត្តោ យាវតិកា
ជាតស្ស ភូមិ ជាតេន តត្ថ ជាតា បច្ចោភេមិត្វា
បនិតោ វ(๒) យេន មណ្ឌលមាឡស្ស ទ្វារំ តេនុ-
បសង្កមិ ឧបសង្កមិត្វា ជីវកំ កោមារភច្ចំ ឯតទ-
វោច កហំ បន សម្ម ជីវក ភគវាតិ ។ ឯសោ
មហាភជ ភគវា មជ្ឈិមំ ទេសំ ឯសិ្សាយ បុរត្ថា-
ភិមុខោ ឯសិង្ខោ បុរក្ខតោ តត្តុសង្ខ្យស្សតិ ។
អថខោ ភជា មាតរោ អជាតសត្តុ វេទេហីបុត្តោ

---

๑ ម. បីញ ๑๒ ន. ម. បត្តិកោ វ ។

សង្ឃជារាប់ដល់ម្ភៃ៉ះ ចំនួន ១២៥០ រូប ហេតុអ្វីក៏គ្មានសម្តែងកណ្តាស សម្តែងអ្នក សម្តែងតឹកតង់សោះ ។ ជីវកកោមារភច្ច ក្រាបបង្គំទូលថា បពិត្រមហាភន្ត សូមព្រះអង្គកុំខ្ជាបខ្ជឿយ បពិត្រមហាភន្ត សូមព្រះអង្គ កុំខ្ជាបខ្ជឿយ បពិត្រព្រះសម្មតិទេព ខ្ញុំព្រះអង្គមិនបញ្ឆោតព្រះអង្គទេ បពិត្រព្រះសម្មតិទេព ខ្ញុំព្រះអង្គមិនលួងព្រះអង្គទេ បពិត្រព្រះសម្មតិទេព ខ្ញុំព្រះអង្គមិន(នាំយកព្រះអង្គមក)ឲ្យដល់ពួកសត្រូវទេ បពិត្រមហាភន្ត សូមព្រះអង្គស្តេចចូលទៅ បពិត្រមហាភន្ត សូមព្រះអង្គស្តេចចូលទៅ ន៎ុះន៎ បតីបតាំងក្បាយ ដែលគេអុជតាំងនៅកង់រោងមានសណ្ឋានមូល(១) ។ លំដាប់នោះ ព្រះបាទអជាតសត្តុវេទេហីបុត្តជាធំកង់ដែនមគធៈ ទ្រង់ស្តេចទៅដោយដំរីកំណាត់ត្រឹមទីដែលលូមបរដំរីទៅបាន ហើយក៏ទ្រង់ចុះពីដំរី ទ្រង់ស្តេចទៅដោយព្រះបាទ ចូលសំដៅទៅត្រង់ទ្វាររោងមានសណ្ឋានមូល លុះស្តេចចូលទៅដល់ហើយ ទ្រង់មានព្រះបន្ទូលដូច្នេះទៅនឹងជីវកកោមារភច្ចថា នែជីវកៈជាសំឡាញ់ ចុះព្រះមានព្រះភាគ ទ្រង់គង់ក្នុងទីណា ។ ជីវកកោមារភច្ច ក្រាបបង្គំទូលថា បពិត្រមហាភន្ត ន៎ុះន៎ព្រះមានព្រះភាគ ទ្រង់គង់ផ្អែកនឹងសសរកណ្តាល ឆ្ពោះព្រះភក្ត្រទៅទិសខាងកើត ខាងមុខភិក្ខុសង្ឃ ។ គ្រានោះ ព្រះបាទអជាតសត្តុវេទេហីបុត្ត ជាធំកង់ដែនមគធៈ

---

១ សាលាសម្រាប់អង្គុយ (អដ្ឋកថា ព្រះព្រហ្មជាលសូត្រ) ។

យេន ភគវា តេនុបសង្កមិ ឧបសង្កមិត្វា ឯកមន្តំ អដ្ឋាសិ ។ ឯកមន្តំ ឋិតោ ខោ រាជា មាគធោ អជាតសត្តុ វេទេហីបុត្តោ តុណ្ហីភូតំ តុណ្ហីភូតំ តំក្ខុ-សង្ឃំ អនុវិលោកេត្វា រហទមិវ វិប្បសន្នំ ឧឆានំ ឧឆា-ឌេសិ ឥមិនា មេ ឧបសមេន ឧទយភទ្ទោ(១) កុមារោ សមគ្គភតោ ហោតុ យេនេតរហិ ឧបសមេន តំក្ខុ-សង្ឃោ សមគ្គភតោតិ ។ អភមា ខោ តំ មហាភជ យថាមេមន្តិ ។ បិយោ មេ ភន្តេ ឧទយភទ្ទោ កុមារោ ឥមិនា មេ ភន្តេ ឧបសមេន ឧទយភទ្ទោ កុមារោ សមគ្គភតោ ហោតុ យេនេតរហិ ឧបសមេន តំក្ខុ-សង្ឃោ សមគ្គភតោតិ ។

(៧៣) អថខោ រាជា មាគធោ អជាតសត្តុ វេទេ-ហីបុត្តោ ភគវន្តំ អភិវាទេត្វា តំក្ខុសង្ឃស្ស អញ្ជលិំ ឧបនាមេត្វា(២) ឯកមន្តំ និសីទិ ។ ឯកមន្តំ និសិន្នោ ខោ រាជា មាគធោ អជាតសត្តុ វេទេហីបុត្តោ ភគវន្តំ

---

១ ឧ. ឧទាយិភទ្ទោ ។ ២ ឧ. ម. បណាមេត្វា ។

ទ្រង់ស្តេចចូលទៅរកព្រះមានព្រះភាគ លុះចូលទៅដល់ហើយ ក៏ទ្រង់បិតនៅក្នុងទីសមគួរ ។ លុះព្រះបាទអជាតសត្តុវេទេហីបុត្ត ជាធំក្នុងដែនមគធៈ ទ្រង់បិតនៅក្នុងទីសមគួរហើយ ទើបទ្រង់ធ្វើឯព្រះនេត្រក្រឡេកទតទៅកិកុសង្ឃ ដែលអង្គុយនៅស្ងៀមចាំងអស់ ក៏ទ្រង់បន្ទឺនូវពាក្យដ៏ថ្លាស្អាត ដូចជាអន្ទង់ទឹកថា ឥឡូវនេះ កិកុសង្ឃប្រកបដោយសេចក្តីស្ងប់រម្ងាប់ណា សូមឲ្យពុទយកន្តុមារ ជាកូនរបស់អញប្រកបដោយសេចក្តីស្ងប់រម្ងាប់នេះ ។ ព្រះមានព្រះភាគ ទ្រង់ត្រាស់ថា បពិត្រមហាពាជ ព្រះអង្គស្តេចមកដោយជាប់ចំពាក់ នឹងសេចក្តីស្រឡាញ់ផង ។ ព្រះបាទអជាតសត្តុ ក្រាបបង្គំទូលថា បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចំរើន ពុទយកន្តុមារជាទីស្រឡាញ់របស់ខ្ញុំព្រះអង្គ បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចំរើន ឥឡូវនេះ កិកុសង្ឃ ប្រកបដោយសេចក្តីស្ងប់រម្ងាប់ណា សូមឲ្យពុទយកន្តុមារជាកូនរបស់ខ្ញុំព្រះអង្គ ប្រកបដោយសេចក្តីស្ងប់រម្ងាប់នេះផង ។

(៨៣) លំដាប់នោះ ព្រះបាទអជាតសត្តុវេទេហីបុត្ត ជាធំក្នុងដែនមគធៈ ថ្វាយបង្គំព្រះមានព្រះភាគ ហើយប្រណម្យអញ្ជលី ចំពោះកិកុសង្ឃរួចហើយក៏គង់ក្នុងទីសមគួរ ។ លុះព្រះបាទអជាតសត្តុវេទេហីបុត្តជាធំក្នុងដែនមគធៈគង់ក្នុងទីសមគួរហើយ ទ្រង់ក្រាបបង្គំទូលព្រះមានព្រះភាគ

ឯតទភោច បុច្ឆយ្យាមហំ ភន្តេ ភគវន្តំ កញ្ចិទេវ ទេសំ
លេសមត្តំ សចេ មេ ភគវា ខិការំ ករោតិ បញ្ហស្ស
វេយ្យាករណាយាតិ ។ បុច្ឆ មហារាជ យថាការុណ្ឌំ ។
យថា ខុ ភោ ឥមានិ ភន្តេ បុថុសិប្បាយតនានិ
សេយ្យថីទំ ហត្ថារោហា អស្សារោហា រថិកា ធនុក្ខហា
ចេលកា ចលកា បិណ្ឌាយិកា ឧក្កា ភដបុត្តា
បក្ខន្ទិនោ មហានាគា សូរា ចម្មយោធិនោ ផាសុក-
បុត្តា អាឡារិកា កេវដ្ដា នហាបកា[1] សូនា មា-
លាការា រជកា បេសការា នឡការា កុម្ភការា
គណកា មុទ្ទិកា យានិ វា បនញ្ញានិបិ ឯវំគតានិ
បុថុសិប្បាយតនានិ តេ ទិដ្ឋេវ ធម្មេ សន្ទិដ្ឋិកំ សាមញ្ញ-

---

1. នហាបិកាតិបិ ទិស្សតិ ។

ដូច្នេះថា សូមទ្រង់ព្រះមេត្តាប្រោស បើព្រះមានព្រះភាគ ទ្រង់ធ្វើឧកាស ដើម្បីព្យាករណ៍ (ដោះ) ប្រស្នារបស់ខ្ញុំព្រះអង្គបាន ខ្ញុំព្រះអង្គនឹងគប្បីចូលសួរនូវហេតុនីមួយ គ្រាន់តែជាលេសគ្រឿងអាងនឹងព្រះមានព្រះភាគ ។ ព្រះអង្គទ្រង់ត្រាស់ថា បពិត្រមហាពាជ បើទ្រង់ប្រាថ្នាន៏ងសួរនូវប្រស្នាណា សូមទ្រង់សួរមកកុះ ។ ព្រះពាជទ្រង់សួរថា សូមទ្រង់ព្រះមេត្តាប្រោស ដូចជាសិល្បៈសម្រាប់បង្កើតផល មានប្រមាណច្រើនពាន់នេះ បានដល់សិល្បៈរបស់បុគ្គលនោះ ។ គឺសិល្បៈរបស់ពួកបុគ្គលអកកាន់ការខាងដំរី អកកាន់ការខាងសេះ អកកាន់ការខាងរថ ពួកខ្មាន់ធ្នូ ពួកអកកាន់ទង់ជ័យ (មុខ) ពួកអកចាត់ទ័ព ពួកអកបញ្ជូនសឹង ពួកព្រះរាជបុត្តអកពុះពារ (ចូលសង្គ្រាម) ពួកអកស៊ុះចូលទៅ កងសង្គ្រាម (អកយកអាសា) ពួកយោធាអកអង់អាច ពួកសេនាអកក្លៀវក្លា ពួកយោធាអកពាក់អាវក្រោះ ពួកកូននៃជនជាតិសៈ (ជាទីស្រឡាញ់របស់ចៅហ្វាយនាយ) ពួកអកធ្វើនំ ពួកជាងអកកោរកាត់ ពួកអកផ្តុតទឹក ពួកអកធ្វើអាហារ ពួកជាងក្រងផ្កា ពួកជាងជ្រលក់ ពួកជាងតម្បាញ ពួកជាងតម្បាញផែង ពួកជាងសូនឆ្នាំង ពួកអកបេះសេខនព្វន្ត ពួកអកបេះពប់ដោយម្រាមដៃទេ តុំនោះសោត សិល្បៈសម្រាប់បង្កើតផល មានប្រមាណច្រើនណាមួយដទៃទៀត ដែលមានរបៀបយ៉ាងនេះក្តី បុគ្គលពាន់នោះ រមែងចិញ្ចឹមជីវិតអាស្រ័យនូវផល

ដលំ ឧបជីវន្តិ តេ តេន អត្តានំ សុខេន្តិ បីណេន្តិ
មាតាបិតរោ សុខេន្តិ បីណេន្តិ បុត្តទារំ សុខេន្តិ បីណេន្តិ
មិត្តាមច្ចេ សុខេន្តិ បីណេន្តិ សមណព្រាហ្មណេសុ ទុទ្ធ-
ក្ខំ ឧក្កំសំ បតិដ្ឋបេន្តិ សោវគ្គិកំ សុខវិបាកំ សគ្គ-
សំវត្តនិកំ សក្កា នុ ខោ កន្តេ ឯវមេវ(១) និដ្ឋវ ធម្ម
សន្ទិដ្ឋិកំ សាមញ្ញដលំ បញ្ញបេតុន្តិ ។ អភិជានាសិ
ណោ ត្វំ មហារាជ ឥមំ បញ្ហំ អញ្ញេ សមណព្រាហ្មណេ
បុច្ឆិតាតិ ។ អភិជានាមហំ កន្តេ ឥមំ បញ្ហំ អញ្ញេ
សមណព្រាហ្មណេ បុច្ឆិតាតិ ។ យថា កថំ បន តេ

---

១ ម. ឯវមេវំ ។

របស់សិល្បៈ ដែលឃើញច្បាស់ដោយខ្លួនឯងក្នុងបច្ចុប្បន្ន បុគ្គលគាំងនោះ រមែងធ្វើខ្លួន ឲ្យដល់នូវសេចក្តីសុខ ឲ្យពេញលេញ (ដោយកម្លាំងកាយ កម្លាំងប្រាជ្ញា) រមែងធ្វើមាតាបិតា ឲ្យដល់នូវសេចក្តីសុខ ឲ្យពេញលេញ រមែងធ្វើបុត្រភរិយា ឲ្យដល់នូវសេចក្តីសុខ ឲ្យពេញលេញ រមែងធ្វើមិត្តអាមាត្យ ឲ្យដល់នូវសេចក្តីសុខ ឲ្យពេញលេញ រមែងញុំាងទក្ខិណា. ទាន ដែលមានផលខ្ពស់ ជាទានគួរដល់នូវកិរិយាកើតក្នុងឋានសួគ៌ ជាទានមានផលនាំមកនូវសេចក្តីសុខ ជាទានញុំាងធម៌(១)គាំង ១០ ដ៏ប្រសើរ ឲ្យប្រព្រឹត្តទៅដោយល្អ ឲ្យតម្កល់ចំពោះសមណៈនិងព្រាហ្មណ៍គាំងឡាយ ដោយសិល្បៈនោះ បពិត្រព្រះអគ្គដ៏ចំរើន ព្រះអង្គអាចនឹងបញ្ញត្តនូវផលនៃសមណប្បដិបត្តិ ដែលឃើញច្បាស់ដោយខ្លួនឯងក្នុងបច្ចុប្បន្ន ដូចយ៉ាងផលសិល្បៈនោះបានដែរឬទេ ។ ព្រះអង្គទ្រង់ត្រាស់ថា បពិត្រមហាពាជ ក្រែងមហាពាជ បានសួរប្រស្នានេះ នឹងសមណព្រាហ្មណ៍គាំងឡាយដទៃជ្រាបច្បាស់ហើយឬ ។ ព្រះរាជាក្រាបបង្គំទូលថា សូមទ្រង់ព្រះមេត្តាប្រោស ខ្ញុំព្រះអង្គបានសួរប្រស្នានេះនឹងសមណព្រាហ្មណ៍គាំងឡាយដទៃដឹងច្បាស់ហើយ ។ ព្រះអង្គទ្រង់ត្រាស់ថា បពិត្រមហាពាជ ចុះសមណៈនិងព្រាហ្មណ៍គាំងឡាយនោះ ដោះស្រាយដោយប្រការ ដូចម្តេចខ្លះ បើ

---

១ ធម្មិកាំង ១០ ជាទិព្វគតិរូប សម្រេងក្នុង វេ ធ្យុ អាយុ វណ្ណៈ សុខ យស អធិបតី ។

មហាភាគ ព្យាករីសុ សពេ តេ អភរុ កាសស្សតំ ។ ឯ
ខោ មេ ភន្តេ ភរុ យត្តស្ស ភគវ ឯសំឡោ ភគវន្តរូបោ
ភតំ ។ តេនហិ មហាភាគ កាសស្សតំ ។

(៨៤) ឯកមិទាហំ ភន្តេ សមយំ យេន បុរាណោ
កស្សបោ តេនុបសង្កមិំ ឧបសង្កមិត្វា បុរាណេន កស្សប-
បេន សទ្ធិំ សម្មោទិំ សម្មោទនីយំ កថំ សារណីយំ
វីតិសារេត្វា ឯកមន្តំ និសីទិំ ឯកមន្តំ និសិន្នោ ខោ
អហំ ភន្តេ បុរាណំ កស្សបំ ឯតទវោចំ យថា ឥ ខោ
ឥមានិ ភោ កស្សប បុថុសិប្បាយតនានិ សេយ្យថីទំ
ហត្ថារោហា អស្សារោហា រថិកា ធនុក្កហា ចេលកា
ចលកា បិណ្ឌាយិកា ឧក្កា ភដបុត្តា បក្ខន្ទិនោ

មហាពាជ មិនទើសទាល់ទេ សូមមហាពាជឆ្ងើយមក ។ ព្រះពាជាក្រាបបង្គំទូលថា សូមទ្រង់ព្រះមេត្តាប្រោស ព្រះមានព្រះភាគ ឬបុគ្គលដែលមានសភាពដូចជាព្រះមានព្រះភាគ គង់នៅក្នុងទីណា ទីនោះខុំព្រះអង្គមិនមានសេចក្តីទើសទាល់ទេ ។ ព្រះអង្គត្រាស់ថា បពិត្រមហាពាជ បើដូច្នោះ សូមមហាពាជ ទ្រង់មានព្រះពាជឧត្សាហ៍មកចុះ ។

(៤) ព្រះពាជាក្រាបបង្គំទូលថា បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចំរើន ក្នុងក្រុងពាជគ្រឹះនេះ សម័យមួយ ខុំព្រះអង្គបានចូលទៅរកត្រួយ្លោះបួរណៈកស្សប លុះចូលទៅដល់ហើយ ក៏ពោលពាក្យពាក់ព័ន្ធសំណេះសំណាល ជាមួយនឹងត្រួយ្លោះបួរណៈកស្សប លុះបញ្ចប់ពាក្យដែលគួររីករាយ នឹងពាក្យដែលគួរលឹក ឲ្យកើតសេចក្តីសិទ្ធស្កាលហើយ ក៏បានអង្គុយក្នុងទីសមគួរ បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចំរើន លុះខុំព្រះអង្គអង្គុយក្នុងទីសមគួរហើយ ក៏ផ្តើមពាក្យសួរដូច្នេះទៅនឹងត្រួយ្លោះបួរណៈកស្សបថា បពិត្រលោកកស្សប ដ៏ចំរើន ដូចជាសិល្បៈសម្រាប់បង្កើតផលមានប្រមាណច្រើនទាំងនេះ គឺសិល្បៈរបស់ពួកបុគ្គលអ្នកជិះដំរី(១) អ្នកជិះសេះ(២) អ្នកគាន់ការខាងរថ ពួកខាន់ធ ពួកអ្នកគាន់ទង់ជ័យ (មុខ) ពួកអ្នកចាត់ទ័ព ពួកអ្នកបញ្ជាន ស្បៀង ពួកព្រះពាជបុត្តអ្នកពុះពារ (លុកចូលកងសង្គ្រាម) ពួកអ្នកសុរ

១-២ អដ្ឋកថា ថា អ្នកថែរក្សាជើរសេះ កំពង់បញ្ចូលក្នុងជំនពួកនេះទាំងអស់ ។

មហានាគា សុភ ធម្មយោធនោ ឆាសកបុត្តា អានន្ទរ-

ត្ថា តម្ពត្ថា ឧហាមត្ថា សុធា មាលាភារ ផ្ទត្ថា

បេសការ ឆលត្ថារ កុម្ភត្ថារ កណត្ថា មុទ្ធិត្ថា

យានំ វា បនញ្ញេនំ វា រូបិតានំ បុថុសិប្បាយតនានំ តេ

ដំដ្ឋេ វ ឆម្មេ សន្ថដ្ឋកំ សិប្បដលំ ឆុបដីវត្តំ តេ តេន

អត្តានំ សុខេត្តំ បរិណាត្តំ មាតាបិតរេ សុខេត្តំ បរិណាត្តំ

បុត្តទារំ សុខេត្តំ បរិណាត្តំ មិត្តាមច្ចេ សុខេត្តំ បរិណាត្តំ

សមណព្រាហ្មណេសុ ឧទកំ្តកំ ឧក្កំ្តលំ បតិដ្ឋបេត្តំ

សោវគ្គិកំ សុខវិបាកំ សគ្គសំវត្តនិកំ សក្កា នុ ខោ

តេ តាសប្បេ រូបាមេ ធំដ្ឋេ វ ឆម្មេ សន្ថដ្ឋកំ សាមញ-

ចូលសម្រុកក្នុងសង្គ្រាម ពួកយោធាអ្នកអង់អាច ពួកសេនាអ្នកក្លៀវក្លា ពួកយោធាអ្នកពាក់គ្រឿងក្រោះ ពួកកូននៃជនជាទាស: (ជាទីស្រឡាញ់របស់ចៅហ្វាយនាយ) ពួកអ្នកធ្វើនំ ពួកជាងអ្នកកោរកាត់ ពួកអ្នកផ្តទឹកប្រឹ ពួកអ្នកធ្វើអាហារ ពួកជាងក្រងផ្កា ពួកជាងជ្រលក់ ពួកជាងតម្បាញ ពួកជាងត្បាញផែង ពួកសូនធាំង ពួកអ្នកចេះលេខនព្វន្ត ពួកអ្នកចេះគិតដោយគ្រាមដៃទេ ពុំនោះសោត សិល្បៈសម្រាប់បង្កើតផលមានប្រមាណច្រើនឯណានីមួយដទៃទៀត ដែលមានបែបយ៉ាងនេះ បុគ្គលទាំងនោះ រមែងចិញ្ចឹមជីវិតអាស្រ័យនូវផលរបស់សិល្បៈ ដែលឃើញច្បាស់ដោយខ្លួនឯងក្នុងបច្ចុប្បន្ន បុគ្គលទាំងនោះ រមែងធ្វើខ្លួនឲ្យដល់នូវសេចក្តីសុខ ឲ្យពេញលេញ រមែងធ្វើមាតាបិតា ឲ្យដល់នូវសេចក្តីសុខ ឲ្យពេញលេញ រមែងធ្វើបុត្រកិយោឲ្យដល់នូវសេចក្តីសុខ ឲ្យពេញលេញ រមែងធ្វើមិត្តអាមាត្យឲ្យដល់នូវសេចក្តីសុខ ឲ្យពេញលេញ រមែងញុំាងទក្ខិណាទានដែលមានផលខ្ពស់ ជាទានគួរដល់កិរិយាកើតក្នុងស្ថានសួគ៌ ជាទានមានផលនាំមកនូវសេចក្តីសុខ ជាទានញុំាងធម៌ទាំង ១០ ដ៏ប្រសើរ ឲ្យប្រព្រឹត្តទៅដោយល្អ ឲ្យតម្កល់នៅក្នុងសមណៈនឹងព្រាហ្មណ៍ទាំងឡាយ ដោយសិល្បៈនោះ បពិត្រលោកកស្សបដ៏ចំរើន លោកអាចនឹងបញ្ញត្តនូវផលនៃសមណប្បដិបត្តិ(១) ដែលឃើញច្បាស់ដោយខ្លួនឯង ក្នុងបច្ចុប្បន្ន ដូចយ៉ាងផលសិល្បៈ

---

១ សាមញ្ញផល ធម៌ផលផ្នែសឬជាអានិសង្សនៃអ្នកបួសក្នុងសាសនា ។

ដលំ បញ្ចវេត្តុដ្ឋំ ឃំ វុត្តេ កន្តេ ប្បវណោ កាសប្បគោ មំ
ឃតនភេទ កាភេគោ[1] ខោ មហាភដ កាយេគោ ជិន្ទ-
គោ ជេដ្ឋាបយគោ បចគោ បចាបយគោ សោចយគោ
សោចាបយគោ កិលមយគោ កិលមាបយគោ ជន្ទគោ
ជន្ទាបយគោ ចាណាមតិចាបយគោ[2] អជិន្ទំ អាជិយ-
គោ សន្ទំ ជិន្ទគោ ជិល្ហាបំ មារគោ ឃកាគារិកំ កាភេ-
គោ បរិបន្ថេ តិដ្ឋគោ បរទារំ គច្ឆគោ មុសា កណាគោ
ការគោ ន ការិយតិ ចាបំ ខុរបរិយន្តេន ចេបំ ចក្កេន
យោ សមិសប្ប បឋវិយា ចាណោ ឃកំ មំសខលំ ឃកំ
មំសបុញ្ជំ ការេយ្យ ជត្តិ តគោជិដ្ឋាធំ ចាបំ ជត្តិ ចាបស្ស
អាកគោ ជក្កំណាភោបំ កង្កាយ តិរំ កច្ចេយ្យ ហាជន្តោ

ក ខ. ការគោ ។ ២ ខ. ចាបយគោ សោចយគោ កិលមយគោ ជិន្ទគោ ជិន្ទាបយគោ ចាណំ អតិមាបយគោ ។ ម. ចាណមតិចាបយគោ ។

នោះឬទេដែរឬ បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចំរើន កាលដែលខ្ញុំព្រះអង្គសួរយ៉ាងនេះ
ហើយ គ្រូឈ្មោះបូរណកស្សប ធ្វើយដូច្នេះទទឹងខ្ញុំព្រះអង្គថា បពិត្រមហាជ
បុគ្គលធ្វើបាបដោយខ្លួនឯង ឬប្រើអ្នកដទៃឲ្យធ្វើ កាត់(នូវអវយវៈមានដៃ
ជាដើម) របស់អ្នកដទៃដោយខ្លួនឯង ឬប្រើអ្នកដទៃឲ្យកាត់ បៀតបៀនគេ
ដោយខ្លួនឯង ឬប្រើអ្នកដទៃឲ្យបៀតបៀន ធ្វើអ្នកដទៃឲ្យសោកសៅដោយ
ខ្លួនឯង ឬប្រើអ្នកដទៃឲ្យធ្វើឲ្យគេសោកសៅ ធ្វើអ្នកដទៃឲ្យលំបាកដោយ
ខ្លួនឯងឬប្រើអ្នកដទៃឲ្យធ្វើឲ្យគេលំបាក អន្ទះអន្ទែងដោយខ្លួនឯង ឬធ្វើគេឲ្យ
អន្ទះអន្ទែង សម្ងាប់សត្វដោយខ្លួនឯង ឬប្រើអ្នកដទៃឲ្យសម្ងាប់ កាន់យកនូវ
ទ្រព្យដែលគេមិនបានឲ្យ កាត់នូវទីគំ(នៃផ្ទះ)ប្លន់នូវពួកអ្នកស្រុក ឆក់យក
ទ្រព្យតែផ្ទះ ១ ឈរចាំកែវផ្លូវ (ដើម្បីដណ្តើមយកទ្រព្យ) លួចប្រពន្ធនៃ
បុគ្គលដទៃ ពោលពាក្យកុហក ឈ្មោះថា មិនបានធ្វើបាបទេ មួយទៀត
បើបុគ្គលណា ធ្វើនូវសត្វទាំងឡាយលើផែនដីនេះ ឲ្យមានគំនរសាច់តែមួយ
ឲ្យមានពំនូកនៃសាច់តែមួយ ដោយគ្រឿងចក្រមានខ្នងកង់ដ៏មុតជូជាកាំបិត
កោរ ចាប់ដែលមានអំពើនោះជាហេតុមិនមាន (ដល់បុគ្គលអ្នកធ្វើនោះ) ទេ
អំពើបាបក៏មិនឲ្យផល (ដល់បុគ្គលនោះឡើយ) ទោះបីបុគ្គលឆ្លងទៅកាន់
ត្រើយខាងស្តាំនៃទន្លេគង្គាហើយក៏ដោយ សម្ងាប់សត្វដោយខ្លួនឯង ឬប្រើអ្នក

ឃានតោឆ្ពោ ជិវ្ហាឆ្ពោ តេជាធាតោឆ្ពោ បឋវីឆ្ពោ បថាធាតោឆ្ពោ[1]
ឯត្ថ តតោ ជិវ្ហាយ ចាបំ ឯត្ថ ចាបស្ស អាកាសោ ទុត្តរញ្ចេ-
បំ កដ្ឋាយ តីរំ កត្តេយ្យ ឧទកាឆ្ពោ ឧទាធាតោឆ្ពោ[2] យាគូឆ្ពោ
យាធាតោឆ្ពោ ឯត្ថ តតោ ជិវ្ហាយ ចាបំ ឯត្ថ ចាបស្ស
អាកាសោ ទាតេន ទមេន សំយមេន សច្ចវាតេន[3] ឯត្ថ
តតោ ជិវ្ហាយ ចាបំ ឯត្ថ ចាបស្ស អាកាសោតំ ឥត្ថំ ខោ
មេ ភន្តេ ឃរណោ ភាសន្តោ សង្ខិដ្ឋិកំ សាមញ្ញលំ
បុដ្ឋោ សមាណោ អភិរយំ ព្យាការំ សេយ្យថាបំ ភន្តេ
អម្ពំ វា បុដ្ឋោ លពុជំ ព្យាការេយ្យ លពុជំ វា បុដ្ឋោ
អម្ពំ ព្យាការេយ្យ ឯវមេវ ខោ មេ ភន្តេ ឃរណោ ភាសន្ត-
ោ សង្ខិដ្ឋិកំ សាមញ្ញលំ បុដ្ឋោ សមាណោ អតិរយំ

---

១ ឧ. ជាធាឆ្ពោ ។ ២ ឧ. ម. ភាធាឆ្ពោ ។ ៣ ឧ. ម. សច្ចវាឆ្ឆេន ។

ដទៃឲ្យសម្លាប់ កាត់ (នូវអវយវៈមានដៃជាដើម) ដោយខ្លួនឯង ឬប្រើអ្នកដទៃឲ្យកាត់ បៀតបៀនគេ ដោយខ្លួនឯង ឬប្រើអ្នកដទៃឲ្យបៀតបៀន ចាបដែលមានអំពើនោះជាហេតុ មិនមាន (ដល់បុគ្គលអ្នកធ្វើនោះ) ទេ អំពើចាបក៏មិនឲ្យផល (ដល់បុគ្គលនោះឡើយ) ទោះបីបុគ្គលធ្វើនៅកាន់គ្រឿងខាងធ្មេញនៃទន្លេគង្គាហើយឲ្យទានដោយខ្លួនឯង ឬប្រើអ្នកដទៃឲ្យឲ្យ បូជាដោយខ្លួនឯង ឬប្រើអ្នកដទៃឲ្យបូជា បុណ្យដែលមានអំពើនោះជាហេតុ មិនមាន (ដល់បុគ្គលអ្នកធ្វើនោះ) ទេ អំពើបុណ្យមិនឲ្យផល (ដល់បុគ្គលនោះឡើយ) បុគ្គលធ្វើគុសលដោយឲ្យទាន ដោយទូន្មានទូវត្ថ្រទ្វិយ ដោយសង្រ្គមកាយវាចា ដោយពោលពាក្យសច្ចៈ បុណ្យដែលមានអំពើនោះជាហេតុ មិនមាន (ដល់បុគ្គលអ្នកធ្វើនោះ) ទេ អំពើបុណ្យមិនឲ្យផល (ដល់បុគ្គលនោះឡើយ) បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចំរើន គ្រូឈ្មោះបូរណកស្សប កាលដែលទ្រង់ព្រះអង្គ សួរពីផលសមណប្បដិបត្តិដែលឃើញច្បាស់ ដោយខ្លួនឯង ដោយប្រការដូច្នេះហើយ ក៏បែរជាដោះស្រាយ ដោយអាកិរិយាទ (ពោលឃាត់អំពើបុណ្យចាប) បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចំរើន ប្រៀបដូចបុគ្គលដែលគេសួរពីដើមស្វាយ បែរជាច្រាបទូរដើមខ្នុរសម្ងួតវិញ ឬគេសួរពីដើមខ្នុរសម្ងួត បែរជាច្រាបទូរដើមស្វាយវិញ បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចំរើន គ្រូឈ្មោះបូរណកស្សប កាលទ្រង់ព្រះអង្គសួរពីផលនៃសមណប្បដិបត្តិដែល

ព្យាកាសិ តស្ស មយ្ហំ ភន្តេ ឯតទហោសិ កថំ នុ ខោ មាទិសោ សមណំ វា ព្រហ្មណំ វា វិដតេ វាសន្តំ អបសាទេតព្ពំ មញ្ញេយ្យាតិ សោ ខោ អហំ ភន្តេ ប្បរាសស្ស កាសប្បស្ស កាសិតំ នេវ អភិនន្ទិំ នប្ប-ដិក្កោសិំ អនភិនន្ទិត្វា អប្បដិក្កោសិត្វា អនត្តមនោ អនត្តមនភាវំ អនុដ្ឋាយេត្វា តមេវ ភវំ អនុក្កណ្ឋោ អនិក្កុជ្ឈន្តោ ឧដ្ឋាយាសនា បក្កាមិំ ។

(៤៥) ឯកមិទាហំ ភន្តេ សមយំ យេន មក្ខលិ គោសាលោ តេនុបសង្កមិំ ឧបសង្កមិត្វា មក្ខលិំ គោសាលេន[1] សទ្ធិំ សម្មោទិំ សម្មោទនីយំ កថំ សារាណីយំ វីតិសារេត្វា ឯកមន្តំ និសីទិំ ឯកមន្តំ និសិន្នោ ខោ អហំ ភន្តេ មក្ខលិំ គោសាលំ ឯតទវោចំ យថា នុ ខោ ឥមាសិ គោ គោសាល បុថុសិប្បាយតនានំ ។ បេ ។ សក្កា នុ ខោ គោសាល ឥធមេវ ទិដ្ឋេ ។

---

១ ម ម្ហ លិគោសាលេន ។

ឃើញច្បាស់ដោយខ្លួនឯងហើយ បែរជាដោះស្រាយ ដោយអភិយោគទៅវិញ ក៏ដូច្នោះដែរ បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចំរើន ខ្ញុំព្រះអង្គមានសេចក្តីរិះគិតដូច្នេះថា បុគ្គលប្រហែលដូចជាអញ មិនសមបើទៅរាប់អានសមណៈ ឬព្រាហ្មណ៍ អ្នកនៅអាស្រ័យកន្លែងដែន ដែលជាបុគ្គលគួរបៀតបៀនសោះ បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចំរើន ខ្ញុំព្រះអង្គមិនបានត្រេកអរ មិនបានឃាត់ហាម នូវកាសិតរបស់គ្រូឈ្មោះបូរណកស្សបឡើយ លុះខ្ញុំព្រះអង្គមិនបានត្រេកអរ មិនបានឃាត់ហាម មានសេចក្តីតូចចិត្ត តែមិនបានបញ្ចេញវាចាសំដែងនូវសេចក្តីតូចចិត្ត មិនបានកាន់តាម មិនបានយកចិត្តទុកដាក់នឹងវាចានោះទេ ហើយក៏ក្រោកចាកអាសនៈចៀសចេញទៅ ។

(៤៩) បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចំរើន ក្នុងក្រុងរាជគ្រឹះនេះ សម័យមួយ ខ្ញុំព្រះអង្គចូលទៅកាន់គ្រូឈ្មោះមក្ខលិគោសាល លុះចូលទៅដល់ហើយក៏ពោលពាក្យពាក់ព័ន្ធសំណេះសំណាល ជាមួយនឹងគ្រូឈ្មោះមក្ខលិគោសាល លុះបញ្ចប់ពាក្យដែលគួររីករាយ នឹងពាក្យដែលគួរលឹកលួមឲ្យកើតសេចក្តីសិនស្មាលហើយ ក៏បានអង្គុយក្នុងទីសមគួរ បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចំរើន លុះខ្ញុំព្រះអង្គអង្គុយក្នុងទីដ៏សមគួរហើយ ក៏ផ្តើមពាក្យសួរដូច្នេះទៅនឹងគ្រូឈ្មោះមក្ខលិគោសាលថា បពិត្រលោកគោសាលដ៏ចំរើន ដូចជាសិល្បៈសម្រាប់បង្កើតផលមានប្រមាណច្រើនទាំងនេះ ។ បេ ។ បពិត្រលោកគោសាល

ឯម្ហេ សន្ធិដ្ឋកំ សាមញ្ញផលំ បញ្ញាបេតុន្តិ វា វុត្តេ ភគ្គេ
មក្ខលិ គោសាលោ មំ វតនភេច ឧត្តំ មហាភជ ហេតុ
ឧត្តំ បច្ចយោ សត្តានំ សំកិលេសាយ អហេតូ អប្បច្ច-
យោ សត្តា សំកិលិស្សន្តិ ឧត្តំ ហេតុ ឧត្តំ បច្ចយោ
សត្តានំ វិសុទ្ធិយា អហេតូ អប្បច្ចយោ សត្តា វិសុជ្ឈន្តិ
ឧត្តំ អត្តការេ ឧត្តំ បរការេ ឧត្តំ បុរិសការេ ឧត្តំ ពលំ
ឧត្តំ វីរិយំ ឧត្តំ បុរិសថាមោ ឧត្តំ បុរិសបរក្កមោ សព្ពេ

ដ៏ចំរើន លោកអាចនឹងបញ្ញត្តនូវផលនៃសមណប្បដិបត្តិ ដែលឃើញច្បាស់ដោយខ្លួនឯងក្នុងបច្ចុប្បន្ន ដូចយ៉ាងផលសិល្បៈនោះបានដែរឬ បពិត្រព្រះអគ្គដ៏ចំរើន កាលដែលខ្ញុំព្រះអង្គសួរយ៉ាងនេះហើយ គ្រូឈ្មោះមក្ខលិគោសាល បានពោលភាសុដូច្នេះមកនឹងខ្ញុំព្រះអង្គថា បពិត្រមហារាជ ហេតុបច្ច័យនាំឲ្យសៅហ្មង ដល់សត្វទាំងឡាយមិនមានទេ សត្វទាំងឡាយរមែងសៅហ្មងដោយឥតហេតុ ឥតបច្ច័យ ហេតុបច្ច័យនាំឲ្យបរិសុទ្ធដល់សត្វទាំងឡាយមិនមានឡើយ សត្វទាំងឡាយ រមែងបរិសុទ្ធដោយឥតហេតុ ឥតបច្ច័យ អំពើរបស់ខ្លួន(១)ក៏មិនមាន អំពើរបស់អ្នកដទៃ(២) ក៏មិនមាន អំពើរបស់បុរស(៣)ក៏មិនមាន កម្លាំងក៏មិនមាន ព្យាយាមក៏មិនមាន កម្លាំងរបស់បុរសក៏មិនមាន សេចក្តីសង្វាតរបស់បុរស(៤)ក៏មិនមាន

---

១ អត្ថកថា ថា សត្វទាំងឡាយបានអត្តភាពជាទេវតាក្តី ជាមារក្តី ជាព្រហ្មក្តី ជាសាវកពោធិក្តី ជាបច្ចេកពោធិក្តី ជាសព្វញ្ញុតញ្ញាណក្តី ដោយកុសលកម្មដែលខ្លួនបានធ្វើ ឈ្មោះថា អំពើរបស់ខ្លួន ។ ២ សត្វទាំងឡាយបានគួរនូវគុណាធិមានរួបល្អក្នុងអត្តភាពជាមនុស្សរហូតដល់ព្រះអរហត្ត ជាទីបំផុត ក៏ព្រោះអាស្រ័យនឹងពាក្យទូន្មានប្រៀនប្រដៅរបស់អ្នកដទៃឈ្មោះថា អំពើរបស់អ្នកដទៃ ។ ៣ សត្វទាំងឡាយបានសម្បត្តិធំប្រសើរ ដោយអំពើនឹងព្យាយាមរបស់បុរស ឈ្មោះថា អំពើរបស់បុរស ។ ៤ ពាក្យទាំង ៥ នេះ ជាពាក្យផ្ទាស់ប្តូរគ្នា មានសេចក្តីដូចគ្នាតែម្យ៉ាង។

សត្តា សព្ពេ ចាណា សព្ពេ ភូតា សព្ពេ ជីវា អវសា
អពលា អវីរិយា និយតិសង្គតិភាវបរិណតា ឆស្វេវ-
ភិជាតីសុ សុខទុក្ខំ ปฏิสංවේදේන්ති(๑) បដិសំវេទេន្តិ ពុទ្ធស
ទ្ធោ បដិអាដ្ឋ មហាកប្បិ(๒) យោនិប្បមុខសតស-
ហស្សានំ សដ្ឋិ ច សតានិ ច សតានំ(๓) បញ្ច.
ច កម្មុនោ សតានិ បញ្ច ច កម្មានិ តីណិ ច
កម្មានិ កម្មេ ច ឧបឌ្ឍកម្មេ(๔) ច ទ្វដ្ឋិបដិបទា

---

๑ ម. ឆស្វេវាភិជាតីសុ សុខទុក្ខំ ។ ๒ ម. ប. មហាកប្បិនោ បាហេ ន ទិស្សតិ ។
๓ ម. សដ្ឋិញ្ច សតានិ ឆ ច សតានិ ។ ๔ ម. អឌ្ឍកម្មេ ។

សត្វទាំងអស់ (មានសត្វទុដ្ឋ គោ លា ជាដើម) ចាណៈទាំងអស់(១) កូតទាំងអស់ (មានសត្វកើតក្នុងស្រោមស៊ុតជាដើម) ដីវៈគឺធញ្ញជាតិទាំងអស់ ឥតមានអំណាច ឥតមានកម្លាំង ឥតមានព្យាយាម(ក្នុងការធ្វើឲ្យសៅហ្មងឬបរិសុទ្ធ) មានសេចក្តីប្រែប្រួលដោយនិយតិនិងសង្គតិ នៃសភាវៈ(២) តាំងនៅក្នុងអភិជាតិទាំង ៦ ហើយវាមិនទទួលសុខនិងទុក្ខ បពិត្រមហាពដ្ឋ ឯកំណើតដែលជាប្រធាន(៣) មានចំនួន ១ លាន ៤ សែន ៦ ពាន់ ៦ រយ ទាំងនេះក្តី កម្មទាំង ៥០០ ក្តី កម្មទាំង ៥ ក្តី កម្មទាំង ៣ ក្តី កម្មគឺកាយកម្មនិងវចីកម្មក្តី កម្មពាក់កណ្តាល គឺមនោកម្មក្តី បដិបទាទាំង ៦២ ក្តី

---

១ សត្វដែលមានឥន្ទ្រិយ ១ គឺរូបនិងជីវិតិន្ទ្រិយ ជានដែលអស្សញ្ញីសត្វ សត្វដែលមានឥន្ទ្រិយ ២ គឺឥត្ថិន្ទ្រិយ ១ សោតិន្ទ្រិយ ១ ជានដែលប៉ូចព្រហ្ម ១៤ ជាន់ រៀរលែងអស្សញ្ញីព្រហ្មលោកទេ ។ ២ សេចក្តីដិតស្អិតមិនបែកធ្លាយ ប្រៀបដូចខ្សែកែវមែណី ដែលមិនប្រេះធារៈល្មោះថា ឥយតិ ។ ការព្រាប់រង្គាត់ទៅក្នុងអភិជាតិទាំង ៦ ឈ្មោះថា សង្គតិ ។ ធម្មតាដែលកើតឡើងជាមួយ ។ គ្នា ឈ្មោះថា សភាវៈ ប្រៀបដូចបងប្អូនដែលស្រួចឯង ផ្ទៃក្តៅមានសណ្តានមូលដោយខ្លួនឯង សត្វច្រើនបក្សីទាំងពួងមានរូបរាងវិចិត្រផ្សេង ។ ដោយធម្មតាឯង យ៉ាងណាមិញ លោកទាំងអស់មានសេចក្តីប្រែប្រួលទៅជាដូច្នោះ ។ មិនបាច់អាស្រ័យហេតុបច្ច័យឡើយ ប្រៀបដូចបងប្អូនដើម យ៉ាងនោះឯង ឈ្មោះថា សភាវៈ ។ ៣ មានកំណើត មនុស្ស តិរច្ឆាន ក្សត្រិយ៍ នឹងព្រាហ្មណ៍ជាដើម ។

ទូដ្ឋន្តរកប្ប ឆឡភិជាតិយោ អដ្ឋបុរិសភូមិយោ ឯកូន-

បញ្ញាស អាជីវកសតេ ឯកូនបញ្ញាស បរិព្វាជកសតេ

ឯកូនបញ្ញាស ឆកាសសតេ[1] រីសេ នត្ថិយសតេ តឹ-

សេ និរយេសតេ ឆឌ្ឌេសរជោជាតុយោ សត្តសញ្ញីភវា ស-

ត្តអសញ្ញីភវា សត្តនិកណ្ឋីភវា សត្តឆេកា សត្តមនុស្សា

សត្តបិសាចា[2] សត្តសរ សត្តបវុដា សត្តបវុដសតានិ

---

๑ ឧ ម. នាគារាសសតេ ។ ๒ ខ. សត្តបេសាច ។

អន្តរកប្ប(១)ទាំង៦៤ក្តី អកិជាតិ(២)ទាំង ៦ បុរិសភូមិ(៣)ទាំង ៨ ពួកអាជីវកៈទាំង ១៤៩ ពួកបរិព្វាជកទាំង ១៤៩ លំនៅនៃនាគទាំង ១៤៩ ឥន្ទ្រិយទាំង ១២០ នរកទាំង ១៣០ ជាតុដែលប្រកបដោយធូលី (មានខ្នងដៃខ្នងដើរជាដើម) ទាំង៣៦ពួក គតិនៃសត្វដែលមានសញ្ញា(៤)ទាំង៧ ពួកគតិ (នៃធញ្ញជាតិ) ដែលគ្មានសញ្ញា(៥)ទាំង៧ ពួកគតិនៃជាតិដែលដុះអំពីថ្នាំង (មានអំរៅជាដើម) ទាំង៧ ពួកទេវតាទាំង៧ ពួកមនុស្សទាំង៧ ពួកបិសាចទាំង ៧ ស្រះទាំង៧ រអាងភ្នំទាំង៧ រអាងភ្នំទាំង៧០

---

១ អដ្ឋកថា ថា ក្នុងមហាកប្ប ១ មានអន្តរកប្ប ៦៤ តែគ្រូឈ្មោះមក្ខលិគោសាលមិនដឹងក្តីប្លោះទេ បានជាពោលថា ៦២ ។ ២ ឯអកិជាតិទាំង ៦ នោះ គឺកណ្ហាភិជាតិ (ជាតិខ្មៅ) បានដល់ព្រានម្រឹគព្រានបក្សីជាដើម ១ នីលាភិជាតិ (ជាតិខៀវ) បានដល់ភិក្ខុដែលបួសក្នុងព្រះពុទ្ធសាសនា ១ លោហិតាភិជាតិ (ជាតិក្រហម) បានដល់ពួកនិគ្រណ្ឋ ១ ហលិទ្ទកិជាតិ (ជាតិលឿងដូចរមៀត) បានដល់ពួកអចេលកសាវក ១ សុក្កាភិជាតិ (ជាតិស) បានដល់ពួកអាជីវក ១ បរមសុក្កាភិជាតិ (ជាតិសណោស់) បានដល់ជនជាតនុគោត្រ តឹងរបួតគោត្រជាដើម ១ ។ ៣ ឯបុរិសភូមិទាំង ៨ នោះ គឺមនុភូមិ (កាលដែលនៅល្ងង់ខ្លៅ) បានដល់ការដែលទើបប្រសូតមកបាន ៧ ថ្ងៃនៅល្ងង់វង្វេង ១ ទិដ្ឋាភូមិ (កាលដែលមានល្បែង) បានដល់ការដែលមកអំពីទុគ្គតិយំស្រែកប្រើន ឬការដែលមកពីសុគតិ រលឹកឃើញសុគតិហើយសើចរីករាយសប្បាយប្រើន ១ បឋវីមិសភូមិ (កាលទើបរៀនដើរ) បានដល់ការដែលទើបចេះកាន់ដៃអាតាបំតារៀនដើរ ១ ខដុគតភូមិ (កាលដែលដើរត្រង់បាន) បានដល់ការដែលចេះដើររឹងប៉ឹងហើយ ១ សេក្ខភូមិ (កាលដែលសិក្សាសិល្បៈ) ១ សមណភូមិ (កាលដែលបួស) ១ ជិនភូមិ (កាលដែលរៀនសិល្បៈអំពីសំណាក់អាចារ្យចេះដឹងស្រេចហើយ) ១ បុគ្គភូមិ (កាលបួសហើយព្រាប់ទៅបំណ្ងបាត ឬប្រតិបត្តិធម៌ ឬកាសំគ្រាំគ្រា) ១ ។ ៤ សត្វដែលមានសញ្ញា ៧ នោះ គឺខ្ញី ១ គោ ១ លា ១ ពពែ ១ សត្វបិញ្ចឹម ១ ម្រឹគ ១ ក្របី ១ ។ ៥ ធញ្ញជាតិ ៧ នោះ គឺស្រូវសាលី ១ ស្រូវខ្លាយ ១ ស្រូវដំណើប ១ ស្រែង ១ កន្ទុយដំរី ១ ស្វាយ ១ តែលលាក ១ ។

សត្តបថាតា សត្តបថាតសតានិ សត្តសុបិនា សត្តសុបិ-
នសតានិ ចុល្លាសីតិមហាកប្បានោ[1] សតសហស្សានិ
យានិ ពាលេ ច បណ្ឌិតេ ច សង្ធាវិត្វា សំសរិត្វា
ទុក្ខស្សន្តំ ករិស្សន្តិ តត្ថ នត្ថិ ឥមិនាហំ សីលេន វា
វត្តេន វា តបេន វា ព្រហ្មចរិយេន វា អបរិបក្កំ វា
កម្មំ បរិចាចេស្សាមិ បរិបក្កំ វា កម្មំ ផុស្សា
ផុស្សា[2] ព្យន្តិករិស្សាមីតិ ហេវំ នត្ថិ នោ ណាមិតេ
សុខទុក្ខេ បរិយន្តកតេ សំសារេ នត្ថិ ហានវឌ្ឍនេ[3]
នត្ថិ ឧក្កំសាវក្កំសេ សេយ្យថាបិ នាម សុត្តគុឡេ
ខិត្តេ និព្ពេឋិយមានមេវ បលេតិ ឯវមេវ ពាលេ ច បណ្ឌិ-
តេ ច សង្ធាវិត្វា សំសរិត្វា ទុក្ខស្សន្តំ ករិស្សន្តីតិ ឥត្ថំ

---

១ ខ. ចុល្លាសីតិមហាកប្បិនោ ។ ២ ខ. ម. ផុស្ស ផុស្ស ។ ៣ ខ. ម. ហាយនវឌ្ឍនេ ។

ជ្រោះធំទាំង ៧ ជ្រោះតូចទាំង ៧០០ សុបិនធំទាំង ៧ សុបិនតូចទាំង ៧០០ ជនពាលក្តី ជនជាបណ្ឌិតក្តី អន្លោលទៅ គ្រាច់រង្គាត់ទៅ (ក្នុងវដ្ដសំសារ) អស់កាលចំនួន ៨ លានចុល្លមហាកប្បហើយទើងធ្វើនូវទីបំផុតនៃទុក្ខបាន បុគ្គលកំណត់ទុកថា អាត្មាអញនឹងញ៉ាំងកម្មដែលមិនទាន់ចាស់ឲ្យចាស់ផង អាត្មាអញបានពាល់ត្រូវរឿយ ។ នូវកម្មដែលចាស់ស្រាប់ហើយ ។ ផ្តើឲ្យអស់ទៅផង ដោយសីលនេះក្តី ដោយវត្តនេះក្តី ដោយតបៈនេះក្តី ដោយព្រហ្មចរិយៈនេះក្តី កុងកប្បទាំងឡាយនោះ មិនមានឡើយ សេចក្តីសុខទុក្ខដែលធ្វើឲ្យមានទីបំផុត ដូចគេវាល់របស់ (ឲ្យអស់ទៅ) ដោយទោណៈ មិនមានក្នុងសំសារវដ្ដ ដោយប្រការយ៉ាងនេះឡើយ សេចក្តីសាបសូន្យ (នៃសំសារបស់ជនជាបណ្ឌិត) ទើងសេចក្តីចំរើន (នៃសំសារបស់ជនពាល) មិនមានឡើយ សេចក្តីលូតលាស់ឡើងទើងសេចក្តីវេចរិល មិនមានឡើយ ប្រៀបដូចរមូរនៃអម្បោះ ដែលគេចោះចាលទៅ រសាយអស់ (ត្រឹមតែកំណត់អម្បោះប៉ុណ្ណោះ) យ៉ាងណាមិញ ជនពាលក្តី ជនជាបណ្ឌិតក្តី ដែលអន្លោលទៅ គ្រាច់រង្គាត់ទៅ (ក្នុងសំសារ) (អស់កំណត់នេះហើយ) ទើងធ្វើនូវទីបំផុតនៃទុក្ខបានដូច្នោះឯង បពិត្រ

ខោ មេ កន្តេ មក្ខលិ គោសាលោ សង្ឃិដ្ឋកំ សាមញ្ញ-
ផលំ បុដ្ឋោ សមានោ សំសារសុទ្ធិំ ព្យាកាសិ សេយ្យ-
ថាបិ កន្តេ អម្ពំ វា បុដ្ឋោ លពុជំ ព្យាករេយ្យ លពុជំ
វា បុដ្ឋោ អម្ពំ ព្យាករេយ្យ ឯវមេវ ខោ មេ[1] កន្តេ មក្ខ-
លិ គោសាលោ សង្ឃិដ្ឋកំ សាមញ្ញផលំ បុដ្ឋោ សមានោ
សំសារសុទ្ធិំ ព្យាកាសិ តស្ស មយ្ហំ កន្តេ ឯតទហោសិ
កថំ ហិ នាម មាទិសោ សមណំ វា ព្រាហ្មណំ វា
វិជិតេ វសន្តំ អបសាទេតព្ពំ មញ្ញេយ្យាតិ សោ ខោ
អហំ កន្តេ មក្ខលិស្ស គោសាលស្ស ភាសិតំ នេវ
អភិនន្ទិំ ន បដិក្កោសិំ អនភិនន្ទិត្វា អបដិក្កោសិត្វា
អនត្តមនោ អនត្តមនភាវំ អដ្ឋបេត្វា តមេវ ភវំ
អង្គណមាគោ អដ្ឋក្កុដ្ឋេ[2] ឧដ្ឋាយាសនា បក្កាមិំ ។

---

១ ម. មេតំ បទំ ន ទិស្សតិ ។ ២ ម. អដ្ឋក្កុដ្ឋេ ។ ម. អដ្ឋក្កុជេ ។

ព្រះអង្គដ៏ចំរើន គ្រូឈ្មោះមក្ខលិគោសាល កាលខ្ញុំព្រះអង្គសួរកេផលនៃ
សមណប្បដិបត្តិដែលឃើញច្បាស់ដោយខ្លួនឯង ដោយប្រការដូច្នេះហើយ
ក៏បែរជាដោះស្រាយ នូវសេចក្តីបរិសុទ្ធិនៃសំសារៈវិញ បពិត្រព្រះអង្គ
ដ៏ចំរើន ប្រៀបដូចបុគ្គលដែលគេសួរពីដើមស្វាយ ក៏បែរជាច្រាច់នូវ
ដើមខ្នុរសម្ងូវិញ ឬគេសួរពីដើមខ្នុរសម្ង បែរជាច្រាច់នូវដើមស្វាយវិញ
បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចំរើន គ្រូឈ្មោះមក្ខលិគោសាល កាលដែលខ្ញុំព្រះអង្គ
សួរកេផលនៃសមណប្បដិបត្តិ ដែលឃើញច្បាស់ដោយខ្លួនឯង ហើយបែរ
ជាដោះស្រាយនូវសេចក្តីបរិសុទ្ធិ នៃសំសារៈវិញ ដូច្នេះឯង បពិត្រ
ព្រះអង្គដ៏ចំរើន ខ្ញុំព្រះអង្គមានសេចក្តីរិះគិត ដូច្នេះថា បុគ្គលប្រហែល
អញ មិនសមបើទៅពប់អានសមណៈឬព្រាហ្មណ៍ អ្នកនៅអាស្រ័យក្នុង
ដែន ដែលជាបុគ្គលគួរបៀតបៀនសោះ បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចំរើន ខ្ញុំព្រះអង្គ
មិនបានត្រេកអរ មិនបានឃាត់ហាមនូវភាសិត របស់គ្រូឈ្មោះមក្ខលិ-
គោសាលឡើយ លុះខ្ញុំព្រះអង្គមិនបានត្រេកអរ មិនបានឃាត់ហាម ក៏មាន
សេចក្តីតូចចិត្ត តែមិនបានបញ្ចេញវាចា សំដែងនូវសេចក្តីតូចចិត្ត មិន
បានកាន់តាម មិនបានយកចិត្តទុកដាក់នឹងវាចានោះទេ ហើយក៏ក្រោក
ចាកអាសនៈ ចៀសចេញទៅ ។

(៨៦) ឯកមិធាហំ ភន្តេ សមយំ យេន អដ្ឋិតោ កោសកម្ពលោ[1] តេនុបសង្កមិំ ឧបសង្កមិត្វា អដ្ឋិតេន កោសកម្ពលេន[2] សទ្ធិំ សម្មោទិំ សម្មោទនីយំ កថំ សារាណីយំ វីតិសារេត្វា ឯកមន្តំ និសីទិំ ឯកមន្តំ និសិន្នោ ខោ អហំ ភន្តេ អដ្ឋិតំ កោសកម្ពលំ ឯតទវោចំ យថា ន្វ ខោ ឥមានិ កោ អដ្ឋិត បុថុសិប្បាយ. តនានិ ។ បេ ។ សក្កា ន្វ ខោ កោ អដ្ឋិត ឯវមេវ ឥធេវ វ ជម្ម សន្ទិដ្ឋិកំ សាមញ្ញផលំ បញាបេ. តុន្តិ ឯវំ វុត្តេ ភន្តេ អដ្ឋិតោ កោសកម្ពលោ មំ ឯតទវោច ឆត្តំ មហារាជ និក្ខ ឆត្តំ យានំ ឆត្តំ ហុតំ ឆត្តំ សុកតឧក្កាជាំ កម្មានំ ផលំ វិបាកោ

---

១ ម. កេសកម្ពលោ ។ ២ ម. កេសកម្ពលេន ។

(៤៦) បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចំរើន ក្នុងក្រុងរាជគ្រឹះនេះ សម័យមួយ ខ្ញុំព្រះអង្គចូលទៅរកគ្រូឈ្មោះអជិតកេសកម្ពល លុះចូលទៅដល់ហើយ ក៏ពោលពាក្យពាក់ព័ន្ធសំណេះសំណាល ជាមួយនឹងគ្រូឈ្មោះអជិតកេសកម្ពល លុះបញ្ចប់ពាក្យដែលគួររីករាយ នឹងពាក្យដែលគួរលើកល្អមឲ្យកើតសេចក្តីស្និទ្ធស្នាលហើយ ក៏បានអង្គុយក្នុងទីដ៏សមគួរ បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចំរើន លុះខ្ញុំព្រះអង្គអង្គុយក្នុងទីដ៏សមគួរហើយ ក៏ធ្វើមពាក្យសួរដូច្នេះទៅនឹងគ្រូឈ្មោះអជិតកេសកម្ពលថា បពិត្រលោកអជិតដ៏ចំរើន ដូចជាសិល្បៈសម្រាប់បង្កើតផលមានប្រមាណប្រើនទាំងនេះ ។បេ។ បពិត្រលោកអជិតដ៏ចំរើន លោកអ្នកអាចនឹងបញ្ញត្តនូវផលនៃសមណៈបានដែរឬទេ ដែលឃើញច្បាស់ដោយខ្លួនឯងក្នុងបច្ចុប្បន្ន ដូចយ៉ាងផលសិល្បៈនោះបានដែរឬ បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចំរើ កាលដែលខ្ញុំព្រះអង្គសួរយ៉ាងនេះហើយ គ្រូឈ្មោះអជិតកេសកម្ពល ក៏បានពោលពាក្យដូច្នេះ នឹងខ្ញុំព្រះអង្គថា បពិត្រមហារាជ ទានដែលបុគ្គលឲ្យហើយ មិនមានផល ការបូជាធំ មិនមានផល ការបូជាតូច[1] មិនមានផល ផលនឹងវិបាក[2]នៃកម្មដែលបុគ្គលធ្វើល្អនឹងធ្វើ

---

១ អដ្ឋកថា ថា គ្រឿងសក្ការៈដែលគេធ្វើដល់ភ្ញៀវ ។ ២ ផលដែលហូរមកលើសលុបហៅថាផល ផលដែលប្រហែលនឹងកម្ម ដែលបុគ្គលធ្វើហើយ ហៅថា វិបាក ។

ឧត្តំ អយំ លោកោ ឧត្តំ បរលោកោ[๑] ឧត្តំ មាតា ឧត្តំ បិតា ឧត្តំ សត្តា ឱបបាតិកា ឧត្តំ លោកេ សមណព្រាហ្មណា សម្មគ្គតា[๒] សម្មាបដិបន្នា យេ ឥមញ្ច លោកំ បរញ្ច លោកំ សយំ អភិញ្ញា សច្ឆិកត្វា បវេទេន្តិ ចាតុម្មហាភូតិកោ អយំ បុរិសោ យទា កាលំ ករោតិ បថវី បថវីកាយំ អនុបេតិ អនុបគច្ឆតិ អាបោ អាបោកាយំ អនុបេតិ អនុបគច្ឆតិ តេជោ តេជោកាយំ អនុបេតិ អនុបគច្ឆតិ វាយោ វាយោកាយំ អនុបេតិ អនុបគច្ឆតិ អាកាសំ ឥន្ទ្រិ-យានិ សំកមន្តិ អាសន្ទិបញ្ចមា បុរិសា តំ[๓] អាទា-យ គច្ឆន្តិ យាវ អាឡាហនា បទានិ បញ្ញាយន្តិ[๔] កាបោតកានិ អដ្ឋីនិ ភវន្តិ ភស្សន្តា ហុតិយោ

---

๑ ម. បរោ លោកោ ។ ๒ ម. សមគ្គា សម្មគ្គតាតិបិ ទី. ជាហ. ទីឃនិ. ។ ๓ ម. ម. មរំ ។ ๔ ម. អាឡាហនា បទានិ បញ្ញាយន្តិ ។

អាក្រក់ មិនមានឡើយ លោកនេះ(១)មិនមាន លោកខាងមុខ(២)មិនមាន ប្រតិបត្តិខុសឬត្រូវកង់មាតា មិនមានផល (បុណ្យឬបាប) ការប្រតិបត្តិខុសឬត្រូវកង់បិតា មិនមានផល (បុណ្យឬបាប) សត្វជាឧបបាតិកៈកំណើត មិនមាន សមណៈនឹងព្រាហ្មណ៍ទាំងឡាយ ដែលមានសេចក្តីព្រមព្រៀងគ្នា ប្រតិបត្តិដោយប្រពៃ ធ្វើឲ្យជាក់ច្បាស់ ព្រោះត្រាស់ដឹងដោយខ្លួនឯង ហើយសំដែងនូវលោកនេះនឹងលោកខាងមុខ ក៏មិនមានក្នុងលោកឡើយ បុរសនេះប្រកបដោយមហាភូតរូប ៤ លុះខន្ធលមរណកាលកន្លងវេលាណា បឋវីធាតុខាងក្នុង ក៏ទៅជាបឋវីធាតុខាងក្រៅ អាបោធាតុខាងក្នុង ក៏ទៅជាអាបោធាតុខាងក្រៅ តេជោធាតុខាងក្នុង ក៏ទៅជាតេជោធាតុខាងក្រៅ វាយោធាតុខាងក្នុង ក៏ទៅជាវាយោធាតុខាងក្រៅ ឥន្ទ្រិយ (ទាំង ៦) ក៏រសាត់អណ្តែតទៅកាន់អាកាស ពួកបុរស (ទាំង ៤ នាក់) មានវេត្រជាគំរប់ ៥ សែងយកបុរសដែលស្លាប់ទៅនោះ ស្មាមដើង គឺគុណនឹងទោសក៏ឃ្លាតដនៅកំណត់ត្រឹមឈាបនដ្ឋានប៉ុណ្ណោះ សល់នៅតែឆ្អឹង មានសម្បុរ (ប្រផេះ) ដូចស្លាបនៃសត្វព្រាប ឯគ្រឿងសក្ការបូជាមានផែះជាទីបំផុត ទានេះពួក

១-២ អដ្ឋកថា ថា លោកនេះមិនមានដល់សត្វដែលបរិភោគក្នុងលោកខាងមុខ លោកខាងមុខមិនមានដល់សត្វដែលបរិភោគក្នុងលោកនេះ សត្វទាំងឡាយកើតក្នុងទីណា លុះប្បុគ្គលហើយក៏សូន្យក្នុងទីនោះ មិនកើតទៀតឡើយ ។

ឧត្តមញាតមំ ឆានំ តេសំ តុច្ឆំ មុសា វិលោ:ថា យេ
កេចិ អត្តំកភំ វទន្តិ ពាលេ ច បណ្ឌិតេ ច កា-
យស្ស កេចា ខុច្ឆិជ្ជន្តិ វិនស្សន្តិ ឆ ហោន្តិ បរំ មរ-
ណាតំ ឥត្តំ ខោ មេ ភន្តេ អដ្ឋិតោ តេសកម្ហលោ
សន្ធិដ្ឋិកំ សាមញ្ញផលំ បុដ្ឋោ សមានោ ខុច្ចេនំ ព្យា-
កាសិ(១) សេយ្យថាបិ ភន្តេ អម្ពំ វា បុដ្ឋោ លពុជំ
ព្យាករេយ្យ លពុជំ វា បុដ្ឋោ អម្ពំ ព្យាករេយ្យ ឯវ-
មេវ ខោ មេ ភន្តេ អដ្ឋិតោ តេសកម្ហលោ សន្ធិដ្ឋិកំ
សាមញ្ញផលំ បុដ្ឋោ សមានោ ខុច្ចេនំ ព្យាកាសិ
តស្ស មយ្ហំ ភន្តេ ឯតទហោសិ កថំ ហិ នាម មាទិ-
សោ សមណំ វា ព្រាហ្មណំ វា វិជិតេ វសន្តំ អប-
សាទេតព្ពំ មញ្ញេយ្យាតិ សោ ខោ អហំ ភន្តេ

---

๑ ម. ខច្ចេវាទំ វិយាកាសិ ។

សាមញ្ញផលសូត្រ ភាគ១របស់ព្រះសុត្តន្តបិដក

មនុស្សពាលកំឡៅបានបញ្ចុះកុមតហើយ ជនពាលឯណា ពោលពាក្យថា អំពើមានទានជាដើម មានផល ពាក្យរបស់ជនពាលនោះ ជាពាក្យកុហកទទេ ជនពាលគ្មានប្រាជ្ញាគ្មានបញ្ញា លុះបែកធ្លាយរាងកាយទៅ រមែងដាច់សូន្យ ប្រាត់ទៅ មិនកើតទៀត ខាងមុខអំពីសេចក្តីស្លាប់ឡើយ បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចំរើន ព្រះឈ្មោះអជិតកេសកម្ពល កាលបើខ្ញុំព្រះអង្គសួរកេផលនៃសមណប្បដិបត្តិ ដែលឃើញច្បាស់ដោយខ្លួនឯង ដោយប្រការដូច្នេះហើយ ក៏បែរជាដោះស្រាយដោយទុច្ចេទភាព (ពោលថាសត្វស្លាប់ទៅសូន្យ គ្មានកើតទៀត) ទៅវិញ បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចំរើន ប្រៀបដូចបុគ្គលដែលគេសួរពីដើមស្វាយ ក៏បែរជាប្រាប់នូវដើមខ្នុរសម្ល វិញ ឬគេសួរពីដើមខ្នុរសម្ល ក៏បែរជាប្រាប់នូវដើមស្វាយវិញ បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចំរើន ព្រះឈ្មោះអជិតកេសកម្ពល កាលដែលខ្ញុំព្រះអង្គសួរកេផលនៃសមណប្បដិបត្តិ ដែលឃើញច្បាស់ដោយខ្លួនឯង ដោយប្រការដូច្នេះហើយ ក៏បែរជាដោះស្រាយដោយទុច្ចេទភាពទៅវិញ ដូច្នោះឯង បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចំរើន ខ្ញុំព្រះអង្គមានសេចក្តីរិះគិតយ៉ាងនេះថា បុគ្គលប្រហែលអញ មិនសមបើទៅពប់អានសមណៈឬព្រាហ្មណ៍ អ្នកនៅអាស្រ័យកន្លែងដែន ដែលជាបុគ្គលគួរបៀតបៀនសោះ បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចំរើន ខ្ញុំ

អដ្ឋកថាស្ស កោសកកម្ពលស្ស ភាសិតំ នេវ អត្តន្តបៈ ឧបក្កិលេសាយ អត្តន្តបៈ ឧបក្កិលេសាយ អន្តមតោ អន្តមនភំ អដ្ឋង្គរេត្វា តមេវ ភវំ អនុក្កមិត្វា អនុក្កមិត្វា ខុជ្ជាយាសញ្ច បក្ខាមី ។

(៨៧) ឯកមិទាហំ ភន្តេ សមយំ យេន បក្កុធោ កច្ចាយនោ តេនុបសង្កមិំ ឧបសង្កមិត្វា បក្កុធេន កច្ចាយនេន សទ្ធឹ សម្មោទឹ សម្មោទនីយំ កថំ សារណីយំ វីតិសារេត្វា ឯកមន្តំ និសីទឹ ឯកមន្តំ និសិន្នោ ខោ អហំ ភន្តេ បក្កុធំ កច្ចាយនំ ឯតទវោចំ យថា នុ ខោ ឥមានិ ភោ កច្ចាយន បុថុសិប្បាយតនានិ ។បេ។ សក្កា នុ ខោ ភោ កច្ចាយន ឥធេវ ទិដ្ឋេ ធម្មេ សន្ទិដ្ឋិកំ សាមញ្ញផលំ បញ្ញបេតុន្តិ ឯវំវុត្តេ ភន្តេ បក្កុធោ កច្ចាយនោ មំ ឯតទវោច សន្តមេ មហារាជ

ព្រះអង្គមិនបានត្រេកអរ មិនបានយាត់ហាមនូវភាសិតរបស់គ្រូឈ្មោះអ-
ជិតកេសកម្ពលឡើយ លុះខ្ញុំព្រះអង្គមិនបានត្រេកអរ មិនបានយាត់ហាម
ក៏មានសេចក្តីតូចចិត្ត តែមិនបានបញ្ចេញវាចា សំដែងនូវសេចក្តីតូចចិត្ត
មិនបានកាន់តាម មិនបានយកចិត្តទុកជាក់ទឹងវាចានោះទេ ក៏ក្រោកចាក
អាសនៈ ចៀសចេញទៅ ។

(៤៧) បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចំរើន កុងក្រុងពាវគ្រឹះនេះ សម័យមួយ ខ្ញុំព្រះ
អង្គចូលទៅរកគ្រូឈ្មោះបកុធកច្ចាយនៈ លុះចូលទៅដល់ហើយ ក៏ពោល
ពាក្យពាក់ព័ន្ធ សំណេះសំណាលជាមួយនឹងគ្រូឈ្មោះបកុធកច្ចាយនៈ លុះ
បញ្ចប់នូវពាក្យដែលគួររីករាយ នឹងពាក្យដែលគួររលឹកលួងចិត្តកើតសេចក្តី
ស្និទ្ធស្នាលហើយ ក៏អង្គុយក្នុងទីដ៏សមគួរ បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចំរើន លុះខ្ញុំ
ព្រះអង្គអង្គុយក្នុងទីដ៏សមគួរហើយ ក៏ផ្តើមពាក្យសួរដូច្នេះ ទៅនឹងគ្រូឈ្មោះ
បកុធកច្ចាយនៈថា បពិត្រលោកកច្ចាយនៈដ៏ចំរើន ដូចជាសិល្បៈសម្រាប់
បង្កើតផលមានប្រមាណច្រើនពាន់ជាន់នេះ ។បេ។ បពិត្រលោកកច្ចាយនៈដ៏ចំ-
រើន លោកអាចនឹងបញ្ជាក់នូវផលនៃសមណប្បដិបត្តិ ដែលឃើញច្បាស់
ដោយខ្លួនឯងក្នុងបច្ចុប្បន្ន ដូចយ៉ាងសិល្បៈទោះបានដែរឬ បពិត្រព្រះអង្គ
ដ៏ចំរើន កាលបើខ្ញុំព្រះអង្គ សួរយ៉ាងនេះហើយ គ្រូឈ្មោះបកុធកច្ចាយនៈ
បានឆ្លើយពាក្យដូច្នេះ មកនឹងខ្ញុំព្រះអង្គថា បពិត្រមហារាជ កាយ គឺពួក

កាយោ អកតោ អកតវិធោ អនិម្មិតា អនិម្មានា វញ្ឈា កូដ-
ដ្ឋា ឯសិកដ្ឋាយិដ្ឋិតា[1] តេ ន ឥញ្ជន្តិ ន វិបរិណាមន្តិ
ន អញ្ញមញ្ញំ ព្យាពាធេន្តិ នាលំ អញ្ញមញ្ញស្ស សុខាយ
វា ទុក្ខាយ វា សុខទុក្ខាយ វា កតមេ សត្ត បឋវីកាយោ
អាបោកាយោ តេជោកាយោ វាយោកាយោ សុខំ
ទុក្ខេ ជីវេ សត្តមេ[2] ឥមេ សត្តកាយា អកតា អ-
កតវិធោ អនិម្មិតា អនិម្មានា វញ្ឈា កូដដ្ឋា ឯសិ-
កដ្ឋាយិដ្ឋិតា តេ ន ឥញ្ជន្តិ ន វិបរិណាមន្តិ ន អញ្ញមញ្ញំ
ព្យាពាធេន្តិ នាលំ អញ្ញមញ្ញស្ស សុខាយ វា ទុក្ខាយ
វា សុខទុក្ខាយ វា តត្ថ ឆត្តិ ហន្តា វា ឃាតេតា វា
សោតា វា សាវេតា វា វិញ្ញាតា វា វិញ្ញាបេតា វា ឯសោ
ហិ[3] តិណ្ហេន សត្ថេន សីសំ ឯកេន កោចិ កញ្ចិ
ជីវិតា វោរោបេតិ សត្តន្នំយេវ កាយានំ អន្តរេន សត្ថ-
មនុបតតីតិ[4] ឥត្ថំ ខោ មេ កច្ចេ បកុធោ កច្ចាយនោ

---

១ ឯសិកដ្ឋាយិដ្ឋិកាតីបិ ជាហោ ។ ២ ខ. ជីវសត្តមេ ។ ៣ ខ, ម. សោ បិ ។
៤ ម. សត្តន្នំ ភ្លៅ កាយានមន្តរេន សត្ថំ វិវរមនុបគតីតិ ។ ខ. សត្តវិវរំ អនុបគតីតិ ។

ធាតុ ៧ នេះ គ្មាននរណាធ្វើកើត គ្មានវិធីធ្វើកើត គ្មាននរណានិម្មិតដោយឫទ្ធិបាន គ្មាននរណាសាងកើត ជាសភាវៈអ (គ្មានពូជតទៅទៀត) តាំងនៅដូចជាកំពូលភ្នំ បិតនៅមាំដូចជាសសរគោល តាយធាតុនោះមិនញាប់ញ័រ មិនប្រែប្រួល មិនបៀតបៀនទូវគ្នានឹងគ្នា មិនអាចធ្វើគ្នានឹងគ្នាឲ្យបានសុខ ឬឲ្យបានទុក្ខ ឬធាតុសុខធាតុទុក្ខទេ ឯកាយ គឺពួកធាតុ ៧ ដូចម្តេចខ្លះ គឺពួកធាតុដី ១ ពួកធាតុទឹក ១ ពួកធាតុភ្លើង ១ ពួកធាតុខ្យល់ ១ សេចក្តីសុខ ១ សេចក្តីទុក្ខ ១ ជីវិត ១ ជាគំរប់ ៧ តាយ គឺពួកធាតុ ៧ នេះ គ្មាននរណាធ្វើកើត គ្មានវិធីធ្វើកើត គ្មាននរណានិម្មិតដោយឫទ្ធិបាន គ្មាននរណាសាងកើត ជាសភាវៈអ តាំងនៅដូចជាកំពូលភ្នំ បិតនៅមាំដូចជាសសរគោល តាយធាតុនោះមិនញាប់ញ័រ មិនប្រែប្រួល មិនបៀតបៀនទូវគ្នានឹងគ្នា មិនអាចធ្វើគ្នានឹងគ្នាឲ្យបានសុខ ឬឲ្យបានទុក្ខ ឬធាតុសុខធាតុទុក្ខទេ បុគ្គលសម្លាប់ដោយខ្លួនឯងក្តី ប្រើគេឲ្យសម្លាប់ក្តី ស្តាប់ខ្លួនឯងក្តី ញុាំងគេឲ្យស្តាប់ក្តី ដំងច្បាស់ខ្លួនឯងក្តី ញុាំងអ្នកដទៃឲ្យដំងច្បាស់ក្តី មិនមានកូនតាយធាតុនោះឡើយ ទុកជាបុគ្គលនោះកាត់សីស:ដោយសស្ត្រាដ៏មុត ក៏ឈ្មោះថាគ្មានអ្នកណាផ្តាច់ផ្តិលអ្នកណាចាកជីវិតបាន ឯសស្ត្រាគ្រាន់តែចូលទៅតាមចន្លោះនៃកាយធាតុ ៧ ប៉ុណ្ណោះឯង បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចំរើន ត្រួសៀកបក្កុធតថាយន:

សន្ធិដ្ឋកំ សាមញ្ញផលំ បុដ្ឋោ សមានោ អញ្ញេន អញ្ញំ ព្យាកាសិ សេយ្យថាបិ ភន្តេ អម្ហំ វា បុដ្ឋោ លពុជំ ព្យាករេយ្យ លពុជំ វា បុដ្ឋោ អម្ហំ ព្យាករេយ្យ ឯវមេវ ខោ មេ ភន្តេ បកុធោ កច្ចាយនោ សន្ធិដ្ឋកំ សាមញ្ញផលំ បុដ្ឋោ សមានោ អញ្ញេន អញ្ញំ ព្យាកាសិ តស្ស មយ្ហំ ភន្តេ ឯតទហោសិ កថំ ហិ នាម មាទិ. សោ សមណំ វា ព្រាហ្មណំ វា ទិដ្ឋតោ វិសន្ធិំ អបសាទេតព្ពំ មញ្ញេយ្យាតិ សោ ខោ អហំ ភន្តេ បកុធស្ស កច្ចាយនស្ស កាសិតំ នេវ អភិនន្ទិំ ន បដិក្កោសិំ អនភិនន្ទិត្វា អបដិក្កោសិត្វា អនត្តមនោ អនត្តមនភាវំ អនាបជ្ជិត្វា តមេវ ភវំ អនុក្កណ្ឋោ អនិក្កុជ្ឈន្តោ ឧដ្ឋាយាសនា បក្កាមិំ ។

(៩៨) ឯកមិទាហំ ភន្តេ សមយំ យេន ឯកសាលា ជដបុត្តោ តេនុបសង្កមិំ ឧបសង្កមិត្វា ឯកសាលេន

កាលបើខ្ញុំព្រះអង្គសួរភេទផលនៃសមណប្បដិបត្តិ ដែលឃើញច្បាស់ដោយខ្លួនឯង ដោយប្រការដូច្នេះហើយ ក៏បែរជាដោះស្រាយដោយរឿងដទៃផ្សេងទៅវិញ បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចំរើន ប្រៀបដូចបុគ្គលដែលគេសួរពីដើមស្វាយ បែរជាប្រាប់នូវដើមខ្នុរសម្ងាវិញ ឬគេសួរពីដើមខ្នុរសម្ង បែរជាប្រាប់នូវដើមស្វាយវិញ បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចំរើន ត្រង់ឈ្មោះបកុធកច្ចាយនៈ កាលដែលខ្ញុំព្រះអង្គសួរភេទផលនៃសមណប្បដិបត្តិ ដែលឃើញច្បាស់ដោយខ្លួនឯងហើយ ក៏បែរជាដោះស្រាយដោយរឿងដទៃផ្សេងទៅវិញ ដូច្នោះឯង បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចំរើន ខ្ញុំព្រះអង្គមានសេចក្តីរិះគិតយ៉ាងនេះថា បុគ្គលប្រហែលអញ មិនសមបើទៅជាប់អាននឹងសមណៈឬព្រាហ្មណ៍អ្នកនៅអាស្រ័យក្នុងវែន ដែលជាបុគ្គលគួរបៀតបៀនសោះ បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចំរើន ខ្ញុំព្រះអង្គមិនបានត្រេកអរ មិនបានឃាត់ហាមនូវភាសិតរបស់ត្រង់ឈ្មោះបកុធកច្ចាយនៈឡើយ លុះខ្ញុំព្រះអង្គមិនបានត្រេកអរ មិនបានឃាត់ហាម ក៏មានសេចក្តីតូចចិត្តដែរ តែមិនបានបញ្ចេញភាសំដែងនូវសេចក្តីតូចចិត្ត មិនបានកាន់តាម មិនបានយកចិត្តទុកដាក់នឹងភាសានោះទេ ហើយក្រោកចាកអាសនៈ ចៀសចេញទៅ ។

(៤៨) បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចំរើន ក្នុងក្រុងភគ្គនេះ សម័យមួយ ខ្ញុំព្រះអង្គចូលទៅរកត្រង់ឈ្មោះនិគណ្ឋនាដបុត្ត លុះចូលទៅដល់ហើយ ក៏ពោល

ជាតបុត្តេន សទ្ធឹ សម្ពោធឹ សម្ពោធនីយំ កថំ សាក-
ណាយំ វីតសោកត្តា ឯកមន្តំ និសីទឹ ឯកមន្តំ និសិន្នោ
ខោ អហំ ភន្តេ ឩតណ្ហំ ជាតបុត្តំ ឯតទវោចំ យថា
ន្តុ ខោ ឥមានិ កោ អត្ថវេស្សន បុថុសិប្បាយតនានិ
។បេ។ សក្កា នុ ខោ កោ អត្ថវេស្សន ឯវមេវ និដ្ឋ
វ ឆម្មេ សន្និដ្ឋកំ សាមញ្ញផលំ បញ្ញបេតុន្តិ ឯវំ វុត្តេ
ភន្តេ ឩតណ្ហោ ជាតបុត្តោ មំ ឯតទវោច ឥធ មហា-
ភជ ឩតណ្ហោ ជាតុយាមសំវរសំវុតោ ហោតិ កាជញ្ញ
ខោ(១) មហាភជ ឩតណ្ហោ ជាតុយាមសំវរសំវុតោ
ហោតិ ឥធ មហាភជ ឩតណ្ហោ សព្ពវារិវារិតោ ច
ហោតិ សព្ពវារិយុត្តោ ច សព្ពវារិធុតោ ច សព្ពវារិផុ-
ដោ ច ឯវំ ខោ មហាភជ ឩតណ្ហោ ជាតុយាមសំ-

---

១ ឧ ម. ហោតិ ឧ ទិស្សតិ ។

សាចញ្ញផលសូត្រ ទី១ នៃវគ្គទី៣ ឈ្មោះនិគណ្ឋៈ

ពាក្យកាត់ទាក់សំណេះសំណាល ជាមួយនឹងគ្រូឈ្មោះនិគណ្ឋនាដបុត្ត លុះបញ្ចប់ពាក្យដែលគួររីករាយនឹងពាក្យដែលគួរលឹក ល្មមឲ្យកើតសេចក្តីសិទ្ធស្កាលហើយ ក៏អង្គុយក្នុងទីដ៏សមគួរ បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចំរើន លុះខ្ញុំព្រះអង្គអង្គុយក្នុងទីដ៏សមគួរហើយ ឃានផ្តើមពាក្យសួរដូច្នេះនឹងគ្រូឈ្មោះនិគណ្ឋនាដបុត្តថា បពិត្រលោកអគ្គិវេស្សនៈដ៏ចំរើន ដូចជាសិល្បៈសម្រាប់បង្កើតផលមានប្រមាណច្រើនទាំងនេះ ។បេ។ បពិត្រលោកអគ្គិវេស្សនៈដ៏ចំរើន លោកម្ចាស់ពួកនឹងបញ្ញត្តនូវផលនៃសមណភាពដែរឬ ដែលឃើញច្បាស់ដោយខ្លួនឯងក្នុងបច្ចុប្បន្ន ដូចយ៉ាងផលសិល្បៈនេះបានដែរឬ បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចំរើន កាលបើខ្ញុំព្រះអង្គសួរយ៉ាងនេះហើយ គ្រូឈ្មោះនិគណ្ឋនាដបុត្តឆ្លើយពាក្យដូច្នេះ មកនឹងខ្ញុំព្រះអង្គថា បពិត្រមហាពាជ កាលណាលោកនេះនិគ្រន្ថបានសង្រួមដោយការសង្រួម មាន ៤ ចំណែក បពិត្រមហាពាជ និគ្រន្ថដែលបានសង្រួមដោយការសង្រួម មាន ៤ ចំណែក (នោះ) តើដូចម្តេចខ្លះ បពិត្រមហាពាជ និគ្រន្ថក្នុងលោកនេះ ឃាត់ហាមទឹកគាំងពួន(១) ១ ប្រកបដោយទឹកគាំងពួន(២) ១ កំចាត់ជាបដោយទឹកគាំងពួន(៣) ១ ព្រោះព្រំដោយទឹកគាំងពួន(៤) ១ បពិត្រមហាពាជ និគ្រន្ថ

---

១ អដ្ឋកថាថា ឃានហាមឃាត់ទឹកត្រជាក់គ្រប់មុខដោយសំគាល់ថា ក្នុងទឹកត្រជាក់មានសត្វ មិនត្រូវប្រើប្រាស់ឡើយ ។ ២ ប្រកបដោយការរាំងផ្លូវបាបទាំងពួង ។ ឯកាថា ប្រកបដោយការសង្រួមគ្រប់ប្រការ ។ ៣ កំចាត់បាប ដោយការរាំងផ្លូវបាបទាំងពួង ។ ៤ ព្រោះព្រំដោយការរាំងផ្លូវបាបទាំងពួង (តាមន័យនៃអដ្ឋកថាខាងដើមកា ត្រង់ពាក្យថាទឹក ។ ក្នុងទី ២-៣-៤-នោះ ជាឈ្មោះនៃការរាំងផ្លូវបាប ។

វាសំវុតោ ហោតិ យតោ ខោ មហារាជ ឯកច្ចោ
ឃរំ ឯតុយាមសំវាសំវុតោ ហោតិ អយំ វុច្ចតិ មហារាជ
ឯកច្ចោ កតត្តោ ច យតត្តោ ច ឋិតត្តោ ចាតិ ឥទំ ខោ
មេ កត្តេ ឯកច្ចោ ឆាដបុត្តោ សន្ធិដ្ឋកំ សាមញ្ញ
បុដ្ឋោ សមានោ ចាតុយាមសំវរំ ព្យាកាសិ សេយ្យ-
ថាបិ កត្តេ អម្ពំ វា បុដ្ឋោ លពុជំ ព្យាការេយ្យ
លពុជំ វា បុដ្ឋោ អម្ពំ ព្យាការេយ្យ ឯវមេវ ខោ
មេ កត្តេ ឯកច្ចោ ឆាដបុត្តោ សន្ធិដ្ឋកំ សាមញ្ញ-
ផលំ បុដ្ឋោ សមានោ ចាតុយាមសំវរំ ព្យាកាសិ
តស្ស មយ្ហំ កត្តេ ឯតទហោសិ កថំ ហិ នាម
អាឥសោ សមណំ វា ព្រាហ្មណំ វា វិដ្ឋតេ វិសន្តិ
អបសាឋេតព្ពំ មញ្ញេយ្យាតិ សោ ខោ អហំ កត្តេ
ឯតស្សាស្ស ឆាដបុត្តស្ស ភាសិតំ ឧជុ អកិឆ្ឍ្រេ ឆប្ប-

ជានសង្រ្គម ដោយការសង្រ្គម មាន ៤ ចំណែកយ៉ាងនេះឯង បពិត្រ
មហារាជ កាលណា និគ្រន្ថជានសង្រ្គម ដោយការសង្រ្គម ៤ ចំ-
ណែកយ៉ាងនេះ បពិត្រមហារាជ និគ្រន្ថនេះ គេហៅថា អ្នកមាន
ខ្លួនដល់នូវទីបំផុតផង មានខ្លួនសង្រ្គមហើយផង មានខ្លួននៅដោយល្អ
ផង បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចំរើន ឯគ្រូឈ្មោះនិគណ្ឋនាដបុត្ត កាលដែលខ្ញុំ
ព្រះអង្គសួរភេផលនៃសមណប្បដិបត្តិ ដែលឃើញច្បាស់ ដោយខ្លួនឯង
ដោយប្រការដូច្នេះហើយ ក៏បែរជាដោះស្រាយទៅរកការសង្រ្គមមាន ៤
ចំណែកទៅវិញ បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចំរើន ប្រៀបដូចបុគ្គលដែលគេសួរពី
ដើមស្វាយ បែរជាក្រាប់នូវដើមខ្នុរសម្ងូវិញ ឬគេសួរពីដើមខ្នុរសម្ង
បែរជាក្រាប់នូវដើមស្វាយវិញ បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចំរើន គ្រូឈ្មោះនិ-
គណ្ឋនាដបុត្ត កាលដែលខ្ញុំព្រះអង្គសួរភេផលនៃសមណប្បដិបត្តិ ដែល
ឃើញច្បាស់ដោយខ្លួនឯង ក៏បែរជាដោះស្រាយទៅរកការសង្រ្គមមាន ៤
ចំណែកទៅវិញ ដូច្នោះឯង បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចំរើន ខ្ញុំព្រះអង្គមានសេចក្តី
រំពឹតដូច្នេះថា បុគ្គលប្រហែលអញ មិនសមបើទៀបនឹងសមណៈ
ឬព្រាហ្មណ៍ អ្នកនៅអាស្រ័យកន្លែងដែន ដែលជាបុគ្គលគួរបៀតបៀន
សោះ បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចំរើន ខ្ញុំព្រះអង្គមិនបានត្រេកអរ មិនបានយាត់
ហាមនូវកាសិតរបស់គ្រូឈ្មោះនិគណ្ឋនាដបុត្តឡើយ លុះខ្ញុំព្រះអង្គមិនបាន

ฉกฺกาสึ อนภิญฺญาตา อปฺปฉกฺกาสิกา อนตฺตมนา อนตฺตมนตาย อนิจฺฉาเรา ตเมว ภยํ อนุกฺกณฺฐาย อนิกฺกุชฺเฌน ทุฏฺฐายาสนา ปกฺกามึ ฯ

(๙๙) ฯกทา มหาราช ภควา สมยํ ยเน สญฺญายาเวลฏฺฐปุตฺตา เตนุปสงฺกมึ อุปสงฺกมิตฺวา สญฺญายเนน เวลฏฺฐปุตฺเตน สทฺธึ สมฺโมทึ สมฺโมทนียํ กถึ สาราณียึ วีติสาเรตฺวา ฯกมนฺตํ นิสีทึ ฯกมนฺตํ นิสินฺโน โข อหํ ภควา สญฺญยึ เวลฏฺฐปุตฺตึ ฯตทวเจ ยถา นุ โข ภนฺเต สมณา โก สญฺญย ปุถุสิปฺปายตนานิ ฯเป ฯ สกฺกา นุ โข โก สญฺญย ฯาเมว นิเสฺว ฯ ธมฺเม สนฺทิฏฺฐิกึ สามญฺญผลึ ปญฺหเปตุนฺติ ฯึ ปุจฺฉิ ภควา สญฺญายเนน เวลฏฺฐปุตฺเตน มหาราช ฯตทวเจ อตฺถิ ปเร โลเกติ สติ เจ มึ ปุจฺฉสิ อตฺถิ ปเร โลเกติ สติ เจ เม อสฺส อตฺถิ ปเร โลเกติ สติ เต

ត្រេកអរ មិនបានយាត់ហាម ក៏មានសេចក្តីតូចចិត្តដែរ តែមិនបានបញ្ចេញវាចា សំដែងនូវសេចក្តីតូចចិត្ត មិនបានតាន់តាម មិនបានយកចិត្តទុកដាក់នឹងវាចានោះទេ ហើយត្រាកចាកអាសនៈ ចៀសចេញទៅ ។

(៤៨) បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចំរើន កាលក្រោយពីដូច្នេះនេះ សម័យមួយ ខ្ញុំព្រះអង្គចូលទៅរកគ្រូឈ្មោះសញ្ជ័យវេលដប្បត្តិ លុះចូលទៅដល់ហើយ ក៏ពោលពាក្យពាក់ព័ន្ធសំណេះសំណាល នឹងគ្រូឈ្មោះសញ្ជ័យវេលដប្បត្តិ លុះបញ្ចប់នូវពាក្យដែលគួររីករាយ នឹងពាក្យដែលគួរលឹក ល្មមឲ្យកើតសេចក្តីសិនស្មាលហើយ ក៏អង្គុយក្នុងទីដ៏សមគួរ បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចំរើន លុះខ្ញុំព្រះអង្គអង្គុយក្នុងទីដ៏សមគួរហើយ ក៏បានផ្តើមពាក្យសួរដូច្នេះទៅនឹងគ្រូឈ្មោះសញ្ជ័យវេលដប្បត្តិថា បពិត្រលោកសញ្ជ័យដ៏ចំរើន ដូចជាសិល្បៈសម្រាប់បង្កើតផលមានប្រមាណប្រើនទាំងនេះ។បេ។ បពិត្រលោកសញ្ជ័យដ៏ចំរើន លោកអាចនឹងបញ្ជាក់ផលនៃសមណប្បដិបត្តិ ដែលឃើញច្បាស់ដោយខ្លួនឯងក្នុងបច្ចុប្បន្ន ដូចយ៉ាងផលសិល្បៈនោះបានដែរឬ បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចំរើន កាលបើខ្ញុំព្រះអង្គសួរយ៉ាងនេះហើយ គ្រូឈ្មោះសញ្ជ័យវេលដប្បត្តិ ឆ្លើយពាក្យដូច្នេះមកនឹងខ្ញុំព្រះអង្គថា បើមហាពាជសួរអាត្មាថា លោកខាងមុខមានដែរឬ បើសេចក្តីយល់ឃើញរបស់អាត្មាថា លោកខាងមុខមាន អាត្មាគប្បីដោះស្រាយនូវហេតុនោះដល់ព្រះអង្គថាលោកខាងមុខមាន

ឯ(១) ព្យាករេយ្យ ឯវន្តិបិ(២) មេ នោ តថាតិបិ មេ នោ
អញ្ញថាតិបិ មេ នោ នោតិបិ មេ នោ នោ នោតិបិ មេ
នោ នត្ថិ បរេ លោកោ អត្ថិ ច នត្ថិ ច បរេ លោកោ
នេវ អត្ថិ ន នត្ថិ បរេ លោកោ អត្ថិ សត្តា ឱបបាតិកា
តិកា នត្ថិ សត្តា ឱបបាតិកា អត្ថិ ច នត្ថិ ច សត្តា
ឱបបាតិកា នេវ អត្ថិ ន នត្ថិ សត្តា ឱបបាតិកា អត្ថិ
សុកតទុក្កដានំ កម្មានំ ផលំ វិបាកោ អត្ថិ នេ
មំ បុច្ឆសិ អត្ថិ សុកតទុក្កដានំ កម្មានំ ផលំ វិបាកោ
អត្ថិ នេ មេ អស្ស អត្ថិ សុកតទុក្កដានំ កម្មានំ
ផលំ វិបាកោ អត្ថិ តេ ឯំ ព្យាករេយ្យំ នត្ថិ សុ-
កតទុក្កដានំ កម្មានំ ផលំ វិបាកោ អត្ថិ ច
នត្ថិ ច សុកតទុក្កដានំ កម្មានំ ផលំ វិបាកោ

---

១ តេនាតិបិ ទិស្សតិ ។ ២ ខ. ឯវម្បិ ។

ឯសេចក្តីយល់ឃើញរបស់អាត្មាថា យ៉ាងនេះក៏មិនមែន(១) សេចក្តីយល់ឃើញរបស់អាត្មាថាយ៉ាងនោះក៏មិនមែន(២) សេចក្តីយល់ឃើញរបស់អាត្មាថាយ៉ាងដទៃក៏មិនមែន(៣) សេចក្តីយល់ឃើញរបស់អាត្មាថាមិនមែនក៏ទេ(៤) សេចក្តីយល់ឃើញរបស់អាត្មាថា មិនមែនទេ ក៏មិនមែនដែរ(៥) (សេចក្តីយល់ឃើញរបស់អាត្មាថា) លោកខាងមុខមិនមាន លោកខាងមុខមានខ្លះ មិនមានខ្លះ លោកខាងមុខមានក៏មិនមែន មិនមានក៏មិនមែន ពួកសត្វជាឧបបាតិក:មាន ពួកសត្វជាឧបបាតិក:មិនមាន ពួកសត្វជាឧបបាតិក:មានខ្លះមិនមានខ្លះ ពួកសត្វជាឧបបាតិក:មានក៏មិនមែន មិនមានក៏មិនមែន បើមហាពាជសូរអាត្មាថា ផលវិបាកនៃកម្ម ដែលបុគ្គលធ្វើល្អនឹងធ្វើអាក្រក់មានដែរឬ បើសេចក្តីយល់ឃើញរបស់អាត្មាថា ផលវិបាកនៃកម្ម ដែលបុគ្គលធ្វើល្អនឹងធ្វើអាក្រក់មាន អាត្មាគប្បីដោះស្រាយនូវហេតុនោះ ដល់ព្រះអង្គថា ផលវិបាកនៃកម្ម ដែលបុគ្គលធ្វើល្អនឹងធ្វើអាក្រក់មាន ផលវិបាកនៃកម្ម ដែលបុគ្គលធ្វើល្អនឹងធ្វើអាក្រក់ មិនមាន ផលវិបាកនៃកម្ម

---

១ អដ្ឋកថា ថា ពាក្យថាយ៉ាងនេះក៏មិនមែន ជាពាក្យឃាត់អាការសួរណា ៗ ដែលមិនមានទីកំណត់ ។ ២ ពាក្យថាយ៉ាងនោះក៏មិនមែន ជាពាក្យឃាត់សស្សតវាទ គឺពាក្យថា លោកទៀង ។ ៣ ពាក្យថាយ៉ាងដទៃក៏មិនមែន ជាពាក្យឃាត់ឯកច្ចសស្សតវាទ ឯកច្ចអសស្សតវាទ គឺពាក្យថាលោកទៀងខ្លះមិនទៀងខ្លះ ។ ៤ ពាក្យថាមិនមែនក៏ទេ ជាពាក្យឃាត់ទេញ្ញេវាទ គឺពាក្យថាសត្វស្លាប់ទៅស្មុគស្មាញមិនតើតទៀត ។ ៥ ពាក្យថាមិនមានក៏ទៅក៏មិនមែនដែរ ជាពាក្យឃាត់តក្កីវាទ គឺពាក្យថា សត្វស្លាប់ទៅមិនមែនជាមានមិនមែនជាគ្មាន ។

នេវ អត្តំ ន នត្តំ សុភគជុក្កជាតំ តម្ហាតំ ផលំ វិចាគោ ហោតំ តថាគតោ បរម្មរណា ន ហោតំ តថាគតោ បរម្មរណា ហោតំ ច ន ច ហោតំ[1] តថាគតោ បរម្មរណា នេវ ហោតំ ន ន ហោតំ តថាគតោ បរម្មរណាតំ ឥតំ ចេ មំ បុច្ឆសិ នេវ ហោតំ ន ន ហោតំ តថាគតោ បរម្មរណាតំ ឥតំ ចេ មេ អស្ស នេវ ហោតំ ន ន ហោតំ តថាគតោ បរម្មរណាតំ ឥតំ តេ តំ ព្យាករេយ្យំ ឯវន្តំបិ មេ នោ តថាតំបិ មេ នោ អញ្ញថាតំបិ មេ នោ នោតំបិ មេ នោ នោ នោតំបិ មេ នោតំ ឥតំ្ត ខោ មេ ភន្តេ សញ្ញយោ វេលដ្ឋបុត្តោ សន្ថិដ្ឋតំ សាមញ្ញផលំ បុដ្ឋោ សមានោ វិក្ខេបំ ព្យាកាសិ សេយ្យថាបិ ភន្តេ អត្ថិ ភ បុដ្ឋោ លតុដំ ព្យាករេយ្យ លតុដំ ភ បុដ្ឋោ

---

๑ ឧ. ម. ន ហោតំ ច ។

ដែលបុគ្គលធ្វើល្អនឹងធ្វើអាក្រក់មានខ្លះមិនមានខ្លះ ផលវិបាកនៃកម្ម ដែលបុគ្គលធ្វើល្អនឹងធ្វើអាក្រក់ មានក៏មិនមែន មិនមានក៏មិនមែន បើមហាពាសសួរអាត្មាថា ខាងមុខអំពីសេចក្តីស្លាប់ សត្វកើតទៀត ខាងមុខអំពីសេចក្តីស្លាប់ សត្វមិនកើតទៀត ខាងមុខអំពីសេចក្តីស្លាប់ សត្វកើតទៀតខ្លះ មិនកើតទៀតខ្លះ ខាងមុខអំពីសេចក្តីស្លាប់ សត្វកើតទៀតក៏មិនមែន មិនកើតទៀតក៏មិនមែនដូច្នេះឬ បើសេចក្តីយល់ឃើញរបស់អាត្មាថា ខាងមុខអំពីសេចក្តីស្លាប់ សត្វកើតទៀតក៏មិនមែន មិនកើតទៀតក៏មិនមែន អាត្មាគប្បីដោះស្រាយនូវហេតុនោះ ដល់ព្រះអង្គថា ខាងមុខអំពីសេចក្តីស្លាប់ សត្វកើតទៀតក៏មិនមែន មិនកើតទៀតក៏មិនមែន សេចក្តីយល់ឃើញរបស់អាត្មាថាយ៉ាងនេះ ក៏មិនមែន សេចក្តីយល់ឃើញរបស់អាត្មាថា យ៉ាងនោះក៏មិនមែន សេចក្តីយល់ឃើញរបស់អាត្មាថាយ៉ាងដទៃក៏មិនមែន សេចក្តីយល់ឃើញរបស់អាត្មាថា មិនមែនក៏ទេ សេចក្តីយល់ឃើញរបស់អាត្មាថា មិនមែនទេ ក៏មិនមែនដែរ បពិត្រព្រះអគ្គដ៏ចំរើន ត្រូឈ្មោះសញ្ជ័យលើសជាងបុគ្គលដែលគេសួរនូវផលនៃសមណប្បដិបត្តិ ដែលឃើញច្បាស់ដោយខ្លួនឯង ដោយប្រការដូច្នេះហើយ ក៏បែរជាដោះស្រាយបន្ទុបន្ទប់ទៅវិញ បពិត្រព្រះអគ្គដ៏ចំរើន ប្រៀបដូចបុគ្គលដែលគេសួរពីដើមស្វាយ បែរជាច្រាប់នូវដើមខ្នុរសម្ងូវិញ ឬគេសួរពីដើមខ្នុរសម្ងូ

អម្ពំ ព្យាករេយ្យ ឯវមេវ ខោ មេ កន្តេ សញ្ជយោ
វេលដ្ឋបុត្តោ សន្ទិដ្ឋិកំ សាមញ្ញផលំ បុដ្ឋោ សមានោ
វិក្ខេបំ ព្យាការំ តស្ស មយ្ហំ កន្តេ ឯតទហោសិ
អយញ្ច ភវមេសំ សមណព្រាហ្មណានំ សព្ពញ្ញោ
សព្ពទស្សាវី កថំ ហិ នាម សន្ទិដ្ឋិកំ សាមញ្ញផលំ
បុដ្ឋោ សមានោ វិក្ខេបំ ព្យាករិស្សតីតិ តស្ស មយ្ហំ
កន្តេ ឯតទហោសិ កថញ្ចិ នាម មាទិសោ សមណំ
វា ព្រាហ្មណំ វា វិជិតេ វសន្តំ អបសាទេតព្ពំ មញ្ញ-
ិស្សតីតិ សោ ខោ អហំ កន្តេ សញ្ជយស្ស វេលដ្ឋបុត្តស្ស
ភាសិតំ នេវ អភិនន្ទិំ ន បដិក្កោសិំ អនភិនន្ទិត្វា
អបដិក្កោសិត្វា អនត្តមនោ អនត្តមនភាវំ អវិញ្ញាបេត្វា
តមេវ ភវំ អនុក្កណ្ឋោ អនិក្កុជ្ឈន្តោ ឧដ្ឋាយាសនា
បក្កាមិំ ។

បៃវេជាក្រុមប់ទូវដើមស្វាយវិញ បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចំរើន គ្រូឈ្មោះសញ្ជយ-
វេលដ្ឋបុត្ត កាលដែលខ្ញុំព្រះអង្គសួរកេផល នៃសមណបព្វជិបត្តិ ដែល
ឃើញច្បាស់ដោយខ្លួនឯង ក៏បៃវេជាដោះស្រាយបន្ទូបន្ទប់ទៅវិញ ដូច្នោះ
ឯង បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចំរើន ខ្ញុំព្រះអង្គមានសេចក្តីត្រិះរិះដូច្នេះថា គ្រូឈ្មោះ
សញ្ជយវេលដ្ឋបុត្តនេះឯង លុងដ្រុល វង្វេងដ្រុល ជាងសមណៈទំង
ព្រាហ្មណ៍តាំងច្បាយពួកនេះ កាលបើអញសួរត្រង់ផល នៃសមណបព្វ-
ជិបត្តិ ដែលឃើញច្បាស់ដោយខ្លួនឯងហើយ មិនសមបើទៅដោះស្រាយ
បន្ទូបន្ទប់សោះ បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចំរើន ខ្ញុំព្រះអង្គមានសេចក្តីត្រិះរិះដូច្នេះ
ថា បុគ្គលប្រហែលអញ មិនសមបើទៅពាប់អានសមណៈឬព្រាហ្មណ៍
អ្នកទៅអាស្រ័យក្នុងដែន ដែលជាបុគ្គលគួរបៀតបៀនសោះ បពិត្រព្រះ
អង្គដ៏ចំរើន ខ្ញុំព្រះអង្គមិនបានត្រេកអរ មិនបានយាត់ហាមនូវភាសិតរបស់
គ្រូឈ្មោះសញ្ជយវេលដ្ឋបុត្តឡើយ លុះខ្ញុំព្រះអង្គមិនបានត្រេកអរ មិនបាន
យាត់ហាម ក៏មានសេចក្តីតូចចិត្តដែរ តែមិនបានបង្ហោះញាកចាសំដែង
នូវសេចក្តីតូចចិត្ត មិនបានកាន់តាម មិនបានយកចិត្តទុកដាក់នឹងវាចា
នោះទេ ហើយក្រោកចាកអាសនៈ ចៀសចេញទៅ ។

(១០០) សោហំ ភន្តេ ភគវន្តម្បិ បុច្ឆាមិ យថា ន្ទុ
ខោ ឥមានិ ភន្តេ បុថុសិប្បាយតនានិ សេយ្យថីទំ ហត្ថា-
រោហា អស្សារោហា រថិកា ធនុគ្គហា ចេលកា ចលា-
កា បិណ្ឌាចារិកា ខត្តា ភដបុត្តា បក្ខន្ទិនោ មហា-
នាគា សូរា ចម្មយោធិនោ ទាសកបុត្តា អាឡារិកា
កប្បកា ន្ហាបកា សូទា មាលាការ រជកា បេ-
សការ ន្ហលការ កុម្ភការ គណាការ មុទ្ទិកា យានិ
វា បនញ្ញានិបិ តថារូបានិ បុថុសិប្បាយតនានិ តេ ទិដ្ឋេ
ធម្មេ សន្ទិដ្ឋិកំ សិប្បផលំ ខុបជីវន្តិ តេ តេន អត្តានំ
សុខេន្តិ បិណេន្តិ មាតាបិតរោ សុខេន្តិ បិណេន្តិ បុត្តទារំ

(១០០) បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចំរើន ខ្ញុំព្រះអង្គសូមសួរចំពោះព្រះមានព្រះភាគ សូមទ្រង់ព្រះមេត្តាប្រោស ដូចជាសិល្បៈសម្រាប់បង្កើតផលមានប្រមាណច្រើនទាំងនេះ ចានដល់សិល្បៈរបស់បុគ្គលនោះៗ គឺសិល្បៈរបស់បុគ្គលអ្នកកាន់ការខាងដំរី អ្នកកាន់ការខាងសេះ អ្នកកាន់ការខាងរថ ពួកខ្មាន់ធ្នូ ពួកអ្នកកាន់ទង់ជ័យ (មុខ) ពួកអ្នកចាត់ចែង ពួកអ្នកបញ្ជូនសេ្បៀង ពួកព្រះរាជបុត្តអ្នកពុះពារ (លុកចូលកងសង្គ្រាម) ពួកអ្នកសុំចូលទៅកងសង្គ្រាម (អ្នកយកអាសា) ពួកយោធាអ្នកអង់អាច ពួកសេនាអ្នកក្លៀវក្លា ពួកយោធាអ្នកពាក់អាវក្រោះ ពួកកូននៃជនជាទាសៈ (ដែលជាទីស្រេឡាញ់នៃចៅហ្វាយនាយ) ពួកអ្នកធ្វើនំ ពួកជាងកោរកាត់ ពួកអ្នកផតទឹក ពួកអ្នកធ្វើអាហារ ពួកជាងក្រងផ្កា ពួកជាងជ្រលក់ ពួកជាងតម្បាញ ពួកជាងត្បាញផែង ពួកសន្ទឹងធ្មឹង ពួកអ្នកចេះលេខនព្វន្ត ពួកអ្នកចេះពាប់ដោយម្រាមដៃទេ ពុំនោះសោត សិល្បៈសម្រាប់បង្កើតផលមានប្រមាណច្រើនឯណានីមួយដទៃទៀត ដែលមានបែបយ៉ាងនេះក្តី បុគ្គលទាំងនោះរមែងចិញ្ចឹមជីវិតអាស្រ័យនូវផលរបស់សិល្បៈ ដែលឃើញច្បាស់ដោយខ្លួនឯងក្នុងបច្ចុប្បន្ន បុគ្គលទាំងនោះ រមែងធ្វើនូវខ្លួនឲ្យដល់នូវសេចក្តីសុខ ឲ្យពេញលេញ (ដោយកម្លាំងកាយកម្លាំងប្រាជ្ញា) រមែងធ្វើមាតាបិតាឲ្យដល់នូវសេចក្តីសុខ ឲ្យពេញលេញ រមែងធ្វើនូវកូននឹងប្រពន្ធឲ្យដល់

សុខេត្តំ បដិលភិត្តំ មគ្គាមគ្គេ សុខេត្តំ បដិលភិត្តំ សមណ-
ព្រាហ្មណេសុ ខុទ្ទកំ ធនំ លភិត្តំ បតិដ្ឋាបេត្តំ សោវត្តិកំ
សុខវិបាកំ សគ្គសំវត្តនិកំ សក្កា នុ ខោ តេន ឥមេ ធម-
ម្មេ ធនត្ថេ វតម្មេ សន្ធិដ្ឋកំ សាមញ្ញលំ បញ្ញាបេតុន្តិ។
សក្កា(១) មហារាជ តេនហិ មហារាជ តាញ្ញេវត្ថ បដិ-
បុច្ឆិស្សាមិ យថា តេ ខមេយ្យ តថា តំ(២) ព្យាករេយ្យាសិ
តំ កិំ មញ្ញសិ មហារាជ អត្ថិ តេ អស្ស បុរិសោ នានា
កម្មករោ បុព្ពុដ្ឋាយី បច្ចានុចារី កិំការប្បដិស្សាវី
មនាបចារី បិយភាណី មុខុល្លោកាលោ តស្ស ឥមស្ស

---

១ ឱ. សក្ក នុ ខោ ។ ២ ឱ. តំ ។

នូវសេចក្តីសុខឲ្យពេញលេញ រមែងធ្វើមិត្តអាមាត្យឲ្យដល់នូវសេចក្តីសុខ ឲ្យពេញលេញ រមែងញុំាងទក្ខិណាទាន ដែលមានផលដ៏ខ្ពស់ ជាទានគួរដល់កិរិយាកើតក្នុងឋានសួគ៌ ជាទានមានផលនាំមកនូវសេចក្តីសុខ ជាទានញុំាងធម៌ទាំង ១០ ដ៏ប្រសើរ ឲ្យប្រព្រឹត្តទៅដោយល្អ ឲ្យតម្កល់នៅក្នុងសមណៈនិងព្រាហ្មណ៍ទាំងឡាយ ដោយសិល្បៈនោះ បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចំរើន ព្រះអង្គអាចនឹងបញ្ជាក់ នូវផលនៃសមណប្បដិបត្តិ ដែលឃើញច្បាស់ដោយខ្លួនឯង ក្នុងបច្ចុប្បន្ន ដូចយ៉ាងផលសិល្បៈនោះបានដែរឬ ។ ព្រះអង្គទ្រង់ត្រាស់ថា បពិត្រមហាកដ តថាគតអាច (បញ្ជាក់បាន) បពិត្រមហាកដ បើដូច្នោះ តថាគតសូមសួរមហាកដ ក្នុងហេតុនោះវិញ មហាកដគាប់ព្រះពាក្យហឫទ័យយ៉ាងណា គប្បីដោះស្រាយនូវប្រស្នានោះយ៉ាងនោះចុះ ។ បពិត្រមហាកដ ចុះព្រះអង្គសំគាល់នូវហេតុនោះដូចម្តេច កន្លៅលោកនេះ (បើ) មហាកដមានបុរសជាខ្ញុំបម្រើ អ្នកធ្វើការជាអ្នកក្រោកឡើងមុន[1]នឹងដេកក្រោយ ជាអ្នកទទួលស្តាប់កន្លងកិច្ចការឯណានីមួយ ជាអ្នកប្រព្រឹត្តធ្វើនូវអំពើជាទីគាប់ចិត្ត ជាអ្នកពោលនូវពាក្យជាទីស្រឡាញ់ ជាអ្នកបង្ហាញមុខ (ម្ចាស់) បុរសនោះមានសេចក្តីត្រិះរិះយ៉ាងនេះ

---

១ អដ្ឋកថា ថា បុរសជាខ្ញុំបម្រើ៣នេះ ឃើញម្ចាស់ មកអំពីចម្ការមែងក្រោកឡើងមុន ដើម្បីទទួលដំណើរហើយក្រោលអាសនៈទាំងធ្វើនូវកិច្ច ដែលគួរធ្វើមានទឹកសម្រាប់លាងជើងជាដើម រួចទើបដេកក្រោយ ។

សាមញ្ញផលសូត្រ ការទ្រង់សំដែងដំណើរនៃសមណព្រាហ្មណ៍ដទៃ ដែលឃើញច្បាស់ដោយខ្លួនឯង ថា អើហ្ន៎ ហេតុអស្ចារ្យពេកណាស់ អើហ្ន៎ ហេតុចម្លែកពេកណាស់ នេះជាគតិរបស់បុណ្យ នេះជាវិបាករបស់បុណ្យ ព្រោះថាព្រះបាទអជាតសត្តុវេទេហីបុត្តជាធំក្នុងដែនមគធៈនេះ ក៏ជាមនុស្ស ឯអាត្មាអញក៏ជាមនុស្សដែរ ប៉ុន្តែព្រះបាទអជាតសត្តុវេទេហីបុត្ត ជាធំក្នុងដែនមគធៈនេះ ទ្រង់ផ្គត់ផ្គង់ស្កប់ស្កល់ដោយកាមគុណ ៥ មានគេបម្រើហាក់ដូចជាទេវតា ឯអាត្មាអញជាខ្ញុំបម្រើ អ្នកធ្វើការងារ ជាអ្នកក្រោកឡើងមុន ដេកក្រោយ ជាអ្នកទទួលស្តាប់ កន្ត ការនីមួយ ជាអ្នកប្រព្រឹត្តនូវអំពើជាទីគាប់ចិត្ត ជាអ្នកពោលនូវពាក្យជាទីស្រឡាញ់ ជាអ្នកបង្ហាញមុខ (ម្ចាស់) អាត្មាអញគួរធ្វើបុណ្យ ដូចជាបុណ្យព្រះពាជានោះ បើដូច្នេះ មានតែអាត្មាអញកោរសក់ នឹងពុកមាត់ពុកចង្កាចេញ ហើយស្លៀកដណ្តប់សំពត់កាសាយៈ ចាំងឡាយ ចេញចាកផ្ទះហើយចូលទៅកាន់ផ្ទះ ។ សម័យខាងក្រោយមក បុរសនោះក៏កោរសក់នឹងពុកមាត់ពុកចង្កាចេញ ហើយស្លៀកដណ្តប់សំពត់កាសាយៈចាំងឡាយចេញចាកផ្ទះហើយចូលទៅកាន់ផ្ទះ ។ លុះបុរសនោះ ចានបួសយ៉ាងនេះហើយ ក៏សង្រួមកាយ សង្រួមវាចា សង្រួមចិត្តគ្រប់គ្រងវិយោបថ សន្តោសដោយគ្រឿងបរិភោគនឹងគ្រឿងស្លៀកដណ្តប់ដ៏ទុតម ត្រេកអរចំពោះទីស្ងាត់ ។ មានបុរស ១ ពួកទៀត ក្រាបទូល

អច្ចយំ វត តោ អត្ថតំ វត តោ បុញ្ញានំ កតំ បុញ្ញានំ
វិចារោ អយំ ហិ ភន្តេ មាគធោ អជាតសត្តុ
វេទេហីបុត្តោ មនុស្សោ អហំបិ មនុស្សោ អយំ ហិ
ភន្តេ មាគធោ អជាតសត្តុ វេទេហីបុត្តោ បញ្ចហិ តោ-
មកុណេហិ សមប្បតោ សមង្គីភូតោ បរិចារេតិ នេវ
មញ្ញេ អហំ បនម្ហិ សព្ពញ្ញូ(១) ទិដ្ឋោ តោ កម្មកិរេ បុព្ពុដ្ឋាយី
បច្ចានិចាតី កិំការប្បដិសព្ពាវី មធាបថារី បិយភាណី
មុខុល្លោកកិំ តោ(២) នេវ វតិស្សាហំ បុញ្ញានំ កិរេយ្យំ
យន្ទូនាហំ តេសមស្សំ ទិហារេត្វា តាសាយានំ វត្តានំ
អច្ឆាទេត្វា អតារស្មា អនតារិយំ បព្ពជេយ្យន្តិ ។
សោ អបរេន សមយេន តេសមស្សំ ទិហារេត្វា
តាសាយានំ វត្តានំ អច្ឆាទេត្វា អតារស្មា អនតារិយំ
បព្ពជេយ្យ ។ សោ ឯវំ បព្ពជិតោ សមានោ តាយេន
សំវុតោ វិហរេយ្យ ភថាយ សំវុតោ វិហរេយ្យ មនសា
សំវុតោ វិហរេយ្យ ឃាសច្ឆាទនបរមតាយ សន្តុដ្ឋោ
អភិរតោ បវិវេកេ ។ តតោ តេ(៣) បុរិសា ឯតមាចេយ្យុំ

---

១ អហំ បនម្ហិ សព្ពញ្ញូតិបិ ជាហេ ។ ២ ខ មុខុល្លោកកោ ។ ៣ ខ ម. តំ ចេ តេ ។

យត្ថេ នេវ ជានេយ្យាសិ យោ តេ សោ(១) បុរិសោ ឥមាសោ កម្មករោ បុព្ពុដ្ឋាយី បដ្ឋានិធាតី កិំការប្ប-ដិសព្ពរី មនាបចារី បិយវាទី មុខុល្លោកិនោ សោ នេវ កោសមសុំ ឱបញ្ញេត្វា ឥមាសាយានិ វត្តានិ អច្ឆាទេត្វា អតារស្មា អនតារយំ បព្ពជិតោ សោ ឥមំ បព្ពជិតោ សមានោ កាយេន សំវុតោ វិហរតិ ឥមាយ សំវុតោ វិហរតិ មនសា សំវុតោ វិហរតិ ឃាសច្ឆាទនមត្តាយ សន្តុដ្ឋោ អតិរេកោ បរិវេកតិ ។ អបិនុ ត្វំ ឥមំ នេយ្យាសិ ឯតុ មេ កោ សោ បុរិសោ បុនទេវ ហោតុ ឥមាសោ កម្មករោ បុព្ពុដ្ឋាយី បដ្ឋានិធាតី កិំការប្បដិសព្ពរី មនាបចារី បិយវាទី មុខុល្លោកិនោតិ ។ នោហេតំ ភន្តេ អថខោ ំ មយមេវ អតិភនេយ្យាមបិ បច្ចុដ្ឋេ-

---

១ វិ. ម. សោតិ បាឋោ ន ទិស្សតិ ។

មហាភដយ៉ាងនេះថា សូមព្រះភដតេជះតម្កល់លើក្បូង បពិត្រព្រះសម្មតិ-
ទេព សូមព្រះអង្គជ្រាប បុរសដែលជាខ្ញុំបម្រើ អ្នកធ្វើភដការរបស់ព្រះអង្គ
ជាអ្នកក្រោកឡើងមុន ដេកក្រោយ ជាអ្នកទទួលស្តាប់ពាក្យ ក្នុងកិច្ចការ
នីមួយ ជាអ្នកប្រព្រឹត្តធ្វើនូវអំពើជាទីគាប់ចិត្ត ជាអ្នកពោលនូវពាក្យជាទី
ស្រឡាញ់ ជាអ្នកបង្ហាញមុខ (ម្ចាស់) បពិត្រព្រះសម្មតិទេព បុរសនោះ
គោរសក់នឹងពុកមាត់ ពុកចង្កា ស្លៀកដណ្តប់សំពត់កាសាយៈទាំងឡាយ
ចេញចាកផ្ទះហើយចូលទៅកាន់ផ្សារ លុះបុរសនោះ ចាននួសយ៉ាងនេះ
ហើយក៏សង្រួមកាយ សង្រួមវាចា សង្រួមចិត្ត គ្រប់គ្រងវិយោបថ សន្តោស
ដោយគ្រឿងបរិភោគ នឹងគ្រឿងស្លៀកពាក់ដ៏ឧត្តម ត្រេកអរចំពោះទី
ស្ងាត់ ។ ចុះមហាភដគួរពោលយ៉ាងនេះថា អើ បុរសនោះត្រូវចូលមក (ទៅ
ក្នុងសំណាក់) អញវិញ ត្រូវមកធ្វើជាខ្ញុំបម្រើអញ អ្នកធ្វើភដការ ជាអ្នក
ក្រោកមុន ដេកក្រោយ ជាអ្នកទទួលស្តាប់ពាក្យ ក្នុងកិច្ចការនីមួយ ជា
អ្នកប្រព្រឹត្តធ្វើនូវអំពើជាទីគាប់ចិត្ត ជាអ្នកពោលនូវពាក្យ ជាទីស្រឡាញ់
ជាអ្នកបង្ហាញមុខ (ម្ចាស់) ដូច្នេះដែរឬ ។ ព្រះភជាក្រាបបង្គំទូលថា បពិត្រ
ព្រះអង្គដ៏ចំរើន ហេតុនោះមិនមែនដូច្នោះទេ តាមពិត យើងខ្ញុំទាំងឡាយ
គួរតែថ្វាយបង្គំបុគ្គលនោះផង គួរតែក្រោកទទួលបុគ្គលនោះផង គួរតែនិមន្ត

យ្យាមបំ អាសនេនបំ ឯមន្តេយ្យាម អកំឯមន្តេយ្យាម-
បំ ឯំ ឥវបិណ្ឌកាតសេនាសនគិលានប្បច្ចយភេសជ្ជ-
បរិក្ខារេហិ ឆម្ភិកំបិស្ស រក្ខាវរណគុត្តឹ សំវិនហេយ្យា-
មាតិ ។ តំ កឹ មញ្ញសិ មហារាជ យនិ ឃំ សន្តេ
ហោតិ វា សង្ឃដ្ឋកំ សាមញ្ញផលំ នោ វាតិ ។ អន្ធា
ខោ ភន្តេ ឃំ សន្តេ ហោតិ សង្ឃដ្ឋកំ សាមញ្ញផលន្តិ ។
ឥធ ខោ តេ មហារាជ មយា បឋមំ ឥន្ទ្រ វ ឆម្ភេ
សង្ឃដ្ឋកំ សាមញ្ញផលំ បញ្ញត្តន្តិ ។

(១០១) សក្កា បន ភន្តេ អញ្ញេបិ ឯវមេវ ឥន្ទ្រ វ
ឆម្ភេ សង្ឃដ្ឋកំ សាមញ្ញផលំ បញ្ញបេតុន្តិ ។ សក្កា
មហារាជ តេនហិ មហារាជ តញ្ញេវត្ថ បដិបុច្ឆិស្សាមិ
យថា តេ ខមេយ្យ តថា នំ ព្យាករេយ្យាសិ ។

សាមញ្ញផលសូត្រ ការទ្រទ្រង់សំដែងផលនៃសមណប្បដិបត្តិ ដែលឃើញច្បាស់ដោយខ្លួនឯង ដោយអាសនៈផង គួរតែនិមន្តបុគ្គលនោះដោយចីវរបិណ្ឌបាតសេនាសនៈ ទីឥតគ្រឿងបរិក្ខារគឺថ្នាំជាបច្ច័យដល់អ្នកមានជម្ងឺផង គួរតែចាត់ចែងនូវការរក្សាការពារគ្រប់គ្រង ដែលប្រកបដោយធម៌ ដល់បុគ្គលនោះផង ។ ព្រះអង្គទ្រង់ត្រាស់ថា បពិត្រមហាកដ ចុះមហាកដសំគាល់ហេតុនោះដូចម្តេច កាលបើហេតុយ៉ាងនោះមានហើយ ផលនៃសមណប្បដិបត្តិ ដែលឃើញច្បាស់ដោយខ្លួនឯង ឈ្មោះថាមានដែរ ឬមិនមានទេ ។ ព្រះកដាក្រាបបង្គំទូលថា បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចំរើន កាលបើហេតុយ៉ាងនេះ មានហើយ ផលនៃសមណប្បដិបត្តិ ដែលឃើញច្បាស់ដោយខ្លួនឯង ឈ្មោះថាមានដោយពិត ។ ព្រះអង្គទ្រង់ត្រាស់ថា បពិត្រមហាកដ នេះឯងជាផលនៃសមណប្បដិបត្តិ ដែលឃើញច្បាស់ដោយខ្លួនឯង ក្នុងបច្ចុប្បន្ន ជាបឋមដែលតថាគត អាចបញ្ជាក្តដល់មហាកដបាន ។

(១០១) ព្រះកដាទូលសួរទៀតថា បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចំរើន ចុះព្រះអង្គអាចបញ្ជាក្តនូវផលនៃសមណប្បដិបត្តិ ដែលឃើញច្បាស់ដោយខ្លួនឯង ក្នុងបច្ចុប្បន្នដទៃទៀត យ៉ាងដូច្នោះ ឬទេដែរឬ ។ ព្រះអង្គទ្រង់ត្រាស់ថា បពិត្រមហាកដ តថាគត (អាចបញ្ជាក្តបាន) បពិត្រមហាកដ បើដូច្នេះ តថាគតសូមសួរមហាកដ ចំពោះប្រស្នានុ៎ះវិញ មហាកដគប្បីព្រះកដហ្ឫទ័យយ៉ាងណា គប្បីដោះស្រាយនូវប្រស្នានោះយ៉ាងនោះចុះ ។

តំ កឹ មញ្ញសិ មហារាជ ឥធ តេ អស្ស បុរិសោ កា-
ឃ
ស្សកោ គហបតិកោ តាវតាវតោ ភសិវឌ្ឍកោ ។
តស្ស ឯវមស្ស អច្ចយេន វត កោ អត្ថំ វត កោ
ធម្មំ បុញ្ញានំ កតំ បុញ្ញានំ វិបាកោ(១) អយំ ហិ ភវំ
ឃ
មាកនោ អជាតសត្តុ វេទេហីបុត្តោ មនុស្សោ អហម្បិ
មនុស្សោ អយំ ហិ ភវំ មាកនោ អជាតសត្តុ វេទេ-
ហីបុត្តោ បញ្ចហិ តាមកុណេហិ សមប្បិតោ សមង្គី-
ភូតោ បរិចារេតិ ខេវ មញ្ញេ អហំ បនម្ហិស្ស តស្ស-
ឃ
តោ គហបតិកោ តាវតាវតោ ភសិវឌ្ឍកោ សោ
វតស្សាហំ បុញ្ញានំ តាវេយ្យំ យន្នូនាហំ តេសមស្ស
ធិហារត្ថា តាសាយានំ វត្ថានំ អច្ឆាទេត្វា អតារស្មា
អនតារិយំ បព្ពជេយ្យន្តិ ។ សោ អបរេន សមយេន
អប្បំ វា តោកក្ខន្ធំ បហាយ មហន្តំ វា តោកក្ខន្ធំ
បហាយ អប្បំ វា ញាតិបរិវដ្ដំ បហាយ មហន្តំ វា
ញាតិបរិវដ្ដំ បហាយ តេសមស្ស ធិហារត្ថា តាសា-
យានំ វត្ថានំ អច្ឆាទេត្វា អតារស្មា អនតារិយំ បព្ព-
ជេយ្យ ។ សោ ឯវំ បព្ពជិតោ សមានោ តាយេន

---

១ ន. បុញ្ញានំ ឥតិ បុញ្ញានំ វិបាកោតិ ឯត្ថ ឥ ទិស្សតិ ។

បពិត្រមហារាជ ចុះព្រះអង្គសំគាល់ន័យហេតុនោះដូចម្តេច ក្នុងលោកនេះ (បើ) ព្រះអង្គមានបុរសជាអ្នកក្សត្រស់ ជាគហបតិ ជាអ្នកធ្វើគ្រឿងពលិកាវ ជាអ្នកធ្វើគំនរស្រូវឲ្យចំរើន ។ បុរសនោះ ក៏មានសេចក្តីត្រិះរិះយ៉ាងនេះ ថា អើហ្ន៎ ហេតុអស្ចារ្យពេកណាស់ អើហ្ន៎ ហេតុចម្លែកពេកណាស់ នេះជាគតិរបស់បុណ្យ នេះជាវិបាករបស់បុណ្យ ព្រោះថាព្រះបាទអជាតសត្តុវេទេហីបុត្ត ជាធំក្នុងដែនមគធៈនេះ ក៏ជាមនុស្ស អាត្មាអញសោតក៏ជាមនុស្សដែរ ប៉ុន្តែព្រះបាទអជាតសត្តុវេទេហីបុត្ត ជាធំក្នុងដែនមគធៈនេះ ទ្រង់ឆ្អែតស្កប់ស្កល់ដោយកាមគុណទាំង ៥ មានគេបម្រើហាក់ដូចជាទេវតា ឯអាត្មាអញជាអ្នកក្សត្រស់ ជាគហបតិ ជាអ្នកធ្វើគ្រឿងពលិកាវ ជាអ្នកធ្វើគំនរស្រូវឲ្យចំរើនដល់ព្រះរាជានោះទៅវិញ អាត្មាអញគួរតែធ្វើបុណ្យឲ្យបានដូចជាបុណ្យព្រះរាជានោះ បើដូច្នោះ មានតែអាត្មាអញ គោរសក់នឹងពុកមាត់ពុកចង្កា ស្លៀកដណ្តប់សំពត់កាសាយៈទាំងឡាយ ចេញចាកផ្ទះ ហើយចូលទៅកាន់ផ្សះ ។ សម័យខាងក្រោយមក បុរសនោះក៏លះបង់នូវគំនរនៃកោគៈតិចក្តី លះបង់នូវគំនរនៃកោគៈច្រើនក្តី លះបង់ញាតិវង្សតិចក្តី លះបង់ញាតិវង្សច្រើនក្តី ចោលចេញ ហើយក៏គោរសក់នឹងពុកមាត់ពុកចង្កា ស្លៀកដណ្តប់សំពត់កាសាយៈទាំងឡាយ ចេញចាកផ្ទះ ហើយចូលទៅកាន់ផ្សះ ។ លុះបុរសនោះបានបួសយ៉ាងនេះហើយ

សំវុតោ វិហរេយ្យ ភិក្ខវេ សំវុតោ វិហរេយ្យ មនសា សំវុតោ វិហរេយ្យ យាសញ្ញាឧបរមតាយ សន្តុដ្ឋោ អភិរតោ បវិវេកេ ។ តញ្ហេកេ បុរិសា ឯវមាហេយ្យុំ យត្ថ ឧទ ជាឧទេយ្យាសិ យោ តេ សោ បុរិសោ កុសលោ ភិក្ខុ បណ្ឌិតោ ការការោ ភិសក្កោ សោ ឧទ តោសមស្សុំ ឯហិភាវេត្វា ការាយាធិ វត្តិ អញ្ញាឧត្វា អការស្មា អនការយំ បព្ពជិតោ សោ ឯវំ បព្ពជិតោ សមានោ ការយេន សំវុតោ វិហរតិ ភិក្ខវេ សំវុតោ វិហរតិ មនសា សំវុតោ វិហរតិ យាសញ្ញាឧបរមតាយ សន្តុដ្ឋោ អភិរតោ បវិវេកេតិ ។ អបិនុ ត្វំ ឯវំ វទេយ្យាសិ ឯតុ មេ ភោ សោ បុរិសោ បុនទេវ ហោតុ កុសលោ ភិក្ខុ បណ្ឌិតោ ការការោ ភិសក្កោតិ ។ ឧោ ហោតិ ភន្តេ អថខោ ន មយ-មេវ អភិភវេយ្យាមបិ បញ្ញដ្ឋេយ្យាមបិ អាសនេនបិ ន មន្តយ្យាម អភិន មន្តយ្យាមបិ ន ចីវរបិណ្ឌបាតសេ-នាសនភេសជ្ជបរិក្ខារេហិ ជម្មិកំបិ សុ

សាមញ្ញផលសូត្រ ការច្រេងសំដែងផលនៃសមណប្បដិបត្តិ ដែលឃើញច្បាស់ដោយខ្លួនឯង

ក៏សង្រួមកាយ សង្រួមវាចា សង្រួមចិត្ត គ្រប់គ្រងយោបថ សន្តោសដោយ
គ្រឿងបរិភោគនឹងគ្រឿងស្លៀកដណ្តប់ដ៏ខ្ពង្គម ត្រេកអរចំពោះទីស្ងាត់ ។
មានបុរស ១ ពួកទៀតក្រាបទូលមហាពជយ៉ាងនេះថា សូមព្រះពជតេជះ
តម្កល់លើត្បូង បពិត្រព្រះសម្មតិទេព សូមព្រះអង្គទ្រង់ជ្រាប បុរស
ណា ដែលជាអ្នកក្សត្រកេស ជាគហបតិ ជាអ្នកធ្វើនូវគ្រឿងពលិការ ជា
អ្នកធ្វើគំនរស្រូវឲ្យចំរើន (ដល់ព្រះអង្គ) បពិត្រព្រះសម្មតិទេព បុរស
នោះ គោរសក់នឹងពុកមាត់ពុកចង្កា ស្លៀកដណ្តប់សំពត់កាសាយៈទាំង
ឡាយ ចេញចាកផ្ទះ ហើយចូលទៅកាន់ផ្នួស លុះបុរសនោះបានបួស
យ៉ាងនេះហើយ ក៏សង្រួមកាយ សង្រួមវាចា សង្រួមចិត្ត គ្រប់គ្រងយោបថ
សន្តោសដោយគ្រឿងបរិភោគ នឹងគ្រឿងស្លៀកដណ្តប់ដ៏ខ្ពង្គម ត្រេកអរ
ចំពោះទីស្ងាត់ ។ ចុះមហាពជក្សត្រពោលយ៉ាងនេះថា អើ បុរសនោះត្រូវ
ចូលមកវិញ ត្រូវធ្វើជាអ្នកក្សត្រកេសវិស្រែ ជាគហបតិ ជាអ្នកធ្វើនូវគ្រឿងពលិ-
ការ ជាអ្នកធ្វើគំនរស្រូវឲ្យចំរើន ដល់អញវិញ ដូច្នេះដែរឬ ។ ព្រះពជា
ក្រាបបង្គំទូលថា បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចំរើន ហេតុនោះ មិនមែនដូច្នោះទេ តាម
ពិត យើងខំទាំងឡាយ គួរតែថ្វាយបង្គំបុរសនោះផង គួរតែក្រោកទទួល
បុរសនោះផង គួរតែនិមន្តដោយអាសនៈផង គួរតែនិមន្តបុរសនោះដោយ
ចីវរបិណ្ឌបាត សេនាសនៈនឹងគ្រឿងបរិក្ខារ គឺថ្នាំជាបច្ច័យដល់អ្នកជម្ងឺផង

วกฺกาวณาคุตฺตึ สมาธิเยาคมาตฺ ฯ ตำ กึ มญฺญสิ มหากจฺจ ยเถวำ สตฺถา โหติ สงฺฆสฺสกำ สามญฺญลกฺขโณ ตถา ฯ อหฺจา ขฺวาหำ กเถมิ วำ สตฺถา โหตุ สงฺฆสฺสกำ สามญฺญลกฺขโณติ ฯ ส จำ ขฺวาหำ เอวำ มหากจฺจ มยา อุตฺตโร นิกฺขิตฺโต ภเวยฺย สงฺฆสฺสกำ สามญฺญลกฺขโณ ปญฺญตฺโตติ ฯ

(๑๐๒) สกฺกา ปน กเถ อญฺญมญฺญ นิกฺขิตฺโต ภเวยฺย สงฺฆสฺสกำ สามญฺญลกฺขโณ ปญฺญเปตุนฺ ฯเมหิ สงฺฆสฺสเกหิ สามญฺญลเกหิ อกิญฺจนตาย ปณีตตาย[1] สาสุกำ มนสิกเรหิ กาสิสฺสาหีติ ฯ วำ กเถติ ขฺวาหำ ภนฺเต สาวกา มาทิเส อชานสตฺเต เวเนยฺยปุคฺคเล อกงฺเขยฺยาถ

๑ ฐ. ม สุณาหิ ฯ

គួរតែចាត់ចែងការពារគ្រប់គ្រងដ៏ប្រកបដោយធម៌ ដល់បុរសនោះផង ។ ព្រះអង្គទ្រង់ត្រាស់ថា បពិត្រមហាពាជ ព្រះអង្គសំគាល់ទ្វេហេតុនោះដូចម្តេច កាលបើហេតុយ៉ាងនេះមានហើយ ផលនៃសមណប្បដិបត្តិដែលឃើញច្បាស់ដោយខ្លួនឯង ឈ្មោះថាមានដែរឬមិនមានទេ ។ ព្រះពាជា ក្រាបបង្គំទូលថា បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចំរើន កាលបើហេតុយ៉ាងនេះមានហើយ ផលនៃសមណប្បដិបត្តិដែលឃើញច្បាស់ ដោយខ្លួនឯង ឈ្មោះថាមានដោយពិត ។ ព្រះអង្គទ្រង់ត្រាស់ថា បពិត្រមហាពាជ នេះឯងជាផលនៃសមណប្បដិបត្តិ ដែលឃើញច្បាស់ដោយខ្លួនឯងក្នុងបច្ចុប្បន្ន ជាគំរប់ ២ ដែលតថាគត អាចបញ្ជាក់ដល់មហាពាជបាន ។

(១០២) ព្រះពាជាទូលសួរថា បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចំរើន ចុះព្រះអង្គអាចនឹងបញ្ជាក់នូវផលនៃសមណប្បដិបត្តិ ដែលឃើញច្បាស់ដោយខ្លួនឯងក្នុងបច្ចុប្បន្នដទៃទៀត ដែលរុងរឿងដោយវិសេសផង ដែលថ្លៃថ្លាដោយវិសេសផង ជាងផលនៃសមណប្បដិបត្តិដែលឃើញច្បាស់ ដោយខ្លួនឯងទាំងអម្បាលនេះបានដែរឬ ។ ព្រះអង្គទ្រង់ត្រាស់ថា បពិត្រមហាពាជ តថាគតអាចបញ្ជាក់បាន បពិត្រមហាពាជ បើដូច្នោះ សូមមហាពាជ ទ្រង់ព្រះសណ្តាប់ ធ្វើទុកក្នុងព្រះទ័យឲ្យប្រពៃចុះ តថាគតនឹងពោល ។ ឯព្រះបាទអជាតសត្តុវេទេហីបុត្រ ជាធំក្នុងដែនមគធៈ ក៏ទូលព្រះពុទ្ធដីកា

បច្ចេស្សាសំ ។ កកកា ឯតឧភោ ៤ឆ មហាភូ ត-
ថាគតោ លោកេ ឧប្បជ្ជតិ អរហំ សម្មាសម្ពុទ្ធោ វិជ្ជាចរ-
ណសម្បន្នោ សុគតោ លោកវិទូ អនុត្តរោ បុរិសធម្មសា-
រថិ សត្ថា ទេវមនុស្សានំ ពុទ្ធោ កកកភគវា(១) សោ ឥមំ លោ-
កំ សទេវកំ សមារកំ សព្រហ្មកំ សស្សមណព្រាហ្ម-
ណិ បជំ សទេវមនុស្សំ សយំ អភិញ្ញា សច្ឆិកត្វា បវេទេ-
តិ ។ សោ ធម្មំ ទេសេតិ អាទិកល្យាណំ មជ្ឈេកល្យា-
ណំ បរិយោសានកល្យាណំ សាត្ថំ សព្យញ្ជនំ កេវ-
លបរិបុណ្ណំ បរិសុទ្ធំ ព្រហ្មចរិយំ បកាសេតិ ។ តំ ធម្មំ
សុណាតិ គហបតិ វា គហបតិបុត្តោ វា អញ្ញតរស្មិំ
វា កុលេ បច្ចា ជាតោ ។ សោ តំ ធម្មំ សុត្វា តថា-

---

១ ខ. ម. ពិសេសេ ន ទិស្សតិ ។

នៃព្រះមានព្រះភាគដោយពាក្យថា ព្រះកុរុណាព្រះអង្គ ។ ទើបព្រះមានព្រះភាគ ទ្រង់មានព្រះពុទ្ធដីកាដូច្នេះថា បពិត្រមហាពាជ ព្រះតថាគតកើតឡើង ក្នុងលោកនេះ ជាបុគ្គលឆ្ងាយចាកសេចក្តីសៅហ្មងគ្រប់យ៉ាង ត្រាស់ដឹងនូវញេយ្យធម៌ទាំងពួង ដោយប្រពៃចំពោះព្រះអង្គ បរិបូណ៌ដោយវិជ្ជានិងចរណៈ គឺសេចក្តីចេះដឹងនិងក្រិត្យ ដែលបុគ្គលគប្បីប្រព្រឹត្ត មានដំណើរល្អ ជ្រាបច្បាស់នូវត្រៃលោក ប្រសើរដោយសីលាទិគុណរកបុគ្គលណាមួយស្មើគ្មាន ជាអ្នកប្តូន្មាននូវបុរស ដែលគួរប្តូន្មានបាន ជាគ្រូនៃទេវតានិងមនុស្សទាំងឡាយ ត្រាស់ដឹងនូវអរិយសច្ចធម៌ លែងវិលត្រឡប់មកកាន់កំពង់ទៀត ព្រះតថាគតនោះបានត្រាស់ដឹង បានធ្វើឲ្យជាក់ច្បាស់ដោយព្រះអង្គឯង ហើយញុំាងលោកនេះ ព្រមទាំងទេវលោក មារលោក ព្រហ្មលោក ពពួកសត្វព្រមទាំងសមណព្រាហ្មណ៍ ទាំងមនុស្ស ជាសម្មតិទេពនិងមនុស្សដ៏សេសឲ្យត្រាស់ដឹងផង ។ ព្រះអង្គទ្រង់សំដែងធម៌មានលំអបទដើម លំអបទកណ្តាលនិងលំអបទចុង ជាធម៌បរិបូណ៌ដោយអត្ថនិងព្យញ្ជនៈ ទ្រង់ប្រកាសនូវព្រហ្មចរិយធម៌ ដ៏បរិសុទ្ធបរិបូណ៌គ្រប់គ្រាន់ទាំងអស់ ។ បុគ្គលជាគហបតិក្តី ជាបុត្តនៃគហបតិក្តី បុគ្គលដែលមកកើតខាងក្រោយក្នុងត្រកូលឯណានីមួយក្តី រមែងស្តាប់នូវធម៌នោះ ។ លុះបុគ្គលនោះ បានស្តាប់នូវធម៌នោះហើយ រមែងបានចំពោះនូវជំនឿក្នុង

តតោ សន្ទំ បដិលភតិ ។ សោ តេន សទ្ធាបដិលាភេន
សមន្នាគតោ ឥតិ បដិសញ្ចិក្ខតិ សន្តាលោ ឃរាវាសោ
រជាបថោ អព្ភោកាសោ បព្វជ្ជា ឧយ្យោគំ សុគរំ អគារំ
អជ្ឈាវសតា ឯកន្តបរិបុណ្ណំ ឯកន្តបរិសុទ្ធំ សង្ខលិខិតំ
ព្រហ្មចរិយំ ចរិតុំ យន្នូនាហំ កេសមស្សុំ ឱហារេត្វា
កាសាយានិ វត្ថានិ អច្ឆាទេត្វា អគារស្មា អនគារិយំ
បព្វជេយ្យន្តិ ។ សោ អបរេន សមយេន អប្បំ វា
ភោគក្ខន្ធំ បហាយ មហន្តំ វា ភោគក្ខន្ធំ បហាយ
អប្បំ វា ញាតិបរិវដ្តំ បហាយ មហន្តំ វា ញាតិបរិវដ្តំ
បហាយ កេសមស្សុំ ឱហារេត្វា កាសាយានិ វត្ថានិ
អច្ឆាទេត្វា អគារស្មា អនគារិយំ បព្វជតិ ។ សោ[1] ឯវំ
បព្វជិតោ សមានោ ចាតិមោក្ខសំវរសំវុតោ វិហរតិ អា-
ចារគោចរសម្បន្នោ អណុមត្តេសុ វជ្ជេសុ ភយទស្សាវី
សមាទាយ សិក្ខតិ សិក្ខាបទេសុ កាយកម្មវចីកម្មេន
សមន្នាគតោ កុសលេន បរិសុទ្ធាជីវោ សីលសម្បន្នោ
ឥន្ទ្រិយេសុ គុត្តទ្វារោ សតិសម្បជញ្ញេន សមន្នា-
គតោ សន្តុដ្ឋោ ។

---

១ ម. លោតិន ទិស្សតិ ។

ព្រះតថាគត ។ លុះបុគ្គលនោះ ប្រកបដោយកិរិយាបានចំពោះទ្វារដំទៀ
ដូច្នោះហើយ រមែងពិចារណាថា ការនៅគ្រប់គ្រងផ្ទះ ចង្អៀត (ពេក
ណាស់) ជាផ្លូវនៃធុលីគឺកាមគុណ (មានវត្ថុ) បព្វជ្ជាទើបមានពេលទំនេ
ច្រើន ព្រហ្មចរិយធម៌នេះ បុគ្គលដែលនៅគ្រប់គ្រងផ្ទះ មិនងាយនឹងប្រព្រឹត្ត
ឲ្យបរិបូណ៌គ្រប់គ្រាន់ ឲ្យបរិសុទ្ធស្អាតដូចជាសង្ខ ដែលគេខាត់ហើយទេ
បើដូច្នោះមានតែអាត្មាអញ កោរសក់នឹងពុកមាត់ពុកចង្កា ស្លៀកដណ្តប់
សំពត់កាសាយៈ ចេញចាកផ្ទះ ហើយចូលទៅកាន់ផ្ទះ ។ សម័យខាង
ក្រោយមក បុគ្គលនោះក៏លះបង់នូវគំនរកោគៈតិចក្តី លះបង់នូវគំនរកោគៈ
ច្រើនក្តី លះបង់នូវញាតិវង្សតិចក្តី លះបង់នូវញាតិវង្សច្រើនក្តី ហើយកោរ
សក់នឹងពុកមាត់ពុកចង្កា ស្លៀកដណ្តប់សំពត់កាសាយៈ ចេញចាកផ្ទះ
ហើយចូលទៅកាន់ភ្ជុស ។ លុះបុគ្គលនោះបានបួសយ៉ាងនេះហើយ ក៏ស.
ង្រួមតាមបាតិមោក្ខសំវរៈគ្រប់គ្រិយាបថ បរិបូណ៌ដោយអាចារៈនឹងគោចរៈ
ជាអ្នកឃើញភ័យក្នុងទោសទាំងឡាយត្រឹមតែបន្តិចបន្តួច សមាទានសិក្ខា
ក្នុងសិក្ខាបទទាំងឡាយ ប្រកបដោយកាយកម្មនឹងវចីកម្មជាកុសល មាន
អាជីវៈដ៏បរិសុទ្ធ ជាអ្នកបរិបូណ៌ដោយសីល រក្សាទ្វារក្នុងឥន្ទ្រិយទាំងឡាយ
ប្រកបដោយសតិនឹងសម្បជញ្ញៈ ជាអ្នកសន្តោស ។

(១០៣) កេចិ មហាភូ កំក្ខ សីលសម្បន្នោ ហោតំ ឥច មហាភូ កំក្ខ ចាណាតំចាតំ បហាយ ចាណាតំចាតា បដិវិរតោ ហោតំ និហិតទណ្ឌោ និហិ-តសត្ថោ លជ្ជី ទយាបន្នោ សព្វចាណភូតហិតានុកម្បី វិហរតំ ។ ឥទំបិស្ស ហោតំ សីលស្មឹ ។ អទិន្នាទានំ បហាយ អទិន្នាទានា បដិវិរតោ ហោតំ ទិន្នាទាយី ទិន្នបាដិកង្ខី អថេនេន សុចិភូតេន អត្តនា វិហរតំ ។ ឥទំបិស្ស ហោតំ សីលស្មឹ ។ អព្រហ្មចរិយំ បហាយ ព្រហ្មចារី ហោតំ អាចារវា វិរតោ មេថុនា ធម្មា ។ ឥទំបិស្ស ហោតំ សីលស្មឹ ។ មុសាវាទំ បហាយ មុ-សាវាទា បដិវិរតោ ហោតំ សច្ចវាទី សច្ចសន្ធោ ថេតោ បច្ចយិកោ អវិសំវាទកោ លោកស្ស ។ ឥទំបិស្ស ហោតំ សីលស្មឹ ។ បិសុណំ វាចំ បហាយ បិសុណា-យ វាចាយ បដិវិរតោ ហោតំ ឥតោ សុត្វា ន អមុត្រ អក្ខាតា ឥមេសំ ភេទាយ អមុត្រ វា សុត្វា ន ឥមេសំ អក្ខាតា អមូសំ ភេទាយ ឥតិ កិន្តានំ វា សន្ធាតា

(១០៣) បពិត្រមហាវជ តិត្ថិជាអ្នកបរិបូណ៌ដោយសីល (នោះ) ដូចម្តេចខ្លះ បពិត្រមហាវជ តិត្ថិកុងសាសនានេះ លះបង់បាណាតិបាត ជាអ្នកវៀរស្រឡះចាកបាណាតិបាត មានដំបងដាក់ចុះហើយ មានគ្រឿងសស្ត្រាដាក់ចុះហើយ មានសេចក្តីខ្មាសបាប បរិបូណ៌ដោយសេចក្តីអាណិត ជាអ្នកអនុគ្រោះដោយប្រយោជន៍ ដល់សត្វមានជីវិតទាំងពួង ។ នេះជាសីលរបស់តិត្ថិនោះ ។ តិត្ថិលះបង់អទិន្នាទាន ជាអ្នកវៀរស្រឡះចាកអទិន្នាទាន កាន់យកតែវត្ថុដែលគេឲ្យ ចង់បានតែវត្ថុដែលគេឲ្យ មានខ្លួនដ៏ស្អាត មិនមែនជាមនុស្សលួច ។ នេះជាសីលរបស់តិត្ថិនោះ ។ តិត្ថិលះបង់អព្រហ្មចរិយៈ ជាអ្នកប្រព្រឹត្តធម៌ដ៏ប្រសើរ ជាអ្នកប្រព្រឹត្តឆ្ងាយ ជាអ្នកវៀរចាកមេថុនធម្ម ដែលជាធម៌របស់អ្នកស្រុក ។ នេះជាសីលរបស់តិត្ថិនោះ ។ តិត្ថិលះបង់មុសាវាទ ជាអ្នកវៀរស្រឡះចាកមុសាវាទ ពោលតែពាក្យពិត តន្ទឹពាក្យពិត ដោយពាក្យពិត ជាអ្នកមានសំដីនឹងឯ មានពាក្យដែលគេគប្បីជឿ មិនបានពោលបំភ្លៃត់សត្វលោក ។ នេះជាសីលរបស់តិត្ថិនោះ។ តិត្ថិលះបង់បិសុណាវាចា ជាអ្នកវៀរស្រឡះចាកបិសុណាវាចា ឮអំពីទីនេះ មិនបានយកទៅប្រាប់កុងទីឯណោះ ដើម្បីបំបែកនូវជនទាំងឡាយនេះ ឬឮកុងទីឯណោះ មិនបានយកមកប្រាប់ដល់ជនទាំងឡាយនេះ ដើម្បីបំបែកនូវជនទាំងឡាយឯណោះ ជាអ្នកផ្សះផ្សានូវជនទាំងឡាយ

สหิตานิ วา อนุปฺปนฺนตา สมคฺคภาเว สมคฺครเต สมคฺคนนฺที สมคฺคการณา วา จิตฺตํ ภาสิตา โหติ ฯ ฯ ปิยสีลตา โหติ สีลสฺมึ ฯ ปาสาทิกตฺตา จิตฺตสฺส ปสาทาย จิตฺตาย ปฏิรูปตา โหติ ยา สา จิตฺตา เอลา กณฺหาสุขา เขมนียา มาธุรยุตฺตา โจรีตหฏฺฐชนกนฺตา ตหฏฺฐชนมนาปา ตถารูปี จิตฺตา ภาสิตา โหติ ฯ ปิย-สีลตา โหติ สีลสฺมึ ฯ สมฺปฺปลาปิตา สมฺปฺปลาปาย สมฺปฺปลาปิตา ปฏิรูปตา โหติ กาลจิตฺตา ภูตจิตฺตา อตฺถจิตฺตา ธมฺมจิตฺตา วินยจิตฺตา นิทานวตี จิตฺตา ภาสิตา โหติ กาลេน สาปเทสา ปริยนฺตวตี อตฺถสญฺหิตา ฯ ปิยสีลตา โหติ สีลสฺมึ ฯ ปาปิกานมกุสลานมฺปิ ปฏิรูปตา โหติ ฯ ปิกกกฺกฏฺฐโกกา โหติ ปฺปหีนตา วิรตา วิกา-ลโภชนา ฯ ฉฏฺฐกตฺถโกกา โหติ ปฺปหีนตา วิรตา วิกาล-

ដែលបែកគ្នាហើយ ឬឲ្យកម្ចាត់ថែមដល់ពួកជន ដែលជាទំនឹងគ្នាហើយ មានសេចក្តីព្រមព្រៀងគ្នាជាទីត្រេកអរ ត្រេកអរតែក្នុងសេចក្តីព្រមព្រៀងគ្នា រីករាយតែក្នុងសេចក្តីព្រមព្រៀងគ្នា ជាអ្នកនិយាយតែពាក្យដែលជាគ្រឿងធ្វើនូវសេចក្តីព្រមព្រៀងគ្នា ។ នេះជាសីលរបស់តិក្ខុនោះ ។ តិក្ខុលះបង់ផរុសវាចា ជាអ្នកវៀរស្រឡះចាកផរុសវាចា ក៏ពាក្យណាដែលមិនមានទោស នាំមកនូវសេចក្តីសុខដល់ត្រចៀក (អ្នកដទៃ) ជាពាក្យគួរឲ្យកើតសេចក្តីស្រឡាញ់ ជាពាក្យគួរតម្កល់ទុកក្នុងហឫទ័យ ជាសំដីរបស់អ្នកក្រុង ជាពាក្យជាទីត្រេកអរនៃជនច្រើនគ្នា ជាទីគាប់ចិត្តនៃជនច្រើនគ្នា តែងពោលនូវពាក្យមានសភាពដូច្នោះ ។ នេះជាសីលរបស់តិក្ខុនោះ ។ តិក្ខុលះបង់សម្ផប្បលាបៈ ជាអ្នកវៀរស្រឡះចាកសម្ផប្បលាបៈ ជាអ្នកពោលនូវពាក្យក្នុងកាលគួរ ពោលនូវពាក្យពិត ពោលនូវអត្ថ ពោលនូវធម៌ ពោលនូវវិន័យ ពោលនូវពាក្យគួរតម្កល់ទុកក្នុងហឫទ័យ ជាពាក្យប្រកបដោយគ្រឿងអាង ជាពាក្យមានកំណត់ ជាពាក្យប្រកបដោយប្រយោជន៍តាមកាលដ៏គួរ ។ នេះជាសីលរបស់តិក្ខុនោះ ។ តិក្ខុវៀរស្រឡះចាកការធ្វើពីជគាមនឹងភូតគាម(១)ឲ្យវិនាស ។ ជាអ្នកបរិភោគតត្តកតែ ១ ពេល វៀរបរិភោគក្នុងរាត្រី វៀរបរិភោគកន្លងកាលខុស ។ វៀរចាកការ

---

១ រុក្ខដែលមានពូជដុះឡើងបាន តែមិនដុះដាប់ដើងផែនដីមានគ្រាប់ឈើជាដើម ហៅថា ពីជគាម, ឈើ ស្មៅជាដើម ដែលដុះជាប់នឹងផែនដី ហៅថា ភូតគាម ។

ហោតិ ។ មាឃាតន្ទរំលេបនជារណាមល្ហនវិក្ខសនដ្ឋាន
បដិវិរតោ ហោតិ ។ ឧច្ចាសយនមហាសយនា បដិវិរតោ
ហោតិ ។ ជាតរូបរជតប្បដិក្ខហណា បដិវិរតោ ហោតិ ។
អាមកធញ្ញប្បដិក្ខហណា បដិវិរតោ ហោតិ ។ អាមក-
មំសប្បដិក្ខហណា បដិវិរតោ ហោតិ ។ ឥត្ថិកុមារិ-
កប្បដិក្ខហណា បដិវិរតោ ហោតិ ។ ទាសីទាសប្ប-
ដិក្ខហណា បដិវិរតោ ហោតិ ។ អជេឡកប្បដិក្ខ-
ហណា បដិវិរតោ ហោតិ ។ កុក្កុដសូករប្បដិក្ខហ-
ណា បដិវិរតោ ហោតិ ។ ហត្ថិកាសវឡវាឡកបដិក្ខហ-
ណា បដិវិរតោ ហោតិ ។ ខេត្តវត្ថុប្បដិក្ខហណា ប-
ដិវិរតោ ហោតិ ។ ទូតេយ្យប្បហិណគមនានុយោគា
បដិវិរតោ ហោតិ ។ កយវិក្កយា បដិវិរតោ ហោតិ ។
តុលាកូដកំសកូដមានកូដា បដិវិរតោ ហោតិ ។
ឧក្កោដនវញ្ចននិកតិសាវិយោគា បដិវិរតោ ហោតិ ។

មើលន្លាវចាំនឹងស្តាប់ន្លាវចម្រៀងនឹងភ្លេងប្រគំ ដែលជាសត្រូវដល់កុសលធម៌ ។ រៀវចាកការទ្រទ្រង់នឹងការប្រដាប់ស្អិតស្អាងពងកាយ ដោយផ្កាកម្រង គ្រឿងក្រអូប នឹងគ្រឿងលាបផ្សែង ។ ។ រៀវចាកទីដេកទីអង្គុយដ៏ខ្ពស់នឹងទីដេកទីអង្គុយដ៏ប្រសើរ ។ រៀវចាកការទទួលន្លាវមាសនឹងប្រាក់ ។ រៀវចាកការទទួលន្លាវធញ្ញជាតិផៅ ។ រៀវចាកការទទួលន្លាវសាច់ផៅ ។ រៀវចាកការទទួលន្លាវស្រីនឹងកុមារី ។ រៀវចាកការទទួលខ្ញុំស្រី នឹងខ្ញុំប្រុស ។ រៀវចាកការទទួល ន្លាវពពែនឹងចៀម ។ រៀវចាកការទទួលន្លាវមាន់នឹងជ្រូក ។ រៀវចាកការទទួលន្លាវដំរី គោ សេះឈ្មោលញី ។ រៀវចាកការទទួលន្លាវស្រែនឹងចម្ការ ។ រៀវចាកការប្រកបន្លាវខូតកម្ម គឺនាំសំបុត្រ ឬពាក្យបណ្តាំរបស់គ្រហស្ថ នឹងទៅដោយគេប្រើអំពីផ្ទះមួយទៅផ្ទះមួយ ។ រៀវចាកការទិញនឹងលក់ ។ រៀវចាកការបញ្ឆោតឬបន្ទំដោយជញ្ជីង នឹងបញ្ឆោតដោយកាដន៍កាក្បែមាស (ជាដើម) នឹងបញ្ឆោតដោយរង្វាល់រង្វាស់ ។ រៀវចាកការប្រកប ន្លាវអំពើរៀចគឺបន្ទុសបំភាន់[1]នឹងបញ្ឆោតបោកប្រាស នឹងបន្ទំដោយរបស់ក្លែង ។

---

១ បានខាងចៅក្រមស៊ើសំណួរគេ ហើយកាត់ក្តីរៀច ធ្វើអ្នកជាញ៉ឲ្យទៅជាឈ្នះ អ្នកឈ្នះឲ្យទៅជាចាញ់វិញ ។

เตนสงฺขเยฺยน วิรมาเมาสมาเลาปสมาสาคาก ปฏิ-
วิรโต เหาติ ฯ สงฺขิตฺตสฺส เหาติ สีลสฺมึ ฯ

ทุฏฺฐสีลนิทฺเทโส ฯ

(๑๐๔) ยถา กถ ปเนเกจิ เกาจฺจิ สมณพฺราหฺม-
ณา สทฺธาเยฺยน เกาฆเรน กุฏิกาย เต ฝาสุปิ
ตาคเตหิ สมาหาเรหิ อนุยุตฺตา วิหรนฺติ ฯ เสยฺย-
ถีธ ฯ มูลพีชา ขนฺธพีชา ผลุพีชา อคฺคพีชา พีชพีชเมว
ปญฺจม สตฺต ก ฯ สตฺต ฝาสุกา ตาคเตหิ สมา-
หาเรหิ ปฏิวิรโต เหาติ ฯ สงฺขิตฺตสฺส เหาติ สีลสฺมึ ฯ

(๑๐๕) ยถา กถ ปเนเกจิ เกาจฺจิ สมณพฺราหฺม-
ณา สทฺธาเยฺยน เกาฆเรน กุฏิกาย เต ฝาสุปิ
สนฺถนิกาปริเกาตึ อนุยุตฺตา วิหรนฺติ ฯ เสยฺยถีธ ฯ

វៀរចាកការកាត់ (នូវអវយវៈមានដៃជាដើម) ការសម្លាប់ ការចង ការលាក់ខ្លួនពួនចាំធ្វើអំពើអាក្រក់ នឹងការប្លន់ការកំហែងយកទ្រព្យ ។ នេះជាសីលរបស់កិក្ខុនោះ ។

ចប់ កូឡសីល ។

(១០៤) មួយវិញទៀត ដូចជាសមណព្រាហ្មណ៍ពាំងឡាយ ដ៏ចំរើនពួកមួយ បរិភោគនូវភោជនពាំងឡាយ ដែលគេយកទៅឲ្យដោយសទ្ធាហើយ តែសមណព្រាហ្មណ៍ពាំងនោះ រមែងប្រកបរឿយ ។ នូវការធ្វើពីជគាមនឹងភូតគាមឲ្យវិនាស មានសភាពដូច្នេះ ។ ពីជគាមនឹងភូតគាមនោះ តើដូចម្តេចខ្លះ ។ គឺមើម ឬឫសជាពូជ ១ ដើមជាពូជ ១ ថ្នាំងជាពូជ ១ ពុង ឬត្រួយជាពូជ ១ គ្រាប់ជាពូជ ១ ជាគំរប់ ៥ ។ កិក្ខុជាអ្នកវៀរចាកការធ្វើពីជគាមនឹងភូតគាមឲ្យវិនាស មានសភាពដូច្នេះឯង ។ នេះជាសីលរបស់កិក្ខុនោះ ។

(១០៥) ម្យ៉ាងទៀត ដូចជាសមណព្រាហ្មណ៍ពាំងឡាយដ៏ចំរើនពួកមួយ បរិភោគនូវភោជនពាំងឡាយ ដែលគេយកទៅឲ្យដោយសទ្ធាហើយ តែសមណព្រាហ្មណ៍ពាំងនោះ រមែងប្រកបរឿយ ។ នូវការបរិភោគវត្ថុដែលសន្សំទុក មានសភាពដូច្នេះ ។ ការសន្សំទុក នោះតើដូចម្តេច ។

អន្នសន្និធិ(១) ចានសន្និធិ វត្ថសន្និធិ យានសន្និធិ សយនសន្និធិ កន្ធសន្និធិ អាមិសសន្និធិ ឥតិ ឯ ។ ឥតិ ឯវមាទិកា សន្និធិការបរិភោគា បដិវិរតោ ហោតិ ។ ឥទំ បឋមំ សីលំ ។

(១០៦) យថា ឯ បនេកេ ភោន្តោ សមណព្រាហ្មណា សទ្ធាទេយ្យានិ ភោជនានិ ភុញ្ជិត្វា តេ ឯវរូបំ វិស្សុកទស្សនំ អនុយុត្តា វិហរន្តិ ។ សេយ្យថីទំ ។ ឆត្តំ តិតិ ឯឯិតិ បេក្ខំ អក្ខានំ ចាណិសូរំ វេតាឡិកំ កុម្ភថូនំ សោកនករកំ ឯណ្ឌាលិំ វំសំ ពោវរិំ មាតិយុទ្ធំ អស្សយុទ្ធំ មហិសយុទ្ធំ(២) ឧសភយុទ្ធំ អជយុទ្ធំ មេណ្ឌយុទ្ធំ(៣) កុក្កុដយុទ្ធំ វដ្តកយុទ្ធំ ទណ្ឌយុទ្ធំ មុដ្ឋិយុទ្ធំ និព្ពុទ្ធំ ឧយ្យោធិកំ ពលក្កំ សេនាព្យូហំ អនីកទស្សនំ ឥតិ ឯ ។ ឥតិ ឯវមាទិ វិស្សុកទស្សនា បដិវិរតោ ហោតិ ។ ឥទំ បឋមំ សីលំ ។

---

១ អន្នសន្និធិនិបិ អន្នសន្និធីតិបិ ចាហោ ទិស្សតិ ។ ឯវំ សព្វត្ថ ។ ២ ម. មហិសយុទ្ធំ ។ ៣ ឱ. ម. មេណ្ឌកយុទ្ធំ ។

គឺសន្សំថ្នាយទុក ១ សន្សំទឹកទុក ១ សន្សំសំពត់ទុក ១ សន្សំយានទុក ១ សន្សំទីដេកទុក ១ សន្សំគ្រឿងក្រអូបទុក ១ សន្សំគ្រឿងអាមិសៈទុក ១ ។ កិក្ខុជាអ្នកវៀរចាកការបរិភោគវត្ថុដែលសន្សំទុក មានសភាពដូច្នេះឯង ។ នេះជាសីលរបស់កិក្ខុនោះ ។

(១០៦) ម្យ៉ាងទៀត ដូចជាសមណព្រាហ្មណ៍ទាំងឡាយដ៏ចំរើនពួកមួយ បរិភោគនូវភោជនទាំងឡាយ ដែលគេយកទៅឲ្យដោយសទ្ធាហើយ តែសមណព្រាហ្មណ៍ទាំងនោះ រមែងប្រកបរឿយ ។ នូវការមើលការស្តាប់នូវល្បែង ដែលជាសត្រូវដល់កុសលធម៌មានសភាពដូច្នេះ ។ ល្បែងជាសត្រូវដល់កុសលធម៌នោះតើដូចម្តេច ។ គឺល្បែងកំខ្លះ ច្រៀងខ្លះ ប្រគំខ្លះ មហោស្រពខ្លះ ចម្បាំងមហាការតៈនឹងភមក្កើរជាដើមខ្លះ គងខ្លះ រគាំងខ្លះ ស្គរមានជ្រុងបួនខ្លះ គួរគំនូរបូបរចាំខ្លះ ល្បែងដុំដែកខ្លះ ល្បែងកាវខ្លះ ល្បែងលាងឆ្នាំងខ្លះ ដំរីដេលគ្នាខ្លះ សេះប្រទាំគ្នាខ្លះ ក្របីដេលគ្នាខ្លះ គោដេលគ្នាខ្លះ ពពែដេលគ្នាខ្លះ កែះដេលគ្នាខ្លះ មាន់ដេលគ្នាខ្លះ ចាបដេលគ្នាខ្លះ ល្បែងគុណដំបងខ្លះ ប្រដាល់ខ្លះ ចម្បាប់ខ្លះ ចម្បាំងខ្លះ ទីគេកប់ពលខ្លះ ទីលំនៅកងទ័ពខ្លះ ទីមើលពួកសេនាដែលប្រកបដោយអង្គ ៤ ខ្លះ ។ កិក្ខុជាអ្នកវៀរចាកការមើលការស្តាប់នូវល្បែង ដែលជាសត្រូវដល់កុសលធម៌មានសភាពដូច្នេះឯង ។ នេះជាសីលរបស់កិក្ខុនោះ ។

(១០៧) យថា ឯ បនេកេ សមណព្រាហ្មណា សន្ទានេយ្យានំ ភោជនានំ កុញ្ជិត្វា តេ ឯវរូបំ ថូតប្បមាទដ្ឋានានុយោគមនុយុត្តា[1] វិហរន្តិ ។ សេយ្យថីទំ ។ អដ្ឋបទំ ទសបទំ អាកាសំ បរិហារបថំ សន្តិកំ ខលិកំ ឃដិកំ សលាកហត្ថំ អក្ខំ បង្គចីរំ[2] វង្គកំ មោក្ខចិកំ ចិង្គុលកំ[3] បត្តាឡ្ហកំ រថកំ ធនុកំ អក្ខរិកំ មនេសិកំ[4] យថាវជ្ជំ ឥតិ ឯ ។ ឥតិ ឯវរូបា ថូតប្បមាទដ្ឋានានុយោគា បដិវិរតោ ហោតិ ។ អយំបិ សីលស្មិំ ។

---

១ ខ. ម.ថូតប្បមាទដ្ឋានានុយោគំ អនុយុត្តា ។ ២ ខ. ម. បង្គចីរំ ។ ៣ ខ. ម. បិង្គុលិកំ ។ ៤ មនេសិកន្តិបិ ឯកេ ។

(១០៧) ម្យ៉ាងទៀត ដូចជាសមណព្រាហ្មណ៍ពាំងឡាយដ៏ចំរើនពួកមួយ បរិភោគនូវភោជនពាំងឡាយ ដែលគេយកឲ្យដោយសទ្ធាហើយ តែសមណព្រាហ្មណ៍ពាំងនោះ រមែងប្រកបរឿយ ។ នូវល្បែងជាស្មា ដែលជាហេតុជាទីតាំងនៃសេចក្តីប្រមាទ មានសភាពដូច្នេះ ។ ល្បែងជាស្មានោះតើដូចម្តេចខ្លះ ។ គឺជាស្មាមានក្រឡាក្រុំបី(១)ខ្លះ ជាស្មាមានក្រឡាដប់(២)ខ្លះ ជាស្មាដែលលេងឲ្យដឹអាកាស(៣)ខ្លះ ល្បែងវាងផ្លូវដែលគួរវាង(៤)ខ្លះ ល្បែងផ្តាត់គ្រាប់មានគ្រាប់ក្រួសជាដើមខ្លះ លេងជាស្មាកូនតឿលានសម្រាប់លេងខ្លះ ល្បែងហ៊ឹងឬកូនគោលខ្លះ ល្បែងរលាស់ទឹកលាក់ឲ្យគេយកបូខ្លះ ល្បែងអង្គញ់ខ្លះ ល្បែងផ្ចុំបុស្បឹកខ្លះ ល្បែងនង្គ័លតូចខ្លះ ល្បែងជាំដូងខ្លះ ល្បែងកង្ហារខ្លះ ល្បែងវាស់ដីខ្ពាប់ (ជាយឡុកជាយឡ) ខ្លះ ល្បែងរថតូចខ្លះ ល្បែងធ្នូតូចខ្លះ ល្បែងសរសេរអក្សរឲ្យលាក់ឲ្យគេយកខ្លះ ល្បែងទាយចិត្ត (ស្តេចចង់) ខ្លះ ល្បែងកំប្លែងគ្រាប់គេខ្លះ ។ ឯកិក្ខុជាអ្នកវៀរចាកល្បែងជាស្មា ដែលជាហេតុជាទីតាំង នៃសេចក្តីប្រមាទ មានសភាពដូច្នេះឯង ។ នេះជាសីលរបស់កិក្ខុនោះដែរ ។

---

១ បត្រង្គមានក្រឡា ៨ ។ ២ បត្រង្គមានក្រឡា ១០ ន័យខ្លះថាជាយុំ ។ ៣ បត្រង្គផតក្តារលេងតែមាត់ទទេ ។ ៤ ប្រហែលដាច់ទម្លុះចិទ្ទូន ។

(១០៨) យថា ឯ បនេតេ កោន្តា សមណាព្រាហ្មណា សង្ខាទេយ្យានំ កោដ្ឋាគានំ កុញ្ជិត្វា តេ វា បូវំ ឧច្ចាសយនមហាសយនំ អនុយុត្តា វិហរន្តិ ។ សេយ្យថីទំ ។ អាសន្ទឹ បល្លង្កំ គោណកំ ចិត្តកំ បដិកំ បដលិកំ ភូសិកំ(១) វិកតិកំ ឧទ្ទលោមឹ ឯកន្តលោមឹ កដិស្សឹ កោសេយ្យំ កុត្តកំ ហត្ថត្ថរំ អស្សត្ថរំ

---

១ ម. ភុសិកំ ។

(១០៨) មួយវិញទៀត ដូចជាសមណព្រាហ្មណ៍ទាំងឡាយ ដ៏ចំ-
រើនពួកមួយ បរិភោគនូវភោជនទាំងឡាយ ដែលគេយកឲ្យដោយសទ្ធា
ហើយ តែសមណព្រាហ្មណ៍ទាំងនោះ តែងប្រកបរឿយៗ នូវខុទ្ទាសយ-
នមហាសយនៈ (គឺដេកទីអគ្គិយដ៏ខ្ពស់ទំនឹងដេកទីអគ្គិយដ៏ប្រសើរ) មាន
សភាពដូច្នេះ។ ខុទ្ទាសយនមហាសយនៈនោះ តើដូចម្តេចខ្លះ។ គឺអា-
សនៈដែលខ្ពស់ហួសប្រមាណខ្លះ ត្រែដែលមានដើងវិចិត្រ ដោយរូបសត្វ
សាហាវខ្លះ ព្រំដែលមានពេមវែងជាង ៤ ផ្ទាប់ខ្លះ កម្រាលដែលធ្វើដោយ
ពេម វិចិត្រដោយរូបសត្វសាហាវខ្លះ កម្រាលមានពណ៌សដែលធ្វើដោយ
ពេមសត្វខ្លះ កម្រាលដែលធ្វើដោយពេមសត្វមានផ្កាដេរដាសខ្លះ កម្រាល
ដែលញាត់ដោយសំឡីជាប្រក្រតីខ្លះ កម្រាលដែលធ្វើដោយពេមសត្វ វិ-
ចិត្រដោយរូបសត្វសាហាវ មានសីហៈទំនឹងភ្នាធំជាដើមខ្លះ កម្រាលដែលធ្វើ
ដោយពេមសត្វ មានពេមប្រាំឆ្មឹងតែម្ខាងខ្លះ កម្រាលដែលធ្វើដោយ
ពេមសត្វ មានពេមប្រាំឆ្មឹងទាំងសងខាងខ្លះ កម្រាលដែលធ្វើដោយខ្ទិន
ខ្សែសូយមាសទំនឹងសូត្រ ចាក់ស្រែះដោយតេនវត្ត ១ មានមាសជាដើមខ្លះ
ក៏ម្រាលដែលធ្វើដោយសរសៃសូត្រ ចាក់ស្រែះដោយតេនវត្តខ្លះ កម្រាល
ដែលធ្វើដោយពេមសត្វ ល្មមចុះពួកស្រីរបាំ ១៦ នាក់ ឈរកំបានខ្លះ
កម្រាលសម្រាប់ក្រាលលើខ្នងដំរីខ្លះ កម្រាលសម្រាប់ក្រាលលើខ្នងសេះខ្លះ

វេទន្តំ អដ្ឋិនបញ្ជរេណ កាឧលំមិតបញ្ជរបញ្ជរេន សទ្ធុន្តរច្ឆទំ ឧភតោលោហិតកូបជានំ ឥតិ ភ ។ ឥតិ ឱវុច្ចា ឧច្ចាសយនមហាសយនា បដិវិរតោ ហោតិ ។ ឥទំបិស្ស ហោតិ សីលស្មឹ ។

(១០៩) យថា ភ បនេកេ កោដ្ឋា សមណព្រាហ្មណា សទ្ធាទេយ្យានិ កោជញ្ញានិ កុញ្ជិត្វា តេ ឱវុបិ មណ្ឌនវិភូសនដ្ឋានានុយោគំ អនុយុត្តា វិហរន្តិ ។ សេយ្យថីទំ ។ ឧច្ចាទនំ បរិមទ្ទនំ ន្ហាបនំ សម្ពាហនំ អាទាសំ អញ្ជនំ មាលាគន្ធវិលេបនំ មុខចុណ្ណំ មុខលេបនំ ហត្ថពន្ធំ សិខាពន្ធំ ទណ្ឌំ ជាលិកំ អសិំ ឆត្តំ ចិត្រុបាហនំ ឧណ្ហីសំ មណិំ ឯលវាឡនិំ ឱទាតានិ វត្ថានិ ទីឃទសានិ ឥតិ ភ ។ ឥតិ ឱវុច្ចា មណ្ឌនវិភូ-

កម្រាលសម្រាប់ក្រាលលើរថខ្លះ កម្រាលដែលធ្វើដោយស្បែកខ្លាខ្លះ កម្រាលដ៏ឧត្តមដែលធ្វើដោយស្បែកសត្វឈ្មុសខ្លះ ខ្នើយមានពណ៌ក្រហមតាំង ២ ខាង គឺខ្នើយកន្ទុលទំនិងខ្នើយដើង ព្រមតាំងពីតានមានពណ៌ក្រហមខ្លះ ។ តិក្ខុជាអ្នកវៀរចាកឧច្ចាសយនមហាសយនៈ មានសភាពដូច្នេះឯង ។ នេះជាសីលរបស់តិក្ខុនោះ ។

(១០៩) ម្យ៉ាងទៀត ដូចជាសមណព្រាហ្មណ៍តាំងច្បាយដ៏ចំរើនពួកមួយ បរិភោគនូវកោជនតាំងច្បាយ ដែលគាយកឲ្យដោយសទ្ធាហើយ តែសមណព្រាហ្មណ៍តាំងនោះ តែងប្រកបរឿយ ។ នូវវត្តជាទីតាំងនៃការប្រដាប់ស្អិតស្អាងកាយ មានសភាពដូច្នេះ ។ វត្តជាទីតាំងនៃការប្រដាប់ស្អិតស្អាងកាយនោះ តើដូចម្តេចខ្លះ ។ គឺការជូសខាត់បំបាត់កំទិនអាក្រក់(គ្រឿងអប់)ខ្លះ ការប្របាច់តែខ្លះ ការផ្តិតទឹកខ្លះ ការគក់ប្របាច់ខ្លះ កញ្ចក់ខ្លះ វត្តសម្រាប់លាបគ្រឿងប្រដាប់ខ្លះ ផ្ការម្រងគ្រឿងក្រអូបនិងគ្រឿងលាបខ្លះ គ្រឿងលំអិតសម្រាប់ព្រោះមុខខ្លះ វត្តសម្រាប់លាបមុខខ្លះ គ្រឿងប្រដាប់ដៃខ្លះ ចំណងផ្នងសក់ខ្លះ ដំបងខ្លះ បំពង់ថ្នាំខ្លះ ដាវខ្លះ ព្រះខាន់ខ្លះ ឆត្រខ្លះ ស្បែកដើងដ៏វិចិត្រខ្លះ មកុដឫក្សាំងមុខ (ស្មៀតសក់)ខ្លះ កែវមណីខ្លះ ផ្ទីតធ្វើដោយពេមកន្ទុយសត្វខ្លះ សំពត់សខ្លះ សំពត់មានជាយវែងខ្លះ ។ តិក្ខុជាអ្នកវៀរចាកការប្រកប

សនដ្ឋានាទុយោគា បដិវិរតោ ហោតិ ។ ឥទំ បឋមំ សច្ច
ហោតិ សីលស្មឹ ។

(១១០) យថា ឯ បនេកេ សមណព្រាហ្ម-
ណា សទ្ធាទេយ្យានិ ភោជនានិ ភុញ្ជិត្វា តេ ឯវរូបំ
តិរច្ឆានកថំ អនុយុត្តា វិហរន្តិ ។ សេយ្យថីទំ ។ រាជ-
កថំ ចោរកថំ មហាមត្តកថំ សេនាកថំ ភយកថំ
យុទ្ធកថំ អន្នកថំ បានកថំ វត្ថកថំ សយនកថំ
មាលាកថំ គន្ធកថំ ញាតិកថំ យានកថំ គាមកថំ
និគមកថំ នគរកថំ ជនបទកថំ ឥត្ថីកថំ បុរិសកថំ
សូរកថំ(១) វិសិខាកថំ កុម្ភដ្ឋានកថំ បុព្វបេតកថំ

---

១ សុរាកថន្តិ កត្ថចិ ពោត្ថកេ ទិស្សតិ ។

រឿយ ។ ន្ទូវតែជាទីតាំងនៃការប្រជាប់ស្ថិតស្ថានឯកាយ មានសភាព ដូច្នេះឯង ។ នេះជាសីលរបស់តិក្ខុនោះ ។

(១១០) មួយទៀត ដូចជាសមណព្រាហ្មណ៍តាំងឡាយដ៏ចំរើន ពួកមួយ បរិភោគន្ទូវភោជនតាំងឡាយ ដែលគេយកឲ្យដោយសទ្ធាហើយ តែសមណព្រាហ្មណ៍តាំងនោះ តែងប្រកបរឿយ ។ ន្ទូវតិរច្ឆានកថា (ពាក្យនិយាយទទឹងផ្លូវសួគ៌និងផ្លូវព្រះនិព្វាន) មានសភាពដូច្នេះ ។ តិរច្ឆានកថានោះ តើដូចម្តេចខ្លះ ។ គឺការនិយាយអំពីស្តេចខ្លះ និយាយអំពីចោរខ្លះ និយាយអំពីអាមាត្យធំខ្លះ និយាយអំពីសេនាឥហានខ្លះ និយាយអំពីភ័យខ្លះ និយាយអំពីចម្បាំងខ្លះ និយាយអំពីបាយបបំណីខ្លះ និយាយអំពីទឹកផឹកខ្លះ និយាយអំពីសំពត់ខ្លះ និយាយអំពីទីដេកខ្លះ និយាយអំពីផ្កាកម្រងខ្លះ និយាយអំពីគ្រឿងក្រអូបខ្លះ និយាយអំពីញាតិខ្លះ និយាយអំពីយានខ្លះ និយាយអំពីស្រុកខ្លះ និយាយអំពីនិគមខ្លះ និយាយអំពីនគរខ្លះ និយាយអំពីជនបទខ្លះ និយាយអំពីស្រីខ្លះ និយាយអំពីបុរសខ្លះ និយាយអំពីយោធាដែលក្លៀវក្លាខ្លះ និយាយអំពីប្រកផ្លូវខ្លះ និយាយអំពីកំពង់ទឹកខ្លះ និយាយអំពីញាតិ (ដែលទៀតាន់បរិលោកហើយ) ខ្លះ

ជានន្តកេ លោកក្ខាយិកំ សមុទ្ទក្ខាយិកំ ឥតិ
ភវភវកេ ឥតិ វា ។ ឥតិ ឱរុទ្ធាយ តិរច្ឆានកថាយ
បដិវិរតោ ហោតិ ។ ឥធេកច្ចស្ស ហោតិ សីលស្មឹ ។

(១១១) យថា វា បនេកេ កោដ្ឋា សមណព្រាហ្ម-
ណា សទ្ធាទេយ្យានិ ភោជនានិ ភុញ្ជិត្វា តេ ឯវរូបិំ
វិត្តាហារកកេ អនុយុត្តា វិហរន្តិ ។ សេយ្យថីទំ ។
ន ត្វំ ឥមំ ធម្មវិនយំ អាជានាសិ អហំ ឥមំ ធម្មវិ-
នយំ អាជានាមិ កឹ ត្វំ ឥមំ ធម្មវិនយំ អាជានិស្ស-
សិ មិច្ឆាបដិបន្នោ ត្វមសិ អហមស្មិ សម្មាបដិបន្នោ
សហិតំ មេ អសហិតន្តេ បុរេ វចនីយំ បច្ឆា អវច

និយាយអំពីពាក្យឥតប្រយោជន៍ មានសភាពផ្សេង ។ ខ្លះ និយាយអំពីលោក ខ្លះ និយាយអំពីសមុទ្រ ខ្លះ និយាយអំពីសេចក្តីចំរើនធំមិនចំរើន ខ្លះ ។ កិកូជាអ្នកវៀរចាកតិរច្ឆានកថា មានសភាពដូច្នេះឯង ។ នេះជាសីលរបស់កិកូនោះ ។

(១១១) មួយទៀត ដូចជាសមណព្រាហ្មណ៍ពាំងឡាយដ៏ចំរើនពួកមួយ បរិភោគនូវភោជនពាំងឡាយ ដែលគេយកឲ្យដោយសទ្ធាហើយ តែសមណព្រាហ្មណ៍ពាំងនោះ តែងប្រកបរឿយ ។ នូវពាក្យប្រណាំងប្រជែង មានសភាពដូច្នេះ ។ ពាក្យប្រណាំងប្រជែងនោះ តើដូចម្តេចខ្លះ ។ គឺពាក្យថា អ្នកមិនមែនចេះដឹងនូវធម៌វិន័យនេះទេ ខ្ញុំទើបដឹងនូវធម៌វិន័យនេះ អ្នកនឹងបាននឿយៗថាចេះដឹង នូវធម៌វិន័យនេះដូចម្តេចបាន អ្នកជាអ្នកប្រតិបត្តិខុស ខ្ញុំទើបជាអ្នកប្រតិបត្តិត្រូវ ពាក្យរបស់ខ្ញុំទើបប្រកបដោយប្រយោជន៍ ពាក្យរបស់អ្នកមិនប្រកបដោយប្រយោជន៍ទេ សំដីដែលគេត្រូវនិយាយមុន អ្នកត្រឡប់ជានិយាយក្រោយវិញ សំដីដែលគេត្រូវ

បច្ចា វចនីយំ បុរេ អវច អដ្ឋកថាយ្ហេ វិមាវតំ អាវោមតោ តេ ភាគោ ឯក្កមាតោសំ ចរ ភឧម្បមោក្ខាយ ឯត្ថេមាំ ក សរេ បហោសីតំ ឥតំ ភ ។ ឥតំ ឝវូចាយ វិក្ខាមាភាគកថាយ បដិវិរតោ ហោតំ ។ ឥធំបិស្ស ហោតំ សីលស្មឹ ។

(១១២) យថា ភ បនេតេ ភោន្តោ សមណព្រាហ្មណា សន្ធានេយ្យានំ ភោជនានំ ភុញ្ជិត្វា តេ ឝវូបំ ទ្វតេយ្យឝម្បាណាភមនានុយោភមនុយុត្តា វិមារន្តិ ។ សេយ្យថីទំ ។ រញ្ញំ ភជមហាមត្តានំ ខត្តិយានំ ព្រាហ្មណានំ ភមាបតំភានំ ភុមារភានំ ឥធ ភច្ច អមុត្រ[1] ភច្ច ឥធំ ហរ អមុត្រ ឥធំ អាហរតំ ឥតំ ភ ។ ឥតំ ឝវូចា ទ្វតេយ្យឝម្បាណាភមនានុយោគា បដិវិរតោ ហោតំ ។ ឥធំបិស្ស ហោតំ សីលស្មឹ ។

---

១ ឧ. ម. អមុត្រា ។

និយាយក្រោយ អ្នកត្រូវប់ជានិយាយមុនវិញ ពាក្យផ្តុយអ្នកប្រព្រឹត្តមកជាយូរអង្វែងហើយ ខ្ញុំសូមទទួលទោសដ៏សំដីរបស់អ្នក ខ្ញុំបានលើកឡើងហើយ អ្នកជាមនុស្សត្រូវខំសង្កត់សង្កិនបាន អ្នកចូរទៅសិក្សាដើម្បីដោះស្រាយនូវទោសកំដរសំដី ប្រសិនអ្នកអាច ចូរអ្នកដោះស្រាយឲ្យរួចទោសចុះ ។ តិក្ខជាអ្នករៀបចាកពាក្យប្រណាំងប្រជែង មានសភាពដូច្នេះឯង ។ នេះជាសីលរបស់តិក្ខខ្មោះ ។

(១១៦) ម្យ៉ាងទៀត ដូចជាសមណព្រាហ្មណ៍ពាំងឆ្កួយដ៏ចំរើនពួកមួយ បរិភោគនូវភោជនពាំងឆ្កួយ ដែលគាយកឲ្យដោយសទ្ធាហើយ តែសមណព្រាហ្មណ៍ពាំងនោះតែងប្រកបរឿយៗនូវទុតកម្មគឺការនាំសំបុត្រឬពាក្យបណ្តាំរបស់គ្រហស្ថ ទំនាក់ទំនងទៅរកគ្នាដោយគេបញ្ជូនអំពីផ្ទះមួយទៅផ្ទះមួយ មានសភាពដូច្នេះ។ ទុតកម្មជាដើមនោះ តើដូចម្តេចខ្លះ ។ គឺពាក្យដែលស្តេច មហាមាត្យរបស់ស្តេច ក្សត្រ ព្រាហ្មណ៍ គហបតិ ឬកុមារក្តី បញ្ជូនទៅថា លោកចូរទៅកន្លែងនេះដូច្នេះក្តី លោកចូរទៅកន្លែងឯណោះដូច្នេះក្តី លោកចូរនាំយកវត្ថុរបស់នេះទៅដូច្នេះក្តី លោកចូរនាំយកវត្ថុរបស់នេះមកអំពីឯណោះមកដូច្នេះក្តី ។ តិក្ខជាអ្នករៀបចាកការប្រកបរឿយ ៗ នូវទុតកម្មគឺការនាំសំបុត្រឬពាក្យបណ្តាំរបស់គ្រហស្ថ ទំនាក់ទំនងទៅដោយគេបញ្ជូនអំពីផ្ទះមួយទៅផ្ទះមួយ មានសភាពដូច្នេះឯង ។ នេះជាសីលរបស់តិក្ខខ្មោះ ។

(១១៣) យថា ឯ បនេតេ គោឝ្ឆោ សមណ-ព្រាហ្មណា សន្ទានេយ្យានិ គោឝានិ ភុញ្ជិត្វា តេ ភុមាបិ ច ហោន្តិ លមបិ ច នេមិត្តិកា ច ឯមេ្បបិ ច លាភេន ច លាភំ និដ្ឋបេន្តិ ឥតិ ឯ ។ ឥតិ ឱរុទ្ធា ភុមានលមនា មដ្ឋរតោ ហោតិ ។ ឥធេមិស្ស ហោតិ សីលស្មឹ ។

មជ្ឈិមសីលំ និដ្ឋិតំ ។

(១១៤) យថា ឯ បនេតេ គោឝ្ឆោ សមណ-ព្រាហ្មណា សន្ទានេយ្យានិ គោឝានិ ភុញ្ជិត្វា តេ ឱរុទ្ធាយ តិរច្ឆានវិជ្ជាយ មិច្ឆាជីវេន ជីវិតំ កប្បេន្តិ ។ សេយ្យថីទំ ។ អង្គំ និមិត្តំ ឧប្បាដំ សុបិនំ

(១១៣) ម្យ៉ាងទៀត ដូចជាសមណព្រាហ្មណ៍ពាំងឡាយដ៏ចំរើនពួកមួយ បរិភោគនូវភោជនពាំងឡាយ ដែលគេយកឲ្យដោយសទ្ធាហើយ តែសមណព្រាហ្មណ៍ពាំងនោះ ជាអ្នកកុហកតឹញ៉ាំងសត្វលោកឲ្យភោគឲ្យស្ទើច (ឲ្យជ្រុះថ្លាដោយការប្រើប្រាស់បច្ច័យជាដើម) ខ្លះ ជាអ្នកនិយាយកត់ពាក់ (នឹងគ្រហស្ថ) ខ្លះ ជាអ្នកធ្វើនិមិត្តគឺពោលបញ្ចៀតបញ្ចៀងខ្លះ ជាអ្នកដេរប្រទេចខ្លះ ជាអ្នកស្វែងរកនូវលាភដោយលាភខ្លះ ។ កិក្ខុជាអ្នកវៀរចាកការកុហក នឹងការនិយាយកត់ពាក់ មានសភាពដូច្នេះឯង ។ នេះជាសីលរបស់កិក្ខុនោះ ។

ចប់ មជ្ឈិមសីល ។

(១១៤) ម្យ៉ាងទៀត ដូចជាសមណព្រាហ្មណ៍ពាំងឡាយដ៏ចំរើនពួកមួយ បរិភោគនូវភោជនពាំងឡាយ ដែលគេយកឲ្យដោយសទ្ធាហើយ តែសមណព្រាហ្មណ៍ពាំងនោះ ចិញ្ចឹមជីវិតដោយមិច្ឆាជីវៈ គឺចិញ្ចឹមជីវិតខុស ព្រោះតិរច្ឆានវិជ្ជា មានសភាពដូច្នេះ។ តិរច្ឆានវិជ្ជានោះ តើដូចម្តេចខ្លះ។ គឺសាស្ត្រា (ក្បួន) និយាយអំពីអរិយៈខ្លះ ភាឃនិមិត្តគឺហេតុខ្លះ ទុត្ថាតគឺការផ្គាក់ចុះនៃហេតុដ៏ធំ ។ មានវត្ថុបាញ់ជាដើមខ្លះ គាយយល់សប្តិខ្លះ

លក្ខណំ មូសិកវត្ថុំ អក្ខិហោមំ ឧទ្ធូហោមំ ថុសហោមំ
ឝណហោមំ តណ្ឌុលហោមំ សម្បជ្ជហោមំ តេលហោមំ
មុខហោមំ លោហិតហោមំ អដ្ឋវិជ្ជា ឝត្តវិជ្ជា ខត្តវិជ្ជា
សិវវិជ្ជា ភូតវិជ្ជា ភូរិវិជ្ជា អហិវិជ្ជា វិសវិជ្ជា វិច្ឆិកវិជ្ជា
មូសិកវិជ្ជា សកុណវិជ្ជា វាយសវិជ្ជា បក្កជ្ឈានំ
សរបរិត្តាណំ មិគចក្កំ(១) ឥតិ វា ។ ឥតិ ឱរភ្តាយ
តិរច្ឆានវិជ្ជាយ មិច្ឆាជីវា បដិវិរតោ ហោតិ ។ ឥទំ បិ សីលស្មឹ
ហោតិ សីលស្មឹ ។

---

១ ម. មិគចក្កំ ។

តាយលក្ខណៈខ្លះ តាយវត្តដែលតណ្ហាកាត់ (សំពត់ជាដើម) ខ្លះ និយាយអំពីការបូជាដោយភ្លើងខ្លះ និយាយអំពីការបូជាដោយវែកខ្លះ និយាយអំពីការបូជាដោយអគ្គិមខ្លះ និយាយអំពីការបូជាដោយគុណ្ហកខ្លះ និយាយអំពីការបូជាដោយអគ្គរខ្លះ និយាយអំពីការបូជាដោយទឹកដោះពវខ្លះ និយាយអំពីការបូជាដោយប្រេងខ្លះ និយាយអំពីការបូជាដោយមាត់[1]ខ្លះ និយាយអំពីការបូជាដោយឈាមខ្លះ វិជ្ជាសម្រាប់តាយនូវអាយុខ្លះ វិជ្ជាសម្រាប់តាយកូមិហានខ្លះ វិជ្ជាសម្រាប់តាយទីស្រែចំការខ្លះ វិជ្ជាស្គាល់ព្រៃខ្មោចខ្លះ វិជ្ជាចាប់ខ្មោចខ្លះ វិជ្ជាសម្រាប់ការពារការពារកូមិផ្ទះខ្លះ វិជ្ជាស្តោះពស[2]ខ្លះ វិជ្ជារក្សាពិសខ្លះ វិជ្ជាស្តោះខ្លួយទិចខ្លះ វិជ្ជាស្តោះតណ្ហាខាំខ្លះ វិជ្ជាសម្រាប់តាយសម្រែកសត្វស្លាបខ្លះ វិជ្ជាសម្រាប់តាយសម្រែកក្អែកខ្លះ វិជ្ជាសម្រាប់តាយអាយុខ្លះ វិជ្ជាសម្រាប់ពកំងនូវសរខ្លះ វិជ្ជាសម្រាប់មើលនូវស្នាមដើងម្រឹគគឺសត្វដើង ៤ ជាំងអស់ខ្លះ ។ កិក្ខុជាអ្នកវៀរចាកការចិញ្ចឹមជីវិតដោយមិច្ឆាជីវៈ ព្រោះតិរច្ឆានវិជ្ជា មានសភាពដូច្នេះឯង ។ នេះជាសីលរបស់កិក្ខុនោះ ។

---

១ អដ្ឋកថា ថា យកមាត់ទាំងអ្នកមានគ្រាប់ស្លែជាដើម យកទៅជាក់ក្នុងភ្លើង ឬសូត្រប្រៀនបូជាដោយមាត់ ។ ២ វិជ្ជាមើលសត្វ ដែលពស់ទាំងឡាយហៅពស ។

(๑๑๕) យថា ឯ មនេកេ គោត្តេ សមណព្រាហ្មណា សទ្ធានេយ្យានិ គោជនានិ កុញ្ជិត្វា តេ ឱវុថាយ តំវត្ថានវិជ្ជាយ មិច្ឆាជីវេន ជីវិតំ កប្បេន្តិ ។ សេយ្យថីទំ ។ មណិលក្ខណំ វត្ថលក្ខណំ ទណ្ឌលក្ខណំ សត្ថលក្ខណំ អសិលក្ខណំ(๑) ឧសុលក្ខណំ ធនុលក្ខណំ អាវុធលក្ខណំ ឥត្ថីលក្ខណំ បុរិសលក្ខណំ កុមារលក្ខណំ កុមារីលក្ខណំ ទាសលក្ខណំ ទាសីលក្ខណំ ហត្ថិលក្ខណំ អស្សលក្ខណំ មហិសលក្ខណំ ឧសភលក្ខណំ គោលក្ខណំ អជលក្ខណំ មេឡកលក្ខណំ កុក្កុដលក្ខណំ វដ្ដកលក្ខណំ គោធាលក្ខណំ កណ្ណិកលក្ខណំ កច្ឆបលក្ខណំ មិគលក្ខណំ ឥតិ ឯ ។ ឥតិ ឱវុថាយ តំវត្ថានវិជ្ជាយ មិច្ឆាជីវា បដិវិរតោ ហោតិ ។ ឥទំបិស្ស ហោតិ សីលស្មិំ ។

---

๑ ម. មណិលក្ខណំ ទណ្ឌលក្ខណំ វត្ថលក្ខណំ អសិលក្ខណំ ។ ម. មណិលក្ខណំ ទណ្ឌលក្ខណំ សត្ថលក្ខណំ អសិលក្ខណំ ។

(១១៩) ម្យ៉ាងទៀត ដូចជាសមណព្រាហ្មណ៍ពាំងឡាយដ៏ចំរើនពួកមួយ បរិភោគនូវភោជនពាំងឡាយ ដែលគេយកឲ្យដោយសទ្ធាហើយ តែសមណព្រាហ្មណ៍ពាំងនោះ ចិញ្ចឹមជីវិតដោយមិច្ឆាជីវៈ ព្រោះតិរច្ឆានវិជ្ជា មានសភាពដូច្នេះ ។ តិរច្ឆានវិជ្ជានោះ តើដូចម្តេចខ្លះ ។ គឺការគាយលក្ខណៈតែវមណីខ្លះ គាយលក្ខណៈសំពត់ខ្លះ គាយលក្ខណៈដម្បងប្តឹរឈើប្រគំខ្លះ គាយលក្ខណៈគ្រឿងសស្ត្រាខ្លះ គាយលក្ខណៈដាវខ្លះ គាយលក្ខណៈសរខ្លះ គាយលក្ខណៈធ្នូខ្លះ គាយលក្ខណៈអាវុធខ្លះ គាយលក្ខណៈស្រីខ្លះ គាយលក្ខណៈបុរសខ្លះ គាយលក្ខណៈក្មេងប្រុសខ្លះ គាយលក្ខណៈក្មេងស្រីខ្លះ គាយលក្ខណៈខ្ញុំប្រុសខ្លះ គាយលក្ខណៈខ្ញុំស្រីខ្លះ គាយលក្ខណៈដំរីខ្លះ គាយលក្ខណៈសេះខ្លះ គាយលក្ខណៈក្របីខ្លះ គាយលក្ខណៈគោឧសភខ្លះ គាយលក្ខណៈគោខ្លះ គាយលក្ខណៈពពែខ្លះ គាយលក្ខណៈកែះខ្លះ គាយលក្ខណៈមាន់ខ្លះ គាយលក្ខណៈចាបឬក្រួចខ្លះ គាយលក្ខណៈរូបគំនូរឬគ្រឿងប្រដាប់ធ្វើដោយរូបទន្សាយខ្លះ គាយលក្ខណៈគ្រឿងប្រដាប់ឬកំពូលផ្ទះខ្លះ គាយលក្ខណៈរូបគំនូរឬគ្រឿងប្រដាប់ធ្វើដោយរូបអណ្តើកខ្លះ គាយលក្ខណៈម្រឹគ គឺសត្វដើរ ៤ ជាន់អស់ខ្លះ ។ តិត្ថជាអ្នកវៀរចាកមិច្ឆាជីវៈ ព្រោះតិរច្ឆានវិជ្ជា មានសភាពដូច្នេះឯង ។ នេះជាសីលរបស់តិត្ថនោះ ។

(๑๑๖) យថា ឯ បនេតេ គោត្តេ សមណ-ព្រាហ្មណា សន្ធានេយ្យានំ គោជនានំ ភុញ្ជិត្វា តេ ឯវរូបាយ តិរច្ឆានវិជ្ជាយ មិច្ឆាជីវេន ជីវិតំ កប្បេន្តិ ។ សេយ្យថីទំ ។ រញ្ញំ ឥយ្យានំ អាសប្បតំ រញ្ញំ អនិយ្យានំ អាសប្បតំ អព្ភន្តរកានំ រញ្ញំ ឧបយានំ អាសប្បតំ ពាហិរកានំ រញ្ញំ អបយានំ អាសប្បតំ ពាហិរកានំ រញ្ញំ ឧបយានំ អាសប្បតំ អព្ភន្តរកានំ រញ្ញំ អបយានំ អាសប្បតំ អព្ភន្តរកានំ រញ្ញំ ជយោ អាសប្បតំ ពាហិរកានំ រញ្ញំ បរាជយោ ក. អាសប្បតំ ពាហិរកានំ រញ្ញំ ជយោ អាសប្បតំ អព្ភន្តរកានំ រញ្ញំ បរាជយោ អាសប្បតំ ឥតិ ឥមស្ស ជយោ អាសប្បតំ ឥមស្ស បរាជយោ អាសប្បតំ ឥតិ ឯ ។ ឥតិ ឯវរូបាយ តិរច្ឆានវិជ្ជាយ មិច្ឆាជីវា បដិវិរតោ ហោតិ ។ ឥទំបិ សីលំ ហោតិ សីលស្មឹ ។

(๑๑๗) យថា ឯ បនេតេ គោត្តេ សមណព្រាហ្មណា សន្ធានេយ្យានំ គោជនានំ ភុញ្ជិត្វា តេ ឯវរូបាយ តិរច្ឆានវិជ្ជាយ មិច្ឆាជីវេន ជីវិតំ កប្បេន្តិ ។ សេយ្យថីទំ ។ ឧដ្ឋក្ខាហោ អាសប្បតំ សុវិយក្ខាហោ

(១៦១) មួយទៀត ដូចជា សមណព្រាហ្មណ៍ពាំនឡាយដ៏ចំរើនពួកមួយ បរិភោគនូវភោជនពាំនឡាយ ដែលគេយកទៅឲ្យដោយសទ្ធាហើយ តែសមណព្រាហ្មណ៍ពាំននោះ ចិញ្ចឹមជីវិតដោយមិច្ឆាជីវៈ ព្រោះតិរច្ឆានវិជ្ជា មានសភាពដូច្នេះ ។ តិរច្ឆានវិជ្ជានោះ តើដូចម្តេចខ្លះ ។ គឺការគេយកអំពីការលើកទំពាថា ព្រះរាជាគួរស្តេចចេញទៅ (ក្នុងថ្ងៃនោះ) ព្រះរាជាគួរស្តេចត្រឡប់មកវិញ (ក្នុងថ្ងៃនោះ) ព្រះរាជាខាងក្នុងនឹងរុកពនចូលទៅ ព្រះរាជាខាងក្រៅនឹងថយចេញទៅ ព្រះរាជាខាងក្រៅនឹងរុកពនចូលមក ព្រះរាជាខាងក្នុងនឹងថយចេញទៅ ព្រះរាជាខាងក្នុងនឹងមានជ័យដំនះ ព្រះរាជាខាងក្រៅនឹងបរាជ័យ ព្រះរាជាខាងក្រៅនឹងមានជ័យដំនះ ព្រះរាជាខាងក្នុងនឹងបរាជ័យ ព្រះរាជាអង្គនេះនឹងមានជ័យដំនះ ព្រះរាជាអង្គនេះនឹងបរាជ័យ ។ តិរច្ឆានកថារៀរចាកមិច្ឆាជីវៈ ព្រោះតិរច្ឆានវិជ្ជា មានសភាពដូច្នេះឯង ។ នេះជាសីលរបស់តិរច្ឆានោះ ។

(១៦២) មួយវិញទៀត ដូចជាសមណព្រាហ្មណ៍ពាំនឡាយដ៏ចំរើនពួកមួយ បរិភោគនូវភោជនពាំនឡាយ ដែលគេយកទៅឲ្យដោយសទ្ធាហើយ តែសមណព្រាហ្មណ៍ពាំននោះ ចិញ្ចឹមជីវិតដោយមិច្ឆាជីវៈ ព្រោះតិរច្ឆានវិជ្ជា មានសភាពដូច្នេះ ។ តិរច្ឆានវិជ្ជានោះ តើដូចម្តេចខ្លះ ។ គឺការគេយកថា (ក្នុងថ្ងៃឯណោះ) នឹងមានចន្ទគ្រាស នឹងមានសុរ្យគ្រាស នឹង

កវិសប្បតំ ឧក្ខត្តក្កាហោ កវិសប្បតំ ចង្ខមសុរំយាឧំ ប-
ថកមឧំ កវិសប្បតំ ចង្ខមសុរំយាឧំ ឧបប្បថកមឧំ កវិសប្ប-
តំ ឧក្ខត្តាឧំ បថកមឧំ កវិសប្បតំ ឧក្ខត្តាឧំ ឧបប្បថក-
មឧំ កវិសប្បតំ ឧក្កាចាតោ កវិសប្បតំ ឧិសាឆាហោ
កវិសប្បតំ ភូមិចាលោ កវិសប្បតំ ឧេវឧុន្ទុតំ កវិសប្បតំ
ចង្ខមសុរំយឧក្ខត្តាឧំ ឧុក្កមឧំ ឧិក្កមឧំ សង្កិលេសំ
ភេឆាឧំ កវិសប្បតំ ឃវំវិចាតោ ចង្ខក្កាហោ កវិសប្បតំ ឃវំ-
វិចាតោ សុរំយក្កាហោ កវិសប្បតំ ឃវំវិចាតោ ឧក្ខត្ត-
ក្កាហោ កវិសប្បតំ ឃវំវិចាកំ ចង្ខមសុរំយាឧំ បថកមឧំ
កវិសប្បតំ ឃវំវិចាកំ ចង្ខមសុរំយាឧំ ឧបប្បថកមឧំ
កវិសប្បតំ ឃវំវិចាកំ ឧក្ខត្តាឧំ បថកមឧំ កវិសប្បតំ
ឃវំវិចាកំ ឧក្ខត្តាឧំ ឧបប្បថកមឧំ កវិសប្បតំ ឃវំវិចា-
តោ ឧក្កាចាតោ កវិសប្បតំ ឃវំវិចាតោ ឧិសាឆា-
ហោ កវិសប្បតំ ឃវំវិចាតោ ភូមិចាលោ កវិសប្បតំ

មានទក្សត្រគ្រោះ គឺផ្កាយព្រះគ្រោះដើរមកជួលគ្នា ឬដើរលើផ្លូវព្រះអាទិត្យ ព្រះចន្ទ ឬផ្កាយណាមួយ ព្រះចន្ទព្រះអាទិត្យទើបដើរតាមផ្លូវត្រូវគ្នា ព្រះចន្ទព្រះអាទិត្យ ទើបដើរខុសផ្លូវគ្នា ផ្កាយទាំងឡាយទើបដើរតាមផ្លូវត្រូវគ្នា ផ្កាយទាំងឡាយទើបដើរខុសផ្លូវគ្នា ទើបមានឧក្កាបាត(១)ទើបកើតមានកំដៅកំដៅទិស ទើបមានកម្រើកផែនដី ទើបមានផ្គរលាន់ (ឥតមានភ្លៀង) ព្រះចន្ទ ព្រះអាទិត្យផ្កាយទើបរះឡើង ឬបិចទៅវិញទើបសៅហ្មងឬផូរផង់ ចន្ទគ្រោះ ទើបណ្តាលឲ្យមានសុខទុក្ខយ៉ាងនេះ សូរ្យគ្រោះទើបណ្តាលឲ្យមានសុខទុក្ខយ៉ាងនេះ នក្សត្រគ្រោះទើបណ្តាលឲ្យមានសុខទុក្ខយ៉ាងនេះ ព្រះចន្ទទើបព្រះអាទិត្យដើរតាមផ្លូវត្រូវគ្នា ទើបណ្តាលឲ្យមានសុខទុក្ខយ៉ាងនេះ ព្រះចន្ទទើបព្រះអាទិត្យ ដើរខុសផ្លូវគ្នា ទើបណ្តាលឲ្យមានសុខទុក្ខយ៉ាងនេះ ពួកផ្កាយដើរតាមផ្លូវត្រូវគ្នា ទើបណ្តាលឲ្យមានសុខទុក្ខយ៉ាងនេះ ពួកផ្កាយដើរខុសផ្លូវគ្នា ទើបណ្តាលឲ្យមានសុខទុក្ខយ៉ាងនេះ ឧក្កាបាត ទើបណ្តាលឲ្យមានសុខទុក្ខយ៉ាងនេះ កំដៅកំទិសទើបណ្តាលឲ្យមានសុខទុក្ខយ៉ាងនេះ ការកម្រើកផែនដីទើបណ្តាលឲ្យមានសុខទុក្ខយ៉ាងនេះ

---

១ ក្នុងសីលត្តប្បកាសនាដីកាថា កាលបើអាកាសមានឲ្យល់ទង្គិចគ្នាខ្លាំង ក៏កើតមានពន្លឺរស្មីដូចជាពន្លឺប្រទីបផ្លាក់ចុះមកអំពីអាកាស ហៅថា ឧក្កាបាត ។

ฝาริตาเตา เอวมฺปิ กาสฺสตี ฝาริตาตี ตนฺตึมสุ-
วิยเนกฺขมฺมาทิ ขุทฺทกมลฺลกมชฺฌิมสีลานิ กาสฺสตี ๔ต ภ ฯ ๔ต ฝาริตาย ตาวตาวชฺชาย
มิจฺฉาชีภา ปฏิวิรเตา เยวาปนกา ฯ ๔ธิมิสฺส เยวาปนกา
สีลสฺมึ ฯ

(๑๑๘) ยถา ภ ปเนเตหิ เอเตสุ สมณพฺราหฺ-
มเณหิ สทฺธาเนยฺยานิ เอวรูปานิ กุญฺชิตฺวา เต ฝาริตาย
ตาวตาวชฺชาย มิจฺฉาชีเวน ชีวิตึ กเปนฺติ ฯ เสยฺยถีทึ.
ธึ ฯ สุปฺปฏิปตฺติ กาสฺสตี ทุปฺปฏิปตฺติ กาสฺสตี สุกิตฺตึ
กาสฺสตี ทุกฺกิตฺตึ กาสฺสตี เขมึ กาสฺสตี ภยึ กาสฺสตี
เวเรา กาสฺสตี อเวรึ กาสฺสตี มุฏฺฐา กณาติ
สทฺธึ กาเรยฺยึ เลาภายตึ(๑) ๔ต ภ ฯ ๔ต
ฝาริตาย ตาวตาวชฺชาย มิจฺฉาชีภา ปฏิวิรเตา เยวาปนกา ฯ
๔ธิมิสฺส เยวาปนกา สีลสฺมึ ฯ

---

๑ เลาภายตนฺติ ภณฺฑิโก เยวาปนกา ทิสฺสติ ฯ

ផ្តរលាន់ (ឥតមានក្លៀង) នឹងបណ្តាលឲ្យមានសុខទុក្ខយ៉ាងនេះ ព្រះចន្ទ ព្រះអាទិត្យនឹងផ្តាយរះឡើងឬលិចទៅវិញ សៅហ្មងឬផូរផង់នឹងបណ្តាលឲ្យមានសុខទុក្ខយ៉ាងនេះ ។ តិក្ខុជាអ្នកពោលកាមិច្ឆាដីវៈព្រោះតិរច្ឆានវិជ្ជាមានសភាពដូច្នេះឯង ។ នេះជាសីលរបស់តិក្ខុនោះដែរ ។

(១១៨) មួយវិញទៀត ដូចជា សមណព្រាហ្មណ៍ពាំងឆ្ងាយ ដ៏ចំរើនពួកមួយ បរិភោគនូវភោជនពាំងឆ្ងាយ ដែលគាយកឲ្យដោយសទ្ធាហើយ តែសមណព្រាហ្មណ៍ពាំងនោះ ចិញ្ចឹមជីវិតដោយមិច្ឆាជីវៈ ព្រោះតិរច្ឆានវិជ្ជា មានសភាពដូច្នេះ ។ តិរច្ឆានវិជ្ជានោះ តើដូចម្តេចខ្លះ ។ គឺការគាយថា (ក្នុងឆ្នាំនោះ) នឹងមានក្លៀងធ្លាក់ស្រួល នឹងមានក្លៀងធ្លាក់ មិនស្រួស នឹងមានចុយសម្បូណ៌ នឹងមានចុយក្រ នឹងមានសេចក្តីក្សេមក្សាន្ត នឹងមានភ័យ នឹងមានពេគ នឹងមិនមានពេគ ការពាប់ដោយដៃទេ ការពាប់ដោយវិធីនឹងពួក ពាប់ប្លុក(១) កាព្យឃ្លោង គម្ពីរលោកាយតៈ ។ តិក្ខុជាអ្នកពោលកាមិច្ឆាដីវៈ ព្រោះតិរច្ឆានវិជ្ជា មានសភាពដូច្នេះឯង ។ នេះជាសីលរបស់តិក្ខុនោះដែរ ។

---

១ អដ្ឋកថា ថា ការពាប់នេះបើស្តង់ដល់បុគ្គលណា បុគ្គលនោះកាលបើឃើញដើមឈើ ក៏អាចនឹងដឹងថា ឈើនេះមានស្នឹកប៉ុណ្ណេះ ។ ជាន ។

(១១៩) យថា ឯ បនេកេ ភោគ្គោ សមណ-ព្រាហ្មណា សន្ទានេយ្យានំ ភោជនានំ កុញ្ជិត្វា តេ ឯវរូបាយ តិរច្ឆានវិជ្ជាយ មិច្ឆាជីវេន ជីវិតំ កប្បេន្តិ ។ សេយ្យថីទំ ។ អង្គមង្គំ វិជ្ជាមង្គំ សុបិនំ លក្ខណំ នេត្តំ វត្ថុវិជ្ជំ ខត្តវិជ្ជំ សិវវិជ្ជំ ភូតវិជ្ជំ ភូរិវិជ្ជំ អហិលោកំ មណិលក្ខណំ វត្ថលក្ខណំ ទណ្ឌលក្ខណំ អាសិលក្ខណំ មិគចក្កំ វាយសរុតំ មន្តំ មាយាបថំ[1] ឥតិ វា ឥតិ ឯវរូបា បដិសេវនា ។

---

1 ម. ជិវ្ហាឯតិ ។ ម. ឯត្ថន្តរេ ឥមិនា ឯត្តកេន ឥមេ ទិស្សតិ ។

(១១៩) មួយវិញទៀត ដូចជា សមណព្រាហ្មណ៍ពាំងឡាយ ដ៏ចំ-រើនពួកមួយ បរិភោគនូវភោជនពាំងឡាយ ដែលគាយកឲ្យដោយសទ្ធា ហើយ តែសមណព្រាហ្មណ៍ពាំងនោះ ចិញ្ចឹមជីវិតដោយមិច្ឆាជីវៈ ព្រោះតិរច្ឆានវិជ្ជា មានសភាពដូច្នេះ ។ តិរច្ឆានវិជ្ជានោះ តើដូចម្តេចខ្លះ ។ គឺវិធីរៀបអាវាហមង្គលខ្លះ វិធីរៀបវិវាហមង្គលខ្លះ វិធីធ្វើឲ្យព្រមព្រៀងគ្នា (ស្នេហ៍) ខ្លះ វិធីធ្វើឲ្យព្រោត់ប្រាសគ្នា (បង់ចំណែង) ខ្លះ វិធីប្រមូលទ្រព្យខ្លះ វិធីប្រកបដំនួញខ្លះ វិធីធ្វើឲ្យចូលចិត្តស្រឡាញ់គ្នា ឬធ្វើឲ្យមានសិរីខ្លះ វិធីធ្វើឲ្យស្អប់គ្នាខ្លះ វិធីធ្វើគតិដែលបំបុរងនឹងវិនាសមិនឲ្យវិនាសខ្លះ វិធីចងអណ្តាតឲ្យរឹងដោយមន្តខ្លះ វិធីចងចង្កាឲ្យរឹងខ្លះ វិធីសូត្រឲ្យបៀនដើម្បីផ្លាស់ប្តូរដៃខ្លះ វិធីសូត្រឲ្យបៀនដើម្បីមិនឲ្យឮសម្លេងដោយត្រចៀកខ្លះ ប្រស្នាកញ្ចក់ គឺមន្តខាបយកទេវតាឲ្យមកនៅទឹងកញ្ចក់ ហើយសួរប្រស្នាខ្លះ ប្រស្នាកុមារី គឺមន្តបញ្ចូលទេវតាកងសរីរៈនៃកុមារី ហើយសួរប្រស្នាខ្លះ ប្រស្នាទេវតា គឺមន្តបញ្ចូលទេវតាកងសរីរៈនៃទាសី ហើយសួរប្រស្នាខ្លះ វិធីបម្រើព្រះអាទិត្យខ្លះ វិធីបម្រើមហាព្រហ្មខ្លះ វិធីបញ្ចេញភ្លើងអំពីមាត់ដោយមន្តខ្លះ វិធីហៅសិរីឲ្យឋិតកងសរីរៈខ្លះ ។ កិកូជាអ្នកវៀរចាកមិច្ឆាជីវៈ ព្រោះតិរច្ឆានវិជ្ជា មានសភាពដូច្នេះឯង ។ នេះជាសីលរបស់កិកូនោះដែរ ។

(១២០) យថា ឯ មនេកេ ភោន្តោ សមណព្រាហ្ម-
ណា សន្ធានេយ្យានំ ភោជនានំ កុញ្ជិត្វា តេ ឯវមាយ
តិរច្ឆានវិជ្ជាយ មិច្ឆាជីវេន ជីវិតំ កប្បេន្តិ ។ សេយ្យថីទំ ។
សន្ធិកម្មំ បលិឃិកម្មំ កូដកម្មំ កុរិកម្មំ(១) វញ្ឈកម្មំ
កេសាវកម្មំ វត្ថុកម្មំ វត្ថុបរិក្ខារណំ(២) អាចមនំ នហាបនំ
ដុហនំ វមនំ វិរេចនំ ឧទ្ធវិរេចនំ អធោវិរេចនំ សីសវិរេចនំ
កណ្ណតេលំ នេត្តតប្បនំ(៣) នត្ថុកម្មំ អញ្ជនំ បច្ចញ្ជនំ
សាលាកិយំ សល្លកត្តិយំ ឆារកតិកិច្ឆំ(៤) មូលភេ-
សជ្ជានំ អនុប្បទានំ ឥសីនំ បដិមោក្ខោ ឥតិ ឯ ។
ឥតិ ឯវមាទយ តិរច្ឆានវិជ្ជាយ មិច្ឆាជីវា បដិវិរតោ
ហោតិ ។ ឥមិបិ សីលេន ហោតិ សីលវ្ហី ។

---

១ ម. កូរិកម្មំ ភូតិកម្មំ ។ ម. ភូរកម្មំ ភូរិកម្មំ ។ ២ ម. វត្ថុបរិកម្មំ ។ ឧ. វត្ថុបដិកិរណំ ។
៣ ឧ. នេត្តតប្បនំ ។ ម. នេត្តបានំ ។ ៤ ឧ. ម. ឆារកតិកិច្ឆា ។

(១២០) ម្យ៉ាងទៀត ដូចជា សមណព្រាហ្មណ៍ខ្លះ ដ៏ចំរើនពួកមួយ បរិភោគនូវភោជនខាងម្ខាយ ដែលគេយកឲ្យដោយសទ្ធាហើយ តែសមណព្រាហ្មណ៍ខាងនោះ ចិញ្ចឹមជីវិតដោយមិច្ឆាជីវៈ ព្រោះតិរច្ឆានវិជ្ជាមានសភាពដូច្នេះ ។ តិរច្ឆានវិជ្ជានោះ តើដូចម្តេចខ្លះ ។ គឺការបន់ស្រន់ខ្លះ ការលាបំណន់ខ្លះ ធ្វើមន្តសម្រាប់ការពារបំសាចខ្លះ ធ្វើមន្តសម្រាប់ការពារផ្ទះខ្លះ ធ្វើខ្មីយឲ្យដូចជាបុរសខ្លះ ធ្វើបុរសឲ្យដូចជាខ្មីយខ្លះ ធ្វើពិធីសង់ផ្ទះលើទីដីដែលមិនធ្លាប់ចានធ្វើខ្លះ ធ្វើពលិកម្មនៅទីដីដែលសង់ផ្ទះខ្លះ ជំរះមុខឲ្យស្អាតដោយទឹកឲ្យគេខ្លះ បង្កក់ប្រសិទ្ធិឲ្យគេខ្លះ បូជាភ្លើងឲ្យគេខ្លះ ធ្វើថ្នាំសម្រាប់ឲ្យក្អួតខ្លះ ធ្វើថ្នាំបញ្ចុះខ្លះ ធ្វើថ្នាំកំចាត់បង់នូវទោសខាងលើខ្លះ ធ្វើថ្នាំកំចាត់បង់នូវទោសខាងក្រោមខ្លះ ធ្វើថ្នាំកំចាត់បង់ នូវទោស ក្នុងកាលខ្លះ សូប្រែងសម្រាប់បន្តក់ត្រចៀកខ្លះ ធ្វើថ្នាំសម្រាប់ស្អំកែកខ្លះ ធ្វើថ្នាំសម្រាប់ហិតខ្លះ ធ្វើថ្នាំសម្រាប់លាបបង្ការគ្នាខ្លះ ធ្វើថ្នាំត្រជាក់សម្រាប់ស្រលាបខ្លះ ធ្វើវែដ្ឋកម្មកក្អាកក្តែកខ្លះ ធ្វើពេទ្យរះខ្លះ ធ្វើពេទ្យរកក្អែកក្ងែខ្លះ ជាក់ថ្នាំក្រោយឲ្យដួយកម្ចាំងថ្នាំមុនខ្លះ លាងថ្នាំដើមចេញខ្លះ(១) ។ តិត្ថជាអ្នកវៀរចាកមិច្ឆាជីវៈ ព្រោះតិរច្ឆានវិជ្ជា មានសភាពដូច្នេះឯង ។ នេះជាសីលរបស់តិត្ថនោះដែរ ។

---

១ អដ្ឋកថា ថា កាលបើមានជំងឺម្យ៉ាងជាក់ថ្នាំ មានភ្នាំងភ្ជាជាដើមក្នុងជំងឺម្យ៉ាងនោះ កាលបើជំងឺម្យ៉ាងស្រួលសមគួរហើយ ក៏នាំយកថ្នាំនោះចេញ ។

[๑๒๑] ส[๑] เอวา เสา มหากส กิกฺกา ฆาฯ สีลสมฺปนฺนา จ กาเลจ กยิ สมณุปสฺสติ ยถิทิ สีลสีวาเลา ฯ เสยฺยถาปิ มหากส ขตฺติยา มุทฺธาวสิตฺตา อิหาตปตฺถามิตฺตา จ กาเลจ กยิ สมณุปสฺสติ ยถิทิ ปตฺถุกาเลา ฝาเมว เอวา มหากส กิกฺกา ฆาฯ สีลสมฺปนฺนา จ กาเลจ กยิ สมณุปสฺสติ ยถิทิ สีลสีวาเลา ฯ เสา ตมิกา อริเยน สีลกฺขนฺเธน สมนฺนาคเลา อชฺฌตฺตา อนวชฺชสุขิ ปฏิสีวาเลติ ฯ ฆาฯ เอวา มหากส กิกฺกา สีลสมฺปนฺนา เอาเลา ฯ

มหาสีลสีวาเลา ฯ

---

๑ เสาติ กตฺถจิ เอตฺถเจา ทิสฺสติ ฯ

(១៦១) បពិត្រមហាភាគ ភ័យណាដែលគប្បីកើតឡើង ព្រោះសេចក្តីសង្រ្គមកង៏សីល ភិក្ខុនោះឯង៏បរិបូណ៌ដោយសីល យ៉ាង៏នេះហើយ រមែង៏មិនបានឃើញនូវភ័យនោះ អំពីណាមួយឡើយ ។ បពិត្រមហាភាគ ប្រៀបដូចជាភ័យណា ដែលគប្បីកើតឡើង៏ពីសត្រូវ ក្សត្រិយ៍ដែលបានមុទ្ធាភិសេក(១) ហើយកំចាត់បង់នូវពួកសត្រូវអស់ហើយ រមែង៏មិនបានឃើញភ័យនោះ អំពីណាមួយឡើយ ដូចម្តេចមិញ បពិត្រមហាភាគ ភ័យណា ដែលគប្បីកើតឡើង៏ ព្រោះសេចក្តីសង្រ្គម កង៏សីល ភិក្ខុអ្នកបរិបូណ៌ដោយសីល យ៉ាង៏នេះហើយ រមែង៏មិនបានឃើញ នូវភ័យនោះ អំពីណាមួយឡើយ ដូច្នោះឯង៏ ។ ភិក្ខុនោះ បើបានប្រកបដោយសីលក្ខន្ធជារបស់ព្រះអរិយៈនេះហើយ រមែង៏ទទួលនូវសេចក្តីសុខ ដែលមិនមានទោសកង៏សន្តានចិត្តនៃខ្លួន ។ បពិត្រមហាភាគ ភិក្ខុជាអ្នកបរិបូណ៌ដោយសីល យ៉ាង៏នេះឯង៏ ។

ចប់ មហាសីល ។

---

១ ព្រះរាជាដែលគេបានអភិសេកស្រោចទឹកលើព្រះសីរ្សៈ ឲ្យសោយរាជ្យរួចហើយ ។

(១២២) កថញ្ច មហារាជ ភិក្ខុ ឥន្ទ្រិយេសុ គុត្តទ្វារោ ហោតិ ។ ឥធ មហារាជ ភិក្ខុ ចក្ខុនា រូបំ ទិស្វា ន និមិត្តគ្គាហី ហោតិ នានុព្យញ្ជនគ្គាហី យត្វាធិករណមេនំ ចក្ខុន្ទ្រិយំ អសំវុតំ វិហរន្តំ អភិជ្ឈា-ទោមនស្សា បាបកា អកុសលា ធម្មា អន្វាស្សវេយ្យុំ តស្ស សំវរាយ បដិបជ្ជតិ រក្ខតិ ចក្ខុន្ទ្រិយំ ចក្ខុន្ទ្រិយេ សំវរំ អាបជ្ជតិ ។ សោតេន សទ្ទំ សុត្វា ន និមិត្តគ្គាហី ហោតិ នានុព្យញ្ជនគ្គាហី យត្វាធិករណមេនំ សោតិន្ទ្រិ-យំ អសំវុតំ វិហរន្តំ អភិជ្ឈាទោមនស្សា បាបកា អកុ-សលា ធម្មា អន្វាស្សវេយ្យុំ តស្ស សំវរាយ បដិបជ្ជតិ រក្ខតិ សោតិន្ទ្រិយំ សោតិន្ទ្រិយេ សំវរំ អាបជ្ជតិ ។ ឃានេន គន្ធំ ឃាយិត្វា ន និមិត្តគ្គាហី ហោតិ នានុព្យញ្ជ-នគ្គាហី យត្វាធិករណមេនំ ឃានិន្ទ្រិយំ អសំវុតំ វិហរន្តំ អភិជ្ឈាទោមនស្សា បាបកា អកុសលា ធម្មា អន្វាស្ស-វេយ្យុំ តស្ស សំវរាយ បដិបជ្ជតិ រក្ខតិ ឃានិន្ទ្រិយំ

សាមញ្ញផលសូត្រ សេចក្តីសង្រួមក្នុងឥន្ទ្រិយ

(១៦២) បពិត្រមហារាជ តិក្ខុដែលជាអ្នករក្សា នូវទ្វារកើតឥន្ទ្រិយ
ចាំឆ្លាយ តើដូចម្តេចខ្លះ ។ បពិត្រមហារាជ តិក្ខុក្នុងសាសនានេះ
បានឃើញរូបដោយចក្ខុហើយ តែមិនកាន់យកនូវនិមិត្ត មិនកាន់យក នូវ
អនុព្យញ្ជនៈ ឯអកិដ្ឋានឆន្ទរាគៈមិនស្ថិតនៅ ដែលជាអកុសលធម៌ដ៏លាមក តែងតែ
គ្របសង្កត់នូវបុគ្គល ដែលមិនបានសង្រួមចក្ខុន្ទ្រិយ+ នុ៎ះ ព្រោះហេតុមិនបាន
សង្រួមនូវចក្ខុន្ទ្រិយណា ក៏ប្រតិបត្តិដើម្បីសង្រួមនូវចក្ខុន្ទ្រិយនោះ រក្សា នូវ
ចក្ខុន្ទ្រិយ ដល់នូវសេចក្តីសង្រួមក្នុងចក្ខុន្ទ្រិយ ។ ឮសម្លេងដោយត្រចៀក
ហើយ តែមិនកាន់យកនូវនិមិត្ត មិនកាន់យកនូវអនុព្យញ្ជនៈ ឯអកិដ្ឋានឆន្ទរាគៈ
ដែលជាអកុសលធម៌ដ៏លាមក តែងតែគ្របសង្កត់នូវបុគ្គលដែល
មិនសង្រួមនូវសោតិន្ទ្រិយ+ នុ៎ះ ព្រោះហេតុមិនបានសង្រួម នូវសោតិន្ទ្រិយ
ណា ក៏ប្រតិបត្តិដើម្បីសង្រួមនូវសោតិន្ទ្រិយនោះ រក្សានូវសោតិន្ទ្រិយ
ដល់នូវសេចក្តីសង្រួមក្នុងសោតិន្ទ្រិយ ។ បានធុំក្លិនដោយច្រមុះហើយ
តែមិនកាន់យកនូវនិមិត្ត មិនកាន់យកនូវអនុព្យញ្ជនៈ ឯអកិដ្ឋានឆន្ទៈ-
មនសៈ ដែលជាអកុសលធម៌ដ៏លាមក តែងតែគ្របសង្កត់នូវបុគ្គលដែល
មិនបានសង្រួមនូវឃានិន្ទ្រិយ+ នុ៎ះ ព្រោះហេតុមិនបានសង្រួមនូវឃានិន្ទ្រិយ
ណា ក៏ប្រតិបត្តិដើម្បីសង្រួមនូវឃានិន្ទ្រិយនោះ រក្សានូវឃានិន្ទ្រិយ ដល់នូវ

ឃានន្ទ្រិយេ សំវរំ អាបជ្ជតិ ។ ជិវ្ហាយ រសំ សាយិត្វា
ន និមិត្តគ្គាហី ហោតិ នានុព្យញ្ជនគ្គាហី យត្វាធិករណ-
មេនំ ជិវ្ហិន្ទ្រិយំ អសំវុតំ វិហរន្តំ អភិជ្ឈាទោមនស្សា ចាបកា
អកុសលា ធម្មា អន្វាស្សវេយ្យុំ តស្ស សំវរាយ បដិបជ្ជតិ
រក្ខតិ ជិវ្ហិន្ទ្រិយំ ជិវ្ហិន្ទ្រិយេ សំវរំ អាបជ្ជតិ ។ កាយេន
ផោដ្ឋព្ពំ ផុសិត្វា ន និមិត្តគ្គាហី ហោតិ នានុព្យញ្ជនគ្គាហី
យត្វាធិករណមេនំ កាយិន្ទ្រិយំ អសំវុតំ វិហរន្តំ អភិជ្ឈា-
ទោមនស្សា ចាបកា អកុសលា ធម្មា អន្វាស្សវេយ្យុំ
តស្ស សំវរាយ បដិបជ្ជតិ រក្ខតិ កាយិន្ទ្រិយំ កាយិន្ទ្រិយេ
សំវរំ អាបជ្ជតិ ។ មនសា ធម្មំ វិញ្ញាយ ន និមិត្តគ្គាហី
ហោតិ នានុព្យញ្ជនគ្គាហី យត្វាធិករណមេនំ មនិន្ទ្រិយំ
អសំវុតំ វិហរន្តំ អភិជ្ឈាទោមនស្សា ចាបកា អកុសលា
ធម្មា អន្វាស្សវេយ្យុំ តស្ស សំវរាយ បដិបជ្ជតិ រក្ខតិ មនិ-
ន្ទ្រិយំ មនិន្ទ្រិយេ សំវរំ អាបជ្ជតិ ។ សោ ឥមិនា អរិយេន

សេចក្តីសង្រ្គមកង់ឃានិន្ទ្រិយ ។ បានដឹងច្បាស់ដឹងច្បាបន្ទូវសេដោយអណ្តាត ហើយ តែមិនកាន់យកនូវនិមិត្ត មិនកាន់យកនូវអនុព្យញ្ជនៈ ឯអកិជ្ឈានឹងគោមនស្សដែលជាអកុសលធម៌ដ៏លាមក តែងតែគ្របសង្កត់នូវបុគ្គលដែលមិនបានសង្រ្គមនូវជីវ្ហិន្ទ្រិយនុ៎ះ ព្រោះហេតុមិនបានសង្រ្គមនូវជីវ្ហិន្ទ្រិយណា ក៏ប្រតិបត្តដើម្បីសង្រ្គមនូវជីវ្ហិន្ទ្រិយនោះ រក្សានូវជីវ្ហិន្ទ្រិយ ដល់នូវសេចក្តីសង្រ្គមកង់ជីវ្ហិន្ទ្រិយ ។ បានឱលត្រាន់នូវសម្ផ័ស្សដោយកាយហើយ តែមិនកាន់យកនូវនិមិត្ត មិនកាន់យកនូវអនុព្យញ្ជនៈ ឯអកិជ្ឈានឹងគោមនស្សដែលជាអកុសលធម៌ដ៏លាមក តែងតែគ្របសង្កត់នូវបុគ្គលដែលមិនបានសង្រ្គមនូវកាយិន្ទ្រិយនុ៎ះ ព្រោះហេតុមិនបានសង្រ្គម នូវកាយិន្ទ្រិយណា ក៏ប្រតិបត្តដើម្បីសង្រ្គម នូវកាយិន្ទ្រិយនោះ រក្សានូវកាយិន្ទ្រិយ ដល់នូវសេចក្តីសង្រ្គមកង់កាយិន្ទ្រិយ ។ បានដឹងច្បាស់នូវធម្មារម្មណ៍ដោយចិត្តហើយ តែមិនកាន់យកនូវនិមិត្ត មិនកាន់យកនូវអនុព្យញ្ជនៈ ឯអកិជ្ឈានឹងគោមនស្ស ដែលជាអកុសលធម៌ដ៏លាមក តែងតែគ្របសង្កត់នូវបុគ្គល ដែលមិនបានសង្រ្គម នូវមនិន្ទ្រិយនុ៎ះ ព្រោះហេតុមិនបានសង្រ្គមនូវមនិន្ទ្រិយណា ក៏ប្រតិបត្តដើម្បីសង្រ្គមនូវមនិន្ទ្រិយនោះ រក្សានូវមនិន្ទ្រិយ ដល់នូវសេចក្តីសង្រ្គម កង់មនិន្ទ្រិយ ។ ភិក្ខុនោះ

ส่ทฺธินฺทฺริยสมงฺคิตาย สมฺปนฺนกาโย อฑฺฒตฺตา อตฺตภาวสมฺปตฺติยา ปน ปริปุณฺณกาโย ๆ ปีติ เอว มหากาย กมฺมชา ส่ทฺธินฺทฺริยสมุฏฺฐานา ปีติ ๆ

(๑๒๓) กมฺมชา มหากาย กมฺมชสมฺปตฺติยา สมฺปนฺนกาโย ๆ ส่ว มหากาย กมฺมชา อกมฺมชา ปฏิกมฺมชา สมฺปาทนกาโร โหติ อาโลกนวิโลกน-วเส สมฺปาทนกาโร โหติ สมิญฺชนปสาริเต สมฺปาทนกาโร โหติ สงฺฆาฏิปตฺตจีวรธารณ สมฺปาทนกาโร โหติ อสิเต ปีเต ขายิเต สายิเต สมฺปาทนกาโร โหติ อุจฺจารปสฺสาวกมฺเม สมฺปาทนกาโร โหติ คเต ฐิเต นิสินฺเน สุตฺเต ชาคริเต ภาสิเต ตุณฺหีภาเว สมฺปาทนกาโร โหติ ๆ เอว มหากาย กมฺมชสมฺปตฺติยา สมฺปนฺนกาโย ๆ

(๑๒๔) กมฺมชา มหากาย กมฺมชา สนฺทฺธา โหติ ๆ ส่ว มหากาย กมฺมชา สนฺทฺธา โหติ กายปโยคสมาทานวเส กมฺมชปโยคสมาทานวเส ปณิธิสมาทานวเส เสา เยน

បានប្រកបព្រមដោយឥន្ទ្រិយសំវរៈ ជារបស់អរិយៈនេះហើយ រមែងទទួលចំពោះនូវសុខ ដែលមិនច្រឡូកច្រឡំដោយកិលេសជាខាងក្នុង ។ បពិត្រមហាពជ កិក្ខុជាអ្នករក្សានូវទ្វារក្នុងឥន្ទ្រិយទាំងឡាយ យ៉ាងនេះឯង ។

(១២៣) បពិត្រមហាពជ ឯកិក្ខុជាអ្នកប្រកបដោយសតិនិងសម្បជញ្ញៈនោះ តើដូចម្តេចខ្លះ ។ បពិត្រមហាពជ កិក្ខុក្នុងសាសនានេះ កាលឈានដើរទៅមុខ ឈានថយក្រោយ ក៏មានសេចក្តីដឹងខ្លួន កាលក្រឡេកមើលទៅមុខ ក្រឡេកមើលទៅទិសផ្សេង ។ ក៏មានសេចក្តីដឹងខ្លួន កាលបត់លា (ដៃដើង) ក៏មានសេចក្តីដឹងខ្លួន កាលទ្រទ្រង់នូវសង្ឃាដិ ប្រដាប់ចីវរ ក៏មានសេចក្តីដឹងខ្លួន កាលបរិភោគផឹក ទំពា ជញ្ជក់ជញ្ជាប ក៏មានសេចក្តីដឹងខ្លួន កាលបន្ទោះបង្ហុរៈបស្សាវៈ ក៏មានសេចក្តីដឹងខ្លួន កាលដើរ ឈរ អង្គុយ ដេកលក់ ភ្ញាក់ពីដេក និយាយឬស្ងៀម ក៏មានសេចក្តីដឹងខ្លួន ។ បពិត្រមហាពជ កិក្ខុជាអ្នកប្រកប ដោយសតិនិងសម្បជញ្ញៈដោយប្រការដូច្នេះឯង ។

(១២៤) បពិត្រមហាពជ ឯកិក្ខុជាអ្នកសន្តោស (ត្រេកអរចំពោះបច្ច័យតាមមានតាមបាន) តើដូចម្តេចខ្លះ ។ បពិត្រមហាពជ កិក្ខុក្នុងសាសនានេះ ជាអ្នកសន្តោសដោយចីវរ ដែលជាគ្រឿងរក្សានូវកាយ ដោយចង្ហាន់បិណ្ឌបាត ដែលជាគ្រឿងរក្សានូវផ្ទៃ កិក្ខុនោះកាលបើចៀស

ยเนว ปกฺกมติ สมาธายเว ปกฺกมติ ฯ สเยฺย-
ถาปิ มหาภ ปกฺขี สกุณาโ ยเน ยเนว เวเต
สปตฺตกาเร วา เวเต ฝาเมว เอว มหาภ ภิกฺขุ
สนฺตุฏฺโ เหาติ กายปริหาริเกน จีวเรน กุจฺฉิปริหา-
ริเกน ปิณฺฑาเตน เสา ยเน ยเนว ปกฺกมติ
สมาธายเว ปกฺกมติ ฯ เอวำ เอว มหาภ ภิกฺขุ
สนฺตุฏฺโ เหาติ ฯ

(๑๒๘) เสา ฯมินา จ อริเยน สีลกฺขนฺเธน
สมนฺนาคโต ฯมินา จ อริเยน ฯนฺทฺริเยน สมนฺนา-
คโต ฯมินา จ อริเยน สติสมฺปชฺเญน สมนฺนาคโต
ฯมาย จ อริยาย สนฺตุฏฺยา สมนฺนาคโต ปวิวิตฺเต
เสนาสเน ภชติ อรญฺ รุกฺขมูลำ ปพฺพตำ กนฺทรำ คิริคุหำ
สุสานำ วนปตฺถำ[1] อพฺภกาสำ ปลาลปุญฺชำ ฯ
เสา ปจฺฉาภตฺตำ ปิณฺฑปาตปฏิกฺกนฺโต นิสีทติ ปลฺลงฺกำ
อาภุชิตฺวา อุชุำ กายำ ปณิธาย ปริมุขำ สติำ
อุปฏฺเปตฺวา ฯ เสา อภิชฺฌำ โลเกา ปหาย วิคต-
ภิชฺเฌน เจตสา วิหรติ อภิชฺฌาย จิตฺตำ ปริเสาเจติ

๑ วนปตฺถนฺติ ภณฺฑิ เปาตฺถเก ทิสฺสติ ฯ

ចេញទៅកាន់ទិសណា ។ តែងកាន់យក (នូវបរិក្ខារ) ប៉ុណ្ណោះ ហើយចៀសចេញទៅ (កាន់ទិសនោះ។) ។ បពិត្រមហាពាជ ប្រៀបដូចសត្វសកុណជាតិ មានស្លាប ទោះហើរទៅកាន់ទិសណា ។ រមែងមានស្លាបរបស់ខ្លួនជាភារៈប៉ុណ្ណោះ ហើរទៅ ដូចម្តេចមិញ បពិត្រមហាពាជ ភិក្ខុជាអ្នកសន្តោស ដោយចីវរ ដែលជាគ្រឿងរក្សានូវកាយ ដោយចង្ហាន់បិណ្ឌបាត ដែលជាគ្រឿងរក្សានូវផ្ទៃ ភិក្ខុនោះ ទោះបីចៀសចេញទៅ កាន់ទិសណា ។ តែងកាន់យក (នូវគ្រឿងបរិក្ខារ) ប៉ុណ្ណោះ ហើយចៀសចេញទៅ (កាន់ទិសនោះ ។) ដូច្នោះឯង ។ បពិត្រមហាពាជ ភិក្ខុជាអ្នកសន្តោស ដោយប្រការដូច្នេះឯង ។

(១២៥) ភិក្ខុនោះប្រកបដោយសីលក្ខន្ធ ជារបស់ព្រះអរិយៈនេះផង ប្រកបដោយឥន្ទ្រិយសំវរៈ ជារបស់ព្រះអរិយៈនេះផង ប្រកបដោយសតិសម្បជញ្ញៈ ជារបស់ព្រះអរិយៈនេះផង ប្រកបដោយសេចក្តីសន្តោស ជារបស់ព្រះអរិយៈនេះផង ត្រូវការនៅសេនាសនៈស្ងាត់ គឺព្រៃ ម្លប់ឈើ ភ្នំ ជ្រោះភ្នំ គុហាភ្នំ ព្រៃស្មសាន ព្រៃស្បាត ទីវាល ទីគំនរចំបើង ។ លុះកន្លងនោះ ត្រឡប់មកអំពីបិណ្ឌបាត ក្នុងវេលាខាងក្រោយភត្ត ក៏ពត់ភ្នែនតម្រង់កាយឲ្យត្រង់ ប្រុងស្មារតីឲ្យមានមុខធ្លោ (ទៅរកកម្មដ្ឋាន)។ ភិក្ខុនោះរមែងលះបង់នូវអភិជ្ឈាក្នុងលោកនៅដោយចិត្តគ្មានអភិជ្ឈា ជំរះចិត្តឲ្យស្អាត ចាកអភិជ្ឈា

ฌาจาทยฺยาสเมน ปหาย อฌาปชฺชเนฺตา วิหรเต สพฺพาณากูลหิตานุกมฺปี ฌาจาทยฺยาสา จิตฺตํ ปริโสเธติ ถีนมิทฺธํ ปหาย วิคตถีนมิทฺโธ วิหรเต อาโลกสญฺี สโต สมฺปชาโน ถีนมิทฺธา จิตฺตํ ปริโสเธติ อุทฺธจฺจกุกฺกุจฺจํ ปหาย อนุทฺธโต วิหรเต อชฺฌตฺตํ อุปสนฺตจิตฺโต อุทฺธจฺจกุกฺกุจฺจา จิตฺตํ ปริโสเธติ วิจิกิจฺฉํ ปหาย ติณฺณวิจิกิจฺโฉ วิหรเต อกถงฺกถี กุสเลสุ ธมฺเมสุ วิจิกิจฺฉาย จิตฺตํ ปริโสเธติ ฯ

(๑๒๖) เสยฺยถาปิ มหาราช ปุริโส ฌณิ อาทาย กมฺมนฺเต ปโยเชยฺย ตสฺส เต กมฺมนฺตา สมิชฺเฌยฺยุ๋ เสา ยานิ จ โภคฺคานิ ฌาณมูลานิ ตานิ จ ภฺชิตฺวา[๑] สีสา จสฺส อุตฺตรึ อาสีฺ ธาราภารณาย[๒] ตสฺส ฆรเมสฺส อหิ โภ ปุเร ฌาณมาทาย กมฺมนฺเต ปโยเชสิ ตสฺส เม เต กมฺมนฺตา สมิชฺฌึสุ เสาหิ ยานิ จ โภคฺคานิ ฌาณมูลานิ ตานิ จ ภฺชิตฺวา อคาสึ

๑ ม. ภฺชิตฺวา กเรยฺย ฯ ๒ ฉ. ภาภารณาย ฯ

រមែងលះបង់នូវព្យាបាទនឹងសេចក្តីប្រទូស្ត នៅដោយចិត្តមិនមានព្យាបាទ ជាអ្នកមានសេចក្តីអនុគ្រោះដោយប្រយោជន៍ ដល់សត្វមានជីវិតទាំងពួង ជំរះចិត្តឲ្យស្អាតចាកអកុសលធម៌ ជាគ្រឿងប្រទូស្តគឺព្យាបាទ រមែងលះបង់នូវថីនមិទ្ធៈ គឺសេចក្តីងងុយងោកងក់ នៅដោយចិត្តប្រាសចាកថីនមិទ្ធៈ ជាអ្នកមានសេចក្តីសំគាល់នូវពន្លឺ មានស្មារតី ទំនឹងសេចក្តីដឹងខ្លួន ជំរះចិត្តឲ្យស្អាតចាកថីនមិទ្ធៈ រមែងលះបង់ នូវឧទ្ធច្ចកុក្កុច្ចៈ គឺសេចក្តីពយមាយរសាយចិត្ត នៅដោយចិត្តមិនពយមាយ ជាអ្នកមានចិត្តស្ងប់រម្ងាប់ខាងក្នុង ជំរះចិត្តឲ្យស្អាតចាកឧទ្ធច្ចកុក្កុច្ចៈ រមែងលះបង់នូវវិចិកិច្ឆា គឺសេចក្តីងឿងឆ្ងល់ នៅដោយចិត្តឆ្លងផុតវិចិកិច្ឆា ជាអ្នកមិនមានសេចក្តីសង្ស័យ ក្នុងកុសលធម៌ ជំរះចិត្តឲ្យស្អាតចាកវិចិកិច្ឆា ។

(១៦៦) បពិត្រមហាភជ ប្រៀបដូចបុរស ដែលយកទ្រព្យជាបំណុលគេទៅប្រកបការងារធំធាឡាយ ការងារធំនោះរបស់បុរសនោះ ក៏សម្រេច បុរសនោះក៏ចាត់ចែងសងនូវទ្រព្យចាស់ ជាបំណុលអស់ទៅ ទ្រព្យចំណេញរបស់បុរសនោះ ក៏មានសល់នៅច្រើន ល្មមនឹងចិញ្ចឹមនូវភរិយាបាន បុរសនោះក៏មានសេចក្តីត្រិះរិះ យ៉ាងនេះថា អាត្មាអញកាលពីដើម យកទ្រព្យជាបំណុលគេទៅប្រកបការងារ ។ ទាំងអម្បាលនោះ របស់អាត្មាអញ ក៏បានសម្រេចហើយ អាត្មាអញ បានចាត់ចែងសងនូវទ្រព្យចាស់ ជាបំណុលដើមរួចអស់ហើយ ទ្រព្យចំណេញរបស់

អត្ថំ ច មេ ខុត្តរឺ អាសិដ្ឋំ ជានាភាណាយាតំ ។ សោ តតោនិទានំ លភេថ ចាមោជ្ជំ អនិភេច្ចយ្យ(1) សោ-មនស្សំ ។ សេយ្យថាបិ មហាភន បុរិសោ អាព-ធិកោ អស្ស ទុក្ខិតោ ពាឡ្ហគិលានោ ភត្តញ្ចស្ស ឧច្ចាវេយ្យ ន ចស្ស កាយេ ពលមត្តា ។ សោ អបរេន សមយេន តម្ហា អាពាធា មុច្ចេយ្យ ភត្តញ្ចស្ស ជានេយ្យ សំយា ចស្ស កាយេ ពលមត្តា តស្ស ឯវមស្ស អមំ ខោ បុព្វេ អាពាធិកោ អហោសឹ ទុក្ខិតោ ពាឡ្ហគិលា-នោ ភត្តញ្ច មេ ន ជានេសិ ន ច មេ អាសិ កាយេ ពលមត្តា សោម្ហិ ឯតរហិ តម្ហា អាពាធា មុត្តោ ភត្តញ្ច មេ ជានេតិ អត្ថំ ច មេ កាយេ ពលមត្តាតិ ។ សោ តតោនិទានំ លភេថ ចាមោជ្ជំ អនិភេច្ចយ្យ សោមនស្សំ ។ សេយ្យថាបិ មហាភន បុរិសោ ពន្ធនា-គារេ ពន្ធោ អស្ស សោ អបរេន សមយេន តម្ហា ពន្ធនា មុច្ចេយ្យ សោត្ថិនា អព្ភយេន ន ចស្ស កិញ្ចិ

---

1 អនិភេច្ចយ្យំបិ ជាហេ ។

អាត្មាអញក៏មានសល់នៅជាច្រើន ល្មមនឹងចិញ្ចឹមកវិយោបានដែរ ។ បុរសនោះគប្បីបាននូវបាមោជ្ជៈ (សេចក្តីរីករាយ) គប្បីបាននូវសេចក្តីសោមនស្ស ដែលមានទ្រព្យចំណេញនោះជាហេតុ ។ បពិត្រមហាភន្ត មួយទៀត ប្រៀបដូចបុរស មានអាពាធ ដល់នូវសេចក្តីទុក្ខ ឈឺធ្ងន់ ហើយបុរសនោះបរិភោគបាយមិនឆ្ងាញ់ផង កម្លាំងក្នុងកាយរបស់បុរសនោះ ក៏មិនមានផង ។ សម័យខាងក្រោយមក បុរសនោះក៏សះស្បើយ អំពីអាពាធនោះ បុរសនោះ បានបរិភោគបាយឆ្ងាញ់ផង កម្លាំងក្នុងកាយរបស់បុរសនោះ ក៏មានផង ទើបបុរសនោះមានសេចក្តីត្រិះរិះ យ៉ាងនេះថា អាត្មាអញកាលអំពីដើម មានអាពាធ ដល់នូវសេចក្តីទុក្ខ ឈឺធ្ងន់ អាត្មាអញបរិភោគបាយមិនឆ្ងាញ់ផង កម្លាំងក្នុងកាយរបស់អាត្មាអញ ក៏មិនមានផង ឥឡូវនេះ អាត្មាអញបានសះស្បើយអំពីអាពាធនោះហើយ អាត្មាអញបានបរិភោគបាយឆ្ងាញ់ផង កម្លាំងក្នុងកាយរបស់អាត្មាអញក៏មានផង ។ បុរសនោះ ក៏បាននូវបាមោជ្ជៈ បាននូវសេចក្តីសោមនស្ស ដែលមានការសះស្បើយអំពីអាពាធនោះជាហេតុ ។ បពិត្រមហាភន្ត មួយទៀត ប្រៀបដូចបុរសដែលជាប់នៅ ក្នុងផ្ទះឃុំខាំង សម័យខាងក្រោយមក បុរសនោះក៏រួចអំពីការឃុំខាំងនោះ ដោយស្រួល មិនមានភ័យ ឯសេចក្តីបង់ខាតនៃភោគៈទាំងឡាយ របស់បុរសនោះ សូម្បីបន្តិចបន្តួច ក៏មិនមាន

កោសានំ វយោ តស្ស ឯវមស្ស អហំ ខោ បុព្ពេ
ពន្ធនាគារេ ពន្ធោ អហោសឹ សោម្ហិ ឯតរហិ តម្ហា ពន្ធនា
មុត្តោ សោតុំ្ឋ អព្ភយេន ឧត្តុ ច មេ តំ្ហ កោសានំ
វយោតិ ។ សោ តតោនិទានំ លភេថ ទាមោជ្ជំ អធិគ-
ច្ឆេយ្យ សោមនស្សំ ។ សេយ្យថាបិ មហារាជ បុរិសោ
ទាសោ អស្ស អនត្តាធីនោ បរាធីនោ ន យេនកាមង្គ-
មោ សោ អបរេន សមយេន តម្ហា ទាសព្យា មុច្ចេយ្យ
អត្តាធីនោ អបរាធីនោ កុដិសេ្ឋ យេនកាមង្គមោ តស្ស
ឯវមស្ស អហំ ខោ បុព្ពេ ទាសោ អហោសឹ អនត្តាធីនោ
បរាធីនោ ន យេនកាមង្គមោ សោម្ហិ ឯតរហិ តម្ហា
ទាសព្យា មុត្តោ អត្តាធីនោ អបរាធីនោ កុដិសេ្ឋ

ទើបបុរសនោះ មានសេចក្តីត្រិះរិះ យ៉ាងនេះថា អាត្មាអញ កាលពីដើម ឃុំទាំង ជាប់នៅក្នុងផ្ទះឃុំទាំង ឥឡូវនេះអាត្មាអញបានរួចអំពីការឃុំទាំងនោះ ដោយស្រួល មិនមានភ័យហើយ ឯសេចក្តីបង់ខាតនៃកោគៈទាំងឡាយ របស់អាត្មាអញ សូម្បីបន្តិចបន្តួច ក៏មិនមានឡើយ ។ បុរសនោះ ក៏បានទូរមោផ្ទះ បានទូរសេចក្តីសោមនស្ស ដែលមានការរួច អំពីផ្ទះឃុំទាំងនោះជាហេតុ ។ បពិត្រមហាភាជ មួយទៀត ប្រៀបដូចបុរសដែលជាទាសៈគេ រមែងមិនបានធ្វើកិច្ចការនីមួយតាមអំពើចិត្តខ្លួន រមែងធ្វើទៅតាមសេចក្តីគាប់ចិត្តរបស់បុគ្គលដទៃ ទៅកាន់ទីណា តាមចំណង់របស់ខ្លួនមិនបានឡើយ លុះសម័យខាងក្រោយមក បុរសនោះ ក៏បានរួចអំពីភាវៈជាទាសៈនោះ ជាអ្នកបានធ្វើនូវអំពើ តាមគាប់ចិត្តរបស់ខ្លួន មិនបានធ្វើទៅតាមសេចក្តីគាប់ចិត្ត របស់បុគ្គលដទៃ បានរួចជាអ្នកជាទៅកាន់ទីណាតាមចំណង់របស់ខ្លួនបាន ទើបបុរសនោះមានសេចក្តីត្រិះរិះយ៉ាងនេះថា អាត្មាអញកាលអំពីដើម ជាទាសៈគេ មិនបានធ្វើកិច្ចការនីមួយតាមអំពើចិត្តរបស់ខ្លួន តែងធ្វើទៅតាមសេចក្តីគាប់ចិត្ត របស់បុគ្គលដទៃ ទៅកាន់ទីណាតាមចំណង់ របស់ខ្លួនមិនបានឡើយ ឥឡូវនេះអាត្មាអញ បានរួចរំពើភាវៈជាទាស គេនោះហើយ ជាអ្នកបានធ្វើកិច្ចការនីមួយតាមអំពើចិត្តរបស់ខ្លួន មិនបានធ្វើទៅតាមសេចក្តីគាប់ចិត្តរបស់បុគ្គលដទៃ

เยเนกามนฺตมเหสิ ฯ สเห ตสฺเสวนฺตรเมว ลเภ ฆา-
เฆฉิ อสิเนกเจฺจน สเหวนสฺมึ ฯ เสยฺยถาปิ มหา-
ภิ ปุริเสน สชเฉ สเกเส กณฺหาสิ อทฺธานมคฺค
ปฏิปเชฺชยฺย ตุณฺหิกฺกึ สปฺปฏิภยึ เสน อปเรน สม-
เยน ตสฺส กณฺหาสิ ลุตฺเตยฺย เสนฺตสฺส กามฉนฺโท อนุปฺ-
ปุเณยฺย เขมึ อปฺปฏิภยึ ตสฺส ฬเมสฺส อหึ เขม
ปุเตฺร สเชเฉ สเกเส กณฺหาสิ อทฺธานมคฺค ปฏิปชฺเ
ตุณฺหิกฺกึ สปฺปฏิภยึ เสนฺหิ ฬตรหิ ตสฺส กณฺหาสิ ลุตฺเณยฺย
เสนฺตสฺส กามฉนฺโท อนุปฺปเชฺช เขมึ อปฺปฏิภยนฺติ ฯ
เสน ตสฺเสวนฺตรเมว ลเภ ฆาเมฉิ อสิเนกเจฺจน
เสนสฺมึ ฯ ฬเมเส เขม มหาภิ กิกฺกุ ยถา๙ณึ
ยถาเภรึ ยถาพนฺธนาคารึ ยถาสงฺขึ ยถา-
กณฺหาสิทฺธานมคฺค ฬึ ๙เม ปญฺ ฉินฺนเณ อปฺปหีเน
อตฺตนิ สมนุปสฺสเต ฯ เสยฺยถาปิ มหาภิ

ចានរួចជាអ្នកជា ទៅកាន់ទីណាតាមចំណង់របស់ខ្លួនបាន ។ បុរសនោះ
ក៏ចានទូវៀបាមោជ្ជៈ ចានទូវៀសេចក្តីសោមនស្ស ដែលមានការរួចអំពីភាវៈ
ជាទាសៈគេនោះជាហេតុ ។ បពិត្រមហាពាជ មួយទៀត ប្រៀបដូចបុរស
មានទ្រព្យ មានភោគៈ ដើរទៅកាន់ផ្លូវឆ្ងាយដាច់ស្រយាល ជាផ្លូវគេ
ចាយ ចានដោយក្រ ប្រកបដោយភ័យចំពោះមុខ សម័យខាងក្រោយមក
បុរសនោះ ក៏ចានឆ្លងផុត អំពីផ្លូវឆ្ងាយដាច់ស្រយាលនោះ ចានដល់ស្រុក
ភូមិដោយស្រួល ជាទីក្សេម មិនមានភ័យ ទើបបុរសនោះមានសេចក្តី
ត្រិះរិះ យ៉ាងនេះថា អាត្មាអញកាលអំពីដើម ជាអ្នកមានទ្រព្យ មានភោគៈ
ដើរទៅកាន់ផ្លូវឆ្ងាយដាច់ស្រយាល ជាផ្លូវគេចាយ ចានដោយក្រ ប្រកប
ដោយភ័យចំពោះមុខ ឥឡូវនេះ អាត្មាអញចានឆ្លងផុតផ្លូវឆ្ងាយដាច់ស្រ-
យាលនោះហើយ ចានដល់ស្រុកភូមិដោយស្រួល ជាទីក្សេម មិនមានភ័យ។
បុរសនោះ ក៏ចានទូវៀបាមោជ្ជៈ ចានទូវៀសេចក្តីសោមនស្ស ដែលមានការ
ចានដល់នូវស្រុកភូមិជាទីក្សេមនោះជាហេតុ ។ បពិត្រមហាពាជ ភិក្ខុ
ពិចារណាឃើញនូវនីវរណៈ ៥ នេះកង ខ្លួន ដែលមិនទាន់លះបង់ យ៉ាងនេះ
ថាដូចជាបំណុល ដូចជារោគ ដូចជាផ្ទះសម្រាប់ឃុំខាំង ដូចជាភាវៈជាទា-
សៈ ឬថាដូចជាផ្លូវឆ្ងាយដាច់ស្រយាល យ៉ាងនោះឯង ។ បពិត្រមហាពាជ
ដូចបុគ្គលពិចារណាឃើញ នូវការមិនចំពាក់បំណុលគេយ៉ាងណា នូវការ

យថាអាឧណ្ហំ យថាអាភេគ្យំ យថាឧទកាមោក្ខំ យថាកុដិសុំ យថាខេមន្តភូមិ ឯវមេវ ខោ មហារាជ កិក្ខុ ឥមេ បញ្ច នីវរណេ បហីនេ អត្តនិ សមនុបស្សតិ ។

(១២៧) តស្សិមេ បញ្ច នីវរណេ បហីនេ អត្តនិ សមនុបស្សតោ ខាមោជ្ជំ ជាយតិ បមុទិតស្ស បីតិ ជាយតិ បីតិមនស្ស កាយោ បស្សម្ភតិ បស្សទ្ធកាយោ សុខំ បដិសំវេទេតិ[1] សុខិនោ ចិត្តំ សមាធិយតិ ។ សោ វិវិច្ចេវ កាមេហិ វិវិច្ច អកុសលេហិ ធម្មេហិ សវិតក្កំ សវិចារំ វិវេកជំ បីតិសុខំ បឋមជ្ឈានំ ឧបសម្បជ្ជ វិហរតិ ។ សោ ឥមមេវ កាយំ វិវេកជេន បីតិសុខេន អភិសន្ទេតិ បរិសន្ទេតិ បរិប្ផរតិ បរិប្ផរតិ ជាសប្ប កិញ្ចិ សព្វាវតោ កាយស្ស វិវេកជេន បីតិសុខេន អប្ផុដំ[2] ហោតិ ។ សេយ្យថាបិ មហារាជ

---

១ ខ. ម. វេទេតិ ។ ២ ខ. អប្ផុតំ ។

មិនមានពេត យ៉ាងណា នូវការរួចអំពីផ្នះសម្រាប់ឃុំទាំង យ៉ាងណា នូវភាពជាអ្នកជា យ៉ាងណា នូវទីដ៏ក្សេមក្សាន្ត យ៉ាងណា បពិត្រមហាពជកិក្ខុពិចារណាឃើញនូវនីវរណៈ ៥ នេះក្នុងខ្លួន ដែលបានលះបង់ហើយ ក៏យ៉ាងនោះឯង ។

(១២៧) កាលបើភិក្ខុនោះ បានពិចារណាឃើញច្បាស់នូវនីវរណៈទាំង ៥ នេះក្នុងខ្លួន ដែលបានលះបង់ហើយ ចាមោដ្ឋៈ (សេចក្តីរីករាយ) ក៏កើតឡើង កាលបើ ចិត្តរីករាយហើយ បីតិក៏កើត កាលបើ ចិត្តប្រកបដោយបីតិហើយ នាមកាយ រមែងស្ងប់ស្ងាត់ ភិក្ខុដែលមាននាមកាយ ស្ងប់ស្ងាត់ហើយ រមែងទទួលនូវសុខ ចិត្តរបស់ភិក្ខុ ដែលប្រកបដោយសុខ តែងតម្កល់មាំបាន ។ ភិក្ខុនោះ លុះស្ងាត់ចាកកាមទាំងឡាយ ស្ងាត់ចាកអកុសលធម៌ទាំងឡាយហើយ ក៏បានដល់នូវបឋមជ្ឈានប្រកបដោយវិតក្កៈ ប្រកបដោយវិចារៈ មានបីតិនិងសុខៈ ដែលកើតអំពីវិវេក ក៏សម្រេចសម្រាន្តនៅ (ដោយឥរិយាបថទាំង ៤) ។ ភិក្ខុនោះ រមែងញ៉ាំងកាយនេះ ឲ្យជ្រួតជ្រាប ឆ្អែតស្កប់ស្កល់ បរិបូណ៌ ផ្សព្វផ្សាយ ដោយបីតិនិងសុខៈដែលកើតអំពីវិវេក សព្វរោងបន្ទប់ចន្លុះនៃកាយទាំងអស់របស់ភិក្ខុនោះ ឈ្មោះថាមិនបានផ្សព្វផ្សាយ ដោយបីតិនិងសុខៈដែលកើតអំពីវិវេក មិនមានឡើយ ។ បពិត្រមហាពជ ប្រៀបដូចជា

ธเมฺม ธมฺมานุธมฺมปฏิปนฺโน จ โหติ สามีจิปฏิปนฺโน อนุธมฺมจารี. โส ธมฺมญฺจ ปน ปริยาปุณาติ สุตฺตนฺติยาทิเก นวงฺคสตฺถุสาสนธมฺมเ. ตสฺส ตสฺมิง ปริยาปุตเต ตานิ สุตฺตนฺตานิ ปาฬิวเสน จ อตฺถวเสน จ สุปฏิวิทฺธานิ โหนฺติ สุววตฺถิตานิ สุปากฏานิ. ตานิ หิ ปาฬิยา นวหากาเรหิ วิภตฺตานิ. ตถา หิ วุตฺตานิ ภควตา "สุตฺตง เคยฺยง เวยฺยากรณง คาถา อุทานง อิติวุตฺตกง ชาตกง อพฺภูตธมฺมง เวทลฺลนฺติ" (๑) ตานิ ปาฬิวเสน สุปฏิวิทฺธานิ โหนฺติ. ตานิ ปน ปาฬิวเสน สุปฏิวิทฺธานิ ตานิ อตฺถวเสน สุปฏิวิทฺธานิ โหนฺติ. ตานิ หิ

អ្នកផឹកទឹកត្តី ឬគ្គលអ្នកដំនួយការនៃជនអ្នកផឹកទឹកត្តី ដែលឈ្មោះសេយ្យ
ទូវៀលអ្នកសម្រាប់ងូតទាំងឡាយ ក្នុងភាជន៍សំរិទ្ធ ក្រោះព្រំដោយទឹក
ហើយសួនជាដុំ លុះដល់វេលាល្ងាច ដុំលំអិតសម្រាប់(លាប)ងូត(នោះ)
ក៏ស្អិតចាប់ចូលគ្នា ស្អិតល្អតទាំងខាងក្នុងទាំងខាងក្រៅ មិនបានកត់ឃុយ
ខ្លាយចេញឡើយ យ៉ាងណាមិញ បពិត្រមហាកដ កិក្ខុដែលញ៉ាំងកាយ
នេះ ឲ្យជ្រួតជ្រាប ឆ្អែតស្កប់ស្កល់ បរិបូណ៌ ផ្សព្វផ្សាយ ដោយបីតិនិងសុខ
ដែលកើតអំពីវិវេក សរីរដ្ឋានបន្តិចបន្តួច នៃកាយទាំងអស់របស់កិក្ខុនោះ
ឈ្មោះថា មិនបានផ្សព្វផ្សាយដោយបីតិនិងសុខៈ ដែលកើតអំពីវិវេក មិន
មានឡើយ យ៉ាងនោះឯង។ បពិត្រមហាកដ នេះឯង ជាផលនៃសមណ-
ប្បដិបត្តិ ដែលឃើញច្បាស់ដោយខ្លួនឯង ដ៏រុងរឿងដោយវិសេសផង
ថ្លៃថ្លាដោយវិសេសផង ជាផលនៃសមណប្បដិបត្តិ ដែលឃើញច្បាស់
ដោយខ្លួនឯង ដូចបានពោលមកខាងដើម។

(១២៨) បពិត្រមហាកដ ប្រការមួយទៀត កិក្ខុបានចូលដល់ទុតិ-
យជ្ឈាន ជាធម្មជាតកើតមានក្នុងសន្តានចិត្ត ប្រកបដោយសេចក្តីជ្រះថ្លា
មានសភាពជាចិត្តខ្ពស់ឯក មិនមានវិតក្កៈ មិនមានវិចារៈ មានតែបីតិនិង
សុខៈដែលកើតអំពីសមាធិ ព្រោះរម្ងាប់នូវវិតក្ក និងវិចារៈ ក៏សម្រេច
សម្រាន្តនៅ។ កិក្ខុនោះ រមែងញ៉ាំងកាយនេះ ឲ្យជ្រួតជ្រាប ឆ្អែតស្កប់

បីតំសុខេន អភិសន្ទេតិ បរិសន្ទេតិ បរិប្ផរតិ បរិប្ផរតិ ជាសប្ប កិញ្ចិ សព្ពាវតោ កាយស្ស សមាធិនេន បីតិសុខេន អប្ផុដំ ហោតិ ។ សេយ្យថាបិ មហាភន្ត ឧទកហេតោ តម្ហីកេ ទុព្ភិតោទកោ[1] តស្ស នេវស្ស បុរត្ថិមាយ ទិសាយ ឧទកស្ស អាយមុខំ ន ឧក្កិណ្ណាយ ទិសាយ ឧទកស្ស អាយមុខំ ន បច្ឆិមាយ ទិសាយ ឧទកស្ស អាយមុខំ ន ឧត្តរាយ ទិសាយ ឧទកស្ស អាយមុខំ នេវ ភ[2] ទំ ការលេន ការលំ សម្មាធារំ អនុប្បវេច្ឆេយ្យ អថខោ តម្ហា ភ[3] ឧទកហេតោ សីតា ភរិជាភ[4] ទុព្ភិន្និគ្គា តមេវ ឧទកហេតំ សីតេន ភរិជា អភិសន្ទេយ្យ បរិសន្ទេយ្យ បរិប្ផរេយ្យ បរិប្ផរេយ្យ ជាសប្ប កិញ្ចិ សព្ពាវតោ ឧទកហេតុស្ស សីតេន ភរិជា អប្ផុដំ អស្ស ឯវមេវ ខោ មហាភន្ត ភិក្ខុ ឥមមេវ កាយំ សមាធិនេន បីតិសុខេន អភិសន្ទេតិ បរិសន្ទេតិ បរិប្ផ-រតិ បរិប្ផរតិ ជាសប្ប កិញ្ចិ សព្ពាវតោ កាយស្ស ស-មាធិនេន បីតិសុខេន អប្ផុដំ ហោតិ ។ ឥទំបិ ខោ

---

១ ម., ទុព្ភិតោទកោ ។ ២ ម. ម. ប ។ ៣ ម. ភិសញ្ញេ ន ទិស្សតិ ។ ម. ប ។ ៤ ម. សីតភរិជាភ ។

ស្គាល់បរិបូណ៌ ផ្សព្វផ្សាយ ដោយបីតិនឹងសុខៈដែលកើតអំពីសមាធិ សរីរដ្ឋានបន្តិចបន្តួច នៃកាយ ពាំងអស់របស់កិកូនោះ ឈ្មោះថាមិនបានផ្សព្វផ្សាយដោយបីតិនឹងសុខៈ ដែលកើតអំពីសមាធិ មិនមានឡើយ ។ បពិត្រមហាក ដូចជាអន្លង់ទឹកដ៏ជ្រៅ មានទឹកជោរឡើង ប្រឡាយជាទីហូរមកនៃទឹកក្នុងទិសខាងកើត នៃអន្លង់ទឹកនោះមិនមាន ប្រឡាយជាទីហូរមកនៃទឹកក្នុងទិសខាងត្បូងមិនមាន ប្រឡាយជាទីហូរមកនៃទឹកក្នុងទិសខាងលិចមិនមាន ប្រឡាយជាទីហូរមកនៃទឹកក្នុងទិសខាងជើង ក៏មិនមានពាំងភ្លៀងក៏មិនបានបង្អុរបង្អុះទៅជាទឹកដោយស្រួល ក្នុងអន្លង់ទឹកនោះតាមកាលវេលាឡើយ ឯជាទឹកដ៏ត្រជាក់ ក៏ស្រាប់តែជោរឡើងអំពីអន្លង់ទឹកនោះប៉ុណ្ណោះ ហើយញ៉ាំងអន្លង់ទឹកនោះ ឲ្យជ្រួតជ្រាបឆ្អែតដ៏បរិបូណ៌ផ្សព្វផ្សាយដោយទឹកត្រជាក់ ទីប្រទេសបន្តិចបន្តួចនៃអន្លង់ទឹក ពាំងអស់នោះ ឈ្មោះថាមិនបានផ្សព្វផ្សាយដោយទឹកត្រជាក់ មិនមានឡើយ យ៉ាងណាមិញ បពិត្រមហាក កិកូញ៉ាំងកាយនេះឲ្យជ្រួតជ្រាប ឆ្អែតស្គប់ស្គាល់ បរិបូណ៌ ផ្សព្វផ្សាយ ដោយបីតិនឹងសុខៈដែលកើតអំពីសមាធិ សរីរដ្ឋានបន្តិចបន្តួចនៃកាយ ពាំងអស់របស់កិកូនោះ ឈ្មោះថាមិនបានផ្សព្វផ្សាយដោយបីតិនឹងសុខៈ ដែលកើតអំពីសមាធិ មិនមានឡើយ យ៉ាងនោះឯង ។ បពិត្រ

មហាភដ សន្ធិដ្ឋិកំ សាមញ្ញជលំ បុរិមេហិ សន្ធិដ្ឋិកេ. ហិ សាមញ្ញជលេហិ អភិក្កន្តតរញ្ច បណីតតរញ្ច ។

(១២៩) បុន ចបរំ មហាភដ ភិក្ខុ បីតិយា ច វិរាគា ឧបេក្ខកោ ច វិហរតិ សតោ ច សម្បជានោ សុខញ្ច កាយេន បដិសំវេទេតិ យន្តំ អរិយា អាចិក្ខន្តិ ឧបេក្ខកោ សតិមា សុខវិហារីតិ តតិយជ្ឈានំ ឧបសម្បជ្ជ វិហរតិ ។ សោ ឥមមេវ កាយំ និប្ប. តិកេន សុខេន អភិសន្ទេតិ បរិសន្ទេតិ បរិប្ផរតិ បរិប្ផរតិ នាស្ស កិញ្ចិ សព្វាវតោ កាយស្ស និប្បីតិកេន សុខេន អប្ផុដំ ហោតិ ។ សេយ្យថាបិ មហាភដ ឧប្បលិនិយំ វា(១) បទុមិនិយំ វា(២) បុណ្ឌរីកិនិយំ វា(៣) អម្ពុជាតានំ ឧប្បលានំ វា បទុមានំ វា បុណ្ឌរីកានំ វា ឧទកេ ជាតានំ ឧទកេ សំវឌ្ឍានំ ឧទកានុគ្គតានំ អន្តោនិមុគ្គ. ពោសីនិ(៤) តានិ យាវ ច អគ្គា យាវ ច មូលា សីតេន វារិនា អភិសន្ទានិ បរិសន្ទានិ បរិប្ផុតានិ បរិប្ផដានិ(៥)

១.២.៣ ម. វាសទ្ធា ន ទិស្សតិ ។ ៤ ម. អន្តោនិមុគ្គពោសីនិ ។ ៥ ម. បរិប្ផុដ្ឋានិ ។ ម. បរិប្ផុតានិ ។

មហាភាគ នេះឯងជាផលនៃសមណប្បដិបត្តិ ដែលយើញច្បាស់ដោយខ្លួនឯង ដ៏រុងរឿងដោយវិសេសផង ថ្លៃថ្លាដោយវិសេសផង ជាងផលនៃសមណប្បដិបត្តិដែលយើញច្បាស់ដោយខ្លួនឯង ដូចពោលមកខាងដើម ។

(១២៩) បពិត្រមហាភាគ ប្រការមួយទៀត ភិក្ខុមានចិត្តនឿយណាយចាកបីតិហើយ ប្រកបដោយឧបេក្ខាមានស្មារតីដ៏ឯកខ្លួន ទទួលនូវសុខ ដោយនាមកាយ ព្រះអរិយៈតែងសរសើរនូវបុគ្គលដែលបាននូវតតិយជ្ឈាននោះថា បុគ្គលអ្នកបានតតិយជ្ឈាន មានចិត្តប្រកបដោយឧបេក្ខា មានស្មារតី មានធម៌ជាគ្រឿងនៅជាសុខ ដូច្នេះ ព្រោះតតិយជ្ឈានណា ក៏បានដល់នូវតតិយជ្ឈាន (នោះ) ហើយសម្រេចសម្រាន្តនៅ ។ ភិក្ខុនោះ រមែងញុំាងកាយនេះឲ្យជ្រួតជ្រាប ឆ្អែតស្កប់ស្កល់បរិបូណ៌ផ្សព្វផ្សាយដោយសុខៈ ដែលមិនមានបីតិ សរីរាង្គនបន្តិចបន្តួចនៃកាយទាំងអស់របស់ភិក្ខុនោះ ឈ្មោះថាមិនបានផ្សព្វផ្សាយដោយសុខៈ ដែលគ្មានបីតិ មិនមានឡើយ ។ បពិត្រមហាភាគ ប្រៀបដូចទឹដែលដុះព្រលិតក្តីឈូកក្រហមក្តី ឈូកសក្តី មានព្រលិត ឬឈូកក្រហម ឬឈូកសពួកខ្លះដែលដុះកន្លងទឹក ចំរើនក្នុងទឹក មិនខាន់លូតឡើងផុតពីទឹក លិចនៅក្នុងទឹករស់នៅអាស្រ័យនឹងទឹក បន្តុមជាតិ(១)ទាំងនោះ រមែងជ្រួតជ្រាបឆ្អែតស្កប់ស្កល់បរិបូណ៌ផ្សព្វផ្សាយដោយទឹកត្រជាក់ តាំងអំពីឫសមើមរហូតដល់ចុង

---

១ ពួកឈូកព្រលិតផ្សេង ។ ហៅថា បទុមជាតិ ឬឧប្បលជាតិក៏បាន ។

ជាសច្ច កិរិយំ សញ្ជាវតំ ឧប្បលាឝំ ឯ បទុមាឝំ ឯ បុណ្ឌ-រីកាឝំ ឯ សីតេន ឯវំជា អប្ចុដំ អសច្ច ឝារមេវ ខោ មហារាជ តិក្ខ្ត្តុ ឝមមេវ កាយំ ឯប្បីតិកេន សុខេន អភិសន្ទេតិ បរិសន្ទេតិ បរិប្ផរតិ បរិប្ផរតិ ជាសច្ច កិរិយំ សញ្ជាវតោ កាយស្ស ឯប្បីតិកេន សុខេន អប្ចុដំ ហោតិ ។ ឥធំបិ ខោ មហារាជ សន្ធិដ្ឋកំ សាមញ្ញ-ផលំ បុរិមេហិ សន្ធិដ្ឋកេហិ សាមញ្ញផលេហិ អភិក្កន្ត-តរញ្ច បណីតតរញ្ច ។

(១៣០) បុន ចបរំ មហារាជ តិក្ខ្ត្តុ សុខស្ស ច បហានា ឌុក្ខស្ស ច បហានា បុព្វេ សោមនស្ស-ទោមនស្សានំ អត្ថង្គមា អឌុក្ខមសុខំ ឧបេក្ខាសតិ-បារិសុទ្ធិ ចតុត្ថជ្ឈានំ ឧបសម្បជ្ជ វិហរតិ ។ សោ ឝមមេវ កាយំ បរិសុទ្ធេន ចេតសា បរិយោទាតេន ផរិត្វា ឯសិន្នោ ហោតិ ជាសច្ច កិរិយំ សញ្ជាវតោ កាយស្ស បរិសុទ្ធេន ចេតសា បរិយោទាតេន អប្ចុដំ ហោតិ ។

ទីប្រទេសបន្តិចបន្តួច នៃភរិជាតិទាំងអស់ គេហៈជាព្រលិតក្តី ឈូកក្រហមក្តី ឈូកសក្តី ដែលឈ្មោះថា មិនបានផ្សព្វផ្សាយ ដោយទឹកដ៏ត្រជាក់មិនមានឡើយ យ៉ាងណាមិញ បពិត្រមហាកប កិក្ខុដែលញ៉ាំងកាយនេះ ឲ្យជ្រួតជ្រាបឆ្អែតស្កប់ស្កល់បរិបូណ៌ផ្សព្វផ្សាយ ដោយសុខៈដែលមិនមានបីតិ សរីរដ្ឋានបន្តិចបន្តួចនៃកាយទាំងអស់ របស់កិក្ខុនោះឈ្មោះថា មិនបានផ្សព្វផ្សាយដោយសុខៈដែលគ្មានបីតិ មិនមានឡើយ យ៉ាងនោះឯង ។ បពិត្រមហាកប នេះឯងជាផលនៃសមណប្បដិបត្តិដែលឃើញច្បាស់ដោយខ្លួនឯង ដ៏រុងរឿងដោយវិសេសផង ថ្លៃថ្លាដោយវិសេសផង ជាផលនៃសមណប្បដិបត្តិ ដែលឃើញច្បាស់ដោយខ្លួនឯង ដូចបានពោលមកខាងដើម ។

(១៣០) បពិត្រមហាកប ប្រការមួយទៀត កិក្ខុលះបង់នូវសុខផង លះបង់នូវទុក្ខផង មានសោមនស្សទំាងទោមនស្ស អស់ហើយក្នុងកាលមុន ក៏បានចូលតតិយជ្ឈានដែលមិនមានទុក្ខ មិនមានសុខ មានតែសតិដ៏បរិសុទ្ធដែលកើតអំពីឧបេក្ខា ហើយសម្រេចសម្រាន្តនៅ ។ កិក្ខុនោះ រមែងញ៉ាំងកាយនេះ ឲ្យផ្សព្វផ្សាយ ដោយចិត្តដ៏បរិសុទ្ធ ផូរផង់អង្គុយនៅ ឯសរីរដ្ឋានបន្តិចបន្តួចនៃកាយទាំងអស់ របស់កិក្ខុនោះឈ្មោះថា មិនបានផ្សព្វផ្សាយ ដោយចិត្តដ៏បរិសុទ្ធ ផូរផង់ មិនមានឡើយ ។

សេយ្យថាបិ មហាករជ បុរិសោ ទ្វិន្នំ ពលានំ អន្តរេន សង្គាមំ ចារុបេត្វា ឯវមេវំ ខោ មហាករជ ភិក្ខុ ឥមមេវ កាយំ បរិសុទ្ធេន ចេតសា បរិយោទាតេន ផរិត្វា ឯវំ ឱភាសគតំ ចិត្តំ អភិនីហរតិ អភិនិន្នាមេតិ ។ ឥទំបិ ខោ មហាករជ សន្ធិដ្ឋកំ សាមញ្ញផលំ បុរិមេហិ សន្ធិដ្ឋកេហិ សាមញ្ញផលេហិ អភិក្កន្តតរញ្ចេវ បណីតតរញ្ច ។

(១៣១) សោ ឥមំ សមាហិតេ ចិត្តេ បរិសុទ្ធេ បរិយោទាតេ អនង្គណេ វិគតូបក្កិលេសេ មុទុភូតេ[1] កម្មនីយេ ឋិតេ អានេញ្ជប្បត្តេ[2] ញាណទស្សនាយ ចិត្តំ អភិនីហរតិ អភិនិន្នាមេតិ ។ សោ ឥមំ បជានាតិ អយំ ខោ មេ កាយោ រូបី ចាតុម្មហាភូតិកោ មាតាបេត្តិកសម្ភវោ ឱទនកុម្មាសូបចយោ អនិច្চុច្ឆាទនប-

---

១ ឱ. មុទុភូតេ ។ ២ ឱ. អានេជ្ជប្បត្តេ ។

បពិត្រមហាពដ ប្រៀបដូចបុរសដែលយកសំពត់សស្អាត ទៅដណ្តប់កាយត្រមាំងក្អាល ហើយអង្គុយនៅ ឯសរីរដ្ឋានបន្តិចបន្តួចនៃកាយទាំងអស់ របស់បុរសនោះ ឈ្មោះថា មិនបានផ្សព្វផ្សាយដោយសំពត់សស្អាតមិនមានឡើយ យ៉ាងណាមិញ បពិត្រមហាពដ តិក្ខុដែលញុំាងកាយនេះ ឲ្យផ្សព្វផ្សាយដោយចិត្តដ៏បរិសុទ្ធផូរផង់ អង្គុយនៅ ឯសរីរដ្ឋានបន្តិចបន្តួចនៃកាយទាំងអស់របស់តិក្ខុនោះ ឈ្មោះថា មិនបានផ្សព្វផ្សាយដោយចិត្តដ៏បរិសុទ្ធផូរផង់មិនមានឡើយ យ៉ាងនោះឯង ។ បពិត្រមហាពដ នេះឯងជាផលនៃសមណប្បដិបត្តិ ដែលយើញច្បាស់ដោយខ្លួនឯង ដ៏រុងរឿងដោយវិសេសផង ថ្លៃថ្លាដោយវិសេសផង ជាងផលនៃសមណប្បដិបត្តិដែលយើញច្បាស់ដោយខ្លួនឯង ដូចបានពោលមកខាងដើម ។

(១៣១) តិក្ខុនោះ កាលបើចិត្តតាំងមាំបរិសុទ្ធផូរផង់ មិនមានទីសួលគឺកិលេស ប្រាសចាកឧបក្កិលេស មានសភាពជាចិត្តទន់ គួរដល់ការងារកម្ម ដល់ទ្វារសេចក្តីមិនញាប់ញ័រទៅតាមអារម្មណ៍ យ៉ាងនេះហើយ រមែងតាញ នាំបង្អោនចិត្តទៅ ដើម្បីញាណទស្សនៈ គឺបញ្ញាសម្រាប់ដឹង សម្រាប់យើញ ។ តិក្ខុនោះក៏ដឹងច្បាស់ យ៉ាងនេះថា កាយរបស់អាត្មាអញនេះ មានរូបប្រកបដោយមហាភូតរូប ៤ កើតអំពីមាតាឪពុក មានសេចក្តីចំរើនដោយដាតិបាយនំនំ ជាសភាវៈមិនទៀង (ខោះបី) មានការលាប

វិមុត្តិនកេនចិវិមុំសនចម្នោ ឥទញ្ច បន មេ វិញ្ញាណំ ឯត្ថ ឯសិតំ[1] ឯត្ថ បដិពទ្ធន្តិ ។ សេយ្យថាបិ មហារាជ មណិវេឡុរិយោ សុភោ ជាតិមា អដ្ឋំសោ សុបរិកម្មកតោ អច្ឆោ វិប្បសន្នោ សព្វាការសម្បន្នោ តត្រស្ស សុត្តំ អាវុតំ[2] នីលំ វា បីតំ វា លោហិតំ វា ឱទាតំ វា បណ្ឌុសុត្តំ[3] វា តមេនំ ចក្ខុមា បុរិសោ ហត្ថេ ករិត្វា បច្চវេក្ខេយ្យ អយំ ខោ មណិវេឡុរិយោ សុភោ ជាតិមា អដ្ឋំសោ សុបរិកម្មកតោ អច្ឆោ វិប្បសន្នោ សព្វាការសម្បន្នោ តត្រិទំ សុត្តំ អាវុតំ នីលំ វា បីតំ វា លោហិតំ វា[4] ឱទាតំ វា បណ្ឌុសុត្តំ វាតិ ឯវមេវ ខោ មហារាជ ភិក្ខុ ឯវំ សមាហិតេ ចិត្តេ បរិសុទ្ធេ បរិយោទាតេ អនង្គណេ វិគតូបក្កិ-លេសេ មុទុភូតេ កម្មនីយេ ឋិតេ អានេញ្ជប្បត្តេ ញាណទស្សនាយ ចិត្តំ អភិនីហរតិ អភិនិន្នាមេតិ

---

១ ឧ. ម. សិតំ ។ ២ អាវុជិត្តំបិ ចាហេ ។ ៣ ឧ. ម. បណ្ឌុសុត្តំ ។ ៤ ម. បីតកំ វា លោហិតកំ វា ។

ដុសខាត់បំបាត់កិនទឹងគក់ច្រចាប់ កំគង់មានសេចក្តីបែកធ្លាយ ខ្ចាត់ខ្ចាយ
ទៅជាធម្មតា កំឯវិញ្ញាណរបស់អាត្មាអញនេះសោត អាស្រ័យទៅក្នុង
កាយនេះ ជាប់នៅក្នុងកាយនេះ ។ បពិត្រមហាភាជ ប្រៀបដូចកែវមណី
ទឹងកែវពិទូរ្យ ដ៏ល្អមានជាតិបរិសុទ្ធ មានជ្រុង ៨ ដែលជាងបានឆ្លុះហើយ
មានសម្បុរភ្លឺថ្លាផ្ទុះ បរិបូណ៌ដោយអាការទាំងពួង (មានដុសលាងជាដើម)
ប្រសិនបើមានចេស គេដោតទៅទឹងកែវនោះ ជាចេសមានពណ៌ខៀវក្តី
លឿងក្តី ក្រហមក្តី សក្តី ជាចេសស៊ីន្ធូនក្តី បុរសដែលមានកែកត (ភ្នែ) គប្បី
យកកែវនោះមកជាក់លើដៃ ហើយពិចារណាមើលថា នេះជាកែវមណីទឹង
កែវពិទូរ្យដ៏ល្អ មានជាតិបរិសុទ្ធ មានជ្រុង ៨ ដែលជាងបានឆ្លុះហើយ
មានសម្បុរភ្លឺថ្លាផ្ទុះ បរិបូណ៌ដោយអាការទាំងពួង នេះជាចេសដែលគេ
ដោតទៅក្នុងកែវនោះ ជាចេសមានពណ៌ខៀវក្តី លឿងក្តី ក្រហមក្តី សក្តី
ជាចេសស៊ីន្ធូនក្តី (ពិតមែន)យ៉ាងណាមិញ បពិត្រមហាភាជ កិកុកាលបើចិត្ត
តាំងមាំបរិសុទ្ធផូរផង់ មិនមានទីសួលគឺកិលេស ប្រាសចាកឧបក្កិលេស មាន
សភាវៈជាចិត្តទន់ គួរដល់ការនាកម្ម ដល់នូវសេចក្តីមិនញាប់ញ័រទៅតាម
អារម្មណ៍យ៉ាងនេះហើយ ក៏តាញនាំបង្អោនចិត្តទៅ ដើម្បីញាណទស្សនៈ

សោ ឯវំ បជានាតិ អយំ ខោ មេ កាយោ រូបី
ចាតុម្មហាភូតិកោ មាតាបេត្តិកសម្ភវោ ឱទនកុម្មា-
សូបចយោ អនិច្চុច្ឆាទនបរិមទ្দនភេទនវិទ្ধំសនធម្មោ
ឥទញ្ច បន មេ វិញ្ញាណំ ឯត្ថ និស្សិតំ ឯត្ថ បដិ-
ពទ្ធន្តិ ។ ឥតិបិ ខោ មហារាជ សន្ទិដ្ឋិកំ សាមញ្ញផលំ
បុរិមេហិ សន្ទិដ្ឋិកេហិ សាមញ្ញផលេហិ អភិក្កន្ត-
រញ្ច បណីតតរញ្ច ។

(១៣២) សោ ឯវំ សមាហិតេ ចិត្តេ បរិសុទ្ធេ
បរិយោទាតេ អនង្គណេ វិគតូបក្កិលេសេ មុទុភូតេ
កម្មនីយេ ឋិតេ អានេញ្জប្បត្តេ មនោមយំ អភិនិម្មិ-
នាយ(១) চិត្តំ អភិនីហរតិ អភិនិន្នាមេតិ ។ សោ
ឥមម្ហា កាយា អញ្ញំ កាយំ អភិនិម្មិនាតិ រូបិំ មនោ-
មយំ សព្বង្គប្បច្চង្គិំ អហីនិន្দ្រិយំ សេយ្យថាបិ មហារាជ
បុរិសោ មុញ្জម្হា ឥសិកំ(២) បញ្ញាហេយ្យ(៣) តស្ស

---

១ ម. មនោមយំ កាយំ អភិនិម្មិនាយ ។ ២ ម. ឥសីកំ ។ ឆ្លៀវិកន្តំ កត្ថបិ
ឱទ្ធដកេ ទិស្សតិ ។ ៣ ម. បវាហេយ្យ ។

គឺបញ្ញាសម្រាប់ដឹងសម្រាប់ឃើញ កិកុនោះក៏ដឹងច្បាស់យ៉ាងនេះថា កាយ
របស់អាត្មាអញនេះឯង មានរូបប្រកបដោយមហាភូតរូប ๔ កើតអំពី
មាតាឪពុកបិតា មានសេចក្តីចំរើនដោយជាតិបាយនឹងនំ ជាសភាវៈមិនទៀង
(ទោះបី)មានការលាបដុសខាត់បំបាត់កិនឧន្ទឹតត្រចាច់ ក៏គង់មានសេចក្តី
បែកធ្លាយខ្ចាត់ខ្ចាយជាធម្មតា ក៏ឯវិញ្ញាណ របស់អាត្មាអញនេះសោត
អាស្រ័យនៅតែងកាយនេះ ជាប់នៅតែងកាយនេះ យ៉ាងនោះឯង ។ បពិត្រ
មហាភាជ នេះឯងជាផលនៃសមណប្បដិបត្តិ ដែលយើញច្បាស់ដោយ
ខ្លួនឯង ដ៏រុងរឿងដោយវិសេសផង ថ្លៃថ្លាដោយវិសេសផង ជាផលផ្ចិត
នៃសមណប្បដិបត្តិពាំងឡាយ ដែលយើញច្បាស់ដោយខ្លួនឯង ដូច
បានពោលមកខាងដើម ។

(๑๓๒) កិកុនោះកាលបើចិត្តតាំងមាំបរិសុទ្ធផូរផង់ មិនមានទីសួល
គឺកិលេស ប្រាសចាកឧបក្កិលេស មានសភាពជាចិត្តទន់ គួរដល់ការនា-
កម្ម ដល់នូវសេចក្តីមិនញាប់ញ័រទៅតាមអារម្មណ៍ យ៉ាងនេះហើយ រមែង
ឱនទៅបង្អោនចិត្តទៅ ដើម្បីនិមិត្តនូវកាយ ដែលសម្រេចអំពីចិត្ត ។ កិកុ
នោះ ក៏និមិត្តនូវកាយផ្សេងចេញអំពីកាយនេះ មានរូបដែលសម្រេចអំពីចិត្ត
មានអវយវៈធំទាំងអវយវៈតូចសព្វគ្រប់ មានឥន្ទ្រិយមិនចាកថយ បពិត្រ
មហាភាជ ប្រៀបដូចបុរសចាក់ចេញនូវបណ្តើល អំពីស្មៅឫស្សី

ฬาเมสฺส อยเ มุญฺเจ อยเ ฯสิกา อาเจ มุญฺเจ อาเจ ฯสิกา มุญฺเจาสฺเว ฯสิกา ปญฺหาตฺถ เสยฺยถา ก[๑] ปน มหาภิธ ปุริเสา อสี เกาสิยา ปญฺหาเยยฺย ตสฺส ฬาเมสฺส อยเ อสิ อยเ เกาสิ อาเจ อสิ อาเจ เกาสิ เกาสิยาสฺเว อสิ ปญฺหาตฺถ เสยฺยถา ก[๒] ปน มหาภิธ ปุริเสา อหเ การเณา ฐเปยฺย ตสฺส ฬาเมสฺส อยเ อหเ อยเ การเณา อาเจ อหเ อาเจ การเณา การเณาสฺเว อหเ ฐเปตเ ฬาเมเว เจา มหาภิธ กิกฺกุ ฬเ สมาหิเต จิตฺเต ปริสุทฺเธ ปริยาทาเต อนงฺคเณ วิคตูปกฺกิเลเสเ มุทุภูเต กมฺมนิเยเ ฐิเต อาเนญฺชปฺปตฺเต มาเมยเ อภิญฺญาย จิตฺตเ อภินีหารเต อภินิญฺญาเมตเ ฯ เสา ฯมสฺมา กายา อญฺเ กายเ อภินิมฺมิเนาติ รูปเ มาเมยเ สพฺพงฺคปจฺจงฺคิเ อหีนินฺทฺริยเ ฯ ฯนิมิ เจา มหาภิธ

๑ ๒ ๑. ปญฺหาตฺถ เสยฺยถาปิ ฯ

បុរសនោះ មានសេចក្តីត្រិះរិះ យ៉ាងនេះថា នេះជាស្មៅយាបូង នេះជាបណ្តូល ស្មៅយាបូងដោយឡែក បណ្តូលដោយឡែក តែជាបណ្តូលដែលអាត្មាអញ ចាត់បញ្ចេញមកអំពីស្មៅយាបូងហ្នឹងឯង យ៉ាងណាមិញ បពិត្រមហាពជ មួយទៀត ប្រៀបដូចបុរស ហូតជាវចេញអំពីស្រោម បុរសនោះមានសេចក្តីត្រិះរិះ យ៉ាងនេះថា នេះជាជាវ នេះជាស្រោម ជាវផ្សេង ស្រោមផ្សេង តែជាជាវដែលអាត្មាអញ ហូតចេញមកអំពីស្រោមហ្នឹងឯង យ៉ាងណាមិញ បពិត្រមហាពជ មួយទៀត ប្រៀបដូចបុរស ទាញយកសត្វពស់ចេញអំពីស្រោម បុរសនោះមានសេចក្តីត្រិះរិះ យ៉ាងនេះថា នេះជាពស់ នេះជាស្រោម សត្វពស់ផ្សេង ស្រោមផ្សេង តែជាពស់ដែលអាត្មាអញ ទាញចេញមកអំពីស្រោមហ្នឹងឯង យ៉ាងណាមិញ បពិត្រមហាពជ កិក្ខុកាលបើចិត្តតាំងមាំបរិសុទ្ធផូរផង់ មិនមានទីទួលគឺកិលេស ប្រាសចាកឧបក្កិលេស មានសភាពជាចិត្តទន់ គួរដល់ទូវការនៅកម្ម ដល់ទូវសេចក្តីមិនញាប់ញ័រទៅតាមអារម្មណ៍ យ៉ាងនេះហើយ រមែងទាញនាំបង្អោនចិត្តទៅ ដើម្បីនិម្មិតទូវកាយ ដែលសម្រេចអំពីចិត្តបាន យ៉ាងនោះឯង ។ កិក្ខុនោះ រមែងនិម្មិតទូវកាយផ្សេង ចេញអំពីកាយនេះ មានរូបដែលសម្រេចអំពីចិត្ត មានអវយវៈធំទឹងអវយវៈគួចសព្វគ្រប់ មានឥន្ទ្រិយមិនថោកថយ ។ បពិត្រមហាពជ នេះឯងជាផល

សង្ខដ្ឋកំ សាមញ្ញផលំ បុរិមេហិ សង្ខដ្ឋកេហិ សាមញ្ញផលេហិ អភិក្កន្តតរញ្ច បណីតតរញ្ច ។

(๑๓๓) សោ ឯវំ សមាហិតេ ចិត្តេ បរិសុទ្ធេ បរិយោទាតេ អនង្គណេ វិគតូបក្កិលេសេ មុទុភូតេ កម្មនីយេ ឋិតេ អានេញ្ជប្បត្តេ អនុស្សរតិ នានាវិហិតំ បុព្ពេនិវាសំ អនេកវិហិតំ អនុស្សរតិ ឯកម្បិ ជាតិំ ទ្វេបិ ជាតិយោ តិស្សោបិ ជាតិយោ ចតស្សោបិ ជាតិយោ បញ្ចបិ ជាតិយោ ទសបិ ជាតិយោ វីសម្បិ ជាតិយោ តិំសម្បិ ជាតិយោ ចត្តាលីសម្បិ ជាតិយោ បញ្ញាសម្បិ ជាតិយោ ជាតិសតម្បិ ជាតិសហស្សម្បិ ជាតិសតសហស្សម្បិ អនេកេបិ សំវដ្ដកប្បេ អនេកេបិ វិវដ្ដកប្បេ អនេកេបិ សំវដ្ដវិវដ្ដកប្បេ អមុត្រាសិំ ឯវំនាមោ ឯវំគោត្តោ ឯវំវណ្ណោ ឯវមាហារោ ឯវំសុខទុក្ខបដិសំវេទី ឯវមាយុបរិយន្តោ សោ តតោ ចុតោ ឥធូបបន្នោតិ ឥតិ សាការំ សឧទ្ទេសំ បុព្ពេនិវាសំ អនុស្សរតិ ។

(๑๓๔) សោ ឯវំ សមាហិតេ ចិត្តេ បរិសុទ្ធេ បរិយោទាតេ អនង្គណេ វិគតូបក្កិលេសេ មុទុភូតេ កម្មនីយេ ឋិតេ អានេញ្ជប្បត្តេ សត្តានំ ចុតូបបាតញាណាយ ចិត្តំ អភិនីហរតិ អភិនិន្នាមេតិ សោ អនេកវិហិតំ សត្តានំ ចុតូបបាតំ បស្សតិ ហីនេ បណីតេ សុវណ្ណេ ទុព្ពណ្ណេ សុគតេ ទុគ្គតេ យថាកម្មូបគេ សត្តេ បជានាតិ ។

នៃសមណប្បដិបត្តិ ដែលឃើញច្បាស់ដោយខ្លួនឯង ដំរុងរឿងដោយ
វិសេសផង ថ្លៃថ្លាដោយវិសេសផង ជាផលនៃសមណប្បដិបត្តិទាំងឡាយ
ដែលឃើញច្បាស់ដោយខ្លួនឯង ដូចបានពោលមកខាងដើម ។

(១៣៣) កិកុនោះ កាលបើចិត្តតាំងមាំ បរិសុទ្ធ ផូរផង់ មិនមានទី
ទួលតិកិលេស ប្រាសចាកឧបក្កិលេស មានសភាពជាចិត្តទន់ គួរដល់ការ-
នាកម្ម ដល់នូវសេចក្តីមិនញាប់ញ័រទៅតាមអារម្មណ៍ យ៉ាងនេះហើយ កិកុ
នោះ រមែងទាញនាំបង្អោនចិត្តទៅ ដើម្បីតាក់តែងឫទ្ធិ កិកុនោះទទួលនូវការ
តាក់តែងឫទ្ធិជាច្រើនប្រការបាន គឺជាមនុស្សម្នាក់ធ្វើឲ្យទៅជាច្រើននាក់
ក៏បាន មនុស្សច្រើននាក់ធ្វើឲ្យទៅជាម្នាក់ក៏បាន ធ្វើនូវទីកំបាំងឲ្យទៅជាទីវាល
ក៏បាន ធ្វើទីវាលឲ្យទៅជាទីកំបាំងក៏បាន ដើរ (ទំលុះ) ទៅក្រៅជញ្ជាំង
ក្រៅកំពែង ក្រៅភ្នំ មិនទើសទាក់ ដូចដើរទៅកន្លងទីវាលក៏បាន ធ្វើនូវការ
មុជចុះនិងងើបឡើងក្នុងផែនដី ដូចមុជងើបកន្លងទឹកក៏បាន ដើរទៅលើ
ទឹក មិនបែកធ្លាយទឹក ដូចជាដើរលើផែនដីក៏បាន អណ្តែតទៅឯអាកាស
តាំងភ្នែន ដូចជាសត្វស្លាបក៏បាន ចាប់ស្អាបអង្អែលព្រះចន្ទនិងព្រះអាទិត្យ
ទាំងនេះ ដែលមានឫទ្ធិច្រើនយ៉ាងនោះ មានអានុភាពច្រើនយ៉ាងនោះ

ชาณิชา ปริมสนฺ(๑) ปริมชฺชนฺ ยาว ปฺรหฺมโลกาปิ กายเน วสีวตฺตนฺ เสยฺยถาปิ มหากจฺจาน ธาตฺวา กุมฺภ. การเก ก กุมฺภการนฺตาสี ก สุปริกมฺมกตายเ มตฺต. กายเ ยีมฺ ยาเว กาชนวิกตีมฺ อากเฑฺยฺย ตนฺตาเว(๒) กเรยฺย อกิจฺจาเยฺย เสยฺยถา ก ปน มหากจฺจาน ธาตฺวา ธนฺตการเก ก ธนฺตการนฺตาสี ก สุปริกมฺมกตสฺมีมฺ ธนฺตสฺมีมฺ ยีมฺ ยาเว ธนฺตวิกตีมฺ อากเฑฺยฺย ตนฺตาเว กเรยฺย อกิจฺจาเยฺย เสยฺยถา ก ปน มหากจฺจาน ธาตฺวา สุวณฺณการเก ก สุวณฺณการนฺตาสี ก สุปริกมฺมกตสฺมีมฺ สุวณฺณสฺมีมฺ ยีมฺ ยาเว สุวณฺณวิกตีมฺ อากเฑฺยฺย ตนฺตาเว กเรยฺย อกิจฺจาเยฺย ฯเปฯ โข มหากจฺจาน กิมฺกุ ฯเปฯ สมาหิเต จิตฺเต ปริสุทฺเธ ปริยาทาเต อนงฺคเณ วิคตูปกฺกิเลเสฯ มุทุภูเต กมฺมนิเย ฐิเต อาเนญฺชปฺปตฺเต สกฺขิกรณาย จิตฺตนฺ อภินีหารตีมฺ อภินิปฺผาเทตีมฺ ฯ เสยฺยถาปิ มหาราช ทกฺขโ

---

๑ ม. ปริมสนฺติ ฯ ๒ ฉ. ม. ตนฺติ ฯ

ដោយដៃក៏បាន ញុំាងអំណាចឲ្យប្រព្រឹត្តទៅដោយកាយ ដរាបដល់ព្រហ្ម-
លោកក៏បាន បពិត្រមហាភាជ ប្រៀបដូចជាសន្ធឹងឆ្នាំងក្តី អន្តេវាសិកនៃសន្ធឹ-
ងឆ្នាំងក្តី ដែលឈ្វាសវៃ កាលបើដីស្អិតដែលគេច្របាច់ល្អហើយ បើចង់
ធ្វើនូវភាជន៍ដ៏ប្លែកណា ។ ក៏គប្បីធ្វើឲ្យសម្រេចទៅជាភាជន៍នោះ ។ បាន
យ៉ាងណាមិញ បពិត្រមហាភាជ មួយវិញទៀត ជាងក្ដុកក្តី អន្តេវាសិក
របស់ជាងក្ដុកក្តី ដែលឈ្វាសវៃ កាលបើក្ដុកដែលគេធ្វើបរិកម្មល្អហើយ
បើចង់ធ្វើនូវគ្រឿងប្រើប្រាស់ ជាវិការៈនៃក្ដុកដ៏ប្លែកណា ។ ក៏គប្បីធ្វើ
ឲ្យសម្រេចនូវគ្រឿងប្រើប្រាស់ ជាវិការៈនៃក្ដុកដ៏ប្លែកនោះ។ បាន យ៉ាង
ណាមិញ បពិត្រមហាភាជ មួយវិញទៀត ជាងមាសក្តី អន្តេវាសិករបស់
ជាងមាសក្តី ដែលឈ្វាសវៃ កាលបើមាសដែលគេធ្វើបរិកម្មល្អហើយ
បើចង់ធ្វើនូវគ្រឿងប្រើប្រាស់ ជាវិការៈនៃមាសដ៏ប្លែកណា ។ ក៏គប្បីធ្វើ
ឲ្យសម្រេចនូវគ្រឿងប្រើប្រាស់ ជាវិការៈនៃមាសដ៏ប្លែកនោះ។បាន យ៉ាង
ណាមិញ បពិត្រមហាភាជ ភិក្ខុកាលបើចិត្តតាំងមាំបរិសុទ្ធផូរផង់ មិនមាន
ទីទួលគឺកិលេស ប្រាសចាកឧបក្កិលេស មានសភាពជាចិត្តទន់ គួរដល់
ការគាវនា ដល់នូវសេចក្តីមិនញាប់ញ័រ ទៅតាមអារម្មណ៍យ៉ាងនេះហើយ
ក៏រមែងតាញនាំបង្អោនចិត្តទៅ ដើម្បីតាក់តែងនូវឫទ្ធិបានយ៉ាងនោះឯង ។
ភិក្ខុនោះ រមែងទទួលចំពោះនូវការតាក់តែងឫទ្ធិ មានប្រការជាច្រើនបាន

ปกฺขนฺทกาตเ ฝเกาปิ ทุกฺขา ๓ปทาเ ทาตเ ๓ปกฺขาปิ
ทุกฺขา ฝเกา ทาตเ อาวิกาวิ ตเภกาวิ ตเภกุฏิ ตเ.
ทาตาการิ ตเภปฺตเ อสชฺฌาทาเ กปฺปเ สเยฺยถาปิ
อากาเส ปฐวิยาปิ ทุฏฺฐจิตฺเตฺถ กาเภเ สเยฺยถาปิ
๒๘กา ๒๘กาปิ อกิชฺฌาเ กปฺปเ สเยฺยถาปิ
ปฐวิยิ อากาเสปิ ปลฺลงฺเก กามเ สเยฺยถาปิ
ปกฺขี สกุณา ๙เมปิ ตฺถูเมสุริเย ฝิเมหิตฺเถ
ฝิเมหาตุกาเว ชาณิชา ปริเมสเต ปริเมชฺเต ยาว
พฺรหฺมโลกาปิ กาเยน วสิ วเตฺตเต ฯ ๙ถิปิ ทาเ
มหาภ๘ สตฺถิฏฺฐกิ สาเมญฺชลิ ปุริเมหิ สตฺถิฏฺฐ-
กาเหิ สาเมญฺชเลหิ อกิกฺกนฺตวาฺ ปณีตวาฺ ฯ

(๑๓๔) เสา ฝิ สมาหิเต จิเตฺต ปริสุเทฺธ ปริ-
โยชาเต อนงฺคเณ วิคตูปกฺกิเลเส มุทุภูเต กมฺ-
ณิเย ปิเต อาเนญฺชปฺปเตฺต ถิญาย เสาตชาตุยา
ถิตฺตุ อกิณิหาเต อกิถิญาเมเต ฯ เสา ถิญาย เสา-

តឹមមនុស្សម្នាក់ ធ្វើឲ្យទៅជាច្រើននាក់ក៏បាន មនុស្សច្រើននាក់ ធ្វើឲ្យទៅជាម្នាក់វិញក៏បាន ធ្វើទីកំបាំងឲ្យទៅជាទីវាលក៏បាន ធ្វើទីវាលឲ្យទៅជាទីកំបាំងក៏បាន ដើរ (ទំលុះ) ទៅក្រៅជញ្ជាំង ក្រៅកំពែង ក្រៅភ្នំ មិនទើសខាក់ ដូចជាដើរទៅកន្លែងទីវាលក៏បាន ធ្វើទ្វារការមុជចុះនឹងការងើបឡើងក្នុងផែនដី ដូចជាមុជងើបកន្លែងទឹកក៏បាន ដើរទៅលើទឹកមិនបែកធ្លាយទឹក ដូចជាដើរទៅលើផែនដីក៏បាន អណ្តែតទៅឯអាកាសទាំងភ្នែន ដូចជាសត្វស្លាបក៏បាន ចាប់ស្ទាបអង្អែលព្រះចន្ទនឹងព្រះអាទិត្យទាំងនេះ ដែលមានឫទ្ធិច្រើនយ៉ាងនេះ មានអានុភាពច្រើនយ៉ាងនេះ ដោយដៃក៏បាន ញុំាងអំណាចឲ្យប្រព្រឹត្តទៅដោយកាយ ដរាបដល់ព្រហ្មលោកក៏បាន ។ បពិត្រមហារាជ នេះឯងជាផលនៃសមណប្បដិបត្តិ ដែលឃើញច្បាស់ដោយខ្លួនឯង ដ៏រុងរឿងដោយវិសេសផង ថ្លៃថ្លាដោយវិសេសផង ជាងផលនៃសមណប្បដិបត្តិទាំងពួយ ដែលឃើញច្បាស់ដោយខ្លួនឯង ដូចបានពោលមកខាងដើម ។

(๑๓๘) កិក្ខុនោះ កាលបើចិត្តតាំងមាំបរិសុទ្ធផូរផង់ មិនមានទីសួលគឺកិលេស ប្រាសចាកឧបក្កិលេស មានសភាពជាចិត្តទន់ គួរដល់ការងារនា ដល់ទ្វារសេចក្តីមិនញាប់ញ័រទៅតាមអារម្មណ៍ យ៉ាងនេះហើយ រមែងតាញទាំបង្អោនចិត្តទៅកន្លែងសោតធាតុជាតុដ៏ឮ ។ កិក្ខុនោះ កាលបើមាន

តជាតុយា វិសុទ្ធាយ អតិក្កន្តមានុសិកាយ ឧភោ សន្ធេ សុណាតិ ឆិទ្ទេ ច មានុសេ ច យេ ទូរេ សន្តិកេ ច សេយ្យថាបិ មហាភន្ត បុរិសោ អន្ធានមក្ខប្បដិបជ្ជោ សោ សុណេយ្យ ភេរិសទ្ទំបិ មុទិង្គសទ្ទំបិ សង្ខសទ្ទំបិ បណវសទ្ទំបិ ទេឞ្ឌិមសទ្ទំបិ[1] តស្ស ឯវមស្ស ភេរិសទ្ទោ ឥតិបិ មុទិង្គសទ្ទោ ឥតិបិ សង្ខសទ្ទោ ឥតិបិ បណវសទ្ទោ ឥតិបិ ទេឞ្ឌិមសទ្ទោ ឥតិបិ[2] ឯវមេវ ខោ មហាភន្ត ភិក្ខុ ឥមំ សមាហិតេ ចិត្តេ បរិសុទ្ធេ បរិយោទាតេ អនង្គណេ វិគតូបក្កិលេសេ មុទុភូតេ កម្មនិយេ ឋិតេ អានេញ្ជប្បត្តេ ឥទ្ធាយ សោតធាតុយា ចិត្តំ អភិនីហរតិ អភិនិន្នាមេតិ សោ ឥទ្ធាយ សោតធាតុយា វិសុទ្ធាយ អតិក្កន្តមានុសិកាយ ឧភោ សន្ធេ សុណាតិ ឆិទ្ទេ ច មានុសេ ច យេ ទូរេ សន្តិកេ ច ។ ឥទំបិ ខោ មហាភន្ត សន្ធិដ្ឋកំ សាមញ្ញផលំ បុរិមេហិ សន្ធិដ្ឋិកេហិ សាមញ្ញផលេហិ អភិក្កន្តតរញ្ច បណីតតរញ្ច ។

---

១ ឧ.ម. សង្ខបណវទេឞ្ឌិមសទ្ទំបិ ។ ២ ឧ. មុទិង្គសទ្ទេ ឥតិបិ សង្ខបណវទេឞ្ឌិមសទ្ទេ ឥតិបិ ។

សោតធាតុជាទីពឹងបរិសុទ្ធស្អាត កន្លងបង់នូវសោតធាតុជារបស់មនុស្សធម្មតាហើយ រមែងឮនូវសម្លេងទាំងពីរ គឺសម្លេងទិព្វ ១ សម្លេងមនុស្ស ១ ដែលនៅកន្លែងឆ្ងាយក្តី កន្លែងជិតក្តីបាន បពិត្រមហាកប្ប ប្រៀបដូចបុរសដែលដើរទៅកាន់ផ្លូវឆ្ងាយ បុរសនោះឮសម្លេងស្គរធំក្តី សម្លេងសំភោរក្តី សម្លេងស័ង្ខក្តី សម្លេងស្គរជ័យក្តី សម្លេងស្គរតូចក្តី បុរសនោះ ក៏មានសេចក្តីត្រិះរិះ យ៉ាងនេះថា នេះជាសម្លេងស្គរធំ នេះជាសម្លេងសំភោរ នេះជាសម្លេងស័ង្ខ នេះជាសម្លេងស្គរជ័យ នេះជាសម្លេងស្គរតូច យ៉ាងណាមិញ បពិត្រមហាកប្ប ភិក្ខុកាលបើចិត្តតាំងមាំបរិសុទ្ធផូរផង់ មិនមានទីទួលគឺកិលេស ប្រាសចាកឧបក្កិលេស មានសភាពជាចិត្តទន់ គួរដល់ការកោរនា ដល់នូវសេចក្តីមិនញាប់ញ័រទៅតាមអារម្មណ៍ យ៉ាងនេះហើយ រមែងតាំងទាំបង្អោនចិត្តទៅកន្លែងសោតធាតុជាទិព្វ ភិក្ខុនោះ កាលបើមានសោតធាតុជាទិព្វបរិសុទ្ធស្អាត កន្លងបង់នូវសោតធាតុជារបស់មនុស្សធម្មតាហើយ រមែងឮសម្លេងទាំងពីរ គឺសម្លេងទិព្វ ១ សម្លេងមនុស្ស ១ ដែលនៅកន្លែងឆ្ងាយក្តី កន្លែងជិតក្តី យ៉ាងនោះឯង ។ បពិត្រមហាកប្ប នេះឯងជាផលនៃសមណប្បដិបត្តិ ដែលឃើញច្បាស់ដោយខ្លួនឯង ដ៏រុងរឿងដោយវិសេសផង ថ្លៃថ្លាដោយវិសេសផង ជាផលនៃសមណប្បដិបត្តិតាំងឡាយ ដែលឃើញច្បាស់ដោយខ្លួនឯង ដូចបានពោលមកខាងដើម ។

(១៣៥) សោ ឥមំ សមាហិតេ ចិត្តេ បរិសុទ្ធេ បរិយោទាតេ អនង្គណេ វិគតូបក្កិលេសេ មុទុភូតេ កម្មនីយេ ឋិតេ អានេញ្ជប្បត្តេ ចេតោបរិញ្ញាណាយ ចិត្តំ អភិនីហរតិ អភិនិន្នាមេតិ ។ សោ បរសត្តានំ បរបុគ្គលានំ ចេតសា ចេតោ បរិច្ច បជានាតិ សរាគំ វា ចិត្តំ សរាគំ ចិត្តន្តិ បជានាតិ វីតរាគំ វា ចិត្តំ វីតរាគំ ចិត្តន្តិ បជានាតិ សទោសំ វា ចិត្តំ សទោសំ ចិត្តន្តិ បជានាតិ វីតទោសំ វា ចិត្តំ វីតទោសំ ចិត្តន្តិ បជានាតិ សមោហំ វា ចិត្តំ សមោហំ ចិត្តន្តិ បជានាតិ វីតមោហំ វា ចិត្តំ វីតមោហំ ចិត្តន្តិ បជានាតិ សង្ខិត្តំ វា ចិត្តំ សង្ខិត្តំ ចិត្តន្តិ បជានាតិ វិក្ខិត្តំ វា ចិត្តំ វិក្ខិត្តំ ចិត្តន្តិ បជានាតិ មហគ្គតំ វា ចិត្តំ

(១៣៥) កិកូនោះ កាលបើចិត្តតាំងមាំបរិសុទ្ធផូរផង់ មិនមានទីទ្វេ គឺកិលេស ប្រាសចាកឧបក្កិលេស មានសភាពជាចិត្តទន់ គួរដល់ការកោ- រនា ដល់នូវសេចក្តីមិនញាប់ញ័រទៅតាមអារម្មណ៍ យ៉ាងនេះហើយ រមែង ទាញនាំបង្អោននូវចិត្តទៅ ដើម្បីចេតោបរិយញាណ (ប្រាជ្ញាជាគ្រឿង កំណត់ដឹងនូវចិត្តសត្វដទៃ) ។ កិកូនោះ ក៏កំណត់ដឹងច្បាស់នូវចិត្តនៃសត្វ តាំងច្បាយដទៃ នឹងចិត្តនៃបុគ្គលតាំងច្បាយដទៃ ដោយចិត្តរបស់ខ្លួនបាន ចិត្តដែលប្រកបដោយរាគៈក្តី ក៏ដឹងច្បាស់ថា ចិត្តប្រកបដោយរាគៈ ចិត្ត ដែលប្រាសចាករាគៈហើយក្តី ក៏ដឹងច្បាស់ថាចិត្តប្រាសចាករាគៈហើយ ចិត្ត ដែលប្រកបដោយទោសៈក្តី ក៏ដឹងច្បាស់ថា ចិត្តប្រកបដោយទោសៈ ចិត្ត ដែលប្រាសចាកទោសៈហើយក្តី ក៏ដឹងច្បាស់ថា ចិត្តប្រាសចាកទោសៈ ហើយ ចិត្តដែលប្រកបដោយមោហៈក្តី ក៏ដឹងច្បាស់ថា ចិត្តប្រកបដោយ មោហៈ ចិត្តដែលប្រាសចាកមោហៈហើយក្តី ក៏ដឹងច្បាស់ថា ចិត្តប្រាសចាក មោហៈហើយ ចិត្តដែលរួញថយ[1]ក្តី ក៏ដឹងច្បាស់ថា ចិត្តរួញថយ ចិត្ត ដែលរាយមាយ[2]ក្តី ក៏ដឹងច្បាស់ថា ចិត្តរាយមាយ ចិត្តដែលដាមហគ្គត: គឺចិត្តដល់នូវការៈជាធំ (បានដល់រូបាវចរនឹងអរូបាវចរ) ក្តី ក៏ដឹងច្បាស់

---

១ អដ្ឋកថា ថា ចិត្តដែលត្រូវថីនមិទ្ធគ្របសង្កត់ ។ ២ ចិត្តដែលប្រកបដោយឧទ្ធច្ចៈ ។

มหาภูตานิ ชานาติ อิมานิ มหาภูตานิ นาม ชานิตพฺพานิ อิมานิ มหาภูตานิ ชานาติ สญฺญา นาม ชานิตพฺพา อิมา สญฺญา ชานาติ อิมานิ สงฺขารา นาม ชานิตพฺพา อิมานิ สงฺขารา ชานาติ อิทานิ นาม ชานิตพฺพา อิทานิ ชานาติ อิทานิ นาม ชานิตพฺพา อิทานิ ชานาติ อิมานิ นาม ชานิตพฺพา อิมานิ ชานาติ ฯ เสยฺยถาปิ มหาภูตานิ ปุริสสฺส นาม ชานิตพฺพานิ ปุริสสฺส นาม ชานิตพฺพา ปญฺญา นาม ชานิตพฺพา ปญฺญา ชานาติ อิมานิ นาม ชานิตพฺพานิ อิมานิ ชานาติ อิทานิ นาม ชานิตพฺพานิ อิทานิ ชานาติ อิทานิ นาม ชานิตพฺพานิ อิทานิ ชานาติ อิมานิ นาม ชานิตพฺพานิ

ថាចិត្តជាមហគ្គត: ចិត្តដែលមិនមែនជាមហគ្គត: គឺជាកាមាវចរក្តី ក៏ដឹងច្បាស់ថា ចិត្តមិនមែនជាមហគ្គត: ចិត្តដែលមានចិត្តដទៃក្រៃលែងជាង គឺជាកាមាវចរក្តី ក៏ដឹងច្បាស់ថា ចិត្តមានចិត្តដទៃក្រៃលែងជាង ចិត្តដែលមិនមានចិត្តដទៃក្រៃលែងជាង គឺរូបាវចរនិងអរូបាវចរក្តី ក៏ដឹងច្បាស់ថា ចិត្តមិនមានចិត្តដទៃក្រៃលែងជាង ចិត្តដែលតាំងមាំហើយក្តី ក៏ដឹងច្បាស់ថា ចិត្តតាំងមាំហើយ(១) ចិត្តដែលមិនបានតាំងមាំក្តី ក៏ដឹងច្បាស់ថា ចិត្តមិនបានតាំងមាំ ចិត្តដែលរួចស្រឡះ(២)ហើយក្តី ក៏ដឹងច្បាស់ថា ចិត្តរួចស្រឡះហើយ ចិត្តដែលមិនទាន់រួចស្រឡះក្តី ក៏ដឹងច្បាស់ថា ចិត្តមិនទាន់រួចស្រឡះ។ បពិត្រមហារាជ ប្រៀបដូចស្ត្រីក្តី បុរសក្តី ដែលនៅក្មេង ជាក្រមុំ កម្មោះ ដែលនៅកំពុងតែចូលចិត្តនឹងប្រដាប់តាក់តែងរាងកាយ កាលឆ្លុះមើលនូវស្រមោលនៃមុខរបស់ខ្លួនក្នុងកញ្ចក់ដ៏បរិសុទ្ធស្អាតក្តី ក្នុងកាជន៍ដ៏ពេញដោយទឹកថ្លាក្តី បើស្រមោលនៃមុខប្រកបដោយទោស មានមុនជាដើម ក៏ដឹងថាមុខប្រកបដោយទោស បើស្រមោលនៃមុខមិនប្រកបដោយទោសក្តី ក៏ដឹងថាមុខមិនប្រកបដោយទោស យ៉ាងណាមិញ បពិត្រមហារាជ ភិក្ខុកាលបើចិត្តតាំងមាំ បរិសុទ្ធផូរផង់ មិនមានឱឡារិកិលេស ប្រាស

---

១ ចិត្តដោយអប្បនាសមាធិ ឬឧបចារសមាធិ ។ ២ ចិត្តដែលរួចដោយតទង្គវិមុត្តិនឹងវិក្ខម្ភនវិមុត្តិ ។

តត្ថជ្ជនិយេ ធម្មេ អាទេញ្ជប្បត្តេ ទេតោបរិយញាណាយ
ចិត្តំ អភិនីហរតិ អភិនិន្នាមេតិ សោ បរសត្តានំ
បរបុគ្គលានំ ចេតសា ចេតោ បរិច្চ បជានាតិ
សរាគំ វា ចិត្តំ សរាគំ ចិត្তន্তি បជានាតি វীតរাগং
วา จิตตัง วีตะราคัง จิตตันติ ปะชานาติ สะโทสัง วา
จิตตัง สะโทสัง จิตตันติ ปะชานาติ วีตะโทสัง วา
จิตตัง วีตะโทสัง จิตตันติ ปะชานาติ สะโมหัง วา
จิตตัง สะโมหัง จิตตันติ ปะชานาติ วีตะโมหัง วา จิตตัง
วีตะโมหัง จิตตันติ ปะชานาติ สังขิตตัง วา จิตตัง สังขิตตัง
จิตตันติ ปะชานาติ วิกขิตตัง วา จิตตัง วิกขิตตัง จิตตันติ
ปะชานาติ มะหัคคะตัง วา จิตตัง มะหัคคะตัง จิตตันติ ปะ-
ชานาติ อะมะหัคคะตัง วา จิตตัง อะมะหัคคะตัง จิตตันติ
ปะชานาติ สะอุตตะรัง วา จิตตัง สะอุตตะรัง จิตตันติ ปะชา-
นาติ อะนุตตะรัง วา จิตตัง อะนุตตะรัง จิตตันติ ปะชานาติ
สะมาหิตัง วา จิตตัง สะมาหิตัง จิตตันติ ปะชานาติ

ចាកឧបក្កិលេស មានសភាពជាចិត្តទន់ គួរដល់ការកោរនា ដល់នូវសេចក្តីមិនញាប់ញ័រទៅតាមអារម្មណ៍ យ៉ាងនេះហើយ រមែងទាញនាំបង្អោនចិត្តទៅដើម្បីចេតោបរិយញ្ញាណ កិកុនោះ រមែងកំណត់ដឹងច្បាស់ នូវចិត្តនៃសត្វទាំងឡាយដទៃ នឹងចិត្តនៃបុគ្គលទាំងឡាយដទៃ ដោយចិត្តរបស់ខ្លួនបាន ចិត្តដែលប្រកបដោយរាគៈក្តី ក៏ដឹងច្បាស់ថា ចិត្តប្រកបដោយរាគៈ ចិត្តដែលប្រាសចាករាគៈហើយក្តី ក៏ដឹងច្បាស់ថា ចិត្តប្រាសចាករាគៈហើយ ចិត្តដែលប្រកបដោយទោសៈក្តី ក៏ដឹងច្បាស់ថា ចិត្តប្រកបដោយទោសៈ ចិត្តដែលប្រាសចាកទោសៈហើយក្តី ក៏ដឹងច្បាស់ថា ចិត្តប្រាសចាកទោសៈហើយ ចិត្តដែលប្រកបដោយមោហៈក្តី ក៏ដឹងច្បាស់ថា ចិត្តប្រកបដោយមោហៈ ចិត្តដែលប្រាសចាកមោហៈហើយក្តី ក៏ដឹងច្បាស់ថា ចិត្តប្រាសចាកមោហៈហើយ ចិត្តដែលរួញថយក្តី ក៏ដឹងច្បាស់ថា ចិត្តរួញថយ ចិត្តដែលពាយមាយក្តី ក៏ដឹងច្បាស់ថា ចិត្តពាយមាយ ចិត្តដែលជាមហគ្គតៈក្តី ក៏ដឹងច្បាស់ថា ចិត្តជាមហគ្គតៈ ចិត្តដែលមិនមែនជាមហគ្គតៈក្តី ក៏ដឹងច្បាស់ថា ចិត្តមិនមែនជាមហគ្គតៈ ចិត្តដែលមានចិត្តដទៃក្រៃលែងជាងក្តី ក៏ដឹងច្បាស់ថា ចិត្តមានចិត្តដទៃក្រៃលែងជាង ចិត្តដែលមិនមានចិត្តដទៃក្រៃលែងជាងក្តី ក៏ដឹងច្បាស់ថា ចិត្តមិនមានចិត្តដទៃក្រៃលែងជាង ចិត្តដែលតាំងមាំហើយក្តី ក៏ដឹងច្បាស់ថា ចិត្តតាំង

អសមាហិតំ វា ចិត្តំ អសមាហិតំ ចិត្តន្តិ បជានាតិ វិមុត្តំ វា ចិត្តំ វិមុត្តំ ចិត្តន្តិ បជានាតិ អវិមុត្តំ វា ចិត្តំ អវិមុត្តំ ចិត្តន្តិ បជានាតិ ។ ឥទំ ខោ មហារាជ សន្ធិដ្ឋកំ សាមញ្ញផលំ បុរិមេហិ សន្ធិដ្ឋកេហិ សាមញ្ញផលេហិ អភិក្កន្តតរញ្ចេវ បណីតតរញ្ច ។

(ราชา) [๑๓๖] សោ ឃំ សមាហិតេ ចិត្តេ បរិសុទ្ធេ បរិយោទាតេ អនង្គណេ វិគតូបក្កិលេសេ មុទុភូតេ កម្មនីយេ ឋិតេ អានេញ្ជប្បត្តេ បុព្វេនិវាសានុស្សតិញាណាយ ចិត្តំ អភិនីហរតិ អភិនិន្នាមេតិ ។ សោ អនេកវិហិតំ បុព្វេនិវាសំ អនុស្សរតិ សេយ្យថីទំ ឯកម្បិ ជាតឹ ទ្វេបិ ជាតិយោ តិស្សោបិ ជាតិយោ ចតស្សោបិ ជាតិយោ បញ្ចបិ ជាតិយោ ទសបិ ជាតិយោ វីសម្បិ ជាតិយោ តឹសម្បិ ជាតិយោ ចត្តាឡីសម្បិ(๑) ជាតិយោ បញ្ញាសម្បិ ជាតិយោ សតម្បិ

๑ ឧ បញ្ញាសម្បិ ។

មាំហើយ ចិត្តដែលមិនតាំងមាំក្តី ក៏ដឹងច្បាស់ថា ចិត្តមិនតាំងមាំ ចិត្តដែលរួចស្រឡះហើយក្តី ក៏ដឹងច្បាស់ថា ចិត្តរួចស្រឡះហើយ ចិត្តដែលមិនទាន់រួចស្រឡះក្តី ក៏ដឹងច្បាស់ថា ចិត្តមិនទាន់រួចស្រឡះ យ៉ាងនោះឯង ។ បពិត្រមហាភាគ នេះឯងជាផលនៃសមណប្បដិបត្តិ ដែលយើញច្បាស់ដោយខ្លួនឯង ដ៏រុងរឿងដោយវិសេសផង ថ្លៃថ្លាដោយវិសេសផង ជាងផលនៃសមណប្បដិបត្តិទាំងពួយ ដែលយើញច្បាស់ដោយខ្លួនឯង ដូចបានពោលមកខាងដើម ។

(๑๓๖) កិក្តុនោះ កាលបើចិត្តតាំងមាំបរិសុទ្ធផូរផង់ មិនមានទីសួលគឺកិលេស ប្រាសចាកឧបក្កិលេស មានសភាពជាចិត្តទន់ គួរដល់ការកោ-ទនា ដល់នូវសេចក្តីមិនញាប់ញ័រទៅតាមអារម្មណ៍ យ៉ាងនេះហើយ រមែងទាញនាំបង្អោនចិត្តទៅ ដើម្បីបុព្វេនិវាសានុស្សតិញ្ញាណ (ប្រាជ្ញាជាគ្រឿងរលឹកតាមនូវខន្ធ ដែលសត្វធ្លាប់អស្រ័យនៅ កុងកតមុន) ។ កិក្តុនោះ រមែងរលឹកតាមនូវបុព្វេនិវាស គឺខន្ធដែលសត្វ ធ្លាប់អស្រ័យនៅហើយ កុងកតមុនជាច្រើនប្រការ ការរលឹកបាននោះ តើដូចម្តេច គឺរលឹកបាន ๑ ជាតិខ្លះ ๒ ជាតិខ្លះ ๓ ជាតិខ្លះ ๔ ជាតិខ្លះ ๕ ជាតិខ្លះ ๑๐ ជាតិខ្លះ ๒๐ ជាតិខ្លះ ๓๐ ជាតិខ្លះ ๔๐ ជាតិខ្លះ ๕๐ ជាតិខ្លះ ๑๐๐ ជា-

ជាតិយោ សហស្សំបិ ជាតិយោ សតសហស្សំបិ ជាតិយោ អនេកេបិ សំវដ្ដកប្បេ អនេកេបិ វិវដ្ដកប្បេ អនេកេបិ សំវដ្ដវិវដ្ដកប្បេ អមុត្រាសឹ ឣវំនាមោ ឣវំគោត្តោ ឣវំវណ្ណោ ឣវមាហារ ឣវំសុខទុក្ខប្បដិសំ-វេទី ឣវមាយុបរិយន្តោ សោ តតោ ចុតោ អមុត្រ ឧទបាទិ តត្រាបាសឹ ឣវំនាមោ ឣវំគោត្តោ ឣវំវណ្ណោ ឣវមាហារោ ឣវំសុខទុក្ខប្បដិសំវេទី ឣវមាយុបរិយន្តោ សោ តតោ ចុតោ ឥធូបបន្នោតិ ឥតិ សាការំ សឧទ្ទេសំ អនេកវិហិតំ បុព្ពេនិវាសំ អនុស្សរតិ ។ សេយ្យថាបិ មហារាជ បុរិសោ សកម្ហា គាមា អញ្ញំ គាមំ គច្ឆេយ្យ តម្ហាបិ គាមា អញ្ញំបិ គាមំ គច្ឆេយ្យ សោ តម្ហា គាមា សកំយេវ គាមំ បច្ចាគច្ឆេយ្យ

ខ្លះ ១ ពាន់ជាតិខ្លះ ១ សែនជាតិខ្លះ អនេកសំវដ្ដកប្ប គឺកប្បដែលវិនាស ជាច្រើនខ្លះ អនេកវិវដ្ដកប្ប គឺកប្បដែលចម្រើនជាច្រើនខ្លះ អនេកសំវដ្ដ-វិវដ្ដកប្បខ្លះ(១)ថា អាត្មាអញ បានកើតក្នុងកំពង់ឯណោះ មានឈ្មោះ យ៉ាងនេះ មានគោត្រ យ៉ាងនេះ មានសម្បុរ យ៉ាងនេះ មានអាហារ យ៉ាងនេះ បានទទួលសុខទុក្ខ យ៉ាងនេះ មានកំណត់អាយុត្រឹមប៉ុណ្ណេះ លុះអាត្មាអញច្យុតចាកកំពង់នោះហើយ បានទៅកើតក្នុងកំពង់ឯណោះ ដែលអាត្មាអញបានកើតក្នុងកំពង់នោះ មានឈ្មោះ យ៉ាងនេះ មានគោត្រ យ៉ាងនេះ មានសម្បុរ យ៉ាងនេះ មានអាហារ យ៉ាងនេះ បានទទួលសុខទុក្ខ យ៉ាងនេះ មានកំណត់អាយុត្រឹមប៉ុណ្ណេះ លុះអាត្មាអញ ច្យុតចាកកំពង់នោះហើយ ក៏បានមកកើតក្នុងកំពង់នេះ ។ ភិក្ខុនោះ រលឹកតាមនូវបុព្វ-និវាសជាច្រើនប្រការ ព្រមទាំងអាការ គឺសម្បុរនឹងអាហារជាដើម ព្រមទាំងទុក្ខសុខ គឺឈ្មោះនឹងគោត្រកូល ដោយប្រការដូច្នេះឯង ។ បពិត្រមហាកប្ប ប្រៀបដូចបុរសដែលចេញអំពីស្រុករបស់ខ្លួន ទៅកាន់ស្រុកដទៃ រួចចេញអំពីស្រុកនោះ ហើយទៅកាន់ស្រុកដទៃទៀត បុរសនោះចេញអំពីស្រុកនោះហើយ ទើបត្រឡប់មកកាន់ស្រុករបស់ខ្លួនដដែលវិញ

---

១ កប្បមាន ៤ គឺ គិតតាំងពីថ្ងៃដែលកប្បវិនាស ទៅទល់តែភ្លើងឆេះអស់រលីង ហៅថា សំវដ្ដកប្ប ១ តាំងអំពីភ្លើងឆេះអស់ ទៅទល់តែអាកាសស្ងួតទទេ ហៅថាសំវដ្ដដ្ឋាយិកប្ប ១ តាំងអំពីកកើតដើឡើងជាថ្មី ទៅទល់នឹងកាល ដែលកើតមានព្រះអាទិត្យព្រះចន្ទ ហៅថា វិវដ្ដកប្ប ១ តាំងអំពីព្រះអាទិត្យព្រះចន្ទ កើតឡើងទៅទល់នឹងវិនាសវិញ ហៅថា វិវដ្ដដ្ឋាយិ-កប្ប ១ រួមកប្បទាំង ៤ នេះបូលជាមួយគ្នា ហៅថា សំវិវដ្ដកប្ប ឬហៅថា មហាកប្ប សំវិវដ្ដ-កប្បដែលច្រើន ហៅថា អនេកសំវដ្ដវិវដ្ដកប្ប ។

តស្ស ឯវមស្ស អមាំ ខោ សកម្ហា តាមា អមុំ តាមំ អតញ្ចិ តត្រាបាំ(๑) ឯវំ អជ្ឈាសឹ ឯវំ ឯំសីធឹ ឯវំ អភាសឹ ឯវំ តុណ្ហី អហោសឹ តម្ហាបិ តាមា អមុំ តាមំ អតញ្ចិ តត្រាថាហំ(๒) ឯវំ អជ្ឈាសឹ ឯវំ ឯំសីធឹ ឯវំ អភាសឹ ឯវំ តុណ្ហី អហោសឹ សោម្ហិ តម្ហា តាមា សកាំយេវ តាមំ បជ្ជាតតោតំ ឯវមេវ ខោ មហារាជ កិត្តុ ឯវំ សមាហាតេ ចិត្តេ បរិសុទ្ធេ បរិយោទាតេ អនង្គណេ វិគតូបក្កិលេសេ មុទុភូតេ កម្មនីយេ ឋិតេ អានេញ្ជប្បត្តេ បុព្វេនិវាសានុស្សតិញាណាយ ចិត្តំ អភិនីហរតិ អភិនិន្នាមេតិ សោ អនេកវិហិតំ បុព្វេនិវាសំ អនុស្សរតិ សេយ្យថីទំ ឯកម្បិ ជាតឹ ទ្វេបិ ជាតិយោ តិស្សោបិ ជាតិយោ ចតស្សោបិ ជាតិយោ បញ្ចបិ ជាតិយោ ទសបិ ជាតិយោ វីសំបិ ជាតិយោ តឹសំបិ ជាតិយោ ចត្តាឡីសំបិ ជាតិយោ បញ្ញាសំបិ ជាតិយោ សតំបិ ជាតិយោ សហស្សំបិ ជាតិយោ សតសហស្សំបិ ជាតិយោ អនេកេបិ សំវដ្តកប្បេ អនេកេបិ វិវដ្តកប្បេ អនេកេបិ សំវដ្តវិវដ្តកប្បេ អមុត្រាសឹ

๑ ខ. តត្រ ។ ម. តត្រាបិ ។ ๒ ខ. ម. តត្រាបិ ។

បុរសនោះគប្បីអានសេក្តីត្រិះរិះ យ៉ាងនេះថា អាត្មាអញ បានចេញអំពីស្រុករបស់ខ្លួន ទៅកាន់ស្រុកឯណោះ ក្នុងស្រុកនោះ អាត្មាអញ បានឈរយ៉ាងនេះ បានអង្គុយយ៉ាងនេះ បាននិយាយយ៉ាងនេះ បានស្ងៀមយ៉ាងនេះ លុះអាត្មាអញ ចេញអំពីស្រុកនោះហើយ បានទៅកាន់ស្រុកឯណោះទៀត ក៏ក្នុងស្រុកនោះឯង អាត្មាអញ បានឈរយ៉ាងនេះ បានអង្គុយយ៉ាងនេះ បាននិយាយយ៉ាងនេះ បានស្ងៀមយ៉ាងនេះ អាត្មាអញ ចេញអំពីស្រុកនោះហើយ ក៏បានត្រឡប់មកកាន់ស្រុក របស់ខ្លួនដដែលវិញ យ៉ាងណាមិញ បពិត្រមហាក្សត្រ កិកុកាលបើចិត្តតាំងមាំបរិសុទ្ធផូរផង់ មិនមានទីទ្វេលគឺកិលេស ប្រាសចាកឧបក្កិលេស មានសភាពជាចិត្តទន់គួរដល់ការកោរនា ដល់នូវសេចក្តីមិនញាប់ញ័រទៅតាមអារម្មណ៍ យ៉ាងនេះហើយ រមែងទាញនាំបង្អោនចិត្តទៅ ដើម្បីបុព្វេនិវាសានុស្សតិញ្ញាណ កិកុនោះ រមែងរលឹកតាមនូវបុព្វេនិវាសជាច្រើនប្រការ ការរលឹកបាននោះ តើដូចម្តេច គឺរលឹកបាន ១ ជាតិខ្លះ ២ ជាតិខ្លះ ៣ ជាតិខ្លះ ៤ ជាតិខ្លះ ៥ ជាតិខ្លះ ១០ ជាតិខ្លះ ២០ ជាតិខ្លះ ៣០ ជាតិខ្លះ ៤០ ជាតិខ្លះ ៥០ ជាតិខ្លះ ១ រយជាតិខ្លះ ១ ពាន់ជាតិខ្លះ ១ សែនជាតិខ្លះ អនេកសំវដ្តកប្បខ្លះ អនេកវិវដ្តកប្បខ្លះ អនេកសំវដ្តវិវដ្តកប្បខ្លះថា អាត្មាអញបាន

ฝ่ำฆาเมา ฝ่ำเคาเตฺต ฝ่ำฬณฺหา ฝาหาหาเก ฝ่ำสุ-
ขุกฺขปฺปฏิสำเวที ฝาหายุปายิกฺโข เสา ตเถา
ตุเถา อหุตฺร ขุฆตาธิ ตตฺราตาสี ฝ่ำฆาเมา
ฝ่ำเคาเตฺต ฝ่ำฬณฺหา ฝาหาหาเก ฝ่ำสุขุกฺขปฺปฏิ-
สำเวที ฝาหายุปายิกฺโข เสา ตเถา ตุเถา ฯ ขุ-
ยหนฺโตติ ฯ ตาตาำ สขุเทฺทสำ อเนกาหิตำ
ปุเพฺพนิวาสำ อนุสฺสรติ ฯ ฯ ตีณิ ปิ เหา มหาภ
สนฺนิฏฺฐาเก สามญฺญผเล ปุริเมหิ สนฺนิฏฺฐาเกหิ
สามญฺญผเลหิ อกิญฺจนตาญฺจ ปณีตตาญฺจ ฯ

(๑๓๗) เสา ฝ่ำ สหาหิเต จิตฺเต ปริสุเทฺธ
ปริโยทาเต อนงฺคเณ วิคตูปกฺกิเลเส มุทุภู-
เต กมฺมนิเย ฐิเต อาเนญฺชปฺปตฺเต สตฺตานำ จุตู-

កើតកង់តពឯណោះ មានឈ្មោះយ៉ាងនេះ មានគោត្រយ៉ាងនេះ មានសម្បុរយ៉ាងនេះ មានអាហារយ៉ាងនេះ បានទទួលសុខទុក្ខយ៉ាងនេះ មានកំណត់អាយុត្រឹមប៉ុណ្ណេះ លុះអាត្មាអញច្យុតចាកកតពនោះហើយ បានទៅកើតកង់តពឯណោះ ដែលអាត្មាអញបានកើតកង់តពនោះ មានឈ្មោះយ៉ាងនេះ មានគោត្រយ៉ាងនេះ មានសម្បុរយ៉ាងនេះ មានអាហារយ៉ាងនេះ បានទទួលសុខទុក្ខយ៉ាងនេះ មានកំណត់អាយុត្រឹមប៉ុណ្ណេះ លុះអាត្មាអញ ច្យុតចាកកតពនោះហើយ ក៏បានមកកើតកង់តពនេះ តិក្ខនោះរមែងរលឹកតាមនូវបុព្វេនិវាស ជាច្រើនប្រការ ព្រមទាំងអាការ ព្រមទាំងឧទ្ទេស ដោយប្រការដូច្នេះ យ៉ាងនោះឯង ។ បពិត្រមហាពាជ នេះឯងជាផលនៃសមណប្បដិបត្តិ ដែលយើញច្បាស់ដោយខ្លួនឯង ដ៏រុងរឿងដោយវិសេសផង ថ្លៃថ្លាដោយវិសេសផង ជាងផលនៃសមណប្បដិបត្តិទាំងឡាយ ដែលយើញច្បាស់ដោយខ្លួនឯង ដូចបានពោលមកខាងដើម ។

(១៣៧) តិក្ខនោះកាលបើចិត្តតាំងមាំបរិសុទ្ធផូរផង់ មិនមានទីទួលគីតិលេស ប្រាសចាកឧបក្កិលេស មានសភាពជាចិត្តទន់ គួរដល់ការងាន ដល់នូវសេចក្តីមិនញាប់ញ័រ ទៅតាមអារម្មណ៍ យ៉ាងនេះហើយ

បញ្ញាតិយា ឯត្តំ អភិធម្មតិ អភិធម្មមេតំ ។
សេយ្យថិទំ ចក្ខុ ច រូបា ច សោតញ្ច សទ្ទា ច ឃានញ្ច គន្ធា ច ជិវ្ហា ច រសា ច កាយោ ច ផោដ្ឋព្ពា ច មនោ ច ធម្មា ច រូបាយតនំ សទ្ទាយតនំ គន្ធាយតនំ រសាយតនំ ផោដ្ឋព្ពាយតនំ ធម្មាយតនំ ចក្ខុធាតុ រូបធាតុ ចក្ខុវិញ្ញាណធាតុ សោតធាតុ សទ្ទធាតុ សោតវិញ្ញាណធាតុ ឃានធាតុ គន្ធធាតុ ឃានវិញ្ញាណធាតុ ជិវ្ហាធាតុ រសធាតុ ជិវ្ហាវិញ្ញាណធាតុ កាយធាតុ ផោដ្ឋព្ពធាតុ កាយវិញ្ញាណធាតុ មនោធាតុ ធម្មធាតុ មនោវិញ្ញាណធាតុ ឥត្ថិន្ទ្រិយំ បុរិសិន្ទ្រិយំ ជីវិតិន្ទ្រិយំ កាយិន្ទ្រិយំ សុខិន្ទ្រិយំ ទុក្ខិន្ទ្រិយំ សោមនស្សិន្ទ្រិយំ ទោមនស្សិន្ទ្រិយំ ឧបេក្ខិន្ទ្រិយំ សទ្ធិន្ទ្រិយំ វីរិយិន្ទ្រិយំ សតិន្ទ្រិយំ សមាធិន្ទ្រិយំ បញ្ញិន្ទ្រិយំ អនញ្ញាតញ្ញស្សាមីតិន្ទ្រិយំ អញ្ញិន្ទ្រិយំ អញ្ញាតាវិន្ទ្រិយំ

រមែងមានញាណដ៏ប្រសើរដោយប្រការដូច្នេះ ដើម្បីចុតូបបាតញ្ញាណ (ប្រាជ្ញាជាគ្រឿងដឹងនូវចុតិនិងបដិសន្ធិ) នៃពួកសត្វ គឺទិព្វចក្ខុញ្ញាណ ។ កិរិយានោះ មានចក្ខុដូចជាទិព្វបរិសុទ្ធស្អាត កន្លងបង់នូវចក្ខុជារបស់មនុស្សធម្មតា បានឃើញ នូវសត្វទាំងឡាយ ដែលច្យុត ដែលកើតឡើង ថោកទាបនឹងឧត្តម មានសម្បុរល្អ មានសម្បុរអាក្រក់ មានគតិល្អ មានគតិអាក្រក់ រមែងដឹងច្បាស់នូវពួកសត្វដែលប្រព្រឹត្តទៅតាមកម្មរបស់ខ្លួនថា អើហ្ន៎សត្វពួកនេះ ប្រកបដោយកាយទុច្ចរិត ប្រកបដោយវចីទុច្ចរិត ប្រកបដោយមនោទុច្ចរិត ជាអ្នកតិះដៀលនូវព្រះអរិយៈទាំងឡាយ ជាមិច្ឆាទិដ្ឋិ កាន់យកនូវអំពើជាមិច្ឆាទិដ្ឋិ សត្វពួកនោះ លុះទំលាយកាយខាងនាយអំពីសេចក្តីស្លាប់ រមែងទៅកើតក្នុងអបាយ ទុគ្គតិ វិនិបាត នរក អើហ្ន៎ ចំណែកឯសត្វពួកនេះ ប្រកបដោយកាយសុចរិត ប្រកបដោយវចីសុចរិត ប្រកបដោយមនោសុចរិត ជាអ្នកមិនតិះដៀលនូវព្រះអរិយៈទាំងឡាយ ជាសម្មាទិដ្ឋិ កាន់យកនូវអំពើជាសម្មាទិដ្ឋិ សត្វពួកនោះ លុះទំលាយកាយខាងនាយ អំពីសេចក្តីស្លាប់ រមែងចូលទៅកាន់លោក គឺមនុស្ស សុគតិនិងឋានសួគ៌ កិរិយានោះមានចក្ខុដូចជាទិព្វដ៏បរិសុទ្ធ កន្លងបង់នូវចក្ខុជារបស់មនុស្សធម្មតា បានឃើញនូវសត្វទាំងឡាយ ដែលច្យុត ដែលកើតឡើង ជាសត្វថោកថយនឹងឧត្តម

សុវណ្ណោ ទុព្ភណ្ណោ សុភគេ ទុព្ភគេ យថាភុម្ហបគេ
សត្តេ បជានាតិ ។ សេយ្យថាបិ មហារាជ មជ្ឈ
សិង្ឃាដកេ ចាសាទោ តត្រ ចក្ខុមា បុរិសោ ឋិតោ
បសេ្សយ្យ មនុសេ្ស តេហិ បរិសន្តេបិ និក្ខមន្តេបិ
រថិយាយ រថិំ សញ្ចរន្តេបិ មជ្ឈ សិង្ឃាដកេ និសិន្នេ-
បិ តសេ្ស ឯវមស្ស ឯតេ មនុសេ្ស តេហិ បរិសន្តិ
ឯតេ និក្ខមន្តិ ឯតេ រថិយាយ រថិំ សញ្ចរន្តិ ឯតេ
មជ្ឈ សិង្ឃាដកេ និសិន្នាតិ ឯវមេវ ខោ មហារាជ
កិក្ខុ ឃរំ សមាហិតេ ចិត្តេ បរិសុទ្ធេ បរិយោទាតេ
អនង្គណេ វិគតូបក្កិលេសេ មុទុភូតេ កម្មនិយេ ឋិតេ
អានេញ្ជប្បត្តេ សត្តានំ ចុតូបបាតញាណាយ ចិត្តំ អភិ-
និហរតិ អភិនិន្នាមេតិ សោ ទិព្ពេន ចក្ខុនា វិសុទ្ធេន
អតិក្កន្តមានុសកេន សត្តេ បស្សតិ ចវមានេ ឧប.

មានសម្បុរស្អ មានសម្បុរអាក្រក់ មានគតិល្អ មានគតិអាក្រក់ រមែងដឹង
ច្បាស់នូវពួកសត្វដែលប្រព្រឹត្តទៅតាមកម្មរបស់ខ្លួន ដោយប្រការដូច្នេះ ។
បពិត្រមហាពាជ ប្រៀបដូចជាប្រាសាទ ដែលតាំងនៅត្បែរផ្លូវបែកជា ៣[1]
នាក ណ្តាលក្រុង បុរសដែលមានភ្នែក (ភ្លឺ) ឈរនៅលើប្រាសាទនោះ
ក៏គប្បីឃើញនូវមនុស្សចាំងឡាយ ដែលចូលទៅកាន់ផ្លូវក្តី ចេញអំពីផ្លូវក្តី
ត្រាច់ទៅមកអំពីប្រកផ្លូវទៅកាន់ថ្នល់ក្តី អង្គុយនៅកង ផ្លូវបែកជា ៣ នា
ក ណ្តាលក្រុងក្តី បុរសនោះគប្បីមានសេចក្តីត្រិះរិះយ៉ាងនេះថា មនុស្ស
ចាំង+នុ៎ះចូលទៅកាន់ផ្លូះ មនុស្សចាំង+នុ៎ះចេញអំពីផ្លូះ មនុស្សចាំង+នុ៎ះដើរទៅ
មកអំពីប្រកផ្លូវទៅកាន់ថ្នល់ មនុស្សចាំង+នុ៎ះអង្គុយនៅកង ផ្លូវបែកជា ៣ នា
ក ណ្តាលក្រុង យ៉ាងណាមិញ បពិត្រមហាពាជ កិក្ខុកាលបើចិត្តតាំងមាំបរិ.
សុទ្ធផូរផង់ មិនមានទីទួលគឺកិលេស ប្រាសចាកឧបក្កិលេស មានសភាព
ជាចិត្តទន់គួរដល់ការកោរនា ដល់នូវសេចក្តីមិនញាប់ញ័រទៅតាមអារម្មណ៍
យ៉ាងនេះហើយ រមែងតាញនាំបង្អោនចិត្តទៅ ដើម្បីបញ្ញាជាគ្រឿងដឹង
នូវចុតិនិងបដិសន្ធិនៃពួកសត្វ កិក្ខុនោះមានចក្ខុដូចជាទិព្វដ៏បរិសុទ្ធកន្លងបង់
នូវចក្ខុជារបស់នៃមនុស្សធម្មតា រមែងឃើញនូវសត្វចាំងឡាយដែលច្យុត

---

១ សព្ទនេះ ប្រែថា ផ្លូវបែកជា ៤ ក៏បាន ។

បដ្ឋមានេ ហ៏ានេ បណ៏ីតេ សុវ៎ណ្ណា ធុវ្ណ្ណោ សុភតេ
ធុក្ខតេ យថាភម្មបតេ សត្តេ បជាជាតំ ឥមេ វ៎ាគ
ភោន្តោ សន្តា ភាយធុក្ខវ៎ាតេន សមន្នាភតា វ៎ាចីធុក្ខ-
វ៎ាតេន សមន្នាភតា មនោធុក្ខវ៎ាតេន សមន្នាភតា អវ៎ិ-
យាធំ ធុបភាធភា មិច្ឆាធិដ្ឋិភា មិច្ឆាធិដ្ឋិភម្មស.
មាធាជា តេ ភាយស្ស ភេធា បវំ មវ៎ណា អថាយំ
ធុក្ខតឹ វ៎ិនិថាតំ ធិវ៎យំ ធុបបជ្ជា ឥមេ ភ៎ាបធ ភោន្តោ
សន្តា ភាយសុចវ៎ាតេន សមន្នាភតា វ៎ាចីសុចវ៎ាតេន
សមន្នាភតា មនោសុចវ៎ាតេន សមន្នាភតា អវ៎ិយាធំ
អធុបភាធភា សម្មាធិដ្ឋិភា សម្មាធិដ្ឋិភម្មសមាធាជា
តេ ភាយស្ស ភេធា បវំ មវ៎ណា សុភតឹ សគ្គំ
លោភំ ធុបបជ្ជាតំ ឥតំ ធិព្វេន ចក្ខុនា វ៎ិសុទ្ធេន
អតិក្កន្តមានុសភេន សត្តេ បស្សតិ ចវ៎ាមានេ ធុប-
បជ្ជមានេ ហ៏ានេ បណ៏ីតេ សុវ៎ណ្ណា ធុវ្ណ្ណោ សុភតេ
ធុក្ខតេ យថាភម្មបតេ សត្តេ បជាជាតំ ។ ឥធំបិ

ដែលកើតឡើង ជាសត្វថោកថយ ទន់ខ្សោយ មានសម្បុរល្អ មានសម្បុរអាក្រក់ មានគតិល្អ មានគតិអាក្រក់ រមែងដឹងច្បាស់ នូវពួកសត្វ ដែលប្រព្រឹត្តទៅ តាមកម្មរបស់ខ្លួនថា អើហ្ន៎ សត្វពួកនេះ ប្រកបដោយកាយទុច្ចរិត ប្រកបដោយវចីទុច្ចរិត ប្រកបដោយមនោទុច្ចរិត តិះដៀលនូវព្រះអរិយៈទាំងឡាយ ជាមិច្ឆាទិដ្ឋិ កាន់យកនូវអំពើជាមិច្ឆាទិដ្ឋិ សត្វពួកនោះ លុះធ្លាយកាយទៅខាងនាយអំពីសេចក្តីស្លាប់ រមែងចូលទៅកើតក្នុងកំណើតនៃតិរច្ឆាន ប្រេត អសុរកាយ នរក អើហ្ន៎ ចំណែកឯសត្វពួកនេះ ប្រកបដោយកាយសុចរិត ប្រកបដោយវចីសុចរិត ប្រកបដោយមនោសុចរិត មិនបានតិះដៀលនូវព្រះអរិយៈទាំងឡាយ ជាសម្មាទិដ្ឋិ កាន់យកនូវអំពើជាសម្មាទិដ្ឋិ សត្វពួកនោះ លុះធ្លាយកាយទៅខាងនាយអំពីសេចក្តីស្លាប់ រមែងចូលទៅកាន់លោក គឺមនុស្សសុគតិនឹងឋានសួគ៌ កិកុនោះមានចក្ខុដូចជាទិព្វដ៏បរិសុទ្ធផ្លូវផង់ កន្ទងបង់នូវចក្ខុជារបស់នៃមនុស្សធម្មតា រមែងឃើញនូវសត្វទាំងឡាយ ដែលច្យុត ដែលកើតឡើងជាសត្វថោកថយទន់ខ្សោយ មានសម្បុរល្អ មានសម្បុរអាក្រក់ មានគតិល្អ មានគតិអាក្រក់ រមែងដឹងច្បាស់នូវពួកសត្វដែលប្រព្រឹត្តទៅតាមកម្មរបស់ខ្លួន យ៉ាងនោះឯង ។ បពិត្រមហាពាជ នេះឯងជាផល

ខោ មហារាជ សន្ធិដ្ឋិកំ សាមញ្ញលំ បុរិមេហិ សន្ធិដ្ឋិកេហិ សាមញ្ញលេហិ អតិក្កន្តរាគ្គេ បណីតតរាគ្គេ ។

(๑๓๘) សោ ឃំ សមាហិតេ ចិត្តេ បរិសុទ្ធេ បរិយោទាតេ អនង្គណេ វិគតូបក្កិលេសេ មុទុភូតេ កម្មនីយេ ឋិតេ អានេញ្ជប្បត្តេ អាសវានំ ខយញាណាយ ចិត្តំ អភិនីហរតិ អភិនិន្នាមេតិ ។ សោ ឥទំ ទុក្ខន្តិ យថាភូតំ បជានាតិ អយំ ទុក្ខសមុទយោតិ យថាភូតំ បជានាតិ អយំ ទុក្ខនិរោធោតិ យថាភូតំ បជានាតិ អយំ ទុក្ខនិរោធគាមិនី បដិបទាតិ យថាភូតំ បជានាតិ ឥមេ អាសវាតិ យថាភូតំ បជានាតិ អយំ អាសវសមុទយោតិ យថាភូតំ បជានាតិ អយំ អាសវនិរោធោតិ យថាភូតំ បជានាតិ អយំ អាសវនិរោធគាមិនី បដិបទាតិ យថាភូតំ បជានាតិ ។ តស្ស ឃំ ជានតោ ឃំ បស្សតោ កាមាសវាបិ ចិត្តំ វិមុច្ចតិ

នៃសមណប្បដិបត្តិ ដែលឃើញច្បាស់ដោយខ្លួនឯង ដ៏រុងរឿងដោយវិសេសផង ថ្លៃថ្លាដោយវិសេសផង ជាផលនៃសមណប្បដិបត្តិគាំងឡាយ ដែលឃើញច្បាស់ដោយខ្លួនឯង ដូចបានពោលមកខាងដើម ។

(๑๓๘) កិក្កុនោះ កាលបើចិត្តតាំងមាំ បរិសុទ្ធផូរផង់ មិនមានទីទួលគឺកិលេស ប្រាសចាកឧបក្កិលេស មានសភាពជាចិត្តទន់ គួរដល់ការងារកម្ម ដល់នូវសេចក្តីមិនញាប់ញ័រទៅតាមអារម្មណ៍ យ៉ាងនេះហើយ រមែងតាញនាំបង្អោនចិត្តទៅ ដើម្បីអាសវក្ខយញ្ញាណ (ប្រាជ្ញាដឹងនូវធម៌ជាគ្រឿងអស់ទៅនៃអាសវៈ) ។ កិក្កុនោះ រមែងដឹងតាមពិតថា នេះជាទុក្ខ ដឹងតាមពិតថា នេះជាទីប្រជុំកើតឡើងនៃទុក្ខ ដឹងតាមពិតថា នេះជាព្រះនិព្វានជាគ្រឿងរលត់ទុក្ខ ដឹងតាមពិតថា នេះជាផ្លូវប្រតិបត្តិដំណើរទៅកាន់ព្រះនិព្វានជាគ្រឿងរលត់ទុក្ខ ដឹងតាមពិតថា នេះជាអាសវៈ ដឹងតាមពិតថា ធម៌[1]នេះជាទីប្រជុំកើតឡើងនៃអាសវៈ ដឹងតាមពិតថា ធម៌នេះជាគ្រឿងរលត់នៃអាសវៈ ដឹងតាមពិតថា ធម៌នេះជាផ្លូវប្រតិបត្តិដំណើរទៅកាន់ព្រះនិព្វាន ជាគ្រឿងរលត់នៃអាសវៈ ។ កាលបើកិក្កុនោះដឹងយ៉ាងនេះ ឃើញយ៉ាងនេះហើយ ចិត្តក៏ផុតស្រឡះចាកកាមាសវៈ[2] ផង

---

๑ សេចក្តីកើតនៃអវិជ្ជាជាហេតុនាំឲ្យកើតអាសវៈ ។ ๒ សេចក្តីត្រេកត្រអាលជ្រាំជ្រៅក្នុងកាម ហៅថា កាមាសវៈ ។

ភាសសាមិ ចតុំ វិមុច្ចតិ អវិជ្ជាសាមិ ចតុំ វិមុច្ចតិ ។ វិមុត្តស្មឹ វិមុត្តមិតិ ញាណំ ហោតិ ។ ខីណា ជាតិ វុសិតំ ព្រហ្មចរិយំ កតំ ករណីយំ នាបរំ ឥត្ថត្តាយាតិ បជានាតិ ។ សេយ្យថាបិ មហារាជ បព្វតសង្ខេបេ ទុធ. ករហាទោ អច្ឆោ វិប្បសន្នោ អនាវិលោ តត្ថ ចក្ខុមា បុរិ-សោ តីរេ ឋិតោ បស្សេយ្យ សិប្បិកសម្ពុកំបិ(១) សក្ខរ-កឋលំបិ មច្ឆគុម្ពំបិ ចរន្តំបិ តិដ្ឋន្តំបិ តស្ស ឯវមស្ស អយំ ខោ ទុធករហាទោ អច្ឆោ វិប្បសន្នោ អនាវិលោ តត្ថេមេ(២) សិប្បិកសម្ពុកាបិ សក្ខរកឋលំបិ(៣) មច្ឆ-គុម្ពាបិ ចរន្តិបិ តិដ្ឋន្តិបីតិ(៤) ឯវមេវ ខោ មហារាជ តំក្ខុ ឃំ សមាហិតេ ចិត្តេ បរិសុទ្ធេ បរិយោទាតេ អនង្គណេ វិគតូបក្កិលេសេ មុទុភូតេ កម្មនិយេ ឋិតេ អាសវានំ ខយ-

---

๑ ឧ សិប្បិសម្ពុកម្បិ ។ ๒ ឧ. ម. តត្រីមេ ។ ๓ ឧ សក្ខរកឋលាបិ ។ ម. សក្ខរកថលាបិ ។ ๔ ម. ចរន្តាបិ តិដ្ឋន្តាបីតិ ។

សាមញ្ញផលសូត្រ អាសវក្ខយញ្ញាណ

ចិត្តក៏ផុតស្រឡះចាកកាមាសវៈ(១) ផង ចិត្តក៏ផុតស្រឡះចាកអវិជ្ជាសវៈ(២) ផង ។ កាលបើចិត្តតិក្ខុនោះ បានផុតស្រឡះហើយ សេចក្តីដឹងក៏កើតឡើងដល់តិក្ខុនោះថា ចិត្តរបស់អាត្មាអញផុតស្រឡះហើយ ។ តិក្ខុនោះដឹងច្បាស់ថា ជាតិរបស់អាត្មាអញអស់ហើយ មគ្គព្រហ្មចរិយៈ អាត្មាអញបានប្រព្រឹត្តគ្រប់គ្រាន់ហើយ សោឡសកិច្ច អាត្មាអញ ក៏បានធ្វើស្រេចហើយ មគ្គភាវនាកិច្ចដទៃ ប្រព្រឹត្តទៅ ដើម្បីសោឡសកិច្ចនេះទៀតមិនមានឡើយ ។ បពិត្រមហាពាជ ប្រៀបដូចជាអាងទឹក លើកំពូលភ្នំជាទឹកដ៏ថ្លាស្អាត មិនល្អក់ បុរសដែលមានភ្នែក (ភ្លឺ) ឈរនៅមាត់នៃអាងទឹកនោះ ក៏គប្បីឃើញនូវខ្សាច់ទឹងទឹងខ្មៅផង នូវក្រួសទឹងដុំថ្មផង នូវហ្វូងនៃត្រីផង កំពុងត្រាច់ទៅក្តី ឈប់នៅក្តី ក្នុងអាងនោះ បុរសនោះ គប្បីមានសេចក្តីត្រិះរិះយ៉ាងនេះថា អាងទឹកនេះឯង ថ្លាស្អាតមិនល្អក់ ខ្សាច់ទឹងទឹងខ្មៅទាំងឡាយក្តី ក្រួសទឹងដុំថ្មក្តី ហ្វូងនៃត្រីទាំងនេះក្តី ត្រាច់ទៅខ្លះ ឈប់នៅខ្លះ ក្នុងអាងនោះ យ៉ាងណាមិញ បពិត្រមហាពាជ តិក្ខុកាលបើ ចិត្តតាំងមាំបរិសុទ្ធផូរផង់ មិនមានទីទួលគឺកិលេស ប្រាសចាកឧបក្កិលេស មានសភាពជាចិត្តទន់ គួរដល់ការងារកម្ម ដល់នូវសេចក្តីមិនញាប់ញ័រទៅតាមអារម្មណ៍

---

១ សេចក្តីប្រែក្រមអាលត្រាំនៅក្នុងភពទាំង ៣ ហៅថា កាមាសវៈ ។ ២ សេចក្តីមិនដឹងក្នុងសច្ចៈទាំង ៤ ទាំងមិនដឹងនូវបែរណែកនៃខន្ធខាងដើម ខាងចុង ទាំងខាងដើម ខាងចុងនឹងបដិច្ចសមុប្បាទធម៌ហៅថា អវិជ្ជាសវៈ ។

อาสวกฺขยาณาย จิตฺตํ อภินีหรติ อภินิปฺผาเทติ. เอวเมว โข ภิกฺขเว ภิกฺขุ(๑) ทุกฺขสฺมึ ยถาภูตํ ปชานาติ อยํ ทุกฺขสมุทโยติ ยถาภูตํ ปชานาติ อยํ ทุกฺขนิโรโธติ ยถาภูตํ ปชานาติ อยํ ทุกฺขนิโรธคามินี ปฏิปทาติ ยถาภูตํ ปชานาติ เอเต อาสวาติ ยถาภูตํ ปชานาติ อยํ อาสวสมุทโยติ ยถาภูตํ ปชานาติ อยํ อาสวนิโรโธติ ยถาภูตํ ปชานาติ อยํ อาสวนิโรธคามินี ปฏิปทาติ ยถาภูตํ ปชานาติ ฯ ตสฺส เอวํ ชานโต เอวํ ปสฺสโต กามาสวาปิ จิตฺตํ วิมุจฺจติ ภวาสวาปิ จิตฺตํ วิมุจฺจติ อวิชฺชาสวาปิ จิตฺตํ วิมุจฺจติ ฯ วิมุตฺตสฺมึ วิมุตฺตมิติ ญาณํ โหติ ฯ ขีณา ชาติ วุสิตํ พฺรหฺมจริยนฺติ กตํ กรณียนฺติ นาปรํ อิตฺถตฺตายาติ ปชานาติ ฯ อิทมฺปิ โข มหาราช สญฺญาขนฺธกมฺปิ สามญฺญผลมฺ

---

๑ ฉ. อิมินา ฯ

យ៉ាងនេះហើយ រមែងតាំងនាំបង្អោនចិត្តទៅ ដើម្បីអាសវក្ខយញ្ញាណ
តិក្ខុនោះឯង រមែងដឹងតាមពិតថា នេះជាទុក្ខ ដឹងតាមពិតថា នេះជាទី
ប្រជុំកើតឡើងនៃទុក្ខ ដឹងតាមពិតថា នេះជាព្រះនិព្វានជាគ្រឿងរលត់
ទុក្ខ ដឹងតាមពិតថា នេះជាផ្លូវប្រតិបត្តិដំណើរទៅកាន់ព្រះនិព្វានជាគ្រឿង
រលត់ទុក្ខ ដឹងតាមពិតថា នេះជាអាសវៈ ដឹងតាមពិតថា ធម៌នេះជាទី
ប្រជុំកើតឡើងនៃអាសវៈ ដឹងតាមពិតថា ធម៌នេះជាគ្រឿងរលត់នៃអាសវៈ
ដឹងតាមពិតថា នេះជាផ្លូវប្រតិបត្តិដំណើរទៅ កាន់ព្រះនិព្វានជាគ្រឿង
រលត់នៃអាសវៈ យ៉ាងនោះឯង ។ កាលបើតិក្ខុនោះ ដឹងយ៉ាងនេះ ឃើញ
យ៉ាងនេះហើយ ចិត្តក៏ផុតស្រឡះចាកកាមាសវៈផង ចិត្តក៏ផុតស្រឡះចាក
ភវាសវៈផង ចិត្តក៏ផុតស្រឡះចាកអវិជ្ជាសវៈផង ។ កាលបើចិត្តនៃតិក្ខុនោះ
បានផុតស្រឡះហើយសេចក្តីដឹង ក៏កើតឡើងដល់តិក្ខុនោះថា ចិត្តរបស់
អាត្មាអញផុតស្រឡះហើយ ។ តិក្ខុនោះ ក៏ដឹងច្បាស់ថា ជាតិរបស់
អាត្មាអញអស់ហើយ មគ្គព្រហ្មចរិយៈ អាត្មាអញ បានប្រព្រឹត្តគ្រប់គ្រាន់
ហើយ សោឡសកិច្ច អាត្មាអញ ក៏បានធ្វើស្រេចហើយ មគ្គភាវនាកិច្ចដទៃ
ប្រព្រឹត្តទៅដើម្បីសោឡសកិច្ចនេះទៀត មិនមានឡើយ ។ បពិត្រមហា-
ពាជ នេះឯងជាផលនៃសាមញ្ញដ៏បត្តិ ដែលឃើញច្បាស់ដោយខ្លួនឯង

បុរិមេហិ សទ្ធិដ្ឋកេហិ សាមញ្ញផលេហិ អភិក្កន្ត-
តរញ្ច បណីតតរញ្ច ។ ឥមស្មា ច បន[1] មហាភ
សទ្ធិដ្ឋិកា សាមញ្ញផលា[2] អញ្ញំ សទ្ធិដ្ឋិកំ
សាមញ្ញផលំ. ឧត្តរិតរំ ច បណីតតរំ ច ន ត្តិត ។

(១៣៩) ឯវំ វុត្តេ ភគវា អាកតោ អជាតសត្តុ
វេទេហិបុត្តោ ភគវន្តំ ឯតទវោច អភិក្កន្តំ ភន្តេ
អភិក្កន្តំ ភន្តេ សេយ្យថាបិ ភន្តេ និក្កុដ្ឋិតំ វា
ឧក្កុជ្ជេយ្យ បដិច្ឆន្នំ វា វិវរេយ្យ មូឡ្ហស្ស វា មគ្គំ
អាចិក្ខេយ្យ អន្ធការេ វា តេលបជ្ជោតំ ធារេយ្យ
ចក្ខុមន្តោ រូបានិ ទក្ខន្តីតិ ឯវមេវ[3] ភគវតា
អនេកបរិយាយេន ធម្មោ បកាសិតោ ឯសាហំ[4]

---

๑ ម. ឥមស្ស ។ ๒ ម. សទ្ធិដ្ឋិកេហិ សាមញ្ញផលេហិ ។ ๓ ម. ឯវមេវំ ភន្តេ ។
๔ ម. សោ អហំ ។

ដ៏រុងរឿងដោយវិសេសផង ថ្លៃថ្លាដោយវិសេសផង ជាផលនៃសមណៈ. ប្បដិបត្តិតាំងឡាយ ដែលឃើញច្បាស់ដោយខ្លួនឯង ដូចបានពោលមកខាងដើម ។ បពិត្រមហាពាជ មួយវិញទៀត ផលនៃសមណប្បដិបត្តិដែលឃើញច្បាស់ដោយខ្លួនឯងដទៃទៀត ដ៏លើសលុបដោយវិសេសក្តី ថ្លៃថ្លាដោយវិសេសក្តី ជាផលនៃសមណប្បដិបត្តិដែលឃើញច្បាស់ដោយខ្លួនឯងនេះទៅទៀត មិនមានឡើយ ។

(๑๓๙) កាលដែលព្រះមានព្រះភាគ ទ្រង់ត្រាស់ព្រះធម្មទេសនាយ៉ាងនេះចប់ហើយ ព្រះបាទអជាតសត្តុវេទេហីបុត្ត ជាធំក្នុងដែនមគធៈ ក៏ក្រាបបង្គំទូលចំពោះព្រះមានព្រះភាគ ដូច្នេះថា បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចំរើន ពីកេះពេកណាស់ បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចំរើន ពីកេះពេកណាស់ បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចំរើន ប្រៀបដូចជាបុគ្គល ផ្ងារឡើងនូវវត្ថុដែលផ្កាប់ ឬបើកនូវវត្ថុដែលគេបិទបាំង ឬក៏ប្រាប់ផ្លូវ ដល់មនុស្សអ្នកវង្វេងផ្លូវ ពុំនោះសោត ដូចគេទ្រោលបំភ្លឺនូវប្រទីបក្នុងទីងងឹត ដោយគិតថា បុរសអ្នកមានភ្នែក (ភ្លឺ) នឹងបានឃើញនូវរូបទាំងឡាយបាន យ៉ាងណាមិញ ធម៌ដែលព្រះមានព្រះភាគ ទ្រង់សំដែងហើយ ដោយបរិយាយជាច្រើនក៏យ៉ាងនោះឯង បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចំរើន ខ្ញុំព្រះអង្គនេះ សូមដល់នូវ

កន្តេ កតញ្ញូ សរណំ កល្យាណំ ធម្មញ្ច កិត្តិសទ្ទញ្ច
ឧចាសកំ មំ កតវា ជានេតុ អជ្ជតគ្គេ ចាណុបេតំ
សរណាគតំ អច្ចយោ មំ កន្តេ អច្ចគមា យថាពាលំ
យថាមុឡ្ហំ យថាអកុសលំ យោហំ កន្តេ បិតរំ ធម្ម-
កំ ធម្មរាជានំ ឥស្សរិយស្ស ការណា ជីវិតា វោ-
រោបេសឹ តស្ស មេ កន្តេ កតវា អច្ចយំ អច្ចយតោ
បដិគ្គណ្ហាតុ អាយតឹ សំវរាយាតិ ។ តត្ថ ភុំ ម-
ហារាជ អច្ចយោ អច្ចគមា យថាពាលំ យថាមុឡ្ហំ
យថាអកុសលំ យោ ភុំ បិតរំ ធម្មិកំ ធម្មរាជានំ
ឥស្សរិយស្ស ការណា ជីវិតា វោរោបេសិ យតោ
ច ខោ ភុំ មហារាជ អច្ចយំ អច្ចយតោ ឯស្ស
យេជាធម្មំ បដិករោសិ តន្តេ មយំ បដិគ្គណ្ហាម

ព្រះមានព្រះភាគត្រមាំងព្រះធម៌ទាំងព្រះសង្ឃ ជាសរណៈ សូមព្រះមាន
ព្រះភាគចាំទុកនូវខ្ញុំព្រះអង្គថា ជាឧបាសកអ្នកដល់នូវសរណគមន៍ ស្មើ
ដោយដំរិត ក្នុងកាលមានថ្ងៃនេះជាដើមរៀងទៅ បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចំរើន
ទោសកំហុស ប្រព្រឹត្តកន្លង នូវខ្ញុំព្រះអង្គ ដែលជាមនុស្សល្ងង់ខ្លៅ
ណា ជាមនុស្សវង្វេងយ៉ាងណា ជាមនុស្សមិនឈ្លាសវៃ យ៉ាងណា
បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចំរើន ខ្ញុំព្រះអង្គណា បានផ្តាច់បង់ព្រះជន្មាយុ នៃព្រះបិតា
ដែលជាព្រះធម្មរាជ ប្រកបដោយធម៌ ព្រោះហេតុតែឥស្សរិយយស
បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចំរើន សូមព្រះមានព្រះភាគ អត់នូវទោសកំហុស តាម
ទោសកំហុសរបស់ខ្ញុំព្រះអង្គនោះ ដើម្បីទំនងសង្រួមតទៅ ។ ព្រះមានព្រះ
ភាគត្រាស់ថា បពិត្រមហារាជ អើទោសកំហុសប្រព្រឹត្តកន្លងនូវមហារាជ
ហើយ ដែលជាមនុស្សល្ងង់ខ្លៅយ៉ាងណា ជាមនុស្សវង្វេងយ៉ាងណា ជា
មនុស្សមិនឈ្លាសវៃយ៉ាងណា មហារាជដែលបានផ្តាច់បង់ព្រះជន្មាយុនៃ
ព្រះបិតា ដែលជាធម្មរាជ ប្រកបដោយធម៌ ព្រោះហេតុតែឥស្សរិយយស
បពិត្រមហារាជ មួយវិញទៀត មហារាជ បានឃើញនូវទោសកំហុស
តាមទោសកំហុសពិត ហើយសំដែងទោសតាមធម៌ ដោយហេតុណា
(ហេតុនោះ) តថាគត អត់នូវទោសកំហុសនោះ ចំពោះមហារាជ

วุฏฺฐิ โหสิ มหาภย อารุยฺห วินเย ยาว อฑฺฒมาส อฑฺฒมาสโต ติสฺสา ยถาธมฺม ปฏิกาตพฺพ อาณตฺติ สมฺปาปณิ ฯ

(๑๒๐) ปาฏิปทิวสโต ปฏฺฐาย ราชา มาคโธ อชาตสตฺตุ เวเทหิปุตฺโต ภควนฺต ปจฺจุคฺคมนาย ปาตเรว ภทฺทานิ ยานานิ โยเชตฺวา ภทฺท ภทฺท ยาน อารุยฺห ภทฺทาย ภทฺทาย นาริยา สทฺธึ ภทฺเทน ภทฺเทน ปริวาเรน นิกฺขมิตฺวา ภทฺทาย ภทฺทาย นาริยา เอก เอก ปุตฺต ปิฏฺฐิยา นิสีทาเปตฺวา ภทฺทาย ภทฺทาย นาริยา เอก เอก ปุตฺต อุจฺฉงฺเค นิสีทาเปตฺวา ภทฺทาย ภทฺทาย นาริยา เอก เอก ปุตฺต ปุรโต นิสีทาเปตฺวา ภทฺทาย ภทฺทาย นาริยา เอก เอก ปุตฺต ปจฺฉโต นิสีทาเปตฺวา ภทฺทาย ภทฺทาย นาริยา เอก เอก ปุตฺต อุปริ นิสีทาเปตฺวา ภทฺทาย ภทฺทาย นาริยา เอก เอก ปุตฺต ปาเมงฺเค นิสีทาเปตฺวา ภทฺทาย ภทฺทาย นาริยา เอก เอก ปุตฺต ปจฺจนฺเต นิสีทาเปตฺวา ภทฺทาย ภทฺทาย นาริยา เอก เอก ปุตฺต ปริยนฺเต นิสีทาเปตฺวา ภทฺทาย ภทฺทาย นาริยา เอก เอก ปุตฺต ปริยนฺตนฺเต นิสีทาเปตฺวา ภทฺทาย ภทฺทาย นาริยา เอก เอก ปุตฺต ปริยนฺตนฺตนฺเต นิสีทาเปตฺวา ภทฺทาย ภทฺทาย นาริยา เอก เอก ปุตฺต ปริยนฺตนฺตนฺตนฺเต นิสีทาเปตฺวา ภทฺทาย ภทฺทาย นาริยา เอก เอก ปุตฺต ปริยนฺตนฺตนฺตนฺตนฺเต นิสีทาเปตฺวา ภทฺทาย ภทฺทาย นาริยา เอก เอก ปุตฺต ปริยนฺตนฺตนฺตนฺตนฺตนฺเต นิสีทาเปตฺวา ภทฺทาย ภทฺทาย นาริยา เอก เอก ปุตฺต ปริยนฺตนฺตนฺตนฺตนฺตนฺตนฺเต นิสีทาเปตฺวา ภทฺทาย ภทฺทาย นาริยา เอก เอก ปุตฺต ปริยนฺตนฺตนฺตนฺตนฺตนฺตนฺตนฺเต นิสีทาเปตฺวา ภทฺทาย ภทฺทาย นาริยา เอก เอก ปุตฺต ปริยนฺตนฺตนฺตนฺตนฺตนฺตนฺตนฺตนฺเต นิสีทาเปตฺวา ภทฺทาย ภทฺทาย นาริยา เอก เอก ปุตฺต ปริยนฺตนฺตนฺตนฺตนฺตนฺตนฺตนฺตนฺตนฺเต นิสีทาเปตฺวา ภทฺทาย ภทฺทาย นาริยา เอก เอก ปุตฺต ปริยนฺตนฺตนฺตนฺตนฺตนฺตนฺตนฺตนฺตนฺตนฺเต นิสีทาเปตฺวา ภทฺทาย ภทฺทาย นาริยา เอก เอก ปุตฺต ปริยนฺตนฺตนฺตนฺตนฺตนฺตนฺตนฺตนฺตนฺตนฺตนฺเต นิสีทาเปตฺวา ภทฺทาย ภทฺทาย นาริยา เอก เอก ปุตฺต ปริยนฺตนฺตนฺตนฺตนฺตนฺตนฺตนฺตนฺตนฺตนฺตนฺตนฺเต นิสีทาเปตฺวา ภทฺทาย ภทฺทาย นาริยา เอก เอก ปุตฺต ปริยนฺตนฺตนฺตนฺตนฺตนฺตนฺตนฺตนฺตนฺตนฺตนฺตนฺตนฺเต นิสีทาเปตฺวา ภทฺทาย ภทฺทาย นาริยา เอก เอก ปุตฺต ปริยนฺตนฺตนฺตนฺตนฺตนฺตนฺตนฺตนฺตนฺตนฺตนฺตนฺตนฺตนฺเต นิสีทาเปตฺวา ภทฺทาย ภทฺทาย นาริยา เอก เอก ปุตฺต ปริยนฺตนฺตนฺตนฺตนฺตนฺตนฺตนฺตนฺตนฺตนฺตนฺตนฺตนฺตนฺตนฺเต นิสีทาเปตฺวา ภทฺทาย ภทฺทาย นาริยา เอก เอก ปุตฺต ปริยนฺตนฺตนฺตนฺตนฺตนฺตนฺตนฺตนฺตนฺตนฺตนฺตนฺตนฺตนฺตนฺตนฺเต นิสีทาเปตฺวา ภทฺทาย ภทฺทาย นาริยา เอก เอก ปุตฺต ปริยนฺตนฺตนฺตนฺตนฺตนฺตนฺตนฺตนฺตนฺตนฺตนฺตนฺตนฺตนฺตนฺตนฺตนฺเต นิสีทาเปตฺวา ภทฺทาย ภทฺทาย นาริยา เอก เอก ปุตฺต ปริยนฺตนฺตนฺตนฺตนฺตนฺตนฺตนฺตนฺตนฺตนฺตนฺตนฺตนฺตนฺตนฺตนฺตนฺตนฺเต นิสีทาเปตฺวา ภทฺทาย ภทฺทาย นาริยา เอก เอก ปุตฺต ปริยนฺต

បពិត្រមហាភាគ បុគ្គលណាយើញទោសកំហុស តាមទោសកំហុសពិត ហើយសំដែងទោសតាមធម៌ ដល់ទ្វារសេចក្តីសង្រួមតទៅ នេះជាសេចក្តីចំរើន (របស់បុគ្គលនោះ) ក្នុងអរិយវិន័យ ។

(១៤០) កាលបើព្រះមានព្រះភាគ ទ្រង់មានបន្ទូលយ៉ាងនេះហើយ ព្រះបាទអជាតសត្តុវេទេហីបុត្ត ជាធំក្នុងដែនមគធៈ ក្រាបបង្គំទូលព្រះមានព្រះភាគដូច្នេះថា បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចំរើន ក៏ឥឡូវនេះ យើងខ្ញុំព្រះអង្គ សូមក្រាបថ្វាយបង្គំលា (ដូច្នេត) យើងខ្ញុំព្រះអង្គមានកិច្ចច្រើន មានការងារច្រើន ។ ព្រះមានព្រះភាគ ទ្រង់ត្រាស់ថា បពិត្រមហាភាគ សូមមហាភាគទ្រង់ជ្រាបនូវកាលដ៏គួរនៃធ៌ស្តេចទៅ ក្នុងកាលឥឡូវនេះចុះ ។ លំដាប់នោះ ព្រះបាទអជាតសត្តុវេទេហីបុត្ត ជាធំក្នុងដែនមគធៈ ទ្រង់ត្រេកអរអនុមោទនាទឹងភាសិត របស់ព្រះមានព្រះភាគហើយ ទើបក្រោកចាកអាសនៈ ថ្វាយបង្គំព្រះមានព្រះភាគ ធ្វើប្រទក្សិណហើយក៏ស្តេចចេញទៅ ។ លំដាប់នោះ ព្រះមានព្រះភាគ កាលដែលព្រះបាទអជាតសត្តុវេទេហីបុត្ត ជាធំក្នុងដែនមគធៈ ស្តេចចេញទៅមិនយូរប៉ុន្មាន ក៏ទ្រង់ត្រាស់បំពោះភិក្ខុទាំងឡាយថា ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ព្រះពាហាអង្គនេះដឹកនាំលើងគុណធម៌របស់ខ្លួនចេញអស់ហើយ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ព្រះពាហា

ឧបមាតាយំ ភិក្ខវេ ភជា សចាយំ ភិក្ខវេ ភជា បិតរំ ឆម្ចំកំ ឆម្ចភជានំ ជីវិតា ឧ ភៅភេស្សថ ឥមស្ស-យេវស្ស អាសនេ វិវជំ វីតមលំ ធម្មចក្ខុំ ឧប្បជ្ជិស្ស-ថាតិ ។ ឥធមភៅច ភគភា ។ អត្តមជា តេ ភិក្ខូ ភគវតោ ភាសិតំ អភិនន្ទុន្តិ ។

សាមញ្ញផលសុត្តំ និដ្ឋិតំ ទុតិយំ ។

អគ្គនេះ ផ្តាច់បង់គុណធម៌របស់ខ្លួនចេញអស់ហើយ ម្នាលកិកុំតំង្ឃាយ ប្រសិនបើព្រះរាជាអគ្គនេះ មិនបានផ្តាច់បង់ព្រះជន្មាយុនៃព្រះបិតា ដែលជាព្រះធម្មរាជ ប្រកបដោយធម៌ ធម្មចក្កគឺសោតាបត្តិមគ្គ ដែលប្រាសចាកធុលី ប្រាសចាកមន្ទិល នឹងកើតឡើង ដល់ព្រះរាជាអគ្គនោះ លើអាសនៈនេះ មិនមានឡើយ ។ លុះព្រះមានព្រះភាគ ទ្រង់មានព្រះបន្ទូលដូច្នេះហើយ ។ កិកុំតំង្ឃាយនោះ ក៏មានសេចក្តីត្រេកអរ រីករាយ នឹងភាសិតរបស់ព្រះមានព្រះភាគ ។

ចប់ សាមញ្ញផលសូត្រ ទី ๒ ។

(១៤១) ឯវម្មេ សុតំ ។ ឯកំ សមយំ ភគវា កោសលេសុ ចារិកញ្ញមានោ មហតា ភិក្ខុសង្ឃេន សទ្ធឹ បញ្ចមត្តេហិ ភិក្ខុសតេហិ យេន ឥច្ឆានង្គលំ នាម កោសលានំ ព្រាហ្មណគាមោ តទវសរិ ។ តត្រ សុទំ ភគវា ឥច្ឆានង្គលេ វិហរតិ ឥច្ឆានង្គលវនសណ្ឌេ ។

(១៤២) តេន ខោ បន សមយេន ព្រាហ្មណោ ពោក្ខរសាតិ(១) ទុក្កដ្ឋំ អជ្ឈាវសតិ សត្តុសប្បឹំ សតិណាកដ្ឋោទកំ សធញ្ញំ កដកោកំ រញ្ញា បសេនទិកោសលេន ទិន្នំ កដគាយំ ព្រហ្មទេយ្យំ ។ អស្សោសិ ខោ ព្រាហ្មណោ ពោក្ខរសាតិ សមណោ ខលុ ភោ គោតមោ សក្យបុត្តោ សក្យកុលា បព្ពជិតោ កោសលេសុ ចារិកញ្ញមានោ មហតា ភិក្ខុសង្ឃេន សទ្ធឹ បញ្ចមត្តេហិ ភិក្ខុសតេហិ

---

១ ម. បោក្ខរសាតិ ។

អម្ពដ្ឋសូត្រ ទី ៣

(១៤១) (សូត្រនេះ) ខ្ញុំបានស្តាប់មកយ៉ាងនេះ ។ សម័យ
មួយ ព្រះមានព្រះភាគ ទ្រង់ពុទ្ធដំណើរទៅកាន់ចារិក(១) ក្នុងកោសល-
ជនបទ ព្រមដោយភិក្ខុសង្ឃប្រើន ចំនួន ៥០០ រូប បានស្តេចទៅដល់ស្រុក
ព្រាហ្មណ៍ឈ្មោះឥច្ឆានង្គល: រមស់ដែនកោសល ។ ព្រះមានព្រះភាគ
គង់នៅក្នុងដងព្រៃឈ្មោះឥច្ឆានង្គល: ទៀបស្រុកឥច្ឆានង្គល:នោះ ។

(១៤២) សម័យនោះឯង ព្រាហ្មណ៍ឈ្មោះបោក្ខរសាតិ នៅ
គ្រប់គ្រងក្តីដន្តគរ ដែលជាក្រុងកុះករដោយសត្វ (នឹងមនុស្ស) បរិបូណ៌
ដោយស្មៅ ឈើ ទឹក បរិបូណ៌ដោយស្រូវអង្ករ ជាព្រះរាជទ្រព្យដែល
ព្រះបាទបសេនទិកោសល ទ្រង់ព្រះរាជទាន ជាព្រះរាជអំណោយ ជា
រង្វាន់ដ៏ប្រសើរ គឺទ្រង់ប្រទានដោយដាច់ខាត ។ ព្រាហ្មណ៍ឈ្មោះ
បោក្ខរសាតិ បានឮថា ព្រះសមណគោតមដ៏ចំរើន ជាសក្យបុត្រ ចេញ
ចាកសក្យត្រកូល ទៅទ្រង់ព្រះផ្នួស ឥឡូវ ទ្រង់ពុទ្ធដំណើរមកកាន់ចារិក
ក្នុងកោសលជនបទ ព្រមដោយភិក្ខុសង្ឃប្រើន ចំនួន ៥០០ រូប មកដល់

---

๑ អដ្ឋកថា ថា ចារិកក្នុងទីនេះ សំដៅយកផ្លូវឆ្ងាយ ។

ឥច្ចានន្ទលំ អនុម្បត្តោ ឥច្ចានន្ទលេ វិហរតិ ឥច្ចានន្ទលវ-
នសណ្ឌំ នោ បន ភវន្តំ គោតមំ ឱវាទកប្បដិកាណោ
កត្តិសង្ខោ អព្ភក្ខតោ ឥតិបិ សោ ភគវា អរហំ សម្ម-
សម្ពុទ្ធោ វិជ្ជាចរណសម្បន្នោ សុគតោ លោកវិទូ
អនុត្តរោ បុរិសធម្មសារថិ សត្ថា ទេវមនុស្សានំ ពុទ្ធោ
ភគវាតិ(๑) សោ ឥមំ លោកំ សទេវកំ សមារកំ
សព្រហ្មកំ សស្សមណព្រាហ្មណិំ បជំ សទេវមនុស្សំ
សយំ អភិញ្ញា សច្ឆិកត្វា បវេទេតិ សោ ធម្មំ ទេសេតិ
អាទិកល្យាណំ មជ្ឈេកល្យាណំ បរិយោសានកល-
ល្យាណំ សាត្ថំ សព្យញ្ជនំ កេវលបរិបុណ្ណំ បរិសុទ្ធំ
ព្រហ្មចរិយំ បកាសេតិ សាធុ ខោ បន តថារូ-
បានំ អរហតំ ទស្សនំ ហោតីតិ ។

---

๑ ម. ឥតិសោ ភគវា ទិស្សតិ ។

ស្រុកឈ្មោះឥច្ឆានង្គល: គង់នៅកងដងព្រៃឈ្មោះឥច្ឆានង្គល: ទៀបស្រុកឈ្មោះឥច្ឆានង្គល: កិត្តិសព្ទសំឡេងសរសើរនៃព្រះសមណគោតមដ៏ចំរើននោះពីពេះឮខ្ចរខ្ចាយ សុសសាយមកយ៉ាងនេះថា ព្រះមានព្រះភាគអង្គនោះ ព្រះអង្គឆ្ងាយចាកសេចក្តីសៅហ្មងគ្រប់យ៉ាង ព្រះអង្គត្រាស់ដឹងនូវញេយ្យធម៌ទាំងពួង ដោយប្រពៃចំពោះព្រះអង្គ ព្រះអង្គបរិបូណ៌ដោយវិជ្ជានឹងចរណៈ គឺសេចក្តីចេះដឹង នឹងក្រឹត្យ ដែលបុគ្គលគប្បីប្រព្រឹត្ត ព្រះអង្គមានដំណើរល្អ ព្រះអង្គជ្រាបច្បាស់នូវលោក ព្រះអង្គប្រសើរដោយសីលាទិគុណ រកបុគ្គលណាមួយស្មើគ្មាន ព្រះអង្គជាអ្នកទូន្មាននូវបុរសដែលគួរទូន្មានបាន ព្រះអង្គជាគ្រូនៃទេវតានឹងមនុស្សទាំងឡាយ ព្រះអង្គបានត្រាស់ដឹងនូវអរិយសច្ចធម៌ ព្រះអង្គលែងវិលមកកាន់កំពង្គ្រែតទៀត ព្រះអង្គបានត្រាស់ដឹង បានធ្វើឲ្យជាក់ច្បាស់ចំពោះព្រះអង្គ ហើយញុំាងលោកនេះព្រមទាំងទេវលោក មារលោក ព្រហ្មលោក នឹងពពួកសត្វ ព្រមទាំងសមណព្រាហ្មណ៍ ទាំងមនុស្សជាសម្តេចទេព នឹងមនុស្សដ៏សេស ឲ្យបានត្រាស់ដឹងផង ទ្រង់សំដែងធម៌មានលំអបពេដើមបពេកណ្តាល នឹងបពេចុង ទ្រង់ប្រកាសព្រហ្មចរិយធម៌ ព្រមទាំងអត្ថនឹងព្យញ្ជនៈដ៏ពេញបរិបូណ៌ បរិសុទ្ធទាំងអស់ ក៏ការដែលបានឃើញ បានជួបនឹងព្រះអរហន្តទាំងឡាយ មានសភាពដូច្នោះ ជាការប្រពៃណាស់ ។

(๓๔๓) តេន ខោ បន សមយេន ព្រាហ្ម-
ណាសប្ប ចោក្ករសាតិសប្ប អម្ពដ្ឋោ ជាម មា-
ណវោ អជ្ឈាបកោ មន្តធរោ
តិណ្ណំ វេទានំ បារគូ សនិឃណ្ឌុភេតុភានំ សាក្ខ-
រប្បភេទានំ ឥតិហាសបញ្ចមានំ បទកោ វេយ្យា-
ករណោ លោកាយតមហាបុរិសលក្ខណេសុ អនវ-
យោ អនុញ្ញាតបដិញ្ញាតោ សកេ អាចរិយកេ
តេវិជ្ជកេ បារមិយេ យមហំ ជានាមិ តំ ភូ ជា-
នាសិ យំ ភូ ជានាសិ តមហំ ជានាមីតិ ។
អថខោ ព្រាហ្មណោ ចោក្ករសាតិ អម្ពដ្ឋំ មាណវំ
អាមន្តេសិ អយំ តាត អម្ពដ្ឋ សមណោ គោតមោ
សក្យបុត្តោ សក្យកុលា បព្ពជិតោ គោសលេសុ
ជាវិកញ្ញមាដោ មហតា ភិក្ខុសង្ឃេន សទ្ធិ បញ្ច-
មត្តេហិ ភិក្ខុសតេហិ ឥច្ឆានង្គលំ អនុប្បត្តោ

អម្ពដ្ឋិសុត្រ ទំ។ ៣ រឿងអម្ពដ្ឋមាណព

(១៤៣) សម័យនោះឯង មាណពឈ្មោះអម្ពដ្ឋ ជាសិស្សរបស់ព្រាហ្មណោបោក្ខរសាតិ ជាអ្នកពាយមន្ត បេះចាំនូវមន្ត ជាអ្នកដល់នូវត្រើយនៃត្រៃវេទ(១) ព្រមទាំងគម្ពីរនិឃណ្ឌុ(២) គម្ពីរកេតុភ:(៣) ព្រមទាំងអក្ខរប្បភេទ គឺសិក្ខានឹងនិរុត្តិ ដែលមានគម្ពីរឥតិហាស:(៤) ជាគំរប់ ៥ ជាអ្នករៀនយកនូវបទនឹងវេយ្យាករណ៍ ជាអ្នកមិនខ្ជិនថយគឺស្អាត់ដំនាញ ក្នុងលោកាយតសាស្ត្រ នឹងមហាបុរិសលក្ខណព្យាករណសាស្ត្រ ជាអ្នកដែលអាចារ្យបានអនុញ្ញាតហើយ ទាំងខ្លួនក៏បានប្តេជ្ញាហើយថា ខ្ញុំចេះអ្វី អ្នកក៏ចេះនោះដែរ អ្នកចេះអ្វី ខ្ញុំក៏ចេះនោះដែរ ក្នុងបាវចនៈ (ពាក្យជាប្រធានគឺលទ្ធិសាសនា) ដែលប្រកបដោយត្រៃវិជ្ជា ក្នុងសំណាក់អាចារ្យរបស់ខ្លួន។ គ្រានោះ បោក្ខរសាតិព្រាហ្មណ៍ ហៅអម្ពដ្ឋមាណពមកប្រាប់ថា នែអម្ពដ្ឋ ព្រះសមណគោតមជាសក្យបុត្រនេះ ចេញចាកសក្យត្រកូលទៅទ្រទ្រង់ផ្នួសហើយ ត្រាច់មកកាន់ចារិកក្នុងកោសលជនបទ ឥឡូវទ្រង់ពុទ្ធដំណើរព្រមដោយភិក្ខុសង្ឃច្រើន ចំនួន ៥០០ រូប មកដល់ស្រុកឥច្ឆានង្គល: គង់ក្នុងដងព្រៃ

---

១ អដ្ឋកថា ថា ត្រៃវេទនោះជានជិលវេទ ៣ គឺ ឥរុព្វេទ ១ យជុព្វេទ ១ សាមវេទ ១ ។ ២ ដីកាថា គម្ពីរដែលសំដែងអំពីសព្ទនឹងវិធីបែកសព្ទ តាមលំដាប់ពាក្យ (អក្ខរាភិធានសព្ទ ឬ សព្ទវចនាធិប្បាយ) ។ ៣ ដីកាថា គម្ពីរដែលនិយាយអំពីកំណត់ព័ត៌មានសព្ទ មានរឿងប្បញ្ច្រើនយ៉ាង ដែលបែកចេញទៅជាវណ្ណ: បទ សម្ពន្ធ៍ នឹងអត្ថនៃបទ។ ជាដើម ដែលហៅថា មូលព័រិយោកប្បសាស្ត្រ ។ ៤ អដ្ឋកថា ថា គម្ពីរដែលនិយាយពីរឿងព្រេង ប្រកបដោយពាក្យថា ឥតិហអាស:ឥតិហអាស: ។

ឥជ្ឈានង្គលេ វិហរតិ ឥជ្ឈានង្គលវនសណ្ឌេ តំ ខោ
បន ភវន្តំ គោតមំ ឥវំកល្យាណោ កិត្តិសទ្ទោ
អព្ភុគ្គតោ ឥតិបិ សោ ភគវា អរហំ សម្មាសម្ពុទ្ធោ
វិជ្ជាចរណសម្បន្នោ សុគតោ លោកវិទូ អនុត្តរោ
បុរិសទម្មសារថិ សត្ថា ទេវមនុស្សានំ ពុទ្ធោ ភគវា-
តិ សោ ឥមំ លោកំ សទេវកំ សមារកំ ស-
ព្រហ្មកំ សស្សមណព្រាហ្មណិំ បជំ សទេវមនុស្សំ
សយំ អភិញ្ញា សច្ឆិកត្វា បវេទេតិ សោ ឥមិំ
ធម្មំ ទេសេតិ អាទិកល្យាណំ មជ្ឈេកល្យាណំ បរិ-
យោសានកល្យាណំ សាត្ថំ សព្យញ្ជនំ កេវលប-
រិបុណ្ណំ បរិសុទ្ធំ ព្រហ្មចរិយំ បកាសេតិ សាធុ
ខោ បន តថារូបានំ អរហតំ ទស្សនំ ហោតីតិ
ឥហិ ត្វំ តាត អម្ពដ្ឋ មាណវ យេន សមណោ
គោតមោ តេនុបសង្កម ឧបសង្កមិត្វា សមណំ

ឥច្ឆានង្គល: ទៀបស្រុកឥច្ឆានង្គល: កិត្តិសព្ទសំឡេងសរសើរព្រះសមណៈគោតមដ៏ចំរើននោះ ពីពេះពុទ្ធខ្ញុំយុសសាយមកយ៉ាងនេះថា ព្រះមានព្រះភាគអង្គនោះ ព្រះអង្គឆ្ងាយចាកសេចក្តីសៅហ្មងគ្រប់យ៉ាង ព្រះអង្គត្រាស់ដឹងទូវព្រោយព្រមទាំងពួង ដោយប្រពៃចំពោះព្រះអង្គ ព្រះអង្គប្រកបដោយវិជ្ជានិងចរណៈ គឺសេចក្តីចេះដឹងនិងក្រឹត្យដែលបុគ្គលគប្បីប្រព្រឹត្ត ព្រះអង្គមានដំណើរល្អ ព្រះអង្គជ្រាបច្បាស់ទូវត្រៃលោក ព្រះអង្គប្រសើរដោយសីលាទិគុណ រកបុគ្គលណាមួយស្មើគ្មាន ព្រះអង្គទូន្មានទូវបុគ្គលដែលគួរទូន្មានបាន ព្រះអង្គជាគ្រូនៃទេវតានិងមនុស្សទាំងឡាយ ព្រះអង្គបានត្រាស់ដឹងទូវចតុរារិយសច្ច ព្រះអង្គលែងវិលមកកាន់កំណើតថ្មីទៀត ព្រះអង្គបានត្រាស់ដឹង បានធ្វើឲ្យជាក់ច្បាស់ដោយព្រះអង្គឯង ហើយញុំាងលោកនេះ ព្រមទាំងទេវលោក មារលោក ព្រហ្មលោក នឹងពពួកសត្វ ព្រមទាំងសមណព្រាហ្មណ៍ ទាំងមនុស្សជាសម្មតិទេព នឹងមនុស្សដ៏សេសឲ្យបានត្រាស់ដឹងផង ទ្រង់សំដែងធម៌មានលំអបទដើម បទកណ្តាលនឹងបទចុង ទ្រង់ប្រកាសទូវព្រហ្មចរិយធម៌ ព្រមទាំងអត្ថនឹងព្យញ្ជនៈដ៏ពេញបរិបូណ៌ បរិសុទ្ធទាំងអស់ ក៏ការដែលបានឃើញបានដូចនឹងព្រះអរហន្តទាំងឡាយ មានសភាពយ៉ាងនោះជាការប្រពៃណាស់ នែអម្ពដមាណព អ្នកចូរមកណោះ ចូរចូលទៅរកព្រះសមណគោតម លុះចូលទៅដល់ហើយ

តោតមំ ជាជាហំ យទិ វា តំ ភវន្តំ តោតមំ តថាសន្តំយេវ សទ្ទោ អព្ភុគ្គតោ យទិ វា នោ តថា យទិ វា សោ ភវំ តោតមោ តាទិសោ យទិ វា ន តាទិសោ តថា មយន្តំ ភវន្តំ តោតមំ វេទិស្សាមាតិ ។ យថាកថំ បនាហំ តោ តំ ភវន្តំ តោតមំ ជានិស្សាមិ យទិ វា តំ ភវន្តំ តោតមំ តថាសន្តំយេវ សទ្ទោ អព្ភុគ្គ-តោ យទិ វា នោ តថា យទិ វា សោ ភវំ តោតមោ តាទិសោ យទិ វា ន តាទិសោតិ ។ អាកតាទិ ខោ តាត អម្ពដ្ឋ អម្ហាកំ មន្តេសុ ទ្វត្តិំសមហាបុរិសលក្ខណានិ យេហិ សមន្នាគតស្ស មហាបុរិសស្ស ទ្វេ វ[1] គតិយោ ភវន្តិ អនញ្ញា សតេ អគារំ អជ្ឈាវសតិ រាជា ហោតិ ចក្កវត្តិ ធម្មិកោ ធម្មរាជា ចាតុរន្តោ វិជិតាវី ជនបទដ្ឋាវរិយប្បត្តោ សត្តរតនសមន្នាគតោ តស្សិមានិ សត្តរតនានិ ភវន្តិ សេយ្យថីទំ ចក្ករតនំ ហត្ថិរតនំ អស្សរតនំ មណិរតនំ

ចូរពិនិត្យ នូវព្រះសមណគោតមមើល ទោះបីកិត្តិសព្ទសំឡេងសរសើរ
ព្រះសមណគោតមដ៏ចំរើននោះ ពួកខ្លះពោលទៅពិតជួញ្ចោះមែន ប្តមិន
មែនជួញ្ចោះទេ ទោះបីព្រះសមណគោតមដ៏ចំរើននោះ ប្រាកដជួញ្ចោះក្តី
មិនប្រាកដជួញ្ចោះក្តី យើងនឹងដឹង នូវព្រះសមណគោតមដ៏ចំរើននោះ
ដោយពិត ។ ម្នាលគ្នាយើងដ៏ចំរើន ទោះបីកិត្តិសព្ទសំឡេងសរសើរ
ព្រះសមណគោតមដ៏ចំរើននោះ ពួកខ្លះពោលសុសសាយពិតជួញ្ចោះក្តី មិន
ពិតជួញ្ចោះក្តី ទោះបីព្រះសមណគោតមដ៏ចំរើននោះ ប្រាកដជួញ្ចោះក្តី
មិនប្រាកដជួញ្ចោះក្តី យើងនឹងដឹង នូវព្រះសមណគោតមដ៏ចំរើននោះ
ដោយប្រការឯណានីមួយ មិនមានឡើយ ។ ម្នាលអគ្គញ្ញ មហា-
បុរិសលក្ខណៈទាំង៣២ប្រការ មានប្រាកដមកកាន់មគ្គទាំង៣ឡើយ
របស់យើងហើយ កាលបើមហាបុរស ប្រកបដោយមហាបុរិសលក្ខណៈ
ណាហើយ គង្វាំមានគតិជាពីរយ៉ាង មិនទុសអំពីគតិទាំងពីរយ៉ាងនេះ
ទេ គឺបើមហាបុរសនៅគ្រប់គ្រងផ្ទះ នឹងបានជាស្តេចចក្កពត្តិបិតនៅក្នុង
ធម៌ ជាស្តេចប្រកបដោយធម៌ មានជ័យជំនះផ្សាយពាជអំណាចរហូត
ដល់ផែនដី ដែលមានសមុទ្រទាំង៤ព័ទ្ធជុំវិញ ព្រះអង្គដល់នូវភាវៈ
ជាអ្នកមាំមួនក្នុងជនបទ ប្រកបដោយរតនៈ៧ប្រការ រតនៈ៧ប្រការ
របស់ព្រះអង្គនោះ គឺ ចក្ករតន៍ ១ ដំរីរតន៍ ១ សេះរតន៍ ១ មណិរតន៍ ១

ฯ ตฺวาหนฺ ตถาคตนฺ ปรินิพฺพายนฺตนฺเยว สตฺถุ ปเรสหสฺสานิ ขาเณ ปกฺขิปิสฺสนฺติ ปุตฺตา หวนฺติ สูกา ภวิสฺสนฺตีติ ปรเสนปฺปมทฺทนา สาหนฺ ฯ ปมาที สากยปริยนฺเต อนาถปิณฺฑิก อสฺสาหนฺ ฯ ตมฺหนฺ อกิริยาย อชฺฌาสยา สเจ ปน อการสฺมา อนาคามิยา ปฏิฏฺฐาย อรหา หุตฺวา สมฺมาสมฺพุทฺโธ โลเกหิ ปาฏิยฺโญ อหนฺ ขาน ปน ตาต อมฺหาก มาตุลา ตาตา ตุมฺหากนฺ ปิตามหา-ตาติ(๑) ฯ ฯหนฺ หนฺ ขาน ปน อมฺหากนฺ มาตาปิตูนนฺ ปุโรหิตสฺส ชาติยา ขตฺติยสฺส ปติฏฺฐาย ขุฏฺฐายา-สนา ปุโรหิตนฺ ชาติยา ขตฺติยา อกิตฺวาน ปนกฺขิตฺวา ปนกฺขิตฺวา ปุโรหิตสฺส ปุตฺตา ปุโรหิตสฺส ปุตฺตา ปุโรหิตสฺส ปุตฺต

ស្រីវ័ន្ត១ គហបតិវ័ន្ត (អ្នកជាប្រធានត្រួតត្រាការងារក្នុងព្រះរាជវាំង) ១
នឹងបរិណាយកវ័ន្ត គឺអគ្គមហាសេនាធិបតីមួយទៀត ជាគំរប់៧ ចំណែក
ព្រះរាជទ្រព្យរបស់ទ្រង់ ក៏មានបំនួនច្រើនពាន់ សុទ្ធតែជាអ្នកក្លៀវក្លា
មានរូបសណ្ឋានជាអ្នកអង់អាច អាចញាំញីនូវសេនារបស់ស្តេចឯទៀតបាន
ព្រះអង្គទ្រង់ប្រកបប្រកាម គ្រប់គ្រងនូវផែនដីនេះ ដែលមានសាគរជាទីបំផុត
ដោយធម៌ គឺសីល ៥ មិនបាច់ប្រើពាជអាជ្ញា មិនបាច់ប្រើសស្ត្រាវុធឡើយ
បើព្រះអង្គចេញពីព្រះរាជដំណាក់ទៅទ្រង់ព្រះផ្នួស នឹងបានត្រាស់ជាព្រះ
អរហន្តសម្មាសម្ពុទ្ធកើតលោក ជាអ្នកមានកិលេសជាគ្រឿងបិទបាំងបើក
ហើយ ម្នាលអម្ពដ្ឋ អញឯងជាអ្នកឲ្យនូវមន្តទាំង៣ឲ្យ(ដល់អ្នក)អ្នកក៏បាន
ទទួលរៀននូវមន្តទាំង៣ឲ្យហើយ ។ អម្ពដ្ឋមាណពបានទទួលពាក្យរបស់
បោក្ខរសាតិព្រាហ្មណ៍ថា បពិត្រលោកដ៏ចំរើន យ៉ាងនេះឯង ហើយក៏
ក្រោកចាកអាសនៈថ្វាយបង្គំបោក្ខរសាតិព្រាហ្មណ៍ ធ្វើប្រទក្សិណហើយ
ឡើងជិះរថដែលទឹមដោយសេះ ទៅជាមួយនឹងមាណពមានបំនួនច្រើននាក់
សំដៅទៅកាន់ជនបទព្រឹជ្ឆានគ្លៈ បរយានទៅលើសត្រឹមតែ ដែលយានល្មម
ឈប់បាន ហើយក៏ចុះពីយានដើរទៅដោយជើងទេ ឆ្ពោះទៅកាន់អាស្រម ។

(๑๒๔) តេន ខោ បន សមយេន សម្ពហុលា កិក្ខូ អព្ភោកាសេ ចង្កមន្តិ ។ អថខោ អម្ពដ្ឋោ មាណវោ យេន តេ កិក្ខូ តេនុបសង្កមិ ឧបសង្កមិត្វា តេ កិក្ខូ ឯតទវោច កហំ នុ ខោ តោ ឯតរហិ សោ ភវំ គោតមោ វិហរតិ តំ ហិ មយំ ភវន្តំ គោតមំ ទស្សនាយ ឧបសង្កន្តាតិ ។ អថ-ខោ តេសំ កិក្ខូនំ ឯតទហោសិ អយំ ខោ អម្ពដ្ឋោ មាណវោ អភិញ្ញាតោ កោលញ្ញោ ចេវ អភិញ្ញាតោ ច ព្រាហ្មណានញ្ច ចោក្ខវាទានញ្ច អន្តេវាសី អភរុ ខោ បន ភគវតោ ឱវាទបតិហរោ កុលបុត្តេហិ សទ្ធិ កថា-សល្លាបោ ហោតីតិ ។ តេ អម្ពដ្ឋំ មាណវំ ឯតទ-វោចុំ ឯសោ អម្ពដ្ឋ វិហារេ សំវុតទ្វារេ តេន អប្បសទ្ទោ ឧបសង្កមិត្វា អតរមានោ អាឡិន្ទំ បវិសិ-ត្វា ខុង្កាសិត្វា អគ្គឡំ អាកោដេហិ វិវរិស្សតិ តេ ភគវា ទ្វារន្តិ ។ អថខោ អម្ពដ្ឋោ មាណវោ យេន សោ វិហារេ សំវុតទ្វារេ តេន អប្បសទ្ទោ ឧប-សង្កមិត្វា អតរមានោ អាឡិន្ទំ បវិសិត្វា ខុង្កាសិត្វា

អម្ពដ្ឋិសូត្រ ទំ។ ១ រឿងអម្ពដ្ឋិមាណព

(១៤៤) សម័យនោះឯង តិត្ថិតាំងឡាយច្រើនរូប កំពុងចង្រ្កមនៅក្នុងទីវាល ។ គ្រានោះ អម្ពដ្ឋមាណពចូលទៅរកតិត្ថិតាំងនោះ លុះចូលទៅដល់ហើយ បាននិយាយពាក្យនេះ នឹងតិត្ថិតាំងឡាយនោះថា បពិត្រលោកតាំងឡាយដ៏ចំរើន ឥឡូវនេះ ព្រះគោតមដ៏ចំរើន ព្រះអង្គគង់នៅក្នុងទីណា ដ្បិតយើងខ្ញុំតាំងឡាយ ចូលមកកាន់ទីនេះ ដើម្បីនឹងគាល់ព្រះគោតមដ៏ចំរើននោះ ។ គ្រានោះឯង តិត្ថិតាំងនោះ មានសេចក្តីត្រិះរិះដូច្នេះថា អម្ពដ្ឋមាណពនេះ ជាមនុស្សកើតកាន់ត្រកូល ល្បីល្បាញផង ត្រូវជាសិស្សរបស់ចោក្ខរសាតិព្រាហ្មណ៍ ដែលល្បីល្បាញ (ដោយរូបជាតិ មន្ត ត្រកូល និងប្រទេស)ផង ការសំណេះសំណាលជាមួយនឹងកុលបុត្រ មានសភាពយ៉ាងនេះ ជាការមិនធ្ងន់ដល់ព្រះមានព្រះភាគប៉ុន្មានទេ ។ តិត្ថិតាំងឡាយនោះ ក៏និយាយពាក្យនុ៎ះទៅនឹងអម្ពដ្ឋមាណពថា ម្នាលអម្ពដ្ឋ វិហារ(គន្ធកុដិ)នុ៎ះ បិទទ្វារហើយ ព្រោះហេតុនោះ ចូរអ្នកស្ងៀមស្ងប់សំឡេង ដើរចូលទៅកុំរលេះរលាំង លុះចូលទៅដល់រៀងហើយក្អកគ្រែហែម គោះសន្ទះទ្វារ ព្រះមានព្រះភាគ គង់នឹងបើកទ្វារឲ្យអ្នក ។ គ្រានោះ អម្ពដ្ឋមាណពស្ងៀមស្ងប់សំឡេង ដើរចូលទៅរកវិហារដែលមានទ្វារបិទ មិនរលេះរលាំង ចូលដល់ទៅរៀងហើយក្អកគ្រែហែម

អត្តនឺ្ប អាតោ ដេសិ ។ វំវរំ កតក ន្ធារំ ។ ចាវិសំ អគ្គដ្ឋោ មាណវោ ។ មាណវតោបិ ខោ(๑) បវិសិត្វា កតវតា សទ្ធឹ សម្មោទិសុ សម្មោទនីយំ កថំ សា-រណីយំ វីតិសារេត្វា ឯកមន្តំ និសីទិសុ ។

(๑๒๕) អគ្គដ្ឋោ បន មាណវោ ចង្កមន្តោបិ និសិន្នេន កតវតា កញ្ចិ កញ្ចិ(๒) កថំ សារណី-យំ វីតិសារេតិ ឋិតោបិ និសិន្នេន កតវតា កញ្ចិ កញ្ចិ កថំ សារណីយំ វីតិសារេតិ ។ អថខោ កតក អគ្គដ្ឋំ មាណវំ ឯតទវោច ឃវំ ឆុ(๓) តេ អគ្គដ្ឋ ព្រាហ្មណោហិ វុឌ្ឍោហិ មហល្លកេហិ អាចរិយ-ចាចរិយេហិ សទ្ធឹ កថាសល្លាបោ ហោតិ យថយិទំ ឥរំ តិដ្ឋំ និសិន្នេន មយា កញ្ចិ កញ្ចិ កថំ សា-រណីយំ វីតិសារេសីតិ ។ ឆោ ហាំ គោ គោតម កច្ចន្តំ ឯ ហាំ គោ គោតម កច្ចន្តេន ព្រាហ្មណោ ព្រាហ្មណេន សទ្ធឹ សល្លបិតុមរហតិ ឋិតោ ឯ ហាំ

---

๑ ឧ ម ខោសទ្ទោ ន បញ្ញាយតិ ។ ๒ ម. កិញ្ចិ កិញ្ចិ ។ ๓ ឧ. ឆុ ខោ ។

គោះសន្ទះទ្វារ ។ ព្រះមានព្រះភាគក៏បើកទ្វារឲ្យ ។ អម្ពដ្ឋមាណព
ក៏ចូលទៅ ។ ចំណែកខាងពួកមាណព ចូលទៅដល់ហើយ បាននាំលា
ពាក្យសំណេះសំណាលនឹងព្រះមានព្រះភាគ លុះបញ្ចប់ពាក្យដែលគួរសំ-
ណេះសំណាល នឹងពាក្យគួរលើកហើយ ទើបអង្គុយក្នុងទីសមគួរ ។

(១៤៥) ឯអម្ពដ្ឋមាណព សូម្បីកំពុងដើរ ក៏ហ៊ានចរចានូវពាក្យដែល
គួរលើកណាមួយ ជាមួយព្រះមានព្រះភាគ ដែលទ្រង់កំពុងគង់ សូម្បីខ្លួន
ឈរក៏ហ៊ានចរចានូវពាក្យដែលគួរលើកណាមួយ ជាមួយព្រះមានព្រះភាគ
ដែលទ្រង់កំពុងគង់ ។ គ្រានោះឯង ព្រះមានព្រះភាគ ទ្រង់ត្រាស់ពាក្យ
នេះទៅនឹងអម្ពដ្ឋមាណពថា ម្នាលអម្ពដ្ឋ អ្នកធ្លាប់តែចរចាជាមួយនឹងពួក
ព្រាហ្មណ៍ចាស់ៗ មានអាយុច្រើន ជាអាចារ្យតូចអាចារ្យធំ (របស់អ្នក)
ដូចអ្នកកំពុងដើរ កំពុងឈរ ហើយចរចានូវពាក្យ ដែលគួរលើកណាមួយ
ជាមួយនឹងតថាគតដែលកំពុងអង្គុយយ៉ាងហ្នឹងឬ ។ អម្ពដ្ឋមាណពក្រាបបង្គំ
ទូលថា បពិត្រព្រះគោតមដ៏ចំរើន ហេតុនេះមិនមែនដូច្នោះទេ បពិត្រ
ព្រះគោតមដ៏ចំរើន ព្រោះថា ព្រាហ្មណ៍កំពុងដើរ គួរនិយាយជាមួយនឹង
ព្រាហ្មណ៍កំពុងដើរ បពិត្រព្រះគោតមដ៏ចំរើន ព្រាហ្មណ៍កំពុងឈរ គួរ

គោ គោតម បិតេន ព្រាហ្មណោ ព្រាហ្មណេន សទ្ធិំ សល្លបិតុមរហតិ ឯសោ ហិ គោ គោតម ឯសេទ្ធេន ព្រាហ្មណោ ព្រាហ្មណេន សទ្ធិំ សល្លបិ. តុមរហតិ សយោជោ ហិ គោ គោតម សយោ. ជេន ព្រាហ្មណោ ព្រាហ្មណេន សទ្ធិំ សល្លបិតុមរ. ហតិ យេ ច ខោ គោ គោតម ម៉ុណ្ឌកា សម. ណកា ឥព្ភា កណ្ហា ពន្ធុបាទបច្ចា(๑) តេបិ បិ មេ សទ្ធិំ ឃរំ កថាសល្លាបេ ហោតិ យថរិវ គោ គោតមេនាតិ ។ អត្ថករណោ ខោ បន តេ អម្ពដ្ឋ ឥធាគមនំ អហោសិ យាយេវ ខោ បនត្ថាយ អា. គច្ឆេយ្យាថ តមេវ អត្ថំ សាធុកំ មនសិករេយ្យាថ អវុសិតវាយេវ ខោ បន អម្ពដ្ឋោ មាណវោ វុសិត. មានី កាមញ្ញត្រ អវុសិតត្តាតិ ។ អថខោ អម្ពដ្ឋោ មា. ណវោ ភគវតា អវុសិតវាទេន វុត្តមានោ តុបិតោ អនត្តមនោ ភគវន្តំយេវ ខុំសេន្តោ ភគវន្តំយេវ វម្ភេ. ន្តោ ភគវន្តំយេវ វទមានោ(๒) សមណោ ច មេ គោ គោតមោ ថាបិតោ ភវិស្សតីតិ ភគវន្តំ ឯតទវោច

๑ ពន្ធុបាទបច្ចាតិបិ ញាហិ ។ ๒ ទី. ម. ទបវិទមានោ ។

និយាយ ជាមួយនឹងព្រាហ្មណ៍កំពុងឈរ បពិត្រព្រះគោតមដ៏ចំរើន ព្រាហ្មណ៍កំពុងអង្គុយ គួរនិយាយជាមួយនឹងព្រាហ្មណ៍កំពុងអង្គុយ បពិត្រព្រះគោតមដ៏ចំរើន ព្រាហ្មណ៍កំពុងដេក គួរនិយាយជាមួយនឹងព្រាហ្មណ៍កំពុងដេកដូច្នោះ បពិត្រព្រះគោតមដ៏ចំរើន តែការនិយាយចរចា របស់ខ្ញុំជាមួយព្រះគោតមដ៏ចំរើន ដូច្នោះនឹងការនិយាយចរចា របស់ខ្ញុំជាមួយនឹងពួកសមណៈត្រងោល ដែលជាគោត្រកូលគហបតិ ជាកណ្ហាគោត្រ តើតអំពីព្រះបាទរបស់មហាព្រហ្មដូច្នោះដែរ ។ ព្រះមានព្រះភាគ ទ្រង់ត្រាស់ថា ម្នាលអម្ពដ្ឋ ចំណែកអ្នកមានសេចក្តីត្រូវការហើយ ទើបបានមកកន្លងទីនេះ បើអ្នកចាំងឡាយមក ដើម្បីប្រយោជន៍ណា គួរធ្វើទុកក្នុងចិត្តនូវប្រយោជន៍នោះឯង ឲ្យសម្រេចទៅចុះ តែអម្ពដ្ឋមាណព ជាអ្នកមិនធ្លាប់បានសិក្សាទេ ប្រកាន់ថា ខ្ញុំធ្លាប់បានសិក្សាមកហើយ ការប្រកាន់ដូច្នោះមិនបាន ព្រោះអ្នកមិនបានសិក្សាកន្លងត្រកូលនៃអាចារ្យដទៃសោះ ។ លំដាប់នោះ អម្ពដ្ឋមាណពគាលត្រូវព្រះមានព្រះភាគត្រាស់ដោយគាថាថា ខ្ញុំមិនបានសិក្សា(ដូច្នោះ)ហើយ ក៏ខឹងអាក់អន់ចិត្ត គាលនឹងពោលទ្រគោះទៅកព្រះមានបុណ្យ គាលនឹងពោលសង្កត់ព្រះមានបុណ្យ គាលនឹងពោលផ្ចាញ់ព្រះមានបុណ្យ ក៏គិតថា ព្រះសមណគោតមដ៏ចំរើន មុខជានឹងធ្វើអញឲ្យអាក្រក់ ហើយបានពោលពាក្យនេះនឹងព្រះ

ชาณุสฺโส เหาะ เหาะตม สกฺยปุตฺตสฺ ชาณุสฺโส เหาะ เหาะตม สกฺยปุตฺตสฺ ลหุสฺโส เหาะ เหาะตม สกฺยปุตฺตสฺ ภคุสฺโส เหาะ เหาะตม สกฺยปุตฺตสฺ ส๎ภา สนฺตา ส๎ภา สมาปนฺนา ณ ปฺราหฺมณา สกฺกาเรนฺติ ณ ปฺราหฺมณา ครุกาเรนฺติ ณ ปฺราหฺมณา มาเนนฺติ ณ ปฺราหฺมณา ปูเชนฺติ ณ ปฺราหฺมณา อปจายนฺติ ตยิทํ เหาะ เหาะตม ณ ณนฺ ตยิทํ ณปฺปฏิรูปํ ยทิเม สกฺยา ส๎ภา สนฺตา ส๎ภา สมาปนฺนา ณ ปฺราหฺมณา สกฺกาเรนฺติ ณ ปฺราหฺมณา ครุกาเรนฺติ ณ ปฺราหฺมณา มาเนนฺติ ณ ปฺราหฺมณา ปูเชนฺติ ณ ปฺราหฺมณา อปจายนฺตีติ ฯ ส๎ตีหา อมฺหฺเช มาณาเก ส๎มึ ปเทสมึ สเกฺยสุ ส๎ภาหิกึ ณิหาเตสิ ฯ

(๑๒๖) กึ ปณ เต อมฺหฺช สกฺยา อปรทฺธนฺติ ฯ ฬิหมิหาหิ เหาะ เหาะตม สมยึ อาจริยสฺส ปฺราหฺมณสฺส เหาะกฺขาสาติสฺส เหาะณิเห หารณี-เยน หาปิลวตฺถุ์ อหมาสึ เยน สกฺยานึ สนฺถา-

មានព្រះភាគថា នែព្រះគោតមដ៏ចំរើន ជាតិសក្យៈភាចណាស់ នែព្រះគោតមដ៏ចំរើន ជាតិសក្យៈអាក្រក់ណាស់ នែព្រះគោតមដ៏ចំរើន ជាតិសក្យៈមានចិត្តស្រាលណាស់ នែព្រះគោតមដ៏ចំរើន ជាតិសក្យៈជាពួជគហបតិ មានសំដីច្រើនណាស់ ជាពួជគហបតិ ឥតធ្វើសក្ការៈពួកព្រាហ្មណ៍ ឥតធ្វើសេចក្តីគោរពពួកព្រាហ្មណ៍ ឥតរាប់អានពួកព្រាហ្មណ៍ ឥតបូជាពួកព្រាហ្មណ៍ ឥតកោតក្រែងពួកព្រាហ្មណ៍ឡើយ នែព្រះគោតមដ៏ចំរើន ត្រង់ដែលពួកសក្យៈនេះ ជាពួជគហបតិ ពួកគហបតិ ឥតធ្វើសក្ការៈពួកព្រាហ្មណ៍ ឥតធ្វើសេចក្តីគោរពពួកព្រាហ្មណ៍ ឥតរាប់អានពួកព្រាហ្មណ៍ ឥតបូជាពួកព្រាហ្មណ៍ ឥតកោតក្រែងពួកព្រាហ្មណ៍ នេះឯងជាអំពើមិនត្រូវគំនង់ទេ នេះឯងជាអំពើមិនសមគួរទេ ។ អម្ពដ្ឋមាណពបាននិយាយបន្ទះបង្អាប់ពួកសក្យៈថាជាពួជគហបតិ នេះជាពាក្យដំបូង ដោយប្រការដូច្នេះ ។

(១៤៦) ព្រះអង្គទ្រង់ត្រាស់សួរថា ម្នាលអម្ពដ្ឋ ចុះពួកសក្យៈបានប្រទូស្តន៏ដ៏អ្នកដូចម្តេច ។ អម្ពដ្ឋមាណពទូលថា បពិត្រព្រះគោតមដ៏ចំរើន សម័យមួយ ខ្ញុំបានទៅកាន់នគរកបិលព័ស្តុ ដោយកិច្ចនីមួយរបស់បោក្ខរសាតិព្រាហ្មណ៍ ជាអាចារ្យ (របស់ខ្ញុំ) ហើយបានចូលទៅកាន់សណ្ឋាគារ គឺសាលាបង្រៀនចំណេះវិជ្ជា សម្រាប់គ្រងពួសម្បត្តិរបស់

តាវ តេនុបសង្កមិ តេន ខោ បន សមយេន សម្ពហុ-
លា សក្យា ថេវ សក្យកុមារា ច សណ្ឋាគារេ
ឱវុន្ទេសុ អាសនេសុ និសិន្នា ហោន្តិ អញ្ញមញ្ញំ អង្គ-
លិបញ្ចតោទកេហិ[1] សញ្ជគ្ឃន្តា សណ្ឋិឡន្តា អញ្ញទត្ថុ
មមញ្ញេវ[2] មញ្ញេ អនុជគ្ឃន្តា[3] ន មំ តាទិ អាស-
នេនបិ និមន្តេសិ តយិទំ តោ តោតម ន ជគ្ឃិ តយិទំ
ឧបដ្ឋបេសិ យទិមេ សក្យា វញ្ចា សន្តា វញ្ចា សមានា
ន ព្រាហ្មណោ សក្កាតព្ពំ ន ព្រាហ្មណោ គរុកាតព្ពំ ន
ព្រាហ្មណោ មានេតព្ពំ ន ព្រាហ្មណោ បូជេតព្ពំ ន ព្រាហ្ម-
ណោ អបចាយិតព្ពំ ។ តំកិមញ្ញា អម្ពដ្ឋោ មាណវោ
តំ ធុតិយំ សក្យេសុ វញ្ចាភិនំ និចារេសិ ។

(១៦៧) លដុកិកោបមំ[4] ខោ អម្ពដ្ឋ សកុណិកោ
សកេ កុលាវកេ កាមលាភិនិ ហោតិ សកិំ ខោ
បនេតំ អម្ពដ្ឋ សក្យានំ យទិទំ កបិលវត្ថុ ន
អារហតា[5] យស្មា អម្ពដ្ឋោ វមាយ អប្បមត្តាយ
អកិសដ្ឋត្តិ ។ ឧត្តាភោមេ ខោ តោតម វណ្ណោ

---

១ ម. អង្គុលិបតោទកេន ។ ២ ឧ អញ្ញទត្ថុ មមំយេវ ។ ម. អញ្ញទត្ថុមមញ្ញេវ ។
៣ ឧ. អនោជគ្ឃន្តា ។ ៤ ម. លដ្ឋិកោបមំ ។ ៥ ឧ. ឧ អរហតិ ។ ម. តារហតា ។

ពួកសក្យៈ សម័យនោះឯង ពួកសក្យៈនឹងពួកកុមារនៃសក្យៈជាច្រើនកំពុងអង្គុយនៅលើអាសនៈដ៏ខ្ពស់ក្នុងសណ្ឋាគារ កំពុងតែសើចលេង ប្រឡែងគ្នា ចាក់ក្រឡេកគ្នាទៅវិញទៅមក ទំនងជាសើចចំអកមកកន្ត្រាក់ខ្ញុំដោយពិតឥតមានអ្នកណាមួយអញ្ជើញខ្ញុំ ដោយអាសនៈសោះ នៃព្រះគោតមដ៏ចំរើន ការនេះមិនទំនងទេ ការនេះមិនសមគួរទេ ត្រង់ដែលពួកសក្យៈនេះជាពួកគហបតិ ពួកគហបតិ ឥតធ្វើសក្ការៈពួកព្រាហ្មណ៍ ឥតធ្វើសេចក្តីគោរពពួកព្រាហ្មណ៍ ឥតរាប់អានពួកព្រាហ្មណ៍ ឥតបូជាពួកព្រាហ្មណ៍ ឥតកោតក្រែងពួកព្រាហ្មណ៍ ។ អម្ពដ្ឋមាណព បាននិយាយបន្ទុះបង្អាប់ពួកសក្យៈថាជាពួកគហបតិ នេះជាពាក្យតំរៀនពីរ ដោយប្រការដូច្នេះ ។

(๑๔๗) ព្រះអង្គទ្រង់ត្រាស់ថា ម្នាលអម្ពដ្ឋ ប៉ុនអម្បាលសត្វបក្សីចៀបកប្បាស នៅកន្លែងសំបុករបស់ខ្លួន ក៏និយាយទៅតាមចំណង់ចិត្តបាន ម្នាលអម្ពដ្ឋ ឯនគរកបិលព័ស្តុនេះ ជារបស់សក្យៈទាំងឡាយផងគេ ព្រោះហេតុនោះ អម្ពដ្ឋមិនគួរឈឺសំបុកក្នុងការសើចតិចតួចនេះទេ ។ អម្ពដ្ឋមាណពពោលពាក្យតបថា ព្រះគោតមដ៏ចំរើន វណ្ណៈ (ត្រកូល) ទាំងឡាយ

ขตฺติยา ปฺราหฺมณา เวสฺสา สุทฺทา ฯเมสำ หิ เภา โคตม จตฺตฺริ วณฺณานิ ตเยา วณฺณา ขตฺติยา จ เวสฺสา จ สุทฺทา จ อญฺญตฺร ปฺราหฺมณาเสฺส ปริจารกา สมฺปชฺชนฺติ ตยิทำ เภา โคตม น ชนฺตุ ตยิทำ ปฺรชฺญาปริปูรำ ยทิเม สกฺยา ฯปิ สนฺตา ฯปิ สมานา น ปฺราหฺมณา สกฺกเรยฺยุ น ปฺราหฺมณา ครุกเรยฺยุ น ปฺราหฺมณา มาเนยฺยุ น ปฺราหฺมณา ปูเชยฺยุ น ปฺราหฺมณา อปจายิตพฺพานิ ฯ ฯตฺถหิ อมฺพฏฺโฐ มาณโว ฯธิ ตถิยำ สกฺเยสุ ฯปิจ ทิสฺสติ ฯ

(๑๖๘) อถโข ภควา ยนฺตุปหาสิ อถาพฺรวีฺ ขฺโว อยำ อมฺพฏฺโฐ มาณโว สกฺเยสุ ฯปิจ ทิสฺสเตน ทิฏฺเฐเตน ยนฺตุนาหำ ภาเคน ปุจฺเฉยฺยนฺติ ฯ อถโข ภควา อมฺพฏฺฐำ มาณวำ ปฺรตฺยเวกฺษ ภควนฺตำ เอตทโวจ ภพฺพำ โข ปน ตำ อมฺพฏฺฐ มาตาปิตฺตีหิ ชามภาคินิยา สทฺธิ ปฺรหฺมณาย ปฺรหฺมณิยา สมฺภาสิตาย ปฺรหฺมณาย ปฺรหฺมณิยา สลฺลปิตาย ปฺรหฺมณาย ปฺรหฺมณิยา อสฺสมำ ปทสา คนฺตุนฺติ ฯ

๔ នេះ គឺ ខត្តិយៈ១ ព្រាហ្មណ៍ ១ វេស្សៈ១ សុទ្ទៈ១ បពិត្រព្រះគោតម
ដ៏ចំរើន តាមពិត បណ្តាវណ្ណៈទាំង៤ហ្នឹង ៤ នេះ វណ្ណៈទាំង ៣ គឺខត្តិយៈ១
វេស្សៈ១ សុទ្ទៈ១ ត្រូវតែចំរើប្រតិបត្តិពួកព្រាហ្មណ៍ នៃព្រះគោតមដ៏ចំរើន
ការរមែមិនទំនងទេ ការនេះមិនសមគួរទេ ត្រង់ដែលសក្យៈទាំង៤ហ្នឹងនេះ
ជាពូជគហបតិពួកគហបតិឥតធ្វើសក្ការៈពួកព្រាហ្មណ៍ ឥតធ្វើសេចក្តីគោរព
ពួកព្រាហ្មណ៍ ឥតរាប់អានពួកព្រាហ្មណ៍ ឥតបូជាពួកព្រាហ្មណ៍ ឥតកោត
ក្រែងពួកព្រាហ្មណ៍ ។ អម្ពដ្ឋមាណព បាននិយាយបន្ទុះបង្អាប់ពួកសក្យៈ
ថាជាពូជគហបតិ នេះជាពាក្យគំរប់ ៣ ដោយប្រការដូច្នេះ ។

(១៤៨) លំដាប់នោះ ព្រះមានព្រះភាគ ទ្រង់មានសេចក្តីត្រិះរិះដូច្នេះ
ថា អម្ពដ្ឋមាណពនេះ ខ្ចាំងណាស់តើ ហ៊ានញ៉ាំញ៉ីពួកសក្យៈដោយពាក្យថា
ជាពូជគហបតិ បើដូច្នោះ ត្រូវតែថាគតសួរភ្លក់គោត្រមើល ។ ទើបព្រះមាន
ព្រះភាគត្រាស់ពាក្យនេះនឹងអម្ពដ្ឋមាណពថា ម្នាលអម្ពដ្ឋ អ្នកជាគោត្រអ្វី ។
អម្ពដ្ឋមាណពធ្វើយតបថា នៃព្រះគោតមដ៏ចំរើន ខ្ញុំជាកណ្ហាយនគោត្រ ។
ព្រះមានព្រះភាគ ទ្រង់ត្រាស់ថា ម្នាលអម្ពដ្ឋ អ្នកកាលបើនឹកទៅរកនាម
នឹងគោត្ររបស់មាតាបិតា អំពីបុពណ (នឹងដឹងថា) មានព្រះអង្គម្ចាស់

ជាសីបុត្តោ តុមសំ សក្យានំ សក្យោ ខោ បន អម្ពដ្ឋ កជាតំ ទុក្កាកំ(๑) បិតាមហំ ឧបាទាយ ។

(๑๒๙) តុតបុព្វំ អម្ពដ្ឋ កជា ទុក្កាកោ យាសា មហេសី បិយា មនាបា តស្សា បុត្តស្ស វដ្ដំ បរិណាមេតុកាមោ ជេដ្ឋកុមារេ រដ្ឋស្មា បព្ពាជេសិ ទុក្កាមុខំ ការកណ្ឌំ ហត្ថិនិកំ សិនិបុរំ(๒) ។ តេ រដ្ឋស្មា បព្ពាជិតា(๓) ហិមវន្តបស្សេ ចោក្ករណិយា តីរេ មហាសាកវនសណ្ឌេ(๔) តត្ថ កវសំ កប្បេសុំ ។ តេ ជាតិសម្ភេទភយា សកាហិ ភគិនីហិ សទ្ធិំ សំវាសំ កប្បេសុំ ។ អថខោ អម្ពដ្ឋ កជា ទុក្កាកោ អមច្ចេ បារិសជ្ជេ អាមន្តេសិ កហំ នុ ខោ តេ ឯតរហិ កុមារា សម្មន្តិតិ ។ អត្ថិ នេវ ហិមវន្តបស្សេ ចោក្ករណិយោ តីរេ មហាសាកវនសណ្ឌេ តត្ថេតរហិ កុ-

---

๑ ឧ ទុក្កតំ ។ ๒ ឧ. ការណ្ឌំ ហត្ថិនីយំ សីនិបុរំ ។ ម. ការកណ្ឌំ ហត្ថិនិកំ សិនិវ្ហរំ ។ ๓ ឧ ឯតទវោ យត្ថាតិ ជាហោ ទិស្សតិ ។ ๔ ឧ. ម. មហោសាកសណ្ឌេ ។

អម្ពដ្ឋសូត្រ ពោលអំពីសក្យវង្ស

ជាពួកសក្យៈ ឯខ្ញុំនេះជាកូននៃទាសីរបស់ពួកសក្យៈ (នោះ) ម្នាលអម្ពដ្ឋ ពួកសក្យៈតែងអាងព្រះរាជាទ្រង់ព្រះនាម ឱក្កាកៈ ថាជាបុព្វបុរស ។

(๑๔๙) ព្រះមានព្រះភាគ ទ្រង់ត្រាស់ថា ម្នាលអម្ពដ្ឋ កុងកាលពីដើម មានព្រះរាជាទ្រង់ព្រះនាម ឱក្កាកៈ មានព្រះមហេសីជាទីស្រឡាញ់ជាទីពេញព្រះហឫទ័យ ទ្រង់មានបំណងនឹងបង្កើតរាជសម្បត្តិ ឲ្យរាជបុត្ររបស់ព្រះមហេសីនោះ ហើយក៏បង្វេះពួកព្រះរាជកុមារជាច្បង (៤ព្រះអង្គ) គឺព្រះរាជកុមារនាម ឱក្កាមុខ ๑ ករកណ្ឌ ๑ ហត្ថិនិកៈ ๑ សិនិបុរៈ ๑ ឲ្យចេញអំពីដែន ។ ព្រះរាជបុត្រទាំងនោះ លុះព្រះបិតាបង្វេះចេញអំពីដែនហើយ ក៏នាំគ្នាទៅអាស្រ័យនៅក្នុងដងព្រៃឈ្មោះមហាសាក ខៀបឆ្នេរស្រះបោក្ខរណី ជិតខាងហិមវន្តប្រទេស ។ ព្រះរាជបុត្រទាំងនោះ បានសម្រេចការរួមនៅជាមួយនឹងពួកព្រះកនិដ្ឋីរបស់ខ្លួន ព្រោះការខ្វាចខ្វែងគ្នាយ៉ាងប្លែកជាតិ ។ ម្នាលអម្ពដ្ឋ គ្រានោះ ព្រះបាទឱក្កាករាជ បានត្រាស់ហៅពួកអាមាត្យដែលជារាជបរិវារមកថា ម្នាលអ្នកទាំងឡាយដ៏ចំរើន ឥឡូវនេះកុមារទាំងឡាយទៅនៅក្នុងទីណា ។ ពួករាជអាមាត្យក្រាបទូលថា បពិត្រព្រះសម្មតិទេព មានដងព្រៃឈ្មោះមហាសាក នៅខៀបឆ្នេរនៃស្រះបោក្ខរណី ជិតខាងហិមវន្តប្រទេស ឥឡូវនេះពួកព្រះរាជកុមារទៅនៅក្នុង

មាក សម្ម ន្តេ ជានតំ សង្ខេនកយោ សមាហំ កតំ-
ន៑ហំ សន្ធិំ សំកិសំ កប្បេន្តំ ។ អថខោ អម្ពដ្ឋ
កជា ឧក្កាសោ ឧជានំ ឧជានេសំ សក្យា វត គោ
កុមារក បរមសក្យា វត គោ កុមារកតំ ។ តនក្ខេ
ខោ បន អម្ពដ្ឋ សក្យា បញ្ញាយន្តំ ។ សោ ច
សក្យានំ(១) បុព្វបុរិសោ ។ រញ្ញោ ខោ បន អម្ពដ្ឋ
ឧក្កាកស្ស ឱសា ជាម ជាសិ អហោសិ សា កណ្ហាំ
ជាម ជនេសិ ។ ជាតោ កណ្ហោ បញ្ញាហាសិ ដោវថ
មំ អម្ម ឆហាបេថ មំ អម្ម ឧមស្នា មំ អម្ម អសុចិស្នា
បរិមោចេថ អត្តាយ តេ(២) កវិស្សាមីតិ ។ យថា ខោ
បន អម្ពដ្ឋ ឯតរហិ មនុស្សា បិសាចេ បិសាចាតិ
សញ្ជានន្តិ ឯវមេវ ខោ អម្ពដ្ឋ តេន ខោ បន សម-
យេន មនុស្សា បិសាចេ កណ្ហាតិ សញ្ជានន្តិ ។
តេ ឯវមាហំសុ អយំ ជាតោ បញ្ញាហាសិ កណ្ហោ
ជាតោ បិសាចោ ជាតោតិ ។ តនក្ខេ ខោ
បន អម្ពដ្ឋ កណ្ហាយនា បញ្ញាយន្តំ ។ សោ ច

---

១ ម. នេសំ ។ ២ ឯវំបិ ឯត្ថ ។

ដង្ហែព្រះនោះ ព្រះពជកុមារទាំងនោះ សម្រេចការទៅរួមជាមួយនឹងពួក
ព្រះកនិនីរបស់ខ្លួន ដោយការភ្ងេចស្រែងក្បាយខួចជាតិ ។ ម្នាលអម្ពដ
ត្រានោះ ព្រះបាទក្កាកពជ ក៏បន្ទន្ទូវព្រះទានវាថា អើហ្ន៎ កុមារទាំង
ឡាយពេញជាអង់អាច អើហ្ន៎ កុមារទាំងឡាយពេញជាមោះមុតមែន ។
ម្នាលអម្ពដ ចាប់ដើមអំពីកាលនោះមក ពួកសក្យវង្សក៏កើតប្រាកដឡើង ។
ព្រះបាទក្កាកពជនោះហើយ ជាបុព្វបុរសរបស់ពួកសក្យៈ ។ ម្នាលអម្ពដ
ព្រះបាទក្កាកពជ មានទាសីម្នាក់ឈ្មោះនាងទិសា នាងនោះបានបង្កើតកូន
ប្រុសម្នាក់ឈ្មោះកណ្ហៈ ។ លុះកណ្ហកុមារប្រសូតមក ក៏ស្រែកយំថា ម៉ែ
ចូរលាងខ្ញុំ ម៉ែ ចូរផតខ្ញុំ ម៉ែ ចូរនាំខ្ញុំអំពីទីស្មោកគ្រោកនេះចេញ
ខ្លួនខ្ញុំម្ចាស់ជានឹងមានប្រយោជន៍ដល់ម៉ែ ។ ម្នាលអម្ពដ កាលឥឡូវនេះ
មនុស្សទាំងឡាយស្គាល់ពួកបិសាចថា ជាបិសាច យ៉ាងណា ម្នាលអម្ពដ
កាលសម័យនោះឯង មនុស្សទាំងឡាយ ក៏ស្គាល់ទូវពួកបិសាចថាដូចជា
កណ្ហកុមារ យ៉ាងនោះដែរ ។ មនុស្សទាំងនោះនាំគ្នាពោលពាក្យយ៉ាង
នេះថា កុមារនេះកើតមកហើយស្រែកយំថា កុមារទៀកើតហើយ បិសាច
កើតហើយ ។ ម្នាលអម្ពដ ចាប់ដើមពីកាលនោះមក មានពួកជនជា
កណ្ហាយនគោត្រ ក៏កើតប្រាកដឡើង ។ កណ្ហកុមារនោះឯងហើយ

กณฺหายนสฺส ปุตฺตปุริสา ฯ สตฺต เขตฺ เต อมฺพฏฺ
ชีวกมฺพวนสฺมึ สตฺตหิ เขตฺหิ สตฺตหิ ปุริเสหิ อนุสฺสวเต อยฺย-
ปุตฺตา สกฺยา ภวนฺติ ทาสีปุตฺตา ภูมสฺส สกฺยานนฺติ ฯ

(๑๙๐) ฯเปฯ เต มาณวกา ภควนฺตํ ปิตฺวา เขตฺเก
มา ภายิ เถตเมว อมฺพฏฺฐ มาณวกา อตฺตานญฺหิ ทาสีปุตฺต-
ภาเวน ชานึสุ สุชาตา จ โข เถตเมว อมฺพฏฺโ
มาณวเก กุลปุตฺเต จ อมฺพฏฺโ มาณวเก พหุสฺสุเต
จ อมฺพฏฺโ มาณวเก กลฺยาณวากฺกรเณ จ อมฺพฏฺโ
มาณวเก ปณฺฑิเต จ อมฺพฏฺโ มาณวเก ปโหนเก จ
อมฺพฏฺโ มาณวเก เถตเต เถตเมน สทฺธึ อสฺสุ วเต
ปเตมนฺเตสฺสนฺติ ฯ อถ โข ภควา เต มาณวเก ปิต-
เกเจ สเจ โข ตุมฺเห มาณวกานิ(๑) ปิเย ปโหนเก
ชุฏฺเฐ จ อมฺพฏฺโ มาณวเก อกุลปุตฺเต จ อมฺพฏฺโ
มาณวเก อพหุสฺสุเต จ อมฺพฏฺโ มาณวเก อกลฺยา-
ณวากฺกรเณ จ อมฺพฏฺโ มาณวเก ชุปฺปญฺเญ จ
อมฺพฏฺโ มาณวเก ฉ จ ปโหนเก อมฺพฏฺโ มาณวเก

๑ ฉ. มาณวกา ฯ

ជាបុព្វបុរសរបស់ពួកគណ្ហាយនគោត្រ ។ ម្នាលអម្ពដ្ឋ កាលបើអ្នកនឹកទៅរកនាមនឹងគោត្រ ជារបស់មាតាបិតាអំពីដើម (នឹងដឹងថា) មានព្រះអគ្គមាស់ជាពួកសក្យៈ ឯខ្លួនអ្នកជាកូននៃទាសី របស់ពួកសក្យៈ (នោះ) ដោយប្រការដូច្នេះឯង ។

(១៩០) កាលដែលព្រះមានព្រះភាគ ទ្រង់មានពុទ្ធតម្រាស់យ៉ាងនេះហើយ ពួកមាណពទាំងនោះ ក៏ពោលពាក្យនេះនឹងព្រះមានព្រះភាគថា ព្រះគោតមដ៏ចំរើន កុំញុំាញីខ្លាំងពេកនូវអម្ពដ្ឋមាណព ដោយពាក្យថាកូនទាសី បពិត្រព្រះគោតមដ៏ចំរើន អម្ពដ្ឋមាណពជាអ្នកមានកំណើតល្អផង អម្ពដ្ឋមាណពជាកូននៃអ្នកមានត្រកូលផង អម្ពដ្ឋមាណពជាអ្នកចេះដឹងច្រើនផង អម្ពដ្ឋមាណពជាអ្នកមានវាចាពីពោះផង អម្ពដ្ឋមាណពជាបណ្ឌិតផង អម្ពដ្ឋមាណពជាអ្នកសមនឹងប្រឹក្សាឆ្លើយឆ្លងគ្នា ក្នុងពាក្យនោះជាមួយនឹងព្រះគោតមដ៏ចំរើនផង ។ គ្រានោះ ព្រះមានព្រះភាគ ទ្រាន ត្រាស់ពាក្យនេះនឹងពួកមាណពទាំងនោះថា ប្រសិនបើអ្នកទាំងឡាយ ជាមាណព មានសេចក្តីត្រិះរិះយ៉ាងនេះថា អម្ពដ្ឋមាណពមានកំណើតមិនល្អផង អម្ពដ្ឋមាណពមិនមែនជាកូននៃអ្នកមានត្រកូលផង អម្ពដ្ឋមាណពចេះដឹងតិចផង អម្ពដ្ឋមាណពមានវាចាមិនពីពោះផង អម្ពដ្ឋមាណពជាមនុស្សឥតបញ្ញាផង អម្ពដ្ឋមាណពមិនសមនឹងប្រឹក្សាឆ្លើយឆ្លងគ្នាក្នុងពាក្យនេះ

សមណោន កោតមេន សទ្ធិ អស្មឹ វចនេ បតិមន្តេតុន្តំ តិដ្ឋតុ អម្ពដ្ឋោ មាណវោ តុម្ហេ មយា សទ្ធិ មន្តេហិ អស្មឹ វចនេ សចេ បន តុម្ហាកំ មាណវកោនំ ឃរំ ហោតិ សុជាតោ ច អម្ពដ្ឋោ មាណវោ កុលបុត្តោ ច អម្ពដ្ឋោ មាណវោ ពហុស្សុតោ ច អម្ពដ្ឋោ មាណវោ កល្យាណវាក្ករណោ ច អម្ពដ្ឋោ មាណវោ បណ្ឌិតោ ច អម្ពដ្ឋោ មាណវោ បហោតិ ច អម្ពដ្ឋោ មាណវោ សមណោន កោតមេន សទ្ធិ អស្មឹ វចនេ បតិមន្តេតុន្តំ តិដ្ឋថ តុម្ហេ អម្ពដ្ឋោ មាណវោ មយា សទ្ធិ អស្មឹ វចនេ បតិមន្តេតុន្តិ ។ សុជាតោ ច កោ កោតម អម្ពដ្ឋោ មាណវោ កុលបុត្តោ ច អម្ពដ្ឋោ មាណវោ ពហុស្សុតោ ច អម្ពដ្ឋោ មាណវោ កល្យាណវាក្ករណោ ច អម្ពដ្ឋោ មាណវោ បណ្ឌិតោ ច អម្ពដ្ឋោ មាណវោ បហោតិ ច អម្ពដ្ឋោ មាណវោ កោតា កោតមេន សទ្ធិ អស្មឹ វចនេ បតិមន្តេតុំ តុណ្ហី មយំ ភវិស្សាម អម្ពដ្ឋោ មាណវោ កោតា កោតមេន សទ្ធិ អស្មឹ វចនេ បតិមន្តេតុន្តិ ។

ជាមួយនឹងព្រះសមណគោតមហ្មានផង ដូច្នេះ ចូរឲ្យអម្ពដ្ឋមាណពឈប់ចុះ ចូរអ្នកចាំងឡាយប្រឹក្សាក្នុងពាក្យនោះជាមួយនឹងតថាគតវិញ តែបើអ្នកចាំងឡាយ ជាមាណព មានសេចក្តីត្រិះរិះយ៉ាងនេះថា អម្ពដ្ឋមាណពមានកំណើតល្អផង អម្ពដ្ឋមាណពជាកូននៃអ្នកមានត្រកូលផង អម្ពដ្ឋមាណពជាអ្នកចេះដឹងច្រើនផង អម្ពដ្ឋមាណពមានវាចាពីរោះផង អម្ពដ្ឋមាណពជាបណ្ឌិតផង អម្ពដ្ឋមាណពសមនឹងប្រឹក្សាឆ្លើយឆ្លងគ្នា ក្នុងពាក្យនោះ ជាមួយនឹងព្រះសមណគោតមហ្មានផង ដូច្នេះ ចូរអ្នកចាំងឡាយឈប់ចុះ ចូរឲ្យអម្ពដ្ឋមាណពប្រឹក្សាឆ្លើយឆ្លងគ្នា ក្នុងពាក្យនោះជាមួយនឹងតថាគត ។ ពួកមាណពក៏ពោលថា បពិត្រព្រះគោតមដ៏ចំរើន អម្ពដ្ឋមាណពជាអ្នកមានកំណើតល្អផង អម្ពដ្ឋមាណពជាកូននៃអ្នកមានត្រកូលផង អម្ពដ្ឋមាណពជាអ្នកចេះដឹងច្រើនផង អម្ពដ្ឋមាណពជាអ្នកមានវាចាពីរោះផង អម្ពដ្ឋមាណពជាបណ្ឌិតផង អម្ពដ្ឋមាណពសមនឹងប្រឹក្សាឆ្លើយឆ្លងគ្នា ក្នុងពាក្យនោះជាមួយនឹងព្រះគោតមដ៏ចំរើនហ្មានផង យើងចាំងឡាយ នឹងនៅស្ងៀម ឲ្យតែអម្ពដ្ឋមាណពប្រឹក្សាឆ្លើយឆ្លងគ្នា ក្នុងពាក្យនោះជាមួយនឹងព្រះគោតមដ៏ចំរើនចុះ ។

(๑๙๑) เอวเมว โกหิ อมฺพฏฺโฐ มาณโว ฬิตฺถเกฬ อยเมว โข ปน เต อมฺพฏฺฐ สมาคมฺโม โหติ ปญฺหา อาคจฺฉนฺติ อคารมฺปิ ฌายนฺตานญฺเว สเจ ตุมฺเห ฌายิสฺสถ อเญฺญ ปิ อมฺหากํ ปณฺฑิตา ฌายิสฺสนฺติ ตุณฺหี ปิ อาสฺสถ ปณฺฑิตสฺสนฺติ ปิ ฬิตฺถา เต สตฺถา มุทฺธา ปลิสฺสตีติ ตํ กึ มญฺญสิ อมฺพฏฺฐ กิตฺติ เต สุตํ ปุพฺพกานญฺจ ปุพฺพกานญฺจ มหลฺลกานญฺจ อาจริยปาจริยานญฺจ อาสมานญฺจ กุเลปทูสกา กณฺหายนา โหนฺติ กณฺหายนานญฺจ ปุพฺพปุริสาติ ฯ ฬิตฺถา ปุเตฺต อมฺพฏฺโฐ มาณโวติ ตุณฺหี อโหสิ ฯ ยถาปิ โข โกหิ อมฺพฏฺโฐ มาณโว ฬิตฺถเกฬ ตํ กึ มญฺญสิ อมฺพฏฺฐ กิตฺติ เต สุตํ ปุพฺพกานญฺจ ปุพฺพกานญฺจ มหลฺลกานญฺจ อาจริยปาจริยานญฺจ อาสมานญฺจ กุเลปทูสกา กณฺหายนา โหนฺติ กณฺหายนานญฺจ ปุพฺพปุริสาติ ฯ ยถาปิ โข อมฺพฏฺโฐ มาณโว ตุณฺหี อโหสิ ฯ เอวเมว

(๑๙๑) លំដាប់នោះ ព្រះមានព្រះភាគ ទ្រង់ត្រាស់ពាក្យនេះ នឹងអម្ពដ្ឋមាណពថា ម្នាលអម្ពដ្ឋ ប្រសិនប្រកបដោយហេតុនេះឯង មកដល់អ្នកហើយ ទោះបីអ្នកមិនប្រាថ្នានឹងឆ្លើយ ក៏ត្រូវតែឆ្លើយ បើអ្នកនឹងមិនឆ្លើយក្តី នឹងនិយាយវាសវាងទៅរកហេតុដទៃ ដោយរឿងដទៃក្តី អ្នកនឹងនៅស្ងៀមក្តី នឹងដើរចេញទៅក្តី ក្បាលអ្នកនឹងបែកជា ៧ ភាគ ភ្លាមទីនេះមិនខាន ម្នាលអម្ពដ្ឋ អ្នកសំគាល់ហេតុនោះដូចម្តេច អ្នកធ្លាប់បានឮប្តូរទេ ពាក្យរបស់ពួកព្រាហ្មណ៍ ចាស់ ៗ មានអាយុច្រើនជាអាចារ្យតូចនឹងអាចារ្យធំ និយាយថា ពួកកណ្ហាយនគោត្រ កើតអំពីណា អ្នកណា ជាបុព្វបុរសរបស់ពួកកណ្ហាយនគោត្រ ។ កាលបើព្រះសាស្តាទ្រង់ត្រាស់សួរយ៉ាងនេះហើយ អម្ពដ្ឋមាណពក៏នៅស្ងៀម ។ ព្រះមានព្រះភាគបានត្រាស់ពាក្យនេះនឹងអម្ពដ្ឋមាណព អស់វារៈពីរដងទៀតថា ម្នាលអម្ពដ្ឋ អ្នកសំគាល់ហេតុនោះដូចម្តេច អ្នកធ្លាប់បានឮប្តូរទេ ពាក្យរបស់ពួកព្រាហ្មណ៍ ចាស់ ៗ មានអាយុច្រើនជាអាចារ្យតូចនឹងអាចារ្យធំនិយាយថា ពួកកណ្ហាយនគោត្រ កើតមកពីណា អ្នកណាជាបុព្វបុរស របស់ពួកកណ្ហាយនគោត្រ ។ អម្ពដ្ឋមាណពក៏នៅស្ងៀមអស់វារៈពីរដង ។ គ្រានោះ

កតមា អម្ពដ្ឋំ មាណវំ ឯតទវោច ព្យាករោមាហន្តំ(๑) អម្ពដ្ឋ ឧភាវេតេ តុណ្ហីភាវស្ស ភាសោ យោ ខោ អម្ពដ្ឋ តថាភតេន យាវតតិយកំ សហធម្មិកំ បញ្ហំ បុដ្ឋោ ន ព្យាករេតិ ឱត្តវស្ស សត្តធា មុទ្ធា ផលិស្សតីតិ ។

(๑๕๒) តេន ខោ បន សមយេន វជិរាចាណិ(๒) យក្ខោ មហន្តំ អយោក្ខន្ធំ អាធាយ អាទិត្តំ សម្បជ្ជ. លិតំ សំជោតិភូតំ អម្ពដ្ឋស្ស មាណវស្ស ឧបរិវេហាសំ ឋិតោ ហោតិ សចាយំ អម្ពដ្ឋោ មាណវោ តតវតិយកំ សហធម្មិកំ បញ្ហំ បុដ្ឋោ ន ព្យាក. រិស្សតិ ឱត្តវស្ស សត្តធា មុទ្ធិំ ផាលេស្សាមីតិ ។ តំ ខោ បន វជិរាចាណិំ យក្ខំ តតវ ចេវ បស្សតិ អម្ពដ្ឋោ ច មាណវោ ។ អថ ខោ អម្ពដ្ឋោ មាណវោ ភីតោ សំវិគ្គោ លោមហដ្ឋជាតោ តតវន្តំយេវ តាណំ តវេសំ(๓) តតវន្តំយេវ លេណំ តវេសំ តតវន្តំយេវ សរណំ តវេសិ ឧបធិសីទិត្វា តតវន្តំ ឯតទវោច តំមេតំ

๑ ម. រ្ហាករោហិ តិតាន ។ ๒ ម. ម. វជិរចាណេ - ។ ๓ ម. ម. តវេសិ ។

ព្រះមានព្រះភាគ បានត្រាស់ពាក្យនេះនឹងអម្ពដ្ឋមាណពថា ម្នាលអម្ពដ្ឋ អ្នកចូរធ្វើយឥឡូវនេះមក ឥឡូវនេះមិនមែនជាកាលត្រូវអ្នកនៅស្ងៀមទេ ម្នាលអម្ពដ្ឋ បុគ្គលណាដែលតថាគតសួរប្រស្នា ប្រកបដោយហេតុអស់ពារៈ៣ ដងហើយ មិនធ្វើយ ក្បាលរបស់បុគ្គលនោះទំនងបែកជា៧ភាគ កន្ធទីនេះ មិនខាន ។

(១៩២) សម័យនោះឯង មានយក្ស(១)ឈ្មោះវជិរបាណិ (យក្សមានកែវវជិរកន្ធដៃ) កាន់ដំបងដែកយ៉ាងធំ ដែលភ្លើងកំពុងឆេះព្រាលៗ ន្ទាលសន្ធោសន្ធៅ មកឈរឯអាកាស ពីខាងលើអម្ពដ្ឋមាណព ដោយគិតថា បើអម្ពដ្ឋមាណពនេះ ព្រះមានព្រះភាគសួរប្រស្នាប្រកបដោយហេតុអស់ពារៈ៣ ដងហើយ ទំនងមិនធ្វើយទេ អញទំនងសំពងក្បាលមាណពនេះឲ្យបែកជា៧ភាគ កន្ធទីនេះឯង ។ ព្រះមានព្រះភាគនឹងអម្ពដ្ឋមាណព ក៏ឃើញនូវយក្សឈ្មោះវជិរបាណិនោះដែរ ។ គ្រានោះ អម្ពដ្ឋមាណពភ័យតក់ស្លុត ព្រឺរោមខ្លាចរន្ធឹង ក៏ស្ទុះទៅរកព្រះមានព្រះភាគ យកជាទីពឹងពំនាក់ ស្ទុះទៅរកព្រះមានព្រះភាគ យកជាទីជ្រកកោន ស្ទុះទៅរកព្រះមានព្រះភាគយកជាសរណៈ ហើយចូលទៅអង្គុយជិត ទើបក្រាបបង្គំទូល

---

១ អដ្ឋកថា ថា យក្សក្នុងទីនេះ គឺព្រះឥន្ទ្រាធិរាជ ។

ភវំ គោតមោ អាហ បុន គោតមោ ព្រូតូតិ(๑) ។ តំ កឹ មញ្ញសិ អម្ពដ្ឋ កិន្តិ តេ សុតំ ព្រាហ្មណានំ វុឌ្ឍានំ មហល្លកានំ អាចរិយបាចរិយានំ កាសមានំ កុតោបក្ខតិកា កណ្ហាយនា តោ ច កណ្ហាយនានំ បុព្វបុរិសោតិ ។ ឯវមេវ តោ(๒) គោតម សុតំ យ.ទេវ(๓) ភវំ គោតមោ អាហ តតោបក្ខតិកា កណ្ហា.យនា សោ ច កណ្ហាយនានំ បុព្វបុរិសោតិ ។

(๑๕๓) ឯវំ វុត្តេ តេ(๔) មាណវកា ខុជ្ជាធិនោ ខុជ្ជាសង្ខា មហាសង្ខា អហេសុំ ខុជ្ជាតោ កិរ តោ អម្ពដ្ឋោ មាណវោ អកុលបុត្តោ កិរ តោ អម្ពដ្ឋោ មាណវោ ឆាសីបុត្តោ កិរ តោ អម្ពដ្ឋោ មាណវោ សក្យានំ អយ្យបុត្តោ កិរ តោ អម្ពដ្ឋ.ស្ស មាណវស្ស សក្យា ភរិយំ ធម្មកាមីយេរ(๕) កិរ មយំ សមណំ គោតមំ អបសាទេតុំ អម្ហាកំ ញាតិ

---

๑ ខ. ព្រូមេតំ ។ ម. ព្រវីតូតិ ។ ๒ ខ. ម. ឯវមេវ អេ តោ ។ ๓ ខ. ម. យថេវ ។ ๔ ខ. តេសង្ខោ ន ទិស្សតិ ។ ๕ ខ ម. ធម្មកាមិយេរ ។

ពាក្យនេះនឹងព្រះមានព្រះភាគថា ព្រះគោតមដ៏ចំរើន គ្រាស់ហើយនូវពាក្យ
នុ៎ះដូចម្តេច សូមព្រះគោតមដ៏ចំរើន គ្រាស់ម្តងទៀត ។ ព្រះមានព្រះភាគ
ទ្រង់គ្រាស់សួរថា ម្នាលអម្ពដ្ឋ អ្នកសំគាល់ហេតុនោះដូចម្តេច អ្នកធ្លាប់
បានឮឬទេ ពាក្យរបស់ពួកព្រាហ្មណ៍ ចាស់ ។ មានអាយុច្រើនជាអាចារ្យ
តូចនឹងអាចារ្យធំ និយាយថា ពួកកណ្ហាយនគោត្រ កើតមកពីណា អ្នក
ណា ជាបុព្វបុរសរបស់ពួកកណ្ហាយនគោត្រ ។ អម្ពដ្ឋមាណពក្រាបបង្គំ
ទូលថា បពិត្រព្រះគោតមដ៏ចំរើន ពាក្យដែលខ្ញុំធ្លាប់បានឮមក ដូច
ព្រះគោតមដ៏ចំរើន បានគ្រាស់ហើយថា កណ្ហាយនគោត្រទាំងឡាយ
កើតមកអំពីត្រកូលនោះ កណ្ហកុមារនោះហើយ ដែលជាបុព្វបុរស
របស់ពួកកណ្ហាយនគោត្រ ដូច្នោះដែរ ។

(១៥៣) កាលបើអម្ពដ្ឋមាណពពោលយ៉ាងនេះហើយ មាណព
ទាំងនោះ ក៏បន្ទឺសំឡែងតិះដៀលថា ម្នាលគ្នាយើង អម្ពដ្ឋមាណពជា
មនុស្សមានជាតិទន់ទាបទេតើ ម្នាលគ្នាយើង អម្ពដ្ឋមាណពមិនមែនជាកូន
នៃអ្នកមានត្រកូលទេតើ ម្នាលគ្នាយើង អម្ពដ្ឋមាណព ជាកូននៃទាសី
របស់ពួកសក្យៈទេតើ ម្នាលគ្នាយើង ពួកសក្យៈជាម្ចាស់នៃអម្ពដ្ឋមាណព
ទេតើ ព្រះសមណគោតមជាអ្នកពោលត្រឹមត្រូវពិត យើងទាំងឡាយបែរ
ជាស្មានថាព្រះសមណគោតម ជាបុគ្គលដែលយើងគប្បីរុករានទៅវិញ ។

อชเขา กาเรสิ ฯ ตตฺถ เอโก มาณวโก อตฺตโน ภริยาย เขา ทิสฺวา มาณวกา อมฺหากมฺปิ มาณวิ ตาทิสี ปุตฺตทารสฺส อนุจฺฉวิกา ภเวยฺย ฯ อชเขา ตสฺส มาณวกสฺส จิตฺตมญฺญาย ตสฺส มาณวกสฺส ตตฺถ เขา อตฺตโน ภริยาย มาณวกสฺส อตฺตโน ภริยาย ตาทิสี ปุตฺตทารสฺส อนุจฺฉวิกา ภเวยฺย ฯ อชเขา ตสฺส มาณวกสฺส จิตฺตมญฺญาย ตสฺส

គ្រានោះ ព្រះមានព្រះភាគទ្រង់ត្រិះរិះដូច្នេះថា មាណពទាំងនេះមើលងាយខ្ញុំឯណាស់ នូវអម្ចាស់មាណព ដោយពាក្យពោលថាជាកូននៃទាសីបើដូច្នោះ គួរតែតថាគតជួយដោះស្រាយចេញ ។ លំដាប់នោះ ព្រះមានព្រះភាគបានត្រាស់ពាក្យនេះ នឹងពួកមាណពទាំងនោះថា ម្នាលមាណពទាំងឡាយ អ្នកទាំងឡាយកុំមើលងាយខ្ញុំឯពេកនូវអម្ចាស់មាណព ដោយពាក្យពោលថាជាកូននៃទាសីឡើយ (កាលពីដើម) គាត់ជាកណ្ហឥសីជាអ្នកថ្កើងថ្កាន គាត់នៅកាន់ទក្ខិណជនបទ (នៅជាខាងស្តាំនៃទន្លេគង្គា) បានរៀននូវព្រហ្មមន្តទាំងឡាយ ហើយចូលទៅគាល់ព្រះបាទឧក្កាកពជ ហើយទូលសូមព្រះពជធីតាទ្រង់ព្រះនាមមទូរបី ។ ព្រះបាទឧក្កាកពជ ក៏ទ្រង់ក្រោធពាក្យពោលអាក់អន់ព្រះហឫទ័យនឹងឥសីនោះថា មនុស្សថោកទាប ជាកូននៃទាសី មិនគួរនឹងហ៊ានមកសូមនាងមទូរបី ជាធីតារបស់អញសោះ ទើបទ្រង់ផ្តន្ទាសារឡើង ។ ព្រះបាទឧក្កាកពជនោះ មិនអាចនឹងថ្កែង មិនអាចនឹងជាក់ប្តុះ នូវសរនោះចេញបាន (ដោយអានុភាពនៃមន្តរបស់ឥសីនោះ) ។

(១៥៤) គ្រានោះ ពួកមាណពជាអមាត្យ ពជបរិស័ទចូលទៅរកកណ្ហឥសី ហើយបានពោលពាក្យនេះថា បពិត្រលោកដ៏ចំរើន សូមសួស្តីមានដល់ព្រះពជា បពិត្រលោកដ៏ចំរើន សូមសួស្តីមានដល់ព្រះ

ราชานํ ฯ เสาณฺโฑ กาสิสฺสตฺถิ ราชา อภิณฺห ภณฺฑา ยทิ
อโถ ขุรปฺปา มุญฺจิสฺสตฺถิ ยาวตา ราชา วิชิตํ ฌ-
ตฺวาตา ปหาย ทุทฺทิยิสฺสตีติ(๑) ฯ เสาณฺโฑ กถญฺจ
หาตุ ราชา เสาณฺโฑ ชนปทสฺสาตฺถิ ฯ เสาณฺโฑ ก-
สิสฺสตฺถิ ราชา เสาณฺโฑ ชนปทสฺส อภิณฺห ภณฺฑา
ยทิ ขุทฺทิ ขุรปฺปา มุญฺจิสฺสตฺถิ ยาวตา ราชา วิชิตํ
ฌตฺวาตา สตฺต วสฺสานิ เนวเว น วสฺสิสฺสตีติ ฯ
เสาณฺโฑ กถญฺจ หาตุ ราชา เสาณฺโฑ ชนปทสฺส
เนวเว ปวสฺสตฺถิ(๒) ฯ เสาณฺโฑ กสิสฺสตฺถิ ราชา
เสาณฺโฑ ชนปทสฺส เนวเว ปวสฺสิสฺสตฺถิ(๓) อภิณฺห ภณฺฑา
ชิณฺณกุมาเร ขุรปฺปา ปติฏฺฐาเปตุ เสาณฺกุมาเร ปลฺโล-
เม กสิสฺสตีติ ฯ อถโข มาณวกา ภณฺฑา อุกฺกา-
เรตา ชิณฺณกุมาเร ขุรปฺปา ปติฏฺฐาเปสิ เสาณฺกุมาเร
ปลฺโลเม กสิสฺสตีติ(๔) ฯ อถโข มาณวกา(๕)

---

๑ ฉ ทุยิสฺสตีติ กตฺถจิ โจตฺถเร ทิสฺสติ ฯ ๒ ฉ. ม. เนวเว ป วสฺสตฺถิ ฯ
๓ ฉ. ม. เนวเว ป วสิสฺสตฺถิ ฯ ๔ ฉ. ม. อถโข มาณวกา อมฺหา อุกฺกาสฺส
อาเวเฬสุ ฯ อุกฺกาเร ชิณฺณกุมาเร ขุรปฺปา ปติฏฺฐาเปตุ เสาณฺกุมาเร ปลฺโลเม
กสิสฺสตีติ ฯ ๕ ฉ. ม. มาณวกาติ ฉ ทิสฺสติ ฯ

ពជា ។ កណ្ហាឥសីតបថា សួស្តីគង់នឹងមានដល់ព្រះពជា ប៉ុន្តែបើព្រះ
ពជានឹងថ្វែងសរសៅខាងក្រោម ផែនដីក៏នឹងស្រុតរហូតទាំងព្រះពជាណា-
ខេត្ត ។ ពួកពជអាមាត្យពោលថា បពិត្រលោកដ៏ចំរើន សូមសួស្តីមាន
ដល់ព្រះពជា សូមសួស្តីមានដល់ជនបទ ។ កណ្ហាឥសីតបវិញថា សួស្តី
គង់នឹងមានដល់ព្រះពជា សួស្តីគង់នឹងមានដល់ជនបទ ប៉ុន្តែបើព្រះពជា
នឹងថ្វែងសរសៅខាងលើ ភ្លៀងនឹងមិនធ្លាក់អស់ ៧ ឆ្នាំ ពេញទាំងព្រះពជា-
ណាខេត្ត ។ ពួកពជអាមាត្យពោលអង្វរថា បពិត្រលោកដ៏ចំរើន សូម
សួស្តីមានដល់ព្រះពជា សូមសួស្តីមានដល់ជនបទ សូមឲ្យភ្លៀងបង្អុរ
មក ។ កណ្ហាឥសីតបវិញថា សួស្តីគង់នឹងមានដល់ព្រះពជា សួស្តីគង់
នឹងមានដល់ជនបទ ភ្លៀងគង់នឹងបង្អុរមក ប៉ុន្តែបើព្រះពជាទ្រង់ប្រគល់
សវុតលើព្រះពជកុមារច្បង ព្រះពជកុមារនឹងជាអ្នកមានសួស្តី នឹង
មានភេមសម្ងប់ចុះ គឺមិនកិតក័យ ។ លំដាប់នោះ ពួកមាណពនឹង

ภวา อุกฺกาโจ เวฏฺฐกุมาโร ขุรปฺปํ ปตฺวา ชาเยสิ ฯ สโจ ตฺวกุมาโร ปโลภิโต สมฺภวิ ฯ (๑) ตสฺส ภวา อุกฺกาโจ กิโร ปฺรหฺมณสฺส สฏฺฐิโต มนฺตปโท(๒) ชิตวา อหาสิ ฯ มา โข ตุมฺเห มาณวกา อมฺหากํ มาณวกานํ อตฺถาย ปฺรหฺมณสฺส ธนสฺส ทาตพฺพนฺติ ฯ

(๑๙๙) อถโข ภควา อมฺหากํ มาณวกานํ อาโรจนตฺถาย ภควนฺตญฺเจว อมฺหากญฺจ ขตฺติยกุมาโร ปฺรหฺมณกญฺญาย สทฺธึ สมาคจฺฉติ กเถนฺตญฺเจว สมาคจฺฉมานญฺจ ขตฺติยกุมารสฺส ปุตฺโต ชายติ ฯ โย สโจ ขตฺติยกุมารสฺส ปฺรหฺมณกญฺญาย ปุตฺโต อุปฺปชฺชติ อยมฺปิ สโจ ลกฺขติ ปฺรหฺมณสฺเสว อาสนา จ อุฏฺฐาติ ฯ ลกฺขติ กิโร โคตมา ฯ อยมฺปิ ตาว ปฺรหฺมณา กิโร ชิยฺยมฺปิ สทฺธึ จ ปาลิยา จ ยาวา จ ปาหุเน จ ฯ กิโร ชิยฺยมฺปิ กิโร โคตมา ฯ อยมฺปิ ตาว ปฺรหฺมณา มนฺเต จ ชิยฺยมฺปิ จ โน จ ฯ ชิยฺยมฺปิ กิโร

๑ ฉ. ม. ฌายนฺตสฺส อภิโรเต ทิสฺสติ ฯ ๒ ฉ. ขุรปฺปปิ ฯ

ព្រះបាទឧក្កាកពជ ទ្រង់ប្រគល់សារៅលើព្រះពជកុមារច្បង ។ ព្រះពជកុមារ ដែលមានសួស្តី ក៏មានពេមសម្លុបចុះ ។ ព្រះបាទឧក្កាកពជ ត្រូវព្រាហ្មណ៍គ្រាម កំខ្វះខ្វាច ទើបទ្រង់ព្រះពជមានព្រះពជធីតាទ្រង់ព្រះនាមមទ្រុប៊ី ដល់តណ្ហត្តសីនោះ ។ ម្នាលភ្លូកមាណព អ្នកចាំងឡាយ កុំមើលងាយអម្ពដ្ឋមាណព ដោយពាក្យថាជាកូននៃទាសី ខ្លាំងពេកឡើយ តណ្ហត្តសីនោះ ជាមនុស្សក្តៅឆ្កាន់ដែរ ។

(១៥៥) លំដាប់នោះ ព្រះមានព្រះភាគ ទ្រង់ត្រាស់នឹងអម្ពដ្ឋមាណពថា ម្នាលអម្ពដ្ឋ អ្នកសំគាល់សេចក្តីនោះដូចម្តេច ខត្តិយកុមារក្នុងលោកនេះ នៅរួមសំវាស ជាមួយនឹងព្រាហ្មណកញ្ញា ក៏កើតបុត្រច្បង ព្រោះអាស្រ័យការនៅរួម នៃជនទាំងពីរនោះ កូនណាដែលកើតអំពីខត្តិយកុមារនឹងព្រាហ្មណកញ្ញា កូននោះគួរបានអាសនៈ ទឹក ក្នុងពួកព្រាហ្មណ៍ ដែរឬទេ ។ អម្ពដ្ឋមាណព ក្រាបបង្គំទូលថា បពិត្រព្រះគោតមដ៏ចំរើន កូននោះគួរបាន ។ ចុះពួកព្រាហ្មណ៍ គួរអញ្ជើញកូននោះឲ្យបរិភោគ ក្នុងកាលដែលធ្វើកត្ត ទុទ្ទិសឲ្យមនុស្សស្លាប់ក្តី ក្នុងការជាមង្គលក្តី កងពិធីបូជាក្តី ក្នុងការទទួលភ្ញៀវក្តី បានដែរឬ ។ បពិត្រព្រះគោតមដ៏ចំរើន ពួកព្រាហ្មណ៍ គួរអញ្ជើញកូននោះឲ្យបរិភោគបាន ។ ចុះពួកព្រាហ្មណ៍គួរបង្រៀនមន្តកូននោះបាន ឬមិនបានទេ ។ បពិត្រព្រះ

โคตม ฯ อปิ นุ สฺวาสฺส อาวุโส อาวุโส ติ อสฺส อนาวุโส ติ ฯ อนาวุโส ติสฺส โข โคตม ฯ อปิ นุ ขตฺติยา ขตฺติยาหิ สทฺธึ สงฺคมฺม สมาคมฺม กถาสลฺลาปํ สมุลฺลปนฺติ[1] ฯ โข ปน พฺราหฺมณา พฺราหฺมเณหิ สทฺธึ สงฺคมฺม สมาคมฺม กถาสลฺลาปํ สมุลฺลปนฺติ ฯ โข ปน คหปติกา คหปติกาหิ สทฺธึ สงฺคมฺม สมาคมฺม กถาสลฺลาปํ สมุลฺลปนฺติ ฯ

(๑๙๖) ตตฺร โข ภควา อายสฺมนฺตเมว อานนฺทํ อามนฺเตสิ ตสฺมาติหานนฺท ตุมฺเหปิ อญฺญมญฺญํ อาวุโส อาวุโส ติ มา อวจาถ ฯ อญฺญมญฺญํ อาวุโส อาวุโส ติ อวจนฺเตน หานนฺท อาทรคารวยตฺตา วิหรถ ฯ อปิ นุ ตุมฺหากมฺปิ อานนฺท อญฺญมญฺญสฺมึ อาทรคารวยตฺตา ภวิสฺสนฺติ ฯ อปิ นุ ตุมฺหากมฺปิ อานนฺท อญฺญมญฺญสฺมึ อาทรคารวยตฺตา ภวิสฺสนฺติ ฯ อปิ นุ ตุมฺหากมฺปิ อานนฺท อญฺญมญฺญสฺมึ อาทรคารวยตฺตา ภวิสฺสนฺติ ฯ อปิ นุ ตุมฺหากมฺปิ อานนฺท อญฺญมญฺญสฺมึ อาทรคารวยตฺตา ภวิสฺสนฺติ ฯ อปิ นุ ตุมฺหากมฺปิ อานนฺท อญฺญมญฺญสฺมึ อาทรคารวยตฺตา ภวิสฺสนฺติ ฯ อปิ นุ ตุมฺหากมฺปิ อานนฺท อญฺญมญฺญสฺมึ อาทรคารวยตฺตา ภวิสฺสนฺติ ฯ อปิ นุ ตุมฺหากมฺปิ อานนฺท อญฺญมญฺญสฺมึ อาทรคารวยตฺตา ภวิสฺสนฺติ ฯ อปิ นุ ตุมฺหากมฺปิ อานนฺท อญฺญมญฺญสฺมึ อาทรคารวยตฺตา ภวิสฺสนฺติ ฯ

---

๑ ฉ. ม. อปิ นุ ขตฺติยา ขตฺติยาหิ สทฺธึ สงฺคมฺม สมาคมฺม กถาสลฺลาปํ สมุลฺลปนฺติ ฯ ๒ ฉ. เอวมีทิสา ฯ

គោតមដ៏ចំរើន គួរបង្រៀនមន្តក្នុងនោះបាន ។ ប៉ុន្តែគួរហាមមិនឲ្យខត្តិយ-
កុមារនោះបានពួកស្ត្រី (ដែលជាព្រាហ្មណកញ្ញា) ឬមិនគួរហាមទេ ។
បពិត្រព្រះគោតមដ៏ចំរើន មិនគួរហាមទេ ។ ប៉ុន្តែជនទាំងឡាយគួរអភិសេក
កូននោះឲ្យជាក្សត្រិយ៍បានដែរឬទេ ។ បពិត្រព្រះគោតមដ៏ចំរើន ហេតុ
នេះមិនគួរទេ ។ ពាក្យដែលខ្ញុំពោលនោះ ព្រោះហេតុអ្វី ។ បពិត្រ
ព្រះគោតមដ៏ចំរើន ព្រោះហេតុថា កូននោះមិនបានកើតមក អំពីមាតា
(ជាខត្តិយកញ្ញា) ។

(១៩៦) ព្រះអង្គទ្រង់ត្រាស់ថា ម្នាលអម្ពដ្ឋ អ្នកសំគាល់ហេតុនោះ
ដូចម្តេច ព្រាហ្មណកុមារកង្ខលោកនេះ នៅរួមសំវាសជាមួយនឹងខត្តិយ-
កញ្ញា ក៏កើតបុត្រឡើង ព្រោះអាស្រ័យការនៅរួម នៃជនទាំងពីរនាក់នោះ
កូនណាដែលកើតអំពីព្រាហ្មណកុមារនឹងខត្តិយកញ្ញា កូននោះ គួរបាន
អាសនៈឬទឹក ក្នុងពួកព្រាហ្មណ៍ដែរឬទេ ។ អម្ពដ្ឋមាណព ក្រាបបង្គំ
ទូលថា បពិត្រព្រះគោតមដ៏ចំរើន កូននោះគួរបាន ។ ប៉ុន្តែពួកព្រាហ្មណ៍គួរ
អញ្ជើញកូននោះឲ្យបរិភោគ ក្នុងកាលធ្វើកត្តុកម្យសឲ្យមនុស្សស្វាប់ក្តី ក្នុង
ការដាមង្គលក្តី ក្នុងពិធីបូជាក្តី ក្នុងការទទួលភ្ញៀវក្តី បានដែរឬទេ ។
បពិត្រព្រះគោតមដ៏ចំរើន ពួកព្រាហ្មណ៍ គួរអញ្ជើញកូននោះឲ្យបរិភោគ
បាន ។ ប៉ុន្តែពួកព្រាហ្មណ៍ គួរបង្រៀនមន្តកូននោះបាន ឬមិនបានទេ ។

ភវេយ្យុំ តេ តោ តោតម ។ អបិនុស្សុ ឥត្ថីសុ អាវដំ ភ អស្ស អនាវដំ ភតំ ។ អនាវដំ ហិស្ស តេ តោតម ។ អបិនុ ំ ខត្តិយាភិសេកេន អភិសិ-ញ្ចេយ្យុន្តិ ។ នោ ហិទំ តេ តោតម ។ តំ កិស្ស ហេតុ ។ បិតិតោ ហិ តេ តោតម អនុប្បន្នោតិ ។

(๑๙๗) ឥតិ ខោ អម្ពដ្ឋ ឥត្តិយា ភ ឥត្ថី ភវិត្វា បុរិសេន ភ បុរិសំ ភវិត្វា ខត្តិយា ។ សេដ្ឋា ហីនា ព្រាហ្មណា ។ តំ កិំ មញ្ញសិ អម្ពដ្ឋ ឥធ ព្រាហ្មណា ព្រាហ្មណិំ ភរិស្សន្តិ(๑) បភវិស្សន្តិ ខុរមុណ្ឌំ ភវិត្វា ភស្សបុដេន វន្ធិត្វា រដ្ឋា ភ នគរភ ភ បព្ភាជេយ្យុំ អ-បិនុ សោ លភេថ ព្រាហ្មណោស្មិ អាសនំ ភ ឧទកំ ភតំ ។ នោ ហិទំ តេ តោតម ។ អបិនុ ំ ព្រាហ្ម-ណា ភោជេយ្យុំ សទ្ធេ ភ ថាលិបាកេ ភ យញ្ញេ ភ ថា-ហុនេ ភតំ ។ នោ ហិទំ តេ តោតម ។ អបិនុ

๑ ម. ភិស្សន្តិវេវ ។

បពិត្រព្រះគោតមដ៏ចំរើន គួរបង្រៀនមន្តកូននោះបាន ។ ចុះគួរហាមមិនឲ្យព្រាហ្មណកុមារនោះបានពួកស្ត្រី (ដែលជាខត្តិយកញ្ញា) ឬមិនគួរហាមទេ ។ បពិត្រព្រះគោតមដ៏ចំរើន មិនគួរហាមទេ ។ ចុះជនទាំងឡាយគួរអភិសេកកូននោះឲ្យជាក្សត្រិយ៍បានដែរឬទេ ។ បពិត្រព្រះគោតមដ៏ចំរើន ហេតុនេះមិនគួរទេ ។ ពាក្យដែលខ្ញុំពោលនោះ ព្រោះហេតុអ្វី ។ បពិត្រព្រះគោតមដ៏ចំរើន ព្រោះកូននោះមិនបានកើតមកអំពីបិតាជាក្សត្រិយ៍ ។

(១៥៧) ព្រះមានព្រះភាគ ត្រាស់សួរថា ម្នាលអម្ពដ្ឋ ប្រៀបផ្ទឹមស្រីនឹងស្រីក្តី ប្រៀបផ្ទឹមប្រុសនឹងប្រុសក្តី (ឃើញថា) ពួកក្សត្រិយ៍ជាត្រកូលប្រសើរជាង ពួកព្រាហ្មណ៍ជាត្រកូលថាបដូច្នេះឯង ។ ម្នាលអម្ពដ្ឋ អ្នកសំគាល់ហេតុនោះដូចម្តេច ពួកព្រាហ្មណ៍ក្នុងលោកនេះ កោរក្បាលព្រាហ្មណ៍ ព្រោះទោសណាមួយ ហើយរោយផែះមួយក្តាប់ ដាក់ (លើក្បាល) រួចបណ្តេញចេញចាកដែនក្តី ចាកនគរក្តី ក៏ព្រាហ្មណ៍នោះគួរបានអាសនៈឬទឹក ក្នុងពួកព្រាហ្មណ៍ដែរឬទេ ។ អម្ពដ្ឋមាណពក្រាបបង្គំទូលថា បពិត្រព្រះគោតមដ៏ចំរើន នេះមិនគួរបានទេ ។ ចុះពួកព្រាហ្មណ៍ គួរអញ្ជើញព្រាហ្មណ៍ ឲ្យបរិភោគក្នុងកាលឆ្នើតក្តី ទុទ្ទិសដល់មនុស្សស្លាប់ក្តី ក្នុងការដាមង្គលក្តី ក្នុងពិធីបូជាក្តី ក្នុងការទូលក្បៀវក្តី បានដែរឬទេ ។ បពិត្រព្រះគោតមដ៏ចំរើន នេះមិនគួរបានទេ ។ ចុះ

ំ ព្រាហ្មណា មន្តេ ភវេយ្យុំ ភ តោ ភតិ ។ តោ ហិទំ
តោ តោតម ។ អបិនុសស្ស ឥត្ថីសុ អាវដំ ភ អស្ស អតា-
វដំ ភតិ ។ អាវដំ ហិស្ស តោ តោតម ។

(๑๙๘) តំ កឹ មញ្ញសិ អម្ពដ្ឋ ឥធ ទ្វេយ្យា
ទ្វេយំ កាស្មីរោ បកវណោ ខុរមុណ្ឌំ ភវិត្វា កសប្ប-
ឃុដេន វំត្វា រដ្ឋា ភ ឧភភ ភ បញ្ចាដេយ្យុំ អបិនុ
សោ លភេថ ព្រាហ្មណេសុ អាសនំ ភ ឧទកឹ ភតិ ។
លភេថ តោ តោតម ។ អបិនុ ំ ព្រាហ្មណា តោ-
ដេយ្យុំ សន្ទេ ភ ថាលិថាកេ ភ យញ្ញេ ភ ថាហ្មុនេ
ភតិ ។ តោដេយ្យុំ តោ តោតម ។ អបិនុ ំ ព្រាហ្មណា
មន្តេ ភវេយ្យុំ ភ តោ ភតិ ។ ភវេយ្យុំ តោ តោតម ។
អបិនុស្ស ឥត្ថីសុ អាវដំ ភ អស្ស អតាវដំ ភតិ ។
អតាវដញ្ចិស្ស[1] តោ តោតម ។ ឯត្តាវតា ខោ អម្ពដ្ឋ
ទ្វេយ្យា បរមនិហីនតម្បត្តា[2] ហោតិ យនិំ

---

๑ ឧ. អតាវដំ ហិស្ស ។ ๒ ឧ. ម. បរមនិហីនតំ បត្តា ។

ពួកព្រាហ្មណ៍គួរបង្រៀនមន្តព្រាហ្មណ៍នោះបាន ឬមិនបានទេ ។ បពិត្រព្រះគោតមដ៏ចំរើន នេះមិនគួរបង្រៀនទេ ។ ចុះគេគួរហាមមិនឲ្យព្រាហ្មណ៍នោះបានពួកស្ត្រី (ដែលជាព្រាហ្មណកញ្ញា) ឬមិនគួរហាមទេ ។ បពិត្រព្រះគោតមដ៏ចំរើន គួរហាម ។

(១៩៨) ព្រះមានព្រះភាគ ទ្រង់ត្រាស់សួរថា ម្នាលអម្ពដ្ឋ អ្នកសំគាល់ហេតុនោះដូចម្តេច ពួកក្សត្រិយ៍ក្នុងលោកនេះ គោរក្បាលក្សត្រិយ៍ព្រោះទោសណាមួយ ហើយកេយផែះមួយក្តាប់ ជាត់ (លើក្បាល) រួចបណ្តេញចាកដែនក្តី ចាកនគរក្តី ចុះក្សត្រិយ៍នោះ គួរបានអាសនៈឬទឹកក្នុងពួកព្រាហ្មណ៍ដែរឬទេ ។ អម្ពដ្ឋមាណពក្រាបបង្គំទូលថា បពិត្រព្រះគោតមដ៏ចំរើន គួរបាន ។ ចុះពួកព្រាហ្មណ៍ គួរអញ្ជើញក្សត្រិយ៍នោះឲ្យបរិភោគ ក្នុងកាលធ្វើកត្តុ ទុទ្ទិសឲ្យមនុស្សស្លាប់ក្តី ក្នុងការជាមង្គលក្តី ក្នុងពិធីបូជាក្តី ក្នុងការទទួលភ្ញៀវក្តី បានដែរឬទេ ។ បពិត្រព្រះគោតមដ៏ចំរើន គួរអញ្ជើញឲ្យបរិភោគបាន ។ ចុះពួកព្រាហ្មណ៍គួរបង្រៀនមន្តក្សត្រិយ៍នោះបាន ឬមិនបានទេ ។ បពិត្រព្រះគោតមដ៏ចំរើន គួរបង្រៀនបាន ។ ចុះគេគួរហាមមិនឲ្យក្សត្រិយ៍នោះបានពួកស្ត្រី (ដែលជាព្រាហ្មណកញ្ញា) ឬមិនគួរហាមទេ ។ បពិត្រព្រះគោតមដ៏ចំរើន មិនគួរបានទេ ។ ម្នាលអម្ពដ្ឋ ក្សត្រិយ៍ជាមនុស្សថោកទាបយ៉ាងក្រៃលែង ព្រោះពួក

ខត្តិយា ខុរមុណ្ឌំ ករិត្វា កសដ្ឋបុដេន វត្ថំ ត្វា រដ្ឋា ឯ
ឧករ ឯ បញ្ចដេ ។ តត្ថ ខោ អម្ពដ្ឋ យទាបំ ខត្តិយោ
បរមនិហីនតម្បត្តោ ហោតិ តទាបំ ខត្តិយា វ សេដ្ឋា
ហីនា ព្រាហ្មណា ។ ព្រហ្មុនា ចេសា អម្ពដ្ឋ ស-
ន្ធម្ភមរេន គាថា ភាសិតា

(๑๕๙) ខត្តិយោ សេដ្ឋោ(๑) ជនេតស្មឹ
យេ គោត្តបដិសារិនោ
វិជ្ជាចរណសម្បន្នោ
សោ សេដ្ឋោ(๒) ទេវមានុសេ ។

(๑๖๐) សា ខោ បនេសា អម្ពដ្ឋ ព្រហ្មុនា ស-
ន្ធម្ភមរេន គាថា សុភីតា ឧ ទុក្កីតា សុភាសិតា ឧ
ទុព្ភាសិតា អត្ថសញ្ហិតា ចោ អនត្ថសញ្ហិតា អនុមតា
មយា អហំបិ អម្ពដ្ឋ ឯវំ វទាមិ

(๑๖๑) ខត្តិយោ សេដ្ឋោ ជនេតស្មឹ
យេ គោត្តបដិសារិនោ
វិជ្ជាចរណសម្បន្នោ
សោ សេដ្ឋោ ទេវមានុសេ ។

កាណភារំ បឋមំ ។

๑-๒. ជេដ្ឋោតិ កត្តព្ពំ ចោត្តព្ពកេ ទីឃេ ។

ក្សត្រិយ៍ផងគ្នា គោរក្សាលហើយពេយវែងមួយក្តាប់ដាក់ (លើក្បាល) រួច បណ្តេញចេញចាកដែនក្តី ចាកនគរក្តី ដោយហេតុមានប្រមាណប៉ុណ្ណេះឯង ។ ម្នាលអម្ពដ្ឋ កាលណា ក្សត្រិយ៍ទោះដល់នូវការៈជាអ្នកថោកទាបយ៉ាងក្រៃលែងដូច្នេះ វេលានោះ ពួកក្សត្រិយ៍គង់នៅប្រសើរជាង ឯពួកព្រាហ្មណ៍ជាមនុស្សថោកទាប ។ ម្នាលអម្ពដ្ឋ សមដូចជាព្រហ្មឈ្មោះសនង្កុមារ បានពោលគាថា ថា

(១៥៩) ក្សត្រិយ៍ជាមនុស្សប្រសើរបំផុត ក្នុងប្រជុំជន ដែលពោលអាងគោត្រ បុគ្គលដែលបរិបូណ៌ ដោយវិជ្ជានឹងចរណៈ ជាមនុស្សប្រសើរបំផុត ក្នុងពួកទេវតានឹងមនុស្ស ។

(១៦០) ម្នាលអម្ពដ្ឋ គាថានោះ ព្រហ្មឈ្មោះសនង្កុមារបានច្រៀងត្រូវហើយ មិនមែនច្រៀងខុសទេ ជាសុភាសិត មិនមែនជាទុព្ភាសិតទេ ប្រកបដោយប្រយោជន៍ មិនមែនមិនប្រកបដោយប្រយោជន៍ទេ តថាគតក៏យល់ឃើញតាម ម្នាលអម្ពដ្ឋ សូម្បីតថាគត ក៏តែងពោលយ៉ាងនេះថា

(១៦១) ក្សត្រិយ៍ជាមនុស្សប្រសើរបំផុត ក្នុងប្រជុំជន ដែលពោលអាងគោត្រ បុគ្គលដែលបរិបូណ៌ ដោយវិជ្ជានឹងចរណៈ ជាមនុស្សប្រសើរបំផុត ក្នុងពួកទេវតានឹងមនុស្ស ។

ចប់ ភាណវារៈទី ១ ។

อัฏฐกถาสุตตันตปิฎก วิชชาจรณสมยกถา

(๑๖๒) กตมา จ สา วิชฺชา ฯ ๑ ญาเณ อฏฺฐ อนุปุพฺพวิปสฺสนาย ขยเต ญาณ มโนมยิทธิ เจโตปริยาภิญญา ทิพฺพโสตธาตุ ปุพฺเพนิวาสานุสฺสติ ทิพฺพจกฺขุ อาสวกฺขยญาณ ๒ วิชฺชาภาคิยา ๓ ธมฺมา ๔ วิชฺชาปฏิภาคิยา ๕ ธมฺมา ๖ วิชฺชาย อารมฺมณปจฺจเยน ปจฺจยา ๗ วิชฺชาย อนนฺตรปจฺจเยน ปจฺจยา ๘ วิชฺชาย สมนนฺตรปจฺจเยน ปจฺจยา ๙ วิชฺชาย เสวนปจฺจเยน ปจฺจยา ๑๐ วิชฺชาย กมฺมปจฺจเยน ปจฺจยา ๑๑ วิชฺชาย วิปากปจฺจเยน ปจฺจยา ๑๒ วิชฺชาย อาหารปจฺจเยน ปจฺจยา ๑๓ วิชฺชาย อินฺทฺริยปจฺจเยน ปจฺจยา ๑๔ วิชฺชาย ฌานปจฺจเยน ปจฺจยา ๑๕ วิชฺชาย มคฺคปจฺจเยน ปจฺจยา ๑๖ วิชฺชาย สมฺปยุตฺตปจฺจเยน ปจฺจยา ๑๗ วิชฺชาย วิปฺปยุตฺตปจฺจเยน ปจฺจยา ๑๘ วิชฺชาย อตฺถิปจฺจเยน ปจฺจยา ๑๙ วิชฺชาย นตฺถิปจฺจเยน ปจฺจยา ๒๐ วิชฺชาย วิคตปจฺจเยน ปจฺจยา ๒๑ วิชฺชาย อวิคตปจฺจเยน ปจฺจยา ๒๒ วิชฺชา ๒๓ ตีสุ ๒๔ ทสสุ ๒๕ ทสสุ ๒๖ ทสสุ ๒๗ ทสสุ ๒๘ ทสสุ ๒๙ ทสสุ ๓๐ ทสสุ ๓๑ ทสสุ ๓๒ ทสสุ ๓๓ ทสสุ ๓๔ ทสสุ ๓๕ ทสสุ ๓๖ ทสสุ ๓๗ ทสสุ ๓๘ ทสสุ ๓๙ ทสสุ ๔๐ ทสสุ ๔๑ ทสสุ ๔๒ ทสสุ ๔๓ ทสสุ

(๑๖๒) អម្ពដ្ឋមាណព ក្រាបបង្គំទូលថា បពិត្រព្រះគោតមដ៏ចំរើន ចរណៈនោះតើដូចម្តេច វិជ្ជានោះតើដូចម្តេច ។ ព្រះអង្គទ្រង់ត្រាស់ថា ម្នាលអម្ពដ្ឋ ការពោលប្រកាន់ជាតិក្តី ការពោលប្រកាន់គោត្រក្តី ការពោលប្រកាន់មានះថា អ្នកគួរដល់យើង ឬមិនគួរដល់យើងដូច្នេះក្តី ព្រោះបរិបូណ៌ ដោយវិជ្ជានិងចរណៈ ដែលមិនមានគុណជាតិដទៃក្រៃលែងជាង តថាគតមិនបានពោលទេ ម្នាលអម្ពដ្ឋ លុះតែកង្ខាទីណា ដែលមានអាវ.ហៈក្តី វិវហៈក្តី អាវហៈនិងវិវហៈក្តី ទីនោះទើបតថាគតពោលអំពីការពោលប្រកាន់ជាតិដូច្នេះខ្លះ ការពោលប្រកាន់គោត្រដូច្នេះខ្លះ ការពោលប្រកាន់មានះថា អ្នកគួរដល់យើង ឬមិនគួរដល់យើងដូច្នេះខ្លះ ម្នាលអម្ពដ្ឋ បើពួកជនណាមួយ ដែលនៅជាប់ចំពាក់ ដោយការពោលប្រកាន់ជាតិក្តី ជាប់ចំពាក់ ដោយការពោលប្រកាន់គោត្រក្តី ជាប់ចំពាក់ដោយការពោលប្រកាន់មានះក្តី ជាប់ចំពាក់ ដោយអាវហៈវិវហៈក្តី ពួកជននោះឈ្មោះថាជាអ្នកឆ្ងាយចាកគុណសម្បត្តិ គឺវិជ្ជានិងចរណៈ ដែលមិនមានគុណជាតិដទៃក្រៃលែងជាង ម្នាលអម្ពដ្ឋ ការដែលធ្វើឲ្យជាក់ច្បាស់នូវគុណសម្បត្តិ គឺវិជ្ជានិងចរណៈ ដែលមិនមានគុណជាតិដទៃលើសលុបជាង រមែងមាន

ชานตีติ ชานนฺโต ปสฺสตีติ ปสฺสนฺโต มานเส ชานนฺโต ปสฺสนฺโต อนุตฺตราย วิชฺชาจรณสมฺปทาย สจฺจกิริยา เหสา ๆ

(๑๖๓) กตมํ ปน ตํ เภา เสตมฺ จรณํ กตมา สา วิชฺชาติ ๆ สุตฺ อมฺพฏฺ สจาหเมว โข ปนาหเมว ขุทฺทกา ปาฏิ ๆ เป ๆ [ยถา สามญฺญเล(๑) ปาฏิ วิตฺถารโต] ๆ เป ๆ ปาฏิ โข อมฺพฏฺ ตกฺกุ สีลสมฺปทา เหสา ๆ เป ๆ ปฐมํ ฌานํ อุปสมฺปชฺช วิหรติ สนฺติปสฺส เหสา จรณสฺมึ ๆ เป ๆ วิตกฺกวิจารานํ วูปสมา อชฺฌตฺตํ สมฺปสาทนํ เจตโสเอกคฺคตา อวิตกฺกมวิจารมฺ สมาธิชมฺ ปีติสุขมฺ ทุติยฺ ฌานมฺ อุปสมฺปชฺช วิหรติ ๆ สนฺติปสฺส เหสา จรณสฺมึ ๆ สนฺติปิ โข ตมฺ อมฺพฏฺ จรณมฺ ๆ ญาณทสฺสนาย จิตฺตมฺ อภินีหรติ อภินิณฺณาเมติ ๆ เป ๆ สนฺติปสฺส เหสา วิชฺชาย ๆ เป ๆ ชานาติ สนฺตฺตายาติ ปชานาติ ๆ สนฺติปสฺส เหสา วิชฺชาย ๆ อยมฺ โข สา อมฺพฏฺ วิชฺชา ๆ อยมฺ วุจฺจติ

๑ ฉ. สามญฺญผเล ๆ

ព្រោះបាន លះបង់នូវការជាប់ដំពាក់ ដោយការពោលប្រកាន់ជាតិផង លះបង់នូវការជាប់ដំពាក់ ដោយការពោលប្រកាន់គោត្រផង លះបង់នូវការជាប់ដំពាក់ ដោយការពោលប្រកាន់មានះផង លះបង់នូវការជាប់ដំពាក់ ដោយអាវហាវិវហៈផង ។

(๑๖๓) អម្ពដ្ឋមាណព ក្រាបបង្គំទូលថា បពិត្រព្រះគោតមដ៏ចំរើន ចរណៈនោះតើដូចម្តេច វិជ្ជានោះតើដូចម្តេច ។ ព្រះអង្គទ្រង់ត្រាស់ថា ម្នាលអម្ពដ្ឋ ព្រះតថាគត អរហន្តសម្មាសម្ពុទ្ធ កើតឡើង ក្នុងលោកនេះ ។ បេ ។ (បណ្ឌិតគប្បីសំដែងឲ្យពិស្តារដូចក្នុងសាមញ្ញផលសូត្រ) ។ បេ ។ ម្នាលអម្ពដ្ឋ កិត្តដាអ្នកចរបូណ៌ដោយសីលយ៉ាងនេះ ។ បេ ។ ចូលកាន់បឋមជ្ឈាន នេះជាចរណៈរបស់កិត្តនោះ ។បេ។ ព្រោះការរម្ងាប់តែក្តវិចារៈ ហើយ ក៏ចូលកាន់ទុតិយជ្ឈាន តតិយជ្ឈាន ចតុត្ថជ្ឈាន ។ នេះជាចរ-ណៈរបស់កិត្តនោះ ។ ម្នាលអម្ពដ្ឋ នេះឯងហៅថា ចរណៈ ។ កិត្តរមែងទាញទាំបង្អោនចិត្តទៅដើម្បីញាណទស្សនៈ ។ បេ ។ នេះជាវិជ្ជារបស់កិត្ត នោះ ។ បេ ។ (កិត្ត) ដឹងច្បាស់ថា កិច្ចដទៃក្រៅ អំពីសោឡសកិច្ច នេះទៀតមិនមាន ។ នេះជាវិជ្ជារបស់កិត្តនោះ ។ ម្នាលអម្ពដ្ឋ នេះ ឯងហៅថា វិជ្ជា ។ ម្នាលអម្ពដ្ឋ កិត្តនេះតថាគតពោលថា ជាអ្នកបរិបូណ៌

អម្ពដ្ឋ វិជ្ជាសម្បន្នោ ឥតិបិ ចរណសម្បន្នោ ឥតិបិ វិជ្ជាចរណសម្បន្នោ ឥតិបិ ។ ឥមាយ ច អម្ពដ្ឋ វិជ្ជាសម្បទាយ ចរណសម្បទាយ អញ្ញា វិជ្ជាសម្បទា ចរណសម្បទា ឧត្តរិតរា ច បណីតតរា ច ន ត្វំ ។ ឥមាយ ខោ អម្ពដ្ឋ អង្គភាយ វិជ្ជាចរណសម្បទាយ ចត្តារិ អបាយមុខានិ ភវន្តិ ។ កតមានិ ចត្តារិ ។ ឥធ អម្ពដ្ឋ ឯកច្ចោ សមណោ ច ព្រាហ្មណោ ច ឥមំយេវ អង្គុត្តរំ វិជ្ជាចរណសម្បទំ អនភិសម្ភុណមានោ ខារីរជ្ជាយ អញ្ញេនមញ្ញគាមគតំ បវត្តផលភោជនោ ភវិស្សាមីតិ ។ សោ អញ្ញទត្ថុ វិជ្ជាចរណសម្បន្នេស្សវ បរិហារកោ សម្ភវតិ ។ ឥមាយ ខោ អម្ពដ្ឋ អង្គភាយ វិជ្ជាចរណសម្បទាយ ឥទំ បឋមំ អបាយមុខំ ភវតិ ។

(๑๖๔) បុន ចបរំ អម្ពដ្ឋ ឯកច្ចោ សមណោ ច ព្រាហ្មណោ ច ឥមញ្ញេវ[๑] អង្គុត្តរំ វិជ្ជាចរណសម្បទំ អនភិសម្ភុណមានោ បវត្តផលភោជនត្ថា អនភិសម្ភុណមានោ តុច្ឆាលបិដកំ អាគាយ អរញ្ញ-

๑ ម. ឥមញ្ញ ។

ដោយវិជ្ជាខ្លះ បរិបូណ៌ដោយចរណៈខ្លះ បរិបូណ៌ដោយវិជ្ជានិងចរណៈខ្លះ។ ម្នាលអគ្គញ្ញ ការបរិបូណ៌ដោយវិជ្ជា ការបរិបូណ៌ដោយចរណៈដទៃដ៏លើសលុប ឬថ្លៃថ្លាជាងគុណសម្បទាគឺវិជ្ជា ជាងគុណសម្បទាគឺចរណៈនេះ មិនមានឡើយ ។ ម្នាលអគ្គញ្ញ ប្រការនៃសេចក្តីសាបសូន្យ នៃគុណសម្បទាគឺវិជ្ជានិងចរណៈដែលរកគុណជាតិដទៃលើសលុបជាងគ្មាន នេះមាន ៤ យ៉ាង ។ ប្រការនៃសេចក្តីសាបសូន្យ ៤ យ៉ាងនោះតើអ្វីខ្លះ ។ ម្នាលអគ្គញ្ញ សមណៈក្តី ព្រាហ្មណ៍ក្តីពួកខ្លះកង់លោកនេះ កាលដែលមិនបានសម្រេចនូវគុណសម្បទាគឺវិជ្ជានិងចរណៈ ដ៏ប្រសើរនេះឯង ហើយកែនូវអម្រែកដ៏ពេញដោយបរិក្ខារទៅកាន់ព្រៃ ដោយគិតថា អាត្មាអញនឹងបរិភោគផ្លែឈើដែលស្រុះឯង ។ សមណៈនឹងព្រាហ្មណ៍នោះឈ្មោះថា គ្រាន់តែជាអ្នកបំរើរបស់បុគ្គលអ្នកបរិបូណ៌ដោយវិជ្ជានិងចរណៈដោយពិត ។ ម្នាលអគ្គញ្ញ នេះជាប្រការនៃសេចក្តីសាបសូន្យទី ១ នៃគុណសម្បទាគឺវិជ្ជានិងចរណៈ ដែលមិនមានគុណជាតិដទៃ លើសលុបជាងនេះឯង ។

(១៦៤) ម្នាលអគ្គញ្ញ ម្យ៉ាងទៀតថា សមណៈឬព្រាហ្មណ៍ពួកមួយកង់លោកនេះ មិនបានសម្រេចនូវគុណសម្បទា គឺវិជ្ជានិងចរណៈ មិនមានគុណជាតិដទៃក្រៃលែងជាងនេះឯង មិនសម្រេចនូវការបរិភោគនូវផ្លែឈើដែលស្រុះឯង ហើយក៏កាន់នូវចបនិងល្អី ដើរចូលទៅកាន់ព្រៃ

វនមជ្ឈគាហតំ(๑) កណ្ហាមូលជលកោជនោ ភវិស្សតិ ។ សោ អញ្ញតរំ វិជ្ជាចរណសម្បន្នស្សេវ បរិចារកោ សម្បជ្ជតិ ។ ឥមាយ ខោ អម្ពដ្ឋ អនុត្តរាយ វិជ្ជាចរណសម្បទាយ ឥទំ ឧត្តរិយំ អថាយមុខំ ភវតិ ។

(๑๖๘) បុន ចបរំ អម្ពដ្ឋ ឥធេកច្চោ សមណោ វា ព្រាហ្មណោ វា ឥមញ្ចេវ អនុត្តរំ វិជ្ជាចរណសម្បទំ អនតិសម្ភុណមានោ បវត្តផលកោជនភុញ្ជកោ អនតិសម្ភុណមានោ កណ្ហាមូលជលកោជនភុញ្ជកោ អនតិសម្ភុណមានោ តាមសាមទ្ធំ វា ឯកមសាមទ្ធំ វា អក្ខាតារំ ករិត្វា អក្កំ បរិចរន្តោ អច្ចតិ ។ សោ អញ្ញតរំ វិជ្ជាចរណសម្បន្នស្សេវ បរិចារកោ សម្បជ្ជតិ ។ ឥមាយ ខោ អម្ពដ្ឋ អនុត្តរាយ វិជ្ជាចរណសម្បទាយ ឥទំ តតិយំ អថាយមុខំ ភវតិ ។

---

๑ ឱ. អារញ្ញេ វនំ អជ្ឈគាហតំ ។

ដោយគិតថា អាត្មាអញនឹងយកមើមដំឫងនឹងផ្លែឈើជាអាហារ ។ សមណព្រាហ្មណ៍នោះឈ្មោះថា គ្រាន់តែជាអ្នកបំរើ របស់បុគ្គលអ្នកបរិបូណ៌ដោយវិជ្ជានឹងចរណៈដោយពិត ។ ម្នាលអម្ពដ្ឋ នេះជាប្រធាននៃសេចក្តីសាបសូន្យទី ២ នៃគុណសម្បទា គឺវិជ្ជានឹងចរណៈដ៏ប្រសើរនេះឯង ។

(១៦៩) ម្នាលអម្ពដ្ឋ ម្យ៉ាងទៀត សមណៈឬព្រាហ្មណ៍ពួកខ្លះ ក្នុងលោកនេះ មិនសម្រេចនូវគុណសម្បទា គឺវិជ្ជានឹងចរណៈដ៏ប្រសើរនេះឯងផង មិនសម្រេចនូវការបរិភោគផ្លែឈើដែលជ្រុះឯងផង មិនសម្រេចនូវការបរិភោគមើមដំឫងនឹងផ្លែឈើផង តែធ្វើពេងក្តើងទុកដឹតស្រុកឬដឹតនិគម ហើយនៅបំរើក្តើង ។ សមណព្រាហ្មណ៍នោះឈ្មោះថា គ្រាន់តែជាអ្នកបំរើ របស់បុគ្គលអ្នកបរិបូណ៌ ដោយវិជ្ជានឹងចរណៈដោយពិត ។ ម្នាលអម្ពដ្ឋ នេះជាប្រធាននៃសេចក្តីសាបសូន្យទី ៣ នៃគុណសម្បទា គឺវិជ្ជានឹងចរណៈដ៏ប្រសើរនេះឯង ។

(๑๖๖) ปุน จปรํ อมฺพฏฺฐ สเจ กาโย สมณสฺส วา พฺราหฺมณสฺส วา สมญฺเว อนุตฺถรติ วิชฺชาจรณสมฺปทาย อตฺถกิจฺจสฺส ปาโรคญฺจ อตฺถกิจฺจสฺส ปาโรคญฺจ กลฺยาณมูลชลาโรคญฺจ อตฺถกิจฺจสฺส ปาโรคญฺจ อกฺกมนมูลชลาโรคญฺจ อตฺถกิจฺจสฺส ปาโรคญฺจ อกฺกมิตฺวา วิกฺกมิตฺวา อตฺถกิจฺจสฺส ปาโรคญฺจ ตาตฺถมหาปเถ จตุกฺกาณํ อคารํ กาตฺวา อฏฺฐตฺถ ยาว สมาหิ จกฺขูหิ ติสาหิ อากติสมฺปนฺนตฺถ สมณสฺส วา พฺราหฺมณสฺส วา ตมหํ[๑] ยถาสตฺถ ยถาพลิ ปฏิปชฺชิสฺสามีติ ฯ โส อญฺญตฺถ วิชฺชาจรณสมฺปนฺนตฺเรว ปริจารเกา สมฺปชฺชติ ฯ สมาย โข อมฺพฏฺฐ อนุตฺตราย วิชฺชาจรณสมฺปทาย สนฺธิ จตุกฺกํ อถายมุขา ภวติ ฯ สมาย โข อมฺพฏฺฐ อนุตฺตราย วิชฺชาจรณสมฺปทาย สมาธิ จตฺตาริ อถายมุขานิ ภวนฺติ ฯ

(๑๖๗) ตตฺร กึ มญฺญสิ อมฺพฏฺฐ อปินุ ตฺวํ สมาย อนุตฺตราย วิชฺชาจรณสมฺปทาย สนฺธิสฺมึ สาธารณเกาตฺ ฯ โน หิทฺธิ เกา เกาตม เกา ตาหิ

---

๑ ฉ. ปี. ตถา ฯ

(๑๖๖) ម្នាលអម្ពដ្ឋ ម្យ៉ាងទៀត សមណៈឬព្រាហ្មណ៍ពួកខ្លះក្នុងលោកនេះ មិនសម្រេចនូវគុណសម្បទា គឺវិជ្ជាចរណៈដ៏ប្រសើរនេះឯងផង មិនសម្រេចនូវការបរិភោគផ្លែឈើដែលជ្រុះឯងផង មិនសម្រេចនូវការបរិភោគមើមដំឡូងនឹងផ្លែឈើផង មិនសម្រេចនូវការបំរើភ្លើងផង តែផ្ទះកោងមានទ្វារ ๔ នៅតែស្បែរផ្លូវធំ ๔ ហើយគិតថា អ្នកណាមកអំពីទិសទាំង ๔ នេះ ទោះសមណៈក្តី ព្រាហ្មណ៍ក្តី អាត្មាអញនឹងបូជានូវសមណព្រាហ្មណ៍នោះ តាមអំណាច តាមកម្លាំង ។ សមណៈព្រាហ្មណ៍នោះឈ្មោះថា ត្រាន់តែជាអ្នកបំរើ របស់បុគ្គលអ្នកបរិបូណ៌ដោយវិជ្ជានឹងចរណៈដោយពិត ។ ម្នាលអម្ពដ្ឋ នេះជាប្រធាននៃសេចក្តីសាបសូន្យទី ๔ នៃគុណសម្បទា គឺវិជ្ជានឹងចរណៈដ៏ប្រសើរនេះឯង ។ ម្នាលអម្ពដ្ឋ ប្រធាននៃសេចក្តីសាបសូន្យនៃគុណសម្បទា គឺវិជ្ជានឹងចរណៈដ៏ប្រសើរមាន ๔ យ៉ាងនេះឯង ។

(๑๖๗) ម្នាលអម្ពដ្ឋ អ្នកសំគាល់សេចក្តីនោះដូចម្តេច ខ្លួនអ្នកព្រមទាំងអាចារ្យ យល់ច្បាស់ក្នុងគុណសម្បទា គឺវិជ្ជានឹងចរណៈដ៏ប្រសើរនេះខ្លះដែរឬ ។ បពិត្រព្រះគោតមដ៏ចំរើន ហេតុនេះមិនមានទេ បពិត្រព្រះ

เหว เหตสฺส สาธวโย เหว ขลุ ตุเมฺห อนุตฺตรา วิชฺชาจรณสมฺปทา อารเหว[๑] เหว เหตสฺส ภควโต อนุตฺตราย วิชฺชาจรณสมฺปทาย สาธวโย เหวาติ ฯ ตตฺร กึ ภาสิ อตฺถ อปิ นุ ตฺวเมว ภควนฺตรูปา อนุตฺตรา วิชฺชาจรณสมฺปทา อนภิสมฺพุทฺธาเนว สมานา อภิสมฺพุทฺธมานิโน ฯเปฯ สาธวโย เหว ปาฏิกงฺขาติ ฯ เอว หิ เหว เหตสฺส ฯ ตตฺร กึ ภาสิ อตฺถ อปิ นุ ตฺวเมว ภควนฺตรูปา อนุตฺตรา วิชฺชาจรณสมฺปทา อนภิสมฺพุทฺธาเนว สมานา อภิสมฺพุทฺธมานิโน ปาตฺถฏเลเหว สมานา ปาตฺถฏเลติ อตฺตานเมว อนภิสมฺพุทฺธา อภิสมฺพุทฺธมานิโน กุฏาลปิฏกสทิสา อาหาย อารญฺ

គោតមដ៏ចំរើន ខ្ញុំព្រះអង្គព្រមទាំងអាចារ្យដោយឡែកផ្សេង គុណសម្បទា
គឺវិជ្ជានិងចរណៈដ៏ប្រសើរដោយឡែកផ្សេង បពិត្រព្រះគោតមដ៏ចំរើន ខ្ញុំ
ព្រះអង្គព្រមទាំងអាចារ្យ ជាមនុស្សធ្ងាយចាកគុណសម្បទា គឺវិជ្ជានិងចរ-
ណៈដ៏ប្រសើរនេះ ។ ម្នាលអម្ពដ្ឋ អ្នកសំគាល់ហេតុនោះដូចម្តេច ខ្លួនអ្នក
ព្រមទាំងអាចារ្យ កាលបើមិនទាន់បានសម្រេចនូវគុណសម្បទា គឺវិជ្ជានិង
ចរណៈដ៏ប្រសើរនេះទេ ហើយនាំយកនូវអំពែរដ៏ពេញ ដោយគ្រឿងបរិក្ខារ
តត្រុកចូលទៅកាន់ព្រៃដោយគិតថា យើងនឹងយកផ្លែឈើដែលជ្រុះឯងជា
អាហារដូច្នេះឬ ។ បពិត្រព្រះគោតមដ៏ចំរើន ហេតុនេះមិនមែនទេ ។ ម្នាល
អម្ពដ្ឋ អ្នកសំគាល់ហេតុនោះដូចម្តេច ខ្លួនអ្នកព្រមទាំងអាចារ្យ កាលមិន
សម្រេចនូវគុណសម្បទា គឺវិជ្ជានិងចរណៈដ៏ប្រសើរនេះផង ជាអ្នកមិន
សម្រេចនូវការបរិភោគផ្លែឈើដែលជ្រុះឯងផង កាន់បាននឹងល្អី តត្រុក
ចូលទៅកាន់ព្រៃ ដោយគិតថា យើងនឹងយកនូវមើមដំឡូងនឹងផ្លែឈើជា
អាហារដូច្នេះដែរឬ ។ បពិត្រព្រះគោតមដ៏ចំរើន ហេតុនេះមិនមែនដូច្នោះ
ទេ ។ ម្នាលអម្ពដ្ឋ អ្នកសំគាល់ហេតុនោះដូចម្តេច ខ្លួនអ្នកព្រមទាំងអាចារ្យ
កាលមិនបានត្រាស់ដឹងនូវគុណសម្បទា គឺវិជ្ជានិងចរណៈដ៏ប្រសើរនេះផង
ជាអ្នកមិនសម្រេចនូវការបរិភោគនូវផ្លែឈើដែលជ្រុះឯងផង ជាអ្នកមិនស-
ម្រេចនូវការបរិភោគនូវមើមដំឡូងនឹងផ្លែឈើផង តែធ្លាក់ចាំក្តៅដីតស្រុកក្តី

ฉกมสามญฺจ ปา อกฺขาตานิ ตานิ อตฺถิ ปริจฺฉินฺน
อตฺถานิ สาธารณานิ ฯ เอว ปาฐิ เอว เอตฺถ ฯ
ตตฺถ กถิ ปญฺหานิ อตฺถ อปฺป ตฺถ สมฺพนฺธ อนุตฺตาน
วิญฺญาณสมฺปฏิ อนภิสมฺพุทฺธาเอว ปวตฺตผลเอว-
ปฏนตฺถญฺ อนภิสมฺพุทฺธาเอว ตณฺหามูลผลเอว-
ปฏนตฺถญฺ อนภิสมฺพุทฺธาเอว อตฺถปริจฺฉินฺนญฺ อนภิ-
สมฺพุทฺธาเอว ปาตุมฺหาปเย ปฏิปตฺตาน อตานิ ตานิ
อตฺถานิ สาธารณานิ เอว เย ปมาหิ ปฏิปาหิ ทิสาหิ
อาคมิสฺสนฺติ สมณา ปา พฺราหฺมณา ปา ตมหิ
ยถาสตฺติ ยถาพลิ ปฏิปชฺชิสฺสนฺติ[๑] ฯ เอว หิ ทิ
เอว เอตฺถ ฯ ตสฺมา เอว อตฺถ ปมาย เอว ตฺวา
อนุตฺตาย วิญฺญาณสมฺปตฺติยา ปริหิ เอว สาธารณ-
เอว เย หิ เกจิเม[๒] อนุตฺตาย วิญฺญาณสมฺป-
ตฺติยา ปตฺตาริ อปายมุขานิ ภาวิตฺถ ตเอว จ[๓] ปริหิ-
เอว สาธารณเอว ฯ

---

๑ ฉ. ม. ปฏิปชฺชิสฺสนฺตีติ ฯ ๒ ฉ. ม. เยจิเม ฯ ๓ ฉ. จสิ ฯ ม. ป ตุ ฯ

ជិតនិគមក្តី ហើយនៅចាំបំរើក្តីដូច្នេះដែរឬ ។ បពិត្រព្រះគោតមដ៏បំរើន ហេតុនេះមិនមែនដូច្នោះទេ ។ ម្នាលអម្ពដ្ឋ អ្នកសំគាល់ហេតុនោះដូចម្តេច ខ្ញុំនអ្នកព្រមទាំងអាចារ្យ កាលមិនសម្រេចនូវគុណសម្បទា គឺវិជ្ជាទំងចរណៈដ៏ប្រសើរនេះឯងផង មិនសម្រេចនូវការបរិភោគនូវផ្ទៃឈើដែលជ្រុះឯងផង មិនសម្រេចនូវការបរិភោគនូវមើមដំឡូងទំងផ្ទៃឈើផង មិនសម្រេចនូវការបំរើក្តីទេ តែផ្ទៃកោងមានទ្វារ ៤ កែ្សវផ្លូវធំ ៤ ហើយនៅដោយគិតថា អ្នកណាមកអំពីទិសទាំង ៤នេះ ទោះសមណៈក្តី ព្រាហ្មណ៍ក្តី អាត្មាអញទំងបូជានូវសមណព្រាហ្មណ៍នោះ តាមអំណាច តាមកំឡាំងដូច្នេះដែរឬ ។ បពិត្រព្រះគោតមដ៏បំរើន ហេតុនេះមិនមែនដូច្នោះទេ ។ ម្នាលអម្ពដ្ឋ ខ្ញុំនអ្នកព្រមទាំងអាចារ្យ ជាអ្នកសាបសូន្យហើយ ចាកគុណសម្បទា គឺវិជ្ជាទំងចរណៈដ៏ប្រសើរនេះផង ខ្ញុំនអ្នកព្រមទាំងអាចារ្យ ជាអ្នកសាបសូន្យចាកប្រធាន នៃសេចក្តីសាបសូន្យនៃគុណសម្បទា គឺវិជ្ជាទំងចរណៈដ៏ប្រសើរមាន ៤ យ៉ាងនោះផង ។

(๑๖๘) តាសំ តា ខោ បន តេ វាសា អម្ពដ្ឋ អាចរិយេន ព្រាហ្មណេន ចោក្ករសាតិនា វុត្តា តេជំ(๑) មុណ្ឌកា សមណកា ឥញ្ញា តុម្ហា ពន្ធុបាទបច្ចា(๒) តា ច តេវិជ្ជានំ ព្រាហ្មណានំ សាកច្ឆាតិ ។ អត្ថតា អាចាយិតោបិ អបរិប្ផរមាតោ ។ បស្ស អម្ពដ្ឋ យាវ អបរទ្ធញ្ច តេ ឥទំ អាចរិយស្ស ព្រាហ្មណស្ស ចោក្ករសាតិស្ស ។ ព្រាហ្មណោ ខោ បន អម្ពដ្ឋ ចោក្ករសាតិ រញ្ញោ បសេនទិកោសលស្ស ធម្មិកំ កុញ្ជរំ តស្ស វជា បសេនទិកោសលោ សម្មុខីភាវំបិ ន ឧបាតិ យាបិ តេន មន្តេតិ តំភេទុស្សន្តេន មន្តេតិ ។ យស្ស ខោ បន អម្ពដ្ឋ ឆម្ភិកំ បយាតំ(๓) តំក្ខិំ បដិក្កណ្ហាយ្យ កថំ តស្ស វជា បសេនទិកោសលោ សម្មុខីភាវំបិ ន ឧបេយ្យ ។ បស្ស អម្ពដ្ឋ យាវ អបរទ្ធញ្ច តេ ឥទំ អាចរិយស្ស ព្រាហ្មណស្ស ចោក្ករសាតិស្ស ។

---

๑ ឱ. ម. ពេជ ។ ๒ ឱ. ពន្ធុបាទបច្ចា ។ ម ពន្ធុបាទបច្ចា ។ ๓ ឱ. បយាតំ ។

(๑๖๘) ម្នាលអម្ពដ្ឋ ក្នុងកាលសម័យនោះ ព្រាហ្មណ៍ជាអាចារ្យរបស់អ្នក បានពោលពាក្យនេះថា ពួកសមណៈត្រកោលណាមួយ ឈ្មោះថាត្រកូលគហបតី ជាកណ្ហាយនគោត្រ កើតអំពីព្រះបាទនៃមហាព្រហ្ម ពួកព្រាហ្មណ៍ដែលឃ្លាតចាកវិជ្ជាទាំង៣ សាកច្ឆាដូចម្តេចបាន ។ ខ្លួនឯងសូម្បីតែទាំងបំពេញវត្តដែលជាផ្លូវសាបសូន្យចាក (វិជ្ជា) ក៏នៅមិនបានគ្រប់គ្រាន់ ។ ម្នាលអម្ពដ្ឋ អ្នកចូរមើលកំហុសប៉ុណ្ណោះ របស់ព្រាហ្មណ៍ជាអាចារ្យនៃអ្នកចុះ ។ ម្នាលអម្ពដ្ឋ ព្រាហ្មណ៍ជាអាចារ្យបានបរិភោគនូវវត្ថុដែលព្រះបាទបសេនទិកោសលទ្រង់ប្រោសព្រះរាជទាននៃព្រះបាទបសេនទិកោសល តែព្រះបាទបសេនទិកោសលទ្រង់មិនបានព្រះរាជទានដល់ព្រាហ្មណ៍នោះចំពោះព្រះកត្រូវទេ សូម្បីតែក្នុងវេលាដែលទ្រង់ប្រឹក្សាជាមួយនឹងព្រាហ្មណ៍នោះ តែងប្រឹក្សាពីខាងក្រៅព្រះសាណិ (វនាំង) ។ ម្នាលអម្ពដ្ឋ ព្រាហ្មណ៍ណាដែលគួរទទួលនូវភត្តាដែលគេនាំមកថ្វាយ ប្រកបដោយធម៌ហើយ ចុះហេតុដូចម្តេច ឈ្មោះថាជាព្រះបាទបសេនទិកោសល ទ្រង់មិនព្រះរាជទានដល់ព្រាហ្មណ៍នោះចំពោះព្រះកត្រូវខ្លះ ។ ម្នាលអម្ពដ្ឋ អ្នកចូរមើលកំហុសប៉ុណ្ណោះ របស់ព្រាហ្មណ៍ជាអាចារ្យរបស់អ្នកចុះ ។

(๑๖๙) តំ កឹ មញ្ញេ អម្ពដ្ឋ ឥធ ភជា បសេនទិកោសលោ ហត្ថិក្កំយំ វ ឯសន្តោ(๑) វទ្ទ. បន្តរេ វ បំតោ ឧក្កេហិ វ ភជញ្ញេហិ វ(๒) កំញ្ជេនេវ មត្តំ មញ្ញេយ្យ ។ សោ តម្ហា បនេសោ អបក្កម្ម ឯកមន្តំ(๓) តំដ្ឋេយ្យ អថ អាគច្ឆេយ្យ សុន្ទោ វ សុន្ទជាសោ វ សោ តស្មឹ បនេសេ បំតោ(๔) មត្តំ មញ្ញេយ្យ ឯវំបំ ភជា បសេនទិកោសលោ អាមា ឯវំបំ ភជា បសេនទិកោសលោ អាមាតំ ។ អបិនុ ខោ ភជភណិតំ វ ភណាតំ ភជមត្តំ វ មញ្ញតំ តាវតា សោ អស្សុ ភជា វ ភជមហាមត្តោ វ តំ(៥) ។ នោ ហិទំ កោ កោតម ។ ឯវមេវ ខោ ត្វំ អម្ពដ្ឋ យេ តេបិ(៦) អហេសុំ ព្រាហ្មណានំ បុព្វកា ឥសយោ

---

๑ ឧ. ម. ឯត្តន្តរេ អស្សបិង្ខេ វ តំសំឆ្នោតំ ទិស្សតិ ។ ๒ ឧ. វាជឥស្សេហិ វ ។ ๓ ឧ. ឯកមន្តេ ។ ๔ ឧ. ម. ឯត្តន្តរេ តទេវតិតំ ទិស្សតិ ។ ๕ ឧ. ឯវំបិ វាជា បសេនទិកោសលោ អភាសិ ។ អបិនុ សោ វាជាភណិតំ វ ភណាតិ វាជាមត្តំ វ មញ្ញតិ ពាវតា សោ អស្សុ វាជា វ វាជមត្តោ វាតិ ។ ๖ ឧ. ម. តេ ។

អម្ពដ្ឋសូត្រ ពួកឥសីដែលជាបុព្វបុរស

(๑๖๙)ម្នាលអម្ពដ្ឋ អ្នកសំគាល់ហេតុនោះដូចម្តេច ព្រះបាទបសេនទិកោសលក៏ជនបទនេះ គង់នៅលើ កដំរីក្តី បិតនៅលើពាសនៈកង់រថក្តី ទឹងប្រឹក្សារឿងអ្វីៗ ជាមួយនឹងពួកពាដអាមាត្យ ឬជាមួយនឹងព្រះពាដវង្សាទុវង្ស ។ ព្រះអង្គបានស្តេចចេញពីប្រទេសនោះ ទៅទ្រង់បិតនៅក្នុងទីដ៏សមគួរ ក៏ស្រាប់តែមានបុរសជាតិសូទ្រៈ ឬទាសៈរបស់បុរសជាតិសូទ្រៈនោះ មកឈរកង់ប្រទេសនោះនិយាយថា ព្រះពាជបសេនទិកោសលទ្រង់មានព្រះពាដនុង្ការយ៉ាងនេះខ្លះ ព្រះពាជបសេនទិកោសលទ្រង់មានព្រះពាដនុង្ការយ៉ាងនេះខ្លះ ។ បុរសនោះបើគ្រាន់តែនិយាយតាមទំនងដែលស្តេចទ្រង់មានព្រះពាដនុង្ការក្តី ប្រឹក្សាទូវការដែលស្តេចទ្រង់ប្រឹក្សាក្តី ដោយហេតុមានប្រមាណប៉ុណ្ណេះ តើនឹងហៅថាស្តេច ឬហៅថាអាមាត្រធំរបស់ស្តេច បានដែរឬទេ ។ បពិត្រព្រះគោតមដ៏ចំរើន សេចក្តីនេះមិនមែនដូច្នោះទេ ។ ម្នាលអម្ពដ្ឋ ខ្លួនអ្នកក៏ដូច្នោះដែរ ម្យ៉ាងទៀត ឥសីតាំងពីឆ្ងាយណា ដែលជាបុព្វបុរស របស់ព្រាហ្មណ៍តាំងពីឆ្ងាយ

មគ្គានំ កត្តារេ មគ្គានំ បវត្តារេ យេសមិទំ ឯតរហិ
ព្រាហ្មណា ចោកឈំ មន្តបទំ តីតំ បវុត្តំ សមិហិតំ
តនុត្តាយន្តិ តនុត្តាសន្តិ តាសិតមនុត្តាសន្តិ កិច្ច-
មនុកិរេន្តិ សេយ្យថីទំ អដ្ឋកោ កាមកោ កាមនេរោ
វេស្សាមិត្តោ យមតគ្គិ(១) អច្ចិរាសោ ភារទ្វាជោ
កាសេដ្ឋោ កស្សបោ ភគុ ឥច្ចាហំ មន្តេ អធិយាមិ
សាចរិយោតោ តាវតា ត្វំ ភវិស្សសិ ឥសិ ក ឥសិ-
តាយ ក បដិបន្នោតិ នេតំ ឋានំ វិជ្ជតិ ។ តំ
កិំ មញ្ញសិ អម្ពដ្ឋ កិន្តិ តេ សុតំ ព្រាហ្មណានំ
បុព្ពកានំ មហល្លកានំ អាចរិយបាចរិយានំ ភាសមានានំ
យេ តេ អហេសុំ ព្រាហ្មណានំ បុព្ពកា ឥសយោ
មន្តានំ កត្តារេ មន្តានំ បវត្តារេ យេសមិទំ ឯតរ-
ហិ ព្រាហ្មណា ចោកឈមន្តបទំ(២) តីតំ បវុត្តំ
សមិហិតំ តនុត្តាយន្តិ តនុត្តាសន្តិ តាសិតមនុ-

---

១ យមតគ្គិ ឥតិបិ បាឋោ ។ ២ ម. ចោកឈំ មន្តបទំ ។

ជាអ្នកតសាធ៌មន្ត ជាអ្នកពយមន្ត លំអានៃមន្តបុកណានេះ ដែលពួកឥសី ណាបាន (ស្វាធ្យាយ) មកហើយ បានសូត្រមកហើយ បានសន្សំ មកច្រើនហើយ ឥឡូវនេះព្រាហ្មណ៍ទាំងនោះ តែងច្រៀង (ស្វាធ្យាយ) តាមលំអានៃមន្តនោះ តែងសូត្រតាមលំអានៃមន្តនោះ តែងពោលតាម លំអានៃមន្តដែលពួកឥសីបានពោលមក តែងបង្រៀនតាមលំអានៃមន្ត ដែលពួកឥសីបានបង្រៀនមក ឥសីទាំងនោះគឺឥសីណាខ្លះ គឺឥសីឈ្មោះ អដ្ឋក: ๑ វាមក: ๑ វាមទេវ: ๑ វេស្សាមិត្ត: ๑ យមតគ្គិ ๑ អង្គីរស: ๑ ភារទ្វាជ: ๑ វាសេដ្ឋ: ๑ កស្សប: ๑ ភគុ ๑ តថាគតក៏ធ្លាប់បានរៀនមន្ត ទាំងនោះដែរ ឯខ្លួនអ្នកព្រមទាំងអាចារ្យនឹងបានឈ្មោះថាជាឥសីឬជាអ្នក ប្រព្រឹត្ត ដើម្បីការ:ជាឥសីដោយការរៀនមន្តប៉ុណ្ណោះ ហេតុនេះមិនមែន ដូច្នោះទេ ។ ម្នាលអម្ពដ្ឋ អ្នកសំគាល់ហេតុនោះដូចម្តេច អ្នកធ្លាប់បានឮ ពួកព្រាហ្មណ៍ចាស់ ។ មានអាយុច្រើន ជាអាចារ្យតូចធំ ធ្លាប់និយាយមក ដូចម្តេច ឥសីទាំងឡាយណាដែលជាបុព្វបុរស របស់ព្រាហ្មណ៍ទាំងឡាយ ដែលជាអ្នកតសាធ៌មន្ត ជាអ្នកពយមន្ត លំអានៃមន្តបុកណានេះ ដែលពួក ឥសីណាបានច្រៀង (ស្វាធ្យាយ) មកហើយ បានសូត្រមកហើយ បាន សម្សំមកច្រើនហើយ ឥឡូវនេះព្រាហ្មណ៍ទាំងឡាយ តែងស្វាធ្យាយតាម លំអានៃមន្តនោះ តែងសូត្រតាមលំអានៃមន្តនោះ តែងពោលតាម

ភាសន្តិ ភិក្ខវេ តេ ព្រាហ្មណា អដ្ឋកោ ភ-
មកោ ភគុ ឯតេ ភិក្ខវេ វេស្សាមិត្តោ យមតគ្គិ អង្គីរសោ
ភារទ្វាជោ ភាសេដ្ឋោ កស្សបោ ភគុ ឯវំ សុ តេ
សុនហាតា សុវិលិត្តា កប្បិតកេសមស្សូ អាមុត្ត-
មាលាភរណា(๑) ជិណាតវត្ថវសនា បញ្ចហិ កាមគុ-
ណេហិ សមប្បិតា សមង្គីភូតា បរិចារេន្តិ សេយ្យ-
ថាបិ ភូ ឯតរហិ សាចរិយកោតិ ។ បេ ។ ហិនំ
កេ កេតម ។ បេ ។ ឯវំ សុ តេ សាលិនំ
ជិនំ វិចិត្តកាឡកំ អនេកសូបំ អនេកព្យញ្ជនំ
បរិភុញ្ជន្តិ សេយ្យថាបិ ភូ ឯតរហិ សាចរិយកោតិ ។
បេ ហិនំ កេ កេតម ។ បេ ។ ឯវំ សុ តេ វេដ្ឋកន-
តបស្សហិ(๒) ធារីហិ បរិចារេន្តិ សេយ្យថាបិ ភូ ឯតរហិ
សាចរិយកោតិ ។ បេ ហិនំ កេ កេតម ។ បេ ។

---

๑ ម. អាមុត្តមណិកុណ្ឌលាភរណា ។ ๒ ម វេដ្ឋនកតបស្សហិ ។

លំអាននៃមន្តដែលពួកឥសី ឃានពោលមក តែងបង្រៀនតាមលំអាន
នៃមន្តដែលពួកឥសីបានបង្រៀនមក ឥសីទាំងនោះគឺឥសីណាខ្លះ គឺឥសី
ឈ្មោះអដ្ឋក: ๑ វាមក: ๑ វាមទេវ: ๑ វេស្សាមិត្ត: ๑ យមតគ្គិ ๑ អង្គី-
រស: ๑ ភារទ្វាជ: ๑ វាសេដ្ឋ: ๑ កស្សប: ๑ ភគុ ๑ ដូច្នេះឬ ឥសីទាំងនោះ
បានឆ្លងទឹកដ៏ស្អាត លាបស្រឡាបដោយគ្រឿងក្រអូបសាយល្អ មានសក់
នឹងពុកមាត់កាត់ស្រេចហើយ ពាក់កម្រងផ្កានឹងគ្រឿងប្រដាប់ ស្លៀក
សំពត់ស ជាអ្នកឆ្អែតស្កប់ស្កល់ មានគេផ្គាប់ផ្គុនបម្រើដោយកាមគុណ ๕
ដូចជាខ្លួនអ្នកព្រមទាំងអាចារ្យ ក្នុងកាលឥឡូវនេះយ៉ាងនេះដែរឬ ។ បពិត្រ
ព្រះគោតមដ៏ចំរើន សេចក្តីនេះមិនមែនដូច្នោះទេ ។ បេ ។ ឥសីទាំងនោះ
បរិភោគចាយនៃស្រូវសាលី ត្រាសចាកមន្ទិលមានសម្លាច្រើនមុខ នឹងម្ហូប
ក្រៀមច្រើនមុខ ដូចជាខ្លួនអ្នកព្រមទាំងអាចារ្យ ក្នុងកាលឥឡូវនេះយ៉ាង
នេះដែរឬ ។ បពិត្រព្រះគោតមដ៏ចំរើន សេចក្តីនេះមិនមែនដូច្នោះទេ
។ បេ ។ ឥសីទាំងនោះត្រេកត្រអាលដោយពួកស្ត្រីមានចង្កេះរៀវ ដោយ
សំពត់ព័ទ្ធព័ន្ធ ដូចជាខ្លួនអ្នកព្រមទាំងអាចារ្យ ក្នុងកាលឥឡូវនេះយ៉ាងនេះ
ដែរឬ ។ បពិត្រព្រះគោតមដ៏ចំរើន សេចក្តីនេះមិនមែនដូច្នោះទេ ។ បេ ។

ฯปฯ สุ เต กตฺตพฺพเมว ปาติโมกฺขฏฺฐปนกมฺมนฺติ ปาติโมกฺขฏฺฐปนกมฺมนฺติ ปาติโมกฺขฏฺฐปนกมฺมนฺติ สเจ ปน ตุมฺหากมฺปิ ปาติโมกฺขฏฺฐปนกมฺมนฺติ ปาติโมกฺขฏฺฐปนกมฺมนฺติ ปาติโมกฺขฏฺฐปนกมฺมนฺติ

ឥសីទាំងនោះ គ្រាចំណៅដោយរាជ ដែលទឹមដោយសេះកាត់រោមកន្ទុយ ពាក់ពាហនៈ ដោយដងចន្ទ្យាដ៏វែង ដូចជាអ្នកព្រមទាំងអាចារ្យ ក្នុងកាលឥឡូវនេះ យ៉ាងនេះដែរឬ ។ បពិត្រព្រះគោតមដ៏ចំរើន សេចក្តីនេះមិនមែនដូច្នោះទេ ។បេ។ ឥសីទាំងនោះ ប្រើប្រុសដែលសៀតជាវវែង ឲ្យរក្សាទៀបដើងកំពែងនគរ មានស្នាមក្តោះព័ទ្ធជុំវិញ ទាំងសឹកគន្ធឹះភ្ជាប់ ដូចជាខ្លួនអ្នកព្រមទាំងអាចារ្យ ក្នុងកាលឥឡូវនេះ យ៉ាងនេះដែរឬ ។ បពិត្រព្រះគោតមដ៏ចំរើន សេចក្តីនេះមិនមែនដូច្នោះទេ ។បេ។ ម្នាលអម្ពដ្ឋ ខ្លួនអ្នកព្រមទាំងអាចារ្យ មិនមែនជាឥសី មិនមែនជាអ្នកប្រតិបត្តិ ដើម្បីការៈជាឥសីទេ ដោយប្រការដូច្នេះឯង ម្នាលអម្ពដ្ឋ ម្យ៉ាងទៀត អ្នកណា មានសេចក្តីសង្ស័យ ឬងឿងឆ្ងល់ចំពោះតថាគត ឲ្យអ្នកនោះមកសួរ ប្រស្នាចំពោះតថាគតចុះ តថាគតនឹងដំរះដោះស្រាយឲ្យ ។

(๑๗๐) លំដាប់នោះ ព្រះមានព្រះភាគ ស្តេចចេញអំពីវិហារ ហើយទ្រង់យាងទៅកាន់ទីចង្រ្កម ។ អម្ពដ្ឋមាណព ក៏ចេញអំពីវិហារទៅកាន់ទីចង្រ្កមដែរ ។ លំដាប់នោះ អម្ពដ្ឋមាណព ក៏ចង្រ្កមតាមព្រះមានព្រះភាគដែលកំពុងចង្រ្កម ឃាន់សង្កេតមើលនូវមហាបុរិសលក្ខណៈ ๓๒ ប្រការ ក្នុងព្រះកាយ របស់ព្រះមានព្រះភាគ ។ លុះអម្ពដ្ឋមាណពបានឃើញនូវមហាបុរិសលក្ខណៈ ๓๒ ប្រការ ក្នុងព្រះកាយ របស់ព្រះមាន

លក្ខណានិ យេភុយ្យេន ឋបេត្វា ទ្វេ ទ្វីសុ មហាបុរិ-
សលក្ខណេសុ កន្ធតំ វិវដកុច្ឆតំ ជានមុណ្ឌតំ ឧ
សម្ហសីនតំ កោសោហិតវត្ថគុយ្ហេ បហូតជិវ្ហតា-
យ ច ។ អដ្ឋខោ កកវតោ ឯតទហោសិ បស្សតិ ខោ
មេ អយំ អគ្គដ្ឋោ មាណវកោ ទ្វត្តឹសមហាបុរិសលក្ខ-
ណានិ យេភុយ្យេន ឋបេត្វា ទ្វេ ទ្វីសុ មហាបុរិស.
លក្ខណេសុ អគ្គដ្ឋោ កន្ធតំ វិវដកុច្ឆតំ ជានមុណ្ឌតំ ឧ
សម្ហសីនតំ កោសោហិតវត្ថគុយ្ហេ បហូតជិវ្ហតាយ
ជាតំ ។ អដ្ឋខោ កកវា តថារូបំ ឥទ្ធាភិសង្ខារំ អភិ-
សង្ខារេសិ[1] យថា អទ្ទស អគ្គដ្ឋោ មាណវកោ កកវតោ
កោសោហិតវត្ថគុយ្ហំ[2] ។ អដ្ឋខោ កកវា ជិវ្ហំ និច្ឆា-
មេត្វា ទុកោបិ កណ្ណសោតានិ អនុមសិ បដិមសិ
ទុកោបិ ជាសិកសោតានិ អនុមសិ បដិមសិ កេវ-
លម្បិ នលាដមណ្ឌលំ ជិវ្ហាយ ឆាទេសិ ។

---

១ ខ. អភិសង្ខាសិ ។ ម. អភិសង្ខាតិ ។ ២ ខ. ម. កោសោហិតំ វត្ថគុយ្ហំ ។

ព្រះភាគដោយច្រើន រៀវលែងតែមហាបុរិសលក្ខណៈ ២ ប្រការ គឺវត្ត-គុយ្ហប្រទេសដែលស្រោបដោយស្រោម(១) ១ ព្រះដំភ្លុកមូលទន់ល្មៃ(២) ១ ក៏មានសេចក្តីងឿងឆ្ងល់សង្ស័យ មិនស៊ប់ចិត្ត មិនជ្រះថ្លា ។ គ្រានោះ ព្រះមានព្រះភាគ មានសេចក្តីត្រិះរិះដូច្នេះថា អម្ចដ្ឋមាណពនេះ ឃានឃើញនូវមហាបុរិសលក្ខណៈ ៣២ ប្រការ របស់តថាគតដោយច្រើនហើយ រៀវលែងតែមហាបុរិសលក្ខណៈ ២ ប្រការ គឺវត្តគុយ្ហប្រទេស ដែលស្រោបដោយស្រោម ១ ព្រះដំភ្លុកមូលទន់ល្មៃ ១ ក៏មានសេចក្តីងឿងឆ្ងល់សង្ស័យ មិនស៊ប់ចិត្ត មិនជ្រះថ្លា ។ អម្ចដ្ឋមាណពឃានឃើញវត្តគុយ្ហប្រទេសដែលលិបចូលទៅក្នុងស្រោម របស់ព្រះមានព្រះភាគយ៉ាងណា លំដាប់នោះ ព្រះមានព្រះភាគក៏ទ្រង់និម្មិតនូវរូប ដែលសម្រេចដោយឫទ្ធិយ៉ាងនោះ ។ គ្រានោះ ព្រះមានព្រះភាគទ្រង់លៀនទូវព្រះដំភ្លុក ហើយមូរសឹក តាមវន្ទព្រះកាណ៌ទាំងពីរផង មូរសឹកតាមវន្ទព្រះនាសិកទាំងពីរផង បិទបាំងនូវមណ្ឌលនៃព្រះនលាដទាំងអស់ ដោយព្រះដំភ្លុកផង ។

---

๑ អដ្ឋកថា ថា គុយ្ហប្រទេស របស់ព្រះមានព្រះភាគ ដ្ឋិចជាអង្គជាតនៃគោ ឆ្កែងដំរី ដែលលិបចូល ឬបិទបាំងដោយស្រោម ស្រដៀងនឹងផ្លៃនៃផ្កាឈូកមាស ។ ๒ អណ្តាតពួកជនឯទៀត ក្រាស់ក៏មាន ស្តើងក៏ជាន ខ្លីក៏មាន មិនស្មើក៏មាន ។ ឯព្រះដិរ្ជាបស់ព្រះមហាបុរសទន់ រៃង ទាំងធំទូលាយ ប្រកបដោយសម្បុរ ។ ព្រះអង្គអាចមូរព្រះដិរ្ជានោះ ឲ្យស្រួចជាន ព្រោះព្រះដិរ្ជានោះទន់ ហើយលើកចូលទៅដល់រន្ធព្រះនាសិក ឆ្កែងនូវព្រះកាណ៌ទាំងពីរជាន ព្រោះព្រះដិរ្ជាបស់ព្រះអង្គរៃង អាចបិទបាំងនូវព្រះនលាដ ត្រឹមដើងព្រះកេសាជាន ព្រោះព្រះដិរ្ជាធំទូលាយ ។

(๑๗๑) អថខោ អម្ពដ្ឋស្ស មាណវស្ស ឯតទហោសិ សមណោ ខោ សមណោ គោតមោ ទ្វត្តឹសមហាបុរិសលក្ខណេហិ បរិបុណ្ណេហិ នោ អបរិបុណ្ណេហីតិ ។ កថវ្ហិ នាម ឯតទភវេច ហន្ទ ចរាធ មយំ គោ គោតម តជ្ជាម ពហុកិច្ចា មយំ ពហុករណីយាតិ ។ យស្សទានិ ភូ អម្ពដ្ឋ កាលំ មញ្ញសីតិ ។ អថខោ អម្ពដ្ឋោ មាណវោ វិឡារបាទកមាណវកេ[1] បក្កាមិ ។

(๑๗๒) តេន ខោ បន សមយេន ព្រាហ្មណោ ចោក្ករសាតិ ឧដ្ឋាយ ឯកំសំ ឧត្តរាសង្គំ ករិត្វា មហតា ព្រាហ្មណគណេន សទ្ធឹ សគេ អាគមេ ឯសនេ ហោតិ អម្ពដ្ឋំយេវ មាណវំ បដិមានេន្តោ ។ អថខោ អម្ពដ្ឋ មាណវោ យេន សគេ អាគមោ តេន ចាយាសិ យាវតិកា យានស្ស ភូមិ យានេន គន្ត្វា យានា បច្ចោរោហិត្វា បត្តិកោ វ យេន ព្រាហ្មណោ ចោក្ករសាតិ តេនុបសង្កមិ ឧបសង្កមិត្វា ព្រាហ្មណំ ចោក្ករសាតឹ អភិវាទេត្វា ឯកមន្តំ ឯសីទិ ។ ឯកមន្តំ ឯសិន្នំ ខោ អម្ពដ្ឋឹ មាណវំ ព្រាហ្មណោ

---

๑ ឧ. ម, វិឡារបំ អាយ្ហ ។

(๑๗๑) គ្រានោះ អម្ពដ្ឋមាណព មានសេចក្តីត្រិះរិះដូច្នេះថា ព្រះសមណគោតម ប្រកបដោយមហាបុរិសលក្ខណៈ ๓๒ ប្រការ គ្រប់គ្រាន់មិនមែនមិនគ្រប់គ្រាន់ទេ ។ អម្ពដ្ឋមាណព បានក្រាបបង្គំទូលពាក្យនេះនឹងព្រះមានព្រះភាគថា បពិត្រព្រះគោតមដ៏ចំរើន ណ្ហើយចុះ យើងជាអ្នកមានកិច្ចច្រើន យើងជាអ្នកមានការងារត្រូវធ្វើច្រើន សូមលាទៅក្នុងកាលឥឡូវនេះ ។ ព្រះអង្គទ្រង់ត្រាស់ថា ម្នាលអម្ពដ្ឋ អ្នកសំគាល់មើលនូវកាលដ៏សមគួរ ក្នុងវេលានេះចុះ ។ លំដាប់នោះ អម្ពដ្ឋមាណព ក៏ឡើងជិះរថ ទឹមដោយសេះ បរចេញទៅ ។

(๑๗๒) សម័យនោះឯង ភោក្ខរសាតិព្រាហ្មណ៍ ក្រោកឡើងដើរចេញទៅ ជាមួយនឹងពួកព្រាហ្មណ៍ច្រើននាក់ ទៅអង្គុយក្នុងអាវាមរបស់ខ្លួន ដើម្បីអម្ពដ្ឋមាណពនោះដែរ ។ គ្រានោះ អម្ពដ្ឋមាណព បរថេសំដៅទៅកាន់អាវាមរបស់ខ្លួន បរយានទៅទល់ត្រឹមតែដែលល្មមឈប់យាន ហើយក៏ចុះអំពីយាន ដើរទៅដោយជើងទេ ចូលសំដៅទៅកាន់ភោក្ខរសាតិព្រាហ្មណ៍ លុះចូលទៅដល់ហើយ ក៏សំពះភោក្ខរសាតិព្រាហ្មណ៍ ហើយអង្គុយក្នុងទីដ៏សមគួរ ។ លុះអម្ពដ្ឋមាណព អង្គុយក្នុងទីដ៏សំគួរស្រប់ហើយ ភោក្ខរសាតិព្រាហ្មណ៍ក៏បានពោលពាក្យនេះថា

ចោក្ខរសោតំ ឯតទវោច កច្ចិ តាត អម្ពដ្ឋ អទ្ធសំ កវិត្ថំ តោតមន្តិ ។ អទ្ធសាម ខោ មយំ តោ តំ កវិត្ថំ តោតមន្តិ ។ កច្ចិ តាត អម្ពដ្ឋ តំ កវិត្ថំ តោតមំ តថាសន្តំយេវ សន្តោ អព្ភក្ខតោ នោ អញ្ញថា កច្ចិ បន តោ សោ កវិ តោតមោ តាទិសោ នោ អញ្ញាទិសោតំ ។ តថាសន្តំយេវ តោ តំ កវិត្ថំ តោតមំ តថាសន្តោ អព្ភក្ខតោ នោ អញ្ញថា តាទិសោ វ តោ សោ កវិ តោតមោ នោ អញ្ញាទិសោ សមត្ថ-តោ វ តោ សោ កវិ តោតមោ ទ្វត្តិំសមហាបុរិស-លក្ខណេហិ បរិបុណ្ណេហិ នោ អបរិបុណ្ណេហីតំ ។ អហុ បន តេ តាត អម្ពដ្ឋ សមណេន តោតមេន សទ្ធិំ តោចិទេវ កថាសល្លាបោតំ ។ អហុ ខោ មេ តោ សមណេន តោតមេន សទ្ធិំ តោចិទេវ កថាសល្លាបោតំ ។ យថាកថំ បន តេ តាត អម្ពដ្ឋ អហុ សមណេន តោតមេន សទ្ធិំ តោចិទេវ កថាសល្លាបោតំ ។ អថខោ អម្ពដ្ឋោ មាណវោ

អគ្គញ្ញសូត្រ រឿងព្រាហ្មណ៍ឈ្មោះចៅក្សសាតិ

ម្នាលអម្ពដ្ឋ អ្នកបានឃើញព្រះគោតមដ៏ចំរើននោះដែរឬ ។ អម្ពដ្ឋមាណពឆ្លើយថា បពិត្រលោកដ៏ចំរើន យើងខ្ញុំបានឃើញព្រះគោតមដ៏ចំរើននោះហើយ ។ ចៅក្សសាតិព្រាហ្មណ៍សួរថា ម្នាលអម្ពដ្ឋ កិត្តិសព្ទសរសើរព្រះគោតមដ៏ចំរើននោះ ល្បីខ្ចរខ្ចាយមានដូច្នោះមែនឬ ឬមិនមែនដូច្នោះទេ ម្នាលអ្នកដ៏ចំរើន ចុះព្រះគោតមដ៏ចំរើននោះ ព្រះអង្គប្រាកដដូច្នោះមែន មិនមែនផ្សេងពីនោះទេឬ ។ អម្ពដ្ឋមាណពឆ្លើយថា បពិត្រលោកដ៏ចំរើន កិត្តិសព្ទសរសើរព្រះគោតមដ៏ចំរើននោះ ល្បីខ្ចរខ្ចាយទៅមានដូច្នោះមែន មិនមែនជាយ៉ាងដទៃទេ បពិត្រលោកដ៏ចំរើន ព្រះគោតមដ៏ចំរើននោះ ព្រះអង្គប្រាកដដូច្នោះមែន មិនមែនផ្សេងពីនោះទេ បពិត្រលោកដ៏ចំរើន ព្រះគោតមដ៏ចំរើននោះ ប្រកបដោយមហាបុរិសលក្ខណៈ ៣២ ប្រការ ដ៏បរិបូណ៌ មិនមែនមិនបរិបូណ៌ទេ ។ ចៅក្សសាតិព្រាហ្មណ៍សួរថា ម្នាលអម្ពដ្ឋ ចុះអ្នកបាននិយាយចរចា ជាមួយនឹងព្រះសមណគោតមខ្លះដែរឬ ។ អម្ពដ្ឋមាណពឆ្លើយថា បពិត្រលោកដ៏ចំរើន ខ្ញុំបាននិយាយចរចា ជាមួយនឹងព្រះសមណគោតមខ្លះដែរ ។ ចៅក្សសាតិព្រាហ្មណ៍សួរថា ម្នាលអម្ពដ្ឋ ចុះអ្នកនិយាយចរចា ជាមួយនឹងព្រះសមណគោតម ដូចម្តេចខ្លះ ។ លំដាប់នោះ អម្ពដ្ឋមាណពបាន

ยาวตเกา[๑] อเหาสิ ตกฺกวตา สทฺธึ กถาสลฺลาเป
ตํ สพฺพึ ปฺราหฺมณสฺย โปกฺขรสาติสฺย อาโรเจสิ ฯ

(๑๗๓) ยทา ปุกฺกร ปฺราหฺมณา โปกฺขรสาติ อมฺพฏฺ
มาณวกึ ปกฺกนฺตกเ อโหสิ ตทา ตสฺย เอวรูปา ปาปกา
อกุสลวิตกฺกา อุปฺปชฺชึสุ เสยฺยถีทึ อตฺถิ นุ โข เม
อยมฺปิ ปรมตฺถวิสุทฺธิ นตฺถิ นุ โข เม อยมฺปิ ปรม-
ตฺถวิสุทฺธิ กถึ หิ นาม มยฺหมฺปิ เอวรูปา ปาปกา
อกุสลวิตกฺกา อุปฺปชฺเชยฺยุนฺติ ฯ อถ โข ปุกฺกร
ปฺราหฺมณสฺย เอตทโหสิ ยนฺนูน อหมฺปิ ยถา อมฺพฏฺ
มาณวกึ ปกฺกนฺตกเ อโหสิ ตทา ตสฺย เอวรูปา ปาปกา
อกุสลวิตกฺกา อุปฺปชฺชึสุ เสยฺยถีทึ อตฺถิ นุ โข เม
อยมฺปิ ปรมตฺถวิสุทฺธิ นตฺถิ นุ โข เม อยมฺปิ ปรม-
ตฺถวิสุทฺธิ กถึ หิ นาม มยฺหมฺปิ เอวรูปา ปาปกา
อกุสลวิตกฺกา อุปฺปชฺเชยฺยุนฺติ ฯ กกุธเสา[๓] อนฺตรา-
เวา อมฺพฏฺ มาณวึ ปฏิสาเยว ปกฺกมิสิ ฯ ตตฺถ จ

๑ ม. ยาวตกิเวา ฯ ๒ ฉ. ปฺรหฺมณเ สาเตี ทิสฺวาตี ฯ ๓ ฉ. สเว กุมิเวา ฯ

ដំណាលពាក្យដែលខ្លួនបានចរចា ជាមួយនឹងព្រះមានព្រះភាគ ប្រាប់ ដោតគ្នាសោតព្រាហ្មណ៍ ដោយសព្វគ្រប់ ។

(๑๗๓) កាលដែលអម្ពដ្ឋមាណព ពោលយ៉ាងនេះហើយ ដោតគ្នា-សោតព្រាហ្មណ៍ ក៏ពោលពាក្យនេះ នឹងអម្ពដ្ឋមាណពថា ម្នាល អាចារ្យ អ្នកប្រាជ្ញយើង ម្នាល អាចារ្យ អ្នកពហុស្សូតយើង ម្នាល អាចារ្យ អ្នកត្រៃវិជ្ជា យើង នែអ្នកដ៏ចំរើន បានឮថា ព្រោះតែការប្រព្រឹត្តិនូវប្រយោជន៍ មាន សភាពយ៉ាងនេះ បុរស លុះទំលាយកាយ បន្ទាប់អំពីសេចក្តីស្លាប់ ទៅ ត្រូវចូលទៅកាន់តិរច្ឆាន ប្រេត អសុរកាយ នរក ម្នាលអម្ពដ្ឋ អ្នកបានពោលស្អាត់ទំនឹងគាស់ យ៉ាងនេះ នឹងព្រះគោតមដ៏ចំរើននោះ ដោយពាក្យណា ខណៈនោះ ព្រះគោតមដ៏ចំរើន ត្រូវប្តូរយកពាក្យនោះ មកនិយាយជាគ្រឿងប្រៀបធៀបនឹងពួកយើងយ៉ាងនោះ ។ ម្នាល អាចារ្យ អ្នកប្រាជ្ញយើង ម្នាល អាចារ្យ អ្នកពហុស្សូតយើង ម្នាល អាចារ្យ អ្នកត្រៃវិជ្ជា យើង នែអ្នកដ៏ចំរើន បានឮថា ព្រោះតែការប្រព្រឹត្តិនូវប្រយោជន៍ មាន សភាពយ៉ាងនេះ បុរស លុះទំលាយកាយ បន្ទាប់អំពីសេចក្តីស្លាប់ទៅ ត្រូវចូលទៅកាន់តិរច្ឆាន ប្រេត អសុរកាយ នរក ។ ដោតគ្នាសោត-ព្រាហ្មណ៍ ក៏ខឹងអាក់អន់ចិត្ត ជាក់អម្ពដ្ឋមាណពផ្លុស រួចក៏ចង់ចូលទៅ

តាវទេវ ភគវន្តំ ទស្សនាយ ឧបសង្កមិតុំ ។ អថខោ តេ ព្រាហ្មណា ព្រាហ្មណិ ចោក្ខរសាតឹ ឯតទវោចុំ អតិវិភាលោ ខោ ភោ អជ្ជ សមណំ គោតមំ ទស្សនាយ ឧបសង្កមិតុំ ស្វេជានិ ភវំ ចោក្ខរសាតិ សមណំ គោតមំ ទស្សនាយ ឧបសង្កមិស្សតីតិ ។

(๑๗๒) អថខោ ព្រាហ្មណោ ចោក្ខរសាតិ សកេ ឱវេសនេ បណីតំ ខាទនីយំ ភោជនីយំ បដិយាទាបេត្វា យានេ អារោបេត្វា ពុក្កាសុ ជាវិយមានាសុ ពុក្កដ្ឋាយ ឱយ្យាសិ យេន ឥច្ឆានង្គលវនសណ្ឌោ តេន ចាយាសិ យាវតិកា យានស្ស ភូមិ យានេន គន្ត្វា យានា បច្ចោរោហិត្វា បត្តិកោ វ យេន ភគវា តេនុបសង្កមិ ឧបសង្កមិត្វា ភគវតា សទ្ធឹ សម្មោទិ សម្មោទនីយំ កថំ សារណីយំ វីតិសារេត្វា ឯកមន្តំ និសីទិ ។ ឯកមន្តំ និសិន្នោ ខោ ព្រាហ្មណោ ចោក្ខរសាតិ ភគវន្តំ ឯតទវោច អាគមា នុ ខ្វិធ គោ គោតម

គាល់ព្រះមានព្រះភាគ ក្នុងវេលាមួយរំពេចនោះ ។ គ្រានោះ ព្រាហ្មណ៍ទាំងនោះ ក៏បានពោលពាក្យនេះនឹងយោកូវសាតិព្រាហ្មណ៍ថា បពិត្រលោកដ៏ចំរើន ថ្ងៃនេះហួសកាល នឹងដើរទៅកាន់ព្រះសមណគោតមហើយ ចាំព្រឹកស្អែកសិន សឹមលោកយោកូវសាតិដ៏ចំរើន អញ្ជើញទៅជួបនឹងព្រះសមណគោតមចុះ ។

(๑๗๔) លំដាប់នោះយោកូវសាតិព្រាហ្មណ៍ឲ្យគេចាត់ចែងខាទនីយៈ ភោជនីយាហារដ៏ផ្ដិតផ្ដង់ ក្នុងលំនៅរបស់ខ្លួន ហើយឲ្យលើកដាក់ក្នុងរទេះ មានមនុស្សកាន់គប់ភ្លើងនាំមុខ បរចេញអំពីទក្ខដន្ទគរ សំដៅទៅកាន់ជង្ឃាព្រៃឈ្មោះឥច្ឆានង្គលៈ បរយានទៅដល់ត្រឹមទី ដែលល្មមឈប់យានហើយ ក៏ចុះអំពីយាន ដើរទៅដោយជើងទេ ចូលទៅគាល់ព្រះមានព្រះភាគ លុះចូលទៅដល់ហើយ ក៏ពោលពាក្យសំណេះសំណាល នឹងព្រះមានព្រះភាគ លុះបញ្ចប់ពាក្យសំណេះសំណាល នឹងពាក្យដែលគួរលឺគួរហើយ ទើបអង្គុយក្នុងទីដ៏សមគួរ ។ លុះយោកូវសាតិព្រាហ្មណ៍អង្គុយក្នុងទីដ៏សមគួរហើយ ក៏ពោលពាក្យនេះ នឹងព្រះមានព្រះភាគថា បពិត្រព្រះគោតម

อหญฺหิ อเจลกสฺส อคฺคญฺญา มาณวกสฺส ฯ อาคมา
ขฺวา เตน ปฺรหฺมณา อเจลกสฺส อคฺคญฺญา มาณวกสฺส ฯ
อหญฺจ ขลุ เต เกา เกาสม อคฺคญฺญสฺส มาณวสฺส
สนฺติ เกาจิเทว กถาสลฺลาเปา ฯ อหญฺจ ขฺวา เม
ปฺรหฺมณา อคฺคญฺญสฺส มาณวสฺส สนฺติ เกาจิเทว
กถาสลฺลาเปา ฯ ยถากถญฺจ ขลุ เต เกา เกาสม
อหญฺจ อคฺคญฺญสฺส มาณวสฺส สนฺติ เกาจิเทว กถา-
สลฺลาเปา ฯ อถขฺวา กกกา ยาวเตเกา อโหสิ
อคฺคญฺญสฺส มาณวสฺส สนฺติ กถาสลฺลาเป ตำ สพฺเพ
ปฺรหฺมณาสฺส เจกฺขารสาตสฺส อาเกเจสิ ฯ

(๑๗๔) ฆโร ขฺวาสฺส ปฺรหฺมณา เจกฺขารสาต กกวนฺต-
เมตนเกจ ฆาเลา เกา เกาสม อคฺคญฺญสฺส มาณวสฺส
ขมตุ กโร เกาสมา อคฺคญฺญสฺส มาณวสฺสาติ ฯ สุจิ
เหาตุ ปฺรหฺมณา อคฺคญฺญสฺส มาณวสฺสาติ ฯ อถขฺวา

ដ៏ចំរើន អម្ពដ្ឋមាណពជាកូនសិស្សរបស់ខ្ញុំ ឲ្យមកកាន់ទីនេះដែរឬ ។ ព្រះមានព្រះភាគទ្រង់ត្រាស់ថា ម្នាលព្រាហ្មណ៍ អម្ពដ្ឋមាណព ជាកូនសិស្សរបស់អ្នកបានមកកាន់ទីនេះដែរ ។ ឱកុក្ករសាតិព្រាហ្មណ៍ក្រាបបង្គំទូលថា បពិត្រព្រះគោតមដ៏ចំរើន ចុះព្រះអង្គបានពោលចរចាពាក្យណាមួយ ជាមួយនឹងអម្ពដ្ឋមាណពដែរឬ ។ ព្រះអង្គទ្រង់ត្រាស់ថា ម្នាលព្រាហ្មណ៍ តថាគតបានពោលចរចាពាក្យនឹមួយ នឹងមាណពខ្លះដែរ ។ ឱកុក្ករសាតិព្រាហ្មណ៍ក្រាបបង្គំទូលថា បពិត្រព្រះគោតមដ៏ចំរើន ពាក្យនឹមួយដែលព្រះអង្គបានពោលចរចា ជាមួយនឹងអម្ពដ្ឋមាណពនោះ តើដូចម្តេចខ្លះ ។ លំដាប់នោះ ព្រះមានព្រះភាគ ក៏បានក្រាបពាក្យដែលបានពោលចរចា ជាមួយនឹងអម្ពដ្ឋមាណពទាំងអម្បាលនោះ ដល់ឱកុក្ករសាតិព្រាហ្មណ៍ដោយសព្វគ្រប់ ។

(១៧៥) កាលដែលព្រះមានព្រះភាគ ទ្រង់ត្រាស់យ៉ាងនេះហើយ ទើបឱកុក្ករសាតិព្រាហ្មណ៍ពោលពាក្យយ៉ាងនេះ នឹងព្រះមានព្រះភាគថា បពិត្រព្រះគោតមដ៏ចំរើន អម្ពដ្ឋមាណពជាមនុស្សល្ងង់ សូមព្រះគោតមដ៏ចំរើនអត់ទោស ដល់អម្ពដ្ឋមាណពផងចុះ ។ ព្រះអង្គទ្រង់ត្រាស់ថា ម្នាលព្រាហ្មណ៍ សូមឲ្យអម្ពដ្ឋមាណព មានសេចក្តីសុខចុះ ។ លំដាប់នោះ

อัคคัญญสุตตะ ว่าด้วยสาตติยพราหมณ์

พราหมณ์ โคตมะ สาตติยะ ท่านพระโคดม ๆ ขอ
มหาบุรุษลักษณะ ๒ ประการ ๆ อันมีในมหาบุรุษ
ลักษณะ ๒ ประการ ๆ อันมีในมหาบุรุษ ๒ ประการ
นั้น ๆ ว่าอย่างไร ๆ ดูก่อนพราหมณ์ ถ้าท่านพระ
โคดม ๆ ขอ ท่านพระโคดม ๆ ขอ ๆ ดูก่อนพราหมณ์
ถ้าอย่างนั้น ๆ ท่านจงฟังซึ่งเรื่องนั้น ๆ ดูก่อน
พราหมณ์ ๆ ขอ ๆ ท่านพระโคดม ๆ ขอ

អគ្គិច្ចសូត្រ រឿងព្រាហ្មណ៍ឈ្មោះជាតូរសោតិ

ជោតូរសោតិព្រាហ្មណ៍ បានសង្កេតមើល នូវមហាបុរិសលក្ខណៈ ៣២ ប្រការ ក្នុងព្រះកាយរបស់ព្រះមានព្រះភាគ ។ ជោតូរសោតិព្រាហ្មណ៍ ក៏បានឃើញមហាបុរិសលក្ខណៈ ៣២ ប្រការ ក្នុងព្រះកាយរបស់ព្រះមានព្រះភាគដោយច្រើនហើយ រៀវលែងតែមហាបុរិសលក្ខណៈ ២ ប្រការ គឺវត្តគុយ្ហប្រទេស ដែលស្រោបដោយស្រោម ១ ព្រះដំភ្លុកល្មមល្មន់ស្លែ ១ ក៏មានសេចក្តីងឿងឆ្ងល់សង្ស័យ មិនស៊ប់ចិត្ត មិនជ្រះថ្លា ។ គ្រានោះ ព្រះមានព្រះភាគមានសេចក្តីត្រិះរិះដូច្នេះថា ជោតូរសោតិព្រាហ្មណ៍នេះ បានឃើញមហាបុរិសលក្ខណៈ ៣២ ប្រការ របស់តថាគតដោយច្រើនហើយ រៀវលែងតែមហាបុរិសលក្ខណៈ ២ ប្រការ គឺវត្តគុយ្ហប្រទេសដែលស្រោបដោយស្រោម ១ ដំភ្លុកល្មមល្មន់ស្លែ ១ ក៏មានសេចក្តីងឿងឆ្ងល់សង្ស័យ មិនស៊ប់ចិត្ត មិនជ្រះថ្លា ។ ជោតូរសោតិព្រាហ្មណ៍បានឃើញនូវវត្តគុយ្ហប្រទេស ដែលស្រោបដោយស្រោម របស់ព្រះមានព្រះភាគ យ៉ាងណា លំដាប់នោះ ព្រះមានព្រះភាគ ក៏ទ្រង់និម្មិតនូវរូបដែលសម្រេចដោយឫទ្ធិ យ៉ាងនោះឯង ។ គ្រានោះ ព្រះមានព្រះភាគ ទ្រង់លៀននូវព្រះដំភ្លុក ហើយមួរស៊ីកចូលតាមរន្ធព្រះកាណ៌ទាំងពីរ មួរស៊ីកចូលតាមរន្ធព្រះនាសិកទាំងពីរ ទាំងបិទបាំងនូវមណ្ឌលនៃព្រះនលាដទាំងអស់ ដោយព្រះដំភ្លុក ។

อถโข ព្រាហ្មណស្ស โจกฺขสาติสฺส ฯลฯ ឯតทโหสิ สมณกาโล โข สมณโก โคตโม ทูตฺถสมฺมโต-มุนิสลกฺขโณหิ ปริปุณฺณาหิ โส อปริปุณฺณาหิ ฯ กถนฺนุ ฯลฯ อธิวาเสตุ เม ภวं โคตโม អជ្ជตนาย ភត្តំ สทฺธึ ភិក្ខុសង្ឃេនาติ ฯ อธิวาเสสิ ภควา តុណฺหีภาเวน ฯ อถโข ព្រាហ្មណោ โจกฺข-สาติ ภควតោ อธิวาสนំ วิទิตฺวา ภควតោ กาลំ อาโรเจสิ กาโล โภ โคตม និដ្ឋិតំ ភត្តនฺติ ฯ

(๑๗๖) อถโข ภควา បុព្វណ្ហសมយំ និวาเสตฺวา បត្តចីวรมาទាย สទฺธึ ភិក្ខុសង្ឃេន យេន ព្រាហ្មណស្ស โจกฺขสาติสฺส និเวสนំ เตนุปสงฺกมิ อุปสงฺก-มิตฺวา បញ្ញត្តេ អาสเน និสีทิ ฯ อถโข ព្រាហ្ម-ណោ โจกฺขสาติ ภควนฺตំ បณีเตน ขาទนីเยน โภชนีเยน สหตฺถา สนฺตប្បេสิ สมฺปวาเรสิ มาณวกา ច ភិក្ខុសង្ឃំ ฯ อถโข ព្រាហ្ម-ណោ โจกฺขสาติ ภควนฺตំ ភុត្តាវึ ឱនីតបត្តបាណึ

លំដាប់នោះ ឧក្កុរសាតិព្រាហ្មណ៍ មានសេចក្តីត្រិះរិះដូច្នេះថា ព្រះសមណគោតមប្រកបដោយមហាបុរិសលក្ខណៈ ៣២ ប្រការ ដ៏បរិបូណ៌មែន មិនមែនខ្វះខាតទេ ។ គាត់ក៏ពោលពាក្យនេះនឹងព្រះមានព្រះភាគថា សូមព្រះគោតមដ៏ចំរើន ព្រមទាំងភិក្ខុសង្ឃ ទទួលភត្តរបស់ខ្ញុំព្រះអង្គដើម្បីឆាន់ក្នុងថ្ងៃនេះ ។ ព្រះមានព្រះភាគ ទ្រង់ទទួលដោយតុណ្ហីភាព ។ កាលបើឧក្កុរសាតិព្រាហ្មណ៍ ឃើញដឹងថា ព្រះមានព្រះភាគទទួលនិមន្តហើយ ក៏ថ្នាក់បង្គាប់ឲ្យគេក្រាបបង្គំទូលភត្តកាល ចំពោះព្រះមានព្រះភាគថា បពិត្រព្រះគោតមដ៏ចំរើន កាលដល់ហើយ ភត្តក៏សម្រេចហើយ ។

(๑๗๖) លំដាប់នោះ ក្នុងបុព្វណ្ហសម័យ ព្រះមានព្រះភាគ ទ្រង់ស្បង់ប្រដាប់បាត្រនឹងចីវរ ស្តេចចូលទៅកាន់លំនៅនៃឧក្កុរសាតិព្រាហ្មណ៍ ព្រមដោយព្រះភិក្ខុសង្ឃ លុះចូលទៅដល់ហើយ ទ្រង់គង់លើអាសនៈដែលគេក្រាលថ្វាយ ។ កាលនោះ ឧក្កុរសាតិព្រាហ្មណ៍ ឃើញអង្គាសព្រះមានព្រះភាគ ដោយខាទនីយភោជនីយាហារដ៏ផ្ចិតផ្ចង់ ដោយដៃខ្លួនឯង ឲ្យឆ្អែតស្កប់ស្កល់ ចំណែកពួកមាណព ក៏អង្គាសភិក្ខុសង្ឃឲ្យឆ្អែតស្កប់ស្កល់ ។ កាលបើឧក្កុរសាតិព្រាហ្មណ៍ ដឹងថា ព្រះមានព្រះភាគសោយរួចហើយ លែងលូកព្រះហស្តទៅក្នុងបាត្រហើយ ក៏កាន់យក

អញ្ញតរំ នីចំ អាសនំ គហេត្វា ឯកមន្តំ និសីទិ ។ ឯកមន្តំ និសិន្នស្ស ខោ ព្រាហ្មណស្ស គោតមសាវកស្ស អនុបុព្វីកថំ កថេសិ សេយ្យថីទំ ទានកថំ សីលកថំ សគ្គកថំ កាមានំ អាទីនវំ ឱការំ សង្កិលេសំ នេក្ខម្មេ អានិសំសំ បកាសេសិ ។ យទា ភគវា អញ្ញាសិ ព្រាហ្មណំ គោតមសាវកំ កល្យចិត្តំ មុទុចិត្តំ វិនីវរណចិត្តំ ឧទគ្គចិត្តំ បសន្នចិត្តំ អថស្ស យា ពុទ្ធានំ សាមុក្កំសិកា ធម្មទេសនា តំ បកាសេសិ ទុក្ខំ សមុទយំ និរោធំ មគ្គំ ។ សេយ្យថាបិ នាម សុទ្ធំ វត្ថំ អបគតកាឡកំ សម្មទេវ រជនំ បដិគ្គណ្ហេយ្យ ឯវមេវ ខោ[1] ព្រាហ្មណស្ស គោតមសាវកស្ស តស្មិំយេវ អាសនេ វីតមលំ ធម្មចក្ខុំ ឧទបាទិ យំ កិញ្ចិ សមុទយធម្មំ សព្វន្តំ និរោធធម្មន្តិ ។

---

๑ ម. អ. ភោសទ្ធោ ន ទិស្សតិ ។

អាសនៈមួយទាបជាង អង្គុយកន្លងទីដ៏សមគួរ ។ ព្រះមានព្រះភាគបានទ្រង់សំដែង នូវអនុបុព្វីកថា ចំពោះបោក្ខរសាតិព្រាហ្មណ៍ ដែលអង្គុយកន្លងទីដ៏សមគួរ អនុបុព្វីកថានោះ តើដូចម្តេច គឺព្រះអង្គប្រកាសនូវទានកថា ១ សីលកថា ១ សគ្គកថា ១ កាមាទីនវកថា ដ៏លាមក អាក្រក់ សៅហ្មង ១ នេក្ខម្មានិសង្សកថា ១ ។ ព្រះមានព្រះភាគ ទ្រង់ជ្រាបថា បោក្ខរសាតិព្រាហ្មណ៍ មានចិត្តស្រួល មានចិត្តទន់ មានចិត្តប្រាសចាកនីវរណធម៌ មានចិត្តរីករាយ មានចិត្តជ្រះថ្លាកន្លងកាលណា ព្រះអង្គក៏ទ្រង់ប្រកាសព្រះធម្មទេសនា ដែលព្រះពុទ្ធទាំងឡាយ ទ្រង់លើកឡើងសំដែងដោយព្រះអង្គឯង គឺទុក្ខសច្ច ១ សមុទយសច្ច ១ និរោធសច្ច ១ មគ្គសច្ច ១ ដល់បោក្ខរសាតិព្រាហ្មណ៍នោះ ក្នុងកាលនោះ ។ សំពត់ដ៏ស្អាតប្រាសចាកពណ៌ខ្មៅ គួរទទួលនូវគ្រឿងជ្រលក់ដោយល្អ យ៉ាងណាមិញ ធម្មចក្ខុ គឺសោតាបត្តិមគ្គ ដ៏ប្រាសចាកធូលី ប្រាសចាកមន្ទិល ក៏កើតឡើង ដល់បោក្ខរសាតិព្រាហ្មណ៍ លើអាសនៈនោះឯងថា ធម្មជាតណាមួយដែលកើតឡើងជាធម្មតា ធម្មជាតទាំងអស់នោះ រមែងរលត់ទៅវិញជាធម្មតា មានឧបមេយ្យដូច្នោះឯង ។

(๑๗๗) អថខោ ព្រាហ្មណោ ចោក្ករសាតិ តំដ-
ជម្មោ បត្តជម្មោ វិនិតជម្មោ បរិយោសានជ្ឈជម្មោ តំណ្ហាវិ-
ចិកិច្ឆោ វិគតកថំកថោ វេសារជ្ជប្បត្តោ អបរប្បច្ចយោ
សត្ថុ សាសនេ កតវន្តំ ឯតទវោច អភិក្កន្តំ គោ គោតម
អភិក្កន្តំ គោ គោតម សេយ្យថាបិ គោ គោតម និក្កុជ្ជិតំ
វា ឧក្កុជ្ជេយ្យ បដិច្ឆន្នំ វា វិវរេយ្យ មូឡ្ហស្ស វា មគ្គំ អា-
ចិក្ខេយ្យ អន្ធការេ វា តេលបជ្ជោតំ ធារេយ្យ ចក្ខុ-
មន្តោ រូបានិ ទក្ខន្តីតិ ឯវមេវ ខោ គោតម តោតមេន
អនេកបរិយាយេន ធម្មោ បកាសិតោ ឯសាហំ គោ
គោតម សត្ថុញ្ច សរណំ គច្ឆាមិ ធម្មញ្ច ភិក្ខុសង្ឃញ្ច
ឧបាសកំ មំ ភវំ គោតមោ ធារេតុ អជ្ជតគ្គេ
បាណុបេតំ សរណំ គតំ យាវ ច ភវំ គោតមោ

(๑๗๗) គ្រានោះ បោក្ខរសាតិព្រាហ្មណ៍ ឃើញអរិយសច្ចធម៌ច្បាស់ហើយ បានដល់អរិយសច្ចធម៌ហើយ បានដឹងច្បាស់អរិយសច្ចធម៌ហើយ បានបុះចិត្តសឹប់កន្តអរិយសច្ចធម៌ហើយ ឆ្ងងផុតសេចក្តីសង្ស័យ មិនមានសេចក្តីងឿងឆ្ងល់ ដល់នូវសេចក្តីក្លៀវក្លា មិនបាច់មានអ្នកដទៃដឹកនាំក្នុងពាក្យប្រៀនប្រដៅ របស់ព្រះសាស្តា ទើបក្រាបបង្គំទូលព្រះមានព្រះភាគថា បពិត្រព្រះគោតមដ៏ចំរើន ពីពេះណាស់ បពិត្រព្រះគោតមដ៏ចំរើន ពីពេះណាស់ បពិត្រព្រះគោតមដ៏ចំរើន ធម៌ដែលព្រះគោតមដ៏ចំរើនទ្រង់ប្រកាសដោយអនេកបរិយាយនេះឯង ប្រៀបដូចជាបុគ្គលបើករបស់ដែលផ្កាប់ឲ្យផ្ងារឡើង ឬដូចគេបើកបង្ហាញរបស់ដែលគេបិទបាំងទុក ឬដូចជាគេប្រាប់ផ្លូវដល់អ្នកវង្វេងផ្លូវ ពុំនោះសោត ដូចជាគេគ្រាលប្រទីបក្នុងទីងងឹតដោយគិតថា មនុស្សដែលមានភ្នែក (ភ្លឺ) នឹងមើលឃើញនូវរូបទាំងឡាយបាន បពិត្រព្រះគោតមដ៏ចំរើន ខ្ញុំព្រះអង្គព្រមទាំងបុត្រកិយានឹងបរិសទ្យ ព្រមទាំងអាមាត្យ សូមដល់នូវព្រះគោតមដ៏ចំរើនផង នូវព្រះធម៌ផង នូវព្រះភិក្ខុសង្ឃផង ជាសរណៈ សូមព្រះគោតមដ៏ចំរើន ចាំទុកនូវខ្ញុំព្រះអង្គ ថាជាឧបាសកអ្នកដល់នូវព្រះរតនត្រ័យជាសរណៈ:ស្មើដោយជីវិត តាំងពីថ្ងៃនេះជាដើមរៀងទៅ មួយ"ងទៀត (បើ) ព្រះគោតមដ៏ចំរើន

อฏฺฐงฺคิกสุตฺตํ โปกฺขรสาติสฺส อฏฺฐเมสนา

ขุทฺทกาปายิกา อญฺญา ขุทาสกขุทกา ขุปสงฺกมถ
ยาเมหา โข มยํ เตน สมเณน โคตเมน ปุกฺขรสาตึ ขุป-
สงฺกมิตุ ยตฺร หิ นาม อาฬารกา กา อาฬาริกา
กา กาปิลี เตสมหิ อภิกฺกนฺตตรา กา ปณีตตรา กา
อาสนา กา ขุทกา กา ขชฺชโภชฺชา ตตฺถ กา ปสาทนียา
เตสมหิ ตสฺส ภควโต ปาปกา กิตฺติสทฺทา อพฺภุคฺคตา
กลฺยาณา ปุถุสทฺทา ยาวเทว พฺราหฺมณาติ ฯ

อฏฺฐงฺคิกสุตฺตํ ตติยํ ฯ

ស្តេចចូលទៅកាន់ត្រកូលខុបាសកឯទៀត ក្នុងចក្ខុដន្ធគរយ៉ាងណា សូម
ព្រះគោតមដ៏ចំរើន ចូលមកកាន់ត្រកូលជាគ្នាសោតិ ក៏យ៉ាងនោះដែរ ទឹង
បានឃើញមនុស្សកំឡោះក្រមុំណា ក្នុងត្រកូលនោះ។ ក្រោបថ្វាយបង្គំ ក្រោក
ទទួល ប្តូរថ្វាយអាសនៈ ប្តូរទឹក ប្តូរធ្វើចិត្តជ្រះថ្លាចំពោះព្រះគោតមដ៏ចំរើន
តែងមានការថ្វាយបង្គំជាដើមនោះ គង់ជាប្រយោជន៍ទុំទឹងសេចក្តីសុខ ដល់
ពួកជនកំឡោះក្រមុំទាំងនោះ អស់កាលជាអង្វែង ។ ព្រះមានព្រះភាគទ្រង់
ត្រាស់ថា ម្នាលព្រាហ្មណ៍ ពាក្យដែលអ្នកនិយាយ(មកនេះ)ពីពេះហើយ ។

ចប់ អម្ពដ្ឋសូត្រ ទី ៣ ។

សោណទណ្ឌសុត្តំ បឋមំ

(១៧៨) ឯវម្មេ សុតំ ។ ឯកំ សមយំ ភគវា អង្គេសុ ចារិកញ្ញមានោ មហតា ភិក្ខុសង្ឃេន សទ្ធឹ បញ្ចមត្តេហិ ភិក្ខុសតេហិ យេន ចម្បា តទវសរិ ។ តត្រ សុទំ ភគវា ចម្បាយំ វិហរតិ គគ្គរាយ បោក្ខរណិយា តីរេ ។

(១៧៩) តេន ខោ បន សមយេន សោណទណ្ឌោ ព្រាហ្មណោ ចម្បំ អជ្ឈាវសតិ សត្ថុសន្តិំ សតិសារកដ្ឋោនកំ សធញ្ញំ រាជភោគ្គំ រញ្ញា មាគធេន សេនិយេន ពិម្ពិសារេន ទិន្នំ រាជទាយំ ព្រហ្មទេយ្យំ ។ អស្សោសុំ ខោ ចម្បេយ្យកា ព្រាហ្មណគហបតិកា សមណោ ខលុ ភោ គោតមោ សក្យបុត្តោ សក្យកុលា បព្ពជិតោ អង្គេសុ ចារិកញ្ញមានោ មហតា ភិក្ខុសង្ឃេន សទ្ធឹ បញ្ចមត្តេហិ ភិក្ខុសតេហិ ចម្បំ

សោណទណ្ឌសូត្រ ទី ៤

(១៧៧) (សូត្រនេះ) ខ្ញុំបានស្តាប់មកយ៉ាងនេះ ។ សម័យមួយ ព្រះមានព្រះភាគ ទ្រង់ពុទ្ធដំណើរទៅកាន់ចារិក ក្នុងអង្គជនបទ ព្រមដោយភិក្ខុសង្ឃច្រើន ចំនួន ៥០០ រូប បានស្តេចទៅដល់ក្រុងចម្បា(១) ។ ព្រះមានព្រះភាគ ទ្រង់គង់ទៀបឆ្នេរនៃស្រះបោក្ខរណី ឈ្មោះគគ្គរា(២) ដ៏តក្រុងចម្បានោះ ។

(១៧៨) សម័យនោះឯង សោណទណ្ឌព្រាហ្មណ៍អាស្រ័យនៅក្នុងក្រុងចម្បា ដែលជាក្រុងកុះករ ដោយមនុស្សសត្វ បរិបូណ៌ដោយស្មៅ ឈើ និងទឹក ព្រមទាំងធញ្ញជាតិ ជាព្រះរាជទ្រព្យដែលព្រះបាទមាគធសេនិយពិម្ពិសារ ទ្រង់ប្រទាន ជារាជដង្ហាន់ដ៏ប្រសើរ ។ ព្រាហ្មណ៍ទំាងគហបតិទាំងឡាយអ្នកក្រុងចម្បា បានឮថា ព្រះសមណគោតម ជាសក្យបុត្រ ចេញចាកសក្យត្រកូលទៅទ្រង់ព្រះផ្នួសហើយ ទ្រង់ពុទ្ធដំណើរមកកាន់ចារិកក្នុងដែនអង្គៈ ព្រមដោយភិក្ខុសង្ឃច្រើន ចំនួន ៥០០ រូប ទ្រង់ពុទ្ធ-

---

១ ដីកាពន្យល់ថា នគរនោះបានដាឈ្មោះថ្មីថ្មោះ ព្រោះមានដើមចម្បាជុំវិញដាច្រើន តាំងពីកាលដែលសាងនគរនោះមក ។ ២ អដ្ឋកថាពន្យល់ថា ស្រះនោះបានដាឈ្មោះថ្មីថ្មោះ ព្រោះព្រះរាជមហេសីព្រះនាម គគ្គរា ឲ្យដីកាដ៏តក្រុងចម្បានោះ ទៅជុំវិញផ្នែរស្រះនោះមានព្រៃចម្បាធំធំ ប្លែងចំដោយផ្ទើមឈើមានផ្កា ៥ ពណ៌ មានពណ៌ទៀងផ្ទើម ។

អនុប្បត្តោ ចមច្ចាយំ វិហរតិ តក្កវាយ ទោក្ខរណិយោ
តីរេ តំ ខោ បន ភវន្តំ គោតមំ ឯវំកល្យាណោ
កិត្តិសទ្ទោ អព្ភុគ្គតោ ឥតិបិ សោ ភគវា អរហំ
សម្មាសម្ពុទ្ធោ វិជ្ជាចរណសម្បន្នោ សុគតោ លោក-
វិទូ អនុត្តរោ បុរិសធម្មសារថិ សត្ថា ទេវមនុស្សានំ
ពុទ្ធោ ភគវាតិ សោ ឥមំ លោកំ សទេវកំ សមារកំ
សព្រហ្មកំ សស្សមណព្រាហ្មណិំ បជំ សទេវមនុស្សំ
សយំ អភិញ្ញា សច្ឆិកត្វា បវេទេតិ សោ ឥមំ ធម្មំ ទេសេ-
តិ អាទិកល្យាណំ មជ្ឈេកល្យាណំ បរិយោសាន-
កល្យាណំ សាត្ថំ សព្យញ្ជនំ កេវលបរិបុណ្ណំ បរិសុទ្ធំ
ព្រហ្មចរិយំ បកាសេតិ សាធុ ខោ បន តថារូបានំ
អរហតំ ទស្សនំ ហោតីតិ ។ អថខោ ចម្បេយ្យកា

ដំណើរ មកដល់ក្រុងចម្បាហើយ គង់នៅទៀបឆ្នេរស្រះបោក្ខរណីឈ្មោះ គគ្គក ជិតក្រុងចម្បា កិត្តិសព្ទដ៏ពីរោះសរសើរព្រះគោមតដ៏ចំរើននោះ ឮខ្លួនខ្លាយសុសសាយយ៉ាងនេះថា ព្រះមានព្រះភាគនោះ ព្រះអង្គឆ្លាយចាកសេចក្តីសៅហ្មងគ្រប់យ៉ាង ព្រះអង្គត្រាស់ដឹងនូវញេយ្យធម៌ទាំងពួងដោយប្រពៃចំពោះព្រះអង្គ ព្រះអង្គចរិបូណ៌ដោយវិជ្ជានឹងចរណៈគឺសេចក្តីចេះដឹងនឹងក្រឹត្យដែលបុគ្គលគប្បីប្រព្រឹត្ត ព្រះអង្គមានដំណើរស្អែកទៅកាន់ព្រះនិព្វាន ព្រះអង្គជ្រាបច្បាស់នូវត្រៃលោក ព្រះអង្គប្រសើរដោយសីលាទិគុណរកបុគ្គលណាមួយស្មើគ្មាន ព្រះអង្គជាសារថីអ្នកទូន្មាននូវបុរសដែលគួរទូន្មានបាន ព្រះអង្គជាគ្រូនៃទេវតានឹងមនុស្សទាំងឡាយ ព្រះអង្គបានត្រាស់ដឹងនូវអរិយសច្ចធម៌ ព្រះអង្គលែងវិលមកកាន់កំពង្គើតទៀត ព្រះអង្គបានត្រាស់ដឹង បានធ្វើឲ្យជាក់ច្បាស់នូវព្រះនិព្វានចំពោះព្រះអង្គ ហើយញុំាងលោកនេះព្រមទាំងទេវលោក មារលោក ព្រហ្មលោក ញុំាងប្រជាជន ព្រមទាំងសមណព្រាហ្មណ៍ ទាំងមនុស្សជាសម្មតិទេព នឹងមនុស្សដ៏សេសឲ្យបានត្រាស់ដឹងផង ទ្រង់សំដែងធម៌មានលំអបទដើម បទកណ្តាល នឹងបទចុង ទ្រង់ប្រកាសនូវព្រហ្មចរិយធម៌ព្រមទាំងអត្ថទាំងព្យញ្ជនៈដ៏ពេញបរិបូណ៌បរិសុទ្ធទាំងអស់ ក៏ដំណើរដែលបាននេីញ បានជួបប្រទះព្រះអរហន្តទាំងឡាយ មានសភាពដូច្នោះ ជាការប្រពៃណាស់ ។ គ្រានោះ

ព្រាហ្មណាគហបតិកា ចម្បាយ ឯក្ខមិត្វា សង្ឃាសង្ឃី-
កណ៌ក្ខតា យេន កក្កក ទោក្ខរណី តេនុបសង្កមន្តិ ។

(๑๘๐) តេន ខោ បន សមយេន សោណទណ្ឌោ
ព្រាហ្មណោ ខុបវិប្បាសាយ ឯកាសេយ្យំ ខុបគតោ
ហោតិ ។ អទ្ទសា ខោ សោណទណ្ឌោ ព្រាហ្មណោ
ចម្បេយ្យកេ ព្រាហ្មណគហបតិកេ ចម្បាយ ឯក្ខមិ-
ត្វា សង្ឃាសង្ឃីកណ៌ក្ខតេ យេន កក្កក ទោក្ខរណី
តេនុបសង្កមន្តេ ឯស្ស ខត្តំ អាមន្តេសិ កិំ នុ ខោ
ភោ ខត្តេ ចម្បេយ្យកា ព្រាហ្មណគហបតិកា ចម្បាយ
ឯក្ខមិត្វា សង្ឃាសង្ឃីកណ៌ក្ខតា យេន កក្កក ទោក្ខ-
រណី តេនុបសង្កមន្តីតិ ។ អត្ថ ខោ ភោ សម-
ណោ គោតមោ សក្យបុត្តោ សក្យកុលា បព្វជិតោ
អង្គេសុ ចារិកញ្ញមាណោ មហតា ភិក្ខុសង្ឃេន សទ្ធិ

ពួកព្រាហ្មណ៍ទំនឹងគហបតីអ្នកក្រុងចម្បា នាំគ្នាចេញពីក្រុងចម្បា ជាពួកជាកង ដើរត្រសងចូលសំដៅទៅត្រង់ស្រះបោក្ខរណី ឈ្មោះគគ្គកានោះ ។

(១៨០) សម័យនោះឯង សោណទណ្ឌព្រាហ្មណ៍ ចូលទៅកាន់ដំណេកក្នុងវេលាថ្ងៃ ក្នុងប្រាសាទជាន់ខាងលើ ។ សោណទណ្ឌព្រាហ្មណ៍បានឃើញពួកព្រាហ្មណ៍គហបតី អ្នកក្រុងចម្បា ចេញអំពីក្រុងចម្បា ជាពួកជាកង ដើរត្រសងចូលសំដៅទៅត្រង់ស្រះបោក្ខរណីឈ្មោះ គគ្គក លុះឃើញហើយ ទើបហៅខត្តមហាមាត្យ(១)មកសួរថា នែខត្តៈដ៏ចំរើន ដូចម្តេចហ្ន៎ ក៏ឃានជាពួកព្រាហ្មណ៍គហបតីអ្នកក្រុងចម្បា ចេញអំពីក្រុងចម្បា ជាពួកជាកង ដើរត្រសងចូលសំដៅទៅត្រង់ស្រះបោក្ខរណីឈ្មោះ គគ្គក ។ ខត្តមហាមាត្យទូលឆ្លើយថា បពិត្រលោកដ៏ចំរើន ដ្បិតព្រះសមណគោតមជាសក្យបុត្រ ទ្រង់ចេញចាកសក្យត្រកូលទៅទ្រង់ព្រះផ្នួស ហើយទ្រង់ពុទ្ធដំណើរទៅកាន់ចារិកក្នុងដែនអង្គៈ ព្រមដោយភិក្ខុសង្ឃប្រើនចំនួន

---

១ អដ្ឋកថាពន្យល់ថា អមាត្យនេះជាអមាត្យធំ អាចដោះសាអាចិប្រស្នា ដែលសោណទណ្ឌព្រាហ្មណ៍សួរបាន ។ ឌីកាពន្យល់ថា បុរសណាដែលជាអ្នកប្រាជ្ញក្នុងអាជ្ញារបស់ឥស្សរជនទាំងឡាយមានស្តេចទ្រង់រាជ្យ ទំនងស្តេចដែលមិនបាននអភិសេកជាដើម ជាអ្នករក្សាអង្គនៃឥស្សរជនទាំងនោះ បុរសនោះហៅថា ខត្តៈ ។ បុរសនោះបើឥស្សរជន មានការប្រើឲ្យទៅទីណា ។ បេះការពារទោស របស់ឥស្សរជនទាំងនោះ ក្នុងទីនោះ ។ ។ (ហៅខ្វីថា អមាត្យរួលធ្លង) ។

បញ្ចមង្គេហិ តិក្ខត្តុំ សេហិ ចម្បំ អនុប្បត្តោ ចម្បាយំ វិហរតិ កក្កដាយ ទោក្ករណិយា តីរេ តំ ខោ បន ភវន្តំ គោតមំ ឯវំកល្យាណោ កិត្តិសទ្ទោ អព្ភុគ្គតោ ឥតិបិ សោ ភគវា អរហំ សម្មាសម្ពុទ្ធោ វិជ្ជាចរណសម្បន្នោ សុគតោ លោកវិទូ អនុត្តរោ បុរិសទម្មសារថិ សត្ថា ទេវមនុស្សានំ ពុទ្ធោ ភគវាតិ តមេតេ ភវន្តំ គោតមំ ឧស្សជ្ជាយ ឧបសង្កមន្តីតិ ។ តេនហិ គោខ្តេ យេន ចម្មេយ្យកា ព្រាហ្មណគហបតិកា តេនុបសង្កម ឧបសង្កមិត្វា ចម្មេយ្យកេ ព្រាហ្មណគហបតិកេ ឯវំ វទេហិ សោណទណ្ឌោ គោ[1] ព្រាហ្មណោ ឯវមាហ អាគមេន្តុ តាវ ភវន្តោ សោណទណ្ឌោបិ ព្រាហ្មណោ សមណំ គោតមំ ឧស្សជ្ជាយ ឧបសង្កមិស្សតីតិ ។

---

១ ឧ. ភោសទ្ទេ ន ទិស្សតិ ។

ក្រុងយេរុបៈ ឥន្ទ្រវរ្ម័ពុទ្ធដំណើរ មកដល់ក្រុងចម្បាហើយ ព្រះអង្គ
គង់សម្រាន្តព្រះឥរិយាបថនៅត្បែរឆ្នេរស្រះបោក្ខរណី ឈ្មោះគគ្គរ ជិត
ក្រុងចម្បា កិត្តិសព្ទដ៏ពីពេះសរសើរព្រះគោតមដ៏ចំរើននោះ ឮខ្ចរខ្ចាយ
សុសសាយយ៉ាងនេះថា ព្រះមានព្រះភាគនោះ ព្រះអង្គឆ្ងាយចាកសេចក្តី
សៅហ្មងគ្រប់យ៉ាង ព្រះអង្គត្រាស់ដឹងទូរញ្ញេយ្យធម៌ទាំងពួង ដោយប្រពៃ
បំពោះព្រះអង្គ ព្រះអង្គបរិបូណ៌ដោយវិជ្ជានិងចរណៈ គឺសេចក្តីចេះដឹងនិង
ក្រឹត្យដែលបុគ្គលគប្បីប្រព្រឹត្ត ព្រះអង្គមានដំណើរល្អទៅកាន់ព្រះនិព្វាន
ព្រះអង្គជ្រាបច្បាស់ទូវត្រៃលោក ព្រះអង្គប្រសើរដោយសីលាទិគុណរក
បុគ្គលណាមួយស្មើគ្មាន ព្រះអង្គជាសាវ៉ាថីអ្នកទូន្មានទូវបុរសដែលគួរទូន្មាន
បាន ព្រះអង្គជាគ្រូនៃទេវតានិងមនុស្សទាំងឡាយ ព្រះអង្គបានត្រាស់ដឹង
ទូវអរិយសច្ចធម៌ ព្រះអង្គលែងវិលមកកាន់កំពង្វាតទៀត ពួកព្រាហ្មណ៍គហ-
បតីទាំងនោះ ក៏នាំគ្នាទៅគាល់ព្រះគោតមដ៏ចំរើនអង្គនោះ ។ សោណ-
ទណ្ឌព្រាហ្មណ៍ ប្រើខត្តមហាមាត្យថា នែខត្តៈដ៏ចំរើន បើដូច្នោះអ្នកចូល
ទៅកាត់ពួកព្រាហ្មណ៍គហបតីអ្នកក្រុងចម្បា លុះចូលទៅដល់ហើយប្រាប់
ពួកព្រាហ្មណ៍ទីឯគហបតីអ្នកក្រុងចម្បា យ៉ាងនេះថា នែអ្នកទាំងឡាយ
ដ៏ចំរើន សោណទណ្ឌព្រាហ្មណ៍និយាយយ៉ាងនេះថា ឲ្យពួកអ្នកដ៏ចំរើន
បង្អង់ចាំមួយរំពេចសិន ដ្បិតសោណទណ្ឌព្រាហ្មណ៍ទីឯចូលទៅគាល់ព្រះ

មិស្សតីតំ ។ ឯវំ ភោតំ ខោ សោ ខត្តា សោណទណ្ឌោ ព្រាហ្មណេ ព្រាហ្មណេ បដិសុត្វា យេន ចម្បេយ្យកា ព្រាហ្មណគហបតិកា តេនុបសង្កមិ ឧបសង្កមិត្វា ចម្បេយ្យកេ ព្រាហ្មណគហបតិកេ ឯតទវោច សោណទណ្ឌោ ភោ ព្រាហ្មណោ ឥមមាហ អាគមេន្តុ តាវ ភវន្តោ សោណទណ្ឌោបិ ព្រាហ្មណោ សមណំ គោតមំ ឧស្សាទាយ ឧបសង្កមិស្សតីតិ ។

(១៨១) តេន ខោ បន សមយេន នានារដ្ឋកានំ ព្រាហ្មណគហបតីនំ បញ្ចមត្តានិ ព្រាហ្មណសតានិ ចម្បាយំ បដិវសន្តិ កេនចិទេវ ករណីយេន ។ អស្សោសុំ ខោ តេ ព្រាហ្មណា សោណទណ្ឌោ ព្រាហ្មណោ សមណំ គោតមំ ឧស្សាទាយ ឧបសង្កមិស្សតីតិ ។ អថ ខោ តេ ព្រាហ្មណា យេន សោណទណ្ឌោ ព្រាហ្មណោ តេនុបសង្កមិំសុ ឧបសង្កមិត្វា សោណទណ្ឌំ ព្រាហ្មណំ ឯតទវោចុំ សច្ចំ កិរ ភវំ សោណទណ្ឌោ សមណំ គោតមំ ឧស្សាទាយ ឧបសង្កមិស្សតីតិ ។

សមណាគោតមដែរ ។ ខត្តមហាមាត្យនោះក៏ទទួលពាក្យរបស់សោណ-
ទណ្ឌព្រាហ្មណ៍ថា បពិត្រលោកដ៏ចំរើន យ៉ាងហ្នឹងហើយ រួចក៏ចូល
សំដៅទៅ ត្រង់ទីដែលពួកព្រាហ្មណ៍ទំនឹងគហបតីអ្នកក្រុងចម្បាទៅ លុះ
ចូលទៅដល់ហើយ ក៏បានសាកសួរដំណើរនុ៎ះ ចំពោះពួកព្រាហ្មណ៍ នឹង
គហបតីអ្នកក្រុងចម្បាថា នែអ្នកទាំងឡាយដ៏ចំរើន សោណទណ្ឌព្រាហ្មណ៍
និយាយយ៉ាងនេះថា ឲ្យពួកអ្នកដ៏ចំរើន បង្អង់ចាំមួយរំពេចសិន ដ្បិត
សោណទណ្ឌព្រាហ្មណ៍ នឹងចូលទៅគាល់ព្រះសមណាគោតមដែរ ។

(១៨១) ដូនជាសម័យនោះឯង ព្រាហ្មណ៍ទាំងឡាយ ដែលមក
អំពីវេជ្ជសីមាផ្សេង ៗ គ្នា (មានដែនកាសីនឹងដែនកោសលជាដើម) ចំនួន
៥០០ នាក់ មកនៅអាស្រ័យក្នុងក្រុងចម្បា ដោយការណីយកិច្ច(១)ឯណា
នីមួយ ។ ពួកព្រាហ្មណ៍ទាំងនោះបានឮថា សោណទណ្ឌព្រាហ្មណ៍នឹង
ចូលទៅគាល់ព្រះសមណាគោតម ។ លំដាប់នោះ ពួកព្រាហ្មណ៍ទាំង
នោះក៏នាំគ្នាចូលសំដៅទៅត្រង់ទី ដែលសោណទណ្ឌព្រាហ្មណ៍នៅ លុះ
ចូលទៅដល់ហើយ ក៏បានសួរសោណទណ្ឌព្រាហ្មណ៍ដូច្នេះថា បានឮ
ថា សោណទណ្ឌដ៏ចំរើន នឹងទៅគាល់ព្រះសមណាគោតមពិតមែនឬ ។

---

១ អដ្ឋកថាថា ថា ពួកព្រាហ្មណ៍ដែលមកប្រជុំគ្នាទៅនគរនោះ ដោយមានការណីយកិច្ច២យ៉ាង
គឺដើម្បីបរិភោគនូវគ្រឿងបូជាយ៉ាង ១ ដើម្បីស្វាធ្យាយនូវមន្ត ១ ។ ឯក្នុងនគរនោះមានលោក
ឥតមានគ្រឿងបូជាយញ្ញទេ តែព្រាហ្មណ៍ទាំងនោះទៅប្រជុំគ្នា បម្រុងនឹងស្វាធ្យាយមន្ត ។ ព្រោះ
លោកសំដៅយកកិច្ចទាំង ២ យ៉ាងនោះ ទើបពោលថា ដោយមានការណីកិច្ចឯណានីមួយ ។

ฬาโ เขา เม เภา ภวนฺโต อยมฺปิ สมณโก ตาทิโส ทิฏฺฐสจฺจานญฺจ ทสฺสนาย อุปสงฺกมิตพฺพโต ฯ ยา ภวนฺตานญฺเจว สมณานญฺจ ทิฏฺฐสจฺจานญฺจ ทสฺสนาย อุปสงฺกมิตพฺพโต อยมฺปิ อายาจนา ยถา ภวนฺตานญฺเจว สมณานญฺจ ทิฏฺฐสจฺจานญฺจ ทสฺสนาย อุปสงฺกมิตพฺพโต เอวเมว ยา ภวนฺตานญฺเจว สมณานญฺจ ทิฏฺฐสจฺจานญฺจ ทสฺสนาย อุปสงฺกมิตพฺพโต ตา อายาจนา ปฏิกฺขิปนา ยถา ปฏิกฺขิปนา ตถา ตสฺสา ปฏิกฺขิปนาย ยถา ปฏิกฺขิปนา ตถา ตสฺสา อายาจนาย ยถา อายาจ

សោណទណ្ឌសូត្រ គុណភាវរបស់សោណទណ្ឌព្រាហ្មណ៍

សោណទណ្ឌព្រាហ្មណ៍ទូលថា (អើ អ្នកចំឆ័ន្ទ ឮយដ៏ចំរើន ខ្ញុំមានសេចក្តីត្រិះរិះយ៉ាងហ្នឹងមែន ខ្ញុំនឹងចូលទៅគាល់ព្រះសមណគោតមដែរ ។ ពួកព្រាហ្មណ៍ចាំងនោះក៏ឃាត់ថា សោណទណ្ឌដ៏ចំរើន កុំចូលទៅជួបនឹងព្រះសមណគោតមឡើយ សោណទណ្ឌដ៏ចំរើន មិនគួរចូលទៅជួបនឹងព្រះសមណគោតមទេ ប្រសិនបើសោណទណ្ឌដ៏ចំរើន ចចេសតែចូលទៅជួបនឹងព្រះសមណគោតម សោណទណ្ឌដ៏ចំរើន នឹងសាបសូន្យយស ឯព្រះសមណគោតមវិញតែងចំរើនយសឡើង សោណទណ្ឌដ៏ចំរើន នឹងសាបសូន្យយស ព្រះសមណគោតម នឹងវិញតែងចំរើនយសឡើង ហេតុនេះបានជាសោណទណ្ឌដ៏ចំរើន មិនគួរចូលទៅជួបនឹងព្រះសមណគោតមទេ ព្រះសមណគោតមទេតើ ទើបគួរចូលមកជួបនឹងសោណទណ្ឌដ៏ចំរើនវិញ ប្រកាសមួយទៀត សោណទណ្ឌដ៏ចំរើន ជាឧកគោសុជាត (មានជាតិដ៏ល្អ តាំងពីចំណែក) គឺចំណែកខាងមាតានឹងចំណែកខាងបិតា កើតអំពីផ្នែដ៏បរិសុទ្ធស្អាត តាំងអំពីតំណនៃដីជូនដីតា ៧ ដូរ(១)មក មិនដែលនរណាមួយ ពោលទោសតិះដៀល ដោយពោល ដល់ជាតិកំណើតឡើយ

---

๑ អដ្ឋកថា ថា មាតា ដីជូន ដីជូនទួត ជាព្រាហ្មណ៍ បិតា ដីតា ដីតាទួត ជាព្រាហ្មណ៍ ជា ៦ (ជាតំរប់ ៧ ដូរខាងខ្លួន) ហៅថា ឧភតោសុជាត ។

យម្បិ កាឡំ សោណទណ្ឌោ ព្រាហ្មណោ សុជាតោ មាតតោ
ច បិតតោ ច សំសុទ្ធគ្គហណិកោ យាវ សត្តមា
បិតាមហយុគា អក្ខិត្តោ អនុបក្កុដ្ឋោ ជាតិវាទេន
តមិជា ច ឧត្តេន ច អរហតិ កាឡំ សោណទណ្ឌោ សម-
ណានំ តោតមំ ទស្សនាយ ឧបសង្កមិតុំ សមណោ
ខ្វេ តោតមោ អរហតិ កាឡិំ សោណទណ្ឌំ ទស្សនា-
យ ឧបសង្កមិតុំ កាឡំ ហិ សោណទណ្ឌោ អឌ្ឍោ
មហទ្ធនោ មហាភោគោ ។បេ។ កាឡំ ហិ សោណ-
ទណ្ឌោ អជ្ឈាយកោ មន្តធរោ តិណ្ណំ វេទានំ បារគូ
សនិឃណ្ឌកេតុភានំ សាក្ខរប្បភេទានំ តតិយាន-
បញ្ចមានំ បទកោ វេយ្យាករណោ លោកាយតម-
ហាបុរិសលក្ខណេសុ អនវយោ កាឡំ ហិ សោណ-
ទណ្ឌោ អភិរូបោ ទស្សនីយោ បាសាទិកោ បរមាយ
វណ្ណបោក្ខរតាយ សមន្នាគតោ ព្រហ្មវណ្ណី ព្រហ្ម-
វច្ឆសី(๑) អភិរូបា វតាយំ ទស្សនាយ កាឡញ្ជិ

---

๑ ម. ព្រហ្មវណ្ណី ព្រហ្មវច្ឆសី ។

ក៏ឯសោណទណ្ឌដ៏ចំរើន ជាទុកតោសុជាត ខាងមាតាទំាងបិតាកើតអំពីផ្លែដ៏បរិសុទ្ធស្អាត តាំងអំពីតំណនៃដីដូនដីតា ៧ ជួរមក មិនដែលមាននរណាមួយ ពោលតិះដៀល ដោយពោលដល់ជាតិកំណើតបាន ហេតុនេះបានជាសោណទណ្ឌដ៏ចំរើន មិនគួរចូលទៅជួប នឹងព្រះសមណគោតមឡើយ ព្រះសមណគោតមទេតើ ទើបគួរចូលមកជួបសោណទណ្ឌដ៏ចំរើនវិញ ប្រការមួយទៀត សោណទណ្ឌដ៏ចំរើន ជាអ្នកសុភសុគតមានទ្រព្យសម្បត្តិច្រើន មានគ្រឿងប្រើប្រាស់ច្រើន ។ បេ ។ ប្រការមួយទៀត សោណទណ្ឌដ៏ចំរើន ជាអ្នកពាយមន្ត បេះចាំមន្ត ជាអ្នកដល់នូវត្រើយនៃត្រៃវេទ ព្រមទាំងគម្ពីរនិឃណ្ឌុ គម្ពីរកេតុភៈ ព្រមទាំងអក្ខរប្បភេទ គឺសិក្ខានឹងនិរុត្តិ ដែលមានគម្ពីរឥតិហាសៈជាគំរប់ ៥ ជាអ្នកស្គាល់បទនឹងវេយ្យាករណ៍ ជាអ្នកមិនខ្ជិលច្រអូស គឺជាអ្នកបង្កបង្កើនទេស ស្ទាត់ជំនាញ កន្ទឹលោកាយតសាស្ត្រ នឹងមហាបុរិសលក្ខណព្យាករណសាស្ត្រ ប្រការមួយទៀត សោណទណ្ឌដ៏ចំរើន មានរូបល្អ គួរពិតពិល រមិលមើល គួរជ្រះថ្លា ប្រកបដោយសម្បុរល្អក្រៃលែង មានសម្បុរដ៏ប្រសើរ មានសរីរៈស្រដៀងនឹងព្រហ្ម មានសពាង្គកាយ គួរឲ្យចង់មើលមិនលែង

សោណទណ្ឌោ សីលវា វុឌ្ឍសីលី[1] វុឌ្ឍសីលេន ស-
មណ្ឌាគតោ អាវុ ហោ សោណទណ្ឌោ កាលញ្ញូ ភវំ
កាលញ្ញូ ភវន្តំ ឥរិយា ភវាយ សមណ្ឌាគតោ
វិស្សដ្ឋាយ អនេលគលាយ អត្ថស្ស វិញ្ញាបនិយា កិំ
ហិ សោណទណ្ឌោ ពហុំ អាចរិយទាចរិយោ តីណិ
មាណវកសតានិ មន្តេ វាចេតិ ពហុកា ខោ[2] បន
ជាជាតិសា ជាជាជនបទា មាណវកា អាគច្ឆន្តិ គោ-
តោ សោណទណ្ឌស្ស សន្តិកេ មន្តត្ថិកា មន្តេ អធី-
យិតុកាមា តវញ្ចិ សោណទណ្ឌោ ជាណ្ណុ វុឌ្ឍ
មហល្លកោ អទ្ធគតោ វយោអនុប្បត្តោ សមណោ
គោតមោ តរុណោ ចេវ តរុណប្បព្វជិតោ ច តវញ្ចិ
សោណទណ្ឌោ វញ្ញោ មាគធស្ស សេនិយស្ស ពិម្ពិសា-
រស្ស សក្កតោ គរុកតោ មានិតោ បូជិតោ អបចិតោ
តវញ្ចិ សោណទណ្ឌោ ព្រាហ្មណស្ស ចោក្ខរសាតិស្ស
សក្កតោ គរុកតោ មានិតោ បូជិតោ អបចិតោ

---

๑ ម. ម វុទ្ធសីលី ។ ๒ ម. ម. ពហូ ហោ ។

ប្រការមួយទៀត សោណទណ្ឌដ៏ចំរើន ជាអ្នកមានសីលធម៌ មានសីលធម៌ដ៏ចំរើន ប្រកបដោយសីលធម៌ដ៏ចំរើន ប្រការមួយទៀត សោណទណ្ឌដ៏ចំរើន មានវាចាសុភាព មានពាក្យពីរោះត្រចៀកស្តាយ ប្រកបដោយសំដីជារបស់អ្នកក្រុង ជាវាចាច្បាស់លាស់ប្រាសចាកទោស ជាវាចាអាចញុំាងអ្នកស្តាប់ឲ្យបួលចិត្តសេចក្តីបានជាក់លាក់ ប្រការមួយទៀត សោណទណ្ឌដ៏ចំរើន ជាអាចារ្យធំជាងអាចារ្យរបស់ជនជាច្រើន បានបង្រៀនមន្តមាណពវាយនាក់ មាណពជាច្រើនដែលមានសេចក្តីត្រេកអរដោយមន្ត មានប្រាថ្នាចំរើនមន្តក្នុងសំណាក់នៃសោណទណ្ឌដ៏ចំរើន ហើយនាំគ្នាមកអំពីទិសផ្សេងៗ អំពីជនបទផ្សេងៗ ប្រការមួយទៀត សោណទណ្ឌដ៏ចំរើន ជាមនុស្សចាស់ព្រឹទ្ធាចារ្យ មានអាយុច្រើន រស់នៅបានយូរឆ្នាំមកហើយ មានអាយុក៏ជ្រុលចូលមក ក្នុងបច្ឆិមវ័យហើយ ឯព្រះសមណគោតមនៅក្មេងផង ទើបនឹងបួសថ្មីៗ ផង ប្រការមួយទៀត សោណទណ្ឌជាមនុស្សដែលព្រះបាទមាគធសេនិយពិម្ពិសារ ទ្រង់ផ្ញើសក្ការៈ គោរព រាប់អានបូជា គោតត្រែង ប្រការមួយទៀត សោណទណ្ឌដ៏ចំរើន ជាមនុស្សដែលបោក្ខរសាតិព្រាហ្មណ៍បានផ្ញើសក្ការៈ គោរព រាប់អាន បូជា គោតត្រែង

กาฬกณฺโณ สมาโณ อสฺมา ธมฺมา อปฺปฏิสนฺโต สนฺตุสฺสมาโน สนฺตินาคกุลาวกา สงฆมฺปิ ภนฺเตหิ ปญฺจหิ ปาติโมกฺเขหิ ปญฺจหิ มาตเรน สีเลนายเน ตาทิสาเรน อินฺทฺริ

ប្រការមួយទៀត សោណទណ្ឌដ៏ចំរើន នៅគ្រប់គ្រងក្រុងចម្បា ដែលជាក្រុងកុះករ ដោយប្រជាជននឹងសត្វ សម្បូណ៌ដោយស្មៅ ឈើ នឹងទឹក បរិបូណ៌ ដោយធញ្ញាហារ ជាព្រះរាជទ្រព្យដែលព្រះបាទមាគធសេនិយ-ពិម្ពិសារ ទ្រង់ព្រះរាជទានឲ្យ ជាព្រះរាជបំណាច់ដ៏ប្រសើរ ប្រការមួយទៀត សោណទណ្ឌដ៏ចំរើន នៅគ្រប់គ្រងក្រុងចម្បា ដែលជាក្រុងកុះករ ដោយប្រជាជននឹងសត្វ ព្រមទាំងស្មៅ ឈើ ទឹក បរិបូណ៌ដោយធញ្ញាហារ ជាព្រះរាជទ្រព្យដែលព្រះបាទមាគធសេនិយពិម្ពិសារ ទ្រង់ព្រះរាជទានឲ្យ ជាព្រះរាជបំណាច់ដ៏ប្រសើរ ព្រោះហេតុនេះ ទើបថា សោណទណ្ឌដ៏ចំរើន មិនគួរចូលទៅដួបនឹងព្រះសមណគោតមឡើយ ព្រះសមណគោតមទេតើ ទើបគួរចូលមកដួបនឹងសោណទណ្ឌដ៏ចំរើនវិញ ។

(១៨៦) កាលដែលពួកព្រាហ្មណ៍និយាយយ៉ាងនេះហើយ សោណ-ទណ្ឌព្រាហ្មណ៍ បាននិយាយនឹងព្រាហ្មណ៍ទាំងនោះដូច្នេះថា នែអ្នកទាំងឡាយដ៏ចំរើន បើដូច្នោះ ចូរអ្នកទាំងឡាយស្តាប់ខ្ញុំសិន ដូចយ៉ាងយើងគួរនឹងចូលទៅដួបនឹងព្រះគោតមដ៏ចំរើននោះដោយពិត ឯព្រះគោតមដ៏ចំរើននោះ មិនគួរនឹងចូលមកដួបនឹងយើងទេ បានឮថា ព្រះសមណគោតមដ៏ចំរើន ជាឧកគោសុជាតអំពីខាងព្រះមាតានឹងខាងព្រះបិតា កើតអំពីផ្នែ

សត្តមា បិតាមហាយុតា អក្ខំត្តោ អនុបក្កុដ្ឋោ ជាតិវាទេន យម្បិ តេ សមណោ គោតមោ ខុភតោ សុជាតោ មាតិតោ ច បិតិតោ ច សំសុទ្ធគ្គហណិកោ យាវ សត្តមា បិតាមហយុតា អក្ខំត្តោ អនុបក្កុដ្ឋោ ជាតិវាទេន តមិជា ឥដ្ឋេន ន អរហតិ សោ តវំ តោតមោ អម្ហាកំ ឧស្សាយ ឧបសង្កមិតុំ អថខោ មយមេវ អរហាម តំ ភវន្តំ តោតមំ ឧស្សាយ ឧបសង្កមិតុំ សមណោ ខលុ តេ តោតមោ មហន្តំ ញាតិសង្ឃំ ជិហាយ បព្ពជិតោ ។បេ។ សមណោ ខលុ តេ តោតមោ បហូតំ ហិរញ្ញសុវណ្ណំ ជិហាយ បព្ពជិតោ ភូមិតត្ថូ វេយ្យាសជ្ជា សមណោ ខលុ តេ តោតមោ ឧហរេ វ សមានោ សុសូ[1] កាឡកេសោ ភទ្រេន យោព្វនេន សមង្គាគតោ បឋមេន វយសា អគារស្មា អនគារិយំ បព្ពជិតោ សមណោ ខលុ តេ តោតមោ អកាមកានំ មាតាបិតូនំ អស្សុមុខានំ រុទន្តានំ

---

๑ ម. សុសុ ។ ម. យ្យ សុសុ ។

ដ៏បរិសុទ្ធស្អាត តាំងអំពីតំណនៃដីដូនដីតា ๗ ដង្វរមកដែរ មិនដែលមាននរណាមួយ ពោលទោសតិះដៀល ដោយពោលដល់ជាតិកំណើតឡើយ ព្រះសមណគោតមដ៏ចំរើន ជាទុកតោសុជាត អំពីខាងព្រះមាតានឹងខាងព្រះបិតា កើតអំពីផ្ទៃដ៏បរិសុទ្ធស្អាត តាំងអំពីតំណនៃដីដូនដីតា ๗ ដង្វរមកដែរ មិនដែលមាននរណាមួយ ពោលទោសតិះដៀល ដោយពោលដល់ជាតិកំណើតបាន ព្រោះហេតុនេះបានជាព្រះគោតមដ៏ចំរើននោះ មិនគួរស្តេចចូលមកជួបនឹងយើងទេ តាមដែលពិតនោះ មានតែយើងទេតើ ទើបគួរចូលទៅជួបនឹងព្រះគោតមដ៏ចំរើននោះវិញ បានពោលថា ព្រះសមណគោតមដ៏ចំរើន ទ្រង់លះបង់ពួកញាតិដ៏ច្រើន ហើយ (ចេញទៅ) ទ្រង់ព្រះផ្នួស ។បេ។ បានពោលថា ព្រះសមណគោតមដ៏ចំរើន ទ្រង់លះបង់ទ្រព្យកាក់ទឹងមាសដ៏ច្រើន ដែលបិតនៅក្នុងផ្ទៃដី បិតនៅលើអាកាស (ប្រាសាទជាន់លើ) ហើយទ្រង់ព្រះផ្នួស បានពោលថា ព្រះសមណគោតមដ៏ចំរើន ទ្រង់នៅក្មេងតម្ងៃ មានព្រះកេសាខ្មៅស្រស់ ប្រកបដោយវ័យដ៏ចំរើន តាំងនៅក្នុងបឋមវ័យនៅឡើយ ទ្រង់ស្តេចចេញចាកគេហដ្ឋាន ហើយទ្រង់ព្រះផ្នួស បានពោលថា ព្រះសមណគោតមដ៏ចំរើន កាលដែលព្រះមាតា និងព្រះបិតាមិនពេញព្រះទ័យ (នឹងឲ្យទៅទ្រង់ព្រះផ្នួស) កំពុងមានព្រះភក្ត្រជោកជាំដោយទឹកព្រះនេត្រ ទ្រង់ព្រះកន្សែងសោយសោក ព្រះអង្គក៏ទ្រង់

កេសមស្សុំ ជិហ្មវេត្ថា កាសាយានិ វត្ថានិ អគ្ឃាទេត្វា
អគារស្មា អនគារិយំ បព្ពជិតោ សមណោ ខលុ
ភោ គោតមោ អភិរូបោ ទស្សនីយោ ចាសាធិកោ
បរមាយ វណ្ណោក្ខរតាយ សមន្នាគតោ ព្រហ្មវណ្ណី
ព្រហ្មវច្ឆសី អក្ខុទ្ធាវកាសោ ទស្សនាយ សមណោ
ខលុ ភោ គោតមោ សីលវា អរិយសីលី កុសល-
សីលី កុសលសីលេន សមន្នាគតោ សមណោ
ខលុ ភោ គោតមោ កល្យាណវាចោ កល្យាណវា-
ក្ករណោ ពោវិយា វាចាយ សមន្នាគតោ វិស្សដ្ឋាយ
អនេលគលាយ អត្ថស្ស វិញ្ញាបនិយា សមណោ
ខលុ ភោ គោតមោ ពហូនំ អាចរិយទាចរិយោ សម-
ណោ ខលុ ភោ គោតមោ ឱឍាគាមកតោ វិតតថ-
បលេ្ហ សមណោ ខលុ ភោ គោតមោ កម្មវាទី ក្រិ-
យវាទី អថាបបុរក្ខារោ ព្រហ្មញ្ញាយ បជាយ សម-
ណោ ខលុ ភោ គោតមោ ឧភា កុលា បព្ពជិតោ
អភិជ្ឍខត្តិយកុលា(๑) សមណោ ខលុ ភោ គោតមោ

---

๑ ខ. អាទីនវភូតិយកុលា ។ ម. អសម្ភិន្នខត្តិយកុលា ។

ជាក់ព្រះកេសាទំាងព្រះមស្សុ ហើយទ្រង់ព្រះពស្ត្រផ្រាលកំទេចអម្ចត់ ទ្រង់ចេញចាកគេហដ្ឋានទៅទ្រង់ព្រះផ្នួស ឬានឮថា ព្រះសមណគោតម មានព្រះរូបគោមល្អ គួរពិតពិល រមិលមើល គួរជ្រះថ្លា ប្រកបដោយព្រះឆវីដ៏ល្អក្រៃលែង មានព្រះឆវីដ៏ប្រសើរ មានព្រះសរីរៈស្រដៀងទំាងព្រហ្ម មានព្រះសពាង្គកាយគួរឲ្យចង់មើលមិនលែង ឬានឮថា ព្រះសមណគោតមដ៏ចំរើន មានសីល មានសីលដ៏ប្រសើរ មានសីលជាកុសល ព្រះអង្គប្រកបដោយសីលជាកុសល ឬានឮថា ព្រះសមណគោតមដ៏ចំរើន មានព្រះឥាសុកាឥ មានឥាក្យពីរោះក្បោះក្បាយ ព្រះអង្គប្រកបដោយសំដីជារបស់អ្នកក្រុង ជាឥាចាច្បាស់លាស់ប្រាសចាកឥាសា ជាឥាចាអាចញុំាងអ្នកស្តាប់ឲ្យចូលចិត្តសេចក្តីបានជាក់លាក់ ឬានឮថា ព្រះសមណគោតមដ៏ចំរើន ជាអាចារ្យធំជាងអាចារ្យរបស់ជនជាច្រើន ឬានឮថា ព្រះសមណគោតមដ៏ចំរើន អស់កាមឥាគៈហើយ ប្រាសចាកសេចក្តីស្រើបស្រាលហើយ ឬានឮថា ព្រះសមណគោតមដ៏ចំរើន ជាកម្មឥាទី ជាកិរិយឥាទី ធ្វើទូរលោកុត្តរធម៌ឲ្យជាប្រធានដល់ប្រជាជនអ្នកដ៏ប្រសើរ ឬានឮថា ព្រះសមណគោតមដ៏ចំរើន ទ្រង់ចេញចាកត្រកូលដ៏ខ្ពង់ខ្ពស់ជាត្រកូលក្សត្រិយ៍ដែលមិនបានលាយច្រឡំដោយត្រកូលដទៃ មកទ្រង់ព្រះផ្នួស ឬានឮថា

អឌ្ឍ[1] កុលា បព្ពជិតោ មហទ្ធនា មហាភោគា
សមណំ ខលុ ភោ គោតមំ តំរេវដ្ឋា តំរេជនបទា
សំបុដ្ឋំ អាគច្ឆន្តិ សមណំ ខលុ ភោ គោតមំ អនេ-
កាគំ ឥរតាសហស្សានំ ចាលោហំ សរណង្គតាគំ
សមណំ ខលុ ភោ គោតមំ ឯវំកល្យាណោ កិត្តិសទ្ទោ
អព្ភុគ្គតោ ឥតិបំ សោ ភគវា អរហំ សម្មាសម្ពុទ្ធោ
វិជ្ជាចរណសម្បន្នោ សុគតោ លោកវិទូ អនុត្តរោ
បុរិសទម្មសារថិ សត្ថា ទេវមនុស្សានំ ពុទ្ធោ ភគវាតំ
សមណោ ខលុ ភោ គោតមោ ទ្វត្តឹសមហាបុរិស-
លក្ខណេហិ សមង្គិភូតោ សមណោ ខលុ ភោ
គោតមោ ឯហិសាកតភាវី[2] សចិលោ សម្ភោនគោ

---

๑ អឌ្ឍតិបិ អឌ្ឍកុលាតិបិ ជាហេ ។ ๒ ឯហិស្វាគតភាវី ឥតិបិ ជាហេ ។

សោណទណ្ឌសូត្រ ពុទ្ធគុណកថា

ព្រះសមណគោតមដ៏ចំរើន ទ្រង់ចេញចាកត្រកូលដ៏ស្តុកស្តម្ភ មាំមួនមាន
ទ្រព្យច្រើន មានគ្រឿងប្រើប្រាស់ច្រើន មកទ្រង់ព្រះផ្នួស ឮបានឮ
ថា ពួកមនុស្សដែលនៅក្នុងដែនដទៃ ក្នុងជនបទដទៃ នាំគ្នាមកសាកសួរ
(ប្រស្នា) នឹងព្រះសមណគោតម ឮបានឮថា ពួកទេវតាច្រើនពាន់ឮបាន
ដល់នូវព្រះសមណគោតមជាសរណៈស្មើដោយជីវិត ឮបានឮថា កិត្តិសព្ទ
ដ៏ពីរោះសរសើរព្រះគោតម ពុទ្ធុទ្ឃោសសុសសាយយ៉ាងនេះថា ព្រះមាន
ព្រះភាគអង្គនោះ ព្រះអង្គឆ្ងាយចាកសេចក្តីសៅហ្មងគ្រប់យ៉ាង ព្រះអង្គ
ត្រាស់ដឹងនូវញេយ្យធម៌ទាំងពួង ដោយប្រពៃចំពោះព្រះអង្គ ព្រះអង្គបរិ-
បូណ៌ដោយវិជ្ជានិងចរណៈ គឺសេចក្តីចេះដឹងនិងក្រិត្យដែលបុគ្គលគប្បី
ប្រព្រឹត្ត ព្រះអង្គមានព្រះដំណើរល្អទៅកាន់ព្រះនិព្វាន ព្រះអង្គជ្រាបច្បាស់
នូវលោក ព្រះអង្គប្រសើរដោយសីលាទិគុណ រកបុគ្គលណាមួយស្មើ
គ្មាន ព្រះអង្គជាសារថីអ្នកទូន្មាននូវបុរសដែលគួរទូន្មានបាន ព្រះអង្គ
ជាគ្រូនៃទេវតានិងមនុស្សទាំងឡាយ ព្រះអង្គបានត្រាស់ដឹងនូវអរិយសច្ច-
ធម៌ ព្រះអង្គលែងត្រឡប់មកកាន់កំព្រាំទៀត ឮបានឮថា ព្រះសមណ-
គោតមដ៏ចំរើន ប្រកបដោយមហាបុរិសលក្ខណៈ ៣២ ប្រការ ឮបានឮថា
ព្រះសមណគោតមដ៏ចំរើន រមែងមានព្រះវាចាពាក់ព័ន្ធថា អ្នកចូរមកចុះ
មកល្អហើយ ទ្រង់មានព្រះវាចាទន់ ទ្រង់ឈ្វាស់វៃក្នុងការទទួលពាក់ព័ន្ធ

អញ្ញាកុដិកោ ឧត្តានមុខោ បុព្ពភាសី សមណោ ខលុ
កោ គោតមោ ចតុន្នំ បរិសានំ សក្កតោ គរុកតោ
មានិតោ បូជិតោ អបចិតោ សមណំ ខលុ កោ
គោតមំ[1] ឥមា ឥទិ ច[2] មនុស្សា ច អកិប្បសន្នា
សមណោ ខលុ កោ គោតមោ យស្មឹ តាមេ វា
និកមេ វា បដិសតិ ន តស្មឹ តាមេ វា និកមេ វា
អមនុស្សា មនុស្សេ វិហេឋេន្តិ សមណោ ខលុ កោ
គោតមោ សង្ឃីតណ្ឌិកណ្ឌាចរិយោ បុថុត្តកភនំ អក្ក-
មក្ខាយតិ យថា ខោ បន កោ ឯតេសំ សមណ-
ព្រាហ្មណានំ យថា វា តថា វា យសោ សមុទា-
គច្ឆតិ ន ហេវំ សមណស្ស គោតមស្ស យសោ
សមុទាគតោ អថខោ អនុត្តរាយ វិជ្ជាចរណសម្បទាយ
សមណស្ស គោតមស្ស យសោ សមុទាគតោ សម-
ណំ ខលុ កោ គោតមំ រាជា មាគធោ សេនិយោ
ពិម្ពិសារោ សបុត្តោ សភរិយោ សបរិសោ សាមច្ចោ
ចាណេហិ សរណំ គតោ សមណំ ខលុ កោ គោតមំ

---

๑ ខ. សមណោ ខលុ កោ គោតមេ ។ ម. សមណោ ខលុ កោ គោតមោ ។
๒ ខ. បសទ្ធោ ន និស្សតិ ។

ទ្រង់មានព្រះកត្តុរតាកាយ ទ្រង់មានព្រះឧស្សុរសកាយ ទ្រង់មានព្រះវាចាមុនគេ (តែកន្លងកាលខ្លះ) បានត្មៃថា ព្រះសមណគោតមដ៏ចំរើន មានបរិសទ្យចាំង ៤ ពួក ធ្លើសក្ការៈ គោរព កប់អាន បូជា កោតក្រែង បានត្មៃថា ពួកទេវតា នឹងមនុស្សជាច្រើន ដ្រះថ្លានឹងព្រះសមណគោតម បានត្មៃថា (បើ) ព្រះសមណគោតមដ៏ចំរើន នៅអាស្រ័យក្នុងស្រុកណា ឫនិគមណា ពួកអមនុស្សមិនហ៊ានបៀតបៀន ដល់មនុស្សចាំងច្បាយក្នុងស្រុក ឫនិគមនោះឡើយ បានត្មៃថា ព្រះសមណគោតម មានពួកមានក្រុម នឹងអាចារ្យនៃពួកក្រុម (ជាច្រើន) ប្រដុំដនតែងពោលថា ព្រះអង្គប្រសើរជាងពួកតិរ្ថិយដ៏ច្រើន នៃអ្នកចាំងច្បាយដ៏ចំរើន ក៏យសរបស់សមណព្រាហ្មណ៍ចាំងនេះ តែងចំរើនរុងរឿងឡើង ដោយហេតុតាមតែបាន យ៉ាងណាមិញ ឯយសរបស់ព្រះសមណគោតម មិនមែនចំរើនរុងរឿងឡើងយ៉ាងនោះទេ តាមដែលពិតនោះ យសរបស់ព្រះសមណ-គោតម ចំរើនរុងរឿងឡើង ព្រោះការបរិបូណ៌ ដោយវិជ្ជានឹងចរណៈដ៏ប្រសើរ បានត្មៃថា ព្រះបាទមាគធសេនិយពិម្ពិសារ ព្រមចាំងព្រះរាជបុត្រ ព្រះអគ្គមហេសី រាជបរិសទ្យនឹងរាជអាមាត្យ បានដល់នូវព្រះសមណ-គោតមជាសរណៈ ស្មើដោយជីវិត បានត្មៃថា ព្រះបាទបសេនទិកោសល

ភជា បសេនទិកោសលោ សបុត្តោ សភរិយោ សប-
រិសោ សាមច្ចោ ចាណោហំ សរណគ្គតោ សមណំ
ខលុ ភោ គោតមំ ព្រាហ្មណោ ចោក្ខរសាតំ សបុត្តោ
សភរិយោ សបរិសោ សាមច្ចោ ចាណោហំ សរណគ្គតោ
សមណោ ខលុ ភោ គោតមោ រញ្ញោ មាគធស្ស
សេនិយស្ស ពិម្ពិសារស្ស សក្ខាតោ ភវតោ មានិតោ
បូជិតោ អបចិតោ សមណោ ខលុ ភោ គោតមោ
រញ្ញោ បសេនទិកោសលស្ស សក្ខាតោ ភវតោ
មានិតោ បូជិតោ អបចិតោ សមណោ ខលុ ភោ
គោតមោ ព្រាហ្មណស្ស ចោក្ខរសាតិស្ស សក្ខាតោ
ភវតោ មានិតោ បូជិតោ អបចិតោ សមណោ
ខលុ ភោ គោតមោ ចម្បំ អនុប្បត្តោ ចម្បាយំ
វិហរតិ កណ្ណកេយ្យ ចោក្ខរណិយា តីរេ យេ ខោ បន
ភោ(๑) កេចិ សមណា វា ព្រាហ្មណា វា អម្ហាកំ
តាមក្ខេត្តំ អាគច្ឆន្តិ អតិថិនោ តេ មោឡ្ហំ អតិថី
ខោ(๒) បនម្ហិ សក្ខាតព្ពា ភវតោ មានេតព្ពា

---

๑ ឧ. ភោសព្ពេ ន ទិស្សតិ ។ ๒ ឧ អតិថីបិ ភោ ។

ព្រមទាំងព្រះរាជបុត្រ ព្រះអគ្គមហេសី រាជបរិស័ទ្យទទឹងអាមាត្យ បានដល់នូវព្រះសមណគោតមដ៏ចំរើនជាសរណៈស្មើដោយជីវិត បានឮថា ចោក្ខវសាតិព្រាហ្មណ៍ព្រមទាំងបុត្រភរិយា បរិស័ទ្យទទឹងអាមាត្យ បានដល់នូវព្រះសមណគោតមជាសរណៈស្មើដោយជីវិត បានឮថា ព្រះបាទមាគធសេនិយពិម្ពិសារ ទ្រង់បានធ្វើសក្ការៈ គោរព រាប់អាន បូជា កោតក្រែងព្រះសមណគោតម បានឮថា ព្រះបាទបសេនទិកោសល ទ្រង់បានធ្វើសក្ការៈ គោរព រាប់អាន បូជា កោតក្រែងព្រះសមណគោតម បានឮថា ចោក្ខវសាតិព្រាហ្មណ៍បានធ្វើសក្ការៈ គោរព រាប់អាន បូជា កោតក្រែងព្រះសមណគោតម បានឮថា ព្រះសមណគោតម ទ្រង់ពុទ្ធដំណើរមកដល់ក្រុងចម្បា ហើយ ឥឡូវទ្រង់គង់ទៀបឆ្នេរស្រះចោក្ខវណីឈ្មោះគគ្គរា ជិតក្រុងចម្បានៃគ្នាយើងដ៏ចំរើន ពួកសមណៈឬព្រាហ្មណ៍ឯណាមួយ ដែលមកដល់តាមក្តេរ្តរបស់យើងហើយ ពួកសមណព្រាហ្មណ៍អម្បាលនោះ សុទ្ធតែជាភ្ញៀវរបស់យើង ធម្មតាភ្ញៀវ គួរតែយើងធ្វើសក្ការៈ គោរព រាប់អាន

ឃ្លាតេតព្ពា អបនេតព្ពា យម្បិ តោ សមណោ គោតមោ ធម្មំ អនុប្បត្តោ ធម្មាយំ វិហារតិ តក្កាយ តោក្ករ-ណាយ តីរេ អតិដ្ឋស្មាកំ សមណោ គោតមោ អតិដ្ឋិ ខោ បនម្ហេហិ សក្កាតព្ពោ ភរុកាតព្ពោ មានេតព្ពោ ឃ្លាតេតព្ពោ អបចិតព្ពោ ឥមិនា ចង្កមេន ន អរហតិ សោ ភវំ តោគមោ អម្ហាកំ ឧស្សាយ ឧបសង្កមិតុំ អដ្ឋខោ មយមេវ អរហាម តំ ភវន្តំ តោគមំ ឧស្សាយ ឧបសង្កមិតុំ ឯត្តកេ ខោ អហំ តោតោ តោគមស្ស វណ្ណោ បរិយាបុណាមិ នោ ច ខោ សោ ភវំ តោគមោ ឯត្តកវណ្ណោ អបរិមាណវណ្ណោ ហិ សោ ភវំ តោគមោតិ ។

(១៨៣) ឯវំ វុត្តេ តេ ព្រាហ្មណា សោណទណ្ឌំ ព្រាហ្មណំ ឯតទវោចុំ យថា ខោ ភវំ សោណ-ទណ្ឌោ សមណស្ស តោគមស្ស វណ្ណោ ភាសតិ ឥតោ ឆេបិ សោ ភវំ តោគមោ យោជនសតេ វិហរតិ

បូជា គោតក្រែង នែគ្នាយើងដ៏ចំរើន ព្រះសមណគោតម ទ្រង់ពុទ្ធដំណើរ
មកដល់ក្រុងចម្បាហើយ ឥឡូវទ្រង់គង់ទៀបឆ្នេរស្រះបោក្ខរណីឈ្មោះគគ្គរា
ដ៏តក្រុងចម្បា ព្រះសមណគោតមឈ្មោះថា ជាក្មៀវរបស់យើងហើយ
ធម្មតាក្មៀវ គួរតែយើងធ្វើសក្ការៈ គោរព រាប់អាន បូជា គោតក្រែង
ព្រោះហេតុនេះ ព្រះសមណគោតមដ៏ចំរើននោះ មិនគួរបូលមកជួប
នឹងយើងទេ តាមដែលពិតនោះ យើងទេតើ ទើបគួរបូលទៅគាល់ព្រះ
សមណគោតមដ៏ចំរើននោះវិញ ខ្ញុំរៀបរាប់គុណរបស់ព្រះគោតមដ៏ចំរើន
បានតែប៉ុណ្ណេះ ឯព្រះគោតមដ៏ចំរើននោះ មិនមែនមានគុណត្រឹមប៉ុណ្ណេះ
ទេ ព្រោះថា ព្រះគោតមដ៏ចំរើននោះ មានគុណនឹងប្រមាណពុំបាន ។

(๑๘๓) កាលដែលសោណទណ្ឌព្រាហ្មណ៍ និយាយយ៉ាងនេះហើយ
ពួកព្រាហ្មណ៍ទាំងនោះ បាននិយាយទៅ នឹងសោណទណ្ឌព្រាហ្មណ៍
ដូច្នេះថា អម្ប្រាលយ៉ាងសោណទណ្ឌដ៏ចំរើន ម្តេចគង់ពោលសរសើរ
គុណព្រះសមណគោតមទៅហើយ ព្រោះហេតុនោះ បើទុកជាព្រះសមណ-
គោតមដ៏ចំរើននោះ គង់នៅកងទ័ព្វាយមួយរយយោជន៍ អំពីទីនេះក្តី

អលមេវ សង្ឃេន កុលបុត្តេន ឧស្សាយ ឧបសង្កមិតុំ អបិ បុជ្ជាសេនាតិ(๑) ។ តេនហិ តាសេ វ មយំ សមណំ គោតមំ ឧស្សាយ ឧបសង្កមិស្សាមាតិ ។ អថខោ សោណទណ្ឌោ ព្រាហ្មណោ មហតា ព្រាហ្មណគណេន សទ្ធិ យេន កក្ករា តោក្ករណី តេនុបសង្កមិ ។ អថខោ សោណទណ្ឌស្ស ព្រាហ្មណស្ស តំកោវនសណ្ឌតតស្ស ឯវំ ចេតសោ(๒) បរិវិតក្កោ ឧទបាទិ អហាញ្ហេវ ខោ បន សមណំ គោតមំ បញ្ហំ បុច្ឆេយ្យំ ឥត្រ ចេមំ សមណោ គោតមោ ឯវំ វាទេយ្យ ន ខោ ឯស(๓) ព្រាហ្មណោ បញ្ហោ ឯវំ បុច្ឆិតព្ពោ ឯវំ ជាមេស ព្រាហ្មណោ បញ្ហោ បុច្ឆិតព្ពោតិ តេន មំ អយំ បរិសា បរិភវេយ្យ ពាលោ សោណទណ្ឌោ ព្រាហ្មណោ អត្យាគ្គោ ជាសក្ខំ សមណំ គោតមំ យោនិសោ បញ្ហំ បុច្ឆិតុន្តិ យំ ខោ បជាយំ បរិសា បរិភវេយ្យ យសោមិ តស្ស ហាយេថ យស្ស

---

๑ ម. បុជ្ជំសេនាតិ ។ ម. ឆុជ្ជោសេនាតិ ។ ๒ ម. ចេតសោ ។ ๓ ម. ន ចេស ។

កុលបុត្រដែលមានសទ្ធា គួរណាស់តែរកស្បៀងយកទៅ ដើម្បីនឹងចូលទៅគាល់ឲ្យបាន ។ សោណទណ្ឌព្រាហ្មណ៍និយាយថា នែអ្នកគាំងគ្បាយដ៏ចំរើន បើដូច្នោះយើងទាំងអស់គ្នា នឹងចូលទៅគាល់ព្រះសមណគោតម ។ លំដាប់នោះ សោណទណ្ឌព្រាហ្មណ៍ ព្រមទាំងពួកព្រាហ្មណ៍ជាច្រើន បានចូលសំដៅទៅត្រង់ស្រះបោក្ខរណីឈ្មោះគគ្គា ។ លុះសោណទណ្ឌព្រាហ្មណ៍ ចូលទៅដល់ខាងក្រៅជង្រៃ(១) ក៏កើតសេចក្តីត្រិះរិះក្នុងចិត្តយ៉ាងនេះថា ប្រសិនជាអាត្មាអញ សួរប្រស្នាចំពោះព្រះសមណគោតម បើព្រះសមណគោតម ពោលយ៉ាងនេះ នឹងអាត្មាអញក្នុងប្រស្នានោះថា ម្នាលព្រាហ្មណ៍ ប្រស្នានុ៎ះ អ្នកមិនត្រូវសួរ យ៉ាងនេះទេ ម្នាលព្រាហ្មណ៍ ធម្មតាប្រស្នាបែបនុ៎ះ គេគួរសួរយ៉ាងនេះវិញ (បើដូច្នេះ) បរិសទ្យនេះមុខជានឹងមើលងាយអាត្មាអញ ដោយហេតុនោះ ថាសោណទណ្ឌព្រាហ្មណ៍ជាមនុស្សល្ងង់ខ្លៅ មិនឈ្លាសវៃ មិនអាច ដើម្បីនឹងសួរប្រស្នាចំពោះព្រះសមណគោតម ដោយយោបល់បាន បរិសទ្យនេះបើមើលងាយបុគ្គលណាហើយ យសរបស់បុគ្គលនោះ គប្បីសាបសូន្យ

---

១ បើតាមអដ្ឋកថាពន្យល់ថា ខាងក្នុង គឺជ្រៃដែលនៅត្រង់បន្ទោះមីដែលព្រះអង្គគង់ ។

ខោ បន យាសោ ហាយេថ តោតាបំ តស្ស ហាយេយ្យុំ យាសោលទ្ធា ខោ បនម្ហាកំ តោតា មញ្ញេ បន[1] សមណោ តោតមោ បញ្ចាំ បុច្ឆេយ្យ តស្ស ចាហំ បញ្ហស្ស វេយ្យាតរណេន ចិត្តំ ន អារាធេយ្យំ តត្រ ចេ មំ សមណោ តោតមោ ឃរំ វាទេយ្យ ន ខោ ឯស[2] ព្រាហ្មណ បញ្ហោ ឃរំ ឥតោ-តញ្ហោ ឃរំ ជាមេស ព្រាហ្មណ បញ្ហោ ឥតោតញ្ហោតំ តេន មំ អយំ បរិសា បរិភវេយ្យ ពាលោ សោណ-ឌណ្ឌោ ព្រាហ្មណោ អឥរ្ជោ ជាសក្កិ សមណស្ស តោតមស្ស បញ្ហស្ស វេយ្យាតរណេន ចិត្តំ អារា-ធេតុន្តិ យំ ខោ បនាយំ បរិសា បរិភវេយ្យ យាសោ-បំ តស្ស ហាយេថ យស្ស ខោ បន ឃរំ យាសោ ហាយេថ តោតាបំ តស្ស ហាយេយ្យុំ យាសោលទ្ធា ខោ បនម្ហាកំ តោតា អហាញ្ញេ ខោ បន ឃរំ សម័បតតោ សមានោ អធិស្ស វ សមណំ តោតមំ ឯវាវត្តេយ្យុំ តេន មំ អយំ បរិសា បរិភវេយ្យ ពាលោ

---

๑ ម. មំ ឯវំ ខោ បន ។ ម មម្ញេវ ខោ បន ។ ๒ ម. ន ឯវេស ។

យសរបស់បុគ្គលណា ដែលសាបសូន្យហើយ កោគៈទាំង៦ឱ្យរបស់បុគ្គលនោះគប្បីសាបសូន្យដែរ ដ្បិតកោគៈទាំង៦ឱ្យរបស់យើង សុទ្ធតែបានដោយយស មួយទៀត បើព្រះសមណគោតម សួរប្រស្នានឹងអាត្មាអញ ។ មុខជានឹងធ្វើព្រះទ័យរបស់ព្រះអង្គ ឱ្យត្រេកអរដោយបញ្ហាវេយ្យាករណ៍នោះមិនបានទេ បើព្រះសមណគោតម ពោលនឹងអាត្មាអញក្នុងប្រស្នានោះ យ៉ាងនេះថា ម្នាលព្រាហ្មណ៍ ប្រស្នានុ៎ះ អ្នកមិនត្រូវធ្វើយ យ៉ាងនេះទេ ម្នាលព្រាហ្មណ៍ ធម្មតាប្រស្នាបែបនុ៎ះ គេគួរធ្វើយយ៉ាងនេះវិញទេតើ (បើដូច្នេះ) បរិសទ្យនេះមុខជានឹងមើលងាយអាត្មាអញ ដោយហេតុនោះ ថា សោណទណ្ឌព្រាហ្មណ៍ ជាមនុស្សល្ងង់ខ្លៅ មិនឈ្លាសវៃ មិនអាចដើម្បីធ្វើព្រះទ័យ របស់ព្រះសមណគោតម ឱ្យត្រេកអរដោយបញ្ហាវេយ្យាករណ៍ទេ បរិសទ្យនេះ បើមើលងាយបុគ្គលណាហើយ យសរបស់បុគ្គលនោះគប្បីសាបសូន្យ យសរបស់បុគ្គលណាសាបសូន្យហើយ កោគៈទាំង៦ឱ្យរបស់បុគ្គលនោះ ក៏គប្បីសាបសូន្យដែរ ដ្បិតកោគៈទាំង៦ឱ្យរបស់យើង សុទ្ធតែបានដោយយស មួយវិញទៀត បើអាត្មាអញបានទៅដល់ទីដ៏តយ៉ាងនេះហើយ តែមិនទាន់បានឃើញព្រះសមណគោតមនៅឡើយ ក៏ស្រាប់តែត្រឡប់មកវិញ បរិសទ្យនេះមុខជានឹងមើលងាយ

សោណទណ្ឌោ ព្រាហ្មណោ អញ្ញត្រោ មាទិសេន តេវិជ្ជេន តេ វិសមា សមណា គោតមំ ឧស្សាទាយ ឧបសង្កមិតុំ តាទិនា ញាយេន វា សមេន វា សមាទោ អនិស្សា សមណំ គោតមំ ឯវត្តិស្សតីតិ យំ ខោ បនាយំ បរិសា បរិភវេយ្យ យសោបិ តស្ស ហាយេថ យស្ស ខោ បន យសោ ហាយេថ តោតមិ តស្ស ហាយេយ្យុំ យសោលទ្ធា ខោ បនម្ហាកំ តោតាតិ ។

(១៨៤) អថខោ សោណទណ្ឌោ ព្រាហ្មណោ យេន តកវា តេនុបសង្កមិ ឧបសង្កមិត្វា តកវតា សទ្ធឹ សម្មោទិ សម្មោទនីយំ តថំ សារណីយំ វីតិសារេត្វា ឯតមត្ថំ ឯរិ ។ តម្បេយ្យតាបិ ខោ ព្រាហ្មណ-តហាបតិតា អម្បតរេ តកវន្តំ អតិភវេត្វា ឯតមត្ថំ ឯរិ អម្បតរេ តកវតា សទ្ធឹ សម្មោទិ សម្មោទនីយំ តថំ សារណីយំ វីតិសារេត្វា ឯតមត្ថំ

អាត្មាអញ ដោយហេតុនោះ ថា សោណទណ្ឌព្រាហ្មណ៍ជាមនុស្សល្ងង់ ខ្លៅ មិនឈ្លាសវៃ មានមានះរឹងត្អឹង ខ្ជាប មិនហ៊ានចូលទៅគាល់ព្រះសមណគោតមទេ មិនសមបើសោណទណ្ឌព្រាហ្មណ៍ ចូលមកដល់ទីដែតយ៉ាងនេះហើយ មិនបានបានឃើញព្រះសមណគោតមទៅឡើយ ក៏ស្រាប់តែត្រឡប់មកវិញសោះ បរិសទ្យនេះ បើមើលងាយបុគ្គលណាហើយ យសរបស់បុគ្គលនោះគប្បីសាបសូន្យ យសរបស់បុគ្គលណាសាបសូន្យហើយ កោគៈទាំងឡាយរបស់បុគ្គលនោះ ក៏គប្បីសាបសូន្យដែរ ដ្បិតកោគៈទាំងឡាយរបស់យើង សុទ្ធតែបានដោយយស ។

(១៨៤) លំដាប់នោះ សោណទណ្ឌព្រាហ្មណ៍ ដើរចូលសំដៅទៅត្រង់ទីដែលព្រះមានព្រះភាគគង់ លុះចូលទៅដល់ហើយ ក៏ពោលពាក្យរាក់ទាក់ សំណេះណាល ទៅកាព្រះមានព្រះភាគ លុះបញ្ចប់ពាក្យដែលគួររីករាយ នឹងពាក្យដែលគួររលឹក ល្មមឲ្យកើតសេចក្តីសុខស្ងាលហើយ ក៏អង្គុយក្នុងទីដ៏សមគួរ ។ ចំណែកខាងព្រាហ្មណ៍គហបតីទាំងឡាយអ្នកក្រុងចម្បា ពួកខ្លះក្រាបថ្វាយបង្គំព្រះមានព្រះភាគ ហើយអង្គុយក្នុងទីដ៏សមគួរ ពួកខ្លះពោលពាក្យរាក់ទាក់សំណេះសំណាលទៅកាព្រះមានព្រះភាគ លុះបញ្ចប់ពាក្យដែលគួររីករាយ នឹងពាក្យដែលគួររលឹកល្មមឲ្យកើតសេចក្តីសុខស្ងាលហើយ ក៏អង្គុយក្នុងទីដ៏សមគួរ

ฉสีสีสุ อเปฺรกฺขเตฺว เยน ภควา เตนญฺชลิมปฺปณาม.
เมตฺตา ผรมนฺโต ฉสีสีสุ อเปฺรกฺขเตฺว ตามเตฺต
สาเวตฺวา ผรมนฺโต ฉสีสีสุ อเปฺรกฺขเตฺว ตุณฺหีภูตา
ผรมนฺโต ฉสีสีสุ ฯ ตตฺร สุทํ สาณาคมฺหา
พฺราหฺมณา ผลเกฬิ(๑) ตหุลมนฺโตสกฺกาโต ฉสีเฏฺฐ
หาเต อหาเสฺว ขา ปน สมณา โคตมา ปญฺ
ปุเจฺจยฺยุ ตตฺร เต มา สมณา โคตมา ฬา
ฉ ขา ผล พฺราหฺมณา ปเญฺห ฬา ปุจฺฉิตเพฺพ ฬา
ตามเส พฺราหฺมณา ปเญฺห ปุจฺฉิตเพฺพ เตน มา อยา
ปริสา ปริกเยฺย ตาณา สาณาคมฺหา พฺราหฺมณา
อตฺถาโต ตาสกฺขุ สมณา โคตมา โยตาสา ปญฺ
ปุจฺฉนฺตุ ยา ขา ปตายา ปริสา ปริกเยฺย ยสาป
ตสฺส ภายา ยสฺส ขา ปน ยสา ภายา
โคตาป ตสฺส ภายายฺยุ ยสาลทฺธา ขา ปนมฺหาก
โคตา มเสฺว ขา ปน สมณา โคตมา

๑ ฉ. ผลเกฬิตา ฉ ทีฆนิ ฯ

ពួកខ្លះប្រណម្យរញ្ជលី ឆ្ពោះទៅរកព្រះមានព្រះភាគ ហើយអង្គុយក្នុងទីដ៏សមគួរ ពួកខ្លះប្រកាសនាមនឹងគោត្រ (របស់ខ្លួន) ហើយអង្គុយក្នុងទីដ៏សមគួរ ពួកខ្លះអង្គុយស្ងៀម ក្នុងទីដ៏សមគួរ ។ សោណទណ្ឌព្រាហ្មណ៍អង្គុយត្រិះរិះ នូវហេតុមានប្រមាណច្រើន ក្នុងទីនោះ ដូច្នេះថា ប្រសិនបើអាត្មាអញ សួរប្រស្នានឹងព្រះសមណគោតម បើព្រះសមណគោតមពោលយ៉ាងនេះនឹងអាត្មាអញ ក្នុងប្រស្នានោះ ថា ម្នាលព្រាហ្មណ៍ ប្រស្នានុ៎ះ អ្នកមិនត្រូវសួរយ៉ាងនេះទេ ម្នាលព្រាហ្មណ៍ ធម្មតាប្រស្នាបែបនុ៎ះ គេគួរសួរយ៉ាងនេះវិញទើតើ បរិសទ្យនេះមុខជានឹងមើលងាយអាត្មាអញ ដោយហេតុនោះ ថា សោណទណ្ឌព្រាហ្មណ៍ជាមនុស្សល្ងង់ខ្លៅ មិនឈ្លាសវៃ មិនអាចនឹងសួរប្រស្នានឹងព្រះសមណគោតម ដោយយោបល់ចាន បរិសទ្យនេះ បើមើលងាយបុគ្គលណាហើយ យសរបស់បុគ្គលនោះគប្បីសាបសូន្យ យសរបស់បុគ្គលណាសាបសូន្យហើយ កោគៈ: តំណក្បាយរបស់បុគ្គលនោះ ក៏គប្បីសាបសូន្យដែរ ដ្បិតកោគៈតំណក្បាយរបស់យើងសុទ្ធតែបានដោយយស មួយវិញទៀត បើព្រះសមណគោតម

បញ្ចាំ បុព្ពេយ្យ តស្ស ចាហំ បញ្ចស្ស វេយ្យាករណេន
ចំតំ ន អាភតេយ្យំ តត្រ ចេ មំ សមណោ គោតមោ
ឯវំ វទេយ្យ ន ខោ ឯស ព្រាហ្មណ បញ្ហោ ឯវំ ព្យា-
កាតព្ពោ ឯវំ ឯតមេស ព្រាហ្មណ បញ្ហោ ព្យាកា-
តព្ពោតិ តេន មំ អយំ បរិសា បរិភវេយ្យ ពាលោ
សោណទណ្ឌោ ព្រាហ្មណោ អព្យត្តោ ឯាសង្កំ សម-
ណស្ស គោតមស្ស បញ្ចស្ស វេយ្យាករណេន ចំតំ
អាភតេតុន្តិ យំ ខោ បឯាយំ បរិសា បរិភវេយ្យ
យសោបំ តស្ស ហាយេថ យស្ស ខោ បន យសោ
ហាយេថ ភោគាបំ តស្ស ហាយេយ្យុំ យសោលទ្ធា
ខោ បនម្ហាតំ ភោគា អហោ វត តំ សមណោ
គោតមោ សតេ អាចរិយកេ តេវិជ្ជកេ មំ បញ្ចំ
បុព្ពេយ្យ អទ្ធា វ តស្សាហំ ចំតំ អាភតេយ្យំ បញ្ចស្ស
វេយ្យាករណោឯាតិ ។

ស្តីប្រស្នានឹងអាត្មាអញ ។ មុខជាធ្វើព្រះទ័យរបស់ព្រះអង្គឲ្យត្រេកអរ ដោយបញ្ហាវេយ្យាករណ៍មិនបានឡើយ បើព្រះសមណគោតមពោលនឹងអាត្មាអញ ក្នុងប្រស្នានោះ ថា ម្នាលព្រាហ្មណ៍ ប្រស្នានុ៎ះអ្នកមិនត្រូវធ្វើយ យ៉ាងនេះទេ ម្នាលព្រាហ្មណ៍ ធម្មតាប្រស្នាបែបនុ៎ះ គេគួរធ្វើយយ៉ាងនេះវិញទេតើ បរិសទ្យនេះមុខជានឹងមើលងាយអាត្មាអញ ដោយហេតុនោះថា សោណទណ្ឌព្រាហ្មណ៍ ជាមនុស្សល្ងង់ខ្លៅ មិនឈ្លាសវៃ មិនអាចធ្វើព្រះទ័យរបស់ព្រះសមណគោតមឲ្យត្រេកអរ ដោយបញ្ហាវេយ្យាករណ៍បាន បរិសទ្យនេះ បើមើលងាយបុគ្គលណាហើយ យសរបស់បុគ្គលនោះគប្បីសាបសូន្យ យសរបស់បុគ្គលណាសាបសូន្យហើយ កោគៈ ពាំងឡាយរបស់បុគ្គលនោះ គប្បីសាបសូន្យដែរ ដ្បិតកោគៈពាំងឡាយរបស់យើង សុទ្ធតែបានដោយយស ។ ធ្វើម្តេចហ្ន៎ នឹងបានព្រះសមណគោតមស្តីប្រស្នានឹងអាត្មាអញ ត្រង់ត្រៃវេទដែលអាត្មាអញបានសិក្សាមកអំពីសំណាក់អាចារ្យរបស់ខ្លួនអេះ អាត្មាអញមុខជានឹងធ្វើព្រះទ័យនៃព្រះសមណគោតម ឲ្យត្រេកអរដោយបញ្ហាវេយ្យាករណ៍បានដោយពិត ។

(๑๘๔) អថខោ ភគវាតោ សោណទណ្ឌស្ស ព្រាហ្ម-
ណស្ស ចេតសា ចេតោបរិវិតក្កមញ្ញាយ ឯតទវោច
វិហញ្ញតិ ខោ អយំ សោណទណ្ឌោ ព្រាហ្មណោ
សកេន ចិត្តេន យទ្ធនាហំ សោណទណ្ឌំ ព្រាហ្មណំ
សកេ អាចរិយកេ តេវិជ្ជកេ បញ្ហំ បុច្ឆេយ្យន្តិ ។
អថខោ ភគវា សោណទណ្ឌំ ព្រាហ្មណំ ឯតទវោច
កតីហិ បន ព្រាហ្មណ អង្គេហិ សមន្នាគតំ ព្រាហ្ម-
ណំ ព្រាហ្មណំ បញ្ចបេត្វា ព្រាហ្មណោស្មីតិ ច វទមានោ
សម្មា វទេយ្យ ន ច បន មុសាវាទំ អាបជ្ជេយ្យាតិ ។
អថខោ សោណទណ្ឌស្ស ព្រាហ្មណស្ស ឯតទហោសិ
យេ វត តេ អហោសិ ឥដ្ឋំ យំ អាកង្ខិតំ យំ អភិប្បេតំ
យំ អភិបត្ថិតំ អហោ វត មំ សមណោ គោតមោ
សកេ អាចរិយកេ តេវិជ្ជកេ បញ្ហំ បុច្ឆេយ្យ អទ្ធា វ
តស្សាហំ ចិត្តំ អារាធេយ្យំ បញ្ហស្ស វេយ្យាករណេនាតិ

(១៨៥) គ្រានោះ ព្រះមានព្រះភាគ ទ្រង់ជ្រាបសេចក្តីត្រិះរិះក្នុងចិត្ត របស់សោណទណ្ឌព្រាហ្មណ៍ ដោយព្រះហឫទ័យហើយ ក៏ទ្រង់ព្រះតម្រិះយ៉ាងនេះថា សោណទណ្ឌព្រាហ្មណ៍នេះចង្អៀតចង្អល់ ព្រោះតែគំនិតរបស់ខ្លួន បើដូច្នោះ គួរតថាគត សួរប្រស្នានឹងសោណទណ្ឌព្រាហ្មណ៍ ត្រង់ត្រៃវេទ ដែលគាត់បានសិក្សា មកអំពីសំណាក់អាចារ្យ របស់ខ្លួន (ឲ្យត្រូវតាមបំណងចុះ) ។ លំដាប់នោះ ព្រះមានព្រះភាគ ទ្រង់ត្រាស់សួរសោណទណ្ឌព្រាហ្មណ៍ថា ម្នាលព្រាហ្មណ៍ ចុះពួកព្រាហ្មណ៍បញ្ញត្តមនុស្សប្រកបដោយអង្គប៉ុន្មាន ថាជាព្រាហ្មណ៍ (មនុស្សដែលប្រកបដោយអង្គប៉ុន្មាន) កាលបើពោលថា ខ្ញុំទ្ញុំជាព្រាហ្មណ៍ដូច្នេះ ឈ្មោះថា និយាយដោយប្រពៃផង មិនត្រូវមុសាវាទផង ។ គ្រានោះ សោណទណ្ឌព្រាហ្មណ៍ មានសេចក្តីត្រិះរិះ ដូច្នេះថា ទុហ្ន៎ អាត្មាអញមានសេចក្តីប្រាថ្នា សេចក្តីប៉ុនប៉ងឯ សេចក្តីពេញចិត្ត សេចក្តីប្រុងប្រៀងណា រួមមកហើយថា ទុ ធ្វើដូចម្តេចហ្ន៎ នឹងបានព្រះសមណគោតម សួរប្រស្នានឹងអាត្មាអញ ត្រង់ត្រៃវេទ ដែលអាត្មាអញបានសិក្សាមក អំពីសំណាក់អាចារ្យរបស់ខ្លួន អាត្មាអញនឹងធ្វើព្រះទ័យនៃព្រះសមណគោតមឲ្យត្រេកអរ ដោយបញ្ហាវេយ្យាករណ៍បានដោយពិត

តត្រ ចេ មំ សមណោ គោតមោ សកេ អាចរិយកេ តេវិជ្ជកេ បញ្ហំ បុដ្ឋតំ អន្ធា វ តស្សាហំ ចិត្តំ អារាធេស្សាមិ បញ្ញស្ស វេយ្យាករណានាតិ ។

(១៨៦) អថខោ សោណទណ្ឌោ ព្រាហ្មណោ អញ្ញតរេន កាយិ អនុវិលោកេត្វា បរិសំ ភគវន្តំ ឯតទវោច បញ្ចហិ ភោ គោតម អង្គេហិ សមន្នាគតំ ព្រាហ្មណោ ព្រាហ្មណិំ បញ្ញបេន្តំ ព្រាហ្មណោស្មីតិ ច វទមានោ សម្មា វទេយ្យ ន ច បន មុសាភាសិំ អាបជ្ជេយ្យ កតមេហិ បញ្ចហិ ឥធ ភោ គោតម[1] ព្រាហ្មណោ ឧភតោ សុជាតោ ហោតិ មាតិតោ ច បិតិតោ ច សំសុទ្ធគ្គហណិកោ យាវ សត្តមា បិតាមហយុគា អក្ខិត្តោ អនុបក្កុដ្ឋោ ជាតិវាទេន អជ្ឈាយកោ ច[2] ហោតិ មន្តធរោ តិណ្ណំ វេទានំ ចារកូ សនិឃណ្ដុកេតុភានំ សាក្ខរប្បភេទានំ ឥតិហាសបញ្ចមានំ បទកោ វេយ្យាករណោ លោកាយតមហាបុរិសលក្ខណេសុ អនវយោ អកិរ្ហចោ ច[3] ហោតិ

---

๑ ម. ភោតមាតិ ន ទិស្សតិ ។ ๒-๓. ម ម. បិសទ្ទោ ន ទិស្សតិ ។

ក៏ឥឡូវនេះ ព្រះសមណគោតម សូរប្រសូនធំឯអាត្មាអញត្រង់ត្រៃវេទ ដែលអាត្មាអញបានសិក្សាមក អំពីសំណាក់អាចារ្យរបស់ខ្លួន ត្រូវចំសេចក្តីប្រាថ្នាអញនោះហើយ អាត្មាអញមុខជាឆ្លើព្រះទ័យ នៃព្រះសមណគោតម ឲ្យត្រេកអរដោយបញ្ហាវេយ្យាករណ៍ បានដោយពិត ។

(១៨៦) លំដាប់នោះ សោណទណ្ឌព្រាហ្មណ៍ ក៏បង្អើបខ្លួនអើតមើលបរិសទ្យ ហើយក្រាបបង្គំទូលព្រះមានព្រះភាគ ដូច្នេះថា បពិត្រព្រះគោតមដ៏ចំរើន ពួកព្រាហ្មណ៍ រមែងបញ្ញត្តមនុស្សដែលប្រកបដោយអង្គ ៥ ថាជាព្រាហ្មណ៍ (មនុស្សដែលប្រកបដោយអង្គ ៥ នោះ) កាលបើពោលថា ខ្ញុំទាំងឡាយជាព្រាហ្មណ៍ដូច្នេះ ឈ្មោះថា និយាយដោយប្រពៃផង មិនត្រូវមុសាវាទផង អង្គទាំង ៥ នោះតើដូចម្តេច បពិត្រព្រះគោតមដ៏ចំរើន ព្រាហ្មណ៍ក្នុងលោកនេះ មានជាតិដ៏ល្អទាំងពីរចំណែក គឺចំណែកខាងមាតានឹងចំណែកខាងបិតា កើតអំពីផ្ទៃដ៏បរិសុទ្ធស្អាត ដរាបអំពីតំណនៃជីដូនជីតាជាគំរប់ ៧ មក មិនដែលមាននរណា ពោលទោសតិះដៀល ដោយពោលដល់ជាតិកំណើត ១ ជាអ្នកពាយមន្ត ចេះចាំមន្ត ជាអ្នកដល់ទូរត្រើយនៃត្រៃវេទ ព្រមទាំងគម្ពីរនិឃណ្ឌុ គម្ពីរកេតុភៈ អក្ខរប្បភេទគឺសិក្ខានិរុត្តិ ដែលមានគម្ពីរឥតិហាសៈជាគំរប់ ៥ ជាអ្នកស្ទាល់បទនឹងវេយ្យាករណ៍ ជាអ្នកមិនទុនថយគឺស្ទាត់ដំនាញ ក្នុងលោកាយតសាស្ត្រ នឹងមហាបុរិសលក្ខណាព្យាករណសាស្ត្រ ១ ជាអ្នកមានរូបល្អ

ธสฺสนียา ตาสาหนิเกา ปรมาย วณฺณาเวกฺขาย สมนฺนาคตา ปญฺหาวณฺหิ ปญฺหาวฺยากรณี อกุปฺปาวกาสา ธสฺสนาย สีลกฺขนฺธสฺส วิสุทฺธิยา วิสุทฺธิลาภาย สมนฺนาคตา ปณฺฑิตา ตตฺถ วิญฺญูหิ[๑] ปตฺตพฺพาภาวโต ภควา เอวมาห อตฺถิ ปนาวุโส เกจิ สมณพฺราหฺมณา ปรมาย วณฺณาเวกฺขาย สมนฺนาคตา ปณฺฑิตา วาลเวฬฺหกชาตา ปญฺหาวณฺหิ ปญฺหาวฺยากรณี อกุปฺปาวกาสา ธสฺสนาย สีลกฺขนฺธสฺส วิสุทฺธิยา วิสุทฺธิลาภาย สมนฺนาคตา ปณฺฑิตา ตตฺถ วิญฺญูหิ

គួរឲ្យពិតពិលរមិលមើល គួរឲ្យជ្រះថ្លា ប្រកបដោយសម្បុរដ៏ស្អាតក្រៃលែង មានសម្បុរដ៏ប្រសើរ មានសរីរៈស្រដៀងនឹងព្រហ្ម មានសព៌ាង្គកាយគួរឲ្យចង់មើលមិនលែង ១ ជាអ្នកមានសីល មានសីលដ៏ចំរើន ប្រកបដោយសីលដ៏ចំរើន ១ ជាអ្នកច្បាស់មានច្បាស់ ជាបុគ្គលទី ១ ឬទី ២ របស់ពួកព្រាហ្មណ៍ អ្នកទទួលគ្រឿងបូជា ១ បពិត្រព្រះគោតមដ៏ចំរើន ពួកព្រាហ្មណ៍ រមែងបញ្ញត្តមនុស្សដែលប្រកបដោយអង្គ៤ ៥ នេះឯង ថាជាព្រាហ្មណ៍ (មនុស្សដែលប្រកបដោយអង្គ ៥ នេះ) កាលបើពោលថា ខ្ញុំជាព្រាហ្មណ៍ដូច្នេះ ឈ្មោះថា និយាយដោយប្រពៃផង មិនត្រូវមុសាវាទផង ។

(១៨៧) ព្រះមានព្រះភាគ ទ្រង់ត្រាស់ថា ម្នាលព្រាហ្មណ៍ បណ្តាអង្គ៤ ៥ ប្រការនេះ អ្នកអាចលើកអង្គ ១ ចេញ ហើយបញ្ញត្តមនុស្សដែលប្រកបដោយអង្គត្រឹមតែ ៤ ថាជាព្រាហ្មណ៍វិញ (មនុស្សដែលប្រកបដោយអង្គ ៤ នោះ) កាលបើពោលថា ខ្ញុំជាព្រាហ្មណ៍ដូច្នេះ ឈ្មោះថា និយាយដោយប្រពៃផង មិនត្រូវមុសាវាទផង តើបានឬទេ ។ សោណទណ្ឌព្រាហ្មណ៍ទូលថា បពិត្រព្រះគោតមដ៏ចំរើន អាចបញ្ញត្តបាន បពិត្រព្រះគោតមដ៏ចំរើន ក៏បណ្តាអង្គ៤ ៥ យើងលើកអង្គ គឺសម្បុរចេញ ដ្បិតសម្បុរនឹងយកជាការពុំបាន បពិត្រព្រះគោតមដ៏ចំរើន

พฺราหฺมโณ ขตฺติโย สุชาโต โหติ มาตโต จ ปิตโต จ สํสุทฺธคฺคหณิโก ยาว สตฺตมา ปิตามหยุคา อกฺขิตฺโต อนุปกุฏฺโฐ ชาติวาเทน อชฺฌายโก จ โหติ มนฺตธโร ติณฺณํ เวทานํ ปารคู สนิฆณฺฑุเกตุภานํ สาครปฺปเภทานํ อิติหาสปญฺจมานํ ปทโก เวยฺยากรณโณ โลกายตมหาปุริสลกฺขณโณสุ อนวโย สีลวา จ โหติ วุฑฺฒสีลี วุฑฺฒสีลเนน สมนฺนาคโต ปณฺฑิโต จ โหติ เมธาวี ปหโม ฌานาภิญฺญานํ สเมตา โข ปเนเต จตูหิ อฏฺฐหิ สมนฺนาคตา พฺราหฺมณา พฺราหฺมณานญฺเจว พฺราหฺมณีนญฺจ ปโรสตาย สมฺภาวนียา จ ปน มุขโตปิ อาภุชิตพฺพา ฯ

(๑๘๘) เอเตสุ ปน พฺราหฺมเณสุ จตูสุปิ อฏฺฐงฺคสมนฺนาคเต ปิตริ อฏฺฐ ปุเรปิตามเห ปริยนฺตา ชาติยา อฏฺฐหิ สมนฺนาคตา พฺราหฺมณานญฺเจว พฺราหฺมณีนญฺจ ปโรสตาย

๑ ฉ. ม. สุชา ฯ

ព្រាហ្មណ៍ (ដែលប្រកប ដោយអង្គត្រឹមតែ ៤ នោះ) គឺជាអ្នកមានជាតិដ៏ល្អ ចាំងពីចំណែក គឺចំណែកខាងមាតា ទំាងចំណែកខាងបិតា កើតអំពីផ្ទៃវិបរិសុទ្ធស្អាត ដកបអំពីតំណនៃជីដូនជីតាជាគំរប់ ៧ មក មិនដែលមាននរណា ពោលទោសតិះដៀល ដោយពោលដល់ជាតិកំណើតបាន ១ ជាអ្នកពាយមន្ត ចេះចាំមន្ត ជាអ្នកដល់ទូវត្រើយនៃត្រៃវេទព្រមទាំងគម្ពីរនិឃណ្ឌុ គម្ពីរកេតុភៈ ព្រមទាំងអក្ខរប្បភេទគឺសិក្ខានិរុត្តិ ដែលមានគម្ពីរឥតិហាសៈជាគំរប់ ៥ ជាអ្នកស្គាល់បទទំាងវេយ្យាករណ៍ ជាអ្នកមិនខ្ចីថយ គឺស្ទាត់ជំនាញក្នុងលោកាយតសាស្ត្រ ទំាងមហាបុរិសលក្ខណៈ-ព្យាករណោសាស្ត្រ ១ ជាអ្នកមានសីល មានសីលដ៏ចំរើន ប្រកបដោយសីលដ៏ចំរើន ១ ជាអ្នកប្រាជ្ញមានប្រាជ្ញា ជាបុគ្គលទី ១ ប្លុកទី ២ របស់ពួកព្រាហ្មណ៍ អ្នកទទួលទូវត្រឿងបូជា ១ បពិត្រព្រះគោតមដ៏ចំរើន ពួកព្រាហ្មណ៍បញ្ចតុមនុស្ស ដែលប្រកបដោយអង្គត្រឹមតែ ៤ នេះឯង ថាជាព្រាហ្មណ៍ (មនុស្សដែលប្រកបដោយអង្គ ៤ នេះ) កាលបើពោលថា ខ្ញុំជាព្រាហ្មណ៍ដូច្នេះ ឈ្មោះថា និយាយដោយប្រពៃផង មិនត្រូវមុសាវាទផង ។

(១៨៨) ព្រះមានព្រះភាគ ទ្រង់ត្រាស់សួរថា ម្នាលព្រាហ្មណ៍ បណ្តាអង្គទំាង ៤ នេះ អ្នកពាបលើកអង្គ ១ ចេញ ហើយបញ្ចតុមនុស្ស ដែលប្រកប ដោយអង្គត្រឹមតែ ៣ ថាជាព្រាហ្មណ៍វិញ (មនុស្ស

សម្មា វេទេយ្យ ន ច បន មុសាវាទំ អាបជ្ជេយ្យាតិ ។
សក្កា នោ តោតម ឥមេសំ ហិ នោ តោតម ចតុន្នំ
អដ្ឋានំ មន្តេ បឋយាម តំ ហិ មញ្ញ តាវសុទ្ធំ
យតោ ខោ នោ តោតម(๑) ព្រាហ្មណោ ឧភតោ
សុជាតោ ហោតិ មាតិតោ ច បិតិតោ ច សំសុទ្ធគ្គ.
ហាណិកោ យាវ សត្តមា បិតាមហយុគា អក្ខិត្តោ
អនុបក្កុដ្ឋោ ជាតិវាទេន សីលវា ច ហោតិ វុឌ្ឍសីលី
វុឌ្ឍសីលេន សមន្នាគតោ បណ្ឌិតោ ច ហោតិ មេធាវី
បឋមោ ឈានស្ស ឧតិយោ ឈានស្ស ភូជំ(๒) បត្តស្ស កាមានំ ឥមេ.
ហិ ខោ នោ តោតម តីហិ អង្គេហិ សមន្នាគតំ
ព្រាហ្មណា ព្រាហ្មណិំ បញ្ញាបេន្តិ ព្រាហ្មណោស្មីតិ ច
វទមានោ សម្មា វេទេយ្យ ន ច បន មុសាវាទំ
អាបជ្ជេយ្យាតិ ។

---

๑ ម. តោតមាតិ ន ទិស្សតិ ។ ๒ ម. ម. សុដ្ឋុ ។

ដែលប្រកបដោយអង្គ៣នោះ) កាលបើពោលថា ខ្ញុំទុំជាព្រាហ្មណ៍ដូច្នេះ ឈ្មោះថា និយាយដោយប្រពៃផង មិនត្រូវមុសាវាទផង តើបានឬទេ ។ សោណទណ្ឌព្រាហ្មណ៍ទូលថា បពិត្រព្រះគោតមដ៏ចំរើន អាចបញ្ញត្តបាន បពិត្រព្រះគោតមដ៏ចំរើន ក៏បណ្តាអង្គទាំង ៤ នេះ យើងលើកអង្គ គឺមន្តចេញ ដ្បិតមន្តនឹងធ្វើអ្វីកើត បពិត្រព្រះគោតមដ៏ចំរើន ព្រាហ្មណ៍ (ដែលប្រកបដោយអង្គត្រឹមតែ ៣ នោះ) គឺជាអ្នកមានជាតដ៏ល្អទាំងពីរចំណែក គឺចំណែកខាងមាតានឹងចំណែកខាងបិតា កើតអំពីផ្ទៃដ៏បរិសុទ្ធស្អាត ដរាបអំពីតំណនៃដីដូនដីតាជាគំរប់ ៧ មក មិនដែលមាននរណា ពោលទោសតិះដៀល ដោយពោលដល់ជាតិកំណើតបាន ១ ជាអ្នកមានសីល មានសីលដ៏ចំរើន ប្រកបដោយសីលដ៏ចំរើន ១ ជាអ្នកប្រាជ្ញមានប្រាជ្ញា ជាបុគ្គលទី ១ ឬទី ២ របស់ពួកព្រាហ្មណ៍ អ្នកទទួលគ្រឿងបូជា ១ បពិត្រព្រះគោតមដ៏ចំរើន ពួកព្រាហ្មណ៍ រមែងបញ្ញត្តមនុស្សដែលប្រកបដោយអង្គត្រឹមតែ ៣ នេះឯង ថាជាព្រាហ្មណ៍ (មនុស្សដែលប្រកបដោយអង្គ ៣ នេះ) កាលបើពោលថា ខ្ញុំទុំជាព្រាហ្មណ៍ដូច្នេះ ឈ្មោះថា និយាយដោយប្រពៃផង មិនត្រូវមុសាវាទផង ។

(๑๘๙) ឥមេសំ បន ព្រាហ្មណា តំ ឈ្លាំ អង្គានំ សក្កា ឯកំ អង្គំ បហាយ តីហិ អង្គេហិ សមន្នាគតំ ព្រាហ្មណំ បញ្ញបេតុំ ព្រាហ្មណោ ស្មីតិ ច វេទមាតោ សជ្ឈា វេយ្យ ន ច បន មុសាវាទំ អាបជ្ជេយ្យាតិ ។ សក្កា កោ តោតម ឥមេសំ ហិ កោ តោតម តំ ឈ្លាំ អង្គានំ ជាតិ បហយាម កិំ ហិ ជាតិ ករំសុតិ យតោ ខោ កោ តោតម ព្រាហ្មណោ សីលវា ច ហោតិ វុឌ្ឍសីលី វុឌ្ឍសីលេន សមន្នាគតោ បណ្ឌិតោ ច ហោតិ មេធាវី បឋមោ ឈានុតិយោ ឈា ឫជុំ បក្ខណ្ឌាន្តំ ឥមេហិ ខោ កោ តោតម តីហិ អង្គេហិ សមន្នាគតំ ព្រាហ្មណា ព្រាហ្មណំ បញ្ញបេន្តិ ព្រាហ្មណោ ស្មីតិ ច វេទមាតោ សជ្ឈា វេយ្យ ន ច បន មុសាវាទំ អាបជ្ជេយ្យាតិ ។

សោណទណ្ឌសូត្រ ការបញ្ញត្តិជាព្រាហ្មណ៍មានអង្គ ๒

(๑๘๙) ព្រះមានព្រះភាគ ទ្រង់ត្រាស់សួរថា ម្នាលព្រាហ្មណ៍ បណ្តាអង្គទាំង ๓ នេះ អ្នកអាចលើកអង្គ ๑ ចេញ ហើយបញ្ញត្តមនុស្ស ដែលប្រកបដោយអង្គត្រឹមតែ ๒ ថាជាព្រាហ្មណ៍វិញ (មនុស្សប្រកបដោយអង្គ ๒ នោះ) កាលបើពោលថា ខ្ញុំទុំជាព្រាហ្មណ៍ ដូច្នេះ ឈ្មោះថា និយាយដោយប្រពៃផង មិនត្រូវមុសាវាទផង តើបានឬទេ ។ សោណទណ្ឌព្រាហ្មណ៍ទូលថា បពិត្រព្រះគោតមដ៏ចំរើន អាចបញ្ញត្តបាន បពិត្រព្រះគោតមដ៏ចំរើន ក៏បណ្តាអង្គទាំង ๓ នេះ យើងលើកអង្គ គឺជាតិចេញ ដ្បិតជាតិនឹងធ្វើអ្វីកើត បពិត្រព្រះគោតមដ៏ចំរើន ព្រាហ្មណ៍ (ដែលប្រកបដោយអង្គត្រឹមតែ ๒ នោះ) គឺជាអ្នកមានសីល មានសីលដ៏ចំរើន ប្រកបដោយសីលដ៏ចំរើន ๑ ជាអ្នកច្រៀងមន្តច្រៀងភ្ជា ជាបុគ្គលទី ๑ ឬទី ๒ របស់ពួកព្រាហ្មណ៍ អ្នកទទួលគ្រឿងបូជា ๑ បពិត្រព្រះគោតមដ៏ចំរើន ពួកព្រាហ្មណ៍ រមែងបញ្ញត្តមនុស្សដែលប្រកបដោយអង្គ ត្រឹមតែ ๒ នេះឯង ថាជាព្រាហ្មណ៍ (មនុស្សដែលប្រកបដោយអង្គ ๒ នេះ) កាលបើពោលថា ខ្ញុំទុំជាព្រាហ្មណ៍ដូច្នេះ ឈ្មោះថា និយាយដោយប្រពៃផង មិនត្រូវមុសាវាទផង ។

(๑๙๐) ឯវំ វុត្តេ តេ ព្រាហ្មណា សោណទណ្ឌំ ព្រាហ្មណំ ឯតទវោចុំ មា ភវំ សោណទណ្ឌោ ឯវំ អវច មា ភវំ សោណទណ្ឌោ ឯវំ អវច អបវទតំ ភវំ សោណទណ្ឌោ វណ្ណំ អបវទតំ មន្តេ អបវទតំ ជាតឹ ឯកំសេន ភវំ សោណទណ្ឌោ សមណស្សុ-យេវ[1] តោតមស្ស ភគវតោ អនុបក្ខន្តឹតំ ។ អថខោ កកភ តេ ព្រាហ្មណេ ឯតទវោច សចេ ខោ តុម្ហាកំ ព្រាហ្មណានំ ឯវំ ហោតំ អយ្យស្សុតោ ច សោណទណ្ឌោ ព្រាហ្មណោ អកលរ្យាណភក្តារណោ ច សោណទណ្ឌោ ព្រាហ្មណោ ឧុបរ្ជញ្ញោ ច សោណទណ្ឌោ ព្រាហ្មណោ ន ច បហោតំ សោណទណ្ឌោ ព្រាហ្មណោ សមណេន តោតមេន សទ្ធឹ អស្មឹ វចនេ បតំ. មន្តេតុនំ តំជតុ សោណទណ្ឌោ ព្រាហ្មណោ តុម្ហេ មយា សទ្ធឹ មន្តេហិ សចេ បន តុម្ហាកំ ព្រាហ្មណានំ ឯវំ ហោតំ ឥមស្សុតោ ច សោណទណ្ឌោ ព្រាហ្មណោ កលរ្យាណភក្តារណោ ច សោណទណ្ឌោ ព្រាហ្មណោ

---

๑ ឧ. សមណស្សេវ ។ ម. សមណស្ស ។

(๑๙๐) កាលដែលសោណទណ្ឌព្រាហ្មណ៍ ពោលយ៉ាងនេះហើយ ពួកព្រាហ្មណ៍ទាំងនោះ ក៏បាននិយាយនឹងសោណទណ្ឌព្រាហ្មណ៍ដូច្នេះថា សោណទណ្ឌដ៏ចំរើន កុំនិយាយយ៉ាងនេះ សោណទណ្ឌដ៏ចំរើន កុំនិយាយយ៉ាងនេះឡើយ សោណទណ្ឌដ៏ចំរើន និយាយបង្អាប់សម្បុរ និយាយបង្អាប់មន្ត និយាយបង្អាប់ជាតិ សោណទណ្ឌដ៏ចំរើន បណ្តាយ តាមពាក្យរបស់ព្រះសមណគោតម ដោយចំណែកមួយហើយតើ។ គ្រានោះ ព្រះមានព្រះភាគ ទ្រង់ត្រាស់នឹងពួកព្រាហ្មណ៍ទាំងនោះដូច្នេះថា បើអ្នកទាំងឡាយជាព្រាហ្មណ៍មានសេចក្តីយល់ឃើញថា សោណទណ្ឌ-ព្រាហ្មណ៍ ជាមនុស្សចេះដឹងតិចផង សោណទណ្ឌព្រាហ្មណ៍ ពោលពាក្យមិនពីពោះផង សោណទណ្ឌព្រាហ្មណ៍ជាអ្នកឥតប្រាជ្ញាផង សោណទណ្ឌ-ព្រាហ្មណ៍ មិនល្មមនឹងនិយាយឆ្លើយឆ្លងពាក្យនេះ ជាមួយនឹងព្រះសមណ-គោតមបានផង សោណទណ្ឌព្រាហ្មណ៍ ចូរឈប់ចុះ អ្នកទាំងឡាយ ចូរនិយាយឆ្លើយឆ្លងជាមួយនឹងតថាគតវិញ តែបើអ្នកទាំងឡាយជាព្រាហ្ម-ណ៍មានសេចក្តីយល់ឃើញយ៉ាងនេះថា សោណទណ្ឌព្រាហ្មណ៍ជាមនុស្ស ចេះដឹងច្រើនផង សោណទណ្ឌព្រាហ្មណ៍ ពោលពាក្យពីពោះផង

បណ្ឌិតោ ច សោណទណ្ឌោ ព្រាហ្មណោ បហោតិ ច សោណទណ្ឌេន ព្រាហ្មណេន សមណេន គោតមេន សទ្ធឹ អស្មឹ វាចនេ បតិមន្តេតុន្តិ តិដ្ឋថ តុម្ហេ សោណទណ្ឌោ ព្រាហ្មណោ មយា សទ្ធឹ បតិមន្តេតូតិ ។

(១៩១) ឯវំ វុត្តេ សោណទណ្ឌោ ព្រាហ្មណោ ភគវន្តំ ឯតទវោច តិដ្ឋតុ ភវំ គោតមោ តុណ្ហី ភវំ គោតមោ ហោតុ អហាមេវ តេសំ សមាទម្មេន បដិវចនំ ភវិស្សតីតិ ។ អថខោ សោណទណ្ឌោ[1] តេ ព្រាហ្មណោ ឯតទវោច មា ភវន្តោ ឯវំ អវចុត្ថ មា ភវន្តោ ឯវំ អវចុត្ថ អបវទតិ ភវំ សោណទណ្ឌោ ព្រាហ្មណោ វណ្ណំ អបវទតិ មន្តេ អបវទតិ ជាតឹ ឱកាសេន ភវំ សោណទណ្ឌោ ព្រាហ្មណោ សមណសេ្សវ គោតមស្ស វាទំ អនុបក្ខន្ទតីតិ ជាហំ ភោ អបវទាមិ វណ្ណំ វា មន្តេ វា ជាតឹ វាតិ ។

---

๑. ម. សោណទណ្ឌោ ព្រាហ្មណោ ។

សោណទណ្ឌព្រាហ្មណ៍ ជាអ្នកប្រាជ្ញផង សោណទណ្ឌព្រាហ្មណ៍ ល្មមទំនងនិយាយឆ្លើយតួនពាក្យនេះ ជាមួយនឹងព្រះសមណគោតមបានផង អ្នកចាំងឡាយ ចូរឈប់ចុះ ចូរឲ្យសោណទណ្ឌព្រាហ្មណ៍និយាយឆ្លើយតួនជាមួយនឹងតថាគតវិញ ។

(๑๙๑) កាលដែលព្រះមានព្រះភាគ ទ្រង់ត្រាស់យ៉ាងនេះហើយ សោណទណ្ឌព្រាហ្មណ៍ បានក្រាបបង្គំទូលព្រះមានព្រះភាគដូច្នេះថា សូមព្រះគោតមដ៏ចំរើន បង្អង់សិនចុះ សូមព្រះគោតមដ៏ចំរើន គង់ស្ងៀមចុះ ខ្ញុំព្រះអង្គនឹងធ្វើនូវពាក្យតបត ប្រកបដោយហេតុ ដល់ព្រាហ្មណ៍ទាំងនោះវិញ ។ លំដាប់នោះ សោណទណ្ឌព្រាហ្មណ៍បាននិយាយនឹងពួកព្រាហ្មណ៍ទាំងនោះដូច្នេះថា នែអ្នកចាំងឡាយដ៏ចំរើន អ្នកចាំងឡាយកុំពោលយ៉ាងនេះឡើយ នែអ្នកចាំងឡាយដ៏ចំរើន អ្នកចាំងឡាយកុំពោលយ៉ាងនេះថា សោណទណ្ឌព្រាហ្មណ៍ដ៏ចំរើន និយាយបង្អាប់សម្បុរ និយាយបង្អាប់មន្ត និយាយបង្អាប់ជាតិ សោណទណ្ឌព្រាហ្មណ៍ដ៏ចំរើនបណ្តាយតាមវាទៈរបស់ព្រះសមណគោតម ដោយចំណែកមួយដូច្នេះឡើយ ម្នាលអ្នកដ៏ចំរើនទាំងឡាយ ខ្ញុំមិនមែននិយាយបង្អាប់សម្បុរ ឬមន្តនឹងជាតិទេ ។

(๑๙๒) តេន ខោ បន សមយេន សោណទណ្ឌោ ព្រាហ្មណោ ព្រាហ្មណានំ កាតនេយ្យោ អជ្ឈាយកោ ជាម មាណវកោ តស្សំ បរិសាយំ ឯកមន្តេ ហោតិ ។ អថ ខោ សោណទណ្ឌោ ព្រាហ្មណោ តេ ព្រាហ្មណេ ឯតទវោច បស្សន្តិ ភោ ភោន្តោ ឥមំ អជ្ឈកំ មាណវកំ អម្ហាកំ កាតនេយ្យន្តិ ។ ឯវំ ភោ អជ្ឈោ ខោ ភោ មាណវកោ អភិរូបោ ទស្សនីយោ បាសាទិកោ បរមាយ វណ្ណបោក្ខរតាយ សមន្នាគតោ ព្រហ្មវណ្ណី ព្រហ្មវច្ឆសី អភិក្កន្តវណ្ណោ ទស្សនាយ ជាស្ស ឥមំស្មិំ បរិសាយំ(๑) សមសមោ អត្តំ វណ្ណេន បដិពលោ សមណំ ភោតមំ ។ អជ្ឈោ ខោ ភោ មាណវកោ អជ្ឈាយកោ មន្តធរោ តិណ្ណំ វេទានំ បារគូ សនិឃណ្ឌុភេតុភានំ សាក្ខរប្បភេទានំ ឥតិហាសបញ្ចមានំ បទកោ វេយ្យាករណោ លោកាយតមហាបុរិសលក្ខណេសុ អនវយោ អហមស្ស មន្តេ វាចេតា

๑ ម. ឥមិស្សា បរិសាយ ។

(๑๙๒) សម័យនោះឯង មានមាណព (មនុស្សដំទន់) ម្នាក់ ឈ្មោះអង្គក: ត្រូវជាកូយសោណទណ្ឌព្រាហ្មណ៍ អង្គុយក្នុងពួកបរិសទ្យ នោះដែរ ។ លំដាប់នោះ សោណទណ្ឌព្រាហ្មណ៍ បាននិយាយនឹងពួកព្រាហ្មណ៍ទាំងនោះដូច្នេះថា អ្នកដ៏ចំរើនទាំងឡាយ បានឃើញមាណព ឈ្មោះអង្គក:នេះជាកូយយើងដែរឬទេ ។ ព្រាហ្មណ៍ទាំងនោះ ក៏ឆ្លើយថា បពិត្រលោកដ៏ចំរើន បានឃើញដែរ បពិត្រលោកដ៏ចំរើន អង្គក-មាណព មានរូបល្អ គួរពិតពិល រមិលមើល គួរជ្រះថ្លា ប្រកបដោយសម្បុរដ៏ល្អក្រៃលែង មានសម្បុរដ៏ប្រសើរ មានសរីរ:ស្រដៀងនឹងព្រហ្ម មានសព៌ាង្គកាយ គួរឲ្យចង់មើលមិនលែង ក្នុងបរិសទ្យនេះ រកអ្នកណាឲ្យមានសម្បុរស្មើនឹងអង្គកមាណពនេះ គ្មានឡើយ លើកលែងតែព្រះសមណគោតមចេញ ។ សោណទណ្ឌព្រាហ្មណ៍ពោលថា ម្នាលអ្នកទាំងឡាយដ៏ចំរើន អង្គកមាណព ជាអ្នកកាយមន្ត ចេះចាំមន្ត ជាអ្នកដល់នូវត្រើយនៃត្រៃវេទ ព្រមទាំងគម្ពីរ និឃណ្ឌុ គម្ពីរ កេតុភ: អក្ខ-រប្បភេទគឺសិក្ខានឹងនិរុត្តិ ដែលមានគម្ពីរឥតិហាស:ជាគំរប់ ៥ ជាអ្នកចាំស្ទាត់នូវបទនឹងវេយ្យាករណ៍ ជាអ្នកស្ទាត់ជំនាញ ក្នុងលោកាយតសាស្ត្រ នឹងមហាបុរិសលក្ខណៈព្យាករណសាស្ត្រ ឯខ្ញុំជាអ្នកបង្រៀនមន្ត ដល់ក

អដ្ឋកោ ខោ កោ មាណវកោ ឧភតោ សុជាតោ មាតិ-
តោ ច បិតិតោ ច សំសុទ្ធគហណិកោ យាវ សត្តមា
បិតាមហយុគា អក្ខិត្តោ អនុបក្កុដ្ឋោ ជាតិវាទេន
អភិសញ្ញ មាតាបិតរោ ជាជាមិ អដ្ឋកោ ខោ កោ
មាណវកោ ចាណាំបិ ហានេយ្យ អធិដ្ឋិបិ អាធិយេយ្យ
បរិហរិបិ កាយេយ្យ មុសាបិ ភាសេយ្យ មជ្ជំបិ បិវេយ្យ
ឯត្តធាធិ(๑) កឺ វណ្ណោ ភវិស្សតិ កឺ មត្តា(๒) កឺ ជាតិ
យតោ ខោ កោ ព្រាហ្មណោ សីលវា ច ហោតិ
វុឌ្ឍសីលី វុឌ្ឍសីលេន សមណ្ណាគតោ បណ្ឌិតោ ច
ហោតិ មេធាវី បឋមោ ឈានស្ស លាភី ហោតិ បញ្ចហង្គេហិ
វិប្បហីនេហិ ឆហិ អង្គេហិ សមន្នាគតំ ព្រាហ្មណោ
ព្រាហ្មណិ បញ្ចង្គិកំ ព្រាហ្មណោស្មីតិ ច វេទមាគោ
សម្ភ វេយ្យ ន ច បន មុសាភិ អាបជ្ជេយ្យាតិ ។

---

๑ ខ. ម. ឯត្តកាធិ ភោ ។ ๒ ខ. មត្តំ ។

សោណទណ្ឌសូត្រ ការពោលអំពីគុណរបស់អង្គកមាណព

ម្នាលអ្នកចំឆ្នាយដ៏ចំរើន ឯអង្គកមាណពមានជាតដ៏ល្អចាំពីរចំណែក គឺចំណែកខាងមាតានឹងចំណែកខាងបិតា កើតអំពីផ្នែដ៏បរិសុទ្ធស្អាត ដរាបអំពីតំណនៃដីដូនដីតាជាគំរប់ ៧មក មិនដែលមាននរណាមួយពោលទោសតិះដៀល ដោយពោលដល់ជាតិកំណើតបាន ខ្ញុំក៏ស្គាល់មាតាបិតារបស់ឯ ម្នាលអ្នកចំឆ្នាយដ៏ចំរើន តែអង្គកមាណពសម្លាប់សត្វខ្លះ យកទ្រព្យដែលគេមិនបានឲ្យខ្លះ ប្រព្រឹត្តខុសក្នុងកាមារម្មណ៍ខ្លះ និយាយកុហកខ្លះ ផឹកទឹកស្រវឹងខ្លះ ឥឡូវបើលើកយកសេចក្តីនេះមកនិយាយ ណា: នឹងយកជាការអ្វីបាន មន្តនឹងយកជាការអ្វីបាន ជាតិនឹងយកជាការអ្វីបាន ម្នាលអ្នកចំឆ្នាយ ដ៏ចំរើន ព្រាហ្មណ៍ (ដែលប្រកបដោយអង្គ ២) គឺជាអ្នកមានសីល មានសីលដ៏ចំរើន ប្រកបដោយសីលដ៏ចំរើន ១ ជាអ្នកប្រាជ្ញមានប្រាជ្ញា ជាបុគ្គលទី ១ ប្លែទី ២ របស់ពួកព្រាហ្មណ៍ អ្នកទទួលគ្រឿងបូជា ១ ម្នាលអ្នកចំឆ្នាយដ៏ចំរើន ពួកព្រាហ្មណ៍ រមែងបញ្ញត្តមនុស្ស ដែលប្រកបដោយអង្គ ត្រឹមតែ ២ នេះឯង ថាជាព្រាហ្មណ៍ (មនុស្សដែលប្រកបដោយអង្គ ២ នេះ) កាលបើពោលថា ខ្ញុំទាំងព្រាហ្មណ៍ដូច្នេះ ឈ្មោះថា និយាយដោយប្រពៃផង មិនត្រូវមុសាវាទផង ។

(๑๙๓) ឥមេសំ បន ព្រាហ្មណា ទ្វិន្នំ អង្គានំ សក្កា ឯតំ អង្គំ ឋបយិត្វា ឯកេន អង្គេន សមន្នាគតំ ព្រាហ្មណំ បញ្ញបេតុំ ព្រាហ្មណោស្មីតិ ច វេទមាតោ សម្មា វេទេយ្យ ន ច បន មុសាភាសំ អាបជ្ជេយ្យាតិ ។ តោ ហិទំ តោ តោតម សីលបរាមោតា ហិ តោ តោតម បញ្ច បញ្ចបរាមោតំ(๑) សីលំ យត្ត សីលំ តត្ត បញ្ច យត្ត បញ្ច តត្ត សីលំ សីលវាតោ បញ្ច បញ្ច-តោ សីលំ សីលប្បញ្ញេនញ្ច បន លោកស្មឹ អគ្គមក្ខាយតិ សេយ្យថាបិ តោ តោតម មហាព្រហ្ម ឯវ មហន្តំ តោ-វេយ្យ ចាទេន ឯវ ចាទំ តោវេយ្យ ឯវមេវ តោ តោតម សីលបរាមោតា បញ្ច បញ្ចបរាមោតំ សីលំ យត្ត សីលំ តត្ត បញ្ច យត្ត បញ្ច តត្ត សីលំ សីលវាតោ បញ្ច

๑ ឧ. បញ្ចបរាមោតំ ។

(๑๙๓) ព្រះមានព្រះភាគ ទ្រង់ត្រាស់សួរថា ម្នាលព្រាហ្មណ៍ បណ្តាអង្គទាំង៦នេះ អ្នកអាចលើកអង្គមួយចេញ ហើយបញ្ញត្តមនុស្សដែលប្រកបដោយអង្គត្រឹមតែ ๑ ថាជាព្រាហ្មណ៍វិញ (ទាំងមនុស្សដែលប្រកបដោយអង្គតែ ๑ នោះ) កាលបើពោលថា ខ្ញុំនឹងជាព្រាហ្មណ៍ដូច្នេះឈ្មោះថា និយាយដោយប្រពៃផង មិនត្រូវមុសាវាទផង តើបានឬទេ ? សោណទណ្ឌព្រាហ្មណ៍ ក្រាបបង្គំទូលថា បពិត្រព្រះគោតមដ៏ចំរើន អង្គទាំង ๖ នេះ នឹងលើកអង្គណាមួយចេញមិនបានទេ បពិត្រព្រះគោតមដ៏ចំរើន ដ្បិតប្រាជ្ញារមែងដំរះសីលឲ្យបរិសុទ្ធ សីលសោតក៏រមែងដំរះប្រាជ្ញាឲ្យបរិសុទ្ធដែរ សីលនៅត្រង់ណា ប្រាជ្ញាក៏នៅត្រង់នោះ ប្រាជ្ញានៅត្រង់ណា សីលក៏នៅត្រង់នោះដែរ អ្នកមានសីលក៏មានប្រាជ្ញា អ្នកមានប្រាជ្ញាក៏មានសីល ឯសីលនឹងប្រាជ្ញាប្រកបជាគុណធម៌ប្រសើរក្នុងលោក បពិត្រព្រះគោតមដ៏ចំរើន បុគ្គលលាងដៃ ដោយដៃក្តី លាងជើង ដោយជើងក្តី សេចក្តីនេះមានឧបមាយ៉ាងណាមិញ បពិត្រព្រះគោតមដ៏ចំរើន មានឧបមេយ្យដូចជា ប្រាជ្ញា រមែងដំរះសីលឲ្យបរិសុទ្ធ សីលសោតក៏រមែងដំរះប្រាជ្ញាឲ្យបរិសុទ្ធដែរ សីលនៅត្រង់ណា ប្រាជ្ញាក៏នៅត្រង់នោះ ប្រាជ្ញានៅត្រង់ណា សីលក៏នៅត្រង់នោះដែរ អ្នកមានសីលក៏មានប្រាជ្ញា

បញ្ញវតោ សីលំ សីលប្បញ្ញាណញ្ច បន លោកស្មឹ អគ្គមក្ខាយតីតិ ។

(๑๙๖) ฝ่ายเมตัง พราหฺมณา ฝ่ายเมตัง พราหฺมณา สีลปริโภคา หิ พราหฺมณา ปญฺญา ปญฺญาปริโภคัง สีลัง ยสฺส สีลัง ตสฺส ปญฺญา ยสฺส ปญฺญา ตสฺส สีลัง สีลวตา ปญฺญา ปญฺญวตา สีลัง สีลปฺปญฺญาณญฺจ បន លោកស្មឹ អគ្គមក្ខាយតិ เสยฺยถาปิ พราหฺมณา มหาปถวิ ก มหนฺโต ปาเวยฺยา ทาเฒน ก ทาฒัง ปาเวยฺยา ฝ่ายเมว โข พราหฺมณา สีลปริโภคา ปญฺญา ปญฺญาปริโภคัง สีลัง ยสฺส สีลัง ตสฺส ปญฺญา ยสฺส ปญฺญา ตสฺส สีลัง สีลวตา ปญฺญา ปญฺญวตา สีลัง สีลปฺปญฺญาณญฺจ បន លោកស្មឹ អគ្គมក្ខាយតីតិ กตมัง បន តัง พราหฺมณา สีลัง กตมา จ ปญฺญาติ ?

អ្នកមានប្រាជ្ញាក៏មានសីល ឯសីលនឹងប្រាជ្ញានេះ អ្នកប្រាជ្ញតែងពោលថាជាគុណធម៌ដ៏ប្រសើរ ក្នុងលោក ។

(១៩៤) ព្រះមានព្រះភាគ ទ្រង់ត្រាស់តបថា ម្នាលព្រាហ្មណ៍ សេចក្តីខ្ពស់ខ្ពាន់ហ្មឹងហើយ ម្នាលព្រាហ្មណ៍ សេចក្តីខ្ពស់ខ្ពាន់ហ្មឹងហើយ ម្នាលព្រាហ្មណ៍ ដ្បិតប្រាជ្ញា រមែងដំរះសីលឲ្យបរិសុទ្ធ សីលសោត ក៏រមែងដំរះប្រាជ្ញាឲ្យបរិសុទ្ធដែរ សីលនៅត្រង់ណា ប្រាជ្ញាក៏នៅត្រង់នោះ ប្រាជ្ញានៅត្រង់ណា សីលក៏នៅត្រង់នោះដែរ អ្នកមានសីលក៏មានប្រាជ្ញា អ្នកមានប្រាជ្ញាក៏មានសីល ឯសីលនឹងប្រាជ្ញា អ្នកប្រាជ្ញតែងពោលថាជាគុណធម៌ដ៏ប្រសើរ ក្នុងលោក ម្នាលព្រាហ្មណ៍ បុគ្គលលាងដៃដោយដៃក្តី លាងដើងដោយដើងក្តី សេចក្តីនេះមានឧបមាយ៉ាងណាមិញ ម្នាលព្រាហ្មណ៍ មានឧបមេយ្យដូចជាប្រាជ្ញា រមែងដំរះសីលឲ្យបរិសុទ្ធ សីលសោត ក៏រមែងដំរះប្រាជ្ញាឲ្យបរិសុទ្ធដែរ សីលនៅត្រង់ណា ប្រាជ្ញាក៏នៅត្រង់នោះ ប្រាជ្ញានៅត្រង់ណា សីលក៏នៅត្រង់នោះដែរ អ្នកមានសីលក៏មានប្រាជ្ញា អ្នកមានប្រាជ្ញាក៏មានសីល ឯសីលនឹងប្រាជ្ញា អ្នកប្រាជ្ញតែងពោលថាជាគុណធម៌ដ៏ប្រសើរ ក្នុងលោក ម្នាលព្រាហ្មណ៍ បុះសីលនោះដូចម្តេច ប្រាជ្ញានោះដូចម្តេច ។ សោណទណ្ឌព្រាហ្មណ៍ ក្រាប

ฬตฺตกปรมา ๘[๑] มยิ๋ เภา โคตม กาสฺมึ[๒] อหุตฺวา สาตฺถ ราต ภวิสฺสเยว[๓] โคตมิ ปชาปติ ฬตสฺส ภาสิตสฺส อตฺถาตี ฯ

[๑๙๕] เตนหิ ภฺราหฺมณ สุณาหิ สาธุกๆ มนสิกโรหิ ภาสิสฺสามีติ ฯ เอวๆ ภนฺเตติ โข โสณทณฺฑ ภฺราหฺมณ ภควโต ปจฺจสฺโสสิ ฯ ภควา เอตทโวจ ส ภฺราหฺมณ ตถาคโต โลเก อุปฺปชฺชติ อรหๆ สมฺมาสมฺพุทฺโธ ฯ เป ฯ (ยถา สามญฺญผเล เอวๆ วิตฺถาเรตพฺพๆ) ฯ เป ฯ เอวๆ โข ภน ภฺราหฺมณ ภิกฺขุ สีลสมฺปนฺโน โหติ ฯ ส๎ส โข ตๆ ภฺราหฺมณ สีลๆ ฯ ปฐมๆ ฌานๆ อุปสมฺปชฺช วิหรติ ฯ ทุติยๆ ฌานๆ ฯ ตติยๆ ฌานๆ ฯ จตุตฺถๆ ฌานๆ อุปสมฺปชฺช วิหรติ ฯ เป ฯ ภฺราหฺมณ ภิกฺขุ จิตฺตๆ อภินีหรติ อภินินฺนาเมติ ฯ เป ฯ ส๎ส เอวๆ ภวิสฺสติ ภญฺญาย ฯ เป ฯ

---

๑ ฉ. ม. ๑ ฯ ๒ ฉ. ม. ภิกฺขุสฺมึ ฯ ๓ ฉ. ภวิสฺสเยว เภ ฯ

បង្គំទូលថា បពិត្រព្រះគោតមដ៏ចំរើន ខ្ញុំព្រះអង្គគ្រាន់តែបានដឹងថា សីលនឹងប្រាជ្ញាប៉ុណ្ណោះ ឯត្រង់សេចក្តីអធិប្បាយ (មិនដឹងជា) ដូចម្តេចទេ សូមព្រះគោតមដ៏ចំរើន ទ្រង់ត្រាស់បំភ្លឺសេចក្តីអធិប្បាយនៃភាសិតនុ៎ះឲ្យបាន ។

(๑๙๕) ព្រះមានព្រះភាគ ទ្រង់ត្រាស់ថា ម្នាលព្រាហ្មណ៍ បើដូច្នោះ ចូរអ្នកប្រុងស្តាប់ ចូរអ្នកយកចិត្តទុកដាក់ឲ្យប្រពៃចុះ តថាគតនឹងសំដែងប្រាប់ ។ សោណទណ្ឌព្រាហ្មណ៍ ទទួលព្រះពុទ្ធដីការបស់ព្រះមានព្រះភាគថា យ៉ាងហ្នឹងហើយ ព្រះអង្គ ។ ព្រះមានព្រះភាគ ទ្រង់ត្រាស់ពាក្យនេះថា ម្នាលព្រាហ្មណ៍ ព្រះតថាគតបានកើតឡើងក្នុងលោកនេះ ជាអរហន្តសម្មាសម្ពុទ្ធ ។បេ។ (រឿងនេះ អ្នកប្រាជ្ញគប្បីសំដែងឲ្យពិស្តារដូចគឺងសាមញ្ញផលសូត្រធម៌ចុះ) ។បេ។ ម្នាលព្រាហ្មណ៍ តថាគតមានសីលយ៉ាងនេះឯង ។ ម្នាលព្រាហ្មណ៍ នេះឯង ដែលហៅថាសីលនោះ។ តថាគតបានសម្រេចបឋមជ្ឈាន សម្រេចឥរិយាបថទៅ ។ ទុតិយជ្ឈាន ។តតិយជ្ឈាន ។ បានសម្រេចចតុត្ថជ្ឈាន សម្រេចឥរិយាបថទៅ ។បេ។ តថាគតាញ្ញនាំបង្អោនចិត្តទៅ ដើម្បីញាណទស្សនៈ ។បេ។ នេះឯង ជា (សេចក្តីអធិប្បាយ) នៃប្រាជ្ញារបស់តថាគតនោះ ។បេ។

ឆាបរំ ឥត្តត្តាយាតំ បជាឆាតំ ។ ឥធម្បាស្ស មោតំ បញ្ញាយ ។ អយំ ខោ សា ព្រាហ្មណា បញ្ញាតំ ។

(๑๙๖) ឃំ ពុទ្ធេ សោណទណ្ឌោ ព្រាហ្មណោ ភគវន្តំ ឯតទវោច អភិក្កន្តំ ភោ គោតម អភិក្កន្តំ ភោ គោតម សេយ្យថាបិ ភោ គោតម ឯក្កុដ្ឋិតំ វា ឧក្កុជ្ជេយ្យ បដិច្ឆន្នំ វា វិវរេយ្យ មូឡ្ហស្ស វា មគ្គំ អាចិក្ខេយ្យ អន្ធការេ វា តេលបជ្ជោតំ ធារេយ្យ ចក្ខុមន្តោ រូបានិ ទក្ខន្តីតិ ឯវមេវំ ភោតា គោតមេន អនេកបរិយាយេន ធម្មោ បកាសិតោ ឯសាហំ ភវន្តំ គោតមំ សរណំ គច្ឆាមិ ធម្មញ្ច ភិក្ខុសង្ឃញ្ច ឧបាសកំ មំ ភវំ គោតមោ ធារេតុ អជ្ជតគ្គេ បាណុបេតំ សរណំ គតំ អធិវាសេតុ ច មេ ភវំ គោតមោ ស្វាតនាយ ភត្តំ សទ្ធឹ ភិក្ខុសង្ឃេនាតិ ។ អធិវាសេសិ ភគវា តុណ្ហីភាវេន ។ អថខោ សោណទណ្ឌោ ព្រាហ្មណោ

ភិក្ខុជ័ន្ធប្បាស់ថា កិច្ចដទៃក្រៅអំពីនេះមិនមានទេ ។ នេះឯង (ជាសេចក្តីអធិប្បាយ) នៃប្រជ្ញារបស់ភិក្ខុនោះ ។ ម្នាលព្រាហ្មណ៍ នេះឯងដែលហៅថា ប្រជ្ញានោះ ។

(១៩៦) កាលបើព្រះមានព្រះភាគ ទ្រង់ត្រាស់យ៉ាងនេះហើយ សោណទណ្ឌព្រាហ្មណ៍ បានក្រាបបង្គំទូលចំពោះព្រះមានព្រះភាគ ដូច្នេះថា បពិត្រព្រះគោតមដ៏ចំរើន ពីរោះណាស់ បពិត្រព្រះគោតមដ៏ចំរើន ពីរោះណាស់ បពិត្រព្រះគោតមដ៏ចំរើន ធម៌ដែលព្រះគោតមដ៏ចំរើនទ្រង់សំដែង ដោយអនេកបរិយាយ (នេះ) គួរនាដូចជាមនុស្សផ្ងារវត្ថុដែលផ្កាប់ ឬបើកបង្ហាញវត្ថុដែលកំបាំង ឬក៏ប្រាប់ផ្លូវដល់អ្នកវង្វេងទិស ពុំនោះសោត ដូចជាមនុស្ស កាន់ប្រទីបប្រោលបំភ្លឺកន្លែងងងឹតដោយគិតថា មនុស្សដែលមានភ្នែក (ភ្លឺ) មើលឃើញរូបច្បាស់បាន ខ្ញុំព្រះអង្គសូមដល់ព្រះគោតមដ៏ចំរើនផង ព្រះធម៌ផង ព្រះភិក្ខុសង្ឃផង ជាសរណៈ សូមព្រះគោតមដ៏ចំរើន ជ្រាបថា ខ្ញុំព្រះអង្គជាឧបាសក ដល់សរណគមន៍ស្មើដោយជីវិតចាប់ដើមអំពីថ្ងៃនេះទៅ មួយទៀត សូមព្រះគោតមដ៏ចំរើន ព្រមទាំងភិក្ខុសង្ឃទ្រង់ទទួលចង្ហាន់របស់ខ្ញុំព្រះអង្គ ក្នុងថ្ងៃស្អែក ។ ព្រះមានព្រះភាគ ទ្រង់ទទួលនិមន្តដោយតុណ្ហីភាព ។ លុះសោណទណ្ឌព្រាហ្មណ៍

กตวาโต อฉิกสนฺโ วิธิตฺวา ขุชฺชายาสตา กตวนฺโ
อกิกาเนตฺวา ปเนกฺขิณาโ กตฺวา ปกฺกามิ ฯ

(๑๙๗) อถโข สาณทณฺฑา ปฺราหฺมณา
ตสฺสา รตฺติยา อจฺจเยน สเก นิเวสเน ป-
ณีตาโ ขาทนียาโ โภชนียาโ ปฏิยาเปตฺวา กต-
โต กาลาโ อาโรเจาเปสิ กาโล โภ โตตม
นิฏฺิโต กตฺตพฺโ ฯ อถโข กตก บุพฺพณฺหสมยาโ
นิวาเสตฺวา ปตฺตจีวรมาทาย สทฺธิ กิกฺขุสเตฺ
เยน สาณทณฺฑสฺส ปฺราหฺมณสฺส นิเวสนา
เตนุปสงฺกมิ อุปสงฺกมิตฺวา ปญฺเตฺ อาสเน นิสีทิ ฯ
อถโข สาณทณฺฑา ปฺราหฺมณา พุทฺธปฺปมุขา
กิกฺขุสงฺฆา ปณีเตน ขาทนียเน โภชนียเน
สหตฺถา สนฺตปฺเปสิ สมฺปวาเรสิ ฯ

(๑๙๘) อถโข สาณทณฺฑา ปฺราหฺมณา
กตวนฺโ กุตฺถาริ ขิณิตปตฺตปาณี อญฺตรา นีจา อาสนา
กเหตฺวา เอกมนฺโ นิสีทิ ฯ เอกมนฺโ นิสินฺโ
โข สาณทณฺฑา ปฺราหฺมณา กตวนฺโ เอตทโวจ

ដឹងច្បាស់ថា ព្រះអង្គទទួលនិមន្តហើយ ក៏ក្រោកចាកអាសនៈថ្វាយបង្គំលាព្រះមានព្រះភាគ ធ្វើប្រទក្សិណហើយដើរចេញទៅ ។

(១៩៧) លុះដល់វេលាព្រឹកឡើង សោណទណ្ឌព្រាហ្មណ៍ បង្គាប់ជនទាំងឡាយ ឲ្យចាត់ចែងធ្វើខាទនីយភោជនីយាហារ ដ៏ឆ្ងាញ់ពីសាកុងលំនៅរបស់ខ្លួនស្រេចហើយ ទើបចាត់បម្រើឲ្យទៅក្រាបបង្គំទូលកត្តកាល ចំពោះព្រះមានព្រះភាគថា បពិត្រព្រះគោតមដ៏ចំរើន កត្តកាលដល់ហើយ ចង្ហាន់ក៏បានរៀបចំស្រេចហើយ ។ លំដាប់នោះ លុះដល់បុព្វណ្ហសម័យ ព្រះមានព្រះភាគ ទ្រង់ចាត្រនឹងចីវរហើយ ស្តេចចូលទៅកាន់លំនៅនៃសោណទណ្ឌព្រាហ្មណ៍ ព្រមដោយភិក្ខុសង្ឃ ទ្រង់គង់លើអាសនៈដែលគេរៀបចំថ្វាយ ។ វេលានោះ សោណទណ្ឌព្រាហ្មណ៍បានអង្គាសខាទនីយភោជនីយាហារ ដ៏ឆ្ងាញ់ពីសា ដោយដៃខ្លួនឯង ប្រគេនព្រះភិក្ខុសង្ឃមានព្រះពុទ្ធជាប្រធាន ឲ្យឆ្អែតស្កប់ស្កល់ ត្រាតែប្រកែកលែងទទួលទៀត ។

(១៩៨) លំដាប់នោះ សោណទណ្ឌព្រាហ្មណ៍ លុះព្រះមានព្រះភាគ ទ្រង់សោយស្រេច លែងលូកព្រះហស្តចេញក្នុងបាត្រហើយ ក៏កាន់យកអាសនៈទាបមួយ ហើយអង្គុយក្នុងទីដ៏សមគួរ ។ លុះសោណទណ្ឌព្រាហ្មណ៍ អង្គុយស៊ប់ក្នុងទីដ៏សមគួរហើយ ក៏ក្រាបបង្គំទូលព្រះមានព្រះ

អហញ្ចេវ ខោ បន តេ តោតមេ បរិសតិ សមាធោ អាសជ្ជ វុដ្ឋហិត្វា តវត្តំ តោតមំ អភិវាទេយ្យុំ តេន មំ សា បរិសា បរិភវេយ្យ យំ ខោ បន សា បរិសា បរិភវេយ្យ យសោបិ តស្ស ហាយេថ យស្ស ខោ បន យសោ ហាយេថ តោតាបិ តស្ស ហាយេយ្យុំ យសោលទ្ធា ខោ បនម្ហាកំ តោតា អហញ្ចេវ ខោ បន តេ តោតមេ បរិសតិ សមាធោ អញ្ជលឹ បគ្គណ្ហោយ្យុំ អាសជ្ជ មេ តំ ភវំ តោតមោ បច្ចុដ្ឋានំ ជានេតុ អហញ្ចេវ ខោ បន តេ តោតមេ បរិសតិ សមាធោ វុដ្ឋានំ ឧទ្ធរេយ្យុំ សិរសា មេ តំ ភវំ តោតមោ អភិវាទនំ ជានេតុ អហញ្ចេវ ខោ បន តេ តោតមេ យានគតេ សមាធោ យានា បច្ចោរោហិត្វា តវត្តំ តោតមំ អភិវាទេយ្យុំ តេន មំ សា បរិសា បរិភវេយ្យ យំ ខោ បន សា បរិសា បរិភវេយ្យ យសោបិ តស្ស ហាយេថ យស្ស ខោ បន យសោ ហាយេថ តោតាបិ តស្ស

ភាគដូច្នេះថា បពិត្រព្រះគោតមដ៏ចំរើន បើខ្ញុំព្រះអង្គកំពុងនៅក្នុងបរិសទ្យ ហើយនឹងក្រោកចាកអាសនៈ ថ្វាយបង្គំព្រះគោតមដ៏ចំរើន បរិសទ្យនោះ មុខជានឹងមើលងាយខ្ញុំព្រះអង្គ ព្រោះហេតុនោះឯង បរិសទ្យនោះ (បើ) មើលងាយបុគ្គលណាហើយ យសរបស់បុគ្គលនោះ ក៏នឹងសាបសូន្យទៅផង (បើ) យសរបស់បុគ្គលណាសាបសូន្យហើយ កោគៈតំឆ្ងាយរបស់បុគ្គលនោះ ក៏នឹងសាបសូន្យទៅផង ដ្បិតកោគៈតំឆ្ងាយរបស់យើងខ្ញុំសុទ្ធតែបានមកដោយសារយសតែប៉ុណ្ណោះ បពិត្រព្រះគោតមដ៏ចំរើន តែបើខ្ញុំព្រះអង្គកំពុងនៅក្នុងបរិសទ្យ គួរប្រណាមអញ្ជលីបាន សូមព្រះគោតមដ៏ចំរើន ចាំទុកនូវការប្រណាមអញ្ជលីនោះ ថាជាការក្រោកអំពីអាសនៈរបស់ខ្ញុំព្រះអង្គចុះ បពិត្រព្រះគោតមដ៏ចំរើន មួយទៀត (បើ) ខ្ញុំព្រះអង្គកំពុងនៅក្នុងបរិសទ្យ គួរដោះឈ្នួតក្បាលបាន សូមព្រះគោតមដ៏ចំរើន ចាំទុកនូវការដោះឈ្នួតក្បាលនោះ ថាជាការថ្វាយបង្គំដោយសិរ្សៈរបស់ខ្ញុំចុះ បពិត្រព្រះគោតមដ៏ចំរើន (បើ) ខ្ញុំព្រះអង្គកំពុងជិតនៅលើយានហើយ ចុះពីលើយានមកថ្វាយបង្គំព្រះគោតមដ៏ចំរើន បរិសទ្យនោះមុខជានឹងមើលងាយខ្ញុំព្រះអង្គ ព្រោះហេតុនោះឯង បរិសទ្យនោះ (បើ) មើលងាយបុគ្គលណាហើយ យសរបស់បុគ្គលនោះ ក៏នឹងសាបសូន្យទៅផង យសរបស់បុគ្គលណាសាបសូន្យហើយ កោគៈតំឆ្ងាយ របស់បុគ្គលនោះ

ภาเยยฺยุ์ ยเสาลทฺธา ខោ បនម្ភាកំ គោតา អภา-
ញ្ញេវ ខោ បន តោ គោតម យាទិសោ សមาโณ
បเรាธลฺเล អฏฺฐาเนยฺยุ์ យาทา เม តំ ภវំ គោตเมา
បฏิภาเคหาธิ ชาเนยฺยุ์ អภาญ្ញេវ ខោ បន តោ គោตม
យาទิสโต សมาโณ ชนฺตุ์ អปชาเนยฺยุ์ สំวาเส เม
តំ ภวំ គោตเมา អភิภายิตพฺพំ ชาเนยฺยุ์ ។ អថខោ
ภគวา เสาណทณฺฑំ ព្រាហฺมณំ ឯตทโวจ តេន
หิ ตฺวំ พฺราหฺมณ ยาวตเกน ตฺวំ อตฺตโน
ปฏิภานេน สกฺโกสิ តาวตเกน ตฺวំ ปฏิภาหิ
เม ตฺวา ឧฏฺฐายาสนา បក្កាมิ ។

เสาณทณฺฑสุตฺตំ បឋมំ ឯกាทสមំ ។

ក៏ទំនងសាបសូន្យទៅផង ដ្បិតកោគៈចាំងល្បាយរបស់យើងសុទ្ធតែឋានមកដោយសារតែយសប៉ុណ្ណោះ បពិត្រព្រះគោតមដ៏ចំរើន មួយទៀត ខ្ញុំព្រះអង្គកំពុងឋិតនៅលើយានហើយ នឹងលើកជង្ឃញ្ញាឡើង សូមព្រះគោតមដ៏ចំរើន ទ្រង់ចាំទុកនូវកិរិយាលើកជង្ឃញ្ញានោះ ថាជាកិរិយាចុះអំពីយានរបស់ខ្ញុំព្រះអង្គចុះ បពិត្រព្រះគោតមដ៏ចំរើន មួយទៀត (ទៅ) ខ្ញុំព្រះអង្គកំពុងឋិតនៅលើយានហើយ គួរដំឡោះឆត្រឋាន សូមព្រះគោតមដ៏ចំរើន ទ្រង់ចាំទុកនូវការដំឡោះឆត្រនោះ ថាជាកិរិយាថ្វាយបង្គំដោយសិរ្សៈរបស់ខ្ញុំព្រះអង្គចុះ ។ លំដាប់នោះ ព្រះមានព្រះភាគ ទ្រង់សំដែងពន្យល់សោណទណ្ឌព្រាហ្មណ៍ (ឲ្យយល់ប្រយោជន៍ក្នុងបច្ចុប្បន្ននឹងបរលោក) ឲ្យជឿជាក់ (ក្នុងកុសលធម៌) ឲ្យសង្វាតធ្វើការកុសល ឲ្យរីករាយ (ដោយគុណដែលមានក្នុងខ្លួន) ដោយធម្មីកថា រួចទ្រង់ក្រោកអំពីអាសនៈ ហើយទ្រង់ពុទ្ធដំណើរចេញទៅ ។

ចប់ សោណទណ្ឌសូត្រ ទី ៤ ។

មាតិកាបត្តាំ

សុត្តន្តបិដកេ ទីឃនិកាយស្ស បឋមោ ភាគោ

សីលក្ខន្ធវគ្គោ

ព្រហ្មជាលសុត្តំ បឋមំ

		អង្កៀ
ព្រហ្មជាលសុត្តេ	សុត្តនិទានំ	៣
	ចូឡសីលំ	៧
	មជ្ឈិមសីលំ ពីជគាមភូតគាមសមារម្ភាទិ..	១៣
	មជ្ឈិមសីលំ ដូតបច្ចមាទដ្ឋានានុយោគោ ..	១៥
	មជ្ឈិមសីលំ មណ្ឌនវិភូសនដ្ឋានានុយោគោ	១៧
	មជ្ឈិមសីលំ វិគ្គាហិកកថា	១៩
	មជ្ឈិមសីលំ កុហនលបនាទិ	២១
	មហាសីលំ តិរច្ឆានវិជ្ជា	២៣
	បុព្វន្តកប្បិកា បុព្វន្តិកាសានុស្សតិ . . .	៣១
	បុព្វន្តកប្បិកា ចត្តារិ វត្ថូនិ	៤៣

សុត្តន្តបិដក ទីឃនិកាយ បឋមភាគ

សីលក្ខន្ធវគ្គ

ព្រហ្មជាលសូត្រ ទី ១

		លេខទំព័រ
ព្រហ្មជាលសូត្រ	សុត្តនិទាន	៣
	ទ្វេឧបសីល.	៧
	មជ្ឈិមសីល ការធ្វើពីដំណាមនឹងភ្លុតតាមឲ្យវិនាស ជាដើម	១៣
	មជ្ឈិមសីល ការប្រកបល្បែងជាស្ថានដែលជាហេតុជាទីតាំង នៃសេចក្តីប្រមាទ.	១៥
	មជ្ឈិមសីល ប្រកាន់ខ្លួនថាជាទីតាំងនៃការប្រជាប់ស្អិត-ស្អាងរាងកាយ	១៧
	មជ្ឈិមសីល និយាយអំពីពាក្យច្រណែនឯងប្រជែងឯង . .	១៩
	មជ្ឈិមសីល ការពោលកុហក និងការពោលពាក្យពាក់ព័ន្ធ ជាដើម	២១
	មហាសីល តិរច្ឆានវិជ្ជា.	២៣
	ការកំណត់ខ្លួនចំណែកនៃទន្ទឹងដើម ប្រព្រឹត្តិសាសនុស្សត .	៣១
	ការកំណត់ខ្លួនចំណែកនៃទន្ទឹងដើម ហេតុ ៤ យ៉ាង .	៤៣

មាតិកាបត្តាធិ

		អង្កៃ
ព្រហ្មជាលសុត្តៃ	បុព្វន្តកប្បិកា បុព្វេនិវាសានុស្សតិ . . .	៤៥
	បុព្វន្តកប្បិកា ចត្តារិ វត្ថូនិ	៤៧
	បុព្វន្តកប្បិកា អមរាវិក្ខេបិកា	៦៣
	អធិច្ចសមុប្បន្និកា	៧១
	អបរន្តកប្បិកា	៧៥
	ទ្វេមាយតនិកា អសញ្ញីវាទា	៧៧
	ទ្វេមាយតនិកា នេវសញ្ញីនាសញ្ញីវាទា . .	៧៩
	ទ្វេវាទា	៨១
	ទិដ្ឋធម្មនិព្វានវាទា	៨៧
	អបរន្តកប្បិកា ទិដ្ឋធម្មនិព្វានវាទា . . .	៩១
	សស្សតវាទា	៩៣
	អមរាវិក្ខេបិកាទេយ្យា	៩៥
	ទ្វេមាយតនិកាទេយ្យា	៩៧
	បុព្វន្តកប្បិកាទេយ្យា	៩៩
	អបរន្តកប្បិកាទេយ្យា	១០៧

សង្ខិត្តចន្ទ័លមាតិកា

លេខទំព័រ

ព្រហ្មជាលសូត្រ កំណត់នូវចំណែកនៃខន្ធខាងដើម បុព្វេនិវាសានុស្សតិ . . ៤៥

កំណត់នូវចំណែកនៃខន្ធខាងដើម ហេតុ ៤ យ៉ាង . . . ៤៧

កំណត់នូវចំណែកនៃខន្ធ ខាងដើម ប្រកបដោយអមរា-

វិក្ខេបទិដ្ឋិ. ៦៣

ប្រកបដោយអធិច្ចសមុប្បន្នទិដ្ឋិ ៧១

ប្រកបដោយអបរន្តកប្បទិដ្ឋិ. ៧៥

ប្រកបដោយខន្ធមាយតនទិដ្ឋិ ជាអសញ្ញីវាទ ៧៧

ប្រកបដោយខន្ធមាយតនទិដ្ឋិ ជានេវសញ្ញីនាសញ្ញីវាទ. . ៧៩

ឧច្ឆេទវាទ ៨១

ទិដ្ឋធម្មនិព្វានវាទ ៨៧

ប្រកបដោយអបរន្តកប្បទិដ្ឋិ ទិដ្ឋធម្មនិព្វានវាទ. . . . ៨១

សស្សតវាទ ៨៣

ប្រកបដោយអមរាវិក្ខេបទិដ្ឋិ ជាដើម ៨៥

ប្រកបដោយខន្ធមាយតនទិដ្ឋិ ជាដើម. ៨៧

ប្រកបដោយបុព្វន្តកប្បទិដ្ឋិ ជាដើម ៨៨

ប្រកបដោយអបរន្តកប្បទិដ្ឋិ ជាដើម ១០៧

មាតិកាបត្តាង

		អង្កេ
ព្រហ្មជាលសុត្តេ	បុព្វន្តាបរន្តកប្បិកាទយោ	១០៩
	បុព្វន្តកប្បិកាទយោ	១១១
	កតវតោ កាសិតំ អតិនន្ទនំ	១១៣

សាមញ្ញជលសុត្តំ ទុតិយំ

សាមញ្ញផលសុត្តេ	អជាតសត្តុវត្ថុ	១១៥
	ពុទ្ធគុណកថា	១១៩
	អជាតសត្តុទានំ	១២១
	សន្និដ្ឋិតសាមញ្ញផលបុច្ឆា	១២៣
	បូរណវាទោ	១២៥
	មក្ខលិវាទោ	១២៩
	អជិតវាទោ	១៣៥
	បកុធវាទោ	១៣៩
	និគណ្ឋវាទោ	១៤១
	សញ្ជយវាទោ	១៤៣
	សន្និដ្ឋិតសាមញ្ញផលបុច្ឆា	១៤៧

សន្ទីកាចន្ទ័លមាតិកា

លេខទំព័រ

ព្រហ្មជាលសូត្រ ប្រកបដោយបុព្វន្តាបរន្តកប្បទិដ្ឋិ ជាដើម . . . ១០៩

ប្រកបដោយបុព្វន្តកប្បទិដ្ឋិ ជាដើម ១១១

ការត្រួតអប់រំពោះភាសិតរបស់ព្រះមានព្រះភាគ . . ១១៣

សាមញ្ញផលសូត្រ ទី ២

សាមញ្ញផលសូត្រ រឿងព្រះបាទអជាតសត្តុ ១១៥

ពុទ្ធគុណកថា ១១៩

ព្រះនាមនៃព្រះបាទអជាតសត្តុ ១២១

ការសួរអំពីផលនៃសមណប្បដិបត្តិ ដែលឃើញច្បាស់

ដោយខ្លួនឯង ១២៣

វាទៈរបស់ត្រូវឈ្មោះបូរណៈ ១២៥

វាទៈរបស់ត្រូវឈ្មោះមក្ខលិ ១២៩

វាទៈរបស់ត្រូវឈ្មោះអជិតៈ ១៣៥

វាទៈរបស់ត្រូវឈ្មោះបកុធៈ ១៣៩

វាទៈរបស់ត្រូវឈ្មោះនិគណ្ឋៈ ១៤១

វាទៈរបស់ត្រូវឈ្មោះសញ្ជ័យ ១៤៣

ការសួរអំពីផលនៃសមណប្បដិបត្តិ ដែលឃើញច្បាស់

ដោយខ្លួនឯង ១៤៧

មាតិកាបត្តង

	អង្កេ
សាមញ្ញផលសុត្តេ សន្ទិដ្ឋិកសាមញ្ញផលទេសនា	១៤៩
ពុទ្ធគុណកថា	១៥៥
សីលក្ខន្ធកថា ចូឡសីលំ	១៥៧
សីលក្ខន្ធកថា មជ្ឈិមសីលំ	១៦១
សីលក្ខន្ធកថា មហាសីលំ	១៦៩
ឥន្ទ្រិយសំវរោ	១៧៧
សតិសម្បជញ្ញំ សន្ទដ្ឋិ	១៧៩
បញ្ចនីវរណប្បហានំ	១៨១
បញ្ចនីវរណប្បហានំ	១៨៥
ទុតិយជ្ឈានំ ទុតិយវោហារោបមា . . .	១៨៧
ចតុត្ថជ្ឈានំ	១៨៩
ញាណទស្សនាភិនិហារណំ	១៩១
មនោមយាភិនិម្មិនំ	១៩៣
ឥទ្ធិវិធញ្ញាណំ	១៩៥
ទិព្វសោតធាតុ	១៩៧

សន្ទីកចន្ទ្រលមាតិកា

លេខទំព័រ

សាមញ្ញផលសូត្រ ការទ្រង់សំដែងផលនៃសមណប្បដិបត្តិ ដែលឃើញច្បាស់ដោយខ្លួនឯង ១៤៩

ពុទ្ធគុណកថា ១៥៥

សីលកថា ចូឡសីល ១៥៧

សីលកថា មជ្ឈិមសីល ១៦១

សីលកថា មហាសីល ១៦៩

សេចក្តីសង្រួមក្នុងឥន្ទ្រិយ ១៧៧

សតិសម្បជញ្ញៈ សេចក្តីសន្តោស ១៧៩

សេចក្តីឧបមានៃនីវរណធម៌ទាំង ៥ . . . . ១៨១

ការលះបង់នូវនីវរណធម៌ទាំង ៥ . . . . ១៨៥

ទុតិយជ្ឈាន សេចក្តីប្រៀបដោយអន្លង់ទឹក . . ១៨៧

ចតុត្ថជ្ឈាន ១៨៨

ការបង្អោនចិត្តទៅ ដើម្បីញាណទស្សនៈ . . ១៩១

ការតំម្កើងនូវកាយដែលសម្រេចអំពីចិត្ត . . . ១៩៣

ញាណជាគ្រឿងកាត់តែងឫទ្ធិ ១៩៥

សោតធាតុ ជាទិព្វ ១៩៧

មាតិកាបត្តាំង

		អង្គ
សាមញ្ញផលសុត្តេ	ចេតោបរិយញ្ញាណំ	១៩៩
	បុព្វេនិវាសានុស្សតិញ្ញាណំ	២០១
	ចុតូបបាតញ្ញាណំ	២០៥
	អាសវក្ខយញ្ញាណំ	២០៩
	អជាតសត្តុស្ស រុជាសកត្តទេសនា . . .	២១១
	អជាតសត្តុស្ស អនុមោទនា	២១៣

អម្ពដ្ឋសុត្តំ តតិយំ

អម្ពដ្ឋសុត្តេ	និទានំ អម្ពដ្ឋមាណវត្ថុ	២១៧
	ទុតិយតតិយឥញ្ជាវទនិជ្ជាតនំ	២២៥
	សក្យវំសកថា	២២៧
	ពាសីបុត្តវទនិម្មាទនំ	២២៩
	អម្ពដ្ឋមាណវំសកថា	២៣១
	វិជ្ជាចរណសម្បទា	២៤១
	វិជ្ជាចរណសម្បទាយ អជ្ឈាយមុខានិ . .	២៤៣
	បុព្វកឥសយោ	២៤៩

សន្ទីកថង្កុលមាតិកា

		លេខទំព័រ
សាមញ្ញផលសូត្រ	បេតោបរិយញ្ញាណ	១៩៥
	បុព្វេនិវាសានុស្សតិញ្ញាណ	២០១
	ចុតូបបាតញ្ញាណ	២០៥
	អាសវក្ខយញ្ញាណ	២០៩
	ការទ្រង់សំដែងព្រះអង្គជាទាសការបស់ព្រះបាទអជាតសត្តុ .	២១១
	ការទ្រង់អនុមោទនាបស់ព្រះបាទអជាតសត្តុ . .	២១៣

អម្ពដ្ឋសូត្រ ទី ៣

អម្ពដ្ឋសូត្រ	និទាន រឿងអម្ពដ្ឋមាណព	២១៧
	ការពោលបន្ទុះបង្អាប់ជាតិជាតិកូនជាតិមហាយតី ជាតំរប់២នឹងតំរប់ ៣	២២៥
	ពោលអំពីសក្យវង្ស	២២៧
	ការញុះញង់ដោយពាក្យថា កូនទាសី . . .	២២៩
	ពោលអំពីវង្សរបស់អម្ពដ្ឋមាណព	២៣១
	ការបរិបូណ៌ដោយវិជ្ជានឹងចរណៈ	២៤១
	ប្រធានៃសេចក្តីសាបសូន្យនៃគុណសម្បទាតិវិជ្ជានឹងចរណៈ	២៤៣
	ពួកឥសីដែលជាបុព្វបុរស	២៤៩

មាតិកាបត្តាធិ

		អង្កៀ
អម្ពដ្ឋសុត្តេ	ទ្វេ មហាបុរិសលក្ខណានិ , . . .	២៥៣
	ឱបាក្ខវសោតិព្រាហ្មណវត្ថុ.	២៥៥
	អនុបុព្វីកថា ធម្មចក្ខុ	២៦១
	ឱបាក្ខវសោតិសទ្ទ អជ្ឈាសយំ	២៦៣
	សោណទណ្ឌសុត្តំ ចតុត្ថំ	
សោណទណ្ឌសុត្តេ	ពុទ្ធគុណកថា	២៦៥
	កតវរោ កិត្តិសទ្ទោ.	២៦៧
	សោណទណ្ឌព្រាហ្មណគុណកថា . .	២៦៨
	ពុទ្ធគុណកថា	២៧៣
	សោណទណ្ឌព្រាហ្មណបរិតក្កោ. . .	២៧៨
	សោណទណ្ឌសទ្ទ កតវន្តូបសង្កមនំ . .	២៨១
	សោណទណ្ឌព្រាហ្មណបរិតក្កោ. . .	២៨៣
	ព្រាហ្មណបញ្ញត្តិយា បញ្ចង្គានិ . . .	២៨៥
	ព្រាហ្មណបញ្ញត្តិយា តីណង្គានិ . . .	២៨៧
	ព្រាហ្មណបញ្ញត្តិយា ទ្វេ អង្គានិ . . .	២៨៩

សន្ទីកថង្កុលមាតិកា

លេខទំព័រ

អដ្ឋង្គិសូត្រ មហាបុរិសលក្ខណៈ ២ ប្រការ ២៥៣

រឿងព្រាហ្មណ៍ឈ្មោះជោតិរសាតិ ២៥៥

អនុពុព្វីកថា ធម្មចក្ក ២៦១

ការអាវាធនារបស់ព្រាហ្មណ៍ឈ្មោះជោតិរសាតិ . . . ២៦៣

សោណទណ្ឌសូត្រ ទី ៤

សោណទណ្ឌសូត្រ ពុទ្ធគុណកថា ២៦៥

កិត្តិសព្ទរបស់ព្រះមានព្រះភាគ ២៦៧

គុណកថា របស់សោណទណ្ឌព្រាហ្មណ៍ ២៦៩

ពុទ្ធគុណកថា . . . . . ; ២៧៣

សេចក្តីត្រិះរិះរបស់សោណទណ្ឌព្រាហ្មណ៍ . . . ២៧៩

ការជួលទៅគាល់ព្រះមានព្រះភាគនៃសោណទណ្ឌព្រាហ្មណ៍ ២៨១

សេចក្តីត្រិះរិះរបស់សោណទណ្ឌព្រាហ្មណ៍ . . . ២៨៣

ការបញ្ញត្តិថាជាព្រាហ្មណ៍មានអង្គ ៥ . . . . ២៨៥

ការបញ្ញត្តិថាជាព្រាហ្មណ៍មានអង្គ ៣ . . . . ២៨៧

ការបញ្ញត្តិថាជាព្រាហ្មណ៍មានអង្គ ២ . . . . ២៨៩

មាតិកាបត្តាំង

		អង្គ
សោណទណ្ឌសុត្តំ	សោណទណ្ឌព្រាហ្មណស្ស បដិវេទនំ .	២៩១
	អង្គកមាណវកគុណកថា	២៩៣
	សីលបញ្ញាកថា	២៩៥
	សោណទណ្ឌស្ស ទុប្បាសកត្តទេសនា .	២៩៧
	សោណទណ្ឌព្រាហ្មណាធិប្បាយោ . .	២៩៩

សន្ទីកថង្គុលមាតិកា

		លេខទំព័រ
សោណទណ្ឌសូត្រ	ការពោលតបបន្ទរបស់សោណទណ្ឌព្រាហ្មណ៍ . . .	២៨១
	ការពោលអំពីគុណរបស់អង្គកមាណព . . .	២៨៣
	ពោលអំពីសីលនិងបញ្ញា	២៨៥
	សោណទណ្ឌព្រាហ្មណ៍សំដែងខ្លួនជាឧបាសក . .	២៨៧
	បំណងរបស់សោណទណ្ឌព្រាហ្មណ៍ . . .	២៨៨

វិរុទ្ធាវិរុទ្ធបត្តំ

វិរុទ្ធចាហៅ	អវិរុទ្ធចាហៅ	អន្លង់	វជ្ជលេខាយំ
តឹសម្ប	បញ្ចបិ	៣២	៦
បញ្ចបិ	តឹសម្ប	"	៧
ឯមាហាក	ឯមាហាកេ	៣៨	១១
ចរំ	ចិរំ	៤៤	"
ឥមហេវ	ឥមេហេវ	៥៣	១៧
ឥម	ឥមេ	៥៤	២
តេសម្ប	តេសម្ប	៦០	៩
សិរិវិជ្ជ	សិរិវិជ្ជ	១៦៩	៥
សមណា	សមណេ	២៧៧	៨
ព្យាកតព្ភោតិ	ព្យាកាតព្ភោតិ	២៨០	"

សន្លឹកប្រៀបពាក្យខុសត្រូវ

ពាក្យខុស	ពាក្យត្រូវ	ទំព័រ	បន្ទាត់
ការៈនៃសត្វចំឆ្កួយ	ការៈនៃសត្វចំឆ្កួយ	៣	១០
ដូជា	ដូចជា	៣៤	១២
អមការិក្ខេបទិដ្ឋ	អមការិក្ខេបទិដ្ឋ	៦៥	១
ដោយវត្តុ ៤ យ៉ាង	ដោយវត្តុ ២ យ៉ាង	៨៥	១២
ដោយវត្តុ ១៧ យ៉ាង	ដោយវត្តុ ១៨ យ៉ាង	៨៦	៦
ដោយវត្តុ ៦ យ៉ាង	ដោយវត្តុ ១៦ យ៉ាង	១០៥	១១
ដូជាកំបិតកោរ	ដូចជាកំបិតកោរ	១២៧	១៤
អង្គុយទី	អង្គុយកន្លែងទី	១៣៨	១២
ចូលទៅកាត់ផ្លូវ	ចូលទៅកាន់ផ្លូវ	១៥៣	៩
ស្បែងរាស់ដីខ្សាច់	ស្បែងរាល់ដីខ្សាច់	១៦២	១១
ធ្វើទីរាល	ធ្វើទីរាល	១៨៦	៣
ជាគ្រូ	ជាគ្រូ	២១៨	៩

INSTITUT BOUDDHIQUE